

Euroopa Liidu Teataja

L 94

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

57. aastakäik

28. märts 2014

Sisukord

I Seadusandlikud aktid

DIREKTIIVID

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/23/EL, 26. veebruar 2014, kontsessioonilepingute sõlmimise kohta ⁽¹⁾ 1
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/24/EL, 26. veebruar 2014, riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta ⁽¹⁾ 65
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/25/EL, 26. veebruar 2014, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ ⁽¹⁾ 243
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/36/EL, 26. veebruar 2014, kolmandate riikide kodanike hooajatöötajatena riiki sisnemise ja seal viibimise tingimuste kohta 375

Hind: 10 EUR

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

ET

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

I

(Seadusandlikud aktid)

DIREKTIIVID

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2014/23/EL,

26. veebruar 2014,

kontsessioonilepingute sõlmimise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 53 lõiget 1, artiklit 62 ja artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu tasandil kontsessioonilepingute sõlmimise selgete eeskirjade puudumine tekitab õiguskindlustust, takistab teenuste vaba osutamist ja põhjustab moonutusi

siseturu toimimisel. Seetõttu ei saa ettevõtjad, eriti väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd), kasutada siseturul oma õigusi ja jäävad ilma olulistest äri võimalustest ning ametiasutused ei pruugi leida parimat kasutust avaliku sektori rahale, nii et liidu kodanikud saaksid kasu kvaliteetsetest teenustest parima hinnaga. Kontsessioonide andmise sobilik, tasakaalustatud ja paindlik õigusraamistik tagaks kõigile Euroopa Liidu ettevõtjatele tulemusliku ja mittediskrimineeriva juurdepääsu turule ja õiguskindluse, soodustades avaliku sektori investeringuid taristusse ja kodanike jaoks strateegilistesse teenustesse. Selline õigusraamistik tagaks ühtlasi suurema õiguskindluse ettevõtjatele ja võiks olla riigihangete rahvusvahelise turu edasise avamise aluseks ja vahendiks ning edendada rahvusvahelist kaubandust. Erilist tähelepanu tuleks pöörata sellele, kuidas parandada VKEde juurdepääsuvõimalusi liidu kontsessiooniturgudele.

(2) Kontsessioonide andmisele kohaldatava õigusraamistiku eeskirjad peaksid olema selged ja lihtsad. Nendes peaks selgelt kajastuma kontsessioonide eripära võrreldes riigihankelepingutega ning nendega ei tohiks kaasnedagi liigset bürokraatiat.

(3) Riigihanked täidavad väga olulist rolli strateegias „Euroopa 2020”, mis on esitatud komisjoni 3. märtsi 2010. aasta teatises „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” (edaspidi „strateegia „Euroopa 2020””), kuna need on üks turupõhistest vahenditest aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu saavutamiseks, tagades, et avaliku sektori rahalisi vahendeid kasutatakse kõige tõhusamalt. Selles kontekstis on kontsessioonilepingud olulised vahendid taristute ja strateegiliste teenuste pikaajalises struktuurses arendamises, toetades konkurentsi arenemist siseturul, võimaldades saada kasu erasektori oskusteadmistest ning aidates kaasa tõhususe tagamisele ning innovatsioonile.

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 84.

⁽²⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 49.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2014. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 11. veebruari 2014. aasta otsus.

- (4) Avaliku sektori ehitustööde kontsessioonide andmist reguleeriti seni Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/18/EÜ, ⁽¹⁾ samal ajal kui piiriülest huvi pakkuvate teenuste kontsessioonide andmisele laienevad pelgalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) põhimõtted, eriti kaupade vaba liikumise, asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtted, samuti nendest tulenevad põhimõtted, nagu võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise, vastastikuse tunnustamise, proportsionaalsuse ja läbipaistvuse põhimõte. Esineb õiguskindlusetuse oht, mis on seotud kõnealuste põhimõtete erineva tõlgendamisega liikmesriikide seadusandjate poolt, ning oht, et eri liikmesriikide õigusaktide vahel on suured erinevused. Sellise ohu olemasolu kinnitab Euroopa Liidu Kohtu ulatuslik praktika, milles on kontsessioonilepingute sõlmimise teatavaid aspekte käsitletud siiski üksnes osaliselt.

On vaja, et kohaldataks ELi toimimise lepingu põhimõtteid ühetaoliselt kõigis liikmesriikides ja kaotataks erinevused nende põhimõtete tõlgendamisel liidu tasandil, et kõrvaldada praegused siseturu moonutused. See soodustaks avaliku sektori kulutõhusust, lihtsustaks VKEde võrdset juurdepääsu ja õiglast osalemist kontsessioonilepingute sõlmimisel nii kohalikul kui ka liidu tasandil ning toetaks avaliku sektori jätkusuutlike poliitiliste eesmärkide saavutamist.

- (5) Käesoleva direktiiviga tunnustatakse ja kinnitatakse liikmesriikide ja ametiasutuste õigust otsustada, milline haldusmeetod on tööde tegemise ja teenuste osutamise puhul kõige kohasem. Eelkõige ei tohi käesoleva direktiiviga mis tahes viisil piirata liikmesriikide ja ametiasutuste vabadust pakkuda ehitustöid või teenuseid üldsusele otse või delegeerida neid allhanke korras kolmandatele isikutele. Avaliku sektori poliitiliste eesmärkide taotlemiseks peaks liikmesriikidele ja ametiasutustele jääma vabadus määrata kooskõlas liidu õigusega osutatavate teenuste omadused, sealhulgas teenuste kvaliteedile või hinnale seatavad tingimused.
- (6) Tuleks meenutada, et liikmesriigid on vabad otsustama kooskõlas ELi toimimise lepingu võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise, läbipaistvuse ja isikute vaba liikumise põhimõtetega, kuidas korraldada teenuste osutamist kas üldist majandushuvi pakkuvate teenuste või majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenuste osutamisenä või korraga mõlemat liiki teenuste osutamisenä. Samuti tuleks meenutada, et käesolev direktiiv ei piira riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste vabadust määrata oma riikliku poliitika eesmärkide täitmiseks kooskõlas liidu õigusega kindlaks üldist majandushuvi

pakkuvad teenused, nende ulatus ja osutatavate teenuste omadused, sealhulgas tingimused teenuse kvaliteedile. Samuti ei tohiks käesolev direktiiv piirata siseriiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste õigust osutada, tellida ja rahastada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 14 ning ELi toimimise lepingule ja Euroopa Liidu lepingule (edaspidi „ELi leping“) lisatud protokolliga nr 26. Lisaks ei käsitle käesolev direktiiv üldist majandushuvi pakkuvate teenuste rahastamist ega liikmesriikide poolt liidu konkurentsieeskirjade kohaselt antava abi süsteeme, eelkõige sotsiaalvaldkonnas. On asjakohane selgitada, et majandushuvi mittepakkuvad üldhuviteenused ei peaks kuuluma käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.

- (7) Samuti on asjakohane meenutada, et käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide sotsiaalkindlustust käsitlevaid õigusakte. Samuti ei tohiks see käsitleda avalikõiguslikele või eraõiguslikele isikutele reserveeritud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste liberaliseerimist ega teenuseid osutavate avalikõiguslike isikute erastamist.
- (8) Teatavale maksumusele vastavate või seda ületavate kontsessioonide puhul on asjakohane näha ette selliste lepingute sõlmimise riiklike menetluste teatav minimaalne koordineerimine, mis põhineks ELi toimimise lepingu põhimõtetel, et tagada kontsessioonide avatus konkurentidele ja piisav õiguskindlus. Kõnealused koordineerivad sätteid ei peaks minema kaugemale sellest, mida on vaja eespool nimetatud eesmärkide saavutamiseks ning teatava paindlikkuse tagamiseks. Liikmesriikidel peaks olema lubatud kõnealuseid sätteid täiendada ja edasi arendada, kui nad peavad seda asjakohaseks, eelkõige selleks, et paremini tagada eespool sätestatud põhimõtete järgimine.
- (9) Tuleks selgitada, et ettevõtjate rühmad, sealhulgas juhul, kui nad on koondunud kokku ajutise ühenduse kujul, võivad osaleda kontsessiooni andmise menetluses, ilma et nad peaksid võtma teatava õigusliku vormi. Sellisel määral, mis on vajalik näiteks juhtudel, kui on nõutav solidaarvastutus, võib sellisele rühmale kontsessiooni andmisel nõuda teatavat vormi. Samuti tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijatel või võrgustiku sektori hankijatel peaks olema võimalik sõnaselgelt sätestada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama majandusliku ja finantsseisundiga seotud nõuetele või tehnilise ja kutsealase suutlikkusega seotud kriteeriumidele, mida nõutakse omal käel osalevatelt ettevõtjatel. Kontsessioonilepingute täitmise ettevõtjate rühmade poolt võib kaasa tuua vajaduse seada tingimused, mida ei ole kehtestatud eraldiseisvate osalejate suhtes. Kõnealused tingimused, mis peaksid olema objektiivsetel alustel põhjendatavad ning proportsionaalsed, võivad näiteks sisaldada kontsessiooni andmise menetluse läbiviimiseks ühise esindaja või juhtiva partneri nimetamist või nende ülesehituse kohta teabe nõudmist.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, 30.4.2004, lk 114).

- (10) Samuti tuleks kehtestada teatavad koordineerivad sätted ehitustööde ja teenuste kontsessioonidele energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris, pidades silmas, et ametiasutused võivad mõjutada nimetatud sektorites tegutsevaid üksusi, ning võttes arvesse kõnealuste turgude suletust, tulenevalt liikmesriikide antud eri- või ainuõigustest seoses kõnealuseid teenuseid pakkuvate võrkude varustamise, pakkumise ja opereerimisega.
- (11) Kontsessioonid on rahaliste huvidega seotud lepingud, mille kohaselt üks või mitu avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijat usaldavad ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ja korraldamise ühele või mitmele ettevõtjale. Selliste lepingute eesmärk on hankida ehitustööd või teenused kontsessiooni abil, kui tasu seisneb õiguses ekspluateerida neid ehitisi või teenuseid või sellises õiguses koos tasuga. Selliste lepingutega võib kaasneda, kuid ei pea tingimata kaasnema omandiõiguse üleminek avaliku sektori hankijatele või võrgustiku sektori hankijale, kuid avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad saavad alati kõnealustest ehitistest ja teenustest tulenevaid hüvesid.
- (12) Käesoleva direktiivi puhul tuleks täpsustada, et käesoleva direktiivi kohaldamisalasse ei jää mõne tegevuse pelk rahastamine, eelkõige toetuste kaudu, mis on sageli seotud kohustusega hüvitada saadud summad, kui neid ei kasutata eesmärgipäraselt.
- (13) Peale selle ei tuleks kontsessioonideks pidada korda, mille puhul kõikidel teatavatel tingimustel täitvatel ettevõtjatel on ilma valikumenetluseta õigus täita teatavat ülesannet, sealhulgas tarbijavalikul põhinevad süsteemid või teenuste vautšerite süsteemid, isegi kui tegemist on ametiasutuse ja ettevõtja vahelise juriidilise kokkuleppega. Selliste süsteemide aluseks on tavaliselt ametiasutuse otsus, milles määratakse kindlaks läbipaistvad ja mittediskrimineerivad tingimused ettevõtjate püsivaks juurdepääsuks eriteenuste, näiteks sotsiaalteenuste osutamisele, võimaldades tarbijal selliste ettevõtjate vahel valida.
- (14) Lisaks ei tuleks pidada kontsessioonideks liikmesriikide teatavaid toiminguid, nagu selliste tegevuslubade või litsentside andmine, millega riik või ametiasutus kehtestab majandustegevuse tingimused, sealhulgas tingimus tegeleda teatava tegevusalaga, tavaliselt ettevõtja taotlusel ning mitte avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija algatusel, ning mille puhul ettevõtjale jääb vabadus ehitustööde tegemisest või teenuste osutamisest loobuda. Liikmesriikide nimetatud toimingutele võidakse kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi
- 2006/123/EÜ⁽¹⁾ konkreetseid sätteid. Vastupidi liikmesriikide nimetatud toimingutele nähakse kontsessioonilepingutega ette vastastikku siduvad kohustused, kui ehitustööde tegemise ja teenuste osutamise suhtes kohaldatakse avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija poolt kindlaks määratud spetsiifilisi nõudeid, mida saab õiguslikult maksuma panna.
- (15) Lisaks ei tuleks käesoleva direktiivi tähenduses kontsessioonideks pidada teatavaid lepinguid, mille esemeks on ettevõtja õigus kasutada era- või avaliku õiguse alusel teatavat avalikku ala või avalikke vahendeid, nagu maa või mis tahes avalik vara, eelkõige mere-, sisesadamate või lennujaamasektoris, mille puhul riik või avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija kehtestab üksnes üldised kasutustingimused, korraldamata konkreetsete ehitustööde tegemiseks või teenuste osutamiseks hanget. See on nii tavaliselt avaliku ala või maa rendi lepingute puhul, mis üldjuhul sisaldavad tingimusi, mis käsitlevad vara rendilevõtja valdusesse minemist ja vara kasutamise eesmärki, rendileandja ja rendilevõtja kohustusi seoses vara hooldamisega, rendilepingu kestust ja valduse loovutamist rendileandjale, rendilevõtja makstavat renti ja kaasnevaid tasusid.
- (16) Lisaks ei tuleks käesoleva direktiivi tähenduses kontsessioonideks pidada trasside rajamise õigust andvaid lepinguid, mille esemeks on avaliku sektori kinnisasja kasutamine püsiliinide või võrkude pakkumiseks või opereerimiseks üldsusele teenuse osutamise eesmärgil niivõrd, kui võrd nende lepingutega ei kehtestata kohustust tarnida asju või osutada teenuseid avaliku sektori hankijale või võrgustiku sektori hankijale endale või lõppkasutajatele.
- (17) Käesolev direktiiv ei peaks laienema lepingutele, mis ei näe ette maksete tegemist ettevõtjale ning mille puhul ettevõtjat tasustatakse reguleeritud tariifide alusel, mis arvutatakse nii, et kõik ettevõtja poolt teenuse osutamiseks kantud kulutused ja tehtud investeeringud oleksid kaetud.
- (18) Kontsessiooni ja riigihankalepingu mõistete tõlgendamise raskused on põhjendanud sidusrühmadele jätkuvat õiguskindlustust ning Euroopa Liidu Kohus on pidanud selles küsimuses langetama arvukalt otsuseid. Seepärast tuleks kontsessiooni mõistet täpsustada, viidates eelkõige äririski mõistele. Kontsessiooni põhiomadusega – õigusega kasutada ehitisi või osutada teenuseid – kaasneb kontsessioonääri jaoks alati majanduslikku laadi äririsk, et ehitise või teenuste ekspluateerimisega seotud investeeringud või seotud kulud ei tasu end tavapäraste tegevustingimuste korral ära, kuigi osa riskist jääb avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija kanda. Kontsessiooni andmise erisätete kohaldamine ei oleks põhjendatud, kui avaliku

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 376, 27.12.2006, lk 36).

sektori hankija või võrgustiku sektori hankija vabastaks ettevõtja mis tahes võimalikust kahjust, tagades talle miinimumtulu, mis on ettevõtja poolt lepingu täitmisega seoses tehtud investeeringute ja kantud kuludega võrdne või nendest suurem. Samal ajal tuleks teha selgeks, et teatavad kokkulepped, mille puhul kulud kannab üksnes avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija, peaksid kvalifitseeruma kontsessioonideks, kui ettevõtja poolt seoses ehitustööde tegemise või teenuse osutamisega tehtud investeeringute ja kantud kulude tasateenimine sõltub tegelikult nõudlusest teenuse või vara järele või nende pakkumisest.

(19) Kui valdkondlike õigusaktidega kaotatakse risk, nähakse kontsessioonäärile ette tagatise, et lepingu täitmisega seotud investeeringud ja kulud kaetakse, ei loeta sellist lepingut kontsessiooniks käesoleva direktiivi tähenduses. Asjaolu, et risk on juba algselt piiratud, ei tohiks välistada võimalust, et nimetatud leping kvalifitseerub kontsessiooniks. See võib kehtida näiteks reguleeritud tariifidega sektorites või juhtumitel, kus äririsk on piiratud lepinguliste suhete korra kaudu, millega nähakse ette osaline hüvitamine, sealhulgas hüvitamine kontsessiooni ennetähtaegse lõpetamise korral kas avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijale omistatavatel põhjustel või vääramatu jõu tõttu.

(20) Äririsk peaks tulenema asjaoludest, mis ei ole osapoolte kontrolli all. Sellised riskid, mis on seotud halva juhtimise, ettevõtja poolt lepinguliste kohustuste täitmata jätmisega või vääramatu jõu juhuga, ei ole kontsessiooniks klassifitseerimise seisukohast otsustavad, kuna need riskid on omased igale lepingule, olgu selleks siis riigihankel leping või kontsessioonileping. Äririskina tuleks mõista turul ettenägematute olukordade esinemise riski, milleks võib olla kas nõudluse või pakkumisega seotud risk või nii nõudluse kui ka pakkumise mõlemaga seotud risk. Nõudlusega seotud riski tuleks mõista kui riski seoses tegeliku nõudlusega lepingu esemeks oleva ehitustöö või teenuse järele. Pakkumisega seotud riski tuleks mõista kui riski seoses lepingu esemeks oleva ehitustöö tegemise või teenuse osutamisega, eelkõige riski, et teenuste pakkumine ei vasta nõudlusele. Selleks et äririski hinnata, peaks järjepideval ja ühtsel viisil võtma arvesse kontsessioonääri kogu investeeringu, kulude ja tulu nüüdispuhasväärtust.

(21) Euroopa Liidu Kohus on mõistet „avalik-õiguslik isik” oma praktikas korduvalt analüüsinud. Kohtu selgitused on seega võtmeks selle kontseptsiooni täielikuks mõistmiseks. Nende selgituste kohaselt ei tuleks isikut, kes tegutseb tavapärestes turutingimustes, püüab teenida kasumit ja kannab oma tegevusega seotud kahju, käsitada avalik-õigusliku isikuna, sest üldist huvi pakkuvaid vajadusi, mille rahuldamiseks see asutus on loodud või mille rahuldamine on tehtud talle ülesandeks, võib pidada olemuselt tööstuslikuks või äriliseks. Samamoodi on kohus uurinud asjaomase isiku rahastamise allikatega seonduvaid asjaolusid ning muu hulgas on selgitatud, et rahastamine „suuremas osas” osutab suuremale osale kui pool ning et selline rahastamine võib hõlmata kasutajate tehtavaid makseid, mis kehtestatakse, mille suurus arvutatakse ja mis kogutakse vastavalt avaliku õiguse normidele.

(22) Oleks tarvis määratleda mõisted „ainuõigus” ja „eriõigus”, sest need on hädavajalikud käesoleva direktiivi kohaldamisala ning võrgustiku sektori hankijate määratlemiseks. Tuleks selgitada, et nende üksuste suhtes, mis ei ole artikli 7 lõike 1 punkti a tähenduses võrgustiku sektori hankijad ega avalik-õiguslikud äriühingud, kohaldatakse direktiivi sätteid üksnes niivõrd, kui võrd nad teostavad ühte selliste õigustega hõlmatud tegevust. Kuid neid ei käsitata võrgustiku sektori hankijatena, kui nimetatud õigused on antud objektiivsetel kriteeriumidel põhineva menetluse käigus eelkõige liidu õigusaktide kohaselt ja mille puhul on tagatud piisav avaldamine. Kõnealuste õigusaktide hulka peaksid kuuluma Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/73/EÜ, ⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/72/EÜ, ⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/67/EÜ, ⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 94/22/EÜ ⁽⁴⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1370/2007 ⁽⁵⁾. Tuleks samuti

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiiv 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (EÜT L 15, 21.1.1998, lk 14).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 1994. aasta direktiiv 94/22/EÜ sisivesinike geoloogilise luure, uurimise ja tootmise lubade andmis- ning kasutamistingimuste kohta (EÜT L 164, 30.6.1994, lk 3).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).

selgitada, et see õigusaktide loetelu ei ole täielik ning et mis tahes vormis õigused, mis on antud muude objektiivsetel kriteeriumidel põhinevate menetluste käigus ja mille puhul on tagatud piisav avaldamine, ei ole asjakohased käesoleva direktiiviga hõlmatud võrgustiku sektori hankijate kindlaksmääramisel.

- (23) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada ainult selliste kontsessioonilepingute puhul, mille maksumus vastab teatavale piirmäärale või ületab seda, et muuta selget piiriülest huvi pakkuvad kontsessioonid nähtavaks ettevõtjatele, kes asuvad teises liikmesriigis kui avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad. Seega on vaja sätestada kontsessioonilepingu eeldatava maksumuse arvutamise meetod ning see peaks olema ehitustööde ja teenuste kontsessioonide puhul sama, sest mõlemad lepingud hõlmavad sageli nii ehitustöid kui ka teenuseid. Arvutuses tuleks viidata kontsessioonäri kogukäible seoses kontsessiooni esemeks olevate ehitustööde ja teenustega, nagu seda hindab avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija lepingu kestuse ajal, võtmata arvesse käibemaksu.
- (24) Selleks et tagada turu tegelik avamine ja õiglane tasakaal kontsessiooni andmise eeskirjade kohaldamisel energiatehnika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris, on vaja, et hõlmatud ettevõtjad oleksid määratletud mingil muul alusel kui nende juriidiline staatus. Seepärast tuleks tagada, et avalikus sektoris ja erasektoris tegutsevate võrgustiku sektori hankijate võrdne kohtlemine ei oleks ohus. ELi toimimise lepingu artikli 345 kohaselt on vaja ka tagada, et ei mõjutataks omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides. Sel põhjusel tuleks mõnda eespool nimetatud tegevust sooritava ettevõtja poolt selliste tegevuste teostamiseks antud kontsessioonide suhtes kohaldada konkreetseid ja ühetaolisi eeskirju, ükskõik kas tegemist on riigi, kohaliku või piirkondliku omavalitsuse, avalik-õigusliku isiku, avalik-õigusliku äriühingu või muu üksusega, kelle suhtes kehtib eri- või ainuõigus. Ettevõtjaid, kes siseriikliku õiguse kohaselt vastutavad mõne II lisa osutatud tegevusega seotud teenuse osutamise eest, tuleks käsitleda neid tegevusi teostavatena.
- (25) Tuleks selgitada, et asjakohane tegevus lennujaamade sektoris hõlmab samuti reisijatele pakutavaid teenuseid, mis aitavad kaasa lennujaamade sujuvale toimimisele ning mida hästi toimivalt ja moodsalt lennujaamalt eeldatakse, näiteks kauplused, toitlustusasutused ning autoparklad.
- (26) Osa ettevõtjaid tegelevad aktiivselt nii soojus- kui ka jahutusenergia tootmise, edastamise või jaotamisega. Võib esineda teatavat ebakindlust selles, milliseid eeskirju kohaldatakse soojusenergiaga ja milliseid jahutusenergiaga seotud tegevustele. Seega tuleks selgitada, et soojusenergia

edastamine ja/või jaotamine on tegevus, mis on hõlmatud II lisaga, ning seega kohaldatakse soojusenergiasektoris tegutsevatele ettevõtjatele käesoleva direktiivi neid eeskirju, mida kohaldatakse võrgustiku sektori hankijatele niivõrd, kui võrd nimetatud ettevõtjaid saab käsitleda võrgustiku sektori hankijatena. Teiselt poolt kohaldatakse jahutusenergiasektoris tegutsevatele ettevõtjatele käesoleva direktiivi eeskirju, mida kohaldatakse avaliku sektori hankijatele niivõrd, kui võrd nimetatud ettevõtjaid saab käsitleda avaliku sektori hankijatena. Lõpuks tuleks selgitada, et nii soojus- kui ka jahutusenergialepingute sõlmimiseks antavad kontsessioonid tuleb läbi vaadata seoses mitmete tegevuste sooritamiseks kohaldatavate lepingute eeskirjadega, et teha kindlaks, milliseid hankeeeskirju kontsessioonide andmisel kasutada, kui neid üldse kasutada.

- (27) Enne, kui kavandada käesoleva direktiivi kohaldamisalasse muudatusi seoses jahutusenergiasektoriga, tuleks analüüsida nimetatud sektori olukorda, et saada piisavalt teavet, eelkõige konkurentsiolekorda, piiriüleste hangete osakaalu ja sidusrühmade seisukohtade kohta. Võttes arvesse, et käesoleva direktiivi kohaldamine nimetatud sektorile võib avaldada märkimisväärset mõju seoses turu avamisega, tuleks nimetatud analüüs teha direktiivi mõju hindamise ajal.
- (28) Tuleks selgitada, et II lisa punktide 1 ja 2 kohaldamisel hõlmab „tarnimine” tootmist, hulgimüüki ja jaemüüki. Gaasi tootmine ammutamise teel kuulub siiski nimetatud lisa punkti 6 kohaldamisalasse.
- (29) Segalepingute korral tuleks kohaldatavad eeskirjad määrata kindlaks lepingu põhieseme alusel, kui lepingu eri osad ei ole objektiivselt eraldatavad. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, kuidas avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad peaksid määrama kindlaks, kas eri osad on eraldatavad või mitte. Sellise selgitamise puhul tuleks lähtuda Euroopa Liidu Kohtu asjaomasest praktikast. Eraldatavus tuleks kindlaks määrata iga üksikjuhtumi korral, kui avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija väljendatud või eeldatav soov käsitada segalepingu eri aspekte eraldamatuna ei ole piisav, kuid sellele peaksid lisanduma objektiivsed tõendid, mille alusel saab seda soovi tõendada ja teha kindlaks vajadus sõlmida üks leping. Selline tõendatud vajadus sõlmida üks leping võiks näiteks esineda ühe sellise hoone ehitamise korral, mille üht osa hakkab kasutama asjaomane avaliku sektori hankija otse ning teist osa hakatakse haldama kontsessiooni alusel, näiteks avaliku parkimisteenuse pakkumiseks. Tuleks selgitada, et ühe lepingu sõlmimise vajadus võib tuleneda nii tehnilist laadi kui ka majanduslikest põhjustest.

- (30) Eraldatavate osadega segalepingute korral on avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijatel alati vabadus sõlmida eraldi lepinguid segalepingu eraldi osade kohta. Sellisel juhul tuleks iga eraldi osa suhtes kohaldatavad sätted määrata kindlaks üksnes lähtuvalt selle konkreetse lepingu omadustest. Teiselt poolt, kui avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida lepingu, mis sisaldab nii kontsessiooni- kui ka muid elemente, siis olenemata elementide maksumusest ja nende suhtes tavaliselt kohaldatavast õiguskorrast, tuleks märkida, milliseid eeskirju sellistel puhkudel kohaldatakse. Segalepingute jaoks, mis sisaldavad kaitse- või julgeolekuaspekte või teatavaid ELi toimimise lepingu kohaldamisalasse mittekuuluvaid osi, tuleks kehtestada erisätted.
- (31) Võrgustiku sektori hankijad võivad kontsessioone anda selliste eri tegevuste nõuete täitmiseks, millele laieneb erinev õiguskord. Tuleks selgitada, et õiguskord, mida rakendatakse eri tegevusi hõlmava üksikkontsessiooni puhul, peaks lähtuma eeskirjadest, mida kohaldatakse lepingu põhiesemena mõeldud tegevuse suhtes. Kontsessiooni põhiesemena mõeldud tegevuse kindlaksmääramine võib põhineda konkreetse kontsessiooni nõuete analüüsil, mille koostab võrgustiku sektori hankija, et hinnata kontsessiooni maksumust ja koostada kontsessiooni andmise dokumendid. Mõnel juhul võib olla objektiivselt võimatu kindlaks määrata, milline on kontsessiooni põhiesemena mõeldud tegevus. Tuleks märkida, milliseid eeskirju sellistel puhkudel kohaldada.
- (32) Teatud juhtudel võib konkreetne avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija, kelleks on kas riik, kohalik või piirkondlik omavalitsus või avalik-õiguslik isik või nende ühendus, olla konkreetse teenuse ainus osutaja, mille jaoks tal on ainuõigus siseriiklike seaduste ja määruste ning avaldatud haldusnormide alusel, mis on kooskõlas ELi toimimise lepinguga. Tuleks selgelt sätestada, et sellistes olukordades võib käesolevas põhjenduses nimetatud avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija või nende ühendus anda kontsessioone sellistele isikutele ilma käesolevat direktiivi kohaldamata.
- (33) Samuti on asjakohane jätta käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja teatavad teenuste kontsessioonid, mis antakse ettevõtjatele, kui need antakse tulenevalt ainuõigusest, mis kõnealusel ettevõtjal on siseriikliku õigusnormi või avaldatud haldusnormi kohaselt ning mis on antud vastavalt ELi asutamislepingule ja liidu õigusaktidele, milles sätestatakse turulepääsu ühiseeskirjad, mida kohaldatakse II lisas osutatud tegevustele, kuna selline ainuõigus muudab võimatuks järgida konkurentsipõhist kontsessioonimenetlust. Erandina ja ilma et see mõjutaks õiguslikke tagajärgi, mis kaasnevad käesoleva direktiivi kohaldamisalast üldise väljajätmisega, tuleks artikli 10 lõike 1 teises lõigus osutatud kontsessioonide suhtes kohaldada kohustust avaldada kontsessiooni andmise teade, et tagada minimaalne läbipaistvus, v.a juhul, kui läbipaistvustingimused on ette nähtud valdkondlike õigusaktidega. Läbipaistvuse suurendamiseks peaks liikmesriik, kui ta annab ettevõtjale ainuõiguse II lisas osutatud tegevuse teostamiseks, teavitama sellest komisjoni.
- (34) Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks mõisteid „oluline julgeolekuhuvi“, „kaitseotstarbeline varustus“, „tundlik varustus“, „tundlikud ehitustööd“ ja „tundlikud teenused“ mõista nii, nagu need on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2009/81/EÜ⁽¹⁾.
- (35) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriikide vabadust otsustada kooskõlas liidu õigusega, millisel viisil peaks toimuma hasartmängude ja kihlvedude korraldamine ja kontroll nende üle, sealhulgas tegevuslubade kasutamisega. On asjakohane jätta käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja kontsessioonid, mis on seotud loteriidega, mille käitamise on liikmesriigid andnud ettevõtjale ainuõiguse alusel, mis anti teavitusega menetlusega vastavalt siseriiklikele õigusnormidele ja avaldatud haldusnormidele kooskõlas ELi asutamislepinguga. Selline kohaldamisalast väljajätmine on õigustatud, sest ainuõiguse andmine ühele ettevõtjale ei võimalda konkurentsipõhise menetluse kohaldamist, samuti peab liikmesriikidele jääma võimalus reguleerida hasartmängusektorit riiklikul tasandil, sest neil on kohustus tagada avalik ja sotsiaalne kord.
- (36) Käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teatavate päästeteenuste suhtes, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused, kuna nende organisatsioonide eripära oleks raske säilitada juhul, kui teenuseosutajaid tuleks valida vastavalt käesolevas direktiivis sätestatud menetlustele. Siiski ei tohiks see väljajätmine minna hädavajalikust kaugemale. Seega tuleks selgelt sätestada, et patsiendi kiirabiautoga vedamise teenust ei tohiks kohaldamisalast välja jätta. Samuti on sellega seoses vaja selgitada, et ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) grupp 601 „Maismaatransporditeenused“ ei hõlma kiirabiteenuseid, mis kuuluvad CPV klassi 8514. Seega tuleks selgitada, et CPV koodi 85143000-3 alla kuuluvate teenuste suhtes, mis seisnevad üksnes patsiendi kiirabiautoga vedamise teenuses, tuleks kohaldada sotsiaal- ja teistele eriteenustele kohaldatavat erikorda (lihtsustatud kord). Sellest tulenevalt peaks kiirabiteenuste osutamiseks sõlmitavate segakontsessioonilepingute suhtes üldiselt kohaldama lihtsustatud korda, kui patsiendi kiirabiautoga vedamise teenuse maksumus on suurem kui muude kiirabiteenuste maksumus.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihanketingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiivi 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

- (37) On asjakohane meelde tuletada, et käesolevat direktiivi kohaldatakse üksnes liikmesriikide avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijate suhtes. Sellest tulenevalt ei kohaldata üldiselt selle sätteid erakondade suhtes, kuna nad ei ole ei avaliku sektori ega ka võrgustiku sektori hankijad. Siiski võib mõnes liikmesriigis olla erakondi, mis on hõlmatud avalik-õigusliku isiku mõistega. Teatavad valimiskampaania käigus osutatavad teenused (näiteks propagandafilmi ja -videote tootmine) on aga nii lahutamatu seotud teenuseosutaja poliitiliste vaadetega, et tavaliselt valitakse teenuseosutajad viisil, mida ei saa kontsessiooneeskirjadega reguleerida. Lõpuks tuleks meelde tuletada, et Euroopa poliitiliste erakondade ja Euroopa poliitiliste sihtasutuste põhikirja ja rahastamise suhtes kohaldatakse muid eeskirju kui neid, mis on sätestatud käesolevas direktiivis.
- (38) Mitmed võrgustiku sektori hankijad on koondunud majanduskontserni, mis võib koosneda mitmest eraldi-seisvast ettevõtjast; sageli on igal ettevõtjal kontserni tervikkontekstis eri roll. Seetõttu on asjakohane jätta käesoleva direktiivi kohaldamisest välja teatavad teenuste ja ehitustööde kontsessioonid, mis antakse sidusettevõtjale, kelle põhitegevuseks on selliste teenuste osutamine või ehitustööde tegemine kontsernile, millesse ta kuulub, mitte nende pakkumine turul. Samuti on asjakohane jätta välja teatavad teenuste ja ehitustööde kontsessioonid, mis võrgustiku sektori hankija annab ühissetevõttele, mille on loonud mitu võrgustiku sektori hankijat käesoleva direktiiviga hõlmatud tegevusteks, kui võrgustiku sektori hankija ise on selle ühissetevõtte osa. Samuti on vaja tagada, et see väljajätmine ei moonutaks konkurentsi nende ettevõtjate või ühissetevõtete kasuks, mis on seotud võrgustiku sektori hankijatega; on vaja ette näha asjakohased eeskirjad, eriti seoses maksimaalsete piirmääradega, mille ulatuses ettevõtjad võivad saada oma käibe turult ja mille ületamisel nad kaotavad võimaluse saada kontsessioon hanget välja kuulutamata, seoses ühissetevõtete koosseisuga ja nende ühissetevõtete ning neid moodustanud võrgustiku sektori hankijate vaheliste sidemetega stabiilsusega.
- (39) Ettevõtjaid tuleks käsitada seotuna, kui asjaomase võrgustiku sektori hankija ja ettevõtja vahel on otsene või kaudne valitsev mõju või kui mõlemad on mõne teise ettevõtja valitseva mõju all; selles osas ei tohiks iseenesest olla oluline eraõigusliku isiku osalus. Tõendamine, kas ettevõtja on konkreetse võrgustiku sektori hankijaga seotud või mitte, peaks toimuma võimalikult lihtsalt. Sellest tulenevalt ja võttes arvesse, et sellise otsese või kaudse valitseva mõju võimalik olemasolu peab olema juba tõendatud, et otsustada, kas asjaomaste ettevõtjate ja hankijate raamatupidamise aastaaruanded tuleks konsolideerida, tuleks ettevõtjaid käsitada seotuna juhul, kui nende raamatupidamise aastaaruanded on konsolideeritud. Konsolideeritud raamatupidamise aruandeid käsitlevaid liidu õigusakte ei kohaldata siiski teatavatel juhtudel, näiteks asjaomase ettevõtja suuruse tõttu või seetõttu, et teatavad nõuded nende õigusliku vormi suhtes ei ole täidetud. Sellistel juhtumitel, mil Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL⁽¹⁾ ei kohaldata, on vaja analüüsida, kas otsene või kaudne valitsev mõju on olemas, võttes arvesse omandiõigust, rahalist osalust või nimetatud ettevõtjaid reguleerivaid eeskirju.
- (40) Veemajanduse kontsessioonide suhtes kohaldatakse sageli spetsiifilist ja keerukat korda, mis nõuab eritähelpanu, võttes arvesse vee tähtsust avaliku hüvena, millel on põhiväärtus liidu kodanike jaoks. Sellise korra erijooned õigustavad veemajandussektori väljajätmist käesoleva direktiivi kohaldamisalast. Väljajätmine hõlmab ehitustööde ja teenuste kontsessioone selliste püsivõrkude pakkumiseks või käitamiseks, mille eesmärk on pakkuda elanikkonnale joogivee tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust või tarnida joogivett sellistesse võrkudesse. Reovee ärajuhtimise ja töötlemise ning vesiehitusprojektide, niisutuse või maakuivendusega (tingimusel, et joogiveetarne moodustab üle 20 % nimetatud projektide või niisutus- või kuivendustööde käigus saadava vee kogumahust) seotud kontsessioonid tuleks samuti välja jätta niivõrd, kui niivõrd need on seotud väljajäetud tegevusega.
- (41) Käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada võrgustiku sektori hankijate antud kontsessioonide suhtes, mis on ette nähtud II lisas osutatud tegevusalal tegutsemise lubamiseks, kui liikmesriigis on asjaomane tegevusala avatud vahetult konkurentile turudel, millele juurdepääs ei ole piiratud, nagu on sätestatud selleks ette nähtud menetlusega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/25/EL⁽²⁾. Seetõttu on kohane säilitada menetlus, mida kohaldatakse kõigis käesoleva direktiiviga hõlmatud sektorites või selle osades ja mis võimaldaks võtta arvesse seda mõju, mida avaldab kas juba toimunud või tulevikus

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 243).

toimuv turu avamine konkurentsile. Selline menetlus peaks asjaomastele ettevõtjatele looma õiguskindluse ja kindlustama asjakohase otsustamiskorra, tagades lühikese aja jooksul liidu õiguse ühetaolise rakendamise selles valdkonnas. Õiguskindluse huvides tuleks sõnaselgelt sätestada, et jätkuvalt kohaldatakse kõiki Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/17/EÜ⁽¹⁾ artikli 30 alusel enne käesoleva direktiivi jõustumist vastu võetud otsuseid.

- (42) Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele ja seda ei kohaldata kontsessioonide andmise suhtes, mida korraldavad rahvusvahelised organisatsioonid oma nimel ja arvel. Tuleb siiski selgitada, mil määral tuleks käesolevat direktiivi kohaldada teatavate rahvusvaheliste eeskirjadega hõlmatud kontsessioonide andmise suhtes.
- (43) Kontsessioonide andmisel meediateenuse osutajale teatavate audiovisuaalmeedia ja raadioringhäälingu teenuste osutamiseks tuleks võtta arvesse kultuuriliselt ja sotsiaalselt olulisi aspekte, mis muudab kontsessioonide andmise eeskirjade kohaldamise asjakohatuks. Nimetatud põhjustel tuleks seetõttu teha erand teenuste kontsessioonide puhul, mida meediateenuste osutajad annavad väljaspool maja valmivate saadete ostmiseks, arendamiseks, tootmiseks ja kaastootmiseks ning muudeks ettevalmistavateks teenusteks, näiteks saadete tootmiseks vajalikud käsikirjad või esinemisega seotud teenused. Samuti tuleks selgitada, et seda väljajätmist kohaldatakse võrdselt nii ringhäälinguteenuste kui ka tellitavate meediateenuste (mittelineaarsed teenused) suhtes. Seda erandit ei tuleks aga kohaldada selliste saadete tootmiseks, kaastootmiseks ja edastamiseks vajaliku tehnilise varustuse tarnimise suhtes.
- (44) Käesolev direktiiv ei piira liikmesriikide õigust näha ette avalik-õigusliku ringhäälingu rahastamine niivõrd, kui võrd selline rahastamine tagatakse ringhäälinguorganisatsioonidele selleks, et nad saaksid täita avaliku teenuse osutamise ülesannet, nagu selle on neile andnud, määratlenud ja korraldanud iga liikmesriik kooskõlas ELi toimimise lepingule ja ELi lepingule lisatud liikmesriikide avalik-õiguslikku ringhäälingusüsteemi käsitleva protokolli nr 29.
- (45) Esineb märkimisväärset õiguskindlusetust selles suhtes, mil määral peaksid kontsessiooneeskirjad hõlmama avalik-õiguslike isikute vahel sõlmitud lepinguid. Euroopa

Liidu Kohtu asjaomast praktikat tõlgendavad liikmesriigid ja isegi avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad erinevalt. Seepärast on vaja selgitada, millistel juhtudel ei kohaldata käesolevas direktiivis sätestatud eeskirju avalik-õiguslike isikute vahel sõlmitud lepingute suhtes. Seejuures tuleks lähtuda Euroopa Liidu Kohtu asjakohases praktikas kehtestatud põhimõtetest. Ainuüksi asjaolu, et mõlemad lepingupooled on ise ametiasutused, ei välista käesolevas direktiivis sätestatud eeskirjade kohaldamist. Käesolevas direktiivis sätestatud eeskirjade kohaldamine ei tohiks siiski mõjutada ametiasutuste vabadust täita neile antud avalike teenustega seotud ülesandeid, kasutades omaenda ressursse, mis hõlmab võimalust teha koostööd teiste ametiasutustega. Tuleks tagada, et kohaldamisalast välja jääv ametiasutustevaheline koostöö ei moonutaks konkurentsi eraettevõtjate suhtes olukorras, kus eraõiguslik teenuseosutaja seatakse tema konkurentide suhtes eelisolukorda.

- (46) Kontrollitavatele juriidilistele isikutele antavate kontsessioonide suhtes ei tuleks kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi, kui artikli 7 lõike 1 punktis a nimetatud avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija teostab asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle, tingimusel et kontrollitava juriidilise isiku tegevusest moodustab rohkem kui 80 % nende ülesannete täitmine, mida talle on andnud kontrolliv avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija või nimetatud avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija poolt kontrollitavad muud juriidilised isikud, olenemata sellest, kes on lepingu täitmise puhul kasusaaja. Erandit ei tuleks laiendada nendele olukordadele, kus eraettevõtjal on otsene osalus kontrollitava juriidilise isiku kapitalis, kuna sellisel juhul annaks kontsessiooni andmine ilma konkurentsipõhise menetluseta eraettevõtjale, kellel on kapitaliosalus kontrollitavas juriidilises isikus, põhjendamatu eelise oma konkurentide ees. Pidades silmas kohustusliku liikmesusega riigiasutuste, näiteks teatavate avalike teenuste haldamise või osutamise eest vastutavate organisatsioonide eripära, ei tuleks seda siiski kohaldada juhtudel, kus konkreetse eraettevõtja osalus kontrollitava juriidilise isiku kapitalis on kooskõlas aluslepingutega tehtud kohustuslikuks mõne siseriikliku seadusandliku sättega, tingimusel et selline osalus ei ole kontrolliv ega blokeeriv ning sellel ei ole kontrollitava juriidilise isiku otsuste üle otsustavat mõju. Samuti tuleks selgitada, et otsustavaks asjaoluks on ainult otsene erasektori osalus kontrollitavas juriidilises isikus.

Sellest tulenevalt, kui kontrollival avaliku sektori hankijal või võrgustiku sektori hankijal või kontrollivatel avaliku sektori hankijatel või võrgustiku sektori hankijatel on erakapitali osalus, ei välista see riigihankelepingute sõlmimist kontrollitava juriidilise isikuga ilma käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi kohaldamata, kuna selline osalus ei mõjuta negatiivselt eraettevõtjatevahelist konkurentsi. Samuti tuleks selgitada, et sellised avaliku sektori

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused (ELT L 134, 30.4.2004, lk 1).

hankijad või võrgustiku sektori hankijad nagu avalik-õiguslikud isikud, kelles erakapital võib osaleda, peaksid saama kasutada horisontaalse koostöö erandit. Seetõttu, kui kõik muud horisontaalse koostööga seotud tingimused on täidetud, peaks horisontaalse koostöö erand laienema sellistele avaliku sektori hankijatele või võrgustiku sektori hankijatele, kui leping on sõlmitud ainult avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate vahel.

- (47) Artikli 7 lõike 1 punktis a nimetatud avaliku sektori hankijatel või võrgustiku sektori hankijatel peaks olema võimalik osutada oma avalikke teenuseid ühiselt koostöö korras, ilma et nad oleksid kohustatud kasutama mingit konkreetset õiguslikku vormi. Selline koostöö võib hõlmata igasugust tegevust, mis on seotud osalevatele asutustele antud või nende poolt võetud teenuste osutamise ülesannete ja kohustuste täitmisega, nagu kohalike või piirkondlike omavalitsuste kohustuslikud või vabatahtlikud ülesanded või teenused, mille osutamine on tehtud ülesandeks konkreetsetele avalik-õiguslikele isikutele. Erinevate osalevate asutuste või ettevõtjate osutatud teenused ei pea tingimata olema identsed, need võivad olla ka üksteist täiendavad. Avalike teenuste ühiseks osutamiseks sõlmitud lepingute suhtes ei tuleks kohaldada käesolevat direktiivi, tingimusel et need lepingud on sõlmitud ainult avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijate vahel, et sellise koostöö tegemisel juhindutakse üksnes avalike huvidega seotud kaalutlustest ning et mitte ühtegi eraõiguslikku teenuseosutajat ei seata tema konkurentide suhtes eelisolukorda.

Nende tingimuste täitmiseks peaks kõnealune koostöö tuginema koostöökontseptsioonile. Selline koostöö ei eelda, et kõik osalevad hankijad võtavad endale kohustuse täita peamisi lepingulisi kohustusi, juhul kui lisaks on olemas kohustused, mille täitmine aitab kaasa kõnealusele avalike teenuste osutamisele koostöö korras. Lisaks peaks sellise koostöö tegemisel, sealhulgas mis tahes rahaliste ülekannete tegemisel, osalevate avaliku sektori hankijate vahel juhinduma üksnes avaliku huviga seotud kaalutlustest.

- (48) Teatavatel juhtudel tegutseb juriidiline isik asjakohaste siseriiklike õigusnormide alusel määratud avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija instrumendi või tehnilise teenistusena ning on kohustatud täitma talle sellise avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija poolt antud korraldusi, ilma et tal oleks mõju oma ülesannete täitmise eest saadavale tasule. Pidades silmas sellise puhtalt haldussuhte mittelepingulist laadi, ei peaks sellised juhud olema hõlmatud kontsessiooni andmise menetlusega.
- (49) Tuleks selgitada, et mõistet „ettevõtja” tuleks tõlgendada laialt, nii et see hõlmaks selliseid isikuid ja/või üksusi, kes pakuvad turul ehitustööde tegemist, asju või teenuseid, olenemata õiguslikust vormist, mille nad on tegutsemi-

seks valinud. Seega peaks ettevõtja mõiste hõlmama äriühinguid, filiaale, tütarettevõtjaid, ühissettevõtteid, ühisteid, aktsiaseltse, era- või avalik-õiguslikke ülikoole ja muud liiki üksusi, olenemata sellest, kas nad on „juriidilised isikud” kõigil asjaoludel.

- (50) Selleks et tagada piisav eelteave teatava piirmääraga või seda ületava piirmääraga võrgustiku sektori hankijate ja avaliku sektori hankijate antavate ehitustööde ja teenuste kontsessioonide kohta, peaks enne selliste kontsessioonide andmist olema kohustuslik kontsessiooniteate avaldamine *Euroopa Liidu Teatajas*.
- (51) Pidades silmas kahjustavat mõju konkurentidele, tuleks kontsessiooni andmist ilma eelneva avaldamiseta lubada ainult väga erandlikes olukordades. Sellised erandid peaksid piirduma juhtudega, kui on algusest peale selge, et avaldamine ei suurendaks konkurentsi, kuna objektiivselt on ainult üks ettevõtja, kes saab kontsessiooni täita. Olukord, mis ei võimalda kontsessiooni andmist ühele teisele ettevõtjale, ei tohiks olla tekitatud tulevast kontsessiooni andmise menetlust silmas pidades avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija enda poolt. Lisaks tuleks põhjalikult hinnata piisavate asendusvõimaluste olemasolu.
- (52) Turu sulgemise ja konkurentsi piiramise vältimiseks tuleks kontsessiooni kestust piirata. Lisaks põhjustavad väga pikaks ajaks antavad kontsessioonid tõenäoliselt turu suletust ning võivad seega takistada teenuste vaba liikumist ja asutamisevabaduse teostamist. Selline kestus võib siiski olla põhjendatud, kui see on hädavajalik selleks, et võimaldada kontsessioonäri teenida tasa kontsessiooni täitmiseks tehtavad investeeringud ja saada investeeritud kapitalilt tootlust. Seega kontsessioonide puhul, mis kestavad kauem kui viis aastat, tuleks kestust piirata ajavahemikuni, mis kontsessioonäri võiks tavapärastel kuludel ehitiste eksploateerimise või teenuste osutamisega seoses tehtud investeeringute tagasiteenimiseks tavapärastes tegevustingimustes, võttes arvesse investeeritud kapitali tootlust ning kontsessioonäri konkreetseid lepinguga taotletavaid eesmärke, et vastata näiteks kasutajale pakutava kvaliteedi või hinnaga seotud nõuetele. Eeldatava maksumuse määramine peab pidama paika kontsessiooni andmise ajal. Peaks olema võimalik hõlmata algseid ja täiendavaid investeeringuid, mida on peetud vajalikuks kontsessiooni täitmiseks, eelkõige kulutused taristule, autoriõigustele, patentidele, seadmetele, logistikale, tööjõule, töötajate koolitusele ja esmased kulud. Kontsessiooni maksimumkestus peaks olema kirjas kontsessiooni alusdokumentides, välja arvatud juhul, kui kestust kasutatakse pakkumiste hindamise kriteeriumina. Avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel peaks alati olema võimalik anda kontsessiooni lühemaks perioodiks kui see, mis on vajalik investeeringu tasateenimiseks, kui sellega seotud kompensatsioon ei kõrvalda äririski.

- (53) On asjakohane jätta käesoleva direktiivi täies ulatuses kohaldamisest välja ainult need teenused, millel on piiratud piiriülene mõõde, näiteks teatavad sotsiaal-, tervishoiu- või haridusteenused. Selliseid teenuseid osutatakse konkreetsetes kontekstis, mis varieerub liikmesriikide erinevate kultuuritraditsioonide tõttu suuresti. Seepärast tuleks kehtestada nende teenuste kontsessioonide jaoks erikord, milles võetakse arvesse asjaolu, et neid teenuseid on hakatud alles hiljuti reguleerima. Kohustus avaldada eelteade ja kontsessiooni andmise teade kõigi selliste kontsessioonide puhul, mille maksumus vastab käesoleva direktiiviga kehtestatud piirmäärale või ületab seda, on asjakohane viis anda teavet võimalikele pakkujatele äri võimaluste kohta ja kõigile huvitatud isikutele sõlmitud lepingute arvu ja liigi kohta. Samuti peaksid liikmesriigid kehtestama asjakohased meetmed seoses kõnealuste teenuste kontsessioonilepingute sõlmimisega, et tagada läbipaistvuse ja ettevõtjate võrdse kohtlemise põhimõtete järgimine, võimaldades samas avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijatel anda teavet kõnealuste teenuste eripära kohta. Liikmesriigid peaksid tagama, et avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel lubatakse võtta arvesse vajadust tagada innovatsioon ja kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 14 ja protokolliga 26 hea kvaliteet, ohutus ja vastuvõetav hind, võrdne kohtlemine ning üldise juurdepääsu ja kasutajate õiguste edendamine.
- (54) Arvestades kultuurikonteksti olulisust ja selliste teenuste tundlikkust, tuleks liikmesriikidele anda laialdased volitused teenuseosutajate valimise korraldamiseks viisil, mida nad peavad kõige sobivamaks. Käesolev direktiiv ei keela liikmesriikidel kohaldada teenuseosutaja valikul kvaliteedi erikriteeriume, näiteks Euroopa Liidu sotsiaalkaitsekomitee välja töötatud vabatahtlikkuse alusel rakendatavat sotsiaalteenuste Euroopa kvaliteediraamistikku. Liikmesriikidel ja/või ametiasutustel on vabadus valida, kas osutada neid teenuseid ise või korraldada sotsiaalteenuseid viisil, mis ei näe ette kontsessioonide andmist, näiteks neid teenuseid lihtsalt rahastades või andes ilma mingite piirangute või kvootideta litsentsid või load kõigile ettevõtjatele, kes vastavad avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijate varem kindlaks määratud tingimustele, eeldusel et selline süsteem tagab piisava avaldamise ning austab läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtteid.
- (55) Selleks et kontsessiooni andmise menetlusse asjakohaselt integreerida keskkonna-, sotsiaal- ja tööalased nõuded, on eriti oluline, et liikmesriigid ja avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid, mis tagavad nende kohustuste täitmise, mis on sätestatud keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguses, mida kohaldatakse kohas, kus hakatakse ehitustöid tegema või teenuseid osutama, ning mis tulenevad nii siseriiklikul kui ka liidu tasandil kehtivatest õigus- või haldusnormidest ning kollektiivlepingutest, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Samuti tuleks kontsessiooni täitmise ajal täita kõikide liikmesriikide poolt ratifitseeritud ja käesolevas direktiivis loetletud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevaid kohustusi. Siiski ei tohiks see kuidagi takistada töötajate jaoks soodsamate töötingimuste kohaldamist. Asjaomaseid meetmeid tuleks kohaldada kooskõlas liidu õiguse aluspõhimõtetega, eelkõige võrdse kohtlemise tagamiseks. Kõnealuseid meetmeid tuleks kohaldada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 96/71/EÜ⁽¹⁾ ning sellisel viisil, mis tagab võrdse kohtlemise ega diskrimineeri ei otseselt ega kaudselt muude liikmesriikide ettevõtjaid ega töötajaid.
- (56) Teenused tuleks lugeda osutatuks kohas, kus täidetakse nende eriomased kohustused. Kui teenuseid osutatakse distantsilt, näiteks kõnekeskuste osutatavad teenused, tuleks teenused lugeda osutatuks nende osutamise kohas, sõltumata sellest, kuhu ja millistele liikmesriikidele on asjaomased teenused suunatud.
- (57) Asjaomaseid kohustusi võiks kajastada kontsessiooni andmise kriteeriumites. Samuti peaks olema võimalik lisada klauslid, millega tagatakse kontsessioonide valdkonnas kollektiivlepingute järgimine kooskõlas liidu õigusega. Asjaomaste kohustuste täitmata jätmist võib käsitada asjaomase ettevõtja raske eksimusena, mille alusel võib kõnealuse ettevõtja kontsessiooni andmise menetlusest kõrvaldada.
- (58) Nende keskkonna-, sotsiaal- ja tööõigusalaste sätete järgimist tuleks kontrollida kontsessiooni andmise menetluse asjaomastes etappides, st kui kohaldatakse osalejate valikut ja lepingu sõlmimist reguleerivaid üldpõhimõtteid ja välistamiskriteeriume.
- (59) Käesolev direktiiv ei tohiks kuidagi takistada selliste meetmete kehtestamist või elluviimist, mis on vajalikud avaliku korra, kõlbluse, julgeoleku, tervishoiu, inimeste ja loomade elu, taimede kaitse või muude keskkonnametmete jaoks, ning eelkõige säästva arengu seisukohalt, kui need meetmed on kooskõlas ELi toimimise lepinguga.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT L 18, 21.1.1997, lk 1).

- (60) Selleks et tagada menetluse konfidentsiaalsus, ei tohiks avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad ega ka ettevõtjad avaldada teavet, mis on klassifitseeritud kui konfidentsiaalne. Nimetatud kohustuste täitmata jätmise peaks kaasa tooma asjakohaste karistuste kohaldamise vastavalt sellele, kuidas ja kas see on sätestatud liikmesriigi tsiviil- või haldusõiguses.
- (61) Kelmuste ja pettuste ning eelistamise ja korrupsiooni vastu võitlemiseks ning huvide konfliktide ärahoidmiseks peaksid liikmesriigid võtma asjakohaseid meetmeid, et tagada kontsessiooni andmise menetluse läbipaistvus ja kõikide taotlejate ning pakkujate võrdne kohtlemine. Nimetatud meetmete eesmärk peaks olema eelkõige huvide konflikti ja muude tõsiste rikkumiste ärahoidmine.
- (62) Selleks et osalemistaotlusi ja pakkumusi saaksid esitada kõik huvitatud ettevõtjad, peavad avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad pidama kinni selliste taotluste ja pakkumuste laekumise miinimumtähtajast.
- (63) Proportsionaalsete, mittediskrimineerivate ja õiglase kvalifitseerimise tingimuste valimine ja nende kohaldamine ettevõtjate suhtes on äärmiselt oluline selleks, et ettevõtjad saaksid kasutada kontsessioonidega seotud majanduslikke võimalusi. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osalemiseks võib olla eriti määrava tähtsusega taotleja võimalus toetuda muude üksuste suutlikkusele. Seepärast on asjakohane ette näha, et kvalifitseerimise tingimused oleksid seotud üksnes ettevõtjate kutsealase ja tehnilise suutlikkusega ning finants- ja majandusliku olukorraga ning seotud lepingu esemega, et need oleksid kontsessiooniteates kirjas ega välistaks, välja arvatud erandjuhtudel, ettevõtja võimalust tugineda teiste üksuste suutlikkusele, olenemata ettevõtja ja nende üksuste vahelistest juriidilistest suhetest, kui kõnealused teised ettevõtjad tõendavad avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijale, et nende käsutuses on vajalikud ressursid.
- (64) Lisaks peaks sotsiaalsete ja keskkonnaalaste kaalutluste parema integreerimise eesmärgil kontsessiooni andmise menetlusesse olema avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijatel võimalik kasutada kontsessiooni andmise kriteeriumeid või kontsessiooni täitmise tingimusi, mis on seotud kontsessioonilepingu alusel tehtavate ehitustööde või osutatavate teenuste olelutsükli – alates tootes kasutatavate toorainete kaevandamisest kuni toote kõrvaldamiseni – mis tahes aspektidega ja selle kõigi etappidega, sealhulgas nende ehitustööde tegemise või teenuste osutamise või turustamise konkreetse protsessiga seotud teguritega või konkreetse protsessiga nende olelutsükli hilisemates etappides, isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks. Sellist tööprotsessi või teenuste osutamist käsitlevate kriteeriumide ja tingimuste hulka kuulub näiteks nõue, et ostetud teenused osutatakse energiatõhusate masinatega. Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale kuuluvad nende hulka ka kontsessiooni andmise kriteeriumid ja kontsessiooni täitmise tingimused, mis on seotud õiglase kaubanduse põhimõttele vastavate toodete tarnimise või kasutamise antud kontsessiooni täitmise käigus. Toote kauplemissel kriteeriumid ja tingimused võivad viidata näiteks nõudele maksta alltöövõtjatele teatav miinimumhind ja hinnalisa. Keskkonnakaitse kaalutlusi kätkevates kontsessiooni täitmise tingimustes võidakse käsitleda näiteks jäätmete koguse piiramist ja ressursitõhusust.
- (65) Tootmisprotsessi sotsiaalset aspekti puudutavaid kontsessiooni andmise või täitmise kriteeriumeid ja tingimusi tuleks kohaldada kooskõlas direktiiviga 96/71/EÜ, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus, ja neid ei tuleks valida ega kohaldada viisil, mis on otseselt või kaudselt diskrimineeriv liikmesriikide või selliste kolmandate riikide ettevõtjate suhtes, kes on Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankeid käsitleva lepingu (GPA) osapool või nende vabakaubanduslepingute osapool, mille on sõlminud ka liit. Seega peaksid selliseid direktiiviga 96/71/EÜ reguleeritavaid põhilisi töötingimusi nagu miinimumpalk käsitlevad nõuded olema tasemel, mis on sätestatud siseriiklikus õiguses või kollektiivlepingutes, mida kohaldatakse liidu õiguse kohaselt nimetatud direktiivi raames. Kontsessiooni täitmise tingimuste eesmärk võib olla ka soodustada tööl meeste ja naiste võrdse kohtlemise edendamiseks võetavate meetmete rakendamist, naiste suuremat osalemist tööturul ning töö- ja pereelu ühildamist, keskkonnakaitset või loomade heaolu, tagada kooskõla Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikonventsioonidega, ning võtta tööle suurem arv ebasoodsas olukorras olevaid isikuid, kui on ette nähtud siseriiklike õigusaktidega.
- (66) Kontsessiooni andmise kriteeriumides ja kontsessiooni täitmise tingimustes võib samuti käsitleda kontsessiooni täitmise protsessis osalevate töötajate tervise kaitset, ebasoodsas olukorras olevate isikute või haavatavate rühmade liikmete sotsiaalset integreerimist kontsessiooni täitma määratud töötajate hulka või asjaomase kontsessiooni puhul vajalike oskuste õpetamist, tingimused et need on seotud kontsessioonikohaste ehitustööde tegemisega või teenuste osutamisega. Näiteks võib nendes kriteeriumides ja tingimustes osutada muu hulgas pikka aega tööotsijaks olnud isikute töölevõtmisele, koolitusmeetmete võtmisele töötute või noorte jaoks antava kontsessiooni täitmise käigus. Tehnilistes kirjeldustes võivad avaliku sektori hankijad esitada selliseid sotsiaalalaseid nõudeid, mis otseselt iseloomustavad asjaomast toodet või teenust, nagu puudega inimeste ligipääsu võimalus või kõigi kasutajate ergastamine.

- (67) Avaliku sektori hankija ja võrgustiku sektori hankija koostatud tehnilised ja funktsionaalsed nõuded peavad võimaldama avada kontsessioonide andmise konkurent- sile. Nimetatud nõuetes tuleks kindlaks määrata kontses- siooniga hõlmatud ehitustööde ja/või teenuste nõutavad omadused ning nendes võidakse viidata tellitavate ehitus- tööde tegemise või teenuste osutamise konkreetsele prot- sessile, tingimusel et need on seotud kontsessiooni sisuga ning on proportsionaalsed selle väärtuse ja eesmärkide suhtes. Konkreetne ehitustööde tegemise või teenuste osutamise protsess võib hõlmata nõudeid, mis seonduvad puudega isikute juurdepääsu või keskkonnaohutuse tase- mega. Need tehnilised ja funktsionaalsed nõuded peaksid olema esitatud kontsessiooni alusdokumentides ning nende puhul tuleks järgida võrdse kohtlemise ja läbipaist- vuse põhimõtteid. Need tuleks koostada sellisel viisil, et see ei vähendaks kunstlikult konkurentsi, eelkõige teatavat ettevõtjat soosivate nõuetega, kirjeldades vastava ettevõtja poolt tavapärast pakutavate asjade, teenuste või ehitustööde põhiomadusi. Igal juhul peaks avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võtma arvesse ehitustööde ja/või teenuste, sealhulgas nimetatud ehitus- tööde ja teenustega seotud asjade pakkumusi, mis vastavad võrdväärselt nõutavatele omadustele.
- (68) Kontsessioonid on tavaliselt pikaajalised keerukad kokku- lepped, millega kontsessioonäär võtab enda kanda vastutust ja riski, mida tavapärastel kannavad avaliku sektori hankija ja võrgustiku sektori hankija ja mis tava- liselt kuulub tema vastutusalasse. Seetõttu, pidades kinni käesolevast direktiivist ning läbipaistvuse ja võrdse koht- lemise põhimõtetest, peaks avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijatele jääma õigus kontsessioonääri valimise menetlus suuresti ise kindlaks määrata ja see korraldada. Võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse tagamiseks kogu kont- sessiooni andmise protsessi vältel on siiski otstarbekas näha ette kontsessiooni andmise protsessi jaoks teatavad põhitagatised, sealhulgas teave kontsessiooni liigi ja ulatuse kohta, taotlejate arvu piirangud, taotlejatele ja pakkujatele teabe levitamine ja asjakohaste dokumentide kättesaadavus. Samuti tuleb potentsiaalsete taotlejate ebaõiglase kohtlemise vältimiseks sätestada, et kontses- siooniteate esialgsetest tingimustest ei kaldutaks kõrvale.
- (69) Kontsessioone ei tohiks anda ettevõtjatele, kes on osalenud kuritegelikus ühenduses või kes on mõistetud süüdi korruptsioonis, liidu finantshuve kahjustavas kelmuses, terroriakti toimepanekus, rahapesus, terrorismi rahastamises või inimkaubanduses. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik näha ette erandid nimetatud kohus- tuslikust kõrvaldamisest erakorralistel asjaoludel, kui üldiste huvidega seotud kaalukatel põhjustel on lepingu sõlmimine hädavajalik. Ka maksude või sotsiaalkindlus- tustmaksude tasumata jätmist tuleks karistada menetlusest kõrvaldamisega liidu tasandil.
- (70) Lisaks tuleks avaliku sektori ja võrgustiku sektori hanki- jatele anda võimalus menetlusest kõrvaldada ettevõtjaid, kes on osutunud ebausaldusväärseteks, näiteks keskkonna- või sotsiaalsete kohustuste tõsise või korduva täitmata jätmise pärast, sealhulgas puudega inimeste juur- depääsu nõude eiramise pärast, või ametialaste eeskirjade muu raske rikkumise tõttu, näiteks konkurentsieeskirjade või intellektuaalomandi õiguste rikkumine. Tuleks selgi- tada, et ametialaste eeskirjade raske rikkumine võib muuta ettevõtja aususe küsitavaks ning seega kontses- sioonilepingu sõlmimiseks sobimatuks, sõltumata sellest, kas asjaomasel ettevõtjal oleks muidu olemas lepingu täitmiseks vajalik tehniline ja majanduslik suutlikkus. Võttes arvesse, et avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija vastutab oma võimaliku eksliku otsuse tagajär- gede eest, peaks avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijatel olema samuti vabadus võtta seisukoht, et on raskelt eksitud ametialaste eeskirjade vastu, kui enne lõpliku ja siduva otsuse tegemist kohustusliku kõrvalda- mise aluse kohta saavad nad mis tahes asjakohasel viisil näidata, et ettevõtja on rikkunud oma kohustusi, seal- hulgas kohustust tasuda makse või sotsiaalkindlustusmak- seid, kui siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti. Avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijatel peaks olema samuti võimalik kõrvaldada taotlejad ja pakkujad, kelle tegevus varasemate avaliku sektori või võrgustiku sektori kontsessioonide või muude lepingute täitmisel on osutanud märkimisväärsetele puudustele seoses oluliste nõuetega, näiteks ei ole suudetud kohustusi täita, tarnitud asja või osutatud teenusega seoses on esinenud olulisi puudusi, mistõttu ei ole olnud võimalik neid otstarbekohaselt kasutada, või on aset leidnud sobimatu käitumine, mis põhjustab tõsiseid kahtlusi ettevõtja usal- dusväärsuse suhtes. Liikmesriigi õiguses tuleks näha ette selliste kõrvaldamiste maksimaalne kestus.
- (71) Siiski tuleks võimaldada ettevõtjatele vastavusmeetmete võtmist kuriteo või väärteo tagajärgede heastamiseks ning edasiste rikkumiste tõhusaks ärahoidmiseks. Sellised meetmed võivad seisneda eelkõige personali- ja organisat- sioonilistes meetmetes, nagu igasuguste suhete lõpeta- mine väärteos osalenud isikute või organisatsioonidega, sobivad personali ümberkorraldamise meetmed, aruand- lus- ja kontrollisüsteemide rakendamine, sisekontrolli- üksuse loomine nõuetele vastavuse jälgimiseks ning orga- nisatsioonisiseste vastutus- ja hüvitamiseeskirjade vastuvõtmine. Kui sellised meetmed pakuvad piisavaid tagatise, ei tohiks kõnealust ettevõtjat enam eespool kirjel- datud põhjustel menetlusest kõrvaldada. Ettevõtjatel

peaks olema võimalus taotleda kontsessiooni andmise menetluses võimalikuks osalemiseks võetud meetmete läbivaatamist. Selle võimaluse kohaldamiseks täpsete materiaala ja menetlusõiguse normide sätestamine peaks olema liikmesriikide ülesanne. Eelkõige peaks liikmesriikidel olema vabadus otsustada, kas lubada asjakohased hindamised teha konkreetsetel avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijatel või usaldada see ülesanne teistele ametiasutustele kas keskvalitsuse tasandil või sellest madalamal tasandil.

- (72) On oluline, et pädevad riiklikud asutused, näiteks tööinspeksioonid või keskkonnakaitseametid, tagavad oma vastutusala ja pädevuse piirides asjakohaste meetmetega keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas alltöövõtjate poolt nendele kohalduvate kohustuste täitmise, mis on kehtestatud liidu või liikmesriikide õigusaktidega või kollektiivlepingutega või käesolevas direktiivis loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Samuti on vaja tagada mõningane läbipaistvus alltöövõtuhelal, kuna see annab avaliku sektori hankijatele ja võrgustiku sektori hankijatele teavet selle kohta, kes ehitusplatsidel viibivad, milliseid töid nende jaoks tehakse või millised ettevõtjad osutavad teenuseid hoonete, taristute või alade, näiteks linnavalitsuste, munitsipaalvõrkude, spordirajatiste, sadamate või kiirteede juures, mille eest avaliku sektori hankijad vastutavad või mille üle nad teostavad järelevalvet. Tuleks selgitada, et nõutava teabe esitamise kohustus on igal juhul kontsessioonääril, kas siis konkreetsete klauslite alusel, mida iga avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija kõikides kontsessiooni andmise menetlustes ette näeb, või kohustuste alusel, mis liikmesriigid panevad kontsessioonäärile üldiselt kohaldatavate sätetega.

Samuti tuleks selgitada, et alati, kui liikmesriigi õigus näeb ette alltöövõtjate ja kontsessioonääril solidaarvastutuse mehhanismi, tuleks kohaldada tingimusi, mis seonduvad nende kohaldatavate kohustuste täitmisega, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega või kollektiivlepingutega või käesolevas direktiivis loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Lisaks tuleks sõnaselgelt sätestada, et liikmesriikidel peaks olema võimalik minna kaugemale, näiteks laiendades läbipaistvusega seotud kohustusi, lubades või nõudes, et avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad kontrolliksid, et alltöövõtjad ei ole üheski olukorras, mille puhul oleks õigustatud ettevõtjate kõrvaldamine. Kui selliseid meetmeid alltöövõtjate suhtes kohaldatakse, tuleks tagada sidusus kontsessioonääril suhtes kohaldatavate sätetega, nii et kohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolule järgneks nõue, et kontsessioonäär peab asjaomast alltöövõtjat asendama. Kui sellisel kontrollimisel ilmnevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused, tuleks selgitada, et avaliku

sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad saavad nõuda asendamist. Sellegipoolest tuleks sõnaselgelt sätestada ka see, et avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad võivad olla kohustatud nõudma asjaomase alltöövõtja asendamist, kui kontsessioonääril kõrvaldamine oleks sellisel juhul kohustuslik. Lisaks tuleks sõnaselgelt sätestada, et liikmesriigid võivad oma siseriikliku õiguse alusel kehtestada vastutuse kohta rangemad eeskirjad.

- (73) Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija peaks hindama pakkumusi ühe või mitme hindamiskriteeriumi alusel. Selleks et tagada läbipaistvus ja võrdne kohtlemine, peaksid kontsessiooni hindamise kriteeriumid alati vastama mõnele üldstandardile. Need standardid võivad osutada teguritele, mis ei ole üksnes majanduslikud, vaid millel on mõju pakkumuse maksumusele avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija seisukohast ja mis võimaldavad teha avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija jaoks kindlaks kogu majandusliku kasu. Kriteeriumid tuleks eelnevalt avaldada kõigile võimalikele taotlejatele või pakkujatele, need peaksid olema seotud lepingu sisuga ega tohiks anda avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijale piiramatut valikuvabadust. Hindamiskriteeriumidega peaks tagatama tegelik konkurents ja nendega peaksid kaasnema nõuded, mis lubavad pakkujate esitatud teavet ka tegelikult kontrollida. Kontsessiooni andmise kriteeriumidesse peaks olema võimalik lisada muu hulgas keskkonnakaitse, sotsiaalvaldkonna või innovatsiooniga seotud kriteeriume. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad peaksid samuti loetlema kontsessiooni andmise kriteeriumid tähtsuse vähenemise järjekorras, et tagada võimalike pakkujate võrdne kohtlemine, andes neile võimaluse olla pakkumuste ettevalmistamisel teadlik kõigist asjaoludest, mida tuleb arvesse võtta.

Erakordsetel asjaoludel, kui avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija saab pakkumuse, milles esitatakse erakordsel tasemel funktsionaalse toimega innovaatiline lahendus, mida hoolas avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija ei saanud ette näha, peaks avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija saama erandkorras muuta kontsessiooni andmise kriteeriumide järjekorda, et võtta arvesse nimetatud innovaatilise lahendusega kaasnevat uusi võimalusi, seda tingimusel, et sellise muudatusega on tagatud kõigi olemasolevate või võimalike pakkujate võrdne kohtlemine, saates välja uue pakkumuse kutse või avaldades vajaduse korral uue kontsessiooniteate.

- (74) Elektroonilised teabevahendid võivad kontsessioonide avaldamist oluliselt lihtsustada ning suurendada kontsessiooniprotsesside tõhusust, kiirust ja läbipaistvust. Neist võiksid kontsessiooni andmise menetlustes saada standardised side- ja teavitustahendid, sest need suurendavad oluliselt ettevõtjate võimalusi osaleda kontsessiooni andmise menetluses kogu siseturul.

- (75) Tavaliselt hõlmavad kontsessioonilepingud pikaajalist ja keerukat tehnilist ja finantskorda, mida mõjutavad sageli muutuvad asjaolud. Euroopa Liidu Kohtu asjaomast kohtupraktikat arvesse võttes on seetõttu vaja selgitada tingimusi, mille puhul kontsessiooni muutmine täitmise ajal nõuab uut kontsessiooni andmise menetlust. Uut kontsessioonimenetlust on vaja juhul, kui esialgsesse kontsessiooni tehakse olulisi muudatusi, eelkõige seoses lepingupoolte vastastikuste õiguste ja kohustustega, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste jaotumisega. Sellised muudatused näitavad lepingupoolte kavatsust kontsessiooni olulised tingimused uuesti läbi rääkida. Eelkõige tuleb seda teha juhul, kui muudetud tingimused oleksid menetluse tulemusi mõjutanud, kui need oleksid esialgse menetluse ajal kehtinud. Kontsessiooni muutmine, mille tulemusena muutub lepingu maksumus vähesel määral teataval tasemel summani, peaks olema alati võimalik, ilma et oleks vaja korraldada uut kontsessiooni andmise menetlust. Sel eesmärgil ja õiguskindluse tagamiseks tuleks käesoleva direktiiviga näha ette minimaalne piirmäär, millest allapoole jäävate summade puhul ei ole uue menetluse korraldamine nõutud. Piirmäära ületavatesse kontsessioonidesse tehtavad muudatused peaksid olema võimalikud, ilma et oleks vaja korraldada uut kontsessiooni andmise menetlust, kui need muudatused vastavad teatud tingimustele. See võib olla nii näiteks muudatuste puhul, mis on osutunud vajalikuks, et rahuldada avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate taotlusi, mis on seotud julgeolekunõuetega, ning võttes arvesse selliste tegevuste eripära, näiteks mägisporti ja mägiturismiga seotud rajatiste käitamine, mille puhul võidakse õigusakte muuta, et käsitleda seotud ohte, ning kui need muudatused vastavad asjaomastele käesolevas direktiivis sätestatud tingimustele.
- (76) Avaliku sektori hankijaid ja võrgustiku sektori hankijaid võivad mõjutada välised asjaolud, mida nad kontsessiooni andmise ajal ei osanud ette näha, eelkõige juhul, kui kontsessiooni täitmine hõlmab pikemat ajavahemikku. Sellisel juhul on vaja teatavat paindlikkust, mis võimaldaks kontsessiooni selliste asjaoludega kohandada ilma uue kontsessiooni andmise menetluseta. Ettenägematute asjaolude all mõistetakse asjaolusid, mida avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija ei saanud esialgse lepingu sõlmimisele eelnenud põhjalikust ettevalmistustööst hoolimata ette näha, võttes arvesse olemasolevaid vahendeid, konkreetse projekti olemust ja omadusi, vastava valdkonna parimaid tavasid ning vajadust tagada mõistlik tasakaal lepingu sõlmimise ettevalmistamisele kulunud ressursside ja lepingu eeldatava maksumuse vahel. Selle all ei mõisteta siiski olukorda, kus muutmise tulemusena muutub kogu kontsessiooni olemus – kui näiteks tehtavad ehitustööd või osutatavad teenused asendatakse millegi muuga või kontsessiooni liiki oluliselt muudetakse –, sest sellisel juhul võib eeldada hüpoteetilist mõju esialgse menetluse tulemusele. Kontsessioonide puhul, mis on ette nähtud muudeks kui II lisas osutatud tegevusteks, ei või maksumuse suurendamine, mis ei too kaasa uut kontsessiooni andmise menetlust, ületada siiski 50 % esialgse kontsessiooni maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral tuleks seda piirangut kohaldada iga muudatuse väärtuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohiks teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätestet.
- (77) Kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega ei tohiks kontsessiooni uuesti välja kuulutamata asendada edukat pakkujat teise ettevõtjaga, näiteks kui kontsessioon lõpetatakse selle täitmisel esinenud puuduste tõttu. Siiski peaks kontsessiooni täitev edukas pakkuja, eelkõige juhul, kui kontsessioon on sõlmitud ettevõtjate rühmaga, olema võimeline läbima kontsessiooni täitmise ajal näiteks sisemiste ümberkorralduste, ülevõtmiste, ühinemiste ja omandamiste või maksejõuetuse tulemusena teatavaid struktuurimuutusi. Selliste struktuurimuutuste puhul ei peaks automaatselt nõudma uusi kontsessiooni andmise menetlusi asjaomase pakkuja täidetava kontsessiooni suhtes.
- (78) Avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel peaks olema võimalus ette näha kontsessiooni muutmine läbivaatamis- või valikuklauslite alusel, kuid sellised klauslid ei tohiks anda neile piiramatut kaalutusõigust. Seepärast tuleks käesolevas direktiivis sätestada, mil määral võib esialgset kontsessiooni muuta. Sellest tulenevalt tuleks selgitada, et piisavalt selgelt sõnastatud läbivaatamis- või valikuklauslitega võib ette näha näiteks hindade indekseerimise või tagada seda, et teatava ajavahemiku jooksul tarnitavad sideseadmed on jätkuvalt sobivad ka muutuvate sideprotokollide või muude tehnoloogiliste muudatuste korral. Samuti peaks piisavalt selgesõnaliste klauslite korral olema võimalik ette näha kontsessiooni tehtavad kohandused, mille vajaduse on tinginud käitamise või hooldamise ajal ilmnenuid tehnilised raskused. Samuti tuleks meelde tuletada, et kontsessioonid võiksid hõlmata näiteks nii tavapärast kui ka erakorralist hooldust, mis võib osutada vajalikuks avaliku teenuse jätkumise tagamiseks.
- (79) Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võivad sattuda olukorda, kus on vaja täiendavaid ehitustöid või teenuseid. Sellistel juhtumitel, kui on täidetud käesolevas direktiivis sätestatud tingimused, tuleb pidada õigustatuks muudatuste tegemist esialgsesse kontsessiooni, ilma et korraldataks uut kontsessiooni andmise menetlust.

- (80) Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad seisavad vahel silmitsi asjaoludega, mis nõuavad kontsessiooni ennetähtaegset lõpetamist, et täita liidu kontsessioonialasest õigusest tulenevaid kohustusi. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel on võimalik siseriikliku õigusega ette nähtud tingimuste kohaselt lõpetada kontsessioon selle kehtivusaja jooksul, kui see on liidu õigusega nõutav.
- (81) Taotlejatele ja pakkujatele kontsessioonide andmise menetluse käigus piisava kohtuliku kaitse tagamiseks ning käesoleva direktiivi ja ELi toimimise lepingu põhimõtete jõustamiseks tuleks nõukogu direktiivi 89/665/EMÜ⁽¹⁾ ning nõukogu direktiivi 92/13/EMÜ⁽²⁾ kohaldada nii avaliku sektori kui ka võrgustiku sektori hankijate antavate teenuste ja ehitustööde kontsessioonide suhtes. Seepärast tuleks direktiive 89/665/EMÜ ja 92/13/EMÜ vastavalt muuta.
- (82) Käesoleva direktiivi alusel isikuandmete töötlemise suhtes tuleks kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 95/46/EÜ⁽³⁾.
- (83) Liikmesriikidelt nõutakse pidevat ja süstemaatilist kontsessioonilepingute sõlmimise eeskirjade rakendamise ja toimimise seiret, et tagada liidu õigusaktide tõhus ja ühetaoline kohaldamine.
- (84) Komisjon peaks hindama käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärade ja artiklis 12 sätestatud erandi kohaldamisest tulenevat majanduslikku mõju siseturule, eelkõige selliseid tegureid nagu piiriülene lepingute sõlmimine, VKEde osalemine ja tehingute maksumus, võttes arvesse veemajandussektori ülesehituse eripära. Komisjon peaks selle kohta esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande 18. aprilliks 2019. Vastavalt GPA XXIV artikli lõikele 7 peetakse kõnealuse lepingu üle täiendavaid läbirääkimisi kolm aastat pärast selle jõustumist ja seejärel regulaarselt. Seda arvestades tuleks GPA läbirääkimistel vaadata samuti läbi piirmäärade asjakohasus, võttes arvesse inflatsiooni mõju ja tehingute maksumust. Kui see on võimalik ja asjakohane, peaks komisjon kaaluma ettepaneku tegemist suurendada järgmises läbirääkimistevoorus GPA alusel kohaldatavaid piirmäärasid. Nimeetatud piirmäärade muutmise korral peaks komisjoni aruandele järgnema vajaduse korral õigusakti ettepanek, millega muudetakse käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärasid.
- (85) Kiirete tehniliste, majanduslike ja õiguslike muutuste arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et vaadata läbi III lisas sätestatud aktide loetelu, vaadata läbi piirmäärade arvutamise tehniline käik ja vaadata regulaarselt läbi ka piirmäär ise, muuta viiteid CPV nomenklatuurile ning kohandada X lisas loetletud õigusaktide nimekirja. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (86) Selleks et tagada käesoleva direktiivi rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused seoses teadete koostamise ja edastamise menetluse ning V, VII ja VIII lisas osutatud andmete saatmise ja avaldamisega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽⁴⁾. Rakendusaktide vastuvõtmisel tuleks kasutada nõuandemenetlust, kuna nimetatud aktidel puudub finantsmõju ning need ei mõjuta käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste olemust ega ulatust. Kõnealused aktid täidavad üksnes halduseesmärki ning aitavad kaasa käesoleva direktiivi kohaldamisele.
- (87) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt teatavate kontsessioonimenetluste suhtes kohaldatavate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide kooskõlastamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

⁽¹⁾ Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiiv 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33).

⁽²⁾ Nõukogu 25. veebruari 1992. aasta direktiiv 92/13/EMÜ veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate üksuste hankemenetlusi käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamisega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 76, 23.3.1992, lk 14).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(88) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid lisama põhjendatud juhtudel ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike

õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et selliste dokumentide edastamine on põhjendatud,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIVI:

I JAOTIS REGULEERIMISESE JA KOHALDAMISALA, ÜLDPÕHIMÕTTED JA MÕISTED

I PEATÜKK Reguleerimise ja kohaldamisala, üldpõhimõtted ja mõisted

I JAGU REGULEERIMISESE JA KOHALDAMISALA, ÜLDPÕHIMÕTTED, MÕISTED JA PIIRMÄÄR

Artikkel 1 Reguleerimise ja kohaldamisala

Artikkel 2 Ametiasutuste vaba otsustamise põhimõte

Artikkel 3 Võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõte

Artikkel 4 Vabadus määrata kindlaks üldist majandushuvi pakkuvad teenused

Artikkel 5 Mõisted

Artikkel 6 Avaliku sektori hankijad

Artikkel 7 Võrgustiku sektori hankijad

Artikkel 8 Piirmäär ja kontsessiooni eeldatava maksumuse arvutamise meetodid

Artikkel 9 Piirmäära läbivaatamine

II JAGU ERANDID

Artikkel 10 Avaliku sektori ja võrgustiku sektorite hankijate antud kontsessioonide suhtes kehtivad erandid

Artikkel 11 Erandid elektroonilise side valdkonnas

Artikkel 12 Erandid veemajandussektoris

Artikkel 13 Sidusettevõtjale antud kontsessioonid

Artikkel 14 Ühisettevõttele või ühisettevõttesse kuuluva võrgustiku sektori hankijale antud kontsessioonid

Artikkel 15 Võrgustiku sektori hankijate poolne teavitamine

Artikkel 16 Otseselt konkurentsile avatud tegevusalade väljaarvamine

Artikkel 17 Avaliku sektori üksuste vahelised kontsessioonid

III JAGU ÜLDSÄTTED

Artikkel 18 Kontsessiooni kestus

Artikkel 19 Sotsiaalteenused ja muud eriteenused

Artikkel 20 Segalepingud

Artikkel 21 Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud segahankelepingud

- Artikkel 22 Lepingud, mis hõlmavad nii II lisas osutatud tegevusalasid kui ka muid tegevusalasid
- Artikkel 23 Kontsessioonid, mis hõlmavad II lisas osutatud tegevusalasid ning kaitse- või julgeolekualaseid tegevusi
- IV JAGU ERIOLUKORRAD
- Artikkel 24 Reserveeritud kontsessioonid
- Artikkel 25 Teadus- ja arendusteenused
- II PEATÜKK Põhimõtted
- Artikkel 26 Ettevõtjad
- Artikkel 27 Nomenklatuurid
- Artikkel 28 Konfidentsiaalsus
- Artikkel 29 Teavevahetuse suhtes kohaldatavad eeskirjad
- II JAOTIS KONTSESSIOONIDE ANDMISE EESKIRJAD: ÜLDPÕHIMÕTTED JA MENETLUSLIKUD TAGATISED
- I PEATÜKK Üldpõhimõtted
- Artikkel 30 Üldpõhimõtted
- Artikkel 31 Kontsessiooniteated
- Artikkel 32 Kontsessiooni andmise teated
- Artikkel 33 Teadete avaldamise vorm ja viis
- Artikkel 34 Kontsessiooni alusdokumentide elektrooniline kättesaadavus
- Artikkel 35 Korruptsiooni vastu võitlemine ja huvide konfliktide ennetamine
- II PEATÜKK Menetluslikud tagatised
- Artikkel 36 Tehnilised ja funktsionaalsed nõuded
- Artikkel 37 Menetluslikud tagatised
- Artikkel 38 Taotlejate vahel valiku tegemine ja nende kvalitatiivne hindamine
- Artikkel 39 Kontsessiooni taotluste ja pakkumuste laekumise tähtajad
- Artikkel 40 Taotlejate ja pakkujate teavitamine
- Artikkel 41 Kontsessiooni andmise kriteeriumid
- III JAOTIS KONTSESSIOONI TÄITMISE EESKIRJAD
- Artikkel 42 Allhanked
- Artikkel 43 Lepingute muutmine nende kehtivusajal

Artikkel 44	Kontsessiooni lõpetamine
Artikkel 45	Seire ja aruandlus
IV JAOTIS	DIREKTIIVIDE 89/665/EMÜ JA 92/13/EMÜ MUUTMINE
Artikkel 46	Direktiivi 89/665/EMÜ muutmine
Artikkel 47	Direktiivi 92/13/EMÜ muutmine
V JAOTIS	DELEGEERITUD VOLITUSED, RAKENDUSVOLITUSED JA LÕPPSÄTTED
Artikkel 48	Delegeeritud volituste rakendamine
Artikkel 49	Kiirmenetlus
Artikkel 50	Komiteemenetlus
Artikkel 51	Ülevõtmine
Artikkel 52	Üleminekusätted
Artikkel 53	Seire ja aruandlus
Artikkel 54	Jõustumine
Artikkel 55	Adressaadid
LISAD	
I LISA	ARTIKLI 5 PUNKTIS 7 OSUTATUD TEGEVUSALADE LOETELU
II LISA	ARTIKLIS 7 OSUTATUD VÕRGUSTIKU SEKTORI HANKIJATE TEGEVUSALAD
III LISA	ARTIKLI 7 LÕIKE 2 PUNKTIS B OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOETELU
IV LISA	ARTIKLIS 19 OSUTATUD TEENUSED
V LISA	TEAVE, MIS AVALDATAKSE ARTIKLIS 31 OSUTATUD KONTSSESSIOONITEADETES
VI LISA	TEAVE, MIS AVALDATAKSE ARTIKLI 31 LÕIKES 3 OSUTATUD EELTEADETES SEoses SOTSIAALTEENUSTE JA MUUDE ERITEENUSTE KONTSSESSIOONIDEGA
VII LISA	TEAVE, MIS AVALDATAKSE ARTIKLIS 32 OSUTATUD KONTSSESSIOONI ANDMISE TEATES
VIII LISA	TEAVE, MIS AVALDATAKSE ARTIKLIS 32 OSUTATUD KONTSSESSIOONI ANDMISE TEATES SEoses SOTSIAALTEENUSTE JA MUUDE ERITEENUSTE KONTSSESSIOONIDEGA
IX LISA	AVALDAMISEGA SEOTUD TINGIMUSED
X LISA	ARTIKLI 30 LÕIKES 3 OSUTATUD RAHVUSVAHELISTE SOTSIAAL- JA KESKKONNAKONVENTSIONIDE LOETELU
XI LISA	TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES KONTSSESSIOONI MUUTMISE KOHTA SELLE KEHTIVUSE AJAL VASTAVALT ARTIKLILE 43

I JAOTIS

REGULEERIMISESE JA KOHALDAMISALA, ÜLDPÕHIMÕTTED JA MÕISTED

I PEATÜKK

Reguleerimise ja kohaldamisala, üldpõhimõtted ja mõisted

I ja g u

Reguleerimise ja kohaldamisala, üldpõhimõtted, mõisted ja piirmäär

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse eeskirjad avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijate korraldatavate hankemenetluste kohta selliste kontsessioonide andmiseks, mille maksumus ületab artiklis 8 sätestatud piirmäära.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse ettevõtjatele ehitustööde või teenuste kontsessioonide andmisele, kui kontsessiooni andja on

- a) avaliku sektori hankija või
- b) võrgustiku sektori hankija, kui ehitustööd või teenused on ette nähtud ühel II lisas osutatud tegevusalal tegutsemiseks.

3. Käesoleva direktiivi kohaldamise suhtes kohaldatakse ELi toimimise lepingu artiklit 346.

4. Kokkuleppeid, otsuseid ja muid õiguslikke vahendeid, millega korraldatakse avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate või avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate ühenduste vahel võimu ja kohustuste üleandmist avalike ülesannete täitmiseks ning millega ei nähta ette lepinguliste kohustuste täitmise tasustamist, tuleks käsitada asjaomase liikmesriigi sisese asjakorraldusena ning käesolev direktiiv ei tohiks sellist olukorda kuidagi mõjutada.

Artikkel 2

Ametiasutuste vaba otsustamise põhimõte

1. Käesolevas direktiivis tunnustatakse riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste vaba otsustamise põhimõtet vastavalt siseriiklikele ja liidu õigusaktidele. Ametiasutustel on vabadus otsustada, kuidas kõige paremini korraldada ehitustööde tegemist ja teenuste osutamist, et tagada eeskätt avalike teenuste hea kvaliteet, ohutus ja vastuvõetav hind, võrdne kohtlemine ning avalike teenuste üldise kättesaadavuse ja kasutajate õiguste edendamine.

Nimetatud ametiasutused võivad otsustada täita avaliku huviga seotud ülesandeid oma vahendeid kasutades või koostöös teiste ametiasutustega või delegeerida ülesanded ettevõtjatele.

2. Käesolev direktiiv ei mõjuta omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides. Käesoleva direktiiviga ei nõuta avalikke teenuseid osutavate riigi osalusega ettevõtjate erastamist.

Artikkel 3

Võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõte

1. Avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad kohtlevad ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistval ja proportsionaalsel viisil.

Kontsessiooni andmist, sealhulgas maksumuse hindamist, ei kavandata eesmärgiga jätta see käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja või sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna teatavaid ettevõtjaid või teatavaid ehitustöid, asju või teenuseid.

2. Avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad seavad eesmärgiks tagada kontsessiooni andmise menetluse ja lepingu täitmise läbipaistvuse, täites samas artiklit 28.

Artikkel 4

Vabadus määrata kindlaks üldist majandushuvi pakkuvad teenused

1. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide vabadust määrata kooskõlas liidu õigusega kindlaks, milliseid teenuseid nad käsivad üldist majandushuvi pakkuvate teenustena, kuidas selliste teenuste osutamist tuleks korraldada ja rahastada kooskõlas riigiabi eeskirjadega ning milliseid konkreetseid kohustusi nende suhtes tuleks kohaldada. Samuti ei mõjuta käesolev direktiiv viisi, kuidas liikmesriigid korraldavad oma sotsiaalkindlustussüsteeme.

2. Majandushuvi mittepakkuvad üldhuviteenused ei jää käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.

Artikkel 5

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „kontsessioon” – ehitustööde või teenuste kontsessioon, nagu see on määratletud punktides a ja b:

- a) „ehitustööde kontsessioon” – kirjalik rahaliste huvidega seotud leping, millega üks või mitu avaliku sektori hankijat või võrgustiku sektori hankijat usaldavad tööde tegemise ühele või mitmele ettevõtjale, mille puhul tasu seisneb kas ainult õiguses eksploateerida neid lepingu esemeks olevaid ehitisi või sellises õiguses koos tasuga;
- b) „teenuste kontsessioon” – kirjalik rahaliste huvidega seotud leping, millega üks või mitu avaliku sektori hankijat või võrgustiku sektori hankijat usaldavad teenuste (välja arvatud punktis a osutatud ehitustööde tegemise) osutamise ja korraldamise ühele või mitmele ettevõtjale, kui tasu osutatavate teenuste eest seisneb kas ainult õiguses eksploateerida neid lepingu esemeks olevaid teenuseid või sellises õiguses koos tasuga.
- Ehitustööde või teenuste kontsessiooni andmisega kaasneb nende ehitiste või teenuste eksploateerimisega seotud sellise äririski üleminek kontsessioonäärile, mis seisneb nõudluse või pakkumisega seotud riskis või mõlemas korraga. Kontsessioonäär loetakse kandvaks äririski, kui tavapäraste tegevustingimuste korral ei ole tagatud, et kontsessiooni esemeks oleva ehitise kasutamise või teenuse osutamisega kaetakse tehtud investeeringud või tekkinud kulud. Kontsessioonäärile üle mineva äririski osa sisaldab tõelist turul ettenägematute olukordade esinemise riski, mis tähendab seda, et kontsessioonääri võimalik kahjum ei ole vaid marginaalne ja ebaoluline;
- 2) „ettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik või avaliku sektori asutus või selliste isikute või asutuste rühm, sealhulgas ettevõtjate ajutine ühendus, kes pakub turul ehitustööde tegemist, kaupade tarnimist või teenuste osutamist;
- 3) „taotleja” – ettevõtja, kes on taotlenud kutset osaleda või keda on kutsutud osalema kontsessiooni andmise menetluses;
- 4) „pakkuja” – ettevõtja, kes on esitanud pakkumuse;
- 5) „kontsessioonäär” – ettevõtja, kellele on antud kontsessioon;
- 6) „kirjalik” või „kirjalikult” – sõnadest või numbritest koosnev avaldus, mida on võimalik lugeda, paljundada ja seejärel edastada, sh elektrooniliste vahendite abil edastatav ja salvestatav teave;
- 7) „ehitustööde tegemine” – ehitustööde tegemine või ehitustööde tegemine koos projekteerimisega seoses mõne I lisas osutatud tegevusega või ehitisega või mis tahes viisil ehitustöö tegemine vastavalt ehitise liigile või projektile otsustavat mõju avaldava avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija nõuetele;
- 8) „ehitis” – ehitus- või tsiviilehitustööde tulemus tervikuna, mis võimaldab täita majanduslikke või tehnilisi ülesandeid;
- 9) „elektroonilised vahendid” – elektroonilised seadmed, mida kasutatakse kaablite, raadio, optiliste vahendite või muude elektromagnetiliste vahendite kaudu saadetud, edastatud ja vastu võetud andmete töötlemiseks (sealhulgas digitaalseks pakkimiseks) ja salvestamiseks;
- 10) „ainuõigused” – õigused, mille asjaomase liikmesriigi pädev asutus on aluslepingutega kooskõlas olevate õigusnormide või avaldatud haldusnormidega andnud ja mille tagajärjel reserveeritakse tegevusalal tegutsemise ühele ettevõtjale ning mis oluliselt mõjutab teiste ettevõtjate võimalusi sel tegevusalal tegutseda;
- 11) „eriõigused” – õigused, mille asjaomase liikmesriigi pädev asutus on aluslepingutega kooskõlas olevate õigusnormide või avaldatud haldusnormidega andnud ja mille tagajärjel reserveeritakse tegevusalal tegutsemise kahele või enamale ettevõtjale ning mis oluliselt mõjutavad teiste ettevõtjate võimalusi sel tegevusalal tegutseda;
- 12) „kontsessiooni alusdokument” – iga avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija esitatud või osutatud dokument, milles kirjeldatakse kontsessiooni või menetluse elemente või määratakse need kindlaks, sh kontsessiooniteade, tehnilised ja funktsionaalsed nõuded, kontsessiooni kavandatavad tingimused, taotlejate ja pakujate esitatavate dokumentide vormingud, teave üldiste kohaldatavate kohustuste kohta ja mis tahes täiendavad dokumendid;
- 13) „innovatsioon” – sellise uue või märkimisväärselt täiustatud toote, teenuse või protsessi, sealhulgas tootmis- või ehitusprotsesside (kuid mitte ainult), uue turustusviisi või uue organisatsioonilise meetodi kasutuselevõtt äritavades, töökorralduses või välissuhetes, muu hulgas eesmärgiga aidata lahendada sotsiaalseid probleeme või toetada strateegiat „Euroopa 2020”.

Artikkel 6

Avaliku sektori hankijad

1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel on „avaliku sektori hankija” riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud isikud ning ühest või mitmest sellisest ametiasutusest või avalik-õiguslikust isikust koosnevad ühendused, v.a ametiasutused, isikud või ühendused, kes tegutsevad mõnel II lisas osutatud tegevusalal ning annavad kontsessioone nimetatud tegevusalal tegutmiseks.

2. „Piirkondlikud omavalitsused” – kõik haldusüksuste omavalitsusorganid, kes on kantud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1059/2003⁽¹⁾ osutatud statistiliste territoriaalüksuste nomenklatuuri (NUTS) 1. ja 2. tasandi üksuste mitteamendavasse loetellu.

3. „Kohalikud omavalitsused” – kõik määruses (EÜ) nr 1059/2003 osutatud NUTSi 3. tasandile kuuluvate haldusüksuste ja väiksemate haldusüksuste omavalitsusorganid.

4. „Avalik-õiguslikud isikud” – mis tahes isikud, mis vastavad kõigile järgmistele tingimustele:

- a) on moodustatud konkreetse eesmärgiga rahuldada vajadusi üldistes huvides ning sellel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu;
- b) on juriidilised isikud ja
- c) neid rahastavad peamiselt riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või teised avalik-õiguslikud isikud või nende juhtimine toimub kõnealuste avalik-õiguslike isikute või asutuste järelevalve all või nende haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest üle poole on määranud riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või muud avalik-õiguslikud isikud.

Artikkel 7

Võrgustiku sektori hankijad

1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel on „võrgustiku sektori hankija” üksus, kes tegutseb mõnel II lisas osutatud tegevusalal ja annab kontsessiooni ühel või mitmel nimetatud tegevusalal tegutmiseks ning kes on üks järgmistest:

- a) riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud isikud ning ühest või mitmest kõnealusest omavalitsusest või avalik-õiguslikust isikust koosnevad ühendused;

⁽¹⁾ Euroopa parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1).

- b) avalik-õiguslik äriühingud, nagu on määratletud käesoleva artikli lõikes 4;

- c) muud üksused peale nende, millele on osutatud käesoleva lõike punktides a ja b, kuid mis tegutsevad eri- või ainuõiguste alusel, mis on antud mõnel II lisas osutatud tegevusalal tegutmiseks.

2. Üksusi, millele on piisavat avalikustamist tagava menetluse käigus antud eri- või ainuõigused, mis on antud objektiivsete kriteeriumide alusel, ei käsitata lõike 1 punkti c kohaste „võrgustiku sektori hankijatena”. Sellised menetlused on:

- a) väljakuulutamisega hankemenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2014/24/EL⁽²⁾ ja direktiivile 2014/25/EL, direktiivile 2009/81/EÜ või käesolevale direktiivile;

- b) III lisas loetletud liidu muude õigusaktide kohased menetlused, mis tagavad eelnevalt objektiivsete kriteeriumide alusel lubade andmise piisava läbipaistvuse.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 48 vastu delegeeritud õigusakte III lisas esitatud liidu õigusaktide loetelu muutmise kohta, kui selliste õigusaktide kehtetuks tunnistamise või muutmise või uute õigusaktide vastuvõtmise tõttu on sellised muudatused vajalikud.

4. „Avalik-õiguslik äriühing” – äriühing, mille üle avaliku sektori hankijad võivad omandiõiguse, rahalise osaluse või seda reguleerivate õigusnormide alusel otseselt või kaudselt avaldada valitsevat mõju.

Eeldatakse, et avaliku sektori hankijatel on valitsev mõju, kui nimetatud hankijad mis tahes järgmisel juhul otseselt või kaudselt

- a) omavad enamust äriühingu märgitud kapitalist;

- b) omavad kontrolli äriühingu emiteeritud aktsiatega määratud häälte enamuse üle;

- c) võivad nimetada rohkem kui poole äriühingu haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 65).

Artikkel 8

Piirmäär ja kontsessiooni eeldatava maksumuse arvutamise meetodid

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kontsessioonide suhtes, mille maksumus on vähemalt 5 186 000 eurot.

2. Kontsessiooni maksumus võrdub kontsessionääri käibemaksuta väljendatud sellise kogukäibega lepingu kestuse ajal (nagu selle on hinnanguliselt määranud avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija), mis tal tekib kontsessiooni esemeks olevate ehitustööde tegemise ja teenuste osutamise, samuti nimetatud ehitustööde ja teenusega kaasnevate tarnete tulemusel.

Eeldatava maksumuse määramine peab pidama paika kontsessiooniteate saatmise ajal või kui teate saatmist ei ole ette nähtud, siis ajal, mil avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija alustab kontsessiooni andmise menetlust, näiteks võttes hankega seoses ühendust ettevõtjatega, kui see on asjakohane.

Lõike 1 kohaldamisel, kui kontsessiooni maksumus kontsessiooni andmise ajal on 20 % suurem kui selle eeldatav maksumus, käsitatakse kehtiva eeldatava maksumuse määramisena kontsessiooni maksumust kontsessiooni andmise ajal.

3. Kontsessiooni eeldatavat maksumust arvutatakse kontsessiooni alusdokumentides täpsustatud objektiivse meetodi abil. Kontsessiooni maksumuse hindamisel võtavad avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad vajaduse korral arvesse eelkõige järgmist:

- a) igat liiki optsioonide maksumus ja iga kontsessiooni kestuse pikendamine;
- b) tulu, mis saadaks ehitise või teenuse kasutajate makstavatest muudest teenustasudest ja trahvidest kui need, mida kogutakse avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija nimel;
- c) avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija või mis tahes muu ametiasutuse poolt kontsessionäärile tehtavad maksed või mis tahes kujul antavad finantssoodustused, sealhulgas hüvitis avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmise eest ning riiklikud investeringutoetused;
- d) kolmandatelt isikutelt kontsessiooni täitmiseks saadavate toetuste või mis tahes kujul antavate muude finantssoodustuste maksumus;
- e) tulu kontsessiooni osaks oleva mis tahes vara müügist;

f) avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate poolt kontsessionäärile kättesaadavaks tehtavate asjade ja teenuste maksumus, tingimusel et need on vajalikud ehitustööde tegemiseks või teenuste osutamiseks;

g) auhinnaraha või maksed taotlejatele või pakkujatele.

4. Kontsessiooni eeldatava maksumuse arvutamise meetodi valik ei tohi olla seotud kavatsusega jätta kontsessioon käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja. Kontsessiooni ei jaotata seega osadeks selliselt, et hoida ära selle jäämine käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui see ei ole objektiivselt põhjendatud.

5. Kui kavandatava ehitustöö või teenuste tulemuseks võib olla kontsessioonide üheaegne andmine eraldi osadena, võetakse arvesse kõigi selliste osade eeldatavat kogumaksumust.

6. Kui osade kogumaksumus on võrdne käesolevas artiklis sätestatud piirmääraga või sellest suurem, kohaldatakse käesolevat direktiivi iga osa suhtes.

Artikkel 9

Piirmäära läbivaatamine

1. Komisjon kontrollib iga kahe aasta tagant alates 30. juunist 2013, kas artikli 8 lõikes 1 kehtestatud piirmäär vastab Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihanget käsitlevas lepingus (GPA) sätestatud ehitustööde kontsessioonide piirmääradele, ja muudab seda vajaduse korral kooskõlas käesoleva artikliga.

Vastavalt GPA-s sätestatud arvutusmeetodile võtab komisjon kõnealuse piirmäära väärtuse arvutamisel aluseks Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühikutes (SDR) väljendatud euro keskmise päevakursi 24 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril jõustuvale läbivaatamisele eelneval 31. augustil. Sel viisil läbivaadatud piirmäära väärtus ümardatakse vajaduse korral lähima tuhande euroni allapoole, et tagada GPAs sätestatud kehtiva, SDRides väljendatud piirmäära järgimine.

2. Iga kahe aasta tagant alates 1. jaanuarist 2014 määrab komisjon kindlaks artikli 8 lõikes 1 osutatud ja käesoleva artikli lõike 1 kohaselt läbi vaadatud piirmäärade väärtused liikmesriikidele, mille rahahühik ei ole euro.

Vastavalt GPA-s sätestatud arvutusmeetodile võetakse nende väärtuste arvutamisel aluseks kõnealuste omavääringute keskmine päevakurss, mis vastab eurodes väljendatud kohaldatavatele piirmääradele 24 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril toimuvale piirmäärade muutmisele eelneval 31. augustil.

3. Komisjon avaldab lõikes 1 osutatud muudetud piirmäära, selle vastava väärtuse lõike 2 esimeses lõigus osutatud riikide vääringus ja lõike 2 teise lõigu kohaselt kindlaks määratud väärtuse *Euroopa Liidu Teatajas* nende muutmisele järgneva novembrikuu alguses.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 48 vastu delegeeritud õigusakte, et kohandada käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus osutatud meetodit GPAs sätestatud meetodi muudatustega seoses artikli 8 lõikes 1 osutatud piirmäärade läbivaatamisega ning eurot rahaühikuna mitte kasutatavate liikmesriikide vastavas vääringus esitatud piirmäärade kindlaksmääramisega, millele on osutatud käesoleva artikli lõikes 2.

Samuti on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 48 vastu delegeeritud õigusakte, et käesoleva artikli lõike 1 kohaselt vaadata läbi artikli 8 lõikes 1 osutatud piirmäärad.

5. Kui piirmäär on vaja läbi vaadata ja vähese aja tõttu ei ole võimalik kasutada artiklis 48 sätestatud menetlust ning see on tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik, kohaldatakse käesoleva artikli lõike 4 teise lõigu alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidele artiklis 49 sätestatud menetlust.

II ja g u

Erandid

Artikkel 10

Avaliku sektori ja võrgustiku sektorite hankijate antud kontsessioonide suhtes kehtivad erandid

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata teenuste kontsessioonide suhtes, mis on antud avaliku sektori hankijale või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankijale või nende ühendusele ainuõiguse alusel.

Käesolevat direktiivi ei kohaldata teenuste kontsessioonidele, mis on antud ettevõtjale ainuõiguse alusel, mis ettevõtjal on vastavalt kohaldatavatele õigus- ja haldusnormidele ning mis on antud vastavalt ELi toimimise lepingule ja liidu õigusaktidele, milles sätestatakse turulepääsu ühiseeskirjad, mida kohaldatakse II lisas osutatud tegevusaladele.

2. Erandina käesoleva artikli lõike 1 teisest lõigust kohaldatakse artiklit 32 juhul, kui selles lõigus osutatud liidu valdkondlike õigusaktidega ei ole ette nähtud valdkonnaspetsiifilisi läbi- paistvuskohustusi.

Juhul kui liikmesriik annab ettevõtjale ainuõiguse tegutseda II lisas osutatud tegevusalal, teavitab ta sellest komisjoni ühe kuu jooksul pärast kõnealuse ainuõiguse andmist.

3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste lennutransporditeenuste kontsessioonide suhtes, mille puhul on tegevusluba antud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1008/2008 ⁽¹⁾ tähenduses või avaliku reisijateveeteenuse kontsessioonide osutamiseks määruse (EÜ) nr 1370/2007 tähenduses.

4. Käesolevat direktiivi ei kohaldata kontsessioonide suhtes, mille andmisel või andmise korraldamisel on avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijal kohustus järgida käesolevas direktiivis sätestatud erinevat menetlust, mis on kehtestatud ühega järgmistest:

a) õigusaktiga, mis loob kohustusi rahvusvahelise õiguse mõttes, nagu rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on sõlmitud liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi või selle allpiirkonna vahel ELi toimimise lepingu kohaselt ja mis hõlmab ehitustöid, asju või teenuseid, mis on ette nähtud teatava projekti ühiseks rakendamiseks või kasutamiseks allakirjutajate poolt;

b) rahvusvahelise organisatsiooni poolt.

Käesolevat direktiivi ei kohaldata kontsessioonide suhtes, mille puhul avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija sõlmib lepingu kooskõlas rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise finantseerimisasutuse hanke-eeskirjadega, kui asjaomaseid kontsessioone rahastab täielikult see organisatsioon või asutus. Kontsessioonide puhul, mille suuremat osa kaasrahastab rahvusvaheline organisatsioon või rahvusvaheline finantseerimisasutus, lepivad lepingupooled kokku, milliseid hankemenetlusi kohaldada.

Liikmesriigid teatavad kõigist esimese lõigu punktis a osutatud õigusaktidest komisjonile, kes võib konsulteerida artiklis 50 osutatud riiklike ehitustöölepingute nõuandekomiteega.

Käesolevat lõiget ei kohaldata kaitse- ja julgeolekualastele kontsessioonidele, millele on osutatud direktiivis 2009/81/EÜ.

5. Käesolevat direktiivi ei kohaldata direktiivis 2009/81/EÜ osutatud kaitse- ja julgeolekualastele kontsessioonidele, mida reguleerivad:

a) menetluse erinormid, mille aluseks on ühe või mitme liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi vahel sõlmitud rahvusvaheline leping või kokkulepe;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (ELT L 293, 31.10.2008, lk 3).

b) menetluse erinormid, mille aluseks on sõlmitud rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis käsitleb sõjaväeüksuste paigutamist ja liikmesriigi või kolmanda riigi ettevõtjaid;

c) sellise rahvusvahelise organisatsiooni kehtestatud menetluse erinormid, kes ostab oma vajadusteks, või kontsessioonide jaoks, mille liikmesriik peab andma vastavalt nendele normidele.

6. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kontsessioonide andmise suhtes kaitse ja julgeoleku valdkonnas, nagu on osutatud direktiivis 2009/81/EÜ, välja arvatud järgmistel juhtudel:

a) kontsessioonid, mille puhul käesoleva direktiivi kohaldamine kohustaks liikmesriiki andma teavet, mille avalikustamist ta peab oma oluliste julgeolekuhuvidega vastuolus olevaks, või kontsessioonid, mille andmine ja täitmine on kuulutatud salajaseks või millega peavad kaasnema erilised julgeoleku-meetmed kooskõlas asjaomases liikmesriigis kehtivate sise-riiklike õigus- ja haldusnormidega, tingimusel et liikmesriik on kindlaks teinud, et selliseid julgeolekuhuve ei saa tagada vähem sekkuvate meetmetega, nagu lõikes 7 osutatud meetmed;

b) kontsessioonid, mis on antud direktiivi 2009/81/EÜ artikli 13 punktis c osutatud koostööprogrammi raames;

c) valitsuse poolt teise riigi valitsusele antud kontsessioonid, mis käsitlevad kaitseotstarbelise varustuse või tundliku varustusega otseselt seotud ehitustöid ja teenuseid või spetsiifiliselt sõjalisteks eesmärkideks ette nähtud ehitustöid ja teenuseid või tundlike ehitustöid ja teenuseid;

d) kolmandas riigis antud kontsessioonid, mida täidetakse, kui väed paigutatakse väljapoole liidu territooriumi, kui operatiivvajaduste tõttu tuleb need kontsessioonid sõlmida operatsioonide piirkonnas asuvate ettevõtjatega, ning

e) käesoleva direktiivi kohaldamisalast muul viisil välja jäetud kontsessioonid.

7. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kontsessioonide suhtes, millele muidu ei laiene lõike 6 vabastused, niivõrd, kui võrd liikmesriigi olulisi julgeolekuhuvisid ei ole käesolevas direktiivis ette nähtud kontsessiooni andmise menetluses võimalik tagada vähem sekkuvate meetmetega, sealhulgas selliste nõuete kehtestamisega, mille eesmärk on kaitsta avaliku sektori

või võrgustiku sektori hankija poolt kättesaadavaks tehtud teabe konfidentsiaalsust, nagu sätestatud käesolevas direktiivis.

8. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste teenuste kontsessioonide suhtes, mis hõlmavad järgmist:

a) maa, olemasolevate ehitiste või muu kinnisvara või sellega seotud õiguste omandamine või rendilevõtmine mis tahes rahaliste vahenditega;

b) audiovisuaalmeedia või raadioteenuste pakkuja poolt sõlmitud lepingud, mis käsitlevad audiovisuaalmeedia teenuste või raadiosaadete jaoks mõeldud saatematerjali omandamist, arendamist, tootmist või ühistootmist, või audiovisuaalmeedia või raadioteenuste pakkujale antavad kontsessioonid, mis käsitlevad saateaga või saate pakkumist. Käesoleva punkti kohaldamisel käsitatakse mõisteid „audiovisuaalmeedia teenus” ja „meediateenuse osutaja” samas tähenduses kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/13/EL⁽¹⁾ artikli 1 lõike 1 punktides a ja d. Mõistet „saade” kasutatakse samas tähenduses kui nimetatud direktiivi artikli 1 lõike 1 punktis b, kuid see hõlmab ka raadiosaateid ja raadiosaadete materjale. Käesoleva sätte kohaldamisel on mõistel „saatematerjal” sama tähendus nagu mõistel „saade”;

c) vahekohtu- ja lepitamisteenused;

d) järgmised õigusteenused:

i) kliendi õiguslik esindamine juristi poolt nõukogu direktiivi 77/249/EMÜ⁽²⁾ artikli 1 tähenduses:

— liikmesriigi, kolmanda riigi või rahvusvahelises vahekohtus või lepituskohtus läbi viidavates vahekohtu- või lepitusmenetlustes või

— liikmesriigi või kolmanda riigi kohtutes või ametiasutustes või rahvusvahelistes kohtutes või asutustes läbi viidavates õigusemõistmise menetlustes;

ii) õigusnõustamine käesoleva punkti alapunktis i osutatud menetluste ettevalmistamisel või juhul, kui on konkreetsed märgid selle kohta, et suure tõenäosusega hakatakse asja, mida õigusnõustamine puudutab, sellistes menetlustes arutama, tingimusel et õigusnõu annab jurist direktiivi 77/249/EMÜ artikli 1 tähenduses;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiiv 77/249/EMÜ õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta (EÜT L 78, 26.3.1977, lk 17).

- iii) notarite osutatavad dokumentide tõendamise ja autentimise teenused;
  - iv) usaldusisikute või hooldajate osutatavad õigusteenused või muud õigusteenused, mida osutavad isikud, kelle on määranud asjaomase liikmesriigi kohus või kes on õigusaktidega määratud selliste kohtute järelevalve all konkreetseid ülesandeid täitma;
  - v) muud õigusteenused, mis on asjaomases liikmesriigis seotud (isegi harvadel juhtudel) riigivõimu teostamisega;
- e) finantsteenused, mis on seotud väärtpaperite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/39/EÜ⁽¹⁾ tähenduses, keskpanga teenused ning Euroopa Finantsstabiilsuse Fondiga ja Euroopa Stabiilsusmehhanismiga seotud toiminguid;
  - f) laenud, mis on või ei ole seotud väärtpaperite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega;
  - g) tsiviilkaitse, kodanikukaitse ja ohu ärahoidmisega seotud teenused, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused ning mis on hõlmatud järgmiste CPV koodidega: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 ja 85143000-3, välja arvatud patsiendi vedu kiirabi poolt;
  - h) CPV koodide 79341400-0, 92111230-3 ja 92111240-6 alla kuuluvaid poliitiliste kampaaniate korraldamise teenuseid käsitlevad lepingud, mis sõlmitakse erakonna poolt valimiskampaania käigus.

9. Käesolevat direktiivi ei kohaldata CPV koodi 92351100-7 alla kuuluvate loteriiteenuste kontsessioonide suhtes, mille liikmesriik on andnud ettevõtjale ainuõiguse alusel. Käesoleva lõike kohaldamisel ei hõlma ainuõiguse mõiste artikli 7 lõikes 2 osutatud ainuõigusi.

Sellise ainuõiguse andmine tuleb avaldada *Euroopa Liidu Teatajas*.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ (ELT L 145, 30.4.2004, lk 1).

10. Käesolevat direktiivi ei kohaldata kontsessioonide suhtes, mille võrgustiku sektori hankijad annavad tegevusalal tegutsemiseks kolmandas riigis tingimustel, mis ei hõlma liidus võrkude või geograafiliste piirkondade füüsilist kasutamist.

Artikkel 11

Erandid elektroonilise side valdkonnas

Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kontsessioonide suhtes, mille põhieesmärk on võimaldada avaliku sektori hankijatel pakkuda või kasutada üldkasutatavaid sidevõrke või pakkuda üldsusele üht või mitut elektroonilist sideteenust.

Käesolevas artiklis kasutatakse mõisteid „üldkasutatav sidevõrk” ja „elektroonilise side võrk” samas tähenduses, mis neil on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2002/21/EÜ⁽²⁾.

Artikkel 12

Erandid veemajandussektoris

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata kontsessioonide suhtes, mis on antud

a) selliste püsivõrkude pakkumiseks või käitamiseks, mille eesmärk on pakkuda elanikkonnale joogivee tootmise, transpordi või jaotamise seotud teenust;

b) joogivee tarnimiseks sellistesse võrkudesse.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata samuti ühele või kummalegi järgmisena loetletud sisuga kontsessioonile, kui need on seotud lõikes 1 osutatud tegevusalaga:

a) vesiehitusprojektid, niisutus või maakuivendus, tingimusel et joogivee tarne moodustab üle 20 % nimetatud projektide, niisutus- või kuivendustööde käigus saadava vee kogumahu, või

b) reovee ärajuhtimine ja töötlemine.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (ELT L 108, 24.4.2002, lk 33).

Artikkel 13

Sidusettevõtjale antud kontsessioonid

1. Käesolevas artiklis tähendab „sidusettevõtja” mis tahes ettevõtjat, mille raamatupidamise aastaaruanded on konsolideeritud võrgustiku sektori hankija aastaaruannetega vastavalt direktiivi 2013/34/EL nõuetele.

2. Direktiiviga 2013/34/EL hõlmamata üksuste puhul tähendab „sidusettevõtja” mis tahes ettevõtjat, kes vastab järgmistele tingimustele:

- a) tema üle võib võrgustiku sektori hankijal olla otsene või kaudne valitsev mõju;
- b) tal võib olla valitsev mõju võrgustiku sektori hankija üle või
- c) tema ja võrgustiku sektori hankija üle on teisel ettevõtjal valitsev mõju tulenevalt omandiõigusest või finantsosalusest või teda reguleerivatest eeskirjadest.

Käesoleva lõike kohaldamisel on mõistel „valitsev mõju” sama tähendus kui artikli 7 lõike 4 teises lõigus.

3. Olenemata artiklist 17 ja tingimusel, et käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud tingimused on täidetud, ei kohaldata käesolevat direktiivi kontsessioonide suhtes,

- a) mille võrgustiku sektori hankija annab sidusettevõtjale või
- b) mille ühisettevõtte, mille mitu võrgustiku sektori hankijat on loonud üksnes II lisas osutatud tegevusalal tegutsemiseks, annab ettevõtjale, kes on ühe kõnealuse võrgustiku sektori hankija sidusettevõtja.

4. Lõiget 3 kohaldatakse

- a) teenuste kontsessioonide suhtes, tingimusel et vähemalt 80 % selle sidusettevõtja eelneva kolme aasta keskmisest kogukäibest, võttes arvesse kõiki nimetatud ettevõtja osutatud teenuseid, on saadud selliste teenuste osutamisest võrgustiku sektori hankijale või teistele temaga seotud ettevõtjatele;
- b) ehitustööde kontsessioonide suhtes, tingimusel et vähemalt 80 % selle sidusettevõtja eelneva kolme aasta keskmisest

kogukäibest, võttes arvesse kõiki nimetatud ettevõtja tehtud töid, on saadud selliste ehitustööde tegemisest võrgustiku sektori hankijale või teistele temaga seotud ettevõtjatele.

5. Kui sidusettevõtja loomise või tegevuse alustamise aja tõttu puuduvad andmed eelneva kolme aasta käibe kohta, siis piisab sellest, kui ettevõtja näitab, eriti majandustegevuse prognooside abil, et lõike 4 punktis a või b osutatud käive on usaldusväärne.

6. Kui mitu võrgustiku sektori hankijaga seotud sidusettevõtjat, kes moodustavad koos ettevõtjate rühma, osutavad ühesuguseid või samalaadseid teenuseid, teevad ühesuguseid või samalaadseid ehitustöid, siis arvutatakse lõikes 4 osutatud protsendimäärad kogukäibe põhjal, mis kõnealused sidusettevõtjad on teenuste osutamisest või ehitustööde tegemisest saanud.

Artikkel 14

Ühisettevõttele või ühisettevõttesse kuuluva võrgustiku sektori hankijale antud kontsessioonid

Olenemata artiklist 17 ning tingimusel, et ühisettevõtte on loodud asjaomasel tegevusalal tegutsemiseks vähemalt kolme aasta jooksul ja et ühisettevõtte asutamisdokumendis sätestatakse, et ühisettevõtte loonud võrgustiku sektori hankijad osalevad selles vähemalt sama ajavahemiku jooksul, ei kohaldata käesolevat direktiivi kontsessioonide suhtes, mille on andnud

- a) ühisettevõtte, mille mitu võrgustiku sektori hankijat on loonud üksnes II lisas osutatud tegevusalal tegutsemiseks, ühele nendest võrgustiku sektori hankijatest või
- b) võrgustiku sektori hankija sellisele ühisettevõttele, kuhu ta kuulub.

Artikkel 15

Võrgustiku sektori hankijate poolne teavitamine

Võrgustiku sektori hankijad esitavad komisjonile taotluse korral artikli 13 lõigete 2 ja 3 ning artikli 14 kohaldamisega seotud järgmised andmed:

- a) asjaomaste ettevõtjate või ühisettevõtete nimed;
- b) asjaomaste kontsessioonide olemus ja maksumus;

- c) tõendusmaterjal, mida komisjon peab vajalikuks tõendamaks, et suhe võrgustiku sektori hankija ja selle ettevõtja või ühisettevõtte vahel, kellega sõlmitakse lepingud, vastab artikli 13 või artikli 14 nõuetele.

Artikkel 16

Otseselt konkurentsile avatud tegevusalade väljaarvamine

Käesolevat direktiivi ei kohaldata võrgustiku sektori hankijate antud kontsessioonide suhtes, kui kontsessiooni täitmise liikmesriigis on vastavalt direktiivi 2014/25/EL artiklile 35 kehtestatud, et tegevusala on vahetult avatud konkurentsile vastavalt selle direktiivi artiklile 34.

Artikkel 17

Avaliku sektori üksuste vahelised kontsessioonid

1. Kontsessioon, mille artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija on andnud teisele eraõiguslikule või avalik-õiguslikule juriidilisele isikule, ei jää käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija teostab asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle;
- b) üle 80 % kontrollitud juriidilise isiku tegevusest on selliste ülesannete täitmine, mille talle on andnud kontrolliv avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija või nimetatud avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija kontrollitav muu juriidiline isik, ja
- c) kontrollitaval juriidilisel isikul puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

Esimese lõigu punkti a mõistes teostab avaliku sektori hankija või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankija juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle, kui ta avaldab otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele. Sellist kontrolli võib teostada ka muu juriidiline isik, keda ennast kontrollib avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija samal viisil.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka siis, kui kontrollitav juriidiline isik, kes on avaliku sektori hankija või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankija, sõlmib lepingu teda kontrollitava avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankijaga või muu sama avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija poolt kontrollitava juriidilise isikuga, tingimusel et sellel juriidilisel isikul, kellele antakse kontsessioon, puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud siseriiklike õigusnormidega ette nähtud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavate õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

3. Avaliku sektori hankija või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankija, kes ei teosta eraõigusliku või avaliku-õigusliku juriidilise isiku üle kontrolli käesoleva artikli lõike 1 tähenduses, võib siiski anda kontsessiooni kõnealusele juriidilisele isikule ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) avaliku sektori hankija või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankija teostab teise avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijatega ühiselt juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida nad teostavad oma osakondade üle;
- b) üle 80 % asjaomase juriidilise isiku tegevusest on selliste ülesannete täitmine, mille talle on andnud kontrollivad avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad või nimetatud avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijate kontrollitavad muud juriidilised isikud, ning
- c) kontrollitaval juriidilisel isikul puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti a kohaldamisel kontrollivad avaliku sektori hankijad või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankijad juriidilist isikut ühiselt, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- i) kontrollitava juriidilise isiku otsuseid tegevad organid koosnevad kõigi osalevate avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijate esindajatest. Esindaja võib esindada mitut või kõiki osalevaid avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijaid;

ii) kõnealused avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad saavad ühiselt avaldada otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele ning

iii) kontrollitav juriidiline isik ei lähtu huvidest, mis on vastuolus kontrollivate avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate huvidega.

4. Ainult kahe või enama avaliku sektori hankija või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku hankija vahel sõlmitud leping ei jää käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

a) leping kehtestab osalevate avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate vahelise koostöö või rakendab seda eesmärgiga tagada, et avaliku sektori hankijad osutavad oma ülesandeks olevaid avalikke teenuseid oma ühiste eesmärkide täitmiseks;

b) sellise koostöö tegemisel juhendatakse üksnes avaliku huviga seotud kaalutlustest ning

c) osalevate avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate sellise koostööga seonduvast tegevusest toimub avatud turul alla 20 %.

5. Lõike 1 esimese lõigu punktis b, lõike 3 esimese lõigu punktis b ja lõike 4 punktis c osutatud tegevuse protsendimäära kindlakstegemisel võetakse arvesse asjaomase juriidilise isiku, artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija keskmist kontsessiooni andmisele eelnenud kolme aasta kogukäivet seoses teenuste, asjade ja ehitustöödega või muud sobivat alternatiivset tegevuspõhist elementi, näiteks kantud kulud.

Kui asjaomase juriidilise isiku, avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija loomise või tegevuse alustamise aja või tegevuse ümberkorraldamise tõttu puuduvad andmed eelneva kolme aasta käibe kohta või alternatiivse tegevuspõhise elemendi, näiteks kulude kohta, või kui need ei ole enam asjakohased, siis piisab sellest, kui näidatakse, eelkõige majandustegevuse prognooside abil, et tegevuse suuruse hindamine on usaldusväärne.

III jagu

Üldsätted

Artikkel 18

Kontsessiooni kestus

1. Kontsessioonide kestus on ajaliselt piiratud. Kestuse määrab hinnanguliselt kindlaks avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija vastavalt vajalikele ehitustöödele või teenustele.

2. Rohkem kui viie aasta pikkuste kontsessioonide puhul ei ületa kontsessiooni maksimumkestus aega, mis kulub selleks, et kontsessionäär saaks mõistliku aja jooksul teenida tasa investeringud, mis on tehtud ehitise käitamiseks või teenuse osutamiseks, koos investeeritud kapitali tootlusega, võttes arvesse investeringuid, mis on olnud vajalikud konkreetsete lepinguga seotud eesmärkide saavutamiseks.

Investeeringud, mis arvutamisel arvesse võetakse, hõlmavad nii esmainvesteeringuid kui ka neid, mis tehti kontsessiooni kestuse ajal.

Artikkel 19

Sotsiaalteenused ja muud eriteenused

IV lisas loetletud selliste sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste kontsessioonide suhtes, mis jäävad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kohaldatakse ainult artikli 31 lõikest 3 ning artiklitest 32, 46 ja 47 tulenevaid kohustusi.

Artikkel 20

Segalepingud

1. Kontsessioonid, mille esemeks on nii ehitustööd kui ka teenused, antakse kooskõlas kontsessiooni põhiesemeks oleva teenuse liigi suhtes kohaldatavate sätetega.

Kontsessioonide segalepingute puhul, mis hõlmavad osaliselt sotsiaalteenuseid ja muid eriteenuseid, mis on loetletud IV lisas, ning osaliselt muid teenuseid, määratakse lepingu põhiese kindlaks selle järgi, milliste vastavate teenuste eeldatav maksumus on suurem.

2. Kui asjaomase lepingu eri osasid on võimalik objektiivselt lahutada, kohaldatakse lõikeid 3 ja 4. Kui asjaomase lepingu eri osasid ei ole võimalik objektiivselt lahutada, kohaldatakse lõiget 5.

Kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ, kohaldatakse käesoleva direktiivi artiklit 21.

Selliste lepingute puhul, mis on kavandatud hõlmama mitut tegevusala, millest ühe puhul kohaldatakse kas käesoleva direktiivi II lisa või direktiivi 2014/25/EL, kehtestatakse kohaldatavaid sätteid vastavalt kas käesoleva direktiivi artiklile 22 või direktiivi 2014/25/EL artiklile 6.

3. Selliste lepingute puhul, mille ese hõlmab käesoleva direktiiviga reguleeritavaid elemente ning ka teisi elemente, võivad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi lepingud. Kui avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida eri osade kohta eraldi lepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi lepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.

Kui avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse lepingu, kohaldatakse segalepingu suhtes käesolevat direktiivi, juhul kui käesoleva artikli lõikes 4 või artiklis 21 ei ole ette nähtud teisiti, olenemata nende osade maksumusest, mis muidu oleksid hõlmatud erineva õiguskorraga, ning olenemata sellest, millise õiguskorraga kõnealused osad muidu hõlmatud oleksid.

4. Segalepingute puhul, mis sisaldavad nii kontsessioonide elemente kui ka direktiiviga 2014/24/EL hõlmatud hankelepingute elemente kui ka direktiiviga 2014/25/EL hõlmatud lepinguid, tuleks segalepingud sõlmida kooskõlas direktiivi 2014/24/EL või direktiivi 2014/25/EL sätetega.

5. Kui kõnealuse lepingu eri osasid ei ole objektiivselt võimalik lahutada, lähtutakse kohaldatava õiguskorra üle otsustamisel lepingu põhiesemest.

Selliste lepingute puhul, mis hõlmavad nii teenuste kontsessiooni kui ka asjade hankelepingu elemente, määratakse lepingu põhiese kindlaks selle järgi, milliste vastavate teenuste või asjade eeldatav maksumus on suurim.

Artikkel 21

Kaitse- ja julgeolekuaspektiga seotud segahankelepingud

1. Segalepingute puhul, mille esemeks on käesoleva direktiiviga hõlmatud kontsessioonelemendid ning ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ hõlmatud hanked või muud elemendid, kohaldatakse käesolevat artiklit.

Selliste lepingute puhul, mis on kavandatud hõlmama mitut tegevusala, millest ühe puhul kohaldatakse kas käesoleva direktiivi II lisa või direktiivi 2014/25/EL ning teine on hõlmatud direktiiviga 2009/81/EÜ või Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 346, kehtestatakse kohaldatavaid sätteid vastavalt kas käesoleva direktiivi artiklile 23 või direktiivi 2014/25/EL artiklile 26.

2. Kui asjaomase lepingu eri osasid on objektiivselt võimalik lahutada, võivad avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi lepingud või sõlmida ühtne leping.

Kui avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida eri osade kohta eraldi lepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi lepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.

Kui avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse lepingu, kohaldatakse järgmisi kriteeriume, et määrata kindlaks kohaldatav õiguskord:

a) kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346 või kui eri osad on hõlmatud vastavalt ELi toimimise lepingu artikliga 346 ja direktiiviga 2009/81/EÜ, võib lepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, tingimusel et ühtse lepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud;

b) kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud direktiiviga 2009/81/EÜ, võib lepingu sõlmida kooskõlas käesoleva direktiiviga või kooskõlas direktiiviga 2009/81/EÜ, tingimusel et ühtse lepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud.

Otsust sõlmida ühtne leping ei tohi siiski teha selleks, et arvata lepingud välja käesoleva direktiivi või direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisest.

3. Kui asjaomase lepingu eri osasid ei ole objektiivselt võimalik lahutada, võib lepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, kui see sisaldab elemente, mille suhtes kohaldatakse ELi toimimise lepingu artiklit 346. Muul juhul võib avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija valida, kas sõlmida leping kooskõlas käesoleva direktiiviga või kooskõlas direktiiviga 2009/81/EÜ.

Artikkel 22

Lepingud, mis hõlmavad nii II lisa osutatud tegevusalasid kui ka muid tegevusalasid

1. Erandina artiklist 20 võivad võrgustiku sektori hankijad lepingute puhul, mis on kavandatud hõlmama mitut tegevusala, teha otsuse sõlmida eri tegevusalade kohta eraldi lepingud või sõlmida ühtse lepingu. Kui võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida eraldi lepingu, tehakse otsus selle kohta, milliseid eeskirju iga sellise eraldi lepingu suhtes kohaldatakse, asjaomase erinevate tegevusalade omaduste alusel.

Kui võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse lepingu, kohaldatakse käesoleva artikli lõikeid 2 ja 3, olenemata artiklist 20. Kui üks asjaomane tegevusala on siiski hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ, kohaldatakse käesoleva direktiivi artiklit 23.

Valikut, kas sõlmida ühtne leping või mitu eraldi lepingut, ei tohi teha eesmärgiga jätta leping või lepingud välja käesoleva direktiivi kohaldamisalast või, kui see on asjakohane, direktiivide 2014/24/EL või 2014/25/EL kohaldamisalast.

2. Mitut tegevusala hõlmava kontsessiooni suhtes kohaldatakse eeskirju, mida kohaldatakse selle peamise tegevusala suhtes.

3. Kui on tegemist lepingutega, mille puhul on objektiivselt võimatu kindlaks määrata, millise tegevusala jaoks on leping peamiselt ette nähtud, määratakse kohaldatavad eeskirjad kindlaks kooskõlas järgmisega:

- a) juhul kui ühe tegevusala suhtes, mille jaoks leping on kavandatud, kohaldatakse käesoleva direktiivi sätteid, mida kohaldatakse avaliku sektori hankijate antavatele kontsessioonidele, ja teise suhtes kohaldatakse käesoleva direktiivi sätteid, mida kohaldatakse avaliku sektori antavatele kontsessioonidele, antakse kontsessioon kooskõlas nende käesoleva direktiivi sätetega, mida kohaldatakse võrgustiku sektori hankijate antavate kontsessioonide suhtes;
- b) leping sõlmitakse direktiivi 2014/24/EL kohaselt, kui üht tegevusaladest, mille jaoks leping on ette nähtud, reguleeritakse käesoleva direktiiviga, ja teist direktiiviga 2014/24/EL;
- c) leping sõlmitakse käesoleva direktiivi kohaselt, kui üht tegevusaladest, mille jaoks leping on ette nähtud, reguleeritakse käesoleva direktiiviga, ja teist ei reguleerita käesoleva direktiiviga, direktiiviga 2014/24/EL ega direktiiviga 2014/25/EL.

Artikkel 23

Kontsessioonid, mis hõlmavad II lisas osutatud tegevusalasid ning kaitse- või julgeolekualaseid tegevusi

1. Lepingute puhul, mis on kavandatud hõlmama mitut tegevusala, võivad võrgustiku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri tegevusalade kohta eraldi lepingud või ühe lepingu. Kui võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida eri osade kohta eraldi lepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi lepingu suhtes kohaldada, asjaomase teistsuguse tegevusala omaduste põhjal.

Olenemata artiklist 21, kui võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühe lepingu, kohaldatakse käesoleva artikli lõiget 2.

Otsust, kas sõlmida üks leping või mitu eraldi lepingut, ei või teha eesmärgiga jätta leping välja käesoleva direktiivi kohaldamisalast või direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalast.

2. Lepingute puhul, mis on kavandatud hõlmama mõnda käesoleva direktiiviga reguleeritavat tegevusala ja teist tegevusala,

a) mis on hõlmatud ELi toimimise artikliga 346 või

b) mille suhtes kohaldatakse direktiivi 2009/81/EÜ,

võib võrgustiku sektori hankija

i) sõlmida lepingu punktis a sätestatud juhtumitel käesolevat direktiivi kohaldamata või

ii) sõlmida lepingu punktis b sätestatud juhtumitel kooskõlas käesoleva direktiiviga või kooskõlas direktiiviga 2009/81/EÜ. Käesoleva lõike esimene lõik ei piira direktiiviga 2009/81/EÜ ette nähtud piirmäärade ja erandite kohaldamist.

Punktis b osutatud lepinguid, mis samuti hõlmavad ELi toimimise lepingu artikliga 346 hõlmatud hankeid ja muid elemente, võib sõlmida käesolevat direktiivi kohaldamata.

Käesoleva lõike kohaldamise tingimuseks on siiski see, et ühe lepingu sõlmimine on objektiivsetel põhjustel õigustatud ning et otsust sõlmida üks leping ei tehta eesmärgiga arvata leping välja käesoleva direktiivi kohaldamisest.

IV jagu

Eriolukorrad

Artikkel 24

Reserveeritud kontsessioonid

Liikmesriigid võivad reserveerida kontsessiooni andmise menetluses osalemise õiguse kaitstud töö keskustele ja ettevõtjatele, kelle peamine eesmärk on puudega või ebasoodsas olukorras olevate isikute sotsiaalne ja kutsealane integreerimine, või võib näha ette selliste kontsessioonide täitmise kaitstud töökohtade programmi raames, tingimusel et vähemalt 30 % sellises töökohas, sellise ettevõtja alluvuses või selliste programmidega hõivatud töötajatest on puudega või ebasoodsas olukorras olevad töötajad. Kontsessiooniteates, või artiklis 19 määratletud teenuste kontsessiooni puhul eelteates, viidatakse käesolevale artiklile.

*Artikkel 25***Teadus- ja arendusteenused**

Käesolevat direktiivi kohaldatakse selliste teenuste kontsessioonide suhtes, millega tellitakse teadus- ja arendusteenuseid, mis on kaetud CPV koodidega 73000000-2 - 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 ja 73430000-5, tingimusel et mõlemad järgmised tingimused on täidetud:

- a) kontsessioonist tuleneb kasu üksnes avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijale tema enda tegevuse läbiviimiseks;
- b) osutatud teenuse eest tasub täielikult avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija.

*II PEATÜKK***Põhimõtted***Artikkel 26***Ettevõtjad**

1. Ettevõtjaid, kellel on oma asukohaliikmesriigi õigusaktide alusel õigus asjaomast teenust osutada, ei tohi kõrvale jätta üksnes seetõttu, et selle liikmesriigi õiguse alusel, kus leping sõlmitakse, peaksid nad olema kas füüsilised või juriidilised isikud.

Juriidilistelt isikutelt võidakse nõuda, et nad näitaksid oma pakkumuses või osalemistaotluses nende isikute nimed ja asjakohase kutse kvalifikatsiooni, kes hakkavad vastutama kõnealuse lepingu täitmise eest.

2. Ettevõtjate rühmad, sealhulgas ajutised ühendused, võivad kontsessiooni andmise menetlustes osaleda. Avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad ei või nõuda, et neil oleks pakkumuse või osalemistaotluse esitamiseks mingi konkreetne õiguslik vorm.

Vajaduse korral võivad avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad kontsessiooni alusdokumentides selgitada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama artiklis 38 osutatud majandusliku ja finantsseisundi nõuetele või tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumidele, kui seda on võimalik objektiivselt põhjendada ning see on proportsionaalne. Liikmesriigid võivad kehtestada standardvormi selle kohta, kuidas ettevõtjate rühmad neid tingimusi täitma peavad. Kontsessiooni selliste

ettevõtjate rühmade poolt täitmise tingimused, mis erinevad eraldiseisvate osalejate suhtes kehtestatud tingimustest, peavad samuti olema objektiivsetel alustel põhjendatavad ning proportsionaalsed.

3. Olenemata lõigetest 1 ja 2, võivad avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad nõuda ettevõtjate rühmadelt teatava õigusliku vormi võtmist, kui nendega on sõlmitud leping, sellisel määral, mil seda muudatust on vaja lepingu nõuetekohaseks täitmiseks.

*Artikkel 27***Nomenklatuurid**

1. Kõik viited nomenklatuuridele kontsessioonide andmise kontekstis põhinevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 2195/2002⁽¹⁾ vastu võetud ühtsel riigihangete klassifikaatoril (CPV).

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 48 vastu delegeeritud õigusakte, et kohandada käesolevas direktiivis osutatud CPV koode kui CPV nomenklatuuri muudatusi, tingimusel et selliste muudatustega ei kaasne käesoleva direktiivi kohaldamisala muutmist.

*Artikkel 28***Konfidentsiaalsus**

1. Kui käesoleva direktiivi või siseriiklike, eelkõige teabele juurdepääsu käsitlevate õigusaktidega, mis on avaliku sektori hankija suhtes kohaldatavad, ei ole teisiti ette nähtud, ning ilma et see piiraks kohustusi seoses antud kontsessioonide avaldamisega ning taotlejatele ja pakkujatele käesoleva direktiivi artiklite 32 ja 40 kohase teabe andmisega, ei avalikusta avaliku sektori hankija ega võrgustiku sektori hankija talle ettevõtjate poolt edastatud konfidentsiaalsena märgitud teavet, sh tehnika- või ärialaseid saladusi ja pakkumuste konfidentsiaalseid aspekte.

Käesolev artikkel ei takista sõlmitud lepingute mittekonfidentsiaalsete osade, sealhulgas nende hilisemate muudatuste avalikustamist.

2. Avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija võib kehtestada ettevõtjatele nõudeid eesmärgiga kaitsta sellise teabe konfidentsiaalsust, mille ta kontsessiooni andmise menetluse jooksul kättesaadavaks teeb.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. november 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2195/2002 ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) kohta (EÜT L 340, 16.12.2002, lk 1).

Artikkel 29

Teabevahetuse suhtes kohaldatavad eeskirjad

1. Välja arvatud juhtudel, kui elektrooniliste sidevahendite kasutamine on kohustuslik vastavalt artikli 33 lõikele 2 ja artiklile 34, võivad liikmesriigid või avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad valida igasuguseks teabevahetuseks järgmiste sidevahendite seast ühe või mitu:

- a) elektroonilised sidevahendid;
- b) post või faks;
- c) muu kui kontsessiooni andmise menetluse oluliste elementidega seotud teabe puhul suuline suhtlus, sealhulgas telefoni teel, tingimusel et suulise suhtluse sisu dokumenteeritakse piisavas ulatuses püsivale andmekandjale;
- d) käsipostiga kättetoimetamine, mida kinnitab vastuvõtutõend.

Liikmesriigid võivad lisaks käesoleva direktiivi artikli 33 lõikes 2 ja artiklis 34 sätestatud kohustustele teha kohustuslikuks elektrooniliste sidevahendite kasutamise kontsessioonidega seotud teabevahetuse puhul.

2. Valitud sidevahendid peavad olema üldiselt kättesaadavad ja mittediskrimineerivad ega tohi piirata ettevõtjate juurdepääsu kontsessiooni andmise menetlusele. Elektrooniliseks teabevahetuseks kasutatavad vahendid ja seadmed, samuti nende tehnilised omadused, peavad olema koostalitlusvõimelised üldkasutatavate info- ja kommunikatsioonitehnoloogia toodetega.

Teabe vahetamisel ning salvestamisel tagavad avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad andmete terviklikkuse ning osalemistaotluste ja pakkumuste konfidentsiaalsuse säilimise. Nad tutvuvad osalemistaotluste ja pakkumuste sisuga alles pärast esitamistähtaaja möödumist.

II JAOTIS

KONTSESSIOONIDE ANDMISE EESKIRJAD:**ÜLDPÕHIMÕTTED JA MENETLUSLIKUD TAGATISED**

I PEATÜKK

Üldpõhimõtted

Artikkel 30

Üldpõhimõtted

1. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijal on vastavalt käesolevale direktiivile õigus korraldada kontsessionääri valimiseks kontsessiooni andmise menetlus.

2. Kontsessiooni andmise kavandamisel tuleb kinni pidada artiklis 3 sätestatud põhimõtetest. Eelkõige ei avalda avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija kontsessiooni andmise menetluse ajal teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele taotlejale või pakkujale teiste ees eelise.

3. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, tagamaks, et kontsessioonilepingute täitmisel täidavad ettevõtjad neid keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega, kollektiivlepingutega või X lisas loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 48 vastu delegeeritud õigusakte X lisas esitatud loetelu ajakohastamiseks, kui loetellu on vaja lisada uusi kõikide liikmesriikide poolt ratifitseeritud rahvusvahelisi kokkuleppeid või kui kõik liikmesriigid ei ratifitseeri enam loetelus olevaid rahvusvahelisi kokkuleppeid või kui neid on muul viisil muudetud, näiteks on muudetud nende ulatust, sisu või nimetust.

Artikkel 31

Kontsessiooniteated

1. Avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad, kes soovivad anda kontsessiooni, annavad oma kavatsusest teada kontsessiooniteatega.

2. Kontsessiooniteated sisaldavad V lisas osutatud teavet ja vajaduse korral muud avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija poolt kasulikuks peetavat teavet vastavalt standardvormidele.

3. IV lisas loetletud sotsiaal- ja muude eriteenuste kontsessiooni anda soovivad avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad annavad oma kontsessiooni kavandatavast andmisest teada eelteate avaldamisega. Kõnealused teated sisaldavad VI lisas osutatud teavet.

4. Erandina lõikest 1 ei pea avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad avaldama kontsessiooniteadet, kui mõnel järgmistest põhjustest saab ehitusoid või teenuseid pakkuda ainult teatav ettevõtja:

- a) kontsessiooni eesmärk on unikaalse kunstiteose või kunstilise esituse loomine või omandamine;
- b) konkurentsi puudumine tehnilistel põhjustel;
- c) ainuõiguse olemasolu;
- d) intellektuaalomandi õiguste ja selliste ainuõiguste kaitse, mis ei ole määratletud artikli 5 punktis 10.

Esimese lõigu punktides b, c ja d sätestatud erandit kohaldatakse ainult juhul, kui puudub mõistlik alternatiiv või asendaja ning konkurentsi puudumine ei tulene kontsessiooni andmise kriteeriumide kunstlikust kitsendamisest.

5. Erandina lõikest 1 ei pea avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija avaldama uut kontsessiooniteadet, kui eelnevas kontsessiooni andmise menetluses ei ole esitatud ühtki osalemistaotlust või ühtki pakkumust või nõuetele vastavat pakkumust või nõuetele vastavat osalemistaotlust, tingimusel et kontsessioonilepingu algtingimusi oluliselt ei muudeta ja komisjonile esitatakse komisjoni taotluse korral vastav aruanne.

Esimese lõigu kohaldamisel ei peeta pakkumust nõuetele vastavaks, kui see ei ole kontsessiooni jaoks asjakohane, kuna see ei vasta oluliselt muutmata kujul selgelt avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija vajadustele ega nõuetele, nagu need on esitatud kontsessiooni alusdokumentides.

Esimese lõigu kohaldamisel ei peeta osalemistaotlust nõuetele vastavaks,

- a) kui asjaomane taotleja kõrvaldatakse või võidakse kõrvaldada artikli 38 lõigete 5–9 kohaselt või kui ta ei vasta avaliku

sektori või võrgustiku sektori hankija esitatud kvalifitseerimise tingimustele vastavalt artikli 38 lõikele 1;

- b) kui osalemistaotlused sisaldavad pakkumusi, mis ei ole eespool teises lõigus toodud määratluse kohaselt sobivad.

Artikkel 32

Kontsessiooni andmise teated

1. Mitte hiljem kui 48 päeva pärast kontsessiooni andmist saadavad avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad artiklis 33 sätestatud korras kontsessiooni andmise teate kontsessiooni andmise menetluse tulemuste kohta. IV lisas loetletud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste puhul võib sellised teated siiski koondada kokku iga kvartali kohta. Sel juhul saadavad hankijad selliselt rühmitatud teated 48 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

2. Kontsessiooni andmise teated sisaldavad VII lisas sätestatud teavet või IV lisas loetletud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste puhul VIII lisas sätestatud teavet ning need avaldatakse vastavalt artikli 33 sätetele.

Artikkel 33

Teadete avaldamise vorm ja viis

1. Kontsessiooniteated, kontsessiooni andmise teated ja artikli 43 lõike 1 teises lõigus osutatud teade sisaldavad V, VII ja VIII lisas sätestatud teavet ning need on standardvormis, sh paranduste standardvormis.

Komisjon kehtestab need standardvormid rakendusaktidega. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 50 osutatud nõuandemenetlusega.

2. Lõikes 1 osutatud teated koostatakse, edastatakse elektrooniliste vahendite abil Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele ja avaldatakse IX lisa kohaselt. Euroopa Liidu Väljaannete Talitus annab avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijale kinnituse teate kättesaamise ja saadetud teabe avaldamise kohta, märkides ära avaldamise kuupäeva, mis on tõend avaldamise kohta. Teated avaldatakse hiljemalt viis päeva pärast nende saatmist. Euroopa Liidu Väljaannete Talituse kulud seoses teadete avaldamisega kannab liit.

3. Kontsessiooniteated avaldatakse tervikuna ühes või mitmes liidu institutsioonide ametlikus keeles, mille valib avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija. See keeleversioon või need keeleversioonid on ainsad autentset tekstid. Iga teate olulistest elementidest avaldatakse kokkuvõtte liidu institutsioonide teistes ametlikes keeltes.

4. Liikmesriigi tasandil ei avaldata kontsessiooniteateid ja kontsessiooni andmise teateid enne, kui komisjon on korraldanud nende avaldamise, välja arvatud juhul, kui avaldamine Euroopa Liidu Väljaannete Talituse poolt ei toimu 48 tundi pärast seda, kui Euroopa Liidu Väljaannete Talitus kinnitab, et on saanud avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijalt teate, nagu on osutatud lõikes 2. Liikmesriigi tasandil avaldatavad kontsessiooniteated ja kontsessiooni andmise teated ei sisalda muud teavet kui see, mis sisaldub Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele saadetud teadetes, kuid seal näidatakse ära kuupäev, mil teade saadeti Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele.

Artikkel 34

Kontsessiooni alusdokumentide elektrooniline kättesaadavus

1. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võimaldab kontsessiooni alusdokumentidele elektrooniliselt piiramatut ja täielikku tasuta otsest juurdepääsu alates kontsessiooniteate avaldamise kuupäevast või, kui hanketeade ei sisalda pakkumuse esitamise ettepanekut, alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast. Kontsessiooniteate või kõnealuste ettepanekute tekstis märgitakse internetiaadress, kus kontsessiooni alusdokumendid on kättesaadavad.

2. Kui nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel ei saa erakorralistest julgeolekukaalutlustest lähtuvalt või tehnilistel põhjustel või kõrgetasemelist kaitset nõudva äriteabe tundliku iseloomu tõttu pakkuda teatud kontsessiooni alusdokumentidele elektrooniliste vahendite abil piiramatut ja täielikku tasuta otsest juurdepääsu, märgib avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija teatistes või pakkumuse esitamise ettepanekus, et asjaomased kontsessiooni alusdokumendid esitatakse muul kui elektroonilisel viisil ning pakkumuste laekumise tähtaega pikendatakse.

3. Avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijad või pädevad osakonnad edastavad kõikidele kontsessiooni andmise menetluses osalevatele taotlejatele või pakkujatele kontsessiooni alusdokumentidega seotud lisateabe vähemalt kuus päeva enne pakkumuste laekumise tähtaega, tingimusel et seda on aegsasti taotletud.

Artikkel 35

Korruptsiooni vastu võitlemine ja huvide konfliktide ärahoidmine

Liikmesriigid nõuavad, et avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid selleks, et võidelda pettuste, eelistamise ja korruptsiooni vastu ning tõhusalt ära hoida, tuvastada ja kõrvaldada huvide konflikte, mis tekivad kontsessiooni andmise menetluse läbiviimisel, et vältida igasugust konkurentsi moonutamist ja tagada kontsessiooni andmise menetluse läbipaistvus ning kõigi taotlejate ja pakkujate võrdne kohtlemine.

Mõiste „huvide konflikt“ hõlmab vähemalt olukordi, kus avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija töötajal või üksusel, kes on kaasatud kontsessiooni andmise menetluse läbiviimisse või kes võib mõjutada selle menetluse tulemust, on otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklikke huvisid, mida võib kontsessiooni andmise menetluse kontekstis käsitada tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena.

Seoses huvide konfliktidega vastu võetud meetmed ei lähe kaugemale sellest, mis on rangelt vajalik võimaliku huvide konflikti ärahoidmiseks või tuvastatud huvide konflikti kõrvaldamiseks.

II PEATÜKK

Menetluslikud tagatised

Artikkel 36

Tehnilised ja funktsionaalsed nõuded

1. Tehniliste ja funktsionaalsete nõuetega määratletakse kontsessiooni esemeks olevate ehitustööde või teenuste omadused. Need on esitatud kontsessiooni alusdokumentides.

Selliste omaduste kirjeldamisel võib käsitleda ka tellitavate ehitustööde tegemise või teenuste osutamise teatavat protsessi, tingimusel et need on seotud lepingu sisuga ning on proportsionaalsed selle väärtuse ja eesmärkidega. Nende omaduste hulka võivad kuuluda näiteks kvaliteet, keskkonnaohutuse ja kliimanäitajad, universaalnõuetele (sealhulgas puudega inimeste juurdepääs) vastav projekt ja vastavushindamine, ekspluatatsioonilised näitajad, ohutus või mõõtmed, terminoloogia, sümbolid, katsetamine ja katsetamismeetodid, märgistus ja tähistus või kasutusjuhendid.

2. Tehnilistes ja funktsionaalsetes nõuetes ei nimetata kindlat marki ega allikat või eri protsessi, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, ega kaubamärki, patenti, liiki ega teatavat tootmisviisi, mis võiks teatavaid ettevõtjaid või tooteid

soosida või need välistada, välja arvatud juhul, kui see on hankelepingu eseme seisukohast põhjendatud. Erandkorras lubatakse sellist nimetamist, kui lepingu reguleerimiseset ei ole võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada. Sellisele viitele peavad järgnema sõnad „või samaväärne”.

3. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija ei lükka pakkumust tagasi põhjusel, et pakutavad ehitustööd või teenused ei vasta pakkuja osutatud tehnilistele ja funktsionaalsetele nõuetele, kui pakkuja tõendab oma pakkumuses mis tahes asjakohasel viisil, et pakutavad lahendused rahuldavad tehnilisi ja funktsionaalseid nõudeid samaväärsel viisil.

Artikkel 37

Menetluslikud tagatised

1. Kontsessioonid antakse avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija kehtestatud lepingu sõlmimise tingimuste alusel vastavalt artiklile 41, eeldusel et täidetud on kõik järgmised tingimused:

- a) pakkumus vastab avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija sätestatud miinimumnõuetele;
- b) pakkuja vastab artikli 38 lõikes 1 osutatud kvalifitseerimise tingimustele ning
- c) pakkuja ei ole kontsessiooni andmise menetlusest kõrvaldatud vastavalt artikli 38 lõigetele 4–7 ning tema suhtes kohaldatakse artikli 38 lõiget 9.

Punktis a osutatud miinimumnõuded sisaldavad tingimusi ja omadusi (eelkõige tehnilisi, füüsilisi, funktsionaalseid ja õiguslikke), mida iga pakkumus peaks täitma või mis peaks igal pakkumusel olema.

2. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija esitab:

- a) kontsessiooniteates kontsessiooni kirjelduse ja kvalifitseerimise tingimused;
- b) kontsessiooniteates, pakkumuse esitamise ettepanekus või muudes kontsessiooni alusdokumentides pakkumiste hindamise kriteeriumide kirjelduse ja vajaduse korral miinimumnõuded.

3. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võib piirata taotlejate või pakkujate arvu sobiva piirini, tingimusel et seda

tehaske läbipaistvalt ja objektiivsete kriteeriumide alusel. Osalema kutsutud taotlejate või pakkujate arv peab olema piisav, et tagada tõeline konkurents.

4. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija teavitab kõiki osalejaid menetluse kavandatava korralduse kirjeldusest ja soovituslikust lõpetamistähtajast. Kõiki osalejaid teavitatakse mis tahes muudatustest ning juhul, kui muudatused hõlmavad kontsessiooniteates avaldatud elemente, teatatakse neist kõikele ettevõtjatele.

5. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija kindlustab menetluse etappide asjakohase registreerimise, kasutades selleks enda äranägemisel sobivaid vahendeid, vastavalt artikli 28 lõikele 1.

6. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võib pidada taotlejate ja pakkujatega läbirääkimisi. Kontsessiooni eset, kontsessiooni andmise kriteeriume ja miinimumnõudeid läbirääkimiste käigus ei muudeta.

Artikkel 38

Taotlejate vahel valiku tegemine ja nende kvalitatiivne hindamine

1. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija kontrollib taotlejate või pakkujate kutsealase ja tehnilise suutlikkusega ning finants- ja majandusliku olukorraga seotud kvalifitseerimise tingimusi, tuginedes taotlejate või pakkujate endi kinnitustele ja dokumentidele, millega taotlejatel või pakkujatel tuleb tõendada vastavust kontsessiooniteates esitatud nõudmistele, mis peavad olema mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed kontsessiooni esemega. Kvalifitseerimise tingimused on seotud ja proportsionaalsed vajadusega tagada kontsessionääri suutlikkus kontsessiooni täita, võttes arvesse kontsessiooni eset ning eesmärki tagada tõeline konkurents.

2. Selleks et täita lõikes 1 sätestatud kvalifitseerimise tingimusi, võib ettevõtja vajaduse korral konkreetse kontsessiooni puhul tugineda teiste üksuste suutlikkusele, olenemata nende vaheliste suhete õiguslikust laadist. Kui ettevõtja soovib toetuda teiste üksuste suutlikkusele, tõendab ta avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijale, et talle on kogu kontsessiooni protsessi jooksul kättesaadavad vajalikud vahendid, näiteks esitades sellistelt üksustelt saadud vastava kinnituse. Seoses finantsseisundiga võib avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija nõuda, et ettevõtja ja kõnealused üksused vastutaksid ühiselt lepingu täitmise eest.

3. Samadel tingimustel võib artiklis 26 osutatud ettevõtjate rühm toetuda sama rühma teiste osaliste või teiste üksuste suutlikkusele.

4. Avaliku sektori hankija või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankija kõrvaldab ettevõtja kontsessiooni andmise menetlusest, kui ta on kindlaks teinud, et kõnealuse ettevõtja suhtes on langetatud lõplik süüdimõistev kohtuotsus ühel järgmistest põhjustest:

- a) osalemine nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK⁽¹⁾ artiklis 2 kindlaks määratud kuritegelikku ühendusse kuulumisega seotud süütegudes;
- b) Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastu võitlemise konventsiooni⁽²⁾ artiklis 3 ning nõukogu raamotsuse 2003/568/JSK⁽³⁾ artikli 2 lõikes 1 määratletud korruptsioon ning avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija või ettevõtja siseriiklikus õiguses määratletud korruptsioon;
- c) pettus Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni⁽⁴⁾ artikli 1 tähenduses;
- d) terroriakti toimepanek või terroristliku tegevusega seotud õigusrikkumised, mis on määratletud nõukogu raamotsuse 2002/475/JSK⁽⁵⁾ artiklites 1 ja 3, või kõnealuse raamotsuse artiklis 4 osutatud õigusrikkumisele kihutamine, sellele kaasaaitamine ning selle katse;
- e) rahapesu või terrorismi rahastamine, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/60/EÜ⁽⁶⁾ artiklis 1;

⁽¹⁾ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

⁽²⁾ EÜT C 195, 25.6.1997, lk 1.

⁽³⁾ Nõukogu 22. juuli 2003. aasta raamotsus 2003/568/JSK korruptsioonivastase võitluse kohta erasektoris (ELT L 192, 31.7.2003, lk 54).

⁽⁴⁾ EÜT C 316, 27.11.1995, lk 48.

⁽⁵⁾ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta (EÜT L 164, 22.6.2002, lk 3).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiiv 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta (ELT L 309, 25.11.2005, lk 15).

f) laste tööjõu kasutamine ja muud inimkaubanduse vormid, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/36/EL⁽⁷⁾ artiklis 2.

Kohustus kõrvaldada ettevõtja menetluses osalemisest kehtib ka juhul, kui lõpliku süüdimõistva kohtuotsusega süüdi mõistetud isik on selle ettevõtja haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liige või tal on volitused seda ettevõtjat esindada, tema nimel otsuseid teha või teda kontrollida.

Muu kui artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankija võib kõrvaldada ettevõtja kontsessiooni andmise menetlusest, kui ta on teadlik, et kõnealuse ettevõtja suhtes on langetatud lõplik süüdimõistev kohtuotsus mis tahes käesoleva lõike esimeses lõigus loetletud põhjusel.

5. Avaliku sektori hankija või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankija kõrvaldab ettevõtja kontsessiooni andmise menetlusest, kui ta on teadlik, et ettevõtja on rikkunud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustusi ning kui seda on sedastatud õigus- või haldusotsusega, millel on lõplik ja siduv mõju selle ettevõtja asutamise riigi või avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija asukohaliikmesriigi õigusaktide kohaselt.

Samuti võib avaliku sektori hankija või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankija kõrvaldada ettevõtja kontsessiooni andmise menetluses osalemisest või liikmesriigid võivad temalt nõuda ettevõtja kontsessiooni andmise menetluses osalemisest kõrvaldamist, kui avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija saab mis tahes asjakohasel viisil tõendada, et ettevõtja on rikkunud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustusi.

Käesolevat lõiget ei kohaldata juhul, kui ettevõtja on täitnud oma kohustused tasumisele kuuluvate maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumisega või tasumisele kuuluvate maksude või sotsiaalkindlustusmaksete, sealhulgas vajaduse korral kogunenud intresside ja viiviste tasumise kohta siduva kokkuleppe sõlmimisega.

6. Liikmesriigid võivad erandkorras näha ette erandi lõigetes 4 ja 5 kehtestatud kohustusliku kõrvaldamise nõudest avaliku huvi, näiteks rahvatervise või keskkonnakaitsega seotud kaalukatel põhjustel.

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1).

Samuti võivad liikmesriigid ette näha erandi lõikes 5 kehtestatud kohustusliku kõrvaldamise nõudest, kui kõrvaldamine oleks selgelt ebaproportsionaalne meede, näiteks juhul, kui makse või sotsiaalkindlustusmaksid on maksmata üksnes väikese summa ulatuses või kui ettevõtjale teatati täpne summa, mida tal maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustuste rikkumise tõttu maksta tuleb, sellisel ajal, et tal ei olnud võimalik võtta lõike 5 kolmandas lõigus ette nähtud meetmeid enne osalemistaotluse esitamise tähtaja möödumist.

7. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võib kõrvaldada ettevõtja kontsessiooni andmise menetluses osalemisest või liikmesriik võib temalt nõuda ettevõtja kontsessiooni andmise menetluses osalemisest kõrvaldamist, kui täidetud on üks järgmistest tingimustest:

- a) ta saab mis tahes asjakohaste vahendite abil tõendada artikli 30 lõikes 3 osutatud kohaldatavate kohustuste mis tahes rikkumist;
- b) ettevõtja on pankrotis või tema suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus, tema vara haldab likvideerija või kohus, ta on sõlminud kokkuleppe võlausaldajatega, tema äritegevus on peatatud või ta on siseriiklike õigusnormide alusel toimuva samalaadse menetluse tõttu analoogses olukorras; avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võib siiski otsustada mitte kõrvaldada ühes eespool osutatud olukorras olevat ettevõtjat menetlusest või liikmesriik võib temalt nõuda mitte kõrvaldada seda ettevõtjat menetlusest, kui on kindlaks tehtud, et kõnealune ettevõtja on suuteline kontsessiooni täitma, võttes arvesse kohaldatavaid siseriiklike eeskirju ja äritegevuse jätkumiseks võetavaid meetmeid nimetatud olukordades;
- c) avaliku sektori hankija suudab mis tahes asjakohaste vahenditega tõendada, et ettevõtja on raskelt eksinud ametialaste käitumisreeglite vastu, mis muudab ta aususe küsitavaks;
- d) huvide konflikti artikli 35 teise lõigu tähenduses ei ole võimalik mis tahes muu, vähem sekkuva meetmega tõhusalt heastada;
- e) avaliku sektori hankijal on piisavalt usaldusväärseid andmeid, mille alusel järeldada, et ettevõtja on sõlminud kokkuleppeid teiste ettevõtjatega konkurentsi moonutamise eesmärgil;
- f) ettevõtja puhul on esinenud tõsiseid või püsivaid puudusi varasema kontsessiooni või avaliku sektori või võrgustiku

sektori hankijaga sõlmitud varasema lepingu kohase olulise nõude täitmisel, nagu on määratletud käesolevas direktiivis või direktiivis 2014/25/EL, mille tulemusel on kõnealune varasem leping tulnud ennetähtaegselt lõpetada, on makstud kahjutasu või on rakendatud muid sellega võrreldavaid sanktsioone;

- g) ettevõtja on menetluses osalemisest kõrvaldamise aluste puudumise või kvalifitseerimise tingimuste täitmise kontrollimiseks nõutavate andmete esitamisel esitanud valeandmeid, on jätnud sellise teabe esitamata või ei ole suuteline esitada selle teabe tõendamiseks nõutavaid dokumente;
- h) ettevõtja on tegutsenud eesmärgiga mõjutada lubamatul viisil avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija otsustusprotsessi, saada konfidentsiaalseid andmeid, mis võivad anda talle põhjendamatu eelise kontsessiooni andmise menetluses, või tahtlikult esitada eksitavat teavet, mis võib oluliselt mõjutada kõrvaldamise, väljavalimise või lepingu sõlmimise kohta tehtavaid otsuseid;
- i) direktiivis 2009/81/EÜ osutatud kaitse ja julgeoleku valdkonnas antavate kontsessioonide puhul on leitud ettevõtja, kelle kohta on teada (ka kaitstud andmeallikatele tuginedes), et tal ei ole usaldusväärset, mis on vajalik liikmesriigi julgeolekule avalduvate ohtude välistamiseks.

8. Avaliku sektori hankija või artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud võrgustiku sektori hankija kõrvaldab igal hetkel menetluse käigus ettevõtja menetlusest, kui selgub, et asjaomane ettevõtja on enne menetlust või menetluse käigus toime pandud teost või tegematajätmisest tulenevalt ühes käesoleva artikli lõikes 4 ja lõike 5 esimeses lõigus osutatud olukordadest.

Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võib igal ajal menetluse käigus ettevõtja menetlusest kõrvaldada või liikmesriigid võivad temalt nõuda ettevõtja menetlusest kõrvaldamist, kui selgub, et asjaomane ettevõtja on enne menetlust või menetluse käigus toime pandud teo või tegevusetuse tõttu ühes lõike 5 teises lõigus või lõikes 7 osutatud olukordadest.

9. Iga ettevõtja, kes on mõnes lõigetes 4 ja 7 osutatud olukorras, võib esitada tõendeid selle kohta, et tema võetud meetmed on piisavad tõendamaks tema usaldusväärset, olenevata vastava kõrvaldamise aluse olemasolust. Kui selliseid tõendeid peetakse piisavateks, siis asjaomast ettevõtjat menetlusest ei kõrvaldata.

Selleks peab ettevõtja tõendama, et on maksnud või võtnud kohustuse maksta hüvitist kuriteo või väärteoga põhjustatud mis tahes kahju eest, selgitanud põhjalikult asjaolusid, tehes uurimisorganitega aktiivset koostööd, ning võtnud konkreetseid tehnilisi ning organisatsiooni ja töötajatega seotud meetmeid, mis võimaldavad vältida edasisi kuritegusid või väärtegusid. Ettevõtja võetud meetmete hindamisel võetakse arvesse kuriteo või väärteo raskust ja konkreetseid asjaolusid. Kui meetmeid peetakse ebapiisavaks, saadetakse ettevõtjale sellise otsuse põhjendus.

Ettevõtjal, kes on lõpliku otsusega hanke- või kontsessiooni andmise menetluses osalemisest kõrvaldatud, ei ole õigust selle otsusega määratud kõrvaldamise perioodil kasutada käesolevas lõikes kirjeldatud võimalust nendes liikmesriikides, kus kõnealune otsus kehtib.

10. Liikmesriigid kehtestavad õigus- ja haldusnormidega käesoleva artikli rakendamise tingimused, võttes arvesse liidu õigust. Eelkõige määravad nad kindlaks kõrvaldamise perioodi maksimaalse pikkuse, kui ettevõtja ei ole võtnud lõikes 9 nimetatud meetmeid oma usaldusväärse tõendamiseks. Kui kõrvaldamise perioodi ei ole lõplikus otsuses kehtestatud, ei tohi see periood olla pikem kui viis aastat alates süüdimõistva kohtuotsuse tegemise kuupäevast lõikes 4 osutatud juhtumite puhul ning kolm aastat alates asjaomase sündmuse toimumise kuupäevast lõikes 7 osutatud juhtumite puhul.

Artikkel 39

Kontsessiooni taotluste ja pakkumuste laekumise tähtajad

1. Osalemistaotluste või pakkumuste laekumise tähtaegade määramisel võtavad avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad eelkõige arvesse kontsessiooni keerukust ja pakkumuse või osalemistaotluse koostamiseks vajalikku aega, ilma et see piiraks käesolevas artiklis sätestatud miinimumtähtaegade kohaldamist.

2. Kui pakkumusi saab esitada üksnes pärast kohaga tutvumist või täiendavate dokumentide kontrollimist kohapeal, määratakse kontsessioonitaotluste või pakkumuste laekumise tähtajad nii, et kõik asjaomased ettevõtjad oleksid teadlikud kogu osalemistaotluste või pakkumuste esitamiseks vajalikust teabest, ning igal juhul on tähtajad pikemad lõigetes 3 ja 4 sätestatud miinimumtähtaegadest.

3. Olenemata sellest, kas pakkumus esitatakse, on kontsessioonitaotluste laekumise miinimumtähtaeg 30 päeva alates kontsessiooniteate saatmise kuupäevast.

4. Kui menetlus toimub järjestikuste etappidena, on esialgsete pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg 22 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

5. Pakkumuste laekumise tähtaega võib lühendada viie päeva võrra, kui avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija nõustub pakkumuste elektroonilise esitamisega artikli 29 kohaselt.

Artikkel 40

Taotlejate ja pakkujate teavitamine

1. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad teavitavad iga taotlejat ja pakkujat võimalikult kiiresti kontsessiooni andmisega seoses tehtud otsustest, sealhulgas eduka pakkuja nimest, põhjustest, miks tema osalemistaotlus või pakkumus tagasi lükati, ja põhjustest, miks otsustati mitte sõlmida lepingut, mille kohta on avaldatud kontsessiooniteade, või alustada uut menetlust.

Lisaks teavitab avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija asjaomase poole taotlusel võimalikult kiiresti ja igal juhul 15 päeva jooksul alates kirjaliku taotluse saamisest iga vastavaks tunnistanud pakkumuse esitanud pakkujat edukaks tunnistanud pakkumuse omadustest ja suhtelistest eelistest.

2. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võib otsustada jätta avaldamata teatavad lõikes 1 osutatud andmed seoses lepinguga, kui selliste andmete avaldamine takistaks õigusaktide rakendamist, oleks muul viisil vastuolus avaliku huviga või kahjustaks era- või avalik-õiguslike ettevõtjate õigustatud ärihuve või selliste ettevõtjate vahelist ausat konkurentsi.

Artikkel 41

Kontsessiooni andmise kriteeriumid

1. Kontsessioonid antakse objektiivsete kriteeriumide alusel, mis vastavad artiklis 3 sätestatud põhimõtetele ning tagavad pakkumuste hindamise tegeliku konkurentsi tingimustes, mis võimaldab teha avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija jaoks kindlaks kogu majandusliku kasu.

2. Kontsessiooni andmise kriteeriumid on seotud kontsessiooni esemega ning need ei anna avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijale piiramatut valikuvabadust. Need võivad hõlmata keskkonnakaitse, sotsiaalvaldkonna või innovatsiooniga seotud kriteeriume.

Kõnealuste kriteeriumidega kaasnevad nõuded, mis lubavad pakkujate esitatud teavet tegelikkuses kontrollida.

Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija kontrollib, kas pakkumused vastavad nõuetekohaselt kontsessiooni andmise kriteeriumidele.

3. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija näitab kriteeriumid ära tähtsuse järjekorras.

Olenemata esimesest lõigust, võib avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija juhul, kui ta saab pakkumuse, milles esitatakse innovatiivne lahendus, millel on silmapaistvad funktsionaalsed omadused, mida hoolas avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija ei saanud ette näha, erandkorras muuta kontsessiooni andmise kriteeriumide tähtsuse järjekorda, et võtta arvesse seda innovatiivset lahendust. Sellisel juhul teavitab avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija kõiki pakkujaid muudetud tähtsuse järjekorrast ja väljastab uue pakkumuse esitamise ettepaneku, võttes arvesse artikli 39 lõikes 4 osutatud miinimumtähtaegu. Juhul kui kontsessiooni andmise kriteeriumid on kontsessiooniteate avaldamise ajal avaldatud, avaldab avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija uue kontsessiooniteate, võttes arvesse artikli 39 lõikes 3 osutatud miinimumtähtaegu.

Järjekorra muutmine ei tohi põhjustada diskrimineerimist.

III JAOTIS

KONTSESSIOONI TÄITMISE EESKIRJAD

Artikkel 42

Allhanked

1. Artikli 30 lõikes 3 osutatud kohustuste täitmine alltöövõtjate poolt tagatakse oma vastutusala ja pädevuse piirides tegutsevate pädevate riiklike asutuste asjakohaste meetmetega.

2. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võib kontsessiooni alusdokumentides paluda või liikmesriik nõuda, et pakkuja või taotleja märgiks oma pakkumuses ära kontsessiooni kõik osad, mis ta kavatseb lasta teha allhankena kolmandatel isikutel, ja kõik allhangete kavandatud täitjad. Käesoleva lõike kohaldamine ei piira põhikontsessioonäri vastutuse küsimust.

3. Ehitustööde kontsessioonilepingute puhul ja nende teenuste puhul, mida osutatakse rajatistel avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija järelevalve all, nõuab avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija pärast kontsessiooni andmist ja hiljemalt siis, kui algab kontsessiooni täitmine, et kontsessioonäär teataks talle selliste ehitustööde või teenustega seotud ja selleks hetkeks teada olevate alltöövõtjate nimed, kontaktandmed ja seaduslikud esindajad. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija nõuab, et kontsessioonäär teataks talle selle teabe mis

tahes muutustest kontsessiooni kehtivusaja jooksul ning sama teabe ka mis tahes uute alltöövõtjate kohta, kes asjaomaste ehitustööde või teenustega järgnevalt seotud on.

Olenemata esimesest lõigust võivad liikmesriigid sätestada kohustuse, et nõutav teave edastatakse otse kontsessioonäri kohta.

Esimest ja teist lõiku ei kohaldata tarnijate suhtes.

Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võib esimeses lõigus sätestatud kohustusi laiendada või liikmesriigid võivad nende laiendamist nõuda näiteks

a) nende teenuste kontsessioonidele, mis ei ole seotud rajatistel avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija järelevalve all osutatavate teenustega, või ehitustööde või teenuste kontsessioonidega seotud tarnijatele;

b) kontsessioonäri alltöövõtjate alltöövõtjatele või alltöövõtuahelas veelgi allapoole.

4. Artikli 30 lõikes 3 osutatud kohustuste rikkumise vältimiseks võib võtta asjakohaseid meetmeid, näiteks:

a) kui liikmesriigi siseriiklik õigus näeb ette alltöövõtjate ja kontsessioonäri solidaarvastutuse mehhanismi, peab asjaomane liikmesriik tagama asjakohaste eeskirjade kohaldamise vastavalt artikli 30 lõikes 3 sätestatud tingimustele;

b) avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võib kontrollida, kas alltöövõtjate kõrvaldamine on põhjendatud vastavalt artikli 38 lõigetele 4–10. Sellistel juhtudel nõuab avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija, et ettevõtja asendaks alltöövõtjat, kelle puhul kontrollimine näitas kohustuslike kõrvaldamise aluste olemasolu. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks alltöövõtjat, kelle puhul kontrollimine näitas mittekohustuslike kõrvaldamise aluste olemasolu.

5. Liikmesriigid võivad oma siseriiklikes õigusaktides näha ette rangemad vastutust käsitlevad eeskirjad.

6. Liikmesriigid, kes on otsustanud näha lõigete 1 ja 3 kohased meetmed ette õigus- või haldusnormidega ning liidu õigust arvestades, täpsustavad nende meetmete rakendamise tingimused. Seejuures võivad liikmesriigid piirata nende meetmete kohaldatavust, näiteks teatavatele lepinguliikidele, avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijate või ettevõtjate kategooriatele või teatavatele summadele.

Artikkel 43

Lepingute muutmine nende kehtivusajal

1. Kontsessioone võib ilma käesoleva direktiivi kohaselt kontsessiooni andmise uut menetlust korraldamata muuta järgmistel juhtudel:

- a) kui muudatused, sõltumata nende rahalisest väärtusest, olid esialgsetes kontsessiooni alusdokumentides ette nähtud selgete, täpsete ja ühemõtteliste läbivaatamisklauslitega, mis võivad hõlmata maksumuse läbivaatamise klausleid või võimalusi. Sellistes klauslites märgitakse võimalike muudatuste või alternatiivsete lahenduste ulatus ja olemus ning ka tingimused, mille korral neid võib kasutada. Nendega ei nähta ette muudatusi või alternatiivseid lahendusi, millega muudetakse kontsessiooni üldist olemust;
- b) kui algne kontsessionäär teeb täiendavaid ehitustöid või osutab täiendavaid teenuseid, mis on muutunud vajalikuks ning mida esialgne kontsessioon ei sisaldanud, juhul kui kontsessionääri vahetamine
  - i) ei ole majanduslikel või tehnilistel põhjustel võimalik, kuna need ei ole omavahel vahetatavad või koostoimivad olemasolevate seadmete, teenuste või rajatistega, mis tarniti või osutati esialgse kontsessiooni raames, ning
  - ii) põhjustaks avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijale olulist ebamugavust või topeltkulusid.

Avaliku sektori hankija antud kontsessioonide puhul, mis on ette nähtud muudeks kui II lisas osutatud tegevusaladeks, ei või maksumuse suurendamine siiski ületada 50 % esialgse kontsessiooni maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral kohaldatakse seda piirangut iga muudatuse maksumuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohi teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätetest;

c) kui on kõik täidetud järgmised tingimused:

- i) muudatused tulenevad olukorrast, mida hoolas avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija ei saanud ette näha;

ii) muudatusega ei muudeta kontsessiooni üldist olemust;

iii) avaliku sektori hankija antud kontsessioonide puhul, mis on ette nähtud muudeks kui II lisas osutatud tegevusaladeks, ei ületa maksumuse suurendamine 50 % esialgse kontsessiooni maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral kohaldatakse seda piirangut iga muudatuse maksumuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohi teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätetest;

d) kui uus kontsessionäär asendab seda kontsessionääri, kellele avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija algselt kontsessiooni andis, ühel järgmisel põhjusel:

i) ühemõtteline läbivaatamisklausel või -võimalus kooskõlas punktiga a;

ii) algse kontsessionääri täielik või osaline asendamine, tulevalt ettevõtte restruktureerimisest, sealhulgas ülevõtmi- sest, ühinemisest, omandamisest või maksejõuetuks muutumisest, teise algseid kvalitatiivseid kvalifitseerimise tingimusi täitva ettevõtjaga, kui sellega ei kaasne muid olulisi lepingu muudatusi ning selle eesmärk ei ole käesoleva direktiivi kohaldamisest kõrvale hoida, või

iii) avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija täidab ise põhikontsessionääri kohustusi alltöövõtjate ees, kui see võimalus on siseriiklikus õiguses ette nähtud;

e) kui muudatused ei ole sõltumata oma väärtusest lõike 4 tähenduses olulised.

Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija, kes on kontsessiooni muutnud käesoleva lõike punktides b ja c sätestatud juhtudel, kannab hoolt *Euroopa Liidu Teatajas* sellekohase teate avaldamise eest. Kõnealune teade sisaldab XI lisas esitatud teavet ja see avaldatakse kooskõlas artikliga 33.

2. Lisaks ja ilma et oleks vaja kontrollida, kas lõike 4 punktides a–d sätestatud tingimused on täidetud, võib kontsessioone ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut kontsessiooni andmise menetlust korraldamata muuta, kui muudatuse väärtus on väiksem mõlemast järgmisest väärtusest:

- i) artiklis 8 sätestatud piirmäär ning

ii) 10 % algse kontsessiooni maksumusest.

Muudatusega ei või siiski muuta kontsessiooni üldist olemust. Kui tehakse mitu järjestikust muudatust, hinnatakse kõnealust maksumust järjestikuste muudatuste kumulatiivse netomaksumuse alusel.

3. Lõikes 2 ning lõike 1 punktides b ja c osutatud maksumuse arvutamisel on kontrollväärtuseks ajakohastatud maksumus, kui kontsessioon sisaldab indekseerimisklauslit. Juhul kui kontsessioon ei sisalda indekseerimisklauslit, võetakse ajakohastatud maksumuse arvutamisel arvesse avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija liikmesriigi keskmist inflatsiooni.

4. Kontsessiooni muudatust selle kehtivusajal käsitatakse lõike 1 punkti e kohaselt olulisena, kui sellega muutub kontsessioon oluliselt võrreldes algselt sõlmitud lepinguga. Ilma et see piiraks lõigete 1 ja 2 kohaldamist, käsitatakse muudatust igal juhul olulisena, kui on täidetud üks või mitu järgmistest tingimustest:

- a) muudatusega lisatakse tingimusi, mis oleksid võimaldanud osaleda ka muudel kui algselt välja valitud taotlejatel või aktsepteerida muid kui algselt aktsepteeritud pakkumisi või oleksid kontsessiooni andmise menetlusse kaasanud täiendavaid osalejaid, kui neid tingimusi oleks kasutatud algses kontsessiooni andmise menetluses;
- b) muudatusega muudetakse kontsessiooni majanduslikku tasakaalu kontsessionääri jaoks soodsamaks viisil, mida ei olnud algses kontsessioonis ette nähtud;
- c) muudatusega laiendatakse kontsessiooni reguleerimisala märkimisväärselt;
- d) kui uus kontsessionäär asendab seda kontsessionääri, kellele avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija algselt kontsessiooni andis, muudel kui lõike 1 punktis d ette nähtud põhjustel.

5. Käesoleva direktiivi kohaselt uue kontsessiooni andmise menetlus on nõutav kontsessiooni kehtivusajal selle sätetesse muude kui lõigetes 1 ja 2 ette nähtud muudatuste tegemisel.

Artikkel 44

Kontsessiooni lõpetamine

Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijatel on võimalik kehtiva siseriikliku õigusega ette nähtud

tingimuste kohaselt lõpetada kontsessioon selle kehtivusaja jooksul, kui on täidetud üks või rohkem järgmistest tingimustest:

- a) kontsessiooni on tehtud muudatus, mis oleks nõudnud uue artikli 43 kohase kontsessiooni andmise menetluse korraldamist;
- b) kontsessionäär oli kontsessiooni sõlmimise ajal ühes artikli 38 lõikes 4 osutatud olukordadest ning oleks seetõttu tulnud kontsessiooni andmise menetlusest kõrvale jätta;
- c) Euroopa Liidu Kohus leiab ELi toimimise lepingu artikli 258 kohase menetluse käigus, et liikmesriik on jätnud aluslepingute kohased kohustused täitmata, kuna kõnealuse liikmesriigi avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija on andnud kõnealuse kontsessiooni, jättes aluslepingutest ja käesolevast direktiivist tulenevad kohustused täitmata.

Artikkel 45

Seire ja aruandlus

1. Korrektse ja tõhusa rakendamise tagamise eesmärgil tagavad liikmesriigid, et vähemalt käesolevas artiklis ette nähtud ülesandeid täidab üks või mitu asutust või struktuuri. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõigist nende ülesannete täitmise õigust omavatest asutustest või struktuuridest.

2. Liikmesriigid tagavad, et kontsessioonilepingute sõlmimise eeskirjade kohaldamist seiratakse. Kui seireasutused või -struktuurid teevad kindlaks konkreetse õigusrikkumise, nagu kelmuse või pettuse, korruptsiooni esinemise, huvide konflikti või muu tõsise rikkumise või süsteemse probleemi, on neil õigus edastada teave kõnealuse õigusrikkumise või probleemi kohta liikmesriigi riigikontrollile, kohtule või muule asjaomasele asutusele või struktuurile, nagu ombudsman, liikmesriigi parlamendile või mõnele selle komisjonile.

3. Lõike 2 kohase seire tulemused tehakse sobivate teavitusvahendite abil üldsusele kättesaadavaks.

Komisjon võib kõige sagedamini iga kolme aasta järel nõuda, et liikmesriigid esitaksid talle seirearuande, mis sisaldab ülevaadet kõige sagedasematest kontsessioonilepingute sõlmimise eeskirjade ebaõige kohaldamise põhjustest, sealhulgas võimalikest struktuursetest või korduvatest probleemidest eeskirjade kohaldamisel, sealhulgas kelmuste või muu ebaseadusliku tegevuse võimalikest juhtudest.

4. Liikmesriigid tagavad, et kontsessioonilepingute sõlmimist käsitlevate liidu õigusaktide tõlgendamise ja kohaldamise alane teave ja juhised on tasuta kättesaadavad, et aidata avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijatel ning ettevõtjatel liidu eeskirju nõuetekohaselt kohaldada.

IV JAOTIS

DIREKTIIVIDE 89/665/EMÜ JA 92/13/EMÜ MUUTMINE

Artikkel 46

Direktiivi 89/665/EMÜ muutmine

Direktiivi 89/665/EMÜ muudetakse järgmiselt.

1) Artiklis 1 asendatakse lõige 1 järgmisega:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/24/EL (*) osutatud lepingute suhtes, välja arvatud juhul, kui sellistele lepingutele kehtib erand vastavalt kõnealuse direktiivi artiklitele 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17 ja 37.

Seda direktiivi kohaldatakse ka avaliku sektori hankija antud kontsessioonide suhtes, millele on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/23/EL, (**) välja arvatud juhul, kui selliste kontsessioonide suhtes kehtib erand vastavalt kõnealuse direktiivi artiklitele 10, 11, 12, 17 ja 25.

Lepingud käesoleva direktiivi mõistes hõlmavad riigihankelepinguid, raamlepinguid, ehitustööde ja teenuste kontsessioone ja dünaamilisi hankesüsteeme.

Liikmesriigid võtavad seoses direktiivi 2014/24/EL või direktiivi 2014/23/EL kohaldamisalasse jäävate lepingutega vajalikud meetmed tagamaks, et avaliku sektori hankijate tehtud otsuseid saaks läbi vaadata tõhusalt ja eelkõige võimalikult kiiresti kooskõlas selle direktiivi artiklitega 2–2f, kui põhjenduseks on kõnealuste otsuste vastuolu riigihankeid reguleeriva liidu õigusega või seda õigust üle võtvate siseriiklike eeskirjadega.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).”

2) Artikli 2a lõiget 2 muudetakse järgmiselt:

a) esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Direktiivi 2014/24/EL või direktiivi 2014/23/EL kohase lepingu sõlmimisotsuse ja lepingu tegeliku sõlmimise vahele peab jääma vähemalt kümme kalendripäeva alates sellele päevale järgnevast päevast, kui lepingu sõlmimise otsus edastati asjaomastele pakkujatele ja taotlejatele faksi teel või elektrooniliselt, või kui kasutati muid sidevahendeid, vähemalt 15 kalendripäeva alates sellele päevale järgnevast päevast, kui lepingu sõlmimise otsus edastati asjaomastele pakkujatele ja taotlejatele, või vähemalt kümme kalendripäeva alates lepingu sõlmimisotsuse saamisele järgnevast päevast.”;

b) neljanda lõigu esimene taane asendatakse järgmisega:

„— asjakohaste põhjenduste kokkuvõte, nagu sätestatud direktiivi 2014/24/EL artikli 55 lõikes 2, kui kõnealuse direktiivi artikli 55 lõikest 3 ei tulene teisiti, või nagu sätestatud direktiivi 2014/23/EL artikli 40 lõikes 1, kui kõnealuse direktiivi artikli 40 lõikest 2 ei tulene teisiti, ning.”

3) Artiklit 2b muudetakse järgmiselt:

a) esimeses lõigus:

i) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) kui direktiiviga 2014/24/EL või, kui see on asjakohane, direktiiviga 2014/23/EL ei nõuta lepinguteate eelnevat avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*;”;

ii) punkt c asendatakse järgmisega:

„c) kui leping põhineb raamlepingul, nagu on sätestatud direktiivi 2014/24/EL artiklis 33, või kui konkreetne leping põhineb dünaamilisel ostusüsteemil, nagu on sätestatud kõnealuse direktiivi artiklis 34.”;

b) teises lõigus asendatakse esimene ja teine taane järgmisega:

„— on rikutud direktiivi 2014/24/EL artikli 33 lõike 4 punkti c või artikli 34 lõiget 6 ja

- lepingu eeldatav maksumus on võrdne direktiivi 2014/24/EL artiklis 4 sätestatud piirmääradega või ületab neid.”
- 4) Artiklis 2c asendatakse sõnad „direktiivi 2004/18/EÜ” sõnadega „direktiivi 2014/24/EL või direktiivi 2014/23/EL”.
- 5) Artiklit 2d muudetakse järgmiselt:
- a) lõikes 1:
- i) punkt a asendatakse järgmisega:
- „a) kui tellija on sõlminud lepingu ilma hanketeate eelneva avaldamiseta *Euroopa Liidu Teatajas* ja lepinguteate avaldamata jätmine ei olnud direktiivi 2014/24/EL või direktiivi 2014/23/EL kohaselt lubatud;”
- ii) punktis b asendatakse sõnad „direktiivi 2004/18/EÜ” sõnadega „direktiivi 2014/24/EL või direktiivi 2014/23/EL”;
- b) lõike 4 esimene taane asendatakse järgmisega:
- „— tellija leiab, et lepingu sõlmimine ilma lepinguteate eelneva avaldamiseta *Euroopa Liidu Teatajas* on direktiivi 2014/24/EL või direktiivi 2014/23/EL kohaselt lubatud;”
- c) lõikes 5 asendatakse esimene taane järgmisega:
- „— tellija leiab, et lepingu sõlmimine on kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikli 33 lõike 4 punktiga c või artikli 34 lõikega 6;”
- 6) Artikli 2f lõike 1 punkt a asendatakse järgmisega:
- „a) enne 30 kalendripäeva möödumist alates sellele päevale järgnevast päevast, mil
- tellija avaldas direktiivi 2014/24/EL artiklite 50 ja 51 või direktiivi 2014/23/EL artiklite 31 ja 32 kohase lepingu sõlmimise teate, eeldusel et nimetatud teates on esitatud põhjendus selle kohta, miks tellija otsustas sõlmida lepingu ilma eelneva lepinguteate avaldamiseta *Euroopa Liidu Teatajas*, või
- tellija teavitas pakkujaid ja taotlejaid lepingu sõlmimisest, tingimusel et nimetatud teave sisaldab direktiivi 2014/24/EL artikli 55 lõikes 2 sätestatud asjakohaste põhjenduste kokkuvõtet, kui kõnealuse direktiivi artikli 55 lõike 3 või direktiivi 2014/23/EL artikli 40 lõike 1 teisest lõigust ei tulene teisiti, kohaldades kõnealuse direktiivi artikli 40 lõiget 2. Käesolevat võimalust kohaldatakse ka käesoleva direktiivi artikli 2b esimese lõigu punktis c osutatud juhtudel;”.
- 7) Artikli 3 lõige 1 asendatakse järgmisega:
- „1. Komisjon võib alustada lõigetega 2–5 ette nähtud menetlust juhul, kui ta tuvastab enne lepingu sõlmimist, et direktiivi 2014/24/EL või direktiivi 2014/23/EL kohaldamisalasse jääva hankemenetluse käigus on tõsiselt rikutud riigihankeid käsitlevaid liidu õigust.”
- Artikkel 47*
- Direktiivi 92/13/EMÜ muutmine**
- Direktiivi 92/13/EMÜ muudetakse järgmiselt.
- 1) Artikli 1 lõige 1 asendatakse järgmisega:
- „1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/25/EL (*) osutatud lepingute suhtes, välja arvatud juhul, kui selliste lepingute kohta kehtib erand vastavalt kõnealuse direktiivi artiklitele 18–24, 27–30, artiklile 34 või 55.
- Lepingud käesoleva direktiivi mõistes hõlmavad riigihankelepinguid, raamlepinguid, ehitustööde ja teenuste kontsessioone ja dunaamilisi ostusüsteeme.

Käesolevat direktiivi kohaldatakse ka tellija sõlmitud kontsessioonide suhtes, millele on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/23/EL, (**) välja arvatud juhul, kui selliste lepingute suhtes kehtib erand vastavalt kõnealuse direktiivi artiklitele 10, 12, 13, 14, 16, 17 ja 25.

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et seoses direktiivi 2014/25/EL või direktiivi 2014/23/EL kohaldamisalasse jäävate lepingutega võib tellijate tehtud otsuseid läbi vaadata tõhusalt ja eelkõige võimalikult kiiresti kooskõlas käesoleva direktiivi artiklitega 2–2f, kui põhjenduseks on kõnealuste otsuste vastuolu riigihankeid reguleeriva liidu õigusega või seda õigust üle võtvate siseriiklike eeskirjadega.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1)."

2) Artikli 2a lõiget 2 muudetakse järgmiselt:

a) esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Direktiivi 2014/25/EL või direktiivi 2014/23/EL kohase lepingu sõlmimise otsuse ja lepingu tegeliku sõlmimise vahele peab jääma vähemalt kümme kalendripäeva alates sellele päevale järgnevast päevast, kui lepingu sõlmimise otsus edastati asjaomastele pakkujatele ja taotlejatele faksi teel või elektrooniliselt, või kui kasutati muid sidevahendeid, vähemalt 15 kalendripäeva alates sellele päevale järgnevast päevast, kui lepingu sõlmimise otsus edastati asjaomastele pakkujatele ja taotlejatele, või vähemalt kümme kalendripäeva alates lepingu sõlmimise otsuse saamisele järgnevast päevast.”;

b) neljanda lõigu esimene taane asendatakse järgmisega:

„— asjakohaste põhjenduste kokkuvõtte vastavalt direktiivi 2014/25/EL artikli 75 lõikele 2, kui kõnealuse direktiivi artikli 75 lõikest 3 ei tulene teisiti, või direktiivi 2014/23/EL artikli 40 lõikele 1, kui kõnealuse direktiivi artikli 40 lõikest 2 ei tulene teisiti, ning”.

3) Artiklit 2b muudetakse järgmiselt:

a) esimeses lõigus:

i) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) kui direktiiviga 2014/25/EL või, kui see on asjakohane, direktiiviga 2014/23/EL ei nõuta lepinguteate eelnevat avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.”;

ii) punkt c asendatakse järgmisega:

„c) kui leping põhineb dünaamilisel ostusüsteemil, nagu on sätestatud direktiivi 2014/25/EL artiklis 52.”;

b) teises lõigus asendatakse esimene ja teine taane järgmisega:

„— on rikutud direktiivi 2014/25/EL artikli 52 lõiget 6 ja

— lepingu eeldatav maksumus on võrdne direktiivi 2014/25/EL artiklis 15 sätestatud piirmääraga või ületab neid.”

4) Artiklis 2c asendatakse sõnad „direktiivi 2004/17/EÜ” sõnadega „direktiivi 2014/25/EL või direktiivi 2014/23/EL”.

5) Artiklit 2d muudetakse järgmiselt:

a) lõikes 1:

i) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) kui tellija on sõlminud lepingu ilma teate eelneva avaldamiseta *Euroopa Liidu Teatajas* ja teate avaldamata jätmise ei olnud direktiivi 2014/25/EL või direktiivi 2014/23/EL kohaselt lubatud”;

ii) punktis b asendatakse sõnad „direktiivi 2004/17/EÜ” sõnadega „direktiivi 2014/25/EL või direktiivi 2014/23/EL”;

b) lõike 4 esimene taane asendatakse järgmisega:

„— tellija leiab, et lepingu sõlmimine ilma teate eelneva avaldamiseta *Euroopa Liidu Teatajas* on direktiivi 2014/25/EL või direktiivi 2014/23/EL kohaselt lubatud”;

c) lõike 5 esimene taane asendatakse järgmisega:

„— tellija leiab, et lepingu sõlmimine on kooskõlas direktiivi 2014/25/EL artikli 52 lõikega 6;”.

6) Artikli 2f lõike 1 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) enne vähemalt 30 kalendripäeva möödumist alates sellele päevale järgnevast päevast, mil

— tellija avaldas direktiivi 2014/25/EL artiklite 70 ja 71 või direktiivi 2014/23/EL artiklite 31 ja 32 kohase lepingu sõlmimise teate, eeldusel et nimetatud teates on esitatud põhjendus selle kohta, miks tellija otsustas sõlmida lepingu ilma eelneva teate avaldamiseta *Euroopa Liidu Teatajas*, või

— tellija teavitab asjaomaseid pakkujaid ja taotlejaid lepingu sõlmimisest, tingimusel et see teave sisaldab direktiivi 2014/25/EL artikli 75 lõikes 2 sätestatud asjakohaste põhjenduste kokkuvõtet, kui kõnealuse direktiivi artikli 75 lõikest 3 ei tulene teisiti, või direktiivi 2014/23/EL artikli 40 lõike 1 teises lõigus sätestatud asjakohaste põhjenduste kokkuvõtet, kui kõnealuse direktiivi artikli 40 lõikest 2 ei tulene teisiti. Käesolevat võimalust kohaldatakse ka käesoleva direktiivi artikli 2b esimese lõigu punktis c osutatud juhtudel;”.

7. Artikli 8 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Komisjon võib alustada lõigetega 2–5 ette nähtud menetlust juhul, kui ta enne lepingu sõlmimist leiab, et direktiivi 2014/25/EL või direktiivi 2014/23/EL kohaldamisalasse jääva hankemenetluse käigus on tõsiselt rikutud riigihankeid käsitlevaid liidu õigusakte, või seoses direktiivi 2014/25/EL artikli 26 lõike 1 punktiga a nende tellijate puhul, kelle suhtes nimetatud sätet kohaldatakse.”

V JAOTIS

DELEGEERITUD VOLITUSED, RAKENDUSVOLITUSED JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 48

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 7 lõikes 3, artikli 9 lõikes 4, artikli 27 lõikes 2 ja artikli 30 lõikes 4 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 17. aprillist 2014.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 7 lõikes 3, artikli 9 lõikes 4, artikli 27 lõikes 2 ja artikli 30 lõikes 4 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasisõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle korraga teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 7 lõike 3, artikli 9 lõike 4, artikli 27 lõike 2 ja artikli 30 lõike 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 49

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktid jõustuvad viivitamata ja neid kohaldatakse seni, kuni nende suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväidet. Delegeeritud õigusakti teatavakstegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes esitada vastuväite kooskõlas artikli 48 lõikes 5 osutatud menetlusega. Sellisel juhul tunnistab komisjon õigusakti viivitamata kehtetuks pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväide.

Artikkel 50

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab riiklike ehitustöölepingute nõuandekomitee, mis on loodud nõukogu otsusega 71/306/EMÜ⁽¹⁾. Nimeetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

⁽¹⁾ Nõukogu 26. juuli 1971. aasta otsus 71/306/EMÜ riiklike ehitustöölepingute nõuandekomitee loomise kohta (EÜT L 185, 16.8.1971, lk 15).

2. Käesolevale artiklile viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

Artikkel 51

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 18. aprilliks 2016. Nad edastavad nimetatud normide teksti komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende vastu võetud põhiliste siseriiklike normide teksti.

Artikkel 52

Üleminekusätted

Viiteid direktiivi 2004/17/EÜ artikli 1 lõike 3 punktidele a ja b ning direktiivi 2004/18/EÜ III jaotise artikli 1 lõigetele 3 ja 4 tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile.

Artikkel 53

Seire ja aruandlus

Komisjon hindab artiklis 8 sätestatud piirmäärade kohaldamisest tulenevat mõju siseturule, eelkõige selliseid tegureid nagu piiriülene lepingute sõlmimine ja tehingute maksumus, ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande hiljemalt 18. aprilliks 2019. GPA raames peetavatel läbirääkimistel vaadatakse läbi piirmäärade asjakohasus, võttes arvesse inflatsiooni mõju ja tehingute kulu. Kui see on võimalik ja asjakohane, kaalub komisjon ettepaneku tegemist suurendada järgmises läbirääkimistevoorus GPA alusel kohaldatavaid piirmäärasid.

GPA alusel kohaldatavate piirmäärade muutmise korral järgneb aruandele vajaduse korral seadusandlik ettepanek, millega muudetakse käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärasid.

Komisjon hindab samuti artiklis 12 sätestatud erandite majanduslikku mõju siseturule, võttes arvesse veemajandussektori eristruktuure, ning esitab selle kohta aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule 18. aprilliks 2019.

Komisjon uurib käesoleva direktiivi toimumist ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule 18. aprilliks 2021 ja seejärel iga viie aasta tagant liikmesriikide poolt artikli 45 lõike 3 kohaselt edastatud teabe põhjal aruande.

Komisjon avalikustab neljanda lõike kohaselt tehtud läbivaatamise tulemused.

Artikkel 54

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kontsessioonide andmise suhtes, mille pakkumine kuulutati välja või mis anti enne 17. aprilli 2014.

Artikkel 55

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 26. veebruar 2014

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
D. KOURKOULAS

I LISA

ARTIKLI 5 PUNKTIS 7 OSUTATUD TEGEVUSALADE LOETELU ⁽¹⁾

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV kood
F jagu			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
45			Ehitus	Käesolev jaotis hõlmab — uute hoonete ehitamist ja seonduvaid töid, ennistamist ja remonttöid.	45000000
	45,1		Ehitusplatside ettevalmistus		45100000
		45,11	Hoonete lammutamine ja lõhkumine; pinnasetööd	Käesolevasse klassi kuulub: — hoonete ja muude rajatiste lammutamine; — ehitusplatside puhastamine; — pinnasetööd: kaevetööd, tagasitäide, ehitusplatsi tasandamine ja profileerimine, kraavide kaevamine, kivide eemaldamine, lõhkamine jne; — ehitusplatsi ettevalmistamine kaevetöödeks; — kattekihi eemaldamine ja muud mineraalidega seotud ettevalmistustööd. Käesolevasse klassi kuulub veel: — ehitusplatsi kuivendamine; — põllumajandusmaa või metsa all oleva maa kuivendamine.	45110000
		45,12	Katsepuurimine ja läbindamine	Käesolevasse klassi kuulub: — katsepuurimine, katseläbindamine ja südamikpuurimine ehituslikel, geofüüsikalistel, geoloogilistel või muudel sellistel eesmärkidel. Käesolevasse klassi ei kuulu: — nafta- ja gaasipuuraukude puurimine, vt 11.20; — veekaevude puurimine, vt 45.25; — šahtide süvistamine, vt 45.25; — nafta- ja gaasiväljade uuring, geofüüsikaline, geoloogiline ja seismiline möödistamine, vt 74.20.	45120000
	45,2		Hoonete või nende osade ehitamine; insener-tehnilised rajatised		45200000

⁽¹⁾ Juhul kui CPV ja NACE tõlgendamisel on erinevusi, kohaldatakse CPV nomenklatuuri.

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV kood
F jagu			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,21	Hoonete üldehitus ja inseneritehnilised tööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — iga tüüpi hoonete ehitamine; inseneritehniliste rajatiste ehitamine; — sillad, kaasa arvatud tõstetud maanteede sillad, viaduktid, tunnelid ja metrood; — magistraalorustikud, magistraalside- ja elektriülekanaliidid; — linnatorustikud, linna side- ja elektriliinid; — abitööd linnades; — monteeritavate konstruktsioonide montaaž ja püstitamine objektidel. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nafta ja gaasi tootmisega kaasnevad tegevused, vt 11.20; — monteeritavate ehitiste püstitamine omavalmistatud osadest, mis pole betoonist, vt jaotised 20, 26 ja 28; — staadionite, ujumisbasseinide, võimlate, tenniseväljakute ja muude spordirajatiste, välja arvatud vastavate hoonete ehitamine, vt 45.23; — hoonete seadmestik, vt 45.3; — hoonete viimistlus, vt 45.4; — arhitektuurilised ja inseneritehnilised tegevused, vt 74.20; — ehitustööde projektijuhtimine, vt 74.20. 	<p>45210000</p> <p>välja arvatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 45213316 45220000 45231000 45232000
		45,22	Katusekatete ja -sõrestike ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — katuste tegemine; — katusekatete paigaldamine; — katuste hüdroisolatsioonitööd. 	45261000
		45,23	Maanteede, teede, lennuväljade ja spordirajatiste ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — kiirteede, tänavate, maanteede ning teiste sõidukitele ja jalakäijatele mõeldud teede ehitamine; — raudteede ehitamine; — lennuväljaradade ehitamine; — staadionite, ujumisbasseinide, võimlate, tenniseväljakute ja muude spordirajatiste, välja arvatud vastavate hoonete ehitamine; 	<p>45212212 ja DA03</p> <p>45230000</p> <p>välja arvatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 45231000 – 45232000 – 45234115

NACE Rev. 1 (1)					CPV kood
F jagu			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
				<ul style="list-style-type: none"> — tee- ja autoparklate katetele märgistuse tegemine. Käesolevasse klassi ei kuulu: <ul style="list-style-type: none"> — eelnev pinnase teisaldamine, vt 45.11. 	
		45,24	Vesiehitiste ehitamine	Käesolevasse klassi kuuluvad: <ul style="list-style-type: none"> — järgmised ehitustööd: veeteede, mere-, jõe- ja huvisadamate (marinade), lüüside jms ehitamine; — paisude ja tammide rajamine; — süvendustööd; — veealused tööd. 	45240000
		45,25	Teised eritööd hõlmavad ehitustööd	Käesolevasse klassi kuulub: <ul style="list-style-type: none"> — eri tüüpi hoonete ja rajatiste ehitamisel ette tulevad eritööd, mis nõuavad erioskusi või -vahendeid; — vundamentide rajamine, kaasa arvatud vaiade rammimine; — veekaevude puurimine ja ehitamine, šahtide süvistamine; — tööstuslike teraselementide paigaldamine; — terase painutamine; — müüriladumine; — tellingute ja töötasapindade paigaldamine ja lahtivõtmine koos rentimisega; — korstnate ja tööstuslike ahjude ehitamine. Käesolevasse klassi ei kuulu: <ul style="list-style-type: none"> — tellingute rentimine ilma paigalduse ja lahtivõtmiseta, vt 71.32. 	45250000 45262000
	45,3		Hoonete seadmestik		45300000
		45,31	Elektrijuhtmistiku ja furnituuri paigaldamine	Käesolevasse klassi kuulub: <ul style="list-style-type: none"> — järgmiste süsteemide ja seadmete paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse: <ul style="list-style-type: none"> — elektrijuhtmistik ja furnituur; — telekommunikatsioonisüsteemid; — elektriküttesüsteemid; — eraantennid; 	45213316 45310000 välja arvatud: – 45316000

NACE Rev. 1 (1)					CPV kood
F jagu			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
				<ul style="list-style-type: none"> — tulekahjalarmid; — turvahäiresüsteemid; — liftid ja eskalaatorid; — piksevardad jms. 	
		45,32	Isolatsioonitööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — soojus-, heli- ja vibratsiooniisolatsiooni paigaldamine hoonetesse ja teistes rajatistesse. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hüdroisolatsioonitööd, vt 45.22. 	45320000
		45,33	Hoone torustikud	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — järgmiste süsteemide ja seadmete paigaldamine hoonetesse ja teistes rajatistesse: — torustikud ja sanitaarseadmed; — gaasiseadmed; — kütte-, ventilatsiooni-, jahutus- või kliimaseadmed ja lõõrid; — sprinklersüsteemid. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — elektriküttesüsteemide paigaldus, vt 45.31. 	45330000
		45,34	Muud seadmestikud	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — teede, raudteede, lennuväljade ja sadamate valgustus- ja signalisatsioonisüsteemide paigaldamine; — abiseadmete ja -detailide jms paigaldamine hoonetesse ja teistes rajatistesse. 	45234115 45316000 45340000
	45,4		Hoonete viimistlus		45400000
		45,41	Krohvimine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hoonete või muude rajatiste katmine seest ja väljast krohvi või stukk-krohviga ning krohivialusvõrgu paigaldamine. 	45410000
		45,42	Puusepatööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — puidust või teistest materjalidest valmisuste, akende ja nende raamide paigaldamine, sisseehitatud köökide, treppide, poesiseseadete jms valmistamine; 	45420000

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV kood
F jagu			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
				<ul style="list-style-type: none"> — siseviimistlustööd, nagu lagede, puidust seinakatete, liigutatavate vaheseinte jms paigaldamine. Käesolevasse klassi ei kuulu: <ul style="list-style-type: none"> — parketi ja teiste puidust põrandakatete paigaldamine, vt 45.43. 	
		45,43	Põranda- ja seinakattematerjalide paigaldamine	Käesolevasse klassi kuulub: <ul style="list-style-type: none"> — järgmiste materjalide paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse: — keraamilised, betoonist või tahatud kivist seina- või põrandaplaadid; — parkett ja teised puidust põrandakatted; vaibad ja linoleumpõrandakatted, — kaasa arvatud kummist ja plastikust põrandakatted; — terratso, marmorist, graniidist või kiltkivist põranda- või seinakatted; — tapeet. 	45430000
		45,44	Värvimine ja klaasimine	Käesolevasse klassi kuulub: <ul style="list-style-type: none"> — hoonete värvimine seest ja väljast; — insener-tehniliste rajatiste värvimine; — klaasi, peeglite jms paigaldamine. Käesolevasse klassi ei kuulu: <ul style="list-style-type: none"> — akende paigaldamine, vt 45.42. 	45440000
		45,45	Muud viimistlustööd	Käesolevasse klassi kuulub: <ul style="list-style-type: none"> — erabasseinide paigaldamine; — hoonete välispindade puhastamine auru, liivapritsi vms; — muud hoonete lõpetamise või viimistlemise tööd. Käesolevasse klassi ei kuulu: <ul style="list-style-type: none"> — hoonete ja teiste rajatiste seest puhastamine, vt 74.70. 	45212212 ja DA04 45450000
	45,5		Ehitus- ja lammutusseadmete rent koos operaatoriga		45500000

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV kood
F jagu			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,50	Ehitus- ja lammutusseadmete rent koos operaatoriga	Käesolevasse klassi ei kuulu: — ehitus- ja lammutusmasinate ja -seadmete rent ilma operaatorita, vt 71.32.	45500000

⁽¹⁾ Nõukogu 9. oktoobri 1990. aasta määrus (EMÜ) nr 3037/90 Euroopa Ühenduse majandustegevuse statistilise liigituse kohta (EÜT L 293, 24.10.1990, lk 1).

II LISA

ARTIKLIS 7 OSUTATUD VÕRGUSTIKU SEKTORI HANKIJATE TEGEVUSALAD

Võrgustiku sektori hankijate antavate kontsessioonide haldamist käsitleva käesoleva direktiivi sätteid kohaldatakse järgmiste tegevusalade suhtes.

1. Gaasi ja soojusenergia puhul:

- a) selliste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärk on pakkuda avalikkusele gaasi või soojusenergia tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust;
- b) gaasi või soojusenergia tarnimine sellistesse püsivõrkudesse.

Kui artikli 7 lõike 1 punktides b ja c osutatud võrgustiku sektori hankija varustab üldkasutatavat teenust osutavaid püsivõrke gaasi või soojusenergiaga, ei käsitata seda asjakohase tegevusena lõike 1 tähenduses, kui kõik järgmised tingimused on täidetud:

- i) võrgustiku sektori hankija gaasi või soojusenergia tootmine on muu kui selles lõikes või käesoleva lisa punktides 2 ja 3 osutatud tegevuse vältimatuks tagajärjeks;
- ii) üldkasutatavate võrkude varustamise eesmärk on ainult kõnealuse toodangu majanduslik ekspuaterimine ja see ei ületa 20 % võrgustiku sektori hankija käibest, võttes arvesse kolme eelneva aasta, sh jooksva aasta keskmist.

Käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmab mõiste „tarne” gaasi tootmist, hulgimüüki ja jaemüüki. Gaasi tootmine ammutamise teel kuulub aga käesoleva lisa punkti 4 kohaldamisalasse.

2. Elektrienergia puhul:

- a) niisuguste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärk on pakkuda avalikkusele elektrienergia tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust;
- b) elektrienergia tarnimine püsivõrkudesse.

Käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmab elektrienergiaga varustamine elektri tootmist, hulgimüüki ja jaemüüki.

Kui artikli 7 lõike 1 punktides b ja c osutatud võrgustiku sektori hankija varustab üldkasutatavat teenust osutavaid võrke elektrienergiaga, ei käsitata seda asjakohase tegevusena lõike 1 tähenduses, kui kõik järgmised tingimused on täidetud:

- a) asjaomane võrgustiku sektori hankija toodab elektrienergiat seetõttu, et selle tarbimine on vajalik muu kui selles lõikes või käesoleva lisa punktides 1 ja 3 nimetatud tegevuse teostamiseks;
- b) üldkasutatavate võrkude varustamine sõltub ainult üksuse omatarbimisest ega ole ületanud 30 % võrgustiku sektori hankija summaarsest energiatootmisest, võttes arvesse kolme eelneva aasta, sh jooksva aasta keskmist.

3. Tegevused, mis on seotud võrgustike käitamisega või avalikkusele transporditeenuse pakkumisega rongiga, automaatsüsteemidega, trammiga, trollibussiga, bussiga või kõisteedel.

Transporditeenuste puhul loetakse võrgustiku olemasoluks seda, kui teenust osutatakse vastavalt liikmesriigi pädeva asutuse kehtestatud tegevustingimustele, nagu näiteks teenindusmarsruutide tingimused, pakutav läbilaskevõime või teenindussagedus.

4. Tegevused, mis on seotud geograafilise piirkonna kasutamise ja lennuvälja- ja meresadama- või siseveesadamateenuste või muude terminaliteenuste osutamiseks ettevõtjatele, kes teevad vedusid õhu-, mere- või siseveeteede kaudu.

5. Tegevused, mis on seotud järgmisega:

- a) postiteenused;
- b) muud kui postiteenused, kui selliseid teenuseid osutab üksus, kes pakub ka postiteenuseid käesoleva lõike teise lõigu punkti ii tähenduses, ning kui direktiivi 2014/25/EL artikli 34 lõikes 1 sätestatud tingimused ei ole täidetud teise lõigu punkti ii kohaldamisalasse kuuluvate teenuste puhul.

Direktiivi 97/67/EÜ kohaldamist piiramata kasutatakse käesolevas direktiivis järgmisi mõisteid:

- i) „postisaadetis” – igasuguse kaaluga aadressiga saadeti valmiskujul, milles teda edasi toimetatakse. Lisaks kirjadele võivad postisaadetiste hulka kuuluda näiteks raamatud, kataloogid, ajalehed, perioodikaväljaanded ja igasuguse kaaluga postipakid, mis sisaldavad kaubandusliku väärtusega või väärtuseta asju;
- ii) „postiteenused” – teenused, mis koosnevad postisaadetiste kogumisest, sortimisest, sihtimisest ja kättetoimetamisest. See hõlmab nii vastavalt direktiivile 97/67/EÜ kehtestatud universaalteenuse kohaldamisalasse kuuluvaid teenuseid kui ka sellest välja jäävaid teenuseid;
- iii) „muud kui postiteenused” – teenused, mis on osutatud järgmistes valdkondades:
  - postiteenistuse korraldamise teenused (teenused, mis eelnevad ja järgnevad lähetamisele, sealhulgas „postiruumi töö korraldamise teenused”);
  - teenused, mis on seotud postisaadetistega, mis ei ole hõlmatud punktiga a, nagu aadressita otsepostituse saadetised;

6. Tegevused, mis on seotud geograafilise piirkonna kasutamise järgmistel eesmärkidel:

- a) nafta või gaasi ammutamine;
  - b) söe või muude tahkekütuste uuringud ja kaevandamine.
-

III LISA

ARTIKLI 7 LÕIKE 2 PUNKTIS B OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOETELU

Piisavat avalikustamist tagava menetluse käigus antud õigusi, mis on antud objektiivsete kriteeriumide alusel, ei käsitata käesoleva direktiivi kohaste eri- või ainuõigustena. Järgmisena loetletakse menetlused, millega tagatakse eelnevalt liidu teiste õigusaktide alusel lubade andmise piisav läbipaistvus ning mida ei käsitata käesoleva direktiivi kohaste eri- või ainuõigustena:

- a) loa andmine maagaasirajatiste kasutamiseks vastavalt direktiivi 2009/73/EÜ artiklis 4 sätestatud menetlusele;
- b) luba või pakkumuse kutse uute elektri jaamade ehitamiseks vastavalt direktiivi 2009/72/EÜ sätetele;
- c) vastavalt direktiivi 97/67/EÜ artiklis 9 sätestatud menetlustele tegevuslubade andmise seoses postiteenustega, mis ei ole reserveeritud või mida ei reserveerita;
- d) menetlus loa andmiseks seoses tegevusega, mis hõlmab süsivesinike tootmist vastavalt direktiivile 94/22/EÜ;
- e) sellised määruse (EÜ) nr 1370/2007 kohased riigihankepingud avaliku bussi-, trammi-, raudtee- või metrootransporditeenuse osutamiseks, mis on sõlmitud nimetatud määruse artikli 5 lõike 3 kohaselt võistuspakkumismenetluse alusel, tingimusel et selle pikkus vastab nimetatud määruse artikli 4 lõigetele 3 ja 4.

Kirjeldus	CPV kood
75100000-7 kuni 75120000-3; 75123000-4; 75125000-8 kuni 75131000-3	Muud haldusteenused ja teenused valitsusele
75200000-8 kuni 75231000-4	Ühiskonnale pakutavad teenused
75231210-9 kuni 75231230-5; 75240000-0 kuni 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9	Vanglaga seotud teenused, avaliku turvalisuse ja pääsete teenused, kui need ei ole artikli 10 lõike 8 punkti g kohaselt välja jäetud
79700000-1 kuni 79721000-4 [juurdlus- ja turvateenused, turvateenused, alarmjärelevalve teenused, valveteenused, järelevalveteenused, jälitussüsteemi teenused, põgenike jälitamise teenused, patrulliteenused, ametitöendite väljastamise teenused, juurdlusteenused ja detektiivibüroo teenused]	Juurdlus- ja turvateenused
79722000-1 [grafoloogiateenused], 79723000-8 [jäätmete analüüsimise teenused]	
64000000-6 [posti- ja telekommunikatsiooniteenused], 64100000-7 [posti- ja kullerteenused], 64110000-0 [postiteenused], 64111000-7 [ajalehtede ja perioodikaga seotud postiteenused], 64112000-4 [kirjapostiteenused], 64113000-1 [pakipostiteenused], 64114000-8 [postkontori letiteenused], 64115000-5 [postkasti rentimine], 64116000-2 [nõudmiseni saadetiste postiteenused], 64122000-7 [kontorisised posti- ja käskjalateenused]	Postiteenused
50116510-9 [rehvide protekteerimine], 71550000-8 [sepatenused]	Mitmesugused teenused
98900000-2 [eksterritoriaalsete organisatsioonide ja üksuste teenused] ja 98910000-5 [rahvusvaheliste organisatsioonide ja üksuste eriteenused]	Rahvusvahelised teenused

(¹) Need teenused ei kuulu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui neid korraldatakse mittemajanduslike üldhuviteenustena. Liikmesriikidel on vabadus korraldada kohustuslike sotsiaalteenuste või muude teenuste osutamist üldhuviteenustena või mittemajanduslike üldhuviteenustena.

V LISA

TEAVE, MIS AVALDATAKSE ARTIKLIS 31 OSUTATUD KONTSESSIOONITEADETES

1. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning lisateavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad hankija andmetest.
2. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. Kui taotlused peavad sisaldama pakkumust, siis meili- või internetiaadress, mis pakub piiramatut ja otsest tasuta juurdepääsu kontsessiooni alusdokumentidele. Kui piiramatu ja täielik otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 34 lõike 2 teises lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.
4. Kontsessiooni kirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, teenuste olemus ja ulatus, suurusjärg või soovituslik maksumus ning võimaluse korral lepingu kestus. Kui kontsessioon on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta. Vajaduse korral alternatiivsete lahenduste kirjeldus.
5. CPV koodid. Kui kontsessioon on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
6. Ehitustööde kontsessioonide puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või teenuste kontsessioonide puhul peamise teenuste osutamise koha NUTSi kood; kui kontsessioon on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
7. Kvalifitseerimise tingimused, sealhulgas:
  - a) vajaduse korral märge selle kohta, kas kontsessioon on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud erivajadustega inimeste tööhõiveprogrammidele;
  - b) vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja; viide asjaomastele õigus- või haldusnormidele;
  - c) kvalifitseerimise kriteeriumide loetelu ja lühikirjeldus, kui see on asjakohane; võimalike muude nõutavate suutlikkusnäitajate miinimumtasemed; märge nõutud teabe kohta (enda koostatud avaldused, dokumentatsioon).
8. Taotluste esitamise või pakkumuste laekumise tähtaeg.
9. Kontsessiooni andmise kriteeriumid, kui neid ei ole kirjas muudes kontsessiooni alusdokumentides.
10. Teate väljasaatmise kuupäev.
11. Vaidlustusi menetleva ja vajaduse korral vahendusmenetlust teostava asutuse nimi ja aadress. Vaidlustuste esitamise täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava asutuse nimi, aadress, telefoninumber, faksinumber ja e-posti aadress.
12. Vajaduse korral eritingimused, mida tuleb arvestada kontsessiooni täitmisel.
13. Aadress, kuhu taotlused või pakkumused tuleb esitada.
14. Vajaduse korral nõuded ja tingimused, mis on seotud elektrooniliste sidevahendite kasutamisega.
15. Teave selle kohta, kas kontsessioon on seotud liidu vahenditega rahastatava projekti ja/või programmiga.
16. Ehitustööde kontsessioonide puhul märge, kas kontsessioonile laienevad GPA nõuded.

VI LISA

TEAVE, MIS AVALDATAKSE ARTIKLI 31 LÕIKES 3 OSUTATUD EELTEADETES SEoses SOTSIAALTEENUSTE JA MUUDE ERITEENUSTE KONTSESSIOONIDEGA

1. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning lisateavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad hankija andmetest.
  2. Vajaduse korral meili- või internetiaadress, mis pakub juurdepääsu kirjeldustele ja mis tahes täiendavatele dokumentidele.
  3. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
  4. CPV koodid; kui kontsessioon on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
  5. Teenuste kontsessioonide puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
  6. Teenuste kirjeldus, suurusjärk või maksumus.
  7. Kvalifitseerimise tingimused.
  8. Vajaduse korral tähtaeg/tähtajad, mille jooksul tuleb avaliku sektori hankijaga või võrgustiku sektori hankijaga ühendust võtta seoses osalemisega.
  9. Vajaduse korral kohaldatava kontsessiooni andmise menetluse põhijoonte lühikirjeldus.
  10. Muu asjakohane teave.
-

VII LISA

TEAVE, MIS AVALDATAKSE ARTIKLIS 32 OSUTATUD KONTSESSIOONI ANDMISE TEATES

1. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning vajaduse korral telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning lisateavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad hankija andmetest.
2. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. CPV koodid.
4. Ehitustööde kontsessioonide puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või teenuste kontsessioonide puhul peamise teenuste osutamise koha NUTSi kood.
5. Kontsessiooni kirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, teenuste olemus ja ulatus, lepingu kestus. Kui kontsessioon on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta. Vajaduse korral alternatiivsete lahenduste kirjeldus.
6. Selle menetluse kirjeldus, mida kasutati kontsessiooni andmisel, kui kontsessioon anti ilma teate eelneva avaldamiseta, selle põhjendus.
7. Artiklis 41 osutatud kriteeriumid, mida kasutati kontsessiooni või kontsessioonide andmisel.
8. Kontsessiooni andmise otsuse või otsuste tegemise kuupäev.
9. Iga kontsessiooni andmisega seoses saadud pakkumuste arv, sealhulgas:
  - a) väikestelt või keskmise suurusega ettevõtjatelt saadud pakkumuste arv;
  - b) välismaalt saadud pakkumuste arv;
  - c) elektrooniliselt saadud pakkumuste arv.
10. Iga lepingu kohta eduka(te) pakkuja(te) nimi, aadress, sh NUTSi kood, ning kui see on asjakohane, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, sealhulgas:
  - a) teave selle kohta, kas edukas pakkuja on väike või keskmise suurusega ettevõtja;
  - b) teave selle kohta, kas kontsessioon anti rühmale.
11. Antud kontsessiooni maksumus ja peamised finantstingimused, sealhulgas:
  - a) teenustasude hinnad ja trahvid, kui neid kohaldatakse;
  - b) auhinnad ja maksed, kui neid kohaldatakse;
  - c) mis tahes muud kontsessiooni maksumuse suhtes asjakohased üksikasjad, nagu on sätestatud artikli 8 lõikes 3.
12. Teave selle kohta, kas kontsessioon on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
13. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava asutuse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja e-posti aadress.
14. Varem *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise kuupäevad ja viited seoses teates reklaamitud kontsessiooni(de)ga.
15. Teate väljasaatmise kuupäev.
16. Kontsessiooni eeldatava maksumuse arvutamiseks kasutatav meetod, kui seda ei ole kooskõlas artikliga 8 täpsustatud muudes kontsessiooni alusdokumentides.
17. Muu asjakohane teave.

VIII LISA

**TEAVE, MIS AVALDATAKSE ARTIKLIS 32 OSUTATUD KONTSESSIOONI ANDMISE TEATES SEoses
SOTSIAALTEENUSTE JA MUUDE ERITEENUSTE KONTSESSIOONIDEGA**

1. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning vajaduse korral telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning lisateavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad hankija andmetest.
  2. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
  3. CPV koodid; kui kontsessioon on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
  4. Kokkuvõtlik märge kontsessiooni eseme kohta.
  5. Saadud pakkumuste arv.
  6. Eduka pakkumuse maksumus, sealhulgas teenustasud ja hinnad.
  7. Eduka(te) pakkuja(te) nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress.
  8. Muu asjakohane teave.
-

IX LISA

AVALDAMISEGA SEOTUD TINGIMUSED

1. Teadete avaldamine

Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijad peavad saatma artiklites 31 ja 32 osutatud teated Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele ning need avaldatakse vastavalt järgmistele nõuetele:

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus avaldab artiklites 31 ja 32 osutatud teated;

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus annab avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijale artikli 33 lõikes 2 osutatud kinnituse.

2. Teadete elektrooniliselt saatmise vorm ja kord

Teate elektrooniliselt saatmise vorm ja kord, mille on kehtestanud komisjon, on kättesaadavad internetis aadressil <http://simap.europa.eu>

X LISA

ARTIKLI 30 LÕIKES 3 OSUTATUD RAHVUSVAHELISTE SOTSIAAL- JA KESKKONNAKONVENTSIONIDE LOETELU

ILO konventsioon nr 87 – ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon

ILO konventsioon nr 98 – organiseerumisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsioon

ILO konventsioon nr 29 – sunniviisilise või kohustusliku töö konventsioon

ILO konventsioon nr 105 – sunniviisilise töö kaotamise konventsioon

ILO konventsioon nr 138 – vanuse alampiiri konventsioon

ILO konventsioon nr 111 – (tööhõives ja töökohtadel) diskrimineerimise vastane konventsioon

ILO konventsioon nr 100 – võrdväärse töö eest mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise konventsioon

ILO konventsioon nr 182 – lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamise konventsioon

Osoonikihi kaitsmise Viini konventsioon ja osoonikihti kahandavate ainete Montreali protokoll

Ohtlike jäätmete riikidevahelise veo ja nende kõrvaldamise kontrolli Baseli konventsioon (Baseli konventsioon)

Orgaaniliste püsisaasteainete piiramise Stockholmi konventsioon

Teatavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiididega rahvusvaheliseks kauplemiseks nõusoleku saamise korda käsitlev konventsioon ja selle kolm piirkondlikku protokoll.

XI LISA

TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES KONTSESSIOONI MUUTMISE KOHTA SELLE KEHTIVUSE AJAL VASTAVALT ARTIKLILE 43

1. Avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning lisateavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad hankija andmetest.
  2. CPV koodid.
  3. Ehitustööde kontsessioonide puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või teenuste kontsessioonide puhul peamise teenuste osutamise koha NUTSi kood.
  4. Kontsessiooni kirjeldus enne ja pärast muutmist: ehitustööde olemus ja ulatus, teenuste olemus ja ulatus.
  5. Vajaduse korral kontsessiooni maksumuse muudatus, sealhulgas hindade või tasude muutmisest tingitud suuremine.
  6. Nende asjaolude kirjeldus, mis tingisid muutmise.
  7. Kontsessiooni andmise otsuse kuupäev.
  8. Eduka(te) pakkuja(te) nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress.
  9. Teave selle kohta, kas kontsessioon on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
  10. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava asutuse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja e-posti aadress.
  11. Varem *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise kuupäevad ja viited seoses teates reklaamitud lepingu(te)ga.
  12. Teate väljasaatmise kuupäev.
  13. Muu asjakohane teave.
-

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2014/24/EL,
26. veebruar 2014,
riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta
(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 53 lõiget 1, artiklit 62 ja artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Riigihankelepingute sõlmimine liikmesriikide ametiasutuste poolt või nende nimel peab toimuma Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) sätestatud põhimõtete alusel ning järgides eelkõige kaupade vaba liikumise, asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtteid ning nendest tulenevaid põhimõtteid, nagu võrdne kohtlemine, mittediskrimineerimine, vastastikune tunnustamine, proportsionaalsus ja läbipaistvus. Teatavat maksumust ületavate riigihankelepingute puhul oleks siiski vaja riiklikke hankemenetlusi kooskõlastavaid sätteid, mis aitaksid tagada, et kõnealuseid põhimõtteid praktikas järgitakse ning et riigihanked oleksid konkurentsile avatud.
- (2) Riigihanked täidavad väga olulist rolli komisjoni 3. märtsi 2010. aasta teatises „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” (aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020”), kuna need on üks turupõhistest vahenditest aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu toetamiseks ning aitavad samas tagada, et avaliku sektori

rahalisi vahendeid kasutatakse kõige tõhusamalt. Seetõttu tuleks läbi vaadata ja ajakohastada praegu kehtivad riigihanke-eeskirjad, mis on vastu võetud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/17/EÜ ⁽⁴⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/18/EÜ ⁽⁵⁾ et suurendada avaliku sektori kulutuste tõhusust, hõlbustades eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) riigihangetes osalemist ning võimaldades hankijatel kasutada riigihankelid tulemuslikumalt ühiste ühiskondlike eesmärkide toetamiseks. Ka on vaja selgitada põhimõisteid ja -kontseptsioone, et tagada õiguskindlus ja võtta arvesse Euroopa Liidu Kohtu asjakohase väljakujunenud kohtupraktika teatavaid asjakohaseid aspekte.

- (3) Käesoleva direktiivi rakendamisel tuleks arvesse võtta ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, ⁽⁶⁾ eelkõige sidevahendite valimisel ning tehniliste kirjelduste, pakumuste hindamise kriteeriumite ja lepingu täitmise tingimuse osas.
- (4) Avaliku sektori üha mitmekesisemaks muutuv tegevus on tekitanud riigihangete mõiste selgema määratlemise vajaduse. Selgem määratlus ei tohiks siiski laiendada käesoleva direktiivi kohaldamisala võrreldes direktiivi 2004/18/EÜ kohaldamisalaga. Riigihankelid käsitlevate liidu eeskirjade eesmärk ei ole hõlmata kõiki avaliku sektori vahenditest tehtavaid väljamakseid, vaid ainult neid, mille eesmärk on hankida tasu eest ehitustöid, asju ja teenuseid riigihankelepingu alusel. Tuleks selgitada, et selline ehitustööde, asjade ja teenuste hankimine peaks olema käesoleva direktiiviga hõlmatud sõltumata sellest, kas seda tehakse ostmise, liisimise või muus lepingulises vormis.

Hankimist tuleks siinkohal mõista laiemas tähenduses ehitustöödest, asjadest ja teenustest tulenevate hüvede saamisena, millega ei kaasne tingimata omandiõiguse üleminekut avaliku sektori hankijale. Lisaks ei kuulu tavaliselt riigihangete eeskirjade kohaldamisalasse ka mõne tegevuse pelk rahastamine, eelkõige toetuste kaudu, mis on tihti seotud kohustusega hüvitada saadud summad, kui neid ei kasutata eesmärgipäraselt. Sarnaselt sellele ei

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 84.

⁽²⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 49.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2014. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 11. veebruari 2014. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused (ELT L 134, 30.4.2004, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, 30.4.2004, lk 114).

⁽⁶⁾ Heaks kiidetud nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsusega 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT L 23, 27.1.2010, lk 35).

tuleks käsitada hankena, vaid lihtsalt loa andmise süsteemina (nt loa andmine ravimite või raviteenuste puhul), olukordi, mille puhul kõikidel teatavaid tingimusi täitvatel ettevõtjatel on õigus täita teatavat ülesannet, ilma et oleks toimunud mingit valikumenetlust, näiteks tarbijate võimalus valida või teenuskupongide süsteemid.

(5) Tuleks meelde tuletada, et käesolevas direktiivis ei kohustata liikmesriike mitte millegagi andma selliste teenuste osutamise ülesannet kolmandatele isikutele või sisse ostma selliste teenuste osutamist, mida nad soovivad ise osutada või korraldada muul viisil kui riigihankelepingutena käesoleva direktiivi tähenduses. Teenuste osutamine seadusest tulenevalt või töölepingute alusel ei peaks olema hõlmatud. Mõnes liikmesriigis võib see nii olla teatavate haldus- ja valitsusasutuste pakutavate teenuste puhul, nagu näiteks täitevülesannete ja seadusloomega seotud teenused, või teatavate kogukonnale osutatavate teenuste puhul, näiteks välissuhete valdkonna või õigusvaldkonna teenused või kohustusliku sotsiaalkindlustuse teenused.

(6) Samuti on asjakohane meelde tuletada, et käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide sotsiaalkindlustust käsitlevaid õigusakte. Samuti ei tohiks käsitleda avalik-õiguslikele või eraõiguslikele isikutele reserveeritud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste liberaliseerimist ega teenuseid osutavate avalik-õiguslike isikute erastamist.

Samuti tuleks meelde tuletada, et liikmesriikidel on vabadus korraldada kohustuslike sotsiaal- või muude teenuste, näiteks postiteenuste osutamist kas üldist majandushuvi pakkuvate teenuste või majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenuste osutamisenä või korraga mõlemat liiki teenuste osutamisenä. On asjakohane selgitada, et majandushuvi mittepakkuvad üldhuviteenused ei peaks kuuluma käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.

(7) Tuleks meelde tuletada, et käesolev direktiiv ei piira riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste vabadust määrata oma riikliku poliitika eesmärkide täitmiseks kooskõlas liidu õigusega kindlaks üldist majandushuvi pakkuvad teenused, nende ulatuse ja osutatava teenuse omadused, sealhulgas mis tahes tingimused seoses teenuse kvaliteediga. Samuti ei tohiks käesolev direktiiv piirata riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste õigust kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 14 ja ELi toimimise lepingule ja Euroopa Liidu lepingule (ELi leping) lisatud protokolliga nr 26 üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutada, tellida ja rahastada. Lisaks

ei käsitle käesolev direktiiv üldist majandushuvi pakkuvate teenuste rahastamist ega liikmesriikide antava abi süsteeme, eelkõige sotsiaalvaldkonnas, vastavalt liidu konkurentsieskirjadele.

(8) Lepingut tuleks ehitustööde riigihankelepinguna käsitada ainult juhul, kui lepingu ese hõlmab konkreetselt II lisas loetletud töid, isegi juhul, kui leping hõlmab kõnealusteks töödeks vajalike muude teenuste osutamist. Teenuste riigihankelepingud, eriti kinnisvarahaldusega seotud teenuste valdkonnas, võivad teatavatel tingimustel hõlmata ehitustöid. Kui kõnealused ehitustööd on lepingu põhieseme suhtes kõrvalise tähtsusega ning täiendavad lepingu põhieset või tulenevad sellest, ei anna asjaolu, et leping hõlmab ka kõnealuseid ehitustöid, alust pidada teenuste riigihankelepingut ehitustööde riigihankelepinguks.

Silmas pidades ehitustööde hankelepingute mitmekesisust, peaks avaliku sektori hankijatel olema siiski võimalus ette näha, kas projekteerimise ja ehitustööde hankelepingud sõlmitakse eraldi või ühiselt. Käesoleva direktiivi eesmärk ei ole teha ettekirjutusi lepingute ühiselt või eraldi sõlmimise kohta.

(9) Ehitustööde tegemine vastavalt avaliku sektori hankija nõuetele eeldab, et kõnealune hankija on võtnud meetmeid ehitustöö liigi määratlemiseks või on vähemalt avaldanud otsustavat mõju selle projektile. See, kas töövõtja teeb kõik tööd või osa nendest ise või tagab tööde elluviimise muul viisil, ei tohiks mõjutada asjaomase lepingu liigitamist ehitustööde riigihankelepinguks, seni kuni töövõtjal on otsene või kaudne õiguslikult täitmisele pööratav kohustus tagada tööde elluviimine.

(10) Euroopa Liidu Kohtu praktikas on korduvalt analüüsitud mõistet „avaliku sektori hankija” ja eelkõige mõistet „avalik-õiguslik isik”. Selleks et selgitada, et käesoleva direktiivi isikuline kohaldamisala (ratione personae) peaks jääma muutumatuks, on asjakohane järgida määratlust, millest lähtus kohus, ja lisada teatavad kõnealusest kohtupraktikast tulenevad täpsustused, mis on olulised selle mõiste mõistmiseks, kavatsuseta muuta kohtupraktikas täpsustatud mõiste mõistmist. Selleks tuleks selgelt sätestada, et asutust, mis tegutseb tavapärares turutingimustes, püüab teenida kasumit ja kannab oma tegevusega seotud kahju, ei tuleks käsitada avalik-õigusliku isikuna, sest üldist huvi pakkuvaid vajadusi, mille rahuldamiseks see isik on loodud või mille rahuldamine on tehtud talle ülesandeks, võib pidada olemuselt tööstuslikuks või ärilikeks.

Samamoodi on kohtupraktikas käsitletud asjaomase asutuse rahastamisallikaga seotud asjaolusid ning on muu hulgas selgitatud, et rahastamine „suuremas osas” osutab suuremale osale kui pool ning et selline rahastamine võib hõlmata kasutajate tehtavaid makseid, mis kehtestatakse, mille suurus arvutatakse ja mis kogutakse vastavalt avaliku õiguse normidele.

- (11) Segalepingute korral tuleks kohaldatavad eeskirjad määrata kindlaks lepingu põhieseme alusel, kui lepingu eri osad ei ole objektiivselt eraldatavad. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, kuidas avaliku sektori hankijad peaksid määrama kindlaks, kas eri osad on eraldatavad või mitte. Sellise selgitamise puhul tuleks lähtuda Euroopa Liidu Kohtu asjaomasest praktikast.

Eraldatavus tuleks kindlaks määrata iga üksikjuhtumi korral, kui avaliku sektori hankija väljendatud või eeldatav soov käsitada segalepingu eri aspekte eraldamata ei ole piisav, kuid sellele peaksid lisanduma objektiivsed tõendid, mille alusel saab seda soovi tõendada ja teha kindlaks vajadus sõlmida üks leping. Selline tõendatud vajadus sõlmida üks leping võiks näiteks esineda ühe hoone ehitamise korral, mille üht osa hakkab kasutama asjaomane avaliku sektori hankija otse ning teist osa hakatakse haldama kontsessiooni alusel, näiteks avaliku parkimisteenuse pakkumiseks. Tuleks selgitada, et vajadus sõlmida üks leping võib tuleneda nii tehnilistest kui ka majanduslikest põhjustest.

- (12) Segalepingute korral, mille osad on eraldatavad, on avaliku sektori hankijatel alati vabadus sõlmida eraldi hankelepinguid segalepingu eraldi osade kohta. Sellisel juhul tuleks iga eraldi osa suhtes kohaldatavad sätted määrata kindlaks üksnes lähtuvalt selle konkreetse hankelepingu omadustest. Teiselt poolt, kui avaliku sektori hankijad otsustavad lisada hankesse muid elemente, olenemata lisatud elementide väärtusest ja nende suhtes muidu kohaldatavast õiguskorrast, peaks peamine põhimõte olema, et kui hankeleping sõlmitakse eraldi käesoleva direktiivi sätete kohaselt, siis tuleks käesolevat direktiivi kohaldada jätkuvalt kogu segalepingu suhtes.

- (13) Ent segalepingute jaoks, mis sisaldavad kaitse- või julgeolekuaspekte või ELi toimimise lepingu kohaldamisalasse mittekuuluvaid osi, tuleks ette näha erisätted. Sellistel

juhtudel peaks olema võimalik käesolevat direktiivi mitte kohaldada, tingimusel et üheainsa hankelepingu sõlmimine on objektiivsetel põhjustel õigustatud ning et otsust sõlmida üksainus hankeleping ei tehta eesmärgiga arvata hankelepingud välja käesoleva direktiivi või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/81/EÜ⁽¹⁾ kohaldamisest. Tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijaid ei tohiks takistada direktiivi 2009/81/EÜ asemel kohaldamast käesolevat direktiivi teatavate segalepingute suhtes.

- (14) Tuleks selgitada, et mõistet „ettevõtja” tuleks tõlgendada laialt, nii et see hõlmaks mis tahes isikuid ja/või üksusi, kes pakuvad turul vastavalt ehitustööde teostamist, asju või teenuseid, olenemata õiguslikust vormist, millena nad on otsustanud tegutseda. Seega peaks ettevõtja mõiste hõlmama äriühinguid, filiaale, tütarettevõtjaid, ühissettevõtteid, ühistuid, aktsiaseltsi, era- või avalik-õiguslikke ülikoole ja muud liiki üksusi, mis ei ole füüsilised isikud, olenemata sellest, kas nad on „juriidilised isikud” kõigis aspektides.

- (15) Tuleks selgitada, et ettevõtjate rühm, sealhulgas juhul, kui nad on kokku tulnud ajutise ühenduse vormis, võib osaleda hankemenetlustes, ilma et neil oleks vaja võtta mingit konkreetset juriidilist vormi. Vajalikus ulatuses, näiteks juhul, kui on nõutav solidaarvastutus, võib selline konkreetne juriidiline vorm olla vajalik siis, kui kõnealuse rühmaga sõlmitakse leping.

Samuti tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik sõnaselgelt sätestada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama majandusliku ja finantsseisundi kriteeriumidele või käesoleva direktiivi kohastele tehnilisele ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumidele, mida nõutakse omal käel osalevatelt ettevõtjalt.

Lepingute täitmine ettevõtjate rühmade poolt võib tingida vajaduse kehtestada selliseid tingimusi, mida ei kehtestata eraldiseisvate osalejate suhtes. Sellised tingimused, mis peaksid olema objektiivsetel alustel põhjendatavad ja proportsionaalsed, võiksid hõlmata näiteks hankemenetluse läbiviimiseks ühise esindaja või juhtiva partneri määramise nõudmist või nende ülesehituse kohta teabe esitamise nõudmist.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiivi 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

- (16) Avaliku sektori hankijad peaksid kasutama kõiki siseriiklike õigusnormide kohaselt nende käsutuses olevaid võimalikke vahendeid, et hoida hankemenetlustes ära huvide konfliktidest tulenevad moonutused. See võiks hõlmata menetlusi huvide konfliktide tuvastamiseks, vältimiseks ja heastamiseks.
- (17) Nõukogu otsusega 94/800/EÜ⁽¹⁾ kiideti heaks Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankeleping (edaspidi „WTO riigihankeleping“). WTO riigihankelepingu eesmärk on luua riigihankelepingute mitmepoolne tasakaalustatud õiguste ja kohustuste raamistik, et liberaliseerida ja laiendada maailmakaubandust. WTO riigihankelepingu 1., 2., 4. ja 5. lisa ja Euroopa Liitu käsitleva I liitega ning samuti teiste asjakohaste, liidu suhtes siduvate rahvusvaheliste kokkulepetega hõlmatud lepingute puhul peaksid avaliku sektori hankijad täitma kõnealuste kokkulepetega sätestatud kohustusi, kohaldades käesolevat direktiivi kokkulepetega ühinenud kolmandate riikide ettevõtjate suhtes.
- (18) WTO riigihankelepingut kohaldatakse teatavat kõnealuses lepingus kindlaks määratud ja Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühikutes väljendatud maksumust ületavate hankelepingute suhtes. Käesoleva direktiiviga sätestatud piirmäärasid tuleks kohandada nii, et need vastaksid WTO riigihankelepingus sätestatud piirmäärade ekvivalendile eurodes. Samuti tuleks ette näha, et eurodes väljendatud piirmäärad vaadatakse teatavate ajavahemike järel läbi ja neid kohandatakse üksnes matemaatikatehte alusel euro väärtuse võimaliku kõikumise võrra Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühiku suhtes. Peale nende perioodiliste matemaatiliste kohandamiste tuleks järgmises läbirääkimistevoorus analüüsida lepingus kehtestatud piirmäärade suurendamist.
- (19) Tuleks selgelt sätestada, et hankelepingu eeldatava maksumuse arvestamisel tuleb võtta arvesse kõiki nii avaliku sektori hankijalt kui ka kolmandatelt isikutelt saadud tulu. Samuti tuleks selgelt sätestada, et piirmäärade arvestamiseks tuleks sarnaseid asju käsitada kui tooteid, mis on mõeldud samaks või sarnaseks otstarbeks, nagu näiteks erinevad toiduained või mitmesugused kontorid kasutatavad mööbliesemed. Üldjuhul pakub asjaomases valdkonnas tegutsev ettevõtja tõenäoliselt selliseid tooteid oma tavapärase tootevaliku hulgas.
- (20) Konkreetse hankemenetluse eeldatava maksumuse hindamiseks tuleks selgitada, et riigi hanke jaotamise põhjal peaks eeldatava maksumuse hindamine olema lubatud ainult objektiivselt põhjendatud juhtudel. Näiteks peaks olema põhjendatud lepingu maksumuse hindamine avaliku sektori hankija eraldi tegutseva üksuse tasandil, näiteks koolide või lasteaedade tasandil, tingimusel et kõnealune üksus on oma riigihanke eest sõltumatult vastutav. See võib nii olla juhul, kui eraldi tegutsev üksus viib sõltumatult läbi hankemenetlusi ja teeb ostuotsuseid, tal on asjaomaste riigihangete jaoks eraldi eelarverida, ta sõlmib lepingu sõltumatult ning rahastab seda oma kontrollitavast eelarvest. Riigihanke jaotamine ei ole põhjendatud, kui avaliku sektori hankija pelgalt korraldab riigihanke detsentraliseeritud viisil.
- (21) Vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste valdkonnas tegutsevate avaliku sektori hankijate sõlmitud ning vastavate valdkondadega seotud riigihankelepinguid reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/25/EL⁽²⁾. Hankelepingud, mis avaliku sektori hankijad on sõlminud seoses oma mere-, ranniku- või jõetransporditeenustega seotud tegevusega, kuuluvad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.
- (22) Direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele ning seda ei kohaldata riigihangete suhtes, mida korraldavad rahvusvahelised organisatsioonid oma nimel ja arvel. Tuleb siiski selgitada, mil määral tuleks direktiivi kohaldada teatavate rahvusvaheliste eeskirjadega hõlmatud riigihangete suhtes.
- (23) Riigihankelepingute sõlmimisel meediateenuse osutajaga teatavate audiovisuaalmeedia ja raadioringhäälingu teenuste osutamiseks tuleks võtta arvesse kultuuriliselt ja sotsiaalselt olulisi aspekte, mis muudab hanke-eeskirjade kohaldamise asjakohatuks. Nimetatud põhjustel tuleks seetõttu teha erand teenuste riigihankelepingute puhul, mis meediateenuste osutajad sõlmivad valmissaadete ostmiseks, arendamiseks, tootmiseks ja kaastootmiseks ning muudeks ettevalmistavateks teenusteks, näiteks saadete tootmiseks vajalike käsikirjade või esinemisega seotud teenused. Tuleks selgitada, et seda väljajätmist kohaldatakse võrdselt nii ringhäälinguteenuste kui tellitavate meediateenuste (mittelineaarsed teenused) suhtes. Seda väljajätmist ei tuleks aga kohaldada selliste saadete tootmiseks, kaastootmiseks ja edastamiseks vajaliku tehnilise varustuse tarnimise suhtes.
- (24) Tuleks meelde tuletada, et vahekohtu- ja lepitamisteenuseid ning muid sarnaseid alternatiivseid vaidluste lahendamise vorme osutavad tavaliselt asutused või isikud, kes määratakse või valitakse viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida. Tuleks selgitada, et käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste teenuste osutamiseks sõlmitud teenuslepingute suhtes, sõltumata nende teenuste nimetusest siseriiklikus õiguses.

⁽¹⁾ Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsus 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voores (1986–1994) (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 243).

- (25) Teatud õigusteenuseid, mis hõlmavad juristide poolt klientide esindamist kohtumenetluses, osutavad liikmesriigi kohtu määratud teenuseosutajad, neid peavad osutama notarid või need on seotud riigivõimu teostamisega. Selliseid õigusteenuseid osutavad tavaliselt asutused või isikud, kes määratakse või valitakse viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida, näiteks võib olla tegemist riigiprokuröri ametissenimetamisega teatud liikmesriikides. Need õigusteenused tuleks seega käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta.
- (26) On asjakohane täpsustada, et käesolevas direktiivis osutatud finantsinstrumentide mõistel on sama tähendus nagu muudes siseturu õigusaktides ning, võttes arvesse Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa stabiilsusmehhanismi hiljutist loomist, tuleks näha ette, et selle fondi ja mehhanismi raames tehtud toimingud jäetakse käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja. Samuti tuleks selgelt sätestada, et laenu, olenemata sellest, kas need on seotud väärtpaperite või muude finantsinstrumentide emiteerimise või muude neid puudutavate toimingutega, tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta.
- (27) Tuleks meeles pidada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1370/2007⁽¹⁾ artikli 5 lõikes 1 on selgelt sätestatud, et direktiivi 2004/17/EÜ ja direktiivi 2004/18/EÜ kohaldatakse vastavalt teenuselepingutele ja teenuste riigihankelepingutele avaliku reisijateveoteenuse osutamise osas bussi- või trammiga, samas kui määrust (EÜ) nr 1370/2007 kohaldatakse bussi- ja trammitransporditeenuste kontsessioonide suhtes. Lisaks tuleks meeles pidada, et nimetatud määrust kohaldatakse jätkuvalt teenuste (riigi)hankelepingute ning teenuste kontsessioonide suhtes avalikuks reisijateveoks raudteel ja metrooga. Käesoleva direktiivi ja määruse (EÜ) nr 1370/2007 vaheliste suhete selgitamiseks tuleks selgelt sätestada, et käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teenuste riigihankelepingute suhtes avalike raudtee- või metrootransporditeenuste osutamiseks; neid sõlmitakse jätkuvalt nimetatud määruse kohaselt. Kui määrus (EÜ) nr 1370/2007 lubab siseriiklikus õiguses kalduda kõrvale nimetatud määruses sätestatud eeskirjadest, peaks liikmesriikidel olema võimalik näha jätkuvalt oma siseriiklikus õiguses ette, et avalikke raudtee- või metrootransporditeenuseid tuleb hankida nende üldiste riigihanke-eeskirjade kohase hankemenetlusega.
- (28) Käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teatavate päästeteenuste suhtes, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused, kuna nende organisatsioonide eripära oleks raske säilitada juhul, kui teenuseosutajaid tuleks valida vastavalt käesolevas direktiivis sätestatud
- menetlustele. Siiski ei tohiks see väljajätmine minna häda- vajalikust kaugemale. Seetõttu tuleks sõnaselgelt sätestada, et patsiendi veo kiirabiteenuseid ei tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta. Samuti on sellega seoses vaja selgitada, et CPV grupp 601 „Maanteetransporditeenused” ei hõlma kiirabiteenuseid, mis asuvad CPV klassis 8514. Seetõttu tuleks selgitada, et CPV koodiga 85143000-3 hõlmatud teenuste suhtes, mis on ainult patsiendi veo kiirabiteenused, tuleks kohaldada erikorda, mida kohaldatakse sotsiaalteenustele ja muudele teenustele („lihtsustatud kord”). Sellest tulenevalt peaks ka kiirabiteenuste osutamiseks sõlmitud segalepingute suhtes üldiselt kohaldama lihtsustatud korda, kui patsiendi veo kiirabiteenuste maksumus on suurem kui muude kiirabiteenuste maksumus.
- (29) On asjakohane meelde tuletada, et käesolevat direktiivi kohaldatakse ainult liikmesriikide avaliku sektori hankijate suhtes. Sellest tulenevalt ei kohaldata üldiselt selle sätteid poliitiliste erakondade suhtes, kuna nad ei ole avaliku sektori hankijad. Siiski võib mõnes liikmesriigis olla poliitilisi erakondi, kes on hõlmatud avalik-õigusliku isiku mõistega.
- Teatavad valimiskampaania käigus osutatavad teenused (näiteks propagandafilmi- ja -videote tootmine) on aga nii lahutamatu seotud teenuseosutaja poliitiliste vaadetega, et tavaliselt valitakse teenuseosutajad viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida.
- Lõpuks tuleks meelde tuletada, et Euroopa poliitiliste erakondade ja Euroopa poliitiliste sihtasutuste põhikirja ja rahastamise suhtes kohaldatakse muid eeskirju, kui neid, mis on sätestatud käesolevas direktiivis.
- (30) Teatud juhtudel võib avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankijate ühendus olla konkreetse teenuse ainus osutaja, mille osutamiseks tal on ainuõigus vastavalt õigusnormidele või avaldatud haldusnormidele, mis on kooskõlas ELi toimimise lepinguga. Tuleks täpsustada, et käesolevat direktiivi ei pea kohaldama teenuste riigihankelepingu sõlmimisele sellise avaliku sektori hankija või ühendusega.
- (31) Esineb märkimisväärset õiguskindlust selles suhtes, mil määral peaks riigihanke-eeskirjad hõlmama avaliku sektori üksuste vahel sõlmitud lepinguid. Euroopa Liidu Kohtu asjaomast kohtupraktikat tõlgendavad liikmesriigid ja isegi avaliku sektori hankijad erinevalt. Seepärast tuleb selgitada, millistel juhtudel ei kohaldata riigihanke-eeskirju avaliku sektori üksuste vahel sõlmitud lepingute suhtes.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).

Seejuures tuleks lähtuda Euroopa Liidu Kohtu asjakohases kohtupraktikas kehtestatud põhimõtetest. Ainuüksi asjaolu, et mõlemad lepingupoold on ise ametiasutused, ei välista hanke-eeskirjade kohaldamist. Riigihanke-eeskirjade kohaldamine ei tohiks siiski mõjutada ametiasutuste vabadust täita neile antud avalike teenustega seotud ülesandeid, kasutades oma enda ressursse, mis hõlmab võimalust teha koostööd teiste ametiasutustega.

Tuleks tagada, et kohaldamisalast välja jääv ametiasutuste vaheline koostöö ei moonutaks konkurentsi seoses eraettevõtjatega, kus eraõiguslik teenusosutaja seatakse tema konkurentide suhtes eelisolukorda.

- (32) Kontrollitavate juriidiliste isikutega sõlmitud riigihankelepingute suhtes ei tuleks kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi, kui avaliku sektori hankija teostab asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle, tingimusel et kontrollitava juriidilise isiku tegevusest moodustab rohkem kui 80 % nende ülesannete täitmine, mida talle on andnud kontrolliv avaliku sektori hankija või nimetatud avaliku sektori hankija poolt kontrollitavad muud juriidilised isikud, olenemata sellest, kes on lepingu täitmise puhul kasusaaja.

Erandit ei tuleks laiendada nendele olukordadele, kus eraettevõtjal on otsene osalus kontrollitava juriidilise isiku kapitalis, kuna sellisel juhul annaks lepingu sõlmimine ilma konkurentsipõhise hankemenetluseta asjaomasele eraettevõtjale põhjendamatu eelise oma konkurentide ees. Pidades silmas kohustusliku liikmesusega riigiasutuste, näiteks teatavate avalike teenuste haldamise või osutamise eest vastutavate organisatsioonide eripära, ei tuleks seda siiski kohaldada juhtudel, kus konkreetse eraettevõtja osalus kontrollitava juriidilise isiku kapitalis on kooskõlas aluslepingutega tehtud kohustuslikuks mõne siseriikliku seadusesättega, tingimusel et selline osalus ei ole kontrolliv ega blokeeriv ning sellel ei ole kontrollitava juriidilise isiku otsuste üle otsustavat mõju. Samuti tuleks selgitada, et otsustavaks asjaoluks on ainult otsene erasektori osalus kontrollitavas juriidilises isikus. Sellest tulenevalt, kui kontrollival avaliku sektori hankijal või kontrollivatel avaliku sektori hankijatel on erakapitali osalus, ei välista see riigihankelepingute sõlmimist kontrollitava juriidilise isikuga ilma käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi kohaldamata, kuna selline osalus ei mõjuta negatiivselt ettevõtjate vahelist konkurentsi.

Samuti tuleks selgitada, et sellised avaliku sektori hankijad nagu avalik-õiguslikud isikud, kellel võib olla erakapitali osalus, peaksid saama kasutada horisontaalse koostöö erandit. Seetõttu, kui kõik muud horisontaalse koostööga seotud tingimused on täidetud, peaks horisontaalse koostöö erand laienema sellistele avaliku sektori hankijatele, kui leping on sõlmitud ainult avaliku sektori hankijate vahel.

- (33) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik osutada oma avalikke teenuseid ühiselt koostöö korras, ilma et nad oleksid kohustatud kasutama mingit konkreetset juriidilist vormi. Selline koostöö võib hõlmata igasugust tegevust, mis on seotud osalevatele asutustele antud või nende poolt võetud teenuste osutamise ülesannete ja kohustuste täitmisega, nagu kohalike või piirkondlike omavalitsuste kohustuslikud või vabatahtlikud ülesanded või teenused, mille osutamine on tehtud ülesandeks konkreetsetele avalik-õiguslikele isikutele. Erinevate osalevate asutuste poolt osutatud teenused ei pea tingimata olema identsed; need võivad olla ka üksteist täiendavad.

Avalike teenuste ühiseks osutamiseks sõlmitud lepingute suhtes ei tuleks kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud eeskirju, tingimusel et need lepingud on sõlmitud ainult avaliku sektori hankijate vahel, et sellise koostöö tegemisel juhitudakse üksnes avalike huvidega seotud kaalutlustest ning et mitte ühtegi eraettevõtjast teenusosutajat ei seata tema konkurentide suhtes eelisolukorda.

Nende tingimuste täitmiseks peaks kõnealune koostöö tuginema koostöökontseptsioonile. Koostöö ei eelda, et kõik osalevad hankijad võtavad endale kohustuse täita peamisi lepingulisi kohustusi, juhul kui lisaks on olemas kohustused, mille täitmine aitab kaasa kõnealuste avalike teenuste osutamisele koostöö korras. Lisaks peaks sellise koostöö tegemisel, sealhulgas mis tahes rahaliste ülekannete tegemisel, osalevate avaliku sektori hankijate vahel juhinduma üksnes avaliku huviga seotud kaalutlustest.

- (34) Eksisteerivad teatavad juhud, mil juriidiline isik tegutseb asjakohaste siseriiklike õigusnormide alusel määratud avaliku sektori hankija instrumendi või tehnilise teenistusega, olles kohustatud täitma talle sellise avaliku sektori hankija poolt antud korraldusi, ilma et tal oleks mõju oma ülesannete täitmise eest saadavale tasule. Pidades silmas sellise puhtalt haldussuhte mittelepingulist laadi, ei peaks sellised juhud olema hõlmatud hankemenetlusega.

- (35) Tuleks ergutada teadusuuringute ja arendustegevuse programmide kaasrahastamist tööstuse poolt. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, et käesolevat direktiivi kohaldatakse üksnes juhul, kui sellist kaasrahastamist ei esine ja kui teadusuuringute ja arendustegevuse tulemus läheb asjaomasele avaliku sektori hankijale. See ei tohiks takistada need tegevused sooritanud teenuseosutajal avaldada nende kohta aruande, kui avaliku sektori hankija säilitab ainuõiguse kasutada oma tegevuses teadusuuringute ja arendustegevuse tulemust. Teadusuuringute ja arendustegevuse tulemuste näilik jagamine või sümbboolne osalemine teenuseosutajale tasu maksimises ei tohiks takistada käesoleva direktiivi kohaldamist.
- (36) Töötamine ja kutsetegevus aitavad ühiskonda integreerida ning on kesksel kohal kõigile inimestele võrdsete võimaluste tagamisel. Sellega seoses on oluline roll kaitstud töö keskustel. Sama kehtib muu sotsiaalse ettevõtluse suhtes, mille peamine eesmärk on toetada puudega või ebasoodsas olukorras isikute, nagu töötud ning ebasoodsas olukorras olevatesse vähemusrühmadesse või muul viisil sotsiaalselt tõrjutud rühmadesse kuuluvate isikute sotsiaalset ja kutsealast integratsiooni või taasintegratsiooni. Ent sellised keskused ja ettevõtjad ei pruugi olla suutelised saama tellimusi normaalse konkurentsi tingimustes. Sellest tulenevalt on asjakohane ette näha, et liikmesriigid võivad anda sellistele õpikodadele ja ettevõtjatele õiguse osaleda riigihankelepingute või nende riigihangete teatavate osadega seotud lepingute sõlmimise menetlustes või näha ette lepingute täitmise kaitstud tööhõive programmide raames.
- (37) Selleks et hankemenetlustesse asjakohaselt integreerida keskkonnavalased, sotsiaalsed ja tööalased nõuded, on eriti oluline, et liikmesriigid ja avaliku sektori hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid, mis tagavad kohustuste täitmise, mis on sätestatud keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguses, mida kohaldatakse kohas, kus hakatakse ehitustöid tegema või teenuseid osutama, ning mis tulenevad nii siseriiklikul kui ka liidu tasandil kehtivatest õigusnormidest, määrustest ja otsustest ning kollektiivlepingutest, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Samuti tuleks lepingu täitmise ajal täita kõikide liikmesriikide poolt ratifitseeritud ja X lisas loetletud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevaid kohustusi. Siiski ei tohiks see ühelgi viisil takistada töötajate jaoks soodsamate töötingimuste kohaldamist.
- (38) Teenused tuleks lugeda osutatuks kohas, kus täidetakse nende iseloomulikud kohustused. Kui teenuseid osutatakse distantsilt, näiteks kõnekeskuste poolt osutatavad teenused, tuleks lugeda need osutatuks nende täitmise kohas, sõltumata sellest, kuhu ja millistele liikmesriikidele on asjaomased teenused suunatud.
- (39) Asjaomaseid kohustusi võiks kajastada lepingu klauslites. Samuti peaks olema võimalik lisada klauslid, millega tagatakse kollektiivlepingute järgimine kooskõlas liidu õigusega riigihankelepingute valdkonnas. Asjaomaste kohustuste täitmata jätmist võidakse käsitada asjaomase ettevõtja raske eksimusena, mille alusel võib kõnealuse ettevõtja riigihankelepingute sõlmimise menetlustest kõrvaldada.
- (40) Nende keskkonna-, sotsiaal- ja tööõigusealaste sätete järgimist tuleks kontrollida hankemenetluse asjaomastes etappides, st kui kohaldatakse osalejate valikut ja lepingute sõlmimist reguleerivad üldpõhimõtteid, kõrvaldamise aluseid ja põhjendamatu madala maksumusega pakkumusi käsitlevaid sätteid. Sel eesmärgil tuleks vajalik kontrollimine teostada kooskõlas käesoleva direktiivi, eelkõige nende sätetega, mis reguleerivad tõendusviise ja ettevõtja enda kinnitusi.
- (41) Käesolev direktiiv ei tohiks ühelgi viisil takistada selliste meetmete kehtestamist või elluviimist, mis on vajalikud avaliku korra, kõlbluse, julgeoleku, tervishoiu, inimeste ja loomade elu, taimede kaitse või muude keskkonnameetmete jaoks, ning eelkõige säästva arengu seisukohalt, kui need meetmed on kooskõlas ELi toimimise lepinguga.
- (42) Esineb tungiv vajadus selle järele, et avaliku sektori hankijatel oleks võimalik rakendada täiendavat paindlikkust, et valida läbirääkimistega hankemenetlus. Selliste menetluste ulatuslikum kasutamine suurendaks tõenäoliselt ka piiriülest kaubandust, kuna hindamine on näidanud, et väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetluse teel sõlmitud lepingute puhul on piiriüleised pakkumused eriti edukad. Liikmesriikidel peaks olema võimalik näha ette konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse või võistleva dialoogi kasutamine erinevates olukordades, kui läbirääkimisteta avatud või piiratud menetlused ei anna tõenäoliselt hankete rahuldavat tulemust. Tuleks meeles pidada, et lepingu maksumust aluseks võttes on

Asjaomaseid meetmeid tuleks kohaldada kooskõlas Euroopa Liidu õiguse aluspõhimõtetega, eelkõige võrdse kohtlemise tagamiseks. Kõnealuseid meetmeid tuleks kohaldada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT L 18, 21.1.1997, lk 1).

võistleva dialoogi kasutamine viimastel aastatel märkimisväärselt suurenenud. See on osutunud kasulikuks juhtudel, kus avaliku sektori hankijad ei suuda määratleda nende vajadustele vastavaid vahendeid või hinnata, milliseid tehnilisi, rahalisi või õiguslikke lahendusi võib turg pakkuda. Selline olukord võib tekkida eelkõige innovatiivsete projektide, suurte integreeritud transpordiinfrastruktuuriprojektide, suurte arvutivõrkude või keeruka ja struktureeritud finantseerimisega projektide puhul. Asjakohasel juhul tuleks avaliku sektori hankijaid ergutada määrama projektijuhi, et tagada hankemenetluse ajal hea koostöö ettevõtjate ja avaliku sektori hankija vahel.

- (43) Ehitustööde riigihankelepingute puhul võib selline olukord esineda juhul, kui on tegemist mittestandardsete hoonete ehitusega või kui ehitustööd hõlmavad projekteerimist või innovatiivseid lahendusi. Tõenäoliselt on konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse või võistleva dialoogi kasutamisest kasu selliste teenuste ja asjade puhul, mis nõuavad kohandamist või projekteerimist. Selline kohandamine või projekteerimine on eriti vajalik komplekssete riigihangete puhul, näiteks kui on tegemist keeruliste toodete, intellektuaalteenuste (näiteks mõne nõustamis-, arhitektuuri- või inseneriteenuse) või suuremahuliste info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) projektidega. Nendel juhtudel võivad läbirääkimised olla vajalikud, tagamaks, et asjaomased asjad või teenused vastavad avaliku sektori hankija vajadustele. Konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetlust ega võistlevat dialoogi ei tuleks kasutada valmisteenuste ja -toodete puhul, mida võivad pakkuda mitmed erinevad turul tegutsevad ettevõtjad.
- (44) Konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetlust peaks olema võimalik kasutada juhul, kui avatud või piiratud hankemenetluse tulemusel saadi üksnes ebakorrektsed või vastuvõetamatud pakkumused. Sellisel juhul peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik pidada läbirääkimisi korrektsete ja nõuetele vastavate pakkumuste saamiseks.
- (45) Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus peaks pakkuma piisavalt tagatist võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtete järgimiseks. Eelkõige peaksid avaliku sektori hankijad esitama eelnevalt miinimumnõuded, mis iseloomustavad riigihanke olemust ja mida ei tohiks läbirääkimistel muuta. Hindamise kriteeriumid ja nende osakaalu määramine peaks kogu menetluse käigus jääma muutumatuks ning neid ei tuleks käsitleda läbirääkimistel, et tagada kõigi ettevõtjate võrdne kohtlemine. Läbirääkimiste eesmärk peaks olema pakkumuste parandamine, et võimaldada avaliku sektori hankijal hankida täpselt tema konkreetsetele vajadustele kohandatud ehitustöid, asju ja teenuseid. Läbirääkimistel võib käsitleda kõiki hangitavate ehitustööde, asjade ja teenuste omadusi, muu hulgas näiteks kvaliteeti, kvantiteeti, võlaõiguslikke tingimusi ning samuti sotsiaal-, keskkonna- ja innovatsioonialaseid aspekte, kui need ei ole miinimumnõuete raames kehtestatud.

Tuleks selgelt sätestada, et avaliku sektori hankija kehtestavad miinimumnõuded puudutavad neid tingimusi ja omadusi (eelkõige füüsilisi, funktsionaalseid ja õiguslikke), mida iga pakkuja peaks täitma või omama, et võimaldada avaliku sektori hankijal sõlmida leping vastavalt valitud pakkumuste hindamise kriteeriumitele. Protsessi läbipaistvuse ja jälgitavuse tagamiseks tuleks kõik etapid nõuetekohaselt dokumenteerida. Lisaks sellele tuleks kogu menetluse käigus esitada kõik pakkumused kirjalikult.

- (46) Avaliku sektori hankijatel peaks olema lubatud lühendada teatavaid avatud ja piiratud hankemenetluse ning konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluste suhtes kohaldatavaid tähtaegu, kui olukorra kiireloomulisus muudab kõnealuste tähtaegade kasutamise võimatuks, mida avaliku sektori hankijad peavad nõuetekohaselt põhjendama. Tuleks täpsustada, et see ei pea ilmingimata olema äärmiselt kiireloomuline olukord, mida asjaomane avaliku sektori hankija ei suutnud ette näha ja mida see hankija ei põhjustanud.
- (47) Teadusuuringud ja innovatsioon, sealhulgas ökoinnovatsioon ja sotsiaalne innovatsioon, on tulevase majanduskasvu peamisi mõjutajaid ning seega aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegias „Euroopa 2020” väga tähtsal kohal. Ametiasutused peaksid kasutama riigihankeid võimalikult strateegiliselt innovatsiooni edendamiseks. Innovatiivsete toodete, ehitustööde ja teenuste ostmisega saab oluliselt parandada avalike teenuste tõhusust ja kvaliteeti ning lahendada tõsisid ühiskondlikke probleeme. Nii saab avaliku sektori raha kõige tulusamalt kasutada ning lisaks kaasnevad uute ideede loomisega, nende ideede muutmiseks innovatiivseteks toodeteks ja teenusteks ning seeläbi jätkusuutliku majanduskasvu edendamiseks üldisemad majanduse, keskkonna ja ühiskonnaga seotud hüved.

Tuleks meeles pidada, et kommertskasutusele eelnevaid hankeid käsitlevas komisjoni 14. detsembri 2007. aasta teatises „Kommertskasutusele eelnevad hanked: innovatsiooni kiirendamine jätkusuutlike ja kvaliteetsete avalike teenuste tagamiseks Euroopas” on visandatud mitmeid hankemudeleid, milles käsitletakse käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jäävate teadusuuringute ja arendustegevusega seotud teenuste riigihanget. Neid mudeleid oleks võimalik endiselt kasutada, kuid käesolev direktiiv peaks samuti aitama soodustada innovatiivsete toodete riigihangete läbiviimist ning aitama liikmesriikidel saavutada innovatiivse liidu eesmärgi.

- (48) Innovatsiooni tähtsuse tõttu ergutatakse avaliku sektori hankijaid lubama alternatiivseid lahendusi nii sageli kui võimalik. Kõnealuste hankijate tähelepanu tuleks seega juhtida vajadusele määratleda miinimumnõuded, millele alternatiivsed lahendused peavad vastama, enne selle teatamist, et alternatiivseid lahendusi on lubatud esitada.

(49) Kui innovatiivse toote või teenuse või innovatiivsete ehitustööde väljaarendamise ning sellest tulenevate asjade, teenuste või ehitustööde järgneva soetamise vajadust ei saa rahuldada juba turul olemas olevate lahendustega, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik kasutada erimenetlust seoses käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate lepingutega. Selline erimenetlus peaks võimaldama avaliku sektori hankijatel luua pikaajalisi innovatsioonipartnerlusi uue innovatiivse toote, teenuse või ehitustöö väljaarendamiseks ja hilisemaks ostmiseks, tingimusel et sellise innovatiivse toote saab tarnida või sellise teenuse osutada või sellised innovatiivsed ehitustööd teha kokkulepitud kvaliteedi ja hinnaga, ilma et ostmiseks oleks vaja eraldi hankemenetlust. Innovatsioonipartnerlus peaks põhinema protseduureeglitel, mida kohaldatakse konkurentsipõhise läbirääkimistega hanke menetluse suhtes, ning lepingu sõlmimine tuleks otsustada üksnes parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, mis on kõige sobivam kriteerium innovatiivseid lahendusi hõlmavate pakkumuste võrdlemiseks. Nii väga suurte projektide kui ka väiksemate innovatiivsete projektide puhul peaks innovatsioonipartnerlus olema üles ehitatud nii, et see saaks luua vajaliku innovatiivse lahenduse väljatöötamist motiveeriva turunõudluse, põhjustamata seejuures turu sulgemist.

Avaliku sektori hankijad peaksid seetõttu kasutama innovatsioonipartnerlusi viisil, mis ei tõkesta, piira ega moonuta konkurentsi. Teatavatel juhtudel võiks innovatsioonipartnerluste loomine mitme partneriga aidata sellist mõju vältida.

(50) Et vältida kahjuliku mõju avaldumist konkrentsile, tuleks väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust kasutada ainult väga erandlikes olukordades. Sellise erandi kohaldamine peaks piirduma ainult juhtudega, kus väljakuulutamise ei ole võimalik äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu, mis on põhjustatud avaliku sektori hankijale ettenägematustest ja temast sõltumatutest asjaoludest, või kui algusest peale on selge, et väljakuulutamise ei aitaks konkurentsi suurendada või saavutada paremat hanketulemust, eelkõige seetõttu, et objektiivsetel asjaoludel leidub ainult üks ettevõtja, kes suudab lepingut täita. Selline on olukord kunstiteoste puhul, kus kunstniku isik määrab olemuslikult kunstiobjekti unikaalse iseloomu ja väärtuse. Eksklusivsus saab tekkida ka muudel põhjustel, kuid üksnes olukorras, kus ainuõiguse kasutamine on objektiivselt põhjendatud, saab õigustada väljakuulutamiseta läbirääkimistega menetluse kasutamist, kui eksklusivsus ei ole tekitanud tulevast hankemenetlust silmas pidades avaliku sektori hankija ise.

Sellele erandile tuginev avaliku sektori hankija peaks esitama põhjendused, miks ei ole mõistlikke alternatiive

või aseaineid, nagu alternatiivsete, sealhulgas avaliku sektori hankija liikmesriigist väljastpoolt lähtuvate jaotuskanalite kasutamine või funktsionaalselt võrreldavate ehitustööde, asjade ja teenuste võimalik hankimine.

Kui eksklusivsus tuleneb tehnilistest põhjustest, tuleks need iga üksikjuhtumi puhul üksikasjalikult määratleda ja põhjendada. Need võivad hõlmata näiteks seda, et teistel ettevõtjatel on tehniliselt peaaegu võimatu saavutada nõutavat kvaliteeti, või on vaja spetsiifilist oskusteavet või spetsiifilisi tööriistu või vahendeid, mis on ainult ühe ettevõtja käsutuses. Tehnilised põhjused võivad tuleneda spetsiifilistest koostalitlusvõime nõuetest, mis peavad olema täidetud, et tagada hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste toimimine.

Lisaks ei ole kasulik kasutada hankemenetlust, kui asjad ostetakse otse tooraineturult, sealhulgas kaupade, nagu põllumajandustooted või tooraine, kauplemisplatvormi kaudu, või energiabörsilt, kus reguleeritud ja järelevalve allutatud mitmepoolne kauplemissüsteem tagab loomulikul viisil turuhinna.

(51) Tuleks selgitada, et konfidentsiaalse teabe kaitset käsitlevad sätted ei takista ühelgi viisil sõlmitud lepingute mittekonfidentsiaalsete osade, sealhulgas nende hilisemate muudatuste avalikustamist.

(52) Elektroonilised teabevahendid võivad lepingute väljakuulutamist oluliselt lihtsustada ning suurendada hankeprotsesside tõhusust ja läbipaistvust. Need tuleks hankemenetluses kasutusele võtta standardsete side- ja teavitustehnikana, sest need suurendavad oluliselt ettevõtjate võimalusi osaleda hankemenetluses kogu siseturul. Sel eesmärgil tuleks teha kohustuslikuks edastada teated elektroonilisel teel, teha hankedokumendid elektrooniliselt kättesaadavaks ning minna 30-kuulise üleminekupeerioidi järel täielikult üle elektroonilisele sidele, mis tähendab sidet, sealhulgas osalemistaotluste ja eelkõige pakkumuste esitamist (elektrooniline esitamine) elektrooniliste vahendite kaudu riigihanke kõigis etappides. Liikmesriikidel ja avaliku sektori hankijatel peaks olema vabadus minna soovi korral kaugemale. Samuti tuleks selgelt sätestada, et käesoleva direktiivi kohane kohustus kasutada elektroonilisi sidevahendeid ei peaks siiski kohustama avaliku sektori hankijaid töötleva pakkumusi elektrooniliselt ega muutma kohustuslikuks elektroonilist hindamist või automaattöötlust. Lisaks ei tohiks käesoleva direktiivi alusel ühegi hankemenetluse elemendi ega avaliku sektori hankija sisese suhtluse suhtes kehtida pärast lepingu sõlmimist kohustus kasutada elektroonilisi sidevahendeid.

(53) Välja arvatud teatavatel erijuhtudel, peaksid avaliku sektori hankijad kasutama elektroonilisi sidevahendeid, mis on mittediskrimineerivad, üldiselt kättesaadavad ja koostalitlusvõimelised üldkasutatavate IKT toodetega ega piira ettevõtjate võimalusi hankemenetluses osalemiseks. Selliste sidevahendite kasutamisel tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta ka puuetega inimeste ligipääsu võimalusi. Tuleks selgitada, et kohustus kasutada elektroonilisi vahendeid kõigis hankemenetluse etappides ei ole asjakohane, kui elektrooniliste vahendite kasutamine nõuaks eriseadmeid või üldiselt mittekasutatavate failivormingute kasutamist või kui vastavat sidet saaks pidada üksnes spetsiaalsete kontoriseadmete abil. Seetõttu teatavatel juhtudel, mis tuleks ammendavalt loetleda, ei peaks avaliku sektori hankijad olema kohustatud nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist. Käesolev direktiiv sätestab, et sellised juhud hõlmavad olukordi, mis nõuavad spetsiaalsete kontoriseadmete kasutamist, mida avaliku sektori hankijad üldiselt ei kasuta, nagu laiformaatprinterid. Mõnedes hankemenetlustes võidakse hankedokumentides nõuda füüsilise või mõõtkavas mudeli esitamist, mida ei saa avaliku sektori hankijale esitada elektrooniliste vahendite abil. Sellistel juhtudel tuleks mudel esitada avaliku sektori hankijale posti teel või muul sobival infokandjal.

Siiski tuleks selgelt sätestada, et muude sidevahendite kasutamisel tuleks piirduda nende pakkumuse elementidega, mille puhul ei ole nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine.

On asjakohane selgelt sätestada, et juhul, kui see on tehnilistel põhjustel vajalik, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik näha ette nende dokumendifailide maksimaalne suurus, mida võib esitada.

(54) Võib esineda erandjuhtumeid, kus avaliku sektori hankijatel peaks olema lubatud elektroonilisi sidevahendeid mitte kasutada, kui see on vajalik selleks, et kaitsta teabe eriti tundlikku iseloomu. Tuleks selgitada, et kui selliste elektrooniliste vahendite kasutamine, mis ei ole üldiselt kättesaadavad, saab pakkuda vajalikul tasemel kaitset, tuleks neid vahendeid kasutada. Nii võib see näiteks olla juhul, kus avaliku sektori hankijad nõuavad spetsiaalsete turvaliste sidevahendite kasutamist, millele nad pakuvad juurdepääsu.

(55) Erinevad tehnilised vormingud või protsessid ja erinevad sõnumiedastusstandardid võivad potentsiaalselt takistada koostalitlust mitte üksnes liikmesriigisiselt, vaid eriti ka

liikmesriikide vahel. Näiteks selleks, et osaleda hankemenetluses, kus on lubatud või nõutud kasutada elektroonilisi katalooge, mis on ühine vorming teabe esitamiseks ja organiseerimiseks kõigile osalevatele pakkujatele ja mida on võimalik kasutada elektrooniliselt, oleks ettevõtjatel standardi puudumisel vaja kohandada oma katalooge vastavalt igale hankemenetlusele, mis tähendaks väga sarnase teabe esitamist eri vormingutes, sõltuvalt asjaomase avaliku sektori hankija nõuetest. Kataloogi vormingu standardimine parandaks seega koostalitlusvõime ulatust, suurendaks tõhusust ja vähendaks ettevõtjate tehtavaid jõupingutusi.

(56) Kaaludes, kas on vaja tagada erinevate tehniliste vormingute ja protsesside ning sõnumiedastusstandardite vahelist koostalitlusvõimet või seda suurendada, tehes konkreetsete standardite kasutamise kohustuslikuks, ning sellise vajaduse olemasolu kindlaks teinuna kaaludes, millised standardid kehtestada, peaks komisjon võtma suurel määral arvesse asjaomaste sidusrühmade arvamust. Samuti tuleks uurida, millises ulatuses on ettevõtjad ja avaliku sektori hankijad standardite tegelikkuses juba kasutanud ja kui hästi need on toimunud. Enne mõne tehnilise standardi kasutamise kohustuslikuks tegemist peaks komisjon samuti hoolikalt analüüsima sellega kaasnevat võimalikku kulud, eelkõige seoses olemasolevate elektrooniliste riigihankelõpude sõlmimise lahenduste, sealhulgas infrastruktuuri, protsesside ja tarkvara kohandamisega. Kui asjaomased standardid ei ole välja töötanud rahvusvaheline, Euroopa või riiklik standardiorganisatsioon, peaksid need vastama IKT standardite suhtes kohaldatavatele nõuetele, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1025/2012⁽¹⁾.

(57) Enne lepingu sõlmimise menetluse erinevates etappides kasutatavate elektrooniliste sidevahendite puhul nõutava turvalisuse taseme kehtestamist peaksid liikmesriigid ja avaliku sektori hankijad hindama ühelt poolt asjaomase teabe saatjate korrektse ja usaldusväärse tuvastamise ja teabe sisu tervikluse tagamise eesmärgil kehtestatavate nõuete ja teiselt poolt probleemide tekkimise (näiteks olukorras, kus sõnumi saadab muu kui märgitud saatja) riskide vahelist proportsionaalsust. Kõiki muid tingimusi samasugustena käsitledes tähendaks see seda, et näiteks sellise e-posti sõnumi puhul nõutav turvalisuse tase, milles palutakse täpsustada teabekoosoleku toimumise aadressi, ei peaks olema sama kui pakkumuse puhul, mis on ettevõtja jaoks siduv pakkumine. Sarnaselt võib proportsionaalsuse hindamise tulemuseks olla madalama

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12).

tasemega turvalisuse taseme nõue seoses elektrooniliste kataloogide uuesti esitamisega või pakkumuste esitamisega raamlepingute kohaste minikonkursside raames või hankedokumentidele juurdepääsuga.

(58) Kuigi hankemenetluse olulised elemendid, nagu hankedokumendid, osalemistaotlused, huvi kinnitamise avaldused ja pakkumused tuleks alati esitada kirjalikult, peaks olema jätkuvalt võimalik suhelda ettevõtjatega suuliselt, tingimusel et see dokumenteeritakse piisavas ulatuses. See on vajalik selleks, et tagada piisav läbipaistvus, mis võimaldab tõendada, kas on järgitud võrdse kohtlemise põhimõtet. Eelkõige on oluline, et suuline suhtlemine pakkujatega, mis võib mõjutada pakkumuste sisu ja hindamist, dokumenteeritakse piisavas ulatuses ja sobival viisil, näiteks kirjalikult või helisalvestusvahenditega või tehes kokkuvõtte suhtluse peamistest elementidest.

(59) Euroopa riigihanketurgudel on avaliku sektori hankijad hakanud järjest rohkem nõudlust koondama, et saavutada mastaabisäästu, sealhulgas vähendada hindu ja tehingukulusi, ning tõhustada ja muuta professionaalsemaks riigihangete korraldust. Seda saab saavutada kas osalevate avaliku sektori hankijate arvu või lepingute mahu ja maksumuse koondamisega pikema aja jooksul. Ostude koondamist ja keskseks muutmist tuleb siiski hoolikalt jälgida, et vältida ostujõu ülemääraast koondumist ja konkurentsivastast koostööd ning säilitada läbipaistvus ja konkurents, samuti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate turulepääsu võimalused.

(60) Laialdast kasutust on leidnud raamlepingud, mida peetakse kogu Euroopas tõhusaks hankemeetodiks. Seetõttu tuleks need jätta suurel määral samaks. Teatavaid aspekte on vaja siiski selgitada, eelkõige seda, et raamlepingut ei peaks kasutama avaliku sektori hankija, kes ei ole raamlepingus kindlaks tehtud. Selleks tuleks selgelt märkida avaliku sektori hankijad, kes on konkreetse raamlepingu osalised alusest peale, kas nimepidi või muul viisil, näiteks osutades teatavale avaliku sektori hankijate kategooriale selgelt piiritletud geograafilisel alal, et asjaomased avaliku sektori hankijad saaks hõlpsalt ja ühemõtteliselt kindlaks teha. Samuti ei peaks raamleping olema pärast selle sõlmimist avatud uutele ettevõtjatele. See tähendab näiteks seda, et kui keskne hankija kasutab avaliku sektori hankijate üldregistrit või nende

kategooriat (näiteks konkreetse geograafilise ala kohalikud omavalitsused), kellel on õigus kasutada tema sõlmitavat raamlepingut, peaks see keskne hankija tegema seda viisil, mis võimaldab kindlaks teha nii asjaomase avaliku sektori hankija kui ka kuupäeva, alates millest ta omandab õiguse kasutada keskse hankija sõlmitud raamlepingut, sest see kuupäev määrab kindlaks, milliseid konkreetseid raamlepinguid sellel avaliku sektori hankijal on võimalik kasutada.

(61) Objektiivsete tingimuste hulka, mille alusel määratakse kindlaks, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja peaks vastavat ülesannet täitma (näiteks füüsiliste isikutele kasutamiseks ette nähtud asjade tarnimine või teenuste osutamine), võib kõiki tingimusi kehtestava raamlepingu kontekstis kuuluma asjaomaste füüsiliste isikute vajadused ja eelistused.

Avaliku sektori hankijatele tuleks võimaldada täiendavat paindlikkust selliste raamlepingute alusel riigihangete läbiviimisel, mis on sõlmitud rohkem kui ühe ettevõtjaga ja milles kehtestatakse kõik tingimused.

Sellistel juhtudel peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik tellida ehitustöid või soetada asju või teenuseid, mida käsitletakse raamlepingus, kas taotledes neid ühelt ettevõtjalt, kes on kindlaks määratud vastavalt objektiivsetele kriteeriumitele ja juba kehtestatud tingimustele, või sõlmides pärast raamlepingu osaliseks olevate ettevõtjate vahelise minikonkursi korraldamist konkreetse asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste hankelepingu. Läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise tagamiseks peaks avaliku sektori hankijad raamlepingu sõlmimiseks esitavates hankedokumentides märkima objektiivsed kriteeriumid, mille alusel valitakse nende kahe raamlepingu täitmise meetodi vahel. Need kriteeriumid võiksid olla seotud näiteks asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kvantiteedi, maksumuse või omadustega, sealhulgas vajadusega tagada teenuse või turvalisuse kõrgem tase, või hinnataseme muutusega võrreldes eelnevalt kindlaks määratud hinnaindeksiga. Avaliku sektori hankijad peaksid raamlepinguid kasutama nõuetekohasel viisil, mis ei tõkesta, piira ega moonuta konkurentsi. Avaliku sektori hankijad ei peaks olema käesoleva direktiivi kohaselt kohustatud kõnealuse raamlepingu alusel hankima raamlepinguga hõlmatud ehitustöid, asju või teenuseid.

- (62) Samuti tuleks selgitada, et samal ajal, kui raamlepingul põhinevad hankelepingud tuleb sõlmida enne raamlepingu kehtivuse lõppemist, ei pea raamlepingul põhinevate üksikute hankelepingute kestus langema kokku selle raamlepingu kestusega, vaid võib olla vastavalt vajadusele kas sellest lühem või pikem. Eelkõige peaks olema lubatud võtta raamlepingul põhinevate üksikute hankelepingute kestuse kindlaksmääramisel arvesse selliseid tegureid nagu nende täitmiseks vajalik aeg, kui leping seondub ka selliste seadmete hooldamisega, mille eeldatav kasulik eluiga on rohkem kui neli aastat, või kui lepingu täitmiseks on vaja töötajate ulatuslikku koolitamist.
- Samuti tuleks selgitada, et võib olla erandjuhtumeid, kus ka raamlepingute endi kestus peaks olema lubatud olla pikem kui neli aastat. Sellised juhtumid, mis peaksid olema nõuetekohaselt põhjendatud, eelkõige raamlepingu esemega, võivad tekkida näiteks siis, kui ettevõtjatel on vaja seadmeid, mille amortisatsiooniaeg on pikem kui neli aastat ning mis peavad kogu raamlepingu kestuse ajal olema igal ajal kättesaadavad.
- (63) Samuti oleks vaja omandatud kogemusi arvesse võttes kohandada dünaamiliste hankesüsteemide suhtes kohaldatavaid eeskirju, et avaliku sektori hankijad saaksid täielikult ära kasutada kõnealuse vahendiga seotud võimalused. Neid süsteeme tuleb lihtsustada, eelkõige tuleks neid rakendada piiratud menetluse kujul, kõrvaldades seega esialgsete pakkumuste vajaduse, mida on dünaamiliste hankesüsteemide puhul peetud üheks peamiseks probleemiks. Igal ettevõtjal, kes esitab osalemistaotluse ja vastab kvalifitseerimise tingimustele, tuleks lubada osaleda dünaamilises hankesüsteemis selle kehtivusaja jooksul. See hankesüsteem võimaldab avaliku sektori hankijal saada eriti suures valikus pakkumusi ja tagada seega avaliku sektori rahaliste vahendite optimaalne kasutamine ulatusliku konkurentsi alusel seoses tavapäraste või valmistoodete, ehitustööde või teenustega, mis on turul üldiselt kättesaadavad.
- (64) Need osalemistaotlused tuleks tavapäraselt läbi vaadata maksimaalselt kümne tööpäeva jooksul, arvestades asjaolu, et kvalifitseerimise tingimusi hinnatakse käesolevas direktiivis sätestatud lihtsustatud dokumentatsiooniuuete alusel. Dünaamilise hankesüsteemi kehtestamisel võivad avaliku sektori hankijad siiski hanketeate esmakordse avaldamise või huvi kinnitamise ettepaneku korral seista vastamisi nii suure osalemistaotluste hulga, et nad vajavad nende läbivaatamiseks rohkem aega. See peaks olema lubatud, tingimusel et konkreetset riigihanget ei käivitata enne, kui kõik taotlused on läbi vaadatud. Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik määrata kindlaks, millisel viisil nad kavatsesid osalemistaotlused läbi vaadata, näiteks otsustades viia sellise läbivaatamise läbi üksnes korra nädalas, tingimusel et järgitakse iga osalemistaotluse läbivaatamise tähtaega.
- (65) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda igal ajal dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja jooksul ettevõtjatel uuendatud ja ajakohastatud enda kinnituste esitamist sobiva tähtaja jooksul kvalitatiivsete kvalifitseerimise tingimuste täitmise kohta. Tuleks meeles pidada, et tõendeid käsitlevates käesoleva direktiivi üldsätetes ette nähtud võimalus paluda ettevõtjalt täiendavate dokumentide esitamist ja sellise pakkuja, kellega on otsustatud leping sõlmida, kohustus seda teha kehtivad eelkõige dünaamiliste hankesüsteemide puhul.
- (66) Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) suurtes dünaamilistes hankesüsteemides (näiteks keske hankija hallatavas hankesüsteemis) osalemise võimaluste parandamiseks peaks asjaomane avaliku sektori hankija saama süsteemi jagada objektiivselt määratletud toodete, ehitustööde või teenuste kategooriateks. Need kategooriad tuleks määratleda objektiivsete kriteeriumite alusel, mis võivad hõlmata näiteks asjaomase kategooria raames sõlmitava konkreetse lepingu maksimaalset lubatud suurust või teatud geograafilist ala, kus konkreetsete lepingute täitmine peab toimuma. Kui dünaamiline hankesüsteem on jagatud kategooriateks, peaks avaliku sektori hankija kohaldama kvalifitseerimise tingimusi, mis on proportsionaalsed asjaomase kategooria omadustega.
- (67) Tuleks selgelt sätestada, et teatavate ehitustööde riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute puhul, mille esemeks on intellektuaalne tegevus, näiteks ehitustööde projekteerimine, ei ole tavaliselt sobilik kasutada elektroonilist oksjonit, sest elektroonilise oksjoni esemeks võivad olla ainult elemendid, mida saab hinnata automaatselt elektrooniliste vahenditega ilma avaliku sektori hankija sekkumise või hindamiseta, nimelt elemendid, mis on kvantifitseeritavad nii, et neid saab väljendada arvudes või protsendimäärana.
- Siiski tuleks lisaks täpselt sätestada, et elektroonilisi oksjoneid võib kasutada hankemenetluses konkreetse intellektuaalomandi õiguse ostmiseks. Samuti on asjakohane meeles pidada, et kuigi avaliku sektori hankijad võivad vähendada taotlejate ja pakkujate arvu seni, kuni oksjon ei ole veel alanud, ei tohiks pärast oksjoni algust olla lubatud vähendada täiendavalt elektroonilisel oksjonil osalevate pakkujate hulka.
- (68) Töötatakse pidevalt välja uusi elektroonilisi hankemethodeid, näiteks elektroonilised kataloogid. Elektrooniline kataloog on kõigile osalevatele pakkujatele ühine vorming teabe esitamiseks ja organiseerimiseks, mida on võimalik kasutada elektrooniliselt. Selle näiteks võivad olla tabeli kujul esitatud pakkumused. Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda elektroonilisi katalooge kõikides kättesaadavates menetlustes, mille puhul on nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine. Elektroonilised kataloogid aitavad suurendada

konkurentsi ning tõhustada riigihankeid, eelkõige säästes aega ja raha. Siiski tuleb kehtestada teatavad eeskirjad, mis aitaksid tagada, et uute meetodite kasutamine vastab käesolevale direktiivile ning võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtetele. Seega ei peaks elektrooniliste kataloogide kasutamine pakkumuste esitamiseks tähendama seda, et ettevõtjad võivad piirduda oma üldkataloogi esitamisega. Ettevõtjad peaksid siiski kohandama oma üldkatalooge vastavalt konkreetsele hankemenetlusele. Selline kohandamine tagab, et konkreetsetes hankemenetluses edastatavas kataloogis käsitletakse üksnes selliseid tooteid, ehitustöid või teenuseid, mis ettevõtja aktiivse analüüsi põhjal vastavad avaliku sektori hankija nõuetele. Seda tehes peaks ettevõtjatel olema lubatud kopeerida oma üldkataloogis sisalduvat teavet, kuid ei tohiks olla lubatud esitada üldkataloogi ennast.

Lisaks tuleks piisavalt tagatud jälgitavuse, võrdse kohtlemise ja prognoositavuse korral lubada avaliku sektori hankijatel koostada teatavate riigihangetega seoses pakkumusi varem edastatud elektrooniliste kataloogide alusel, eelkõige kui raamlepingu alusel on riigihange uuesti välja kuulutatud või kui kasutatakse dünaamilist hankesüsteemi.

Kui avaliku sektori hankija on koostanud pakkumuse, peaks asjaomasele ettevõtjale andma võimaluse teha kindlaks, et selliselt avaliku sektori hankija poolt koostatud pakkumus ei sisalda sisulisi vigu. Kui esinevad sisulised vead, ei tohiks avaliku sektori hankija koostatud pakkumus olla ettevõtja jaoks siduv enne vigade parandamist.

Kooskõlas elektroonilisi sidevahendeid käsitlevate eeskirjadega ei tohiks avaliku sektori hankijad põhjendamatu takistada ettevõtjate juurdepääsu hankemenetlustele, mille puhul pakkumused esitatakse elektrooniliste kataloogide kujul ja tagatakse kooskõla mittediskrimineerimist ja võrdset kohtlemist käsitlevate üldpõhimõtetele.

- (69) Enamikus liikmesriikides kasutatakse üha enam keskseid hankemeetodeid. Keskseid hankijad vastutavad riigihangete korraldamise, dünaamiliste hankesüsteemide haldamise või riigihankelepingute/raamlepingute sõlmimise eest teiste avaliku sektori hankijate jaoks tasuta. Avaliku sektori hankijad, kelle jaoks raamleping on sõlmitud, peaksid saama seda kasutada üksiku ostu või korduvate ostude sooritamiseks. Riigihangete suurte mahtude tõttu võivad need meetodid aidata suurendada

konkurentsi ja peaksid aitama muuta riigihangete läbiviimise professionaalsemaks. Seetõttu tuleks liidu tasandil kehtestada avaliku sektori hankijate heaks tegutsevaid keskseid hankijad käsitlevad sätteid ning tuleks selgelt sätestada, et keskseid hankijad tegutsevad kahel erineval viisil.

Esiteks peaks neil olema võimalik tegutseda hulgi- ja kaubandusettevõtjana, ostes, ladustades ja müües edasi kaupu, ning teiseks peaks neil olema võimalik tegutseda vahendajatena, sõlmides lepinguid, rakendades dünaamilisi hankesüsteeme või sõlmides raamlepinguid avaliku sektori hankijate jaoks. Sellist vahendajarolli võidakse mõnedel juhtudel täita, viies asjaomase lepingu sõlmimise menetluse läbi autonoomselt, ilma asjaomase avaliku sektori hankija üksikasjalike juhusteta. Muudel juhtudel võidakse viia asjaomased lepingu sõlmimise menetlused läbi asjaomase avaliku sektori hankija juhiste kohaselt, tema nimel ja arvel.

Lisaks tuleks sätestada eeskirjad käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest vastutuse jaotamiseks keskse hankija ja avaliku sektori hankija vahel, kes hangib keskselt hankijalt või tema kaudu. Kui keskne hankija vastutab ainuisikuliselt hankemenetluste läbiviimise eest, peaks ta ka ainuisikuliselt ja vahetult vastutama menetluste õiguspärasuse eest. Kui menetluse teatavat osa, näiteks minikonkursi raamlepingu kohaselt või dünaamilise hankesüsteemi alusel individuaalsete lepingute sõlmimist, viib läbi avaliku sektori hankija, peaks avaliku sektori hankija jätkuvalt vastutama menetluse nende osade eest, mida viib läbi tema.

- (70) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik sõlmida keskse hankijaga teenuste riigihankeleping keskse riigihanke teenuste osutamiseks, kasutamata käesolevas direktiivis ette nähtud menetlusi. Samuti peaks olema lubatud, et selline teenuste riigihankeleping hõlmab riigihangete tugiteenuste osutamist. Teenuste riigihankeleping riigihangete tugiteenuste osutamiseks tuleks sõlmida kooskõlas käesoleva direktiiviga, kui neid teenuseid osutatakse muul viisil kui keskse hankija poolt seoses keskse riigihanke läbiviimisega asjaomase avaliku sektori hankija jaoks. Samuti tuleks meeles pidada, et käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada juhul, kui keskset riigihanget viiakse läbi või riigihangete tugiteenuseid osutatakse muul viisil kui käesolevas direktiivis hankena käsitatava rahaliste huvidega seotud lepingu alusel.

- (71) Keskeid hankijaid käsitlevate sätete tugevdamine ei tohiks mingil viisil välistada praeguse ajutiste ühishangete läbiviimise tava jätkumist, mis on vähem institutsionaliseeritud ja vähem süstemaatiline ühine riigihangete korraldamine, ega selliste teenuseosutajate kasutamise kujunenud tava jätkumist, kes valmistavad hankemenetluse ette ja juhivad seda avaliku sektori hankija nimel ja arvel ning tema juhiste kohaselt. Vastupidi – teatavad ühishangete omadused tuleks selgelt määratleda, sest neil võib olla oluline roll näiteks seoses innovatiivsete projektidega.

Ühishanked võivad esineda mitmel kujul, alates kooskõlastatud hankest, kus mitme avaliku sektori hankija, kellest igaüks viib läbi eraldi hankemenetluse, hangitavate tööde, asjade või teenuste kohta koostatakse ühised tehnilised kirjeldused, kuni olukordadeni, kus asjaomased avaliku sektori hankijad viivad ühiselt läbi ühe hankemenetluse, tegutsedes kas koos või tehes hankemenetluse kõigi avaliku sektori hankijate nimel juhtimise ülesandeks ühele avaliku sektori hankijale.

Kui mitmed avaliku sektori hankijad viivad ühiselt läbi hankemenetluse, peaksid nad ühiselt vastutama oma käesoleva direktiivi kohaste kohustuste täitmise eest. Kui avaliku sektori hankijad viivad ühiselt läbi üksnes mõned hankemenetluse osad, peaks ühine vastutus kehtima ainult nende riigihanke osade puhul, mis viiakse läbi ühiselt. Iga avaliku sektori hankija peaks ainuisikuliselt vastutama menetluse või menetluse osade eest, mille ta viib läbi ainuisikuliselt, nagu riigihankelepingu sõlmimine, raamlepingu sõlmimine, dünaamilise hankesüsteemi kasutamine, minikonkursi raamlepingu kohaselt või selle kindlaksmääramine, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja vastavat ülesannet täidab.

- (72) Kesksete riigihangete toetamiseks sobivad eriti hästi elektroonilised sidevahendid, kuna need pakuvad võimaluse andmete taaskasutamiseks ja automaatseks töötlemiseks, minimeerides seega teabe- ja tehingukuluseid. Seepärast tuleks esimese sammuna teha elektrooniliste sidevahendite kasutamine kesksete avaliku sektori hankijate jaoks kohustuslikuks ning soodustada ka tavade ühtlustamist kogu liidus. Seejärel tuleks 30-kuulise üleminekuajaperioodi järel muuta elektrooniliste sidevahendite kasutamine kohustuslikuks kõigi hankemenetluste puhul.
- (73) Eri liikmesriikidest pärit avaliku sektori hankijate ühist hankelepingute sõlmimist raskendavad praegu õiguslikud probleemid, mis on seotud vastuoludega siseriiklike õigusaktide vahel. Olenemata sellest, et direktiiviga 2004/18/EÜ võimaldati kaudselt läbi viia piiriüleseid ühishankeid, esineb avaliku sektori hankijatel endiselt märkimisväärsed õiguslikke ja praktilisi raskusi teise liikmesriigi keskselt hankijalt ostmisel või riigihankelepingute ühisel sõlmimisel. Selleks et võimaldada avaliku

sektori hankijatel kasutada maksimaalselt ära siseturu potentsiaal mastaabisäästu ning riski ja kasu jaotamise osas, eelkõige innovatiivsete projektide puhul, mis on seotud suurema riskiga, kui ühel avaliku sektori hankijal oleks mõistlik kanda, tuleks need raskused kõrvaldada. Seetõttu tuleks kehtestada uued eeskirjad piiriüleste ühishangete kohta, et soodustada avaliku sektori hankijate vahelist koostööd ja suurendada siseturust saadavat kasu, luues piiriüleseid arivõimalusi tarnijatele ja teenuseosutajatele. Need eeskirjad peaksid määrama kindlaks keske hankija piiriülese kasutamise tingimused ja määrama kindlaks piiriüleste ühishangete korral kohaldatavad riigihankeid käsitlevad õigusaktid, sealhulgas kohaldatavaid õiguskaitsevahendeid käsitlevad õigusaktid, täiendades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 593/2008⁽¹⁾ sätestatud kollisiooninorme. Lisaks võivad eri liikmesriikide avaliku sektori hankijad siseriikliku või liidu õiguse alusel asutada ühiseid juriidilisi isikuid. Selliste ühishangete jaoks tuleks kehtestada erisätted.

Avaliku sektori hankijad ei peaks aga kasutama liidu õiguse kohaseid piiriülese ühishanke võimalusi selleks, et hoida kõrvale kohustuslike avaliku õiguse normide kohaldamisest, mis kehtivad nende suhtes liikmesriigis, kus nad asuvad. Sellised eeskirjad võivad hõlmata näiteks sätteid läbipaistvuse ja dokumentidele juurdepääsu kohta või konkreetseid nõudeid tundlike tarnete jälgitavuse kohta.

- (74) Avaliku sektori hankijate koostatud tehnilised kirjeldused peavad võimaldama riigihangete avatust konkurentidele ja jätkusuutlikkusega seotud eesmärkide saavutamist. Seepärast peaks olema võimalik esitada pakkumusi, mis põhinevad mitmesugustel tehnilistel lahendustel, standarditel ja turul kasutuses olevatel tehnilistel kirjeldustel, ning pakkumusi, mis on koostatud olulusringi ning ehitustööde, asjade ja teenuste tootmisprotsessi jätkusuutlikkusega seotud tulemuslikkuse kriteeriumide põhjal.

Seega tuleks tehnilised kirjeldused koostada nii, et need ei vähendaks kunstlikult konkurentsi teatavat ettevõtjat soosivate nõuetega, kirjeldades vastava ettevõtja poolt tavapärast pakutavate asjade, teenuste või ehitustööde põhiomadusi. Kõige paremini aitab seda eesmärki saavutada see, kui tehnilise kirjelduse koostamisel lähtutakse funktsionaalsetest nõuetest ja kasutusomadustest. Funktsionaalsed ja kasutusomadustega seotud nõuded on samuti sobilikud vahendid innovatsiooni soodustamiseks riigihangetes ja neid peaks kasutama võimalikult

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (ELT L 177, 4.7.2008, lk 6).

ulatuslikult. Kui viidatakse Euroopa standardile või selle puudumisel oma riigi standardile, peaksid avaliku sektori hankijad kaaluma ka teistel samaväärsetel süsteemidel põhinevaid pakkumusi. Nõutava määrgisega samaväärsuse tõendamine peaks olema ettevõtja kohustus.

Samaväärsuse tõendamiseks võib pakkujatelt nõuda kolmandate isikute poolt kontrollitud tõendusmaterjali. Samas tuleks siiski aktsepteerida ka muid sobivaid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui asjaomasel ettevõtjal puudub juurdepääs sellistele tõenditele või katsearuannetele või tal ei ole võimalik neid asjaomase tähtja jooksul hankida, tingimusel et asjaomane ettevõtja seeläbi tõendab, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad tehnilises kirjelduses, pakumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes sätestatud nõuetele või kriteeriumitele.

- (75) Avaliku sektori hankijad, kes soovivad osta teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude omadustega ehitustöid, asju või teenuseid, peaksid saama viidata teatavatele määrgistele, nagu Euroopa ökomäärgis, riiklikud või rahvusvahelised ökomäärgised või muud määrgised, tingimusel et määrgise nõuded on seotud lepingu esemega, näiteks toote ja selle esitusviisi kirjeldusega, sealhulgas pakendusnõuetega. Samuti on oluline, et need nõuded on koostatud ja kinnitatud objektiivselt kontrollitavate kriteeriumite alusel, kasutades menetlust, milles saavad osaleda sellised sidusrühmad nagu valitsusasutused, tarbijad, tootjad, turustajad ja keskkonnaorganisatsioonid, ning et määrgise nõuded on kõigile huvitatud osapooltele kättesaadavad. Tuleks selgitada, et sidusrühmad võivad olla avalik-õiguslikud või eraõiguslikud isikud, ettevõtjad või mis tahes liiki valitsusvälised organisatsioonid (organisatsioonid, mis ei kuulu valitsuse juurde ega ole tavapärased ettevõtjad).

Samuti tuleks selgitada, et konkreetsed riigi- või valitsusasutused või organisatsioonid võivad olla seotud määrgist käsitlevate nõuete koostamisega, mida võib kasutada seoses avaliku sektori hankijate riigihangetega, ilma et need asutused või organisatsioonid kaotaksid oma kolmanda isiku staatuse.

Määrgistele viitamisel ei tohiks olla innovatsiooni piirav mõju.

- (76) Kui riigihangete kavandatud kasutajateks on inimesed, olenemata sellest, kas nendeks on üldsus või avaliku sektori hankija töötajad, peavad kõnealused tehnilised kirjeldused olema koostatud nii, et neis võetakse arvesse puudega inimeste ligipääsu või kõigile kasutajatele sobivuse nõuet, v.a nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

- (77) Tehniliste kirjelduste koostamisel peaksid avaliku sektori hankijad võtma arvesse andmekaitseasutuse valdkonnas liidu õigusest tulenevaid nõudeid, eelkõige seoses isikuandmete töötlemise kavandamisega (lõimitud andmekaitse).

- (78) Riigihanked tuleks kohandada VKEde vajadustele. Avaliku sektori hankijaid tuleks ergutada kasutama komisjoni talituste 25. juuni 2008. aasta töödokumendis „Euroopa parimate tavade juhend, millega lihtsustatakse VKEde juurdepääsu riigihankelepingutele” sätestatud parimate tavade koodeksit, milles juhendatakse, kuidas nad saavad kohaldada hankemenetluse raamistikku viisil, mis hõlbustab VKEde osalemist hankemenetlustes. Sel eesmärgil ja konkurentsi suurendamiseks tuleks avaliku sektori hankijaid eelkõige kutsuda üles jaotama suured lepingud osadeks. Selline osadeks jaotamine tuleks teha kvantitatiivsel alusel, et eri riigihankelepingute suurus vastaks paremini VKEde suutlikkusele, või kvalitatiivsel alusel, kooskõlas erinevate asjaomaste tegevusalade ja spetsialiseerumisega, et kohandada eri riigihankelepingute sisu täpsemalt VKEde spetsialiseerunud sektoritele vastavalt ja kooskõlas erinevate järgnevate projektietappidega.

Osade suuruse ja eseme peaks saama vabalt kindlaks määrata avaliku sektori hankija, kes peaks saama ka kooskõlas riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise eeskirjadega sõlmida mõnede osade puhul lepingu ilma käesolevas direktiivis käsitletavaid menetlusi kasutamata. Avaliku sektori hankija peaks olema kohustatud kaaluma riigihankelepingute osadeks jaotamise asjakohasust, säilitades seejuures vabaduse teha otsus autonoomselt mis tahes oluliseks peetaval põhjusel, ilma et tema suhtes kohaldataks halduslikku või kohtulikku järelevalvet. Kui avaliku sektori hankija otsustab, et riigihankelepingu osadeks jaotamine ei ole asjakohane, tuleks üksikaruandes või hankedokumentides esitada avaliku sektori hankija tehtud valiku peamised põhjused. Selliseks põhjuseks võib näiteks olla see, et avaliku sektori hankija leiab, et sellisel osadeks jaotamisel võib tekkida konkurentsi piiramise oht või oht muuta lepingu täitmine tehniliselt ülemäära keeruliseks või kulukaks või et vajadus kooskõlastada erinevate osade töövõtjate tegevust võib tõsiselt ohustada lepingu nõuetekohast täitmist.

Liikmesriikidel peaks olema jätkuvalt võimalik minna kaugemale oma jõupingutustes soodustada VKEde osalemist riigihanketurul, laiendades lepingu väiksemateks lepinguteks jaotamise asjakohasuse arvestamise kohustusel ulatust, nõudes avaliku sektori hankijatelt põhjenduste esitamist otsuse kohta jätta leping osadeks jaotamata või kehtestades kohustuse jaotada leping teatavatel tingimustel osadeks. Samal eesmärgil peaks liikmesriikidel olema võimalik näha ette alltöövõtjatele otsemaksete tegemise mehhanisme.

- (79) Osadeks jaotatud lepingute puhul peaks avaliku sektori hankijatel olema näiteks konkurentsi säilitamiseks või tarnekindluse tagamiseks võimalik piirata nende osade arvu, mille kohta üks ettevõtja võib pakkumuse esitada; samuti peaks neil olema võimalik piirata nende osade arvu, mille suhtes võib ühe pakkujaga lepingu sõlmida.

Kuid riigihankelepingutele VKEde jaoks juurdepääsu hõlbustamise eesmärgi saavutamist võib takistada see, kui avaliku sektori hankijad on kohustatud sõlmima lepingu osade kaupa, isegi kui seejuures tuleb aktsepteerida oluliselt vähem soodsaid lahendusi võrreldes sellega, kui leping sõlmitakse mitme osa või kõigi osade kohta. Kui sellise meetodi kohaldamise võimalusele on eelnevalt selgelt osutatud, peaks avaliku sektori hankijatel seega olema võimalik viia läbi pakkumuste võrdlev hindamine, et määrata kindlaks, kas konkreetse pakkuja esitatud pakkumused teatava osade kombinatsiooni kohta kokku täidavad kooskõlas käesoleva direktiiviga kehtestatud pakkumuste hindamise kriteeriumeid seoses nende osadega paremini kui üksikute asjaomaste osade kohta esitatud pakkumused eraldi võttes. Kui see on nii, siis peaks avaliku sektori hankijatel olema lubatud sõlmida asjaomase pakkujaga leping, milles on kõnealused osad kokku liidetud. Tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijad peaksid kõigepealt läbi viima sellise võrdleva hindamise, mille käigus määravad esmalt kindlaks, millised pakkumused täidavad kõige paremini pakkumuste hindamise kriteeriume ning seejärel võrdlema neid konkreetse pakkuja esitatud pakkumustega teatava osade kombinatsiooni kohta kokku.

- (80) Menetluste kiirendamiseks ja tõhusamaks muutmiseks peaks hankemenetluses osalemise tähtajad olema võimalikult lühikesed, tekitamata lubamatuid takistusi ettevõtjatele, eelkõige VKEdele kogu siseturul. Seetõttu tuleks meeles pidada, et pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise tähtaja kehtestamisel peaksid avaliku sektori hankijad võtma eelkõige arvesse riigihankelepingu keerukust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku aega, isegi kui sellega kaasneb käesolevas direktiivis ette nähtud miinimumtähtaegadest pikemate tähtaegade kehtestamine. Teisest küljest võimaldab elektrooniliste teabedastus- ja sidevahendite kasutamine, eelkõige kõigi hankedokumentide kättesaadavus ettevõtjatele, pakkujatele ja taotlejatele elektrooniliste vahendite kaudu ning elektrooniline side, suurendada läbipaistvust ja säästa aega. Seetõttu tuleks näha ette miinimumtähtaegade lühendamise kooskõlas WTO riigihankelepingus sätestatud eeskirjadega ja tingimusel, et need vahendid on kooskõlas liidu tasandil ette nähtud konkreetse teabedastusviisiga. Samuti peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik osalemistaotluste ja pakkumuste laekumise tähtaegu veelgi lühendada juhtudel, kui olukorra

kiireloomulisuse tõttu on tavapärasel tähtajal ebapraktilised, kuid tavapärane väljakuulutamisega hankemenetluse järgimine ei ole võimalik. Üksnes erakorralistes olukordades, kus äärmiselt kiireloomuline olukord, mida asjaomane avaliku sektori hankija ei suutnud ette näha ja mida see hankija ei põhjustanud, ei võimalda läbi viia tavapärasel hankemenetlust isegi lühendatud tähtaegadega, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik sõlmida üksnes vajalikus ulatuses lepinguid väljakuulutamiseta läbiraakimistega hankemenetluse kohaselt. Selline olukord võib tekkida, kui loodusõnnetused nõuavad viivitamata tegutsemist.

- (81) Tuleks selgitada, et vajadus tagada ettevõtjatele piisav aeg asjakohaste pakkumuste koostamiseks võib tingida selle, et algselt seatud tähtaegu võib vaja olla pikendada. Eelkõige oleks see nii juhul, kui hankedokumentides tehakse olulisi muudatusi. Samuti tuleks täpsustada, et sellega seoses tuleks olulisteks muudatusteks pidada eelkõige tehnilisi kirjeldusi hõlmavaid muudatusi, mille tõttu ettevõtjatel oleks vaja lisa aega, et neist õigesti aru saada ja asjakohaselt reageerida. Siiski tuleks selgitada, et sellised muudatused ei peaks olema nii sisulised, et lubatud oleks osaleda ka muudel kui algselt välja valitud taotlejatel või et hankemenetluse kaasatakse täiendavaid osalejaid. Eelkõige oleks see nii juhul, kui muudatuste tagajärjel muutub hankeleping või raamleping olemuselt olulisel määral võrreldes algselt hankedokumentides esitatud hankelepingu või raamlepinguga.
- (82) Tuleks selgelt sätestada, et avaliku sektori hankijad peaksid edastama teavet, mis käsitleb teatavaid hankemenetluse käigus tehtud otsuseid, muu hulgas otsust lepingut mitte sõlmida või sõlmida raamleping, ilma et taotlejad või pakkujad peaksid sellist teavet taotlema. Samuti tuleks meeles pidada, et nõukogu direktiivis 89/665/EMÜ⁽¹⁾ nähakse avaliku sektori hankijatele ette kohustus esitada asjaomastele taotlejatele ja pakkujatele hankemenetluse käigus tehtud mõnede keskse tähtsusega otsuste asjaomaste põhjenduste kokkuvõtte, ilma et taotlejad või pakkujad peaksid seda taotlema. Samuti tuleks selgelt sätestada, et taotlejatel ja pakkujatel peaks olema võimalik taotleda üksikasjalikumate teavete põhjenduste kohta, mida avaliku sektori hankijatel peaks olema kohustatud anda, välja arvatud juhul, kui sellest keeldumiseks on tõsiseid põhjusi. Need põhjused tuleks käesolevas direktiivis sätestada. Vajaliku läbipaistvuse tagamiseks hankemenetluse käigus, mille raames peetakse läbiraakimisi ja dialoogi pakkujatega, peaks nõuetele vastavaks tunnustatud pakkumise teinud pakkujatel olema võimalik samadel tingimustel taotleda teavete menetluse läbiviimise ja edenemise kohta, välja arvatud juhul, kui on tõsine põhjus seda mitte teha.

(¹) Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiiv 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33).

- (83) Liiga ranged majandus- ja finantssuutlikkuse nõuded on tihti põhjendamatuks takistuseks VKEd osalemisele riigihangetes. Kõik sellised nõuded peaksid olema seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega. Eelkõige peaks avaliku sektori hankijatel olema keelatud nõuda ettevõtjatel miinimumkäivet, mis on ebaproportsionaalne lepingu esemega; selline nõue ei tohiks tavaliselt olla suurem kui lepingu kahekordne eeldatav maksumus. Põhjendatud asjaoludel peaks olema võimalik kohaldada rangemaid nõudeid. Sellised asjaolud võivad olla seotud lepingu täitmise seotud kõrge riskitasemega või lepingu õigeaegse ja korrektse täitmise otsustava tähtsusega, kui lepingu täitmine on näiteks muude lepingute täitmise eelduseks.

Sellistel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel peaks avaliku sektori hankijad saama autonoomselt otsustada, kas asjakohane oleks kehtestada suurema miinimumkäibe nõuded, ilma et nende suhtes kohaldataks halduslikku või õiguslikku järelevalvet. Kui kohaldada tuleb suurema miinimumkäibe nõudeid, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik määrata kindlaks nende tase, kui need on seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega. Kui avaliku sektori hankija otsustab, et miinimumkäibe nõue tuleks kehtestada kõrgemale tasemele kui lepingu kahekordne eeldatav maksumus, tuleks üksikaruandes või hankedokumentides osutada avaliku sektori hankija tehtud valiku peamised põhjused.

Samuti peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik nõuda teavet suhtarvude kohta aastaaruandes, näiteks varade ja kohustuste suhte kohta. Positiivne suhtarv, mis näitab, et varade tase on kohustuste omast kõrgem, võib anda lisatõendi selle kohta, et ettevõtja finantssuutlikkus on piisav.

- (84) Paljud ettevõtjad, eelkõige VKEd, leiavad, et nende osalemist riigihangetes takistab tõsiselt halduskoormus, mis tuleneb vajadusest esitada arvukalt kõrvaldamise ja kvalifitseerimise tingimustega seotud tõendeid ja muid dokumente. Selliste nõuete piiramine näiteks pakkujate endi ajakohastatud kinnitusi sisaldavat Euroopa ühtset hankedokumenti kasutades võib menetlust märkimisväärselt lihtsustada, millest oleks kasu nii avaliku sektori hankijatel kui ka ettevõtjatel.

Pakkujalt, kelle kasuks valik langetatakse, tuleks siiski nõuda vajalike tõendite esitamist ning avaliku sektori hankijad ei tohiks sõlmida lepinguid pakkujatega, kes pole selleks suutelised. Avaliku sektori hankijatel peaks samuti olema õigus taotleda igal ajal kõiki täiendavaid dokumente või osa nendest, kui nad leiavad, et see on menetluse nõuetekohase läbiviimise seisukohast vajalik.

See võiks eelkõige aset leida kaheetapilises menetluses (piiratud menetlus, konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus, võistlev dialoog ja innovatsioonipartnerlus), kus avaliku sektori hankijad kasutavad võimalust piirata nende taotlejate arvu, keda kutsutakse pakkumust esitama. Täiendavate dokumentide esitamise nõue osalema kutsutavate taotlejate valiku hetkel võiks olla põhjendatud, et vältida seda, et avaliku sektori hankijad kutsuvad osalema taotlejaid, kes ei suuda esitada täiendavaid dokumente lepingu sõlmimise etapis, tõrjudes nõuetele vastanud taotlejad osalemisest kõrvale.

Tuleks sõnaselgelt sätestada, et Euroopa ühtne hankedokument peaks sisaldama asjakohast teavet ka nende üksuste kohta, kelle suutlikkusele ettevõtja toetub, nii et selliseid üksuseid käsitlevat teavet saaks kontrollida samal ajal ja samadel tingimustel kui peamist ettevõtjat käsitlevat teavet.

- (85) On oluline, et avaliku sektori hankijate otsused põhineksid värskel teabel, eelkõige kõrvalejätmise põhjuste puhul, arvestades, et olulised muudatused võivad toimuda küllalt kiiresti, näiteks kui rahalised raskused muudavad ettevõtja ebasobivaks või vastupidi, kui vahepeal on ära makstud sotsiaalmaksu võlg. Seetõttu on soovitatav, et avaliku sektori hankijad kontrolliks võimaluse korral sellist teavet asjaomastes andmebaasides, mis peaksid olema riiklikud, st neid peaksid haldama riiklikud ametiasutused. Praeguses arenguetapis võib ikka veel esineda juhtumeid, kus see ei osutu tehnilistel põhjustel võimalikuks. Seetõttu peaks komisjon kavandama edendavaid meetmeid, mis võiksid hõlbustada ajakohastatud teabe elektroonilist kasutamist, näiteks tõhustades vahendeid, mis pakuvad juurdepääsu ettevõtja virtuaaltoimikutele või soodustavad andmebaaside koostalitlusvõimet, või võttes muid selliseid kõrvalmeetmeid.

Samuti tuleks sätestada, et avaliku sektori hankijad ei peaks nõudma (endiselt ajakohastatud) dokumente, mis on neil juba olemas varasematest hankemenetlustest. Ent tagada tuleks ka see, et avaliku sektori hankijatele ei langeks sellega seoses ebaproportsionaalne arhiveerimiskoormus. Seetõttu peaks see ülesanne muutuma kohaldatavaks alles siis, kui elektrooniliste sidevahendite kasutamine on kohustuslik, kuna elektrooniline dokumendi-haldus muudab selle ülesande avaliku sektori hankijate jaoks palju lihtsamaks.

- (86) Täiendavat lihtsustamist nii ettevõtjate kui ka avaliku sektori hankijate jaoks võiks saavutada ettevõtjate endi kinnitustele standardvormide kehtestamisega, mis vähendaks ametlike avalduste ja nõusoleku kinnituste täpse sõnastusega ning keeleküsimumustega seotud probleeme.

- (87) Komisjon pakub ja haldab elektroonilist süsteemi e-Certis, mida praegu ajakohastavad ja kontrollivad vabatahtlikult siseriiklikud asutused. e-Certise eesmärk on lihtsustada avaliku sektori hankijate poolt tihti nõutavate tõendite ja muude dokumentide vahetamist. Seni saadud kogemused näitavad, et vabatahtlikust ajakohastamisest ja kontrollimisest ei piisa e-Certise täieliku potentsiaali rakendamiseks dokumentide vahetamise lihtsustamisel, mis tooks kasu eelkõige VKEdele. Seetõttu tuleks esimese sammuna teha kohustuslikuks süsteemi hooldamine; süsteemi kasutamine muudetakse kohustuslikuks hiljem.
- (88) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda, et hankelepingu täitmise jooksul järgitaks keskkonnajuhtimismeetmeid ja -kavasid. Olenemata sellest, kas keskkonnajuhtimiskavad on registreeritud liidu mõne õigusakti kohaselt, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1221/2009,⁽¹⁾ võivad need näidata, et ettevõtjal on lepingu täitmiseks vajalik tehniline suutlikkus. Nendeks võivad olla ökomärgise sertifikaadid, mis hõlmavad keskkonnajuhtimise kriteeriumeid. Kui ettevõtjal ei ole sellisele keskkonnajuhtimiskavade registreerimisele juurdepääsu või tal ei ole võimalik neid ettenähtud tähtaja jooksul saada, peaks tal olema lubatud esitada rakendatavate keskkonnajuhtimismeetmete kirjeldus, tingimusel et asjaomane ettevõtja tõendab, et need meetmed tagavad sama keskkonnakaitse taseme kui keskkonnajuhtimise kohaselt nõutavad meetmed.
- (89) Pakkumuste hindamise kriteeriumite mõiste on käesolevas direktiivis kesksel kohal. Seetõttu on oluline, et asjaomased sätted oleksid esitatud võimalikult lihtsal ja ühtlustatud viisil. Seda võib saavutada, kasutades üldise kontseptsioonina mõistet „majanduslikult soodsaim pakkumus”, kuna kõik pakkumused tuleks lõpuks välja valida vastavalt sellele, mida konkreetne avaliku sektori hankija peab esitatud pakkumuste seas majanduslikult kõige paremaks lahenduseks. Segaduse vältimiseks selle pakkumuste hindamise kriteeriumiga, mida praegu tuntakse direktiivides 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ „majanduslikult kõige soodsama pakkumisena”, tuleks mõiste „parim hinna ja kvaliteedi suhe” hõlmamiseks kasutada erinevat terminit. Seetõttu tuleks seda tõlgendada vastavalt nimetatud direktiividega seotud kohtupraktikale, välja arvatud juhul, kui käesolevas direktiivis on tegemist sisuliselt selgelt erineva lahendusega.
- (90) Lepingud tuleks sõlmida objektiivsete kriteeriumite alusel, mis tagavad kooskõla läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja võrdse kohtlemise põhimõtetega, eesmärgiga tagada pakkumuste suhtelise maksumuse objektiivne hindamine, et teha tõhusa konkurentsi tingimuste kohaselt kindlaks, milline pakkumus on majanduslikult kõige

soodsam. Tuleks sõnaselgelt sätestada, et majanduslikult soodsaimat pakkumust tuleks hinnata parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, mis peaks alati hõlmama hinna või kulude elementi. Samuti tuleks selgitada, et sellist majanduslikult soodsaima pakkumuse hindamist võib läbi viia ka üksnes kas hinna või kulutasuvuse alusel. Lisaks on asjakohane meelde tuletada, et avaliku sektori hankijatel on vabadus kehtestada piisavad kvaliteedistandardid, kasutades tehnilisi kirjeldusi või lepingu täitmise tingimusi.

Selleks et soodustada riigihangete puhul suundumist parima kvaliteedi poole, peaks liikmesriikidel olema võimalik keelata majanduslikult soodsaima pakkumuse hindamine ainult hinna või kulude alusel või sellist hindamist piirata, kui nad peavad seda asjakohaseks.

Võrdse kohtlemise põhimõtte järgimise tagamiseks lepingu sõlmimisel peaks avaliku sektori hankijad olema kohustatud tagama vajaliku läbipaistvuse, et kõik pakkujad oleksid mõistlikult teavitatud kriteeriumitest ja korrast, mida lepingu sõlmimise otsuse tegemisel kohaldatakse. Avaliku sektori hankijad peaksid olema seetõttu kohustatud esitama pakkumuste hindamise kriteeriumid ja iga kriteeriumi osakaalu. Avaliku sektori hankijatel peaks siiski olema lubatud nõuetekohaselt õigustatud juhtudel mitte esitada kriteeriumite osakaalu, mida nad peavad põhjendama, kui osakaalu ei ole eelnevalt eelkõige lepingu keerukuse tõttu võimalik kindlaks määrata. Sellistel juhtudel peaksid nad esitama kriteeriumid tähtsuse vähenemise järjekorras.

(91) Eli toimimise lepingu artikli 11 kohaselt on nõutav, et liidu poliitika ja tegevuse määratlemisse ja rakendamisse integreeritakse keskkonnakaitse nõuded, eelkõige pidades silmas säästva arengu edendamist. Käesolevas direktiivis selgitatakse, kuidas avaliku sektori hankijad saavad kaasa aidata keskkonnakaitsele ja säästva arengu edendamisele ning samas tagada lepingutega seotud kulutuste parima tasuvuse.

(92) Parima hinna ja kvaliteedi suhte hindamisel peaksid avaliku sektori hankijad kehtestama lepingu esemega seotud majanduslikud ja kvalitatiivsed kriteeriumid, mida nad sellel eesmärgil kasutama hakkavad. Need kriteeriumid peaksid seega võimaldama võrdlevalt hinnata iga pakkuja pakkumust lepingu eseme täitmise seisukohast, nagu on määratletud tehnilistes nõuetes. Seoses parima hinna ja kvaliteedi suhtega on käesolevas direktiivis esitatud võimalike pakkumuste hindamise kriteeriumite mittetäielik loetelu, mis sisaldab sotsiaalseid ja keskkonnaaspekte. Avaliku sektori hankijaid tuleks ergutada valima pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis võimaldavad neil saada kvaliteetseid ehitustöid, asju ja teenuseid, mis vastavad optimaalsel viisil nende vajadustele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1221/2009 organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 761/2001 ning komisjoni otsused 2001/681/EÜ ja 2006/193/EÜ (ELT L 342, 22.12.2009, lk 1).

Valitud pakkumuste hindamise kriteeriumid ei tohiks anda avaliku sektori hankijale piiramatut valikuvabadust, kriteeriumid peaksid tagama tõhusa ja ausa konkurentsi võimaluse ning hõlmama korda, mis võimaldab pakkujate esitatud teavet kontrollida.

Majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemisel ei peaks lepingu sõlmimise otsus põhinema üksnes kuluga mitteseotud kriteeriumidel. Seetõttu peaks hinnaga seotud kvalitatiivsete kriteeriumitega kaasnema kulupõhised kriteeriumid, mille puhul võib avaliku sektori hankija eelistuse kohaselt lähtuda kas hinna- või kulutõhususepõhisest lähenemisviisist, nagu kogu olelusringi jooksul tekkivate kulude arvestamine. Pakkumuste hindamise kriteeriumid ei tohiks siiski mõjutada selliste riiklike sätete kohaldamist, millega kehtestatakse tasud teatavate teenuste osutamise eest või fikseeritakse teatavate asjade hind.

(93) Kui siseriiklikes sätetes kehtestatakse tasud teatavate teenuste osutamise eest või fikseeritakse teatavate asjade hind, tuleks selgitada, et endiselt on võimalik hinnata majanduslikku tulusust muude tegurite kui ainult hinna või tasu põhjal. Sõltuvalt asjaomasest teenusest või tootest võivad sellised tegurid hõlmata näiteks tarne- ja maksetingimusi, müügiärgsete teenustega seotud aspekte (näiteks nõustamis- ja asendamisteenuste ulatust) või keskkonna- või sotsiaalaspekte (näiteks kas raamatud on trükitud ümbertöödeldud või puidust säästval viisil toodetud paberile, keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud või see, kas on edendatud ebasoodsas olukorras olevate isikute või haavatavate rühmade liikmete sotsiaalset integreerimist lepingut täitma määratud töötajate hulka). Arvestades arvukaid võimalusi hinnata majanduslikku tulusust sisuliste kriteeriumite alusel, tuleks vältida seda, et liisutõmbamine on ainus vahend lepingu sõlmimiseks.

(94) Kui lepingu täitmise tasemega seoses on asjakohane töötajate kvalifikatsioon, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik kasutada pakkumuste hindamise kriteeriumina asjaomast lepingut täitma määratavate töötajate töökorraldust, kvalifikatsiooni ja kogemust, sest see võib mõjutada lepingu täitmist ning sellest tulenevalt pakkumuse majanduslikku maksumust. Selline võib olla olukord näiteks riigihankelepingute puhul, mis hõlmavad intellektuaalteenuseid, nagu konsultatsioonid või arhitektuuriteenused. Avaliku sektori hankijad, kes seda võimalust kasutavad, peaksid sobivate lepinguliste vahenditega tagama, et lepingut täitma määratud töötajad vastavad tegelikult ette nähtud kvaliteedinõuetele, ja et need töötajad võib asendada vaid avaliku sektori hankija nõusolekul, kes teeb kindlaks, et asendustöötajatel on samaväärse tasemega kvalifikatsioon.

(95) On väga oluline täiel määral ära kasutada riigihangete potentsiaali aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel. Sellega seoses tuleks meelde tuletada, et riigihanked on innovatsiooni oluline liikumapanev jõud, mis on

Euroopa tulevase majanduskasvu jaoks väga oluline. Pidades silmas üksikute sektorite ja turgude vahelisi olulisi erinevusi, ei oleks siiski otstarbekas kehtestada riigihangete keskkonnasõbralikumaks, sotsiaalselt vastutustundlikumaks ning innovatiivsemaks muutmiseks üldisi kohustuslikke nõudeid.

Liidu seadusandjad on juba kehtestanud kohustuslikud hankenõuded konkreetsete eesmärkide saavutamiseks maanteeõidukite (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/33/EÜ)⁽¹⁾ ja kontoriseadmete (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 106/2008)⁽²⁾ sektoris. Lisaks on oluliselt edenenud ühiste meetodite määratlemine olelusringi kulude arvestamiseks.

Seetõttu tundub otstarbekas samal viisil jätkata, nähes kohustuslikud eesmärgid ette sektoripõhiste õigusaktidega, mis võtavad arvesse asjaomase sektori suhtes kohaldatavaid poliitikameetmeid ja tingimusi, ning edendades olelusringi kulude arvestamisel üleeuroopalise meetodi väljatöötamist ja kasutamist, mis aitaks riigihangete abil toetada jätkusuutlikku kasvu.

(96) Neid sektoripõhiseid meetmeid tuleks täiendada direktiivide 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ kohandamisega, millega võimaldatakse avaliku sektori hankijatel järgida oma hankestrateegiates aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmärgi. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, välja arvatud juhul, kui hinnatud on ainult hinna põhjal, et avaliku sektori hankijad võivad majanduslikult soodsaima pakkumuse ja madalaima kulu teha kindlaks kogu olelustersükli käigus tekkivate kulude arvestamise alusel. Olelustersükli käigus tekkivate kulude arvestamisel võetakse arvesse kõiki ehitustööde, asjade või teenuste olelustersükli käigus tekkivaid kulusid.

See tähendab sisekulusid, nagu tehtavad teadusuuringud, arendus-, tootmis-, transpordi-, kasutus- ja hooldus- ning kasutamisejärgse kõrvaldamise kulud, kuid samuti võivad olla hõlmatud keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud, näiteks tootes kasutatud toorainete kaevandamise käigus põhjustatud reostus või toote enda poolt või selle tootmise käigus põhjustatud reostus, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha. Meetodid, mida avaliku sektori hankijad kasutavad keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavate kulude arvestamiseks, tuleks kehtestada eelnevalt objektiivsel ja mittediskrimineerival viisil ning need peaksid olema kättesaadavad kõigile huvitatud osapooltele. Sellised meetodid võib kehtestada riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil, kuid need peaksid konkurentsi vajadustele kohandatavate meetodite abil moonutamise vältimiseks jääma üldisteks selles mõttes, et neid ei tuleks kehtestada spetsiaalselt konkreetse hankemenetluse jaoks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/33/EÜ keskkonnasõbralike ja energiatõhusate maanteeõidukite edendamise kohta (ELT L 120, 15.5.2009, lk 5).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 106/2008 ühenduse kontoriseadmete energiatõhususmargistuse programmi kohta (ELT L 39, 13.2.2008, lk 1).

Olelusringi kulude arvestamiseks konkreetsete asjade või teenuste kategooriate puhul tuleks välja töötada liidu tasandil ühised meetodid. Kui sellised ühised meetodid välja töötatakse, tuleks nende kasutamine muuta kohustuslikuks.

Lisaks tuleks uurida, kas on võimalik kehtestada sotsiaalse olelusringi kulude arvutamise ühine meetod, võttes arvesse olemasolevaid meetodeid, näiteks ÜRO keskkonnaprogrammi raames vastu võetud suuniseid toodete sotsiaalse olelusringi hindamiseks.

- (97) Lisaks peaks sotsiaalsete ja keskkonnavalaste kaalutluste parema integreerimise eesmärgil olema avaliku sektori hankijatel võimalik kasutada pakkumuste hindamise kriteeriumeid või lepingu täitmise tingimusi, mis on seotud riigihankelepingu alusel tehtavate ehitustööde, tarnitavate asjade või osutatavate teenuste olelustusikli – alates tootes kasutatavate toorainete kaevandamisest kuni toote kõrvaldamiseni – mis tahes aspektidega ja selle kõigi etappidega, sealhulgas nende ehitustööde, asjade või teenuste tootmise, osutamise või turustamise konkreetse protsessiga seotud teguritega või konkreetse protsessiga nende olelustusikli hilisemates etappides, isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks. Sellist tootmisprotsessi või ehitustööde tegemist, asjade tarnimist või teenuste osutamist käsitlevate kriteeriumide ja tingimuste hulka kuulub näiteks nõue, et ostetud asjade tootmisel ei kasutata toksilisi kemikaale või et ostetud teenused osutatakse energiatõhusate masinatega. Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale kuuluvad nende hulka ka pakkumuste hindamise kriteeriumid ja lepingu täitmise tingimused, mis on seotud õiglase kaubanduse põhimõttele vastavate toodete tarnimise või kasutamise sõlmitava lepingu täitmise käigus. Tootega kauplemise kriteeriumid ja tingimused võivad viidata näiteks sellele, et asjaomane toode on pärit õiglasest kaubandusest, sealhulgas nõudele maksta tootjatele teatav miinimumhind ja hinnalisa. Keskkonnakaitselisi kaalutlusi kätkevatel lepingu täitmise tingimustes võidakse muu hulgas käsitleda näiteks toodete kättetoimetamist, pakendamist ja kõrvaldamist ning ehitustööde ja teenuste riigihankelepingute puhul jäätmete koguse piiramist ja ressursitõhusust.

Tingimus, et peab esinema seos lepingu esemega, välistab siiski kriteeriumid ja tingimused, mis on seotud üldise ettevõttepoliitikaga, mida ei saa pidada konkreetset tootmisprotsessi või hangitavate ehitustööde tegemise, asjade tarnimise või teenuste osutamise konkreetset protsessi iseloomustavaks teguriks. Avaliku sektori hankijatel ei peaks seetõttu olema lubatud nõuda pakkujatelt, et neil kehtiks teatav sotsiaalne või keskkonnavalast vastutust reguleeriv ettevõttepoliitika.

- (98) On oluline, et tootmisprotsessi sotsiaalset aspekti puudutavad pakkumuste hindamise kriteeriumid ja lepingu täitmise tingimused on seotud riigihankelepingu

alusel tehtavate ehitustööde, tarnitavate asjade või osutatavate teenustega. Lisaks tuleks neid kohaldada kooskõlas direktiiviga 96/71/EÜ, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus, ja neid ei tuleks valida ega kohaldada viisil, mis on otseselt või kaudselt diskrimineeriv liikmesriikide või selliste kolmandate riikide ettevõtjate suhtes, kes osalevad WTO riigihankelepingus või vaba-kaubanduslepingutes, mille osaline on Euroopa Liit. Seega peaksid direktiiviga 96/71/EÜ reguleeritavaid põhilisi töötingimusi, nagu miinimumpalk, käsitlevad nõuded olema tasemel, mis on sätestatud siseriiklikus õiguses või kollektiivlepingutes, mida kohaldatakse liidu õiguse kohaselt nimetatud direktiivi raames.

Lepingu täitmise tingimuste eesmärk võib olla ka soodustada tööl meeste ja naiste võrdse kohtlemise edendamiseks võetavate meetmete rakendamist, naiste suuremat osalemist tööturul ning töö- ja pereelu ühildamist, keskkonnakaitselise loomade heaolu, tagada kooskõla Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikonventsioonidega, ning võtta tööle suurem arv ebasoodsas olukorras olevaid isikuid, kui on ette nähtud siseriiklike õigusaktidega.

- (99) Pakkumuste hindamise kriteeriumites ja lepingu täitmise tingimustes võib samuti käsitleda tootmisprotsessis osalivate töötajate tervise kaitset, ebasoodsas olukorras olevate isikute või haavatavate rühmade liikmete sotsiaalset integreerimist lepingut täitma määratud töötajate hulka või asjaomase lepingu puhul vajalike oskuste õpetamist, tingimusel et need on seotud riigihankelepingu kohase ehitustööde tegemisega, asjade tarnimisega või teenuste osutamisega. Näiteks võib nendes kriteeriumites ja tingimustes osutada muu hulgas pikka aega tööotsijaks olnud isikute töölevõtmisele, koolitusmeetmete võtmisele töötute või noorte jaoks sõlmitava riigihankelepingu täitmise käigus. Tehnilistes kirjeldustes võivad avaliku sektori hankijad esitada selliseid sotsiaalalaseid nõudeid, mis otseselt iseloomustavad asjaomast toodet või teenust, nagu puudega inimeste ligipääsu võimalus või kõigi kasutajate arvestamine.
- (100) Riigihankelepinguid ei tohiks sõlmida ettevõtjatega, kes on osalenud kuritegelikus ühenduses või kes on mõistetud süüdi korruptsioonis, liidu finantshuve kahjustavas pettuses, terroriakti toimepanekus, rahapesus või terrorismi rahastamises. Ka maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisega peaks kaasnema menetlusest kõrvaldamine kogu liidus. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik näha ette erandid nimetatud kohustuslikust kõrvaldamisest erakorralistes olukordades, kui üldiste huvidega seotud kaalukatel põhjustel on lepingu sõlmimine hädavajalik. Selline olukord võiks näiteks tekkida juhul, kui kiiresti vaja minevaid vaktsiine või hädaloکورra puhul tarvilikku varustust saab osta üksnes ettevõtjalt, kes ühel nimetatud põhjustest tuleks muidu hankemenetlusest kohustuslikus korras kõrvaldada.

(101) Lisaks tuleks avaliku sektori hankijatele anda võimalus menetlusest kõrvaldada ettevõtjaid, kes on osutunud ebausaldusväärseteks, näiteks keskkonna- või sotsiaalse kohustuste täitmata jätmise pärast, sealhulgas puudega inimeste juurdepääsu nõude eiramise pärast, või muu raske ametialaste eeskirjade rikkumise tõttu, näiteks konkurentsieskirjade või intellektuaalomandi õiguste rikkumine. Tuleks selgitada, et raske ametialaste eeskirjade rikkumine võib muuta ettevõtja aususe küsitavaks ning seega riigihankelepingu sõlmimiseks sobimatuks, sõltumata sellest, kas asjaomasel ettevõtjal oleks muidu olemas lepingu täitmiseks vajalik tehniline ja majanduslik suutlikkus.

Võttes arvesse, et avaliku sektori hankija vastutab oma võimaliku eksliku otsuse tagajärgede eest, peaks avaliku sektori hankijatel olema samuti võimalik võtta seisukoht, et on raskelt eksitud ametialaste eeskirjade vastu, kui enne lõpliku ja siduva otsuse tegemist kohustusliku kõrvaldamise aluse kohta saavad nad mis tahes asjakohasel viisil näidata, et ettevõtja on rikkunud oma kohustusi, sealhulgas kohustust tasuda makse või sotsiaalkindlustusmaksleid, kui siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti. Neil peaks olema samuti võimalik kõrvaldada taotlejad ja pakkujad, kelle tegevus varasemates hankemenetlustes on osutanud suurtele puudustele seoses oluliste nõuetega, näiteks ei ole suudetud täita kohustusi, tarnitud toote või osutatud teenusega seoses on esinenud olulisi puudusi, mistõttu ei ole olnud võimalik neid kavandatud otstarbel kasutada, või on aset leidnud sobimatu käitumine, mis põhjustab tõsiseid kahtlusi ettevõtja usaldusväärsuse suhtes. Siseriiklikus õiguses tuleks näha ette selliste kõrvaldamiste maksimaalne kestus.

Fakultatiivseid kõrvalejätmise põhjuseid kohaldades peaksid avaliku sektori hankijad pöörama erilist tähelepanu proportsionaalsuse põhimõttele. Väikesed rikkumised peaksid ainult erandjuhtudel viima ettevõtja kõrvaldamiseni. Siiski võivad korduvad väikesed rikkumised seada kahtluse alla ettevõtja usaldusväärsuse ja põhjendada tema kõrvaldamist.

(102) Siiski tuleks võimaldada ettevõtjatele vastavusmeetmete võtmist kuriteo või väärteo tagajärgede heastamiseks ning edasiste rikkumiste tõhusaks ärahoidmiseks. Sellised meetmed võivad seisneda eelkõige personali- ja organisatsioonimeetmetes, nagu igasuguste suhete lõpetamine väärtos osalenud isikute või organisatsioonidega, sobivad personali ümberkorraldamise meetmed, aruandlus- ja kontrollisüsteemide rakendamine, sisekontrolliüksuse loomine nõuetele vastavuse jälgimiseks ning organisatsioonisiseste vastutus- ja hüvitamiseskirjade vastuvõtmine. Kui sellised meetmed pakuvad piisavaid tagatisi, ei tohiks kõnealust ettevõtjat enam ainult eespool kirjeldatud põhjustel menetlusest kõrvaldada. Ettevõtjatel peaks olema võimalus taotleda hankemenetluses võimalikuks osalemiseks võetud vastavusmeetmete läbivaatamist. Selle võimaluse kohaldamiseks täpsete menetluslike ja sisuliste tingimuste kindlaksmääramine peaks jääma siiski

liikmesriikidele. Eelkõige peaks liikmesriikidel olema vabadsus otsustada, kas nad soovivad jätta asjakohaste hindamiste läbiviimise konkreetsete avaliku sektori hankijate ülesandeks või usaldavad selle teistele ametiasutustele kas tsentraalsel või detsentraalsel tasandil.

(103) Pakkumused, mille maksumus tundub asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kohta põhjendamatult madal, võivad põhineda tehniliselt, majanduslikult või õiguslikult ebausaldusväärsetel eeldustel või tavadel. Kui pakkuja ei suuda maksumust piisavalt põhjendada, peaks avaliku sektori hankijal olema õigus pakkumus tagasi lükata. Tagasilükkamine peaks olema kohustuslik juhul, kui avaliku sektori hankija on teinud kindlaks, et põhjendamatult madal maksumus või kavandatud kulu tuleneb liidu või sellega kooskõlas oleva siseriikliku kohustuslike sotsiaal-, töö- või keskkonnaõiguse sätete või rahvusvahelise tööõiguse sätete täitmata jätmisest.

(104) Lepingu täitmise tingimustega kehtestatakse lepingu täitmisega seotud erinõuded. Erinevalt pakkumuste hindamise kriteeriumitest, mille alusel viiakse läbi pakkumuste kvaliteedi võrdlev hindamine, on lepingu täitmise tingimused konkreetsete objektiivsed nõuded, millel ei ole mõju pakkumuste hindamisele. Lepingu täitmise tingimused peaksid olema kooskõlas käesoleva direktiiviga juhul, kui need ei ole otseselt ega kaudselt diskrimineerivad ning on seotud lepingu esemega, mis hõlmab kõiki tootmise, osutamise või turuleviimise konkreetse protsessiga seotud tegureid. See hõlmab hankelepingu täitmise tingimusi, ent mitte üldist ettevõttepoliitikat puudutavaid nõudeid.

Lepingu täitmise tingimused tuleks esitada hanketeates, hanketeatena kasutatavas eelteates või hankedokumentides.

(105) On oluline, et pädevad riiklikud asutused, näiteks tööinspektsioonid või keskkonnakaitseametid, tagavad oma vastutusala ja pädevuse piirides asjakohaste meetmetega keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas alltöövõtjate poolt nende kohaldatavate kohustuste täitmise, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega või kollektiivlepingutega või käesolevas direktiivis loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega.

Samuti on vaja tagada mõningane läbipaistvus alltöövõtuhelas, kuna see annab avaliku sektori hankijatele teavet selle kohta, kes ehitusplatsidel viibivad, milliseid töid nende jaoks tehakse või millised ettevõtjad osutavad teenuseid hoonete, taristute või alade, näiteks linnavalituste, munitspaalkoolide, spordirajatiste, sadamate või kiirteede juures, mille eest avaliku sektori hankijad on vastutavad või mille üle nad teostavad otsest järelevalvet. Tuleks selgitada, et nõutava teabe esitamise kohustus on

igal juhul peatöövõtjal, kas siis konkreetsete klauslite alusel, mida iga avaliku sektori hankija kõikides hanke-menetlustes ette näeb või siis kohustuste alusel, mida liikmesriigid peatöövõtjale panevad üldiselt kohaldatavate sätetega.

Samuti tuleks selgitada, et alati, kui liikmesriigi siseriiklik õigus näeb ette alltöövõtjate ja peatöövõtja solidaarvastutuse mehhanismi, tuleks kohaldada tingimusi, mis seonduvad nende kohaldatavate kohustuste täitmisega, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega või kollektiivlepingutega või käesolevas direktiivis loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Lisaks tuleks sõnaselgelt sätestada, et liikmesriikidel peaks olema võimalik minna kaugemale, näiteks laiendades läbipaistvusega seotud kohustusi, võimaldades alltöövõtjatele otsemaksete tegemist või lubades või nõudes seda, et avaliku sektori hankijad kontrolliksid, et alltöövõtjad ei ole üheski olukorras, mille puhul oleks õigustatud ettevõtjate kõrvaldamine. Kui selliseid meetmeid alltöövõtjate suhtes kohaldatakse, tuleks tagada sidusus peatöövõtjate suhtes kohaldatavate sätetega, nii et kohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolule järgneks nõue, et peatöövõtja peab asjaomast alltöövõtjat asendama. Kui sellisel kontrollimisel ilmnevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused, tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijad võivad nõuda asendamist. Siiski tuleks selgesõnaliselt sätestada ka see, et avaliku sektori hankijad võivad olla kohustatud nõudma asjaomase alltöövõtja asendamist, kui sellisel juhul oleks kohustuslik peatöövõtjad kõrvaldada.

Samuti tuleks sõnaselgelt sätestada, et liikmesriigid võivad oma siseriikliku õiguse alusel kehtestada vastutuse osas rangemad eeskirjad või minna alltöövõtjatele otsemaksete tegemisel kaugemale.

- (106) Tuleks meelde tuletada, et nõukogu määrust (EMÜ, Euratom) nr 1182/71⁽¹⁾ kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud tähtaegade arvutamisele.
- (107) Euroopa Liidu Kohtu asjaomast kohtupraktikat arvesse võttes on vaja selgitada tingimusi, mille puhul lepingu muutmise täitmise ajal nõuab uut hankemenetlust. Uut hankemenetlust on vaja juhul, kui esialgsesse lepingusse

tehaske olulisi muudatusi, eelkõige seoses lepingupoolte vastastikuste õiguste ja kohustustega, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste jaotumisega. Sellised muudatused näitavad lepingupoolte kavatsust lepingu olulised tingimused uuesti läbi rääkida. Eelkõige tuleb seda teha juhul, kui muudetud tingimused oleksid menetluse tulemusi mõjutanud, kui need oleksid kehtinud esialgse menetluse ajal.

Hankelepingu muutmise, mille tulemusena muutub lepingu maksumus teatava summani, peaks olema alati võimalik, ilma et oleks vaja korraldada uut hankemenetlust. Sel eesmärgil ja käesoleva direktiivi õiguskindluse tagamiseks tuleks näha ette miinimumkünnised, millest allpool ei ole uue hankemenetluse korraldamine vajalik. Nende künniste ületamise korral hankelepingusse tehtavad muudatused peaksid olema võimalikud, ilma et oleks vaja korraldada uut hankemenetlust, kui need muudatused vastavad käesolevas direktiivis sätestatud asjakohastele tingimustele.

- (108) Avaliku sektori hankijad võivad sattuda olukorda, kus on vaja täiendavaid ehitustöid, asju või teenuseid; sellisel juhul võib olla põhjendatud algse lepingu muutmise ilma uut hankemenetlust korraldamata, eelkõige siis, kui lisatarned on ette nähtud kas olemasolevate teenuste, asjade või seadmete osaliseks asendamiseks või nende täiendamiseks ning kui tarnija vahetamine sunniks avaliku sektori hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega materjali, ehitustöid või teenuseid, mis tooks kaasa ühildamatuse või ebaproportsionaalsed tehnilised raskused käitamisel ja hooldamisel.
- (109) Avaliku sektori hankijaid võivad mõjutada välised asjaolud, mida nad lepingu sõlmimise ajal ei osanud ette näha, eelkõige juhul, kui lepingu täitmine hõlmab pikemat ajavahemikku. Sellisel juhul on vaja teatavat paindlikkust, mis võimaldaks lepingut selliste asjaoludega kohandada ilma uue hankemenetluseta. Ettenägematute asjaolude all mõistetakse asjaolusid, mida avaliku sektori hankija ei saanud hoolimata esialgse lepingu sõlmimisele eelnenud põhjalikust ettevalmistustööst ette näha, võttes arvesse olemasolevaid vahendeid, konkreetse projekti olemust ja omadusi, vastava valdkonna häid tavasid ning vajadust tagada mõistlik tasakaal lepingu sõlmimise ettevalmistamisele kulunud ressurside ja lepingu eeldatava maksumuse vahel. Selle all ei mõisteta siiski olukorda, kus lepingu muudatuse tulemusena muutub kogu riigihanke olemus – kui näiteks riigihanke esemeks olevad ehitustööd, asjad või teenused asendatakse millegi muuga või riigihanke liiki oluliselt muudetakse –, sest sellisel juhul võib eeldada hüpoteetilist mõju esialgse hankemenetluse tulemusel.

⁽¹⁾ Nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ, Euratom) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT eestikeelne eriväljaanne: peatükk 01, köide 01, lk 51).

(110) Kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõttega ei tohiks riigihanget uuesti kuulutamata asendada edukat pakkujat teise ettevõtjaga, näiteks kui leping lõpetatakse selle täitmisel esinenud puuduste tõttu. Siiski peaks lepingut täitval edukal pakkujal olema võimalik läbida lepingu täitmise ajal näiteks sisemiste ümberkorralduste, ühinemiste, ülevõtmiste ja omandamiste või maksejõuetuse tulemusena teatavaid struktuurimuutusi, eelkõige juhul, kui leping on sõlmitud rohkem kui ühe ettevõtjaga. Selliste muutuste puhul ei peaks automaatselt nõudma uusi hankemenetlusi kõigi asjaomase pakkuja täidetavate riigihankelepingute suhtes.

(111) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalus individuaalsetes lepingutes ette näha lepingu muutmist läbivaatamis- või valikuklauslite alusel, kuid sellised klauslid ei tohiks anda neile piiramatu kaalutlusõigust. Seepärast tuleks direktiivis sätestada, mil määral võib esialgse lepinguga ette näha muudatusi. Sellest tulenevalt tuleks selgitada, et piisavalt selgelt sõnastatud läbivaatamis- või valikuklauslitega võib ette näha näiteks hindade indekseerimist või tagada seda, et teatava ajavahemiku jooksul tarnitavad sideseadmed on jätkuvalt sobivad ka muutuvate sideprotokollide või muude tehnoloogiliste muudatuste korral. Samuti peaks piisavalt selgesõnaliste klauslite korral olema võimalik ette näha hankelepingusse tehtavad kohandused, mille vajaduse on tinginud käitamise või hooldamise ajal ilmnunud tehnilised raskused. Samuti tuleks meelde tuletada, et hankelepingud võiksid hõlmata näiteks nii tavapärasest kui ka erakorralisest hooldest, mis võib osutada vajalikuks avaliku teenuse jätkumise tagamiseks.

(112) Avaliku sektori hankijad seisavad vahel silmitsi asjaoludega, mis nõuavad riigihankelepingu ennetähtaegset lõpetamist, et täita liidu riigihankevaldkonna õigusest tulenevaid kohustusi. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et avaliku sektori hankijatel on võimalik siseriikliku õigusega ette nähtud tingimuste kohaselt lõpetada riigihankeleping selle kehtivusaja jooksul, kui see on liidu õigusega nõutav.

(113) Komisjoni 27. juuni 2011. aasta töödokumendi „Hindamisaruanne: ELi riigihankealaste õigusaktide mõju ja tõhusus” tulemused näitasid, et teatavate teenuste väljajätmine direktiivi 2004/18/EÜ täielikust kohaldamisalast tuleks läbi vaadata. Selle tulemusena tuleks käesoleva direktiivi täielikku kohaldamisala laiendada mitmele teenusele.

(114) Teatavate teenusekategoriate puhul on teenuste olemuse tõttu piiriülene mõõde jätkuvalt piiratud; sellised teenused on näiteks nn isikutele osutatavad teenused – teatavad sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenused. Selliste

teenuste osutamise kontekst on erinevate kultuuritraditsioonide tõttu liikmesriigiti väga erinev. Seetõttu tuleks selliste teenuste riigihankelepingute suhtes kehtestada erikord ning kõrgem piirmäär kui teistele teenustele kohaldatakse.

Kui isikuteenuste riigihanke maksumus jääb alla seda piirmäära, ei paku riigihanget üldjuhul teiste liikmesriikide teenuseosutajatele huvi, kui ei esine konkreetseid tõendeid, mis näitaksid vastupidist, näiteks tõendid piiriüleste projektide liidupoolse rahastamise kohta.

Kõnealust piirmäära ületavate isikuteenuste hankelepingute suhtes tuleks kohaldada kogu liidus kehtivaid läbipaistvusnõudeid. Arvestades kultuurilise konteksti olulisust ja selliste teenuste tundlikkust, tuleks liikmesriikidele anda laialdased volitused teenuseosutajate valimise korraldamiseks viisil, mida nad peavad kõige asjakohasemaks. Direktiivi sätted võtavad seda vajadust arvesse, kehtestades üksnes läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete järgimise kohustuse ning tagades, et avaliku sektori hankijad saavad teenuseosutajate valimisel kohaldada teatavaid kvaliteedikriteeriume, näiteks Euroopa Liidu sotsiaalkaitsekomitee välja töötatud vabatahtlikkuse alusel rakendatavat sotsiaalteenuste Euroopa kvaliteediraamistikku. Kui liikmesriigid määravad kindlaks menetlusi, mida tuleb isikuteenuseid käsitlevate lepingute sõlmimisel järgida, peaksid nad arvesse võtma ELi toimimise lepingu artiklit 14 ja protokoll nr 26. Seejuures peaksid liikmesriigid seadma eesmärgiks ka avaliku sektori hankijate ja ettevõtjate halduskoormuse lihtsustamise ja vähendamise; tuleks selgitada, et see võib tähendada ka tuginemist eeskirjadele, mida kohaldatakse nende hankelepingute suhtes, millele erikorda ei kohaldata.

Liikmesriikidel ja ametiasutustel on vabadus valida, kas osutada neid teenuseid ise või korraldada sotsiaalteenuseid viisil, mis ei näe ette hankelepingute sõlmimist, näiteks neid teenuseid lihtsalt rahastades või andes ilma piirangute või kvootideta litsentsid või load kõigile ettevõtjatele, kes vastavad avaliku sektori hankija poolt varem kindlaks määratud tingimustele, eeldusel et selline süsteem tagab piisava avalikustamise ning vastab läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetele.

(115) Samuti pakuvad hotelli- ja restoraniteenuseid tavaliselt konkreetses nende teenuste osutamise kohas asuvad ettevõtjad ja neil on seetõttu samuti piiratud piiriülene ulatus. Seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama lihtsustatud korda üksnes 750 000 euro suuruse piirmäära ületamise korral. Selle piirmäära ületavad suured hotelli- ja restoraniteenuste lepingud võivad huvi pakkuda erinevatele ettevõtjatele, nagu reisiagentuurid ja muud vahendajad, ka piiriülel alusel.

- (116) Sama olukord kehtib teatavate õigusteenuste osas, mis puudutavad üksnes siseriikliku õiguse küsimusi ja mida seepärast pakuvad üldiselt ainult asjaomases liikmesriigis asuvad ettevõtjad ning neil on seetõttu samuti piiratud piiriülene ulatus. Seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama lihtsustatud korda üksnes 750 000 euro suuruse piirmäära ületamise korral. Seda piirmäära ületavad suuremahulised õigusteenuste hankelepingud võivad pakkuda huvi erinevatele ettevõtjatele, näiteks rahvusvahelistele õigusbüroodele, ka piiriülel, eelkõige juhul, kui need sisaldavad õigusküsimusi, mis tulenevad liidu või rahvusvahelisest õigusest või millel on liidu või rahvusvahelise õiguse alane taust või mis puudutavad rohkem kui ühte riiki.
- (117) Kogemused on näidanud, et mitmed muud teenused, näiteks päästeteenused, tuletõrjeteenused ja vanglateenused, pakuvad tavaliselt üksnes teatud piiriülel huvi siis, kui need on saavutanud oma suhteliselt kõrge hinna tõttu piisava kriitilise massi. Selles ulatuses, kus need teenused käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja ei jää, tuleks nende suhtes kohaldada lihtsustatud korda. Kui muid teenuste kategooriaid, näiteks avaliku sektori asutuste pakutavad teenused või kogukonnale osutatavad teenused, osutatakse tegelikult lepingute alusel, pakuksid need tõenäoliselt piiriülel huvi alates 750 000 euro suurusest piirmäärast ning seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama lihtsustatud korda.
- (118) Avalike teenuste jätkumise tagamiseks peaks käesolev direktiiv lubama, et teatavaid teenuseid tervishoiu-, sotsiaal- ja kultuurivaldkonnas käsitlevatel hankemenetlustel osalemine võiks olla reserveeritud organisatsioonidele, mis põhinevad töötajate omandil või juhtimises aktiivsel osalemisel ning olemasolevatele organisatsioonidele, näiteks kooperatiividele, et osaleda nende teenuste osutamises lõpptarbijatele. Käesoleva sätte kohaldamisala piirdub üksnes teatavate tervishoiu- ja sotsiaalteenuste ja nendega seotud teenuste, teatavate haridus- ja koolitus-teenuste, raamatukogude, arhiivide, muuseumite ja muude kultuuriteenuste, sporditeenuste ja eramajapidamistele osutatavate teenustega ning see ei hõlma ühtegi erandit, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti. Sellised teenused peaksid olema kaetud lihtsustatud korraga.
- (119) Neid teenuseid on asjakohane kindlaks teha Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 2195/2002⁽¹⁾ vastu võetud ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) konkreetsetele punktidele viitamisega. CPV on hierarhiliselt struktureeritud nomenklatuur, mis on jaotatud divisjonideks, gruppideks, klassideks, kategooriateks ja allkategooriateks. Õiguskindluse vältimiseks tuleks selgitada, et viitamine divisjonile ei tähenda kaudselt viitamist
- alldivisjonidele. Selline terviklik hõlmatus tuleks selle asemel sätestada sõnaselgelt, esitades kõik asjaomased punktid, vajaduse korral koodide vahemikuna.
- (120) Ideekonkurse on tavaliselt kõige rohkem kasutatud linnade ja maapiirkondade planeerimise, arhitektuuri ja inseneritöö või andmetöötluse valdkonnas. Tuleks siiski meelde tuletada, et selliseid paindlikke vahendeid võib kasutada ka muudel põhjustel, näiteks hankimaks kavandeid uute finantskorralduste jaoks, mille abil optimeeritaks VKEde toetamist asjaomases liikmesriigis ühise rahastamisskeemi kaudu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks (JEREMIE) või muude liidu VKEde toetusprogrammide kontekstis. Selliste uute finantskorralduste kavandite omandamiseks kasutatavate ideekonkursside puhul võiks samuti sätestada, et nende finantskorralduste teostamiseks mõeldud teenuste hankelepingud sõlmitakse asjaomase ideekonkursi võitjaga või ühega võitjatest, kasutades selleks väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust.
- (121) Hindamine on näidanud, et liidu riigihankeeskirjade kohaldamist on võimalik märkimisväärselt paremaks muuta. Tõhusama ja järjepidevama eeskirjade kohaldamise saavutamiseks on oluline saada hea ülevaade võimalikest struktuursetest probleemidest ja riiklike riigihankepoliitikate üldistest omadustest, et käsitleda võimalikke probleeme sihipärasemalt. Selline ülevaade tuleks saada asjakohase järelevalve kaudu, mille tulemused tuleks regulaarselt avaldada, et võimaldada pidada informeeritud arutelu riigihangete eeskirjade ja tavade võimaliku parandamise üle. Sellise hea ülevaade saamine võimaldaks heita pilku ka riigihanke-eeskirjade kohaldamisele liidu kaasrahastatavate projektide rakendamise kontekstis. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada, kes seda järelevalvet tegelikkuses teostab ja kuidas see toimub. Seda tehes peaks neil olema samuti võimalik otsustada, kas järelevalve peaks rajanema valimipõhisel järelkontrollil või süstemaatilisel käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate hankemenetluste eelkontrollil. Peaks olema võimalik pöörata asjaomaste asutuste tähelepanu võimalikele probleemidele. Ei peaks tingimata eeldatama, et järelevalve teostajal on kaebeõigus kohtus.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2195/2002 ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) kohta (EÜT L 340, 16.12.2002, lk 1).

Riigihangete tõhusust aitab oluliselt suurendada avaliku sektori hankijate ja ettevõtjate parem juhendamine, teavitamine ja toetamine, suurendades teadmisi ja õiguskindlust ning muutes hankemenetluste läbiviimise professionaalsemaks. Selline juhendamine tuleks avaliku sektori hankijatele ja ettevõtjatele teha kättesaadavaks alati, kui ilmneb, et on vaja parandada eeskirjade korrektset kohaldamist. Pakutav juhendamine võiks hõlmata kõiki riigihangetega seonduvaid küsimusi, nagu riigihanke kavandamine, menetluste läbiviimine, meetodite ja vahendite valik ning menetluste läbiviimise head tavad. Õiguslike küsimuste osas ei peaks juhendamine tähendama tingimata asjaomase probleemi täielikku õiguslikku

analüüsi. See võiks piirduda üldise osutamisega elementidele, mida tuleks võtta edasises üksikasjalikus probleemide analüüsis arvesse, näiteks osutades kohtupraktikale, mis võib olla asjakohane, andes juhtnööre või osutades teistele üksustele, kes on asjaomast konkreetset probleemi analüüsinud.

- (122) Direktiivis 89/665/EMÜ nähakse ette teatav läbivaatamise kord, mida saab kasutada vähemalt iga isik, kellel on või on olnud huvi konkreetse lepingu sõlmimise vastu ja kes on saanud või võib saada kahju riigihankeid käsitleva liidu õiguse või seda õigust rakendavate riiklike eeskirjade väidetava rikkumise tõttu. Käesolev direktiiv ei tohiks seda läbivaatamise korda mõjutada. Kodanikel, asjaomastel organiseerunud või organiseerumata sidusrühmadel ja muudel isikutel või organitel, kellel ei ole võimalik kasutada nõukogu direktiivi 89/665/EMÜ kohast läbivaatamise korda, on siiski maksumaksjatena õiguspärane huvi nõuetekohaste hankemenetluste vastu. Seetõttu tuleks neile anda võimalus teatada käesoleva direktiivi võimalikest rikkumistest pädevale asutusele või struktuurile muul viisil kui direktiivi 89/665/EMÜ kohase läbivaatamise korra alusel ja ilma et sellega kaasneks tingimata neile kaebeõiguse andmine. Olemasolevate asutuste ja struktuuride dubleerimise vältimiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik ette näha, et selleks kasutatakse üldisi järelevalveasutusi või -struktuure, valdkondlikke järelevalveorganeid, kohalike omavalitsuste järelevalveasutusi, konkurentsiameteid, ombudsmeni või riiklike audiitoreid.
- (123) Riigihangete potentsiaali täielikuks ärakasutamiseks aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel peavad oma osa andma ka riigihangete keskkonnasõbralikumaks, sotsiaalselt vastutustundlikumaks ning innovaatilisemaks muutmine. Seetõttu on oluline saada ülevaade arengust strateegiliste riigihangete valdkonnas, et kujundada tõenditel põhinev arusaam selles valdkonnas üldisel tasandil esinevate üldsuundumuste kohta. Sellega seoses võib muidugi kasutada ka kõiki juba koostatud asjakohaseid aruandeid.
- (124) Võttes arvesse VKEde potentsiaali töökohtade loomise, majanduskasvu ja innovatsiooni seisukohast, on oluline ergutada VKEde osalemist riigihangetel nii käesoleva direktiivi asjaomaste sätetega kui ka riiklikul tasandil võetavate meetmetega. Käesoleva direktiivi uued sätted peaksid aitama parandada edukuse taset, mida väljendatakse VKEdega sõlmitud lepingute kogumaksumuse alusel. Ei ole asjakohane kehtestada kohustuslikku edukuse määra, ent arvestades VKEde osalemise tähtsust, tuleks tähelepanelikult jälgida riiklikke algatusi selle suurendamiseks.
- (125) Komisjoni teatistest ja liikmesriikidega peetud kontaktidest tulenevalt on kehtestatud juba mitmeid menetlusi ja töökorraldusi, nagu ELi toimimise lepingu artiklites

258 ja 260 sätestatud menetlustega seotud suhtlemine ja kontaktid, siseturu probleemide lahendamise võrgustik (SOLVIT) ja süsteem EU Pilot, mida käesoleva direktiiviga ei muudeta. Neid tuleks siiski täiendada komisjoniga tehtava koostöö jaoks ühtse keske asutuse määramisega igas liikmesriigis, mis toimiks ainsa kontaktpunktina asjaomase liikmesriigi riigihangete küsimustes. Seda ülesannet võivad täita isikud või struktuurid, kes juba peavad regulaarselt ühendust komisjoniga riigihangetega seotud küsimustes, nagu riiklikud kontaktpunktid, riigihankelepingute nõuandekomitee liikmed, riigihangete võrgustiku liikmed ja riiklikud koordineerimisasutused.

- (126) Nõuetekohaste menetluste tagamiseks on olulised hankemenetluste raames otsuste tegemise jälgitavus ja läbipaistvus, sealhulgas tõhus korruptsiooni- ja pettustevastane võitlus. Avaliku sektori hankijad peaksid seetõttu säilitama suure maksumusega lepingute koopiad, et huvitatud pooltel oleks nende juurdepääs vastavalt dokumentidele juurdepääsu reguleerivatele eeskirjadele. Lisaks tuleks riigihanke aruandes dokumenteerida eri hankemenetluste olulised elemendid ja otsused. Halduskoormuse võimalikult suurel määral vältimiseks peaks olema lubatud esitada riigihanke aruandes juba asjaomases lepingu sõlmimise teates sisalduvat teavet. Samuti tuleks parandada komisjoni hallatavaid nende teadete avaldamise elektroonilisi süsteeme, et soodustada andmete sisestamist, lihtsustades samas üldaruannete väljavõtte tegemist ja süsteemidevahelist andmevahetust.
- (127) Haldusliku lihtsustamise huvides ja liikmesriikide koormuse vähendamiseks peaks komisjon regulaarselt uurima, kas hankemenetlustega seoses esitatavates teatistes sisalduva teabe kvaliteet ja täielikkus on piisav, et võimaldada komisjonil saada statistilisi andmeid, mida vastasel korral peaksid edastama liikmesriigid.
- (128) Lepingute sõlmimise menetluse läbiviimiseks vajaliku teabe vahetamiseks on vaja teha tõhusat halduskoostööd, eelkõige seoses kõrvaldamise aluste ja kvalifitseerimise tingimustega ning kvaliteedi- ja keskkonnastandardite ning tunnustatud ettevõtjate nimekirjade kontrollimisega. Teabevahetuse suhtes kohaldatakse konfidentsiaalsust käsitlevaid siseriiklikke õigusakte. Seega ei panda käesoleva direktiiviga liikmesriikidele mingit kohustust vahetada teavet, millele liikmesriikide avaliku sektori hankijatel puudub juurdepääs. Siseturu infosüsteemi kaudu tehtavat halduskoostööd käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1024/2012⁽¹⁾ loodud siseturu infosüsteem (IMI) võiks olla kasulik elektrooniline platvorm halduskoostöö soodustamiseks ja tõhusdamiseks, kuna teabevahetust hallatakse lihtsate ja ühtsete

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1024/2012, mis käsitleb siseturu infosüsteemi kaudu tehtavat halduskoostööd ning millega tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2008/49/EÜ (IMI määrus) (ELT L 316, 14.11.2012, lk 1).

meetodite alusel, mille puhul ei ole takistuseks keelebarjäär. Seetõttu tuleks võimalikult kiiresti käivitada katseprojekt, et kontrollida, kas on sobilik laiendada IMD, et hõlmata sellega käesoleva direktiivi kohane teabevahetus.

(129) Kiirete tehniliste, majanduslike ja õiguslike muutuste arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi vähem oluliste elementide kohta. Rahvusvaheliste kokkulepete järgimiseks peaks komisjonil olema õigus muuta piirmäärade arvutamise tehnilist menetlust, vaadata piirmäärade regulaarselt läbi ning kohandada X lisa; keskvalitsusasutuste nimekiri võib muutuda seoses liikmesriikide haldussüsteemide muutustega. Sellistest muudatustes teatatakse komisjonile, kellel peaks olema õigus I lisa kohandada; viited CPV nomenklatuurile võivad muutuda ELi tasandi õigusaktide muutmise tõttu ning sellised muutused peavad kajastuma ka käesoleva direktiivi tekstis; elektrooniliste vastuvõtuseadmete tehnilisi üksikasju ja omadusi tuleb ajakohastada, võttes arvesse tehnoloogia arengut; samuti tuleb anda komisjonile õigus muuta kohustuslikuks elektroonilise teabevahetuse tehnilised standardid, et tagada elektrooniliste sidevahendite abil läbi viidavates hankemenetlustes kasutatavate tehniliste vormingute, protsesside ja teadete koostalitlusvõime, võttes arvesse tehnoloogia arengut; loetelu liidu õigusaktidest, millega kehtestatakse olelusringi kulude arvestamise ühised meetodid, tuleb kiiresti kohandada, võttes arvesse valdkonnapõhiselt võetud meetmeid. Nende vajaduste rahuldamiseks tuleks anda komisjonile õigus ajakohastada olelusringi kulude arvestamise meetodeid käsitlevate õigusaktide loetelu. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(130) Komisjon peaks käesoleva direktiivi kohaldamisel konsulteerima asjaomaste eksperdirühmadega elektrooniliste riigihangete valdkonnas, et tagada peamiste sidusrühmade tasakaalustatud koosseis.

(131) Selleks et tagada käesoleva direktiivi rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused seoses teadete avaldamise standardvormide ja ettevõtete enda kinnituste standardvormide koostamisega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(132) Teadete avaldamise standardvormide kohta rakendusaktide vastuvõtmisel tuleks kasutada nõuandemenetlust, kuna nimetatud aktidel puudub finantsmõju ning need ei mõjuta direktiivijärgsete kohustuste olemust ega ulatust. Kõnealused aktid täidavad üksnes halduseesmärki ning aitavad kaasa direktiivi sätete kohaldamisele.

(133) Ettevõtete enda kinnituste standardvormide vastuvõtmiseks tuleks kasutada kontrollimenetlust, arvestades nende enese kinnituste mõju hankemenetlusele ning seda, et nad on keskse tähtsusega hankemenetlustes dokumentidele esitatavate nõuete lihtsustamisel.

(134) Komisjon peaks vaatama läbi piirmäärade kohaldamisest tuleneva mõju sisetulele ja esitama selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Seda tehes peaks ta arvesse võtma selliseid tegureid nagu piiriüleste riigihangete tase, VKEde osalemine, tehingukulud ja kulutõhususe saavutamiseks tehtav kompromiss.

WTO riigihankelepingu XXII artikli lõike 7 kohaselt peetakse selle üle täiendavaid läbirääkimisi kolme aasta möödumisel selle jõustumisest ja seejärel kindlate ajavahemike järel. Sellega seoses tuleks inflatsiooni mõju silmas pidades vaadata läbi piirmäärade asjakohasus, mistõttu ei pea lepingus sätestatud piirmäärasid pika ajavahemiku jooksul muutma. Kui sellest tulenevalt tuleks piirmäärasid muuta, peaks komisjon võtma vajaduse korral vastu õigusakti ettepaneku, millega muudetakse käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärasid.

(135) Võttes arvesse praegu käimas olevaid arutelusid kolmandate riikidega suhteid reguleerivate horisontaalsete sätete üle riigihangete kontekstis, peaks komisjon tähelepanelikult jälgima maailmakaubanduse tingimusi ja hindama liidu konkurentsipositsiooni.

(136) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt teatavate hankemenetluste suhtes kohaldatavate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide kooskõlastamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga on seda direktiivi ulatuse ja mõju tõttu parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(137) Direktiiv 2004/18/EÜ tuleks kehtetuks tunnistada.

(138) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise avaldusega selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel esitama ülevõtmismeetmetest teatamisel ühe

või mitu dokumenti, milles selgitatakse seoseid direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Seoses käesoleva direktiiviga peab seadusandja selliste dokumentide esitamist õigustatuks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I JAOTIS KOHALDAMISALA, MÕISTED JA ÜLDPÕHIMÕTTED

I PEATÜKK Kohaldamisala

1. JAGU REGULEERIMISESE JA MÕISTED

Artikkel 1 Reguleerimise ja kohaldamisala

Artikkel 2 Mõisted

Artikkel 3 Segahanked

2. JAGU PIIRMÄÄRAD

Artikkel 4 Piirmäärad

Artikkel 5 Riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodid

Artikkel 6 Piirmäärade ja keskvalitsusasutuste nimekirja läbivaatamine

3. JAGU ERANDID

Artikkel 7 Vee-, energeetika- ja transpordisektori ning postiteenuste sektori lepingud

Artikkel 8 Erandid elektroonilise side valdkonnas

Artikkel 9 Rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt sõlmitud riigihankelepingud ja korraldatud ideekonkurssid

Artikkel 10 Erandid teenuste hankelepingute puhul

Artikkel 11 Ainuõiguse alusel sõlmitavad teenuste hankelepingud

Artikkel 12 Avaliku sektori üksuste vahelised lepingud

4. JAGU ERIOLUKORRAD

1. alajagu Subsideeritavad lepingud ning teadus- ja arendusteenused

Artikkel 13 Avaliku sektori hankijate subsideeritavad lepingud

Artikkel 14 Teadus- ja arendusteenused

2. alajagu Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud hanked

Artikkel 15 Kaitse ja julgeolek

Artikkel 16 Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud segahanked

Artikkel 17 Kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavad hankelepingud ja ideekonkurssid, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt

II PEATÜKK Üldised eeskirjad

Artikkel 18 Riigihanke üldpõhimõtted

Artikkel 19 Ettevõtjad

Artikkel 20 Reserveeritud hankelepingud

Artikkel 21 Konfidentsiaalsus

Artikkel 22 Teabevahetuse suhtes kohaldatavad eeskirjad

Artikkel 23 Nomenklatuurid

Artikkel 24 Huvide konflikt

II JAOTIS RIIGIHANKELEPINGUTE SUHTES KOHALDATAVAD EESKIRJAD

I PEATÜKK Menetlused

Artikkel 25 WTO riigihankelepingu ja muude rahvusvaheliste kokkulepetega seotud tingimused

Artikkel 26 Menetluse valik

Artikkel 27 Avatud hankemenetlus

Artikkel 28 Piiratud hankemenetlus

Artikkel 29 Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus

Artikkel 30 Võistlev dialoog

Artikkel 31 Innovatsioonipartnerlus

Artikkel 32 Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine

II PEATÜKK Elektrooniliste ja koondhangete puhul kasutatavad meetodid ja vahendid

Artikkel 33 Raamlepingud

Artikkel 34 Dünaamilised hankesüsteemid

Artikkel 35 Elektrooniline oksjon

Artikkel 36 Elektroonilised kataloogid

Artikkel 37 Keskne hankimine ja kesksed hankijad

Artikkel 38 Ajutised ühishanked

Artikkel 39 Eri liikmesriikide avaliku sektori hankijaid hõlmavad hanked

III PEATÜKK Menetluse läbiviimine

1. JAGU ETTEVALMISTAMINE

Artikkel 40 Esialgsed turu-uuringud

- Artikkel 41 Taotlejate ja pakkujate eelnev osalemine
- Artikkel 42 Tehniline kirjeldus
- Artikkel 43 Märgised
- Artikkel 44 Katsearuanded, sertifitseerimine ja muu tõendusmaterjal
- Artikkel 45 Alternatiivsed lahendused
- Artikkel 46 Lepingute osadeks jaotamine
- Artikkel 47 Tähtaegade kehtestamine
2. JAGU AVALDAMINE JA LÄBIPAISTVUS
- Artikkel 48 Eelteated
- Artikkel 49 Hanketeated
- Artikkel 50 Lepingu sõlmimise teated
- Artikkel 51 Teadete avaldamise vorm ja viis
- Artikkel 52 Avaldamine riigi tasandil
- Artikkel 53 Hankedokumentide elektrooniline kättesaadavus
- Artikkel 54 Ettepanekute tegemine taotlejatele
- Artikkel 55 Taotlejate ja pakkujate teavitamine
3. JAGU OSALEJATE VALIMINE JA LEPINGUTE SÕLMIMINE
- Artikkel 56 Üldpõhimõtted
1. alajagu Kvalitatiivse valiku kriteeriumid
- Artikkel 57 Kõrvaldamise alused
- Artikkel 58 Kvalifitseerimise tingimused
- Artikkel 59 Euroopa ühtne hankedokument
- Artikkel 60 Tõendusmaterjal
- Artikkel 61 Elektrooniline tõendite andmebaas (e-Certis)
- Artikkel 62 Kvaliteeditagamis- ja keskkonnajuhtimisstandardid
- Artikkel 63 Teiste üksuste suutlikkusele toetumine
- Artikkel 64 Tunnustatud ettevõtjate ametlikud nimekirjad ja sertifitseerimine avalik-õiguslike või eraõiguslike asutuste poolt
2. alajagu Taotlejate, pakkumuste ja lahenduste arvu vähendamine

- Artikkel 65 Nõuetele vastavate taotlejate arvu piiramine osalemiskutse esitamisel
- Artikkel 66 Pakkumuste ja lahenduste arvu piiramine
3. alajagu Lepingu sõlmimine
- Artikkel 67 Pakkumuste hindamise kriteeriumid
- Artikkel 68 Oelusringi kulude arvestamine
- Artikkel 69 Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused
- IV PEATÜKK Lepingu täitmine
- Artikkel 70 Lepingute täitmise tingimused
- Artikkel 71 Allhanked
- Artikkel 72 Lepingute muudatused nende kehtivusajal
- Artikkel 73 Lepingute lõpetamine
- III JAOTIS ERIHANGETE KORD
- I PEATÜKK Sotsiaalteenused ja muud eriteenused
- Artikkel 74 Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute sõlmimine
- Artikkel 75 Teadete avaldamine
- Artikkel 76 Lepingute sõlmimise põhimõtted
- Artikkel 77 Teatavatele teenustele reserveeritud hankelepingud
- II PEATÜKK Ideekonkursside reguleerivad eeskirjad
- Artikkel 78 Kohaldamisala
- Artikkel 79 Teated
- Artikkel 80 Ideekonkursside korraldamise ja osalejate valimise eeskirjad
- Artikkel 81 Žürii koosseis
- Artikkel 82 Žürii otsused
- IV JAOTIS JUHTIMINE
- Artikkel 83 Täitmise tagamine
- Artikkel 84 Üksikaruanded lepingute sõlmimise menetluse kohta
- Artikkel 85 Liikmesriikide aruandlus ja statistiline teave
- Artikkel 86 Halduskoostöö

V JAOTIS DELEGEERITUD VOLITUSED, RAKENDUSVOLITUSED JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 87 Delegeeritud volituste rakendamine

Artikkel 88 Kiirmenetlus

Artikkel 89 Komiteemenetlus

Artikkel 90 Ülevõtmine ja üleminekusätted

Artikkel 91 Kehtetuks tunnistamine

Artikkel 92 Läbivaatamine

Artikkel 93 Jõustumine

Artikkel 94 Adressaadid

LISAD

I LISA KESKVALITSUSASUTUSED

II LISA ARTIKLI 2 LÕIKE 1 PUNKTI 6 ALAPUNKTIS A OSUTATUD TEGEVUSTE LOETELU

III LISA ARTIKLI 4 PUNKTIS B OSUTATUD TOODETE LOETELU SEoses AVALIKU SEKTORI HANKIJATE POOLT RIIGIKAITSE VALDKONNAS SÕLMITUD LEPINGUTEGA

IV LISA PAKKUMUSTE, OSALEMISTAOTLUSTE NING IDEEKONKURSSIDE KAVADE JA PROJEKTIDE ELEKTROONILISEKS VASTUVÕTMISEKS VAJALIKE VAHENDITE JA SEADMETEGA SEOTUD NÕUDED

V LISA EELTEATES SISALDUV TEAVE

A osa TEAVE, MIS PEAB SISALDUMA EELTEATE AVALIKU SEKTORI HANKIJA PROFILIS AVALDAMISE TEATES

B osa TEAVE, MIS PEAB SISALDUMA EELTEADETES (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLIS 48)

C osa HANKETEATES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLIS 49)

D osa LEPINGU SÕLMIMISE TEATES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLIS 50)

E osa IDEEKONKURSI TEATES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 79 LÕIKES 1)

F osa TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES IDEEKONKURSI TULEMUSTE KOHTA (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 79 LÕIKES 2)

G osa TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES LEPINGU MUUTMISE KOHTA SELLE KEHTIVUSE AJAL (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 72 LÕIKES 1)

H osa SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGUTE HANKETEADETES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 75 LÕIKES 1)

I osa SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGUTE EELTEADETES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 75 LÕIKES 1)

J osa SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGU SÕLMIMISE TEADETES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 75 LÕIKES 2)

VI LISA TEAVE, MIS TULEB ESITADA ELEKTROONILISTE OKSJONITEGA SEOTUD HANKEDOKUMENTIDES
(ARTIKLI 35 LÕIGE 4)

VII LISA TEATAVATE TEHNILISTE KIRJELDUSTE MÄÄRATLUSED

VIII LISA AVALDAMISEGA SEOTUD TINGIMUSED

IX LISA ARTIKLIGA 54 ETTE NÄHTUD PAKKUMUSE ESITAMISE ETTEPANEKU, DIALOGIS OSALEMISE ETTEPANEKU VÕI HUVI KINNITAMISE ETTEPANEKU SISU

X LISA ARTIKLI 18 LÕIKES 2 OSUTATUD RAHVUSVAHELISTE SOTSIAALSETE JA KESKKONNAALASTE KONVENTSIOONIDE LOEND

XI LISA REGISTRID

XII LISA TÕENDID KVALIFITSEERIMISE TINGIMUSTE PUHUL

XIII LISA ARTIKLI 68 LÕIKES 3 OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOEND

XIV LISA ARTIKLIS 74 OSUTATUD TEENUSED

XV LISA VASTAVUSTABEL

I JAOTIS

KOHALDAMISALA, MÕISTED JA ÜLDPÕHIMÕTTED

I PEATÜKK

Kohaldamisala

1. jagu

Reguleerimise ja mõisted

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse eeskirjad hankemenetluste läbiviimiseks avaliku sektori hankijate poolt selliste riigihankelepingute sõlmimiseks ja ideekonkursside korraldamiseks, mille eeldatav maksumus ületab artiklis 4 sätestatud piirmäärasid.

2. Hangete all mõeldakse käesolevas direktiivis ehitustööde, asjade või teenuste hankimist riigihankelepingu alusel avaliku sektori hankijate valitud ettevõtjatelt, olenemata sellest, kas kõnealused ehitustööd, asjad või teenused teenivad avalikke huve.

3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse ELi toimimise lepingu artikli 346 kohaselt.

4. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide vabadust määrata kooskõlas liidu õigusega kindlaks, milliseid teenuseid nad loevad üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks, kuidas

selliste teenuste osutamist tuleks korraldada ja rahastada kooskõlas riigiabi eeskirjadega ning milliseid konkreetseid kohustusi nende suhtes tuleks kohaldada. Samuti ei mõjuta käesolev direktiiv ametiasutuste otsuseid selle üle, kas, kuidas ja millises ulatuses nad ise vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 14 ja protokollile nr 26 avalikes huvides ülesandeid täita tahavad.

5. Käesolev direktiiv ei mõjuta viisi, kuidas liikmesriigid korraldavad oma sotsiaalkindlustussüsteeme.

6. Kokkuleppeid, otsuseid ja muid õiguslikke vahendeid, millega korraldatakse avaliku sektori hankijate või nende ühenduste vahel õiguste ja kohustuste üleandmist avalike ülesannete täitmiseks ning millega ei nähta ette lepinguliste kohustuste täitmise tasustamist, käsitatakse asjaomase liikmesriigi siseses asjakorraldusena ning käesolev direktiiv neid ei mõjuta.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „avaliku sektori hankijad” – riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud isikud, ühe või mitme sellise omavalitsuse või avalik-õigusliku isiku moodustatud ühendused;
- 2) „keskvalitsusasutused” – I lisa loetletud avaliku sektori hankijad ning, kui riiklikul tasandil on tehtud vastavaid parandusi ja muudatusi, nende õigusjärglased;
- 3) „keskvalitsusest madalama tasandi hankijad” – avaliku sektori hankijad, kes ei ole keskvalitsusasutused;

- 4) „avalik-õiguslik isik” – isik, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele:
- a) see on moodustatud konkreetse eesmärgiga rahuldada vajadusi üldistes huvides ning sellel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu;
- b) see on juriidiline isik ning
- c) seda rahastavad põhiliselt riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või muud avalik-õiguslikud isikud; selle juhtimine toimub kõnealuste omavalitsuste või avalik-õiguslike isikute järelevalve all; selle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest üle poole on määranud riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või muud avalik-õiguslikud isikud;
- 5) „riigihankelepingud” – ühe või mitme ettevõtja ning ühe või mitme avaliku sektori hankija vahel kirjalikult sõlmitud rahaliste huvidega seotud lepingud, mille eesmärgiks on ehitustööd, asjade tarnimine või teenuste osutamine;
- 6) „ehitustööde riigihankelepingud” – riigihankelepingud, mille eesmärgiks on üks järgmistest:
- a) II lisas loetletud ehitustööde tegemine või ehitustööde tegemine koos projekteerimisega;
- b) ehitustöö tegemine või ehitustöö tegemine koos projekteerimisega;
- c) ehitustöö tegemine mis tahes vahenditega vastavalt ehitise liigile ja projektile otsustavat mõju avaldava avaliku sektori hankija esitatud nõuetele;
- 7) „ehitustöö” – ehitus- või tsiviilehitustööde tulemus tervikuna, millel on iseseisev majanduslik või tehniline otstarve;
- 8) „asjade riigihankelepingud” – riigihankelepingud, mille eesmärgiks on asjade ostmine, üürimine, rentimine või liisimine koos väljaostuvõimalusega või ilma. Asjade hankeleping võib kaasneva tööna hõlmata ka kohaletoomis- ja paigaldustöid;
- 9) „teenuste riigihankelepingud” – riigihankelepingud, mille eesmärgiks on teenuste osutamine, välja arvatud riigihankelepingud punktis 6 osutatud teenuste osutamiseks;
- 10) „ettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik või avaliku sektori asutus või selliste isikute ja/või asutuste rühm, sealhulgas igasugused ettevõtjate ajutised ühendused, kes pakub turul ehitustööde ja/või ehitustöö tegemist, asju või teenuseid;
- 11) „pakkuja” – pakkumuse esitanud ettevõtja;
- 12) „taotleja” – ettevõtja, kes taotleb osalemist või keda on kutsutud osalema piiratud hankemenetluses, konkurentsi-põhises läbiraakimistega hankemenetluses, väljakuulutamiseta läbiraakimistega hankemenetluses, võistlevas dialoogis või innovatsioonipartnerluses;
- 13) „hankedokument” – avaliku sektori hankija esitatud või tema poolt viidatud dokument, milles kirjeldatakse riigihanke või menetluse elemente või määratakse need kindlaks, sealhulgas hanketeade, eelteade, kui seda kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks, tehniline kirjeldus, kirjeldav dokument, lepingu kavandavad tingimused, taotlejate ja pakkujate esitatavate dokumentide vormingud, teave kõikide suhtes kehtivate kohustuste kohta ja kõik täiendavad dokumendid;
- 14) „kesksed hanked” – pidevad hanked ühel järgmisel kujul:
- a) avaliku sektori hankijate jaoks ette nähtud asjade ja/või teenuste hankimine;
- b) avaliku sektori hankijate jaoks ette nähtud ehitustööde, asjade või teenuste riigihankelepingute või raamlepingute sõlmimine;
- 15) „hangete tugiteenused” – hankemenetlust toetav tegevus, eelkõige järgmisel kujul:
- a) tehniline taristu, et võimaldada avaliku sektori hankijatel sõlmida ehitustööde, asjade või teenuste hanke- või raamlepinguid;
- b) hankemenetluse läbiviimise või korraldamise alane nõustamine või
- c) hankemenetluse ettevalmistamine ja juhtimine asjaomase avaliku sektori hankija nimel;
- 16) „keskne hankija” – avaliku sektori hankija, kes korraldab keskseid riigihankeid ning võib pakkuda ka riigihangete tugiteenuseid;
- 17) „tugiteenuse osutaja” – avalik-õiguslik või eraõiguslik isik, kes pakub turul riigihangete tugiteenuseid;

- 18) „kirjalik” või „kirjalikult” – sõnadest või numbritest koosnev avaldus, mida on võimalik lugeda, paljundada ja seejärel edastada, sh elektrooniliste vahendite abil edastatav ja salvestatav teave;
- 19) „elektroonilised vahendid” – elektroonilised seadmed, mida kasutatakse kaablite, raadio, optiliste vahendite või muude elektromagnetiliste vahendite kaudu saadetud, edastatud ja vastu võetud andmete töötlemiseks (sealhulgas digitaalseks pakkimiseks) ja salvestamiseks;
- 20) „olelusring” – kõik toodete või ehitustööde olemasolu või teenuste osutamise järjestikused ja/või omavahel seotud etapid, sh teostatav uurimis- ja arendustegevus, tootmine, kauplemine ja selle tingimused, transport, kasutamine ning hooldus, alates tooraine hankimisest või ressursside loomisest kuni kõrvaldamiseni ja teenuste osutamise või kasutamise lõpuni;
- 21) „ideekonkurss” – menetlus, mille kaudu avaliku sektori hankija peamiselt maa- ja linnaplaneeringute, arhitektuuri ja inseneritöö või andmetöötluse valdkonnas omandab kavandi või projekti, mille valib välja žürii auhinnalisel või auhindadeta konkursil;
- 22) „innovatsioon” – uue või märkimisväärselt täiustatud toote, teenuse või protsessi, sealhulgas tootmis- või ehitusprotsessi (kuid mitte ainult), uue turustusviisi või uue organisatsioonilise meetodi kasutuselevõtt äritavades, töökorralduses või välissuhetes, muu hulgas eesmärgiga aidata lahendada ühiskondlikke probleeme või toetada aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiat „Euroopa 2020”;
- 23) „märgis” – mis tahes dokument, sertifikaat või tõend, mis tõendab, et asjaomased ehitustööd, tooted, teenused, protsessid või menetlused vastavad teatavatele nõuetele;
- 24) „märgise nõuded” – nõuded, millele asjaomased ehitustööd, tooted, teenused, protsessid või menetlused peavad asjaomase märgise saamiseks vastama.

2. Käesoleva artikli kohaldamisel hõlmavad piirkondlikud omavalitsused omavalitsusi, mille mittetäielik loetelu on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1059/2003⁽¹⁾ osutatud NUTS 1. ja 2. tasandi piirkondade loetelus, samal ajal kui kohalikud omavalitsused on kõik NUTS 3. tasandile kuuluvate haldusüksuste omavalitsusorganid ja väiksemate haldusüksuste omavalitsusorganid, nagu on osutatud määruses (EÜ) nr 1059/2003.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1).

Artikkel 3

Segahanked

1. Lõiget 2 kohaldatakse segalepingute suhtes, mille esemeks on erinevad hankeliigid, mis kõik on käesoleva direktiiviga hõlmatud.

Lõikeid 3–5 kohaldatakse segalepingute suhtes, mille esemeks on käesoleva direktiiviga hõlmatud hanked ja muude õiguskorradega hõlmatud hanked.

2. Lepingud, mille esemeks on kaks või enam liiki riigihankeid (ehitustööd, teenused või asjad), sõlmitakse kooskõlas lepingu põhiesemeks oleva riigihanke liigi suhtes kohaldatavate sätetega.

Segalepingute puhul, mis hõlmavad osaliselt teenuseid III jaotise I peatüki tähenduses ning osaliselt muid teenuseid, või segalepingute puhul, mis hõlmavad osaliselt teenuseid ja osaliselt asju, määratakse lepingu põhiese kindlaks selle järgi, milliste asjaomaste teenuste või asjade eeldatav maksumus on suurim.

3. Kui asjaomase lepingu eri osad on objektiivselt võimalik lahutada, kohaldatakse lõiget 4. Kui asjaomase lepingu eri osad ei ole objektiivselt võimalik lahutada, kohaldatakse lõiget 6.

Kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ, kohaldatakse käesoleva direktiivi artiklit 16.

4. Selliste lepingute puhul, mille ese hõlmab nii käesoleva direktiiviga reguleeritavaid riigihankeid kui ka riigihankeid, mida käesolev direktiiv ei hõlma, võivad avaliku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud või sõlmida ühtne leping. Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi lepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.

Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse lepingu, kohaldatakse segalepingu suhtes käesolevat direktiivi, juhul kui artiklis 16 ei ole ette nähtud teisiti, olenemata nende osade maksumusest, mis muidu oleksid hõlmatud erineva õigusliku režiimiga, ning olenemata sellest, millise õigusliku režiimiga kõnealused osad muidu hõlmatud oleksid.

Asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingute ja kontsessioonide elementide sisaldavate segalepingute puhul sõlmitakse segaleping käesoleva direktiivi kohaselt, kui lepingu selle osa, mis moodustab käesoleva direktiiviga reguleeritava hankelepingu, artikli 5 kohaselt arvatud eeldatav maksumus on võrdne artiklis 4 sätestatud piirmääraga või sellest suurem.

5. Lepingute puhul, mille esemeks on nii käesoleva direktiiviga reguleeritavad hanked kui ka hanked, mis hõlmavad direktiiviga 2014/25/EL reguleeritavat tegevust, määratakse kohaldatavad eeskirjad käesoleva artikli lõikest 4 olenemata kindlaks direktiivi 2014/25/EL artiklite 5 ja 6 kohaselt.

6. Kui kõnealuse lepingu eri osasid ei ole objektiivselt võimalik lahutada, lähtutakse kohaldatava õiguskorra üle otsustamisel lepingu põhiesemest.

2. jagu

P i i r m ä ä r a d

Artikkel 4

Piirmäärad

Käesolevat direktiivi kohaldatakse riigihangete suhtes, mille eeldatav maksumus käibemaksuta on võrdne järgmiste piirmääradega või ületab neid:

- a) 5 186 000 eurot ehitustööde riigihankelepingute puhul;
- b) 134 000 eurot keskvalitsusasutuste sõlmitavate asjade ja teenuste valiku riigihankelepingute puhul ning selliste asutuste korraldatavate ideekonkursside puhul; riigikaitse valdkonna avaliku sektori hankijate sõlmitud asjade riigihankelepingute puhul kohaldatakse seda üksnes selliste lepingute suhtes, mis hõlmavad III lisas loetletud tooteid;
- c) 207 000 eurot keskvalitsusest madalama tasandi hankijate sõlmitavate asjade ja teenuste riigihankelepingute puhul ning selliste avaliku sektori hankijate korraldatavate ideekonkursside puhul. See piirmäär kehtib ka riigikaitse valdkonnas tegutsevate keskvalitsusasutuste sõlmitavate asjade riigihankelepingute puhul, kui need lepingud hõlmavad III lisas loetlemata tooteid;
- d) 750 000 eurot XIV lisas loetletud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihankelepingute puhul.

Artikkel 5

Riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodid

1. Hanke eeldatava maksumuse arvutamisel võetakse aluseks avaliku sektori hankija hinnangu kohaselt välja makstav kogusumma käibemaksuta, arvestades sealhulgas lepingutega seotud mis tahes valikuvõimalusi ja uuendamisi, nagu on selgelt esitatud hankedokumentides.

Kui avaliku sektori hankija näeb ette auhinnad või maksed taotlejatele või pakkujatele, võtab ta neid riigihanke eeldatava maksumuse arvutamisel arvesse.

2. Kui avaliku sektori hankija koosneb mitmest eraldi tegutsevast üksusest, võetakse arvesse kõigi nende üksuste riigihangete eeldatavat kogumaksumust.

Olenemata esimesest lõigust, kui eraldi tegutsev üksus on sõltumatult vastutav oma riigihanke või selle teatavate kategooriate eest, võib maksumust hinnata kõnealuse üksuse tasandil.

3. Riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodi valik ei tohi olla seotud kavatsusega jätta hankeleping käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja. Üksikhanget ei jaotata seega osadeks selliselt, et hoitakse ära selle kuulumine käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, välja arvatud juhul, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud.

4. Kõnealune eeldatav maksumus peab kehtima hanketeate saatmise hetkel või kui hanketeate saatmist ei ole ette nähtud, siis hetkel, kui avaliku sektori hankija alustab hankemenetlust, näiteks võttes hankega seoses ühendust ettevõtjatega, kui see on asjakohane.

5. Raamlepingute ja dünaamiliste hankesüsteemide puhul on arvessevõetav maksumus kõigi raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja jooksul kavandatavate lepingute maksimaalne eeldatav maksumus käibemaksuta.

6. Innovatsioonipartnerluste puhul vastab arvessevõetav maksumus kavandatava partnerluse kõigis etappides aset leidva teadus- ja arendustegevuse ning samuti kavandatava partnerluse lõpus välja arendatavate ja tarnitavate asjade, teenuste või ehitustööde maksimaalsele eeldatavale maksumusele käibemaksuta.

7. Ehitustööde riigihankelepingute puhul võetakse eeldatava maksumuse arvutamisel arvesse nii ehitustööde maksumust kui ka avaliku sektori hankijate poolt ehitustööde tegemiseks töövõtja käsutusse antud asjade ja teenuste eeldatavat kogumaksumust, kui sellised asjad või teenused on ehitustööde tegemiseks vajalikud.

8. Kui kavandatava ehitustööde või teenuste riigihanke tulemusena sõlmitakse hankelepingud eraldi osadena, võetakse arvesse kõigi osade eeldatav kogumaksumus.

Kui osade kogumaksumus on võrdne artiklis 4 sätestatud piirmääraga või sellest suurem, kohaldatakse käesolevat direktiivi iga osa suhtes.

9. Kui samalaadsete asjade hankimise ettepaneku tulemuseks võib olla lepingute sõlmimine riigihanke eraldi osade suhtes, tuleb artikli 4 punktide b ja c kohaldamisel arvestada kõigi selliste osade eeldatavat kogumaksumust.

Kui osade kogumaksumus on võrdne artiklis 4 sätestatud piirmääraga või sellest suurem, kohaldatakse käesolevat direktiivi iga osa suhtes.

10. Olenemata lõigetest 8 ja 9 võivad avaliku sektori hankijad üksikute osade suhtes lepinguid sõlmides jätta käesolevas direktiivis sätestatud menetlused kohaldamata, kui asjaomase osa eeldatav maksumus käibemaksuta jääb asjade või teenuste puhul alla 80 000 euro ja ehitustööde puhul alla 1 miljoni euro. Selliste osade kogumaksumus, mille jaoks sõlmitud lepingute suhtes ei kohaldata käesolevat direktiivi, ei tohi siiski ületada 20 % kavandatava ehitustöö, samalaadsete asjade või teenuste riigihanke kõikide osade kogumaksumusest.

11. Selliste asjade või teenuste riigihankelepingute puhul, mis on olemuselt regulaarsed või mida kavatakse teatava aja jooksul uuendada, võetakse lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel aluseks:

- a) eelnenud 12 kuu või ühe finantsaasta jooksul sõlmitud samalaadsete järjestikuste lepingute tegelik kogumaksumus, mida on võimaluse korral kohandatud esialgse lepingu sõlmimisele järgneva 12 kuu jooksul toimunud muutustega koguses või maksumuses;
- b) või esimesele tarnele järgnenud kaheteistkümne kuu või finantsaasta jooksul (kui see on pikem kui kaksteist kuud) sõlmitud järjestikuste lepingute eeldatav kogumaksumus.

12. Asjade üürimise, rentimise või liisimisega seotud asjade riigihankelepingute puhul tuleb lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel võtta aluseks järgmine maksumus:

- a) tähtjaliste riigihankelepingute puhul, kui tähtaeg on 12 kuud või lühem, hankelepingu eeldatav kogumaksumus selle kehtivusaaja jooksul või kui hankelepingu tähtaeg on pikem kui 12 kuud, selle kogumaksumus, sealhulgas eeldatav jääkväärtus;
- b) tähtajatute riigihankelepingute puhul või lepingute puhul, mille kehtivusaega ei ole võimalik kindlaks määrata, igakuine maksumus, mis on korrutatud 48ga.

13. Teenuste riigihankelepingute puhul tuleb lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel vajaduse korral aluseks võtta järgmine väärtus:

- a) kindlustusteenused: makstav kindlustusmaks ja muud tasud;
- b) panga- ja muud finantsteenused: teenustasud, makstavad vahendustasud, intress ja muud tasud;
- c) projekteerimislepingud: teenustasud, makstavad vahendustasud ja muud tasud.

14. Teenuste riigihankelepingute puhul, milles ei täpsustata koguhinda, võetakse lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel aluseks:

- a) tähtjaliste hankelepingute puhul, mille kehtivusaeg on 48 kuud või lühem: kogumaksumus hankelepingu kehtivusaaja jooksul;
- b) tähtajatute hankelepingute või hankelepingute puhul, mille kehtivusaeg on üle 48 kuu: kuumakse korrutatuna 48ga.

Artikkel 6

Piirmäärade ja keskvalitsusasutuste nimekirja läbivaatamine

1. Komisjon kontrollib iga kahe aasta tagant alates 30. juunist 2013, kas artikli 4 punktides a, b ja c kehtestatud piirmäärad vastavad Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepingus (edaspidi „WTO riigihankeleping“) sätestatud piirmääradele, ja vaatab need vajaduse korral kooskõlas käesoleva artikliga läbi.

Vastavalt WTO riigihankelepingu kohasele arvutamismetodile võtab komisjon kõnealuste piirmäärade väärtuste arvutamisel aluseks Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühikutes (SDR) väljendatud euro keskmise päevakursi 24 kuu pikkuse ajavahe miku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril jõustuvale läbivaatamisele eelnevaks 31. augustiks. Sel viisil läbi vaadatud piirmäärade väärtus ümardatakse vajaduse korral lähima tuhande euroni alla poole, et tagada WTO riigihankelepingus sätestatud kehtivate, SDRides väljendatud piirmäärade järgimine.

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohasel läbivaatamisel vaatab komisjon lisaks läbi ka

- a) artikli 13 esimese lõigu punktis a kehtestatud piirmäära, kohandades seda ehitustööde riigihankelepingute suhtes kohaldatava läbivaadatud piirmääraga;
- b) artikli 13 esimese lõigu punktis b kehtestatud piirmäära, kohandades seda keskvalitsusest madalama tasandi hankijate sõlmitavate teenuste riigihankelepingute suhtes kohaldatava läbivaadatud piirmääraga.

3. Iga kahe aasta tagant alates 1. jaanuarist 2014 määrab komisjon kindlaks artikli 4 punktides a, b ja c osutatud ja käesoleva artikli lõike 1 kohaselt läbi vaadatud piirmäärade väärtused liikmesriikidele, mille rahaühik ei ole euro.

Samal ajal määrab komisjon kindlaks artikli 4 punktis d osutatud piirmäära väärtuse liikmesriikidele, mille rahaühik ei ole euro, omavääringus.

Vastavalt WTO riigihankelepingu kohasele arvutusmeetodile võetakse nende väärtuste arvutamisel aluseks kõnealuste omavääringute keskmine päevakurs, mis vastab eurodes väljendatud kohaldatavatele piirmääradele 24 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril toimuvale piirmäärade muutmisele eelneval 31. augustil.

4. Komisjon avaldab lõikes 1 osutatud muudetud piirmäärad, nende vastavad väärtused lõike 3 esimeses lõigus osutatud riikide vääringus ja lõike 3 teise lõigu kohaselt kindlaks määratud väärtuse *Euroopa Liidu Teatajas* muutmisele järgneva novembrikuu alguses.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et kohandada käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus osutatud meetodit WTO riigihankelepingus sätestatud meetodi muudatustega seoses artikli 4 punktides a, b ja c osutatud piirmäärade läbivaatamisega ning nende liikmesriikide, mille rahaühik ei ole euro, omavääringu vastava väärtuse kindlaksmääramisega, millele on osutatud käesoleva artikli lõikes 3.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et käesoleva artikli lõike 1 kohaselt vaadata läbi artikli 4 punktides a, b ja c osutatud piirmäärad ning et käesoleva artikli lõike 2 kohaselt vaadata läbi artikli 13 esimese lõigu punktides a ja b osutatud piirmäärad.

6. Kui artikli 4 punktides a, b ja c ning artikli 13 esimese lõigu punktides a ja b osutatud piirmäärad vajavad läbivaatamist ning ajalised piirangud ei võimalda kasutada artikliga 87 ette nähtud menetlust ja seega on tungiv vajadus, kohaldatakse käesoleva artikli lõike 5 teise lõigu kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktide suhtes artiklis 88 sätestatud menetlust.

7. Komisjonile antakse volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte vastavalt artiklile 87 I lisa muutmiseks, et ajakohastada avaliku sektori hankijate loetelu liikmesriikide asjakohaste teadete põhjal, kui selliseid muudatusi on vaja avaliku sektori hankijate korrektseks identifitseerimiseks.

3. jagu

Erandid

Artikkel 7

Vee-, energeetika- ja transpordisektori ning postiteenuste sektori lepingud

Käesolevat direktiivi ei kohaldata riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mis on sõlmitud või korraldatud direktiivi 2014/25/EL alusel ühe või mitme kõnealuse direktiivi artiklites 8–14 nimetatud tegevusalaga tegelevate avaliku sektori hankijate poolt ja kõnealuste tegevuste sooritamiseks, ega riigihankelepingute suhtes, mis on kõnealuse direktiivi artiklite 18, 23 ja 34

alusel selle direktiivi kohaldamisalast välja jäetud, või kui need on sõlmitud nimetatud direktiivi artikli 13 lõike 2 punkti b tähenduses postiteenuseid osutava avaliku sektori hankija poolt, lepingute suhtes, mis on sõlmitud järgmiste tegevuste sooritamiseks:

- a) üksnes elektrooniliste vahendite vahendusel pakutavad ja nendega seotud lisandväärtusega teenused, sealhulgas šifreeritud dokumentide turvaline edastamine elektrooniliste vahenditega, aadressihalduse teenused ja registreeritud elektroonilise posti edastamine;
- b) finantsteenused, mis on kaetud CVP koodidega 66100000-1 kuni 66720000-3 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 21 punktiga d ning mis hõlmavad eelkõige postirahakaarte ja posti žiirülekandeid;
- c) filateeliateenused või
- d) logistikateenused (teenused, milles on ühendatud füüsiline kättetoimetamine ja/või ladustamine ning teised postiga mitteseotud funktsioonid).

Artikkel 8

Erandid elektroonilise side valdkonnas

Käesolevat direktiivi ei kohaldata riigihankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille põhieesmärk on võimaldada avaliku sektori hankijatel pakkuda või kasutada sidevõrke või pakkuda üldsusele üht või mitut elektroonilist sideteenust.

Käesolevas artiklis kasutatakse mõisteid „üldkasutatav sidevõrk” ja „elektroonilise side võrk” samas tähenduses, mis neil on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2002/21/EÜ⁽¹⁾.

Artikkel 9

Rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt sõlmitud riigihankelepingud ja korraldatud ideekonkurssid

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille sõlmimisel või korraldamisel avaliku sektori hankija peab kohaldama käesolevas direktiivis sätestatud erinevat hankemenetlust, mis on kehtestatud mõnel järgmisel alusel:

- a) rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi loov õiguslik vahend, näiteks rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on sõlmitud liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi või selle allpiirkonna vahel aluslepingute kohaselt ja mis hõlmab ehitustöid, asju või teenuseid, mis on ette nähtud teatava projekti ühiseks rakendamiseks või kasutamiseks allkirjutavate poolt;
- b) rahvusvaheline organisatsioon.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (ELT L 108, 24.4.2002, lk 33).

Liikmesriigid teatavad kõigist käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud õiguslikest vahenditest komisjonile, kes võib konsulteerida artiklis 89 osutatud riigihankelepingute nõuandekomiteega.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata hankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille puhul avaliku sektori hankija sõlmib või korraldab lepingu sõlmimise kooskõlas rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise finantseerimisasutuse hankeeeskirjadega, kui asjaomaseid riigihankelepinguid või ideekonkurssse rahastab täielikult see organisatsioon või asutus; hankelepingute ja ideekonkursside puhul, mille suuremat osa kaastahastab rahvusvaheline organisatsioon või rahvusvaheline finantseerimisasutus, lepivad lepingupooled kokku, milliseid hankemenetlusi kohaldada.

3. Artiklit 17 kohaldatakse kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate hankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt. Käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata nimetatud lepingute ja ideekonkursside suhtes.

Artikkel 10

Erandid teenuste hankelepingute puhul

Käesolevat direktiivi ei kohaldata teenuste riigihankelepingute suhtes, mis käsitlevad järgmist:

- a) maa, olemasolevate ehitiste või muu kinnisvara omandamine või rentimine mis tahes rahaliste vahenditega või sellise kinnisvaraga seotud õigused;
- b) audiovisuaalmeedia või raadioteenuste pakkujate poolt sõlmivad lepingud, mis käsitlevad audiovisuaalmeedia teenuste või raadiosaadete jaoks mõeldud saatematerjali omandamist, arendamist, tootmist või ühistootmist, või audiovisuaalmeedia või raadioteenuste pakkujaga sõlmivad lepingud, mis käsitlevad saateaga või saate pakumist. Käesoleva punkti kohaldamisel käsitatakse mõisteid „audiovisuaalmeedia teenus” ja „meediateenuse osutaja” samas tähenduses kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/13/EL⁽¹⁾ artikli 1 lõike 1 punktides a ja d. Mõistet „saade” kasutatakse samas tähenduses kui nimetatud direktiivi artikli 1 lõike 1 punktis b, kuid see hõlmab ka raadiosaateid ja raadiosaadete materjale. Käesoleva sätte kohaldamisel on mõistel „saatematerjal” sama tähendus nagu mõistel „saade”;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

c) vahekohtu- ja lepitamisteenused;

d) järgmised õigusteenused:

i) kliendi õiguslik esindamine juristi poolt, nagu seda mõistet käsitatakse nõukogu direktiivi 77/249/EMÜ⁽²⁾ artiklis 1:

- liikmesriigi, kolmanda riigi või rahvusvahelises vahekohtus või lepituskohtus läbiviidavates vahekohtu- või lepitusmenetlustes või
- liikmesriigi või kolmanda riigi kohtutes või ametiasutustes või rahvusvahelistes kohtutes või asutustes läbiviidavates kohtumenetlustes;

ii) õigusnõustamine käesoleva punkti alapunktis i osutatud menetluste ettevalmistamisel või juhul, kui on konkreetseid märgid selle kohta, et suure tõenäosusega hakatakse asja, mida õigusnõustamine puudutab, sellistes menetlustes arutama, tingimusel et õigusnõu annab jurist direktiivi 77/249/EMÜ artikli 1 tähenduses;

iii) notarite osutatavad dokumentide tõendamise ja autentimise teenused;

iv) usaldusisikute või hooldajate osutatavad õigusteenused või muud õigusteenused, mida osutavad isikud, kelle on määranud asjaomase liikmesriigi kohus või kes on õigusaktidega määratud selliste kohtute järelevalve all konkreetseid ülesandeid täitma;

v) muud õigusteenused, mis on asjaomases liikmesriigis seotud (isegi harvadel juhtudel) riigivõimu teostamisega;

e) finantsteenused, mis on seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/39/EÜ⁽³⁾ tähenduses, keskpanga teenused ning Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa Stabiilsusmehhanismiga seotud toimingud;

f) laenud, mis on või ei ole seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega;

g) töölepingud;

⁽²⁾ Nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiiv 77/249/EMÜ õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta (EÜT L 78, 26.3.1977, lk 17).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ (ELT L 145, 30.4.2004, lk 1).

- h) tsiviilkaitse, kodanikukaitse ja ohu ärahoidmisega seotud teenused, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused ning mis on kaetud järgmiste CPV koodidega: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 ja 85143000-3, välja arvatud patsiendi veo kiirabiteenused;
- i) avalik reisijateveoteenus raudteel või metroomis;
- j) CPV koodide 79341400-0, 92111230-3 ja 92111240-6 alla kuuluvaid poliitiliste kampaaniate korraldamisega seotud teenused, mis sõlmitakse erakonna poolt valimiskampaania käigus.

Artikkel 11

Ainuõiguse alusel sõlmitavad teenuste hankelepingud

Käesolevat direktiivi ei kohaldata teenuste riigihankelepingute suhtes, mille avaliku sektori hankija sõlmib teise avaliku sektori hankijaga või avaliku sektori hankijate ühendusega ainuõiguse alusel, mis on neile antud ELi toimimise lepingule vastavate õigusnormide ja avaldatud haldusnormidega.

Artikkel 12

Avaliku sektori üksuste vahelised lepingud

1. Riigihankeleping, mille avaliku sektori hankija on sõlminud mõne teise avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isikuga, jääb käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) avaliku sektori hankija teostab asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle;
- b) üle 80 % asjaomase kontrollitava juriidilise isiku tegevusest on selliste ülesannete täitmine, mille talle on andnud kontrolliv avaliku sektori hankija või sama hankija kontrollitav muu juriidiline isik, ning
- c) kontrollitaval juriidilisel isikul puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

Esimese lõigu punkti a mõistes teostab avaliku sektori hankija juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle esimese lõigu alapunkti a tähenduses, kui ta avaldab otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku

strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele. Sellist kontrolli võib teostada ka muu juriidiline isik, keda ennast kontrollib avaliku sektori hankija samal viisil.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka siis, kui kontrollitav juriidiline isik, kes on avaliku sektori hankija, sõlmib lepingu teda kontrolliva avaliku sektori hankijaga või muu sama avaliku sektori hankija poolt kontrollitava juriidilise isikuga, tingimusel et sellel juriidilisel isikul, kellega sõlmitakse riigihankeleping, puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

3. Avaliku sektori hankija, kes ei teosta kontrolli avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isiku üle lõike 1 tähenduses, võib siiski käesolevat direktiivi kohaldamata sõlmida riigihankelepingu sellise juriidilise isikuga, kui täidetud on järgmised tingimused:

- a) avaliku sektori hankijad teostavad ühiselt asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida nad teostavad oma osakondade üle;
- b) üle 80 % asjaomase juriidilise isiku tegevusest on selliste ülesannete täitmine, mille talle on usaldanud kontrolliv avaliku sektori hankija või sama avaliku sektori hankija poolt kontrollitav muu juriidiline isik, ning
- c) kontrollitaval juriidilisel isikul puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

Esimese lõigu punkti a tähenduses kontrollivad avaliku sektori hankijad juriidilist isikut ühiselt juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- i) kontrollitava juriidilise isiku otsuseid tegevad organid koosnevad kõigi osalevate avaliku sektori hankijate esindajatest. Esindaja võib esindada mitut või kõiki osalevaid avaliku sektori hankijaid;
- ii) kõnealused avaliku sektori hankijad saavad ühiselt avaldada otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele ning
- iii) kontrollitav juriidiline isik ei lähtu huvidest, mis on vastuolus kontrollivate avaliku sektori hankijate huvidega.

4. Ainult kahe või enama avaliku sektori hankija vahel sõlmitud leping ei kuulu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) leping kehtestab osalevate avaliku sektori hankijate vahelise koostöö või rakendab seda eesmärgiga tagada, et avaliku sektori hankijad osutavad oma ülesandeks olevaid avalikke teenuseid oma ühiste eesmärkide täitmiseks;
- b) sellise koostöö tegemisel juhendatakse üksnes avaliku huviga seotud kaalutlustest ning
- c) osalevate avaliku sektori hankijate sellise koostööga seonduvast tegevusest toimub avatud turul alla 20 %.

5. Lõike 1 esimese lõigu punktis b, lõike 3 esimese lõigu punktis b ja lõike 4 punktis c osutatud tegevuse protsendimäära kindlakstegemisel võetakse arvesse asjaomase juriidilise isiku või avaliku sektori hankija keskmist lepingu sõlmimisele eelnenud kolme aasta kogukäivet seoses teenuste, asjade ja ehitustöödega või muud sobivat alternatiivset tegevusepõhist elementi, näiteks kantud kulused.

Kui asjaomase juriidilise isiku või avaliku sektori hankija loomise või tegevuse alustamise aja või tegevuse ümberkorraldamise tõttu puuduvad andmed eelneva kolme aasta käibe kohta või alternatiivse tegevusepõhise elemendi, näiteks kulude kohta, või kui need ei ole enam asjakohased, siis piisab sellest, kui näidata, eelkõige majandustegevuse prognooside abil, et tegevuse suuruse hindamine on usaldusväärne.

4. jagu

Eriolukorrad

1. alajagu

Subsideeritavad lepingud ning teadus- ja arendusteened

Artikkel 13

Avaliku sektori hankijate subsideeritavad lepingud

Käesolevat direktiivi kohaldatakse järgmiste lepingute sõlmimise suhtes:

- a) ehitustööde lepingud, mida avaliku sektori hankijad subsideerivad vahetult rohkem kui 50 % ulatuses ning mille eeldatav maksumus käibemaksuta on vähemalt 5 186 000 eurot, kui need hõlmavad üht järgmistest tegevustest:

- i) II lisas loetletud tsiviilehitustööd;

- ii) haiglate, spordi-, puhke- ja vaba aja veetmise rajatiste, kooli- ja ülikoolihoonete ning haldushoonete ehitamise tööd;

- b) teenuste hankelepingud, mida avaliku sektori hankijad subsideerivad vahetult rohkem kui 50 % ulatuses ning mille eeldatav maksumus käibemaksuta on vähemalt 207 000 eurot ja mis on seotud punktis a osutatud ehitustööde hankelepinguga.

Esimese lõigu punktides a ja b osutatud subsideerimise maksavad avaliku sektori hankijad toimivad kooskõlas käesoleva direktiiviga, kui nad ei sõlmi subsideeritud lepingut ise või kui nad sõlmivad selliseid lepinguid teiste üksuste nimel.

Artikkel 14

Teadus- ja arendusteened

Käesolevat direktiivi kohaldatakse ainult selliste teadus- ja arendusteenede riigihankelepingute suhtes, mis on kaetud CPV koodidega 73000000-2 - 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 ja 73430000-5, tingimusel et mõlemad järgmised tingimused on täidetud:

- a) lepingust tuleneb kasu üksnes avaliku sektori hankijale tema enda tegevuse läbiviimiseks ning
- b) teenuse eest tasub täielikult avaliku sektori hankija.

2. alajagu

Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud hanked

Artikkel 15

Kaitse ja julgeolek

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes kaitse ja julgeoleku valdkonnas, v.a järgmiste lepingute puhul:

- a) direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalasse kuuluvad lepingud;
- b) lepingud, mis vastavalt direktiivi 2009/81/EÜ artiklitele 8, 12 ja 13 ei kuulu nimetatud direktiivi kohaldamisalasse.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille suhtes ei ole juba tehtud erandit lõike 1 alusel, sel määral, mil liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide kaitset ei ole võimalik tagada vähem sekkuvate meetmetega, näiteks kehtestades nõuded eesmärgiga kaitsta avaliku sektori hankija poolt käesoleva direktiivi kohaselt hankemenetluse jooksul esitatud teabe konfidentsiaalsust.

Lisaks ning kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 346 lõike 1 punktiga a ei kohaldata käesolevat direktiivi riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille suhtes ei ole juba tehtud erandit käesoleva artikli lõike 1 alusel, sel määral, kus käesoleva direktiivi kohaldamine kohustaks liikmesriiki andma teavet, mille avalikustamist ta peab oma oluliste julgeolekuhuvide vastaseks.

3. Kui riigihankelepingu või ideekonkursi täitmine on tunnistatud salajaseks või nendega peavad kaasnema erilised julgeolekumeetmed kooskõlas liikmesriigis kehtivate õigus- ja haldusnormidega, siis käesolevat direktiivi ei kohaldata, tingimusel et liikmesriik on kindlaks teinud, et asjaomaseid olulisi huve ei ole võimalik tagada vähem sekkuvate meetmetega, näiteks lõike 2 esimeses lõigus osutatud meetmetega.

Artikkel 16

Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud segahanked

1. Segalepingute korral, mille esemeks on käesoleva direktiiviga hõlmatud hanked, samuti ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ hõlmatud hanked, kohaldatakse käesolevat artiklit.

2. Kui asjaomase riigihankelepingu eri osi on objektiivselt võimalik lahutada, võivad avaliku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud või sõlmida ühtse hankelepingu.

Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi lepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.

Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse lepingu, kohaldatakse järgmiseid kriteeriume, et määrata kindlaks kohaldatav õiguskord:

- a) kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346, võib lepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, tingimusel et ühtse lepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud;
- b) kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud direktiiviga 2009/81/EÜ, võib lepingu sõlmida kooskõlas nimetatud direktiiviga, tingimusel et ühtse lepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud. Käesolev punkt ei piira nimetatud direktiiviga sätestatud piirmäärade ja erandite kohaldamist.

Otsust sõlmida ühtne leping ei tohi siiski teha selleks, et arvata lepingud välja käesoleva direktiivi või direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisest.

3. Segalepingute suhtes, mille puhul võiks kohaldada nii lõike 2 kolmanda lõigu punkti a kui ka b, kohaldatakse nimetatud lõigu punkti a.

4. Kui asjaomase lepingu eri osad ei ole objektiivselt võimalik lahutada, võib lepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, kui see sisaldab elemente, mille suhtes kohaldatakse ELi toimimise lepingu artiklit 346; muul juhul võib lepingu sõlmida kooskõlas direktiiviga 2009/81/EÜ.

Artikkel 17

Kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavad hankelepingud ja ideekonkursid, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille sõlmimisel või korraldamisel avaliku sektori hankija peab kohaldama käesoleva direktiiviga kaetust erinevat hankemenetlust, mis on kehtestatud mõnel järgmisel alusel:

- a) rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on sõlmitud liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi või selle allpiirkonna vahel aluslepingute kohaselt ja mis hõlmab ehitustöid, asju või teenuseid, mis on ette nähtud teatava projekti ühiseks rakendamiseks või kasutamiseks allakirjutajate poolt;
- b) sõjaväeüksuste paigutamist käsitlev rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on seotud liikmesriigi või kolmanda riigi äriühingutega;
- c) rahvusvaheline organisatsioon.

Kõigist käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud lepingutest või kokkulepetest teatatakse komisjonile, kes võib konsulteerida artiklis 89 osutatud riigihankelepingute nõuandekomiteega.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate riigihankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille puhul avaliku sektori hankija sõlmib lepingu kooskõlas rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise finantseerimisasutuse hanke-eeskirjadega, kui asjaomaseid riigihankelepinguid või ideekonkursside rahastab täielikult see organisatsioon või asutus. Hankelepingute ja ideekonkursside puhul, mille suuremat osa kaasrahastab rahvusvaheline organisatsioon või rahvusvaheline finantseerimisasutus, lepivad lepingupooled kokku, milliseid hankemenetlusi kohaldada.

II PEATÜKK

Üldised eeskirjad

Artikkel 18

Riigihanke üldpõhimõtted

1. Avaliku sektori hankijad kohtlevad ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistvalt ja proportsionaalselt.

Riigihanke kavandamisel ei tohi lähtuda eesmärgist jätta see käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja või konkurentsi kunstlikult piirata. Konkurentsi peetakse kunstlikult piiratuks, kui riigihanget kavandatakse kavatsusega teatavaid ettevõtjaid sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna.

2. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, tagamaks, et riigihankelepingute täitmisel täidavad ettevõtjad neid keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega, kollektiivlepingutega või X lisas loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega.

Artikkel 19

Ettevõtjad

1. Ettevõtjaid, kellel on oma asukohaliikmesriigi õigusaktide alusel õigus asjaomast teenust osutada, ei tohi kõrvale jätta üksnes seetõttu, et selle liikmesriigi õiguse alusel, kus hankeleping sõlmitakse, peaksid nad olema kas füüsilised või juriidilised isikud.

Teenuste riigihankelepingute ja ehitustööde riigihankelepingute puhul ning selliste asjade riigihankelepingute puhul, mis hõlmavad lisateenuseid ja/või kohaletoomis- ja paigaldustöid, võib juriidilistelt isikutelt siiski nõuda, et nad märgiksid pakkumuses või osalemistaotluses kõnealuse lepingu täitmise eest vastutavate töötajate nimed ja asjakohase kutsequalifikatsiooni.

2. Ettevõtjate rühmad, sealhulgas ajutised ühendused, võivad hankemenetlustes osaleda. Avaliku sektori hankijad ei või nõuda, et neil oleks pakkumuse või osalemistaotluse esitamiseks mingi konkreetne juriidiline vorm.

Vajaduse korral võivad avaliku sektori hankijad hankedokumentides selgitada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama majandusliku ja finantsseisundi nõuetele või artiklis 58 osutatud tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumidele, kui seda on võimalik objektiivselt põhjendada ning see on proportsionaalne. Liikmesriigid võivad kehtestada standardtingimused sellele, kuidas ettevõtjate rühmad neid nõudeid täitma peavad.

Ettevõtjate rühmade poolt lepingu täitmise kõik sellised tingimused, mis erinevad eraldiseisvate osalejate suhtes kehtestatud tingimustest, peavad samuti olema objektiivsetel alustel põhjendatavad ning proportsionaalsed.

3. Olenemata lõikest 2 võivad avaliku sektori hankijad ettevõtjate rühmadelt nõuda teatava juriidilise vormi võtmist, kui nendega on sõlmitud leping, sellisel määral, mil seda muudatust on vaja lepingu nõuetekohaseks täitmiseks.

Artikkel 20

Reserveeritud hankelepingud

1. Liikmesriigid võivad jätta hankemenetluses osalemise õiguse kaitstud töö keskustele ja ettevõtjatele, kelle peamine

eesmärk on puudega või ebasoodsas olukorras olevate isikute sotsiaalne ja kutsealane integreerimine, või sätestada selliste lepingute täitmise erivajadustega isikute tööhõiveprogrammi raames, tingimusel et vähemalt 30 % sellises töökohas, sellise ettevõtja alluvuses või selliste programmidega hõivatud töötajatest on puudega või ebasoodsas olukorras olevad töötajad.

2. Hanketeates viidatakse sellele artiklile.

Artikkel 21

Konfidentsiaalsus

1. Kui käesoleva direktiivi või siseriiklike, eelkõige teabele juurdepääsu käsitlevate õigusaktidega, mis on avaliku sektori hankija suhtes kohaldatavad, ei ole teisiti ette nähtud ning ilma, et see piiraks kohustusi seoses sõlmitud lepingute avaldamisega ning taotlejatele ja pakkujatele artiklite 50 ja 55 kohase teabe andmisega, ei avalikusta avaliku sektori hankija talle ettevõtjate poolt edastatud konfidentsiaalsena märgitud teavet, sh tehnika- või ärialaseid saladusi ja pakkumuste konfidentsiaalseid aspekte.

2. Avaliku sektori hankijad võivad kehtestada ettevõtjate suhtes nõudeid eesmärgiga kaitsta sellise teabe konfidentsiaalsust, mille avaliku sektori hankijad hankemenetluse jooksul kättesaadavaks teevad.

Artikkel 22

Teabevahetuse suhtes kohaldatavad eeskirjad

1. Liikmesriigid tagavad, et kogu käesoleva direktiivi kohane sidepidamine ja teabevahetus, eelkõige dokumentide elektrooniline esitamine, toimub elektrooniliste sidevahendite abil kooskõlas käesolevas artiklis sätestatud nõuetega. Elektroonilisel sidepidamisel kasutatavad vahendid ja seadmed, samuti nende tehnilised omadused, peavad olema mittediskrimineerivad, üldiselt kättesaadavad ja koostalitlusvõimelised üldkasutatavate IKT toodetega ning need ei tohi piirata ettevõtjate juurdepääsu hankemenetlusele.

Olenemata esimesest lõigust ei pea avaliku sektori hankijad nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist järgmistel juhtudel:

- a) hanke spetsiifilise olemuse tõttu nõuaks elektrooniliste sidevahendite kasutamine erivahendeid, seadmeid või failivorminguid, mis ei ole üldiselt kättesaadavad või mida ei toeta üldiselt kättesaadavad rakendused;
- b) pakkumuse jaoks sobivaid failivorminguid toetavad rakendused kasutavad failivorminguid, mida ei ole võimalik töödelda ühegi teise avatud või üldiselt kättesaadava rakendusega või on need failivormingud kasutatavad tööstusomandi kasutamise korra alusel ja avaliku sektori hankija ei saa neid teha allalaadimiseks või kaugkasutamiseks kättesaadavaks;

c) elektrooniliste sidevahendite kasutamine nõuaks spetsiaalseid kontoriseadmeid, mida avaliku sektori hankijad üldiselt ei kasuta;

d) hankedokumentides nõutakse füüsilise või mõõtkavas mudeli esitamist, mida ei saa edastada elektrooniliste vahendite abil.

Andmed, mille puhul ei kasutata teise lõigu kohaselt elektroonilisi sidevahendeid, edastatakse posti teel või muid sobivaid vahendeid kasutades või kasutades postiteenust või muid sobivaid vahendeid ja elektroonilisi vahendeid.

Olenemata käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud ei ole avaliku sektori hankijad kohustatud nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist selles ulatuses, kus muude kui elektrooniliste vahendite kasutamine on vajalik kas nende sidevahendite turvalisuse rikkumise tõttu või eriti tundliku iseloomuga teabe kaitsmiseks, mis nõuab niivõrd kõrgetasemelist kaitset, et seda ei ole võimalik tagada nende elektrooniliste vahendite ja seadmetega, mis on kas ettevõtjatele üldiselt kättesaadavad või mida saab neile kättesaadavaks teha alternatiivsete juurdepääsuviisidega lõike 5 tähenduses.

Avaliku sektori hankijad, kes kooskõlas käesoleva lõike teise lõiguga nõuavad esitamisprotsessis muid kui elektroonilisi sidevahendeid, peavad artiklis 84 osutatud üksikaruandes esitama selle nõude põhjused. Vajaduse korral esitavad avaliku sektori hankijad üksikaruandes põhjused, miks muude kui elektrooniliste sidevahendite kasutamist on peetud vajalikuks käesoleva lõike neljanda lõigu kohaldamisel.

2. Olenemata lõikest 1 võib muu kui hankemenetluse oluliste elementidega seotud teabe vahetamisel suhelda suuliselt, tingimusel et suulise suhtluse sisu dokumenteeritakse piisavas ulatuses. Sel eesmärgil loetakse olulisteks elementideks hankedokumente, osalemistaotluseid, huvi kinnitamise avaldusi ja pakkumisi. Eelkõige tuleb dokumenteerida piisavas ulatuses ja sobival viisil, näiteks kirjalikult või helisalvestusvahenditega või tehes kokkuvõtte suhtluse peamistest elementidest, suuline suhtlemine pakkujatega, mis võib olulisel määral mõjutada pakkumuste sisu ja hindamist.

3. Teabe vahetamisel ning salvestamisel tagavad avaliku sektori hankijad andmete tervikluse ning pakkumuste ja osalemistaotluste konfidentsiaalsuse säilimise. Nad tutvuvad pakkumuste ja osalemistaotluste sisuga alles pärast esitamistähtaaja möödumist.

4. Ehitustööde hankelepingute ja ideekonkursside puhul võivad liikmesriigid nõuda spetsiaalsete elektrooniliste vahendite, näiteks ehitusteabe elektroonilise modelleerimise vahendite või samalaadsete vahendite kasutamist. Seni, kuni need vahendid muutuvad üldiselt kättesaadavaks lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses, pakuvad avaliku sektori hankijad lõikes 4 sätestatud alternatiivseid juurdepääsuviisid.

5. Avaliku sektori hankijad võivad vajaduse korral nõuda ka selliste vahendite ja seadmete kasutamist, mis ei ole üldiselt kättesaadavad, tingimusel et avaliku sektori hankijad pakuvad alternatiivseid juurdepääsuviisid.

Sobivate alternatiivsete juurdepääsuviiside pakkumiseks loetakse järgmist:

a) avaliku sektori hankijad pakuvad kõnealustele vahenditele ja seadmetele tasuta piiramatut ja täielikku elektroonilist juurdepääsu alates teate VIII lisa kohase avaldamise kuupäevast või huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast. Teates või huvi kinnitamise ettepanekus esitatakse internetiaadress, kus kõnealused vahendid ja seadmed on kättesaadavad;

b) tagatakse, et pakkujad, kellel puudub juurdepääs asjaomastele vahenditele ja seadmetele või kellel ei ole võimalik neid vastava tähtaja jooksul hankida, tingimusel et juurdepääsu puudumine ei tulene asjaomasest pakkujast endast, võivad saada juurdepääsu hankemenetlusele ajutiste lubadega, mis tehakse interneti kaudu tasuta kättesaadavaks, või

c) toetavad alternatiivset kanalit pakkumuste elektrooniliseks esitamiseks.

6. Lisaks IV lisa sätestatud nõuetele kehtivad pakkumuste elektroonilise edastamise ja vastuvõtu ning osalemistaotluste elektroonilise vastuvõtu vahendite ja seadmete suhtes järgmised eeskirjad:

a) huvitatud isikutele tehakse kättesaadavaks teave pakkumuste ja osalemistaotluste elektroonilise esitamise, sealhulgas krüpteerimise ja ajatempli kasutamise kirjelduste kohta;

b) liikmesriigid või asjaomase liikmesriigi kehtestatud üldises raamistikus tegutsevad avaliku sektori hankijad täpsustavad teatava hankemenetluse iga etapi puhul elektroonilistelt sidevahenditelt nõutava turvalisuse taseme; tase peab olema proportsionaalne kaasnevate riskidega;

c) kui liikmesriigid või asjaomase liikmesriigi kehtestatud üldises raamistikus tegutsevad avaliku sektori hankijad leiavad, et kooskõlas käesoleva lõike punktiga b hinnatud riskide tase on selline, et on nõutavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 1999/93/EÜ⁽¹⁾ määratletud täiustatud elektroonilised allkirjad, aktsepteerivad avaliku sektori hankijad kvalifitseeritud sertifikaadi toetatavaid täiustatud elektroonilisi allkirju, võttes arvesse, kas kõnealused sertifikaadid on esitanud komisjoni otsuses 2009/767/EÜ⁽²⁾ sätestatud usaldusnimekirjas oleva sertifitseeritud teenuse pakkuja, kas see on loodud turvalise allkirja andmise vahendiga või ilma selleta, kui on täidetud järgmised tingimused:

i) avaliku sektori hankijad peavad komisjoni otsusega 2011/130/EL⁽³⁾ ette nähtud vormingute alusel kehtestama nõutava täiustatud allkirja vormingu ning võtma vajalikud meetmed selliste vormingute tehniliseks töötlemiseks; juhul, kui kasutatakse erinevat elektroonilise allkirja vormingut, peab elektroonilise allkirja või elektroonilise dokumendi kandja sisaldama teavet olemasolevate verifitseerimisvõimaluste kohta, mille eest vastutab liikmesriik. Verifitseerimisvõimalused võimaldavad avaliku sektori hankijal interneti teel, tasuta ja kasutatud keelt emakeelena mittekõnelevale inimesele arusaadaval viisil verifitseerida laekunud elektroonilisi allkirju kvalifitseeritud sertifikaadil põhinevate täiustatud elektrooniliste allkirjadena.

Liikmesriigid esitavad verifitseerimisteenuste osutajat käsitleva teabe komisjonile, kes teeb liikmesriikidelt saadud teabe internetis avalikkusele kättesaadavaks;

ii) kui pakumuse on allkirjastatud usaldusnimekirjas osutatud kvalifitseeritud sertifikaadiga, ei kohaldata avaliku sektori hankijad täiendavaid nõudeid, mis võivad pakkujatel takistada kõnealuste allkirjade kasutamist.

Hankemenetluses kasutatavate dokumentide puhul, mille allkirjastab liikmesriigi pädev asutus või muu dokumente väljastav üksus, võib dokumendi väljastanud pädev asutus või üksus kehtestada nõutava täiustatud allkirja vormingu otsuse 2011/130/EL artikli 1 lõikes 2 sätestatud nõuete kohaselt. Nad näevad ette vajalikud meetmed selliste vormingute tehniliseks töötlemiseks, lisades teabe, mis on vajalik asjaomases dokumendis oleva allkirja töötlemiseks. Sellised dokumendid peavad

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 1999. aasta direktiiv 1999/93/EÜ elektroonilisi allkirju käsitleva ühenduse raamistiku kohta (EÜT L 13, 19.1.2000, lk 12).

⁽²⁾ Komisjoni 16. oktoobri 2009. aasta otsus 2009/767/EÜ, millega kehtestatakse meetmed elektrooniliste haldustoimingute kasutamise lihtsustamiseks ühtsete kontaktpunktide kaudu, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 274, 20.10.2009, lk 36).

⁽³⁾ Komisjoni 25. veebruari 2011. aasta otsus 2011/130/EL, millega kehtestatakse pädevate asutuste poolt elektrooniliselt allkirjastatud dokumentide piiriülese töötlemise miinimumnõuded vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 53, 26.2.2011, lk 66).

sisaldama elektroonilises allkirjas või elektroonilises dokumendikandjas teavet olemasolevate verifitseerimisvõimaluste kohta, mis võimaldavad laekunud elektroonilisi allkirju interneti teel, tasuta ja kasutatud keelt emakeelena mittekõnelevale inimesele arusaadaval viisil verifitseerida.

7. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta IV lisas osutatud tehnilisi üksikasju ja omadusi tulenevalt tehnika arengust.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva artikli lõike 1 teise lõigu punktides a–d esitatud loetelu muutmiseks, kui tehnoloogia arengu tõttu ei ole elektrooniliste sidevahendite kasutamisest püsivate erandite tegemine enam asjakohane või, erandkorras, kui tehnoloogiliste arengute tõttu on vaja ette näha uusi erandeid.

Tehniliste vormingute ning protsesside ja sõnumiedastusstandardite koostalitlusvõime tagamiseks, eelkõige piiriüleisel suhtlemisel, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte selliste teatavate tehniliste standardite kasutamise kohustuslikuks muutmiseks, eelkõige seoses pakumuste ja taotluste elektroonilise esitamise ja elektrooniliste kataloogide kasutamisega ning elektroonilise autentimise vahenditega, üksnes juhul, kui need tehnilised standardid on põhjalikult kontrollitud ja on tõendatud nende tegelik kasu. Enne mõne tehnilise standardi kasutamise kohustuslikuks tegemist peab komisjon samuti hoolikalt analüüsima sellega kaasneva võivaid kulusid, eelkõige seoses olemasolevate elektrooniliste riigihankelepingute sõlmimise lahenduste, sealhulgas infrastruktuuri, protsesside ja tarkvara kohandamisega.

Artikkel 23

Nomenklatuurid

1. Kõik viited nomenklatuuridele riigihangete kontekstis peavad põhinema määrusega (EÜ) nr 2195/2002 vastu võetud ühtsel riigihangete klassifikaatoril (CPV).

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et kohandada käesolevas direktiivis osutatud CPV koode, kui CPV nomenklatuuri tehakse muudatusi, mis peavad kajastuma käesolevas direktiivis ning millega ei kaasne direktiivi kohaldamisala muutust.

Artikkel 24

Huvide konflikt

Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid, et tõhusalt ära hoida, tuvastada ja kõrvaldada huvide konflikte, mis tekivad hankemenetluste läbiviimisel, et vältida igasugust konkurentsi moonutamist ja tagada kõigi ettevõtjate võrdne kohtlemine.

Mõiste „huvide konflikt” hõlmab vähemalt olukordi, kus avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankija nimel tegutseva hanketeenuse osutaja töötajal, kes on kaasatud hankemenetluse läbiviimisse või võib mõjutada selle menetluse tulemust, on otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklike huvisid, mida võib hankemenetluse kontekstis käsitada tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena.

II JAOTIS

RIIGIHANKELEPINGUTE SUHTES KOHALDATAVAD EESKIRJAD

I PEATÜKK

Menetlused

Artikkel 25

WTO riigihankalepingu ja muude rahvusvaheliste kokkulepetega seotud tingimused

WTO riigihankalepingu Euroopa Liitu käsitleva I liite üldiste märkuste ning 1., 2., 4. ja 5. lisa ning teiste liidu jaoks kohustuslike rahvusvaheliste lepingute reguleerimisala piires kohtlevad avaliku sektori hankijad kõnealuste lepingute osaliste ehitustöid, asju, teenuseid ja ettevõtjaid sama soodsatel tingimustel kui liidu ehitustöid, asju, teenuseid ja ettevõtjaid.

Artikkel 26

Menetluse valik

1. Riigihankalepinguid sõlmides kohaldavad avaliku sektori hankijad siseriiklike menetlusi, mida on kohandatud käesoleva direktiivi sätetega, tingimusel et kooskõlas käesoleva direktiiviga on avaldatud riigihanketeade, ilma et see piiraks artikli 32 kohaldamist.

2. Liikmesriigid näevad ette, et avaliku sektori hankijad võivad kasutada avatud või piiratud hankemenetlust, lähtudes käesoleva direktiivi sätetest.

3. Liikmesriigid näevad ette, et avaliku sektori hankijad võivad kasutada innovatsioonipartnerlusi, lähtudes käesoleva direktiivi sätetest.

4. Liikmesriigid näevad ette, et avaliku sektori hankijad võivad kohaldada konkurentsipõhist läbirääkimistega hankemenetlust või võistlevat dialoogi järgmistel juhtudel:

a) ehitustööde, asjade ja teenuste puhul, mis vastavad ühele või mitmele järgmistest kriteeriumitest:

i) avaliku sektori hankija vajadusi ei saa rahuldada olemasolevate lahenduste kohandamisega;

ii) need hõlmavad projekteerimist või innovatiivseid lahendusi;

iii) lepingut ei saa sõlmida ilma eelnevate läbirääkimisteta nende olemuse, keerukuse või õigusliku ja finantsalase ülesehitusega seonduvate spetsiifiliste asjaolude või nendega seotud riskide tõttu;

iv) avaliku sektori hankija ei saa tehnilisi kirjeldusi esitada piisava täpsusega vastavalt standardile, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühisele tehnilisele kirjeldusele või tehnilisele etalonile VII lisa punktide 2–5 tähenduses;

b) ehitustööde, asjade ja teenuste puhul, mille kohta esitati avatud või piiratud menetluse tulemusel üksnes ebakorrektsed või vastuvõetamatud pakkumused. Sellistes olukordades ei nõuta avaliku sektori hankijatelt hanketeade avaldamist, kui menetluse kaasatakse kõik sellised pakkujad ja ainult sellised pakkujad, kes vastavad artiklites 57–64 sätestatud kriteeriumitele ning kes esitasid algse avatud või piiratud menetluse käigus hankemenetluse vorminõuetele vastavad pakkumused.

Eelkõige tuleb ebakorrekseteks pidada pakkumusi, mis ei vasta hankedokumentidele, on saadud liiga hilja, on esitatud konkurentsivastase koostöö või korrupsiooni tulemusel või mille maksumust peab avaliku sektori hankija põhjendamatult madalaks. Eelkõige tuleb vastuvõetamatuteks pidada pakkumusi, mille on esitanud pakkujad, kellel puudub nõutud kvalifikatsioon, ja pakkumusi, mille hind ületab avaliku sektori hankija eelarvet, mis on kindlaks määratud ja dokumenteeritud enne hankemenetluse käivitamist.

5. Hange kuulutatakse välja hanketeate esitamisega artikli 49 kohaselt.

Kui leping sõlmitakse piiratud või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse alusel, võivad liikmesriigid käesoleva lõike esimesest lõigust olenemata näha ette, et keskvalitsusest madalama tasandi hankijad või nende teatavad kategooriad võivad riigihanke välja kuulutada eelteate esitamisega artikli 48 lõike 2 kohaselt.

Kui riigihange kuulutatakse välja eelteate esitamisega vastavalt artikli 48 lõikele 2, tuleb seejärel pärast eelteate avaldamist huvi avaldanud ettevõtjatelt paluda oma huvi kirjalikku kinnitamist, esitades vastavalt artiklile 54 huvi kinnitamise ettepaneku.

6. Artiklis 32 selgelt osutatud konkreetsetel juhtudel ja asjaoludel võivad liikmesriigid ette näha, et avaliku sektori hankijad võivad kasutada väljakuulutamiseteta läbirääkimistega hankemenetlust. Liikmesriigid ei võimalda seda hankemenetlust kohaldada muudel kui artiklis 32 osutatud juhtudel.

Artikkel 27

Avatud hankemenetlus

1. Avatud hankemenetluse puhul võib iga huvitatud ettevõtja esitada hanketeate peale pakkumuse.

Pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on 35 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.

Pakkumusega koos tuleb esitada kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutud teave.

2. Kui avaliku sektori hankijad on avaldanud eelteate, mida ei kasutatud riigihanke väljakuulutamiseks, võib käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise miinimumtähtaega lühendada 15 päevani, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) eelteade sisaldab kogu teavet, mis on V lisa B osa I jao kohaselt nõutav hanketeate puhul, kui selline teave oli eelteate avaldamise ajal kättesaadav;
- b) eelteade on avaldamiseks saadetud 35 päeva kuni 12 kuud enne hanketeate saatmise kuupäeva.

3. Kui asjaolude kiireloomulisus, mida avaliku sektori hankijad nõuetekohaselt põhjendavad, muudab lõike 1 teises lõigus sätestatud tähtaja kasutamise võimatuks, võivad avaliku sektori hankijad määrata tähtaja, mis on vähemalt 15 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.

4. Käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise tähtaega võib lühendada viie päeva võrra, kui avaliku sektori hankija nõustub pakkumuste elektroonilise esitamisega artikli 22 lõike 1 esimese lõigu ja artikli 22 lõigete 5 ja 6 kohaselt.

Artikkel 28

Piiratud hankemenetlus

1. Piiratud hankemenetluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, mis sisaldab V lisa vastavalt kas B või C osas ette nähtud teavet, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise või alates huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast, kui riigihange kuulutatakse välja eelteatega.

2. Pakkumuse võivad esitada ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnistatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt.

Pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

3. Kui avaliku sektori hankija on avaldanud eelteate, mida ei kasutata riigihanke väljakuulutamise vahendina, võib käesoleva

artikli lõike 2 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise miinimumtähtaega lühendada kümne päevani, kui on täidetud mõlemad järgmised tingimused:

- a) eelteade sisaldab kogu teavet, mis on V lisa B osa I jao kohaselt nõutav, kui selline teave oli eelteate avaldamise ajal kättesaadav;
- b) eelteade on avaldamiseks saadetud 35 päeva kuni 12 kuud enne hanketeate saatmise kuupäeva.

4. Liikmesriigid võivad ette näha, et kõik või teatavatesse kategooriatesse kuuluvad keskvalitsusest madalama tasandi hankijad võivad pakkumuste laekumise tähtaja määrata avaliku sektori hankija ja valitud taotlejate vastastikusel kokkuleppel, tingimusel et kõikidele valitud taotlejatele antakse pakkumuste ettevalmistamiseks ja esitamiseks võrdselt aega. Kui pakkumuste laekumise tähtaja suhtes ei ole kokku lepitud, on tähtaeg vähemalt kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

5. Käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud pakkumuste laekumise tähtaega võib lühendada viie päeva võrra, kui avaliku sektori hankija nõustub pakkumuste elektroonilise esitamisega artikli 22 lõigete 1, 5 ja 6 kohaselt.

6. Kui asjaolude kiireloomulisus, mida avaliku sektori hankijad nõuetekohaselt põhjendavad, muudab käesolevas artiklis sätestatud tähtaegade kasutamise võimatuks, võivad nad määrata:

- a) osalemistaotluste laekumise tähtaja, mis on vähemalt 15 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast;
- b) pakkumuste laekumise tähtaja, mis on vähemalt kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

Artikkel 29

Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus

1. Konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, mis sisaldab V lisa B ja C osas ette nähtud teavet, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Avaliku sektori hankijad määravad hankedokumentides kindlaks riigihanke sisu, kirjeldades oma vajadusi ning hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste nõutavaid omadusi ning esitavad pakkumuste hindamise kriteeriumid. Samuti osutavad nad, millised selle kirjelduse elemendid määratlevad miinimumnõuded, millele kõik pakkumused peavad vastama.

Esitatud teave peab olema piisavalt täpne, et võimaldada ettevõtjatel kindlaks teha riigihanke olemus ja ulatus ning otsustada, kas esitada hankemenetluses osalemise taotlus.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise või alates huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast, kui riigihange kuulutatakse välja eelteatega. Esialgsete pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates kutse saatmise kuupäevast. Kohaldatakse artikli 28 lõikeid 3-6.

2. Ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku, võivad esitada esialgse pakkumuse, mille alusel toimuvad edasised läbirääkimised. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnistatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt.

3. Kui lõikes 4 ei ole sätestatud teisiti, peab avaliku sektori hankija pakkujatega läbirääkimisi talle esitatud esialgsete ja kõigi järgnevate pakkumuste üle, välja arvatud lõplike pakkumuste üle lõike 7 tähenduses, et parandada nende sisu.

Läbirääkimisi ei peeta miinimumnõuete ning pakkumuste hindamise kriteeriumite üle.

4. Avaliku sektori hankija võib sõlmida lepingu esialgse pakkumuse alusel ilma läbirääkimisi pidamata, kui ta on hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus teatanud, et jätab endale võimaluse seda teha.

5. Läbirääkimiste ajal tagavad avaliku sektori hankijad kõigi pakkujate võrdse kohtlemise. Seetõttu ei avalda nad teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele pakkujale teiste ees eelise. Nad teavitavad kõiki pakkujaid, kelle pakkumusi ei ole lõike 6 kohaselt kõrvale jäetud, kirjalikult muudest kui miinimumnõudeid puudutavatest muudatustest tehnilises kirjelduses või muudes hankedokumentides. Pärast kõnealuste muudatuste tegemist annavad avaliku sektori hankijad pakkujatele piisavalt aega vastavalt vajadusele pakkumusi muuta ja uuesti esitada.

Vastavalt artiklile 21 ei avalda avaliku sektori hankijad teistele läbirääkimistel osalejatele taotleja või pakkuja esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja või pakkuja nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenäna, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

6. Konkurentsipõhine läbirääkimistega menetlus võib toimuda järjestikuste etappidena, et vähendada läbirääkimistel

arutatavate pakkumuste arvu, kohaldades hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumentis esitatud pakkumuste hindamise kriteeriume. Avaliku sektori hankija näitab hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumentis ära, kas ta kavatseb seda võimalust kasutada.

7. Kui avaliku sektori hankija kavatseb läbirääkimised lõpetada, teavitab ta sellest järelejäänud pakkujaid ning määrab ühise tähtaja uute või muudetud pakkumuste esitamiseks. Ta kontrollib, kas lõplikud pakkumused vastavad miinimumnõuetele ning on kooskõlas artikli 56 lõikega 1, hindab lõplike pakkumusi pakkumuste hindamise kriteeriumite alusel ning sõlmib lepingu kooskõlas artiklitega 66–69.

Artikkel 30

Võistlev dialoog

1. Võistleva dialoogi puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.

Dialoogis võivad osaleda ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnistatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt. Hankeleping sõlmitakse parima hinna-kvaliteedi suhtega pakkumuse alusel kooskõlas artikli 67 lõikega 2, mis on pakkumuste hindamise ainus kriteerium.

2. Avaliku sektori hankija esitab oma vajadused ja nõuded hanketeates ning määratleb kõnealused vajadused ja nõuded selles hanketeates ja/või kirjeldavas dokumendis. Samal ajal ja samades dokumentides esitab ja määratleb ta ka pakkumuste hindamise kriteeriumid ning kehtestab soovitusliku ajakava.

3. Avaliku sektori hankija alustab artiklite 56–66 asjakohaste sätete kohaselt valitud osalejatega dialoogi, mille eesmärk on tuvastada ja määratleda avaliku sektori hankija vajadusi kõige paremini rahuldavad lahendused. Dialoogi ajal võib avaliku sektori hankija arutada valitud osalejatega kõiki riigihanke aspekte.

Avaliku sektori hankija tagab kõigi osalejate võrdse kohtlemise dialoogi ajal. Seetõttu ei avalda ta teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele osalejale teiste ees eelise.

Vastavalt artiklile 21 ei avalda avaliku sektori hankija teistele osalejatele dialoogis osaleva taotleja või pakkuja pakutud lahendusi või esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja või pakkuja nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

4. Võistlev dialoog võib toimuda järjestikuste etappidena, et hanketeates või kirjeldavas dokumendis sätestatud pakkumuste hindamise kriteeriume kohaldades vähendada dialoogietapis arutatavate lahenduste arvu. Avaliku sektori hankija näitab hanketeates või kirjeldavas dokumendis ära, kas ta kavatseb seda võimalust kasutada.

5. Avaliku sektori hankija jätkab dialoogi, kuni on kindlaks määranud oma vajadustele vastava(d) lahenduse(d).

6. Kui avaliku sektori hankija on teatanud dialoogi lõpetamisest ja järelejäanud osalejaid sellest teavitatud, palub ta igal juhul neist esitada lõplikud pakkumused dialoogi käigus esitatud ja täpsustatud lahenduse või lahenduste põhjal. Pakkumused peavad sisaldama kõiki ettenähtud ja projekti elluviimiseks vajalikke elemente.

Avaliku sektori hankija taotluse korral võib neid pakkumusi selgitada, piiritleda ja täpsustada. Sellise selgitamise, piiritlemise, täpsustamise või täiendava teabe esitamisega ei tohi siiski muuta pakkumuse või riigihanke põhiaspekte, sealhulgas hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud vajadusi ja nõudeid, kui nende aspektide, vajaduste või nõuete muutmine tõenäoliselt moonutaks konkurentsi või oleks diskrimineeriv.

7. Avaliku sektori hankija hindab laekunud pakkumusi hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud pakkumuste hindamise kriteeriumite alusel.

Avaliku sektori hankija taotluse korral võib artikli 67 kohaselt parima hinna-kvaliteedi suhtega pakkumuse teinud pakkujaga pidada läbirääkimisi, et lepingutingimusi viimistledes kinnitada pakkumuses sisalduvad rahalised kohustused või muud tingimused, juhul kui see ei mõjuta oluliselt pakkumuse või riigihanke sisu, sealhulgas hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud vajadusi ja nõudeid, ning sellega ei kaasne konkurentsi moonutamise või diskrimineerimise ohtu.

8. Avaliku sektori hankija võib kindlaks määrata preemiad või maksed dialoogis osalejatele.

Artikkel 31

Innovatsioonipartnerlus

1. Innovatsioonipartnerluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Avaliku sektori hankija määrab hankedokumentides kindlaks vajaduse selliste innovatiivsete asjade, teenuste või ehitustööde järele, mida ei ole võimalik rahuldada turul juba olemasolevate asjade, teenuste või ehitustööde ostmisega. Samuti osutab ta, millised selle kirjelduse elemendid määratlevad miinimumnõuded, millele kõik pakkumused peavad vastama. Esitatud teave peab olema piisavalt täpne, et võimaldada ettevõtjatel kindlaks teha nõutava lahenduse olemus ja ulatus ning otsustada, kas esitada hankemenetluses osalemise taotlus.

Avaliku sektori hankija võib teha otsuse luua innovatsioonipartnerlus ühe või mitme partneriga, kes tegelevad eraldi teadus- ja arendustegevusega.

Osalemistaotluse laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast. Menetluses võivad osaleda ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnustatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt. Hankeleping sõlmitakse parima hinna-kvaliteedi suhtega pakkumuse alusel kooskõlas artikliga 67, mis on pakkumuste hindamise ainus kriteerium.

2. Innovatsioonipartnerluse eesmärk on innovatiivsete toodete, teenuste või ehitustööde väljatöötamine ning selle tulemusena saadud asjade, teenuste või ehitustööde hilisem ostmise, tingimusel et need on avaliku sektori hankija ja osalejate vahel kokku lepitud kvaliteedi ja hinnaga.

Innovatsioonipartnerlus ehitatakse üles järjestikuste etappidena, lähtudes teadusuuringute ja innovatsiooniprotsessi osadest, mis võib hõlmata ka asjade tootmist, teenuste osutamist või ehitustööde tegemist. Innovatsioonipartnerlusega kehtestatakse partnerite saavutatavad vahe-eesmärgid ning nähakse ette tasu maksimine sobivate osamaksetena.

Nende eesmärkide alusel võib avaliku sektori hankija teha pärast igat etappi otsuse lõpetada innovatsioonipartnerlus või, kui innovatsioonipartnerlus on loodud mitme partneriga, vähendada partnerite arvu üksikute lepingute lõpetamise teel, tingimusel et avaliku sektori hankija on hankedokumentides ette näinud sellised võimalused ja nende kasutamise tingimused.

3. Kui käesolevas artiklis ei ole sätestatud teisiti, peab avaliku sektori hankija pakkujatega läbirääkimisi talle esitatud esialgsete ja kõigi järgnevate pakkumuste, välja arvatud lõplike pakkumuste üle, et parandada nende sisu.

Läbirääkimisi ei peeta miinimumnõuete ning pakkumuste hindamise kriteeriumite üle.

4. Läbirääkimiste ajal tagavad avaliku sektori hankijad kõigi pakkujate võrdse kohtlemise. Seetõttu ei avalda nad teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele pakkujale teiste ees eelise. Nad teavitavad kõiki pakkujaid, kelle pakkumusi ei ole lõike 5 kohaselt kõrvale jäetud, kirjalikult muudest kui miinimumnõudeid puudutavatest muudatustest tehnilises kirjelduses või muudes hankedokumentides. Pärast kõnealuste muudatuste tegemist annavad avaliku sektori hankijad pakkujatele piisavalt aega vastavalt vajadusele pakkumusi muuta ja uuesti esitada.

Kooskõlas artikliga 21 ei avalda avaliku sektori hankijad teistele läbirääkimistel osalejatele taotleja või pakkuja esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja või pakkuja nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

5. Innovatsioonipartnerluse menetluste jooksul võivad läbirääkimised toimuda järjestikuste etappidena, et vähendada läbirääkimistel arutatavate pakkumuste arvu, kohaldades hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumentis esitatud pakkumuste hindamise kriteeriume. Avaliku sektori hankija näitab hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumentis ära, kas ta kavatseb seda võimalust kasutada.

6. Taotlejate vahel valikut tehes kohaldavad avaliku sektori hankijad eelkõige kriteeriume, mis puudutavad taotlejate suutlikkust teadus- ja arendustegevuse ning innovatiivsete lahenduste väljatöötamise ja rakendamise valdkonnas.

Ainult sellised ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija on esitatud nõutava teabe hindamise põhjal vastava kutse saatnud, võivad esitada teadus- ja arendusprojekte eesmärgiga rahuldada avaliku sektori hankija poolt kindlaks määratud vajadusi, mida ei ole võimalik rahuldada olemasolevate lahenduste abil.

Avaliku sektori hankija määratleb hankedokumentides intellektuaalomandi õiguste suhtes kohaldatava korra. Mitme partneriga loodud innovatsioonipartnerluse puhul ei avalda avaliku sektori hankija kooskõlas artikliga 21 teistele partneritele pakutud lahendusi ega muud konfidentsiaalset teavet, mille partner on partnerluse raames edastanud, ilma selle partneri nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

7. Avaliku sektori hankija tagab, et partnerluse struktuur ning eelkõige selle eri etappide kestus ja maksumus peegeldavad kavandatava lahenduse uuenduslikkust ning turul seni kättesaamatu innovatiivse lahenduse väljatöötamiseks vajalikke teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse etappe. Hangitavate asjade,

teenuste ja ehitustööde eeldatav maksumus ei tohi olla ebaproportsionaalne võrreldes nende väljaarendamiseks tehtavate investeeringutega.

Artikkel 32

Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine

1. Liikmesriigid võivad ette näha, et konkreetsetel lõigetes 2–5 kindlaks määratud juhtudel ja asjaoludel võivad avaliku sektori hankijad sõlmida riigihankelepinguid väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse alusel.

2. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega menetlust võib ehitustööde, asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimiseks kasutada järgmistel juhtudel:

a) kui avatud või piiratud hankemenetluse käigus ei ole esitatud ühtki pakkumust või nõuetele vastavat pakkumust või ühtki osalemistaotlust või nõuetele vastavat osalemistaotlust, tingimusel et lepingu algtingimusi sellega oluliselt ei muudeta ja komisjonile esitatakse komisjoni taotluse korral vastav aruanne.

Pakkumust ei peeta nõuetele vastavaks, kui see ei ole lepingu täitmiseks asjakohane, kuna ilmselgelt ei vasta oluliselt muutmata kujul avaliku sektori hankija hankedokumentides esitatud vajadustele ja nõuetele. Osalemistaotlust ei peeta nõuetele vastavaks, kui asjaomane ettevõtja jäetakse kõrvale või võidakse jätta kõrvale artikli 57 kohaselt või kui ta ei vasta avaliku sektori hankija esitatud kvalifitseerimise tingimustele vastavalt artiklile 58;

b) kui ühel järgmistest põhjustest saab ehitusõid, asju või teenuseid pakkuda ainult teatav ettevõtja:

i) hanke eesmärk on unikaalse kunstiteose või kunstilise esituse loomine või omandamine;

ii) tehnilistel põhjustel konkurents puudub;

iii) ainuõiguste, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste kaitsmine.

Alapunktides ii ja iii sätestatud erandit kohaldatakse ainult juhul, kui puudub mõistlik alternatiiv ning konkurentsi puudumine ei tulene hankekriteeriumite kunstlikust kitsendamisest;

c) kui see on tingimata vajalik, sest avaliku sektori hankijale ettenägematust asjaoludest tingitud kiireloomulisuse tõttu ei ole avatud või piiratud menetluste või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluste tähtaegade täitmine võimalik. Kiireloomulisuse põhjendamiseks esitatavad asjaolud ei tohi mingil juhul johtuda avaliku sektori hankijast.

3. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega menetlust võib asjade riigihankelepingute puhul kasutada järgmistel juhtudel:

- a) kui asjaomaseid tooteid valmistatakse üksnes teadus-, katse-, õppe- või arendustegevuse eesmärgil; käesoleva punkti alusel sõlmitud lepingud ei tohi siiski hõlmata masstoodangu tootmist kaubandusliku tasuvuse loomiseks või teadusuuringute või arendustegevuse kulude kompenseerimiseks;
- b) esialgse tarnija lisatarnete puhul, mis on mõeldud olemasolevate asjade või seadmete osaliseks asendamiseks või olemasolevate asjade või seadmete täiendamiseks, kui tarnija vahetamine sunniks avaliku sektori hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega asju, mis tooks kaasa ühildamatuse või ülemäärased tehnilised raskused käitamisel ja hooldamisel; selliste lepingute ja samuti uuendatavate lepingute kehtivusaeg ei tohi üldreeglina olla pikem kui kolm aastat;
- c) tooraineturul noteeritud ja sealt ostetavate asjade puhul;
- d) asjade või teenuste ostmise puhul erakordselt soodsatel tingimustel kas oma äritegevust lõpetavalt tarnijalt või likvideerijalt, kes teostab maksejõuetusmenetlust, võlausaldajatega sõlmitud kokkulepet või muud siseriiklikele õigusnormidele vastavat samalaadset menetlust.

4. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust võib kasutada teenuste riigihankelepingute puhul, kui asjaomase lepingu aluseks on käesoleva direktiivi sätete kohaselt korraldatud ideekonkurss ning kõnealuse ideekonkursi eeskirjade järgi tuleb leping sõlmida ideekonkursi võitjaga või ühega võitjatest; viimasel juhul peetakse läbirääkimisi konkursi kõigi võitjatega.

5. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust võib kasutada selliste uute ehitustööde või teenuste puhul, mis seisnevad samalaadsete ehitustööde või teenuste kordamises, mille kohta samad avaliku sektori hankijad on ettevõtjaga esialgse lepingu sõlminud, tingimusel et need ehitustööd või teenused vastavad artikli 26 lõike 1 kohaselt valitud menetluse alusel sõlmitud esialgse lepingu esemeks olevale algele projektile. Algses projektis märgitakse võimalike täiendavate ehitustööde või teenuste ulatus ning nende suhtes lepingu sõlmimise tingimused.

Niipea, kui esialgse projekti kohta on hankemenetlus välja kuulutatud, teatatakse kõnealuse menetluse kasutamise võimalusest ning avaliku sektori hankijad võtavad artikli 4 kohaldamisel arvesse järgnevate ehitustööde või teenuste eeldatavat kogumaksumust.

Seda menetlust võib kasutada üksnes kolme aasta jooksul pärast esialgse lepingu sõlmimist.

II PEATÜKK

Elektrooniliste ja koondhangete puhul kasutatavad meetodid ja vahendid

Artikkel 33

Raamlepingud

1. Avaliku sektori hankijad võivad sõlmida raamlepinguid, tingimusel et kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi.

Raamleping on ühe või mitme avaliku sektori hankija ning ühe või mitme ettevõtja vaheline leping, mille eesmärk on kehtestada teatava aja jooksul sõlmitavaid lepinguid reguleerivad tingimused, eelkõige hinna ja vajaduse korral kavandatava koguse osas.

Raamlepingu kehtivusaeg ei ületa nelja aastat, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel, mis on eelkõige seotud raamlepingu esemega.

2. Raamlepingul põhinevad hankelepingud sõlmitakse käesolevas lõikes ning lõigetes 3 ja 4 sätestatud menetluste kohaselt.

Neid menetlusi võib kohaldada ainult hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus vastaval eesmärgil kindlaks määratud avaliku sektori hankijate ja sõlmitud raamlepingu pooleks olevate ettevõtjate vaheliste lepingute puhul.

Raamlepingul põhinevate lepingute puhul ei tohi ühelgi juhul asjaomases raamlepingus sätestatud tingimusi oluliselt muuta, eriti lõikes 3 osutatud juhul.

3. Raamlepingu sõlmimise korral ühe ettevõtjaga võetakse sellel raamlepingul põhinevate hankelepingute sõlmimise aluseks raamlepingus sätestatud tingimused.

Nende lepingute sõlmimisel võivad avaliku sektori hankijad raamlepingu ettevõtjast osapoolega kirjalikult nõu pidada, paludes tal vajaduse korral oma pakkumust täiendada.

4. Kui raamleping sõlmitakse enam kui ühe ettevõtjaga, tuleb seda raamlepingut täita ühel järgmistest viisidest:

- a) raamlepingu tingimuste alusel ilma riigihanget uuesti välja kuulutamata, kui lepingus on sätestatud kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused ning objektiivsed tingimused, mille alusel on võimalik otsustada, milline raamlepingu pooleks olev ettevõtja vastavat lepingut täidab. Viimasena nimetatud tingimused esitatakse raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides;
- b) kui raamlepingus kehtestatakse kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused, osaliselt ilma punkti a kohase minikonkursita ja osaliselt punkti c kohaselt raamlepingu osalisteks olevate ettevõtjate seas riigihanget uuesti välja kuulutades, kui avaliku sektori hankija on selle võimaluse ette näinud raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides. Valik, kas konkreetsed ehitustööd, asjad või teenused ostetakse minikonkursiga või otse vastavalt raamlepingus kehtestatud tingimustele, tehakse objektiivsete kriteeriumite alusel, mis kehtestatakse raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides. Nendes hankedokumentides tuleb samuti kindlaks määrata, millistel tingimustel kuulutatakse välja uus riigihange.

Käesoleva punkti esimeses lõigus ette nähtud võimalusi kohaldatakse ka raamlepingu nende osade puhul, mille kohta on raamlepingus kehtestatud kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused, olenemata sellest, kas kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused on kehtestatud lepingu teistes osades;

- c) kui raamlepingus ei ole sätestatud ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise kõiki tingimusi, kuulutatakse raamlepingu poolteks olevate ettevõtjate seas riigihange uuesti välja.

5. Lõike 4 punktides b ja c osutatud riigihangete puhul tuleb lähtuda samadest tingimustest, mida kohaldatakse raamlepingu sõlmimise puhul, ning vajaduse korral täpsemalt määratletud tingimustest ning vajaduse korral ka muudest raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides sätestatud tingimustest, kooskõlas järgmise menetlusega:

- a) iga sõlmitava lepingu puhul peab avaliku sektori hankija kirjalikult nõu lepingut täita suutvate ettevõtjatega;
- b) avaliku sektori hankija määrab piisavalt pika tähtaja, mis võimaldab iga konkreetse lepinguga seoses pakkumusi esitada, ning arvestab seejuures selliste teguritega nagu lepingu eseme keerukus ja pakkumuste saatmiseks vajalik aeg;

- c) pakkumused esitatakse kirjalikult ning neid ei avata kuni vastamiseks ette nähtud tähtaja möödumiseni;

- d) avaliku sektori hankija sõlmib iga lepingu pakkujaga, kes on raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides kehtestatud pakkumuste hindamise kriteeriumite põhjal esitanud parima pakkumuse.

Artikkel 34

Dünaamilised hankesüsteemid

1. Üldkasutatavate toodete puhul, mis sellisel kujul, nagu neid üldiselt turul pakutakse, vastavad avaliku sektori hankijate nõuetele, võivad avaliku sektori hankijad kasutada dünaamilist hankesüsteemi. Dünaamiline hankesüsteem on täielikult elektrooniliselt hallatav protsess ja see on hankesüsteemi kasutusajal avatud kõigile kvalifitseerimise tingimustele vastavatele ettevõtjatele. Selle võib jagada asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks, mis määratletakse objektiivselt asjaomase kategooria raames läbi viidava riigihanke omaduste alusel. Selliseks omaduseks võib muu hulgas olla edaspidi sõlmitavate konkreetsete lepingute maksimaalne maksumus või konkreetne geograafiline ala, kus edaspidi sõlmitavad konkreetset lepingud tuleb täita.

2. Hangete teostamiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel järgivad avaliku sektori hankijad piiratud hankemenetluse eeskirju. Süsteemiga võivad liituda kõik kvalifitseerimise tingimustele vastavad taotlejad, liituvate taotlejate arvu artikli 65 alusel ei piirata. Kui avaliku sektori hankijad on süsteemi jaotanud käesoleva artikli lõike 1 kohaselt asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks, määravad nad iga kategooria puhul kohaldatavad kvalifitseerimise tingimused.

Olenemata artiklist 28 kohaldatakse järgmisi tähtaegu:

- a) osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise või alates huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast, kui riigihange kuulutatakse välja eelteatega. Osalemistaotluste laekumise suhtes ei kohaldata muid täiendavaid tähtaegu, kui pakkumuse esitamise ettepanek esimese konkreetse hankelepingu sõlmimiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel on juba esitatud;

- b) pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on vähemalt kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast. Vajaduse korral kohaldatakse artikli 28 lõiget 4. Artikli 28 lõikeid 3 ja 5 ei kohaldata.

3. Kogu dünaamilise hankesüsteemiga seotud teabevahetus toimub ainult elektrooniliste vahendite abil kooskõlas artikli 22 lõigetega 1, 3, 5 ja 6.

4. Dünaamilise hankesüsteemi alusel lepinguid sõlmides peavad avaliku sektori hankijad:

- a) hanget välja kuulutades selgelt märkima, et kasutusel on dünaamiline hankesüsteem;
- b) osutama hankedokumentides vähemalt kõnealuse süsteemi alusel kavandatavate riigihangete olemusele ja eeldatavale kogusele, samuti vajalikule teabele dünaamilise hankesüsteemi ja selle toimimisviisi, kasutatavate elektrooniliste seadmete ning ühenduse tehnilise korralduse ja kirjelduste kohta;
- c) osutama asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks jagamisele, kui seda tehakse, ning neid määratlevatele omadustele;
- d) võimaldama kooskõlas artikliga 53 hankedokumentidele piiramatut ja täielikku otsest juurdepääsu kogu süsteemi kasutusaja jooksul.

5. Avaliku sektori hankijad võimaldavad kõigil ettevõtjatel kogu hankesüsteemi kasutusaja jooksul esitada taotlusi süsteemiga liitumiseks lõikes 2 nimetatud tingimuste kohaselt. Avaliku sektori hankijad annavad taotlustele kvalifitseerimise tingimuste alusel hinnangu kümne tööpäeva jooksul alates taotluste laekumisest. Seda tähtaega võib üksikjuhtudel pikendada 15 tööpäevani, kui see on põhjendatud, eelkõige tulenevalt vajadusest vaadata läbi täiendavaid dokumente või muul viisil kontrollida, kas kvalifitseerimise tingimused on täidetud.

Olenemata esimesest lõigust võib avaliku sektori hankija seni, kuni pakkumuse esitamise ettepanek esimese konkreetse hankelepingu sõlmimiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel ei ole veel esitatud, pikendada hindamisperioodi, tingimusel et pikendatud hindamisperioodi jooksul ei esitata pakkumuse esitamise ettepanekut. Avaliku sektori hankija peab hankedokumentides märkima, kui pikk on pikendatud periood, mida ta kavatseb kohaldada.

Avaliku sektori hankija annab asjaomasele ettevõtjale esimesel võimalusel teada, kas tal lubatakse dünaamilise hankesüsteemiga liituda.

6. Dünaamilise hankesüsteemi alusel toimuva iga konkreetse riigihanke puhul teeb avaliku sektori hankija kõigile liitumiseks loa saanud osalejatele artikli 54 kohaselt ettepaneku esitada pakkumus. Kui dünaamiline hankesüsteem on jaotatud ehitustööde, asjade või teenuste kategooriateks, teeb avaliku sektori hankija konkreetsele asjaomasele hankele vastava kategooriaga liitumiseks loa saanud osalejatele ettepaneku esitada pakkumus.

Leping sõlmitakse pakkujaga, kes on esitanud dünaamilise hankesüsteemi hanketeates või eelteate kasutamise korral huvi

kinnitamise ettepanekus esitatud pakkumuste hindamise kriteeriumite alusel parima pakkumuse. Vajaduse korral võib need kriteeriumid pakkumuse esitamise ettepanekus täpsemalt sõnastada.

7. Avaliku sektori hankija võib igal ajal dünaamilise hankesüsteemi kehtivusajal nõuda liitumiseks loa saanud osalejatelt uuendatud ja ajakohastatud enda kinnituste esitamist, nagu on sätestatud artikli 59 lõikes 1, viie tööpäeva jooksul alates sellise nõude esitamise päevast.

Dünaamilise hankesüsteemi kogu kehtivusaja jooksul kohaldatakse artikli 59 lõikeid 4–6.

8. Avaliku sektori hankija teatab riigihanget välja kuulutades dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja. Ta teavitab komisjoni kehtivusaja mis tahes muutusest, kasutades järgmisi standardvorme:

a) dünaamilise hankesüsteemi esialgseks väljakuulutamiseks kasutatud vorm, kui kehtivusaega muudetakse süsteemi kehtivust lõpetamata;

b) artikli 50 kohane lepingu sõlmimise teade, kui süsteemi kehtivus lõpetatakse.

9. Enne dünaamilise hankesüsteemi kehtivuse algust ega selle ajal ei tohi nõuda tasu neilt ettevõtjalt, kes dünaamilise hankesüsteemi vastu huvi tunnevad või selles osalevad.

Artikkel 35

Elektrooniline oksjon

1. Avaliku sektori hankija võib kasutada elektroonilisi oksjoneid, mis põhinevad uute, madalamate hindade ja/või pakkumuse teatavate osadega seotud uute väärtuste esitamisel.

Selleks viib avaliku sektori hankija läbi elektroonilise oksjoni, mis on elektrooniline kordumenetlus, mis toimub pärast pakkumuste esialgset täielikku hindamist, võimaldades need pakkumused automaatsete hindamismeetodite abil järjestada.

Teatavate teenuste riigihankelepingute ja teatavate ehitustööde riigihankelepingute puhul, mille eesmärgiks on intellektuaalne tegevus, nagu ehitustööde projekteerimine, ei saa pakkumusi automaatsete hindamismeetodite abil järjestada ning selliste riigihankelepingute sõlmimiseks ei kasutata elektroonilist oksjonit.

2. Avatud või piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbivõtmisega hankemenetluse puhul võivad avaliku sektori hankijad otsustada, et lepingu sõlmimisele eelneb elektrooniline oksjon, kui hankedokumendid ja eelkõige tehnilised kirjeldused on võimalik täpselt koostada.

Samadel asjaoludel võib elektroonilise oksjoni korraldada raamlepingu poolte seas uue riigihanke väljakuulutamisel vastavalt artikli 33 lõike 4 punktidele b või c, ning riigihanke väljakuulutamisel selliste lepingute puhul, mis sõlmitakse artiklis 34 osutatud dünaamilise hankesüsteemi põhjal.

3. Elektrooniline oksjon toimub ühe järgmise pakkumuste elemendi alusel:

a) üksnes hinna alusel, kui leping sõlmitakse ainult hinna alusel;

b) hinna ja/või hankedokumentides märgitud pakkumuse osade uue maksumuse alusel, kui leping sõlmitakse parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel või madalaima maksumusega pakkumuse alusel, kasutades kulutõhususe põhimõtet.

4. Avaliku sektori hankija, kes otsustab pidada elektroonilise oksjoni, teatab sellest hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus. Hankedokumendid peavad sisaldama vähemalt VI lisas osutatud andmeid.

5. Enne elektroonilise oksjoni alustamist annab avaliku sektori hankija pakkumustele täieliku esialgse hinnangu vastavalt pakkumuste hindamise kriteeriumitele ja neile määratud suhtelisele osakaalule.

Pakkumust peetakse vastuvõetavaks, kui selle on esitanud pakkuja, keda ei ole artikli 57 kohaselt kõrvale jäetud ja kes vastab kvalifitseerimise tingimustele ning kelle pakkumus on tehnilise kirjeldusega kooskõlas ega ole ebakorrektnel või vastuvõetamatu või sobimatu.

Eelkõige tuleb ebakorrekseteks pidada pakkumusi, mis ei vasta hankedokumentidele, on saadud liiga hilja, on esitatud konkurentsivastase koostöö või korrupsiooni tulemusel või mille maksumust peab avaliku sektori hankija põhjendamatult madalaks. Eelkõige tuleb vastuvõetamatuteks pidada pakkumusi, mille on esitanud pakkujad, kellel puudub nõutud kvalifikatsioon, ja pakkumusi, mille hind ületab avaliku sektori hankija eelarvet, mis on kindlaks määratud ja dokumenteeritud enne hankemenetluse käivitamist.

Pakkumust ei peeta nõuetele vastavaks, kui see ei ole lepingu täitmiseks asjakohane, kuna ilmselgelt ei vasta oluliselt muutmata kujul avaliku sektori hankija hankedokumentides esitatud vajadustele ja nõuetele. Osalemistaotlust ei peeta nõuetele vastavaks, kui asjaomane ettevõtja jäetakse kõrvale või võidakse jätta kõrvale artikli 57 kohaselt või kui ta ei vasta avaliku sektori hankija esitatud kvalifitseerimise tingimustele vastavalt artiklile 58.

Kõik pakkujad, kes on esitanud vastuvõetavad pakkumused, kutsutakse seejärel samal ajal elektrooniliste vahendite teel elektroonilisel oksjonil osalema, kasutades selleks kindlaks määratud kuupäeval ja kellaajal kutses esitatud instruksioonide kohaseid ühendusi. Elektrooniline oksjon võib toimuda mitme järjestikuse etapina. Elektrooniline oksjon ei tohi alata varem kui kaks tööpäeva pärast kutsete väljasaatmise kuupäeva.

6. Kutsele lisatakse asjakohase pakkuja pakkumuse täieliku hindamise tulemused, mis on saadud artikli 67 lõike 5 esimeses lõigus sätestatud osakaalu põhjal.

Kutses esitatakse ka elektroonilisel oksjonil esitatud uute hindade ja/või väärtuste põhjal automaatselt toimuva ümberjärjestuse määramiseks kasutatav matemaatiline valem. See valem sisaldab kõigi majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlaksmääramiseks esitatud kriteeriumide osakaale, nagu oli näidatud hanketeates või muudes hankedokumentides, välja arvatud juhul, kui majanduslikult kõige soodsam pakkumus on määratletud ainult hinna alusel. Selleks taandatakse kõik lubatud vahemikud ette kindlaks määratud väärtusele.

Kui alternatiivsed lahendused on lubatud, esitatakse iga alternatiivse lahenduse kohta eraldi valem.

7. Elektroonilise oksjoni igas etapis edastavad avaliku sektori hankijad kõigile pakkujatele viivitamata vähemalt piisavat teavet selleks, et pakkujad saaksid igal ajal teha kindlaks oma koha pakkumuste järjestuses. Kui eelnevalt on nii teatatud, võivad nad edastada ka muud teavet esitatud hindade või väärtuste kohta. Alati võib teatada ka osalejate arvu oksjoni asjaomases etapis. Ent ühelgi juhul ega üheski oksjoni etapis ei tohi nad avalikustada pakkujate isikuid.

8. Avaliku sektori hankija lõpetab elektroonilise oksjoni ühel või mitmel järgmisel viisil:

a) eelnevalt osutatud kuupäeval ja kellaajal;

b) kui pakkujad ei esita enam minimaalsete erinevuste nõuetele vastavaid uusi hindu ega uusi väärtusi, tingimisel et avaliku sektori hankija on eelnevalt ära näidanud aja, mille möödumisel viimasest hinna või väärtuse esitamisest ta elektroonilise oksjoni sulgeb, või

c) kui on läbitud eelnevalt ära näidatud arv oksjoni etappe.

Kui avaliku sektori hankija kavatses sulgeda elektroonilise oksjoni esimese lõigu punkti c kohaselt, mida ta võib kombineerida selle punktis b sätestatud korraga, tuleb oksjonil osalemise kutses märkida oksjoni kõikide etappide ajakava.

9. Pärast elektroonilise oksjoni lõpetamist sõlmib avaliku sektori hankija elektroonilise oksjoni tulemuste põhjal lepingu vastavalt artiklile 67.

Artikkel 36

Elektroonilised kataloogid

1. Kui on nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine, võib avaliku sektori hankija nõuda pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul või elektroonilise kataloogi lisamist.

Liikmesriigid võivad teha elektrooniliste kataloogide kasutamise teatavat liiki riigihangete puhul kohustuslikuks.

Elektroonilise kataloogi kujul esitatud pakkumustele võib lisada pakkumuse täiendamiseks muid dokumente.

2. Elektroonilised kataloogid koostavad taotlejad või pakkujad konkreetsetes hankemenetluses osalemiseks vastavalt avaliku sektori hankija esitatud tehnilisele kirjeldusele ja vormingule.

Elektroonilised kataloogid peavad vastama elektrooniliste sidevahendite suhtes kohaldatavatele nõuetele ning mis tahes täiendavatele nõuetele, mis avaliku sektori hankija on kooskõlas artikliga 22 kehtestanud.

3. Kui avaliku sektori hankijad aktsepteerivad või nõuavad pakkumuste esitamist elektrooniliste kataloogide kujul, peavad nad:

a) teatama sellest hanketeates või eelteate kasutamise korral huvi kinnitamise ettepanekus ning

b) esitama hankedokumentides artikli 22 lõike 6 kohase kogu vajaliku teabe vormingu, kasutatavate elektrooniliste seadmete, tehniliste ühenduste korra ning kataloogi tehniliste kirjelduste kohta.

4. Kui pärast pakkumuste esitamist elektrooniliste kataloogide kujul sõlmitakse raamleping mitme ettevõtjaga, võib avaliku sektori hankija ette näha, et konkreetsete lepingute puhul kuulutatakse uuesti välja riigihangete ajakohastatud kataloogide alusel. Sellisel juhul kasutab avaliku sektori hankija üht järgmistest meetoditest:

a) esitab pakkujatele kutse esitada uuesti elektrooniline kataloog, mida on kohandatud lepingu nõuetele, või

b) teatab pakkujatele, et ta kavatseb koguda juba esitatud elektroonilistest kataloogidest vajaliku teabe, mida on vaja konkreetse lepingu nõuetele kohandatud pakkumuse koostamiseks; sel juhul peab kõnealuse meetodi kasutamisest olema teatatud raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides.

5. Kui avaliku sektori hankija kuulutab riigihanke uuesti välja lõike 4 punkti b alusel, teatab ta pakkujatele kuupäeva ja kellaaja, millal ta kavatseb koguda konkreetse lepingu nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks vajalikku teavet, ning annab pakkujatele võimaluse teabe kogumisest keelduda.

Avaliku sektori hankija jätab teatamise ja teabekogumise vahele piisavalt aega.

Enne lepingu sõlmimist esitab avaliku sektori hankija kogutud teabe asjaomasele pakkujale, et anda talle võimalus esitada vastuväiteid või kinnitada, et nii koostatud pakkumus ei sisalda sisulisi vigu.

6. Avaliku sektori hankija võib sõlmida lepingu dünaamilise hankesüsteemi alusel, nõudes konkreetse lepingu sõlmimiseks pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul.

Avaliku sektori hankija võib sõlmida lepingu ka dünaamilise hankesüsteemi alusel kooskõlas lõike 4 punktiga b ja lõikega 5, tingimusel et dünaamilise hankesüsteemiga liitumise taotlusega koos esitataks elektrooniline kataloog, mis vastab avaliku sektori hankija esitatud tehnilisele kirjeldusele ja kehtestatud vormingule. Kui avaliku sektori hankija teatab taotlejatele oma kavatsusest koostada pakkumused lõike 4 punktis b kirjeldatud viisil, täidavad taotlejad selle kataloogi.

Artikkel 37

Keskne hankimine ja kesksed hankijad

1. Liikmesriigid võivad sätestada, et avaliku sektori hankija võib hankida asju ja/või teenuseid keskselt hankijalt, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis a osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.

Liikmesriigid võivad samuti sätestada, et avaliku sektori hankija võib hankida ehitustöid, asju ja teenuseid, kasutades keskse hankija sõlmitud lepinguid, keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi või kasutades artikli 33 lõike 2 teises lõigus sätestatud ulatuses raamlepingut, mille on sõlminud keskne hankija, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis b osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid. Kui keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi võivad kasutada teised avaliku sektori hankijad, tuleb seda mainida dünaamilise hankesüsteemi loomist käsitlevas hanketeates.

Seoses esimese ja teise lõiguga võivad liikmesriigid sätestada, et teatavad hanked tuleb läbi viia keskse hankija kaudu või ühe või mitme konkreetse keskse hankija kaudu.

2. Avaliku sektori hankija täidab oma käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, kui ta hangib asju või teenuseid keskselt hankijalt, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis a osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.

Lisaks täidab avaliku sektori hankija oma käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, kui ta hangib ehitustöid, asju või teenuseid, kasutades keskse hankija sõlmitud lepinguid, keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi või kasutades artikli 33 lõike 2 teises lõigus sätestatud ulatuses raamlepingut, mille on sõlminud keskne hankija, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis b osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.

Asjaomane avaliku sektori hankija vastutab siiski käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest seoses sellise tegevusega, mis ta viib läbi ise, nagu:

- a) lepingu sõlmimine keskse hankija hallatava dünaamilise hankesüsteemi alusel;
- b) minikonkurss keskse hankija sõlmitud raamlepingu alusel;
- c) kindlaksmääramine vastavalt artikli 33 lõike 4 punktile a või b, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja täidab asjaomast ülesannet keskse hankija sõlmitud raamlepingu alusel.

3. Kõigi keskse hankija läbi viidavate hankemenetluste puhul kasutatakse elektroonilisi sidevahendeid vastavalt artiklis 22 sätestatud nõuetele.

4. Avaliku sektori hankijad võivad sõlmida keskse hankijaga teenuste riigihankelepingu keskse riigihanke teenuste osutamiseks, kasutamata käesolevas direktiivis ette nähtud menetlusi.

Sellised teenuste riigihankelepingud võivad hõlmata ka riigihangete tugiteenuste osutamist.

Artikkel 38

Ajutised ühishanked

1. Kaks või rohkem avaliku sektori hankijat võivad otsustada viia teatavad hanked läbi ühiselt.

2. Kui kogu hankemenetlus viiakse läbi ühiselt kõigi asjaomaste avaliku sektori hankijate nimel ja eest, on nad ühiselt vastutavad oma käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest. See kehtib ka juhtudel, kui menetlust juhib üks avaliku sektori hankija, tegutsedes enda nimel ja teiste asjaomaste avaliku sektori hankijate nimel.

Kui kõigi asjaomaste avaliku sektori hankijate nimel ja eest ei viida läbi kogu hankemenetlust, vastutavad nad ühiselt ainult nende menetluse osade eest, mis viiakse läbi ühiselt. Iga avaliku sektori hankija vastutab ainuisikuliselt oma käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest seoses menetluse osadega, mille ta viib läbi enda nimel ja enda eest.

Artikkel 39

Eri liikmesriikide avaliku sektori hankijaid hõlmavad hanked

1. Ilma et see piiraks artikli 12 kohaldamist, võivad eri liikmesriikide avaliku sektori hankijad tegutseda hankelepingute sõlmimisel ühiselt, kasutades selleks ühte käesolevas artiklis ette nähtud võimalustest.

Avaliku sektori hankijad ei kasuta käesolevas artiklis sätestatud viise selleks, et vältida kohustuslike avaliku õiguse sätete kohaldamist kooskõlas liidu õigusega, mida nad peavad kohaldama oma liikmesriigis.

2. Liikmesriigid ei keela avaliku sektori hankijatel kasutada teises liikmesriigis asuvate kesksete hankijate pakutavaid keskseid riigihankeid.

Liikmesriigid võivad teises kui avaliku sektori hankija liikmesriigis asuva keskse hankija poolt pakutavate keskse riigihanke läbiviimise teenustega seoses siiski täpsustada, et nende avaliku sektori hankijad võivad kasutada üksnes artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis a või b osutatud keskse riigihanke läbiviimise teenuseid.

3. Keskse riigihanke läbiviimise teenuste osutamine teises liikmesriigis asuva keskse hankija poolt peab toimuma selle liikmesriigi siseriiklike sätete kohaselt, kus asub keskne hankija.

Selle liikmesriigi siseriiklike sätteid, kus asub keskne hankija, kohaldatakse ka järgmise suhtes:

- a) lepingu sõlmimine dünaamilise hankesüsteemi alusel;

- b) minikonkursi raamlepingu alusel;
- c) kindlaksmääramine vastavalt artikli 33 lõike 4 punktile a või b, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja täidab asjaomast ülesannet.

4. Mitu eri liikmesriikide avaliku sektori hankijat võivad ühiselt sõlmida riigihankelepinguid, sõlmida raamlepinguid ja hallata dünaamilist hankesüsteemi. Nad võivad samuti artikli 33 lõike 2 teises lõigus kindlaks määratud ulatuses sõlmida lepinguid raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi alusel. Kui vajalikke elemente ei reguleerita asjaomaste liikmesriikide vahel sõlmitud rahvusvahelise lepinguga, sõlmivad osalevad avaliku sektori hankijad lepingu, milles määratakse kindlaks järgmine:

- a) poolte vastutusvaldkonnad ja asjakohased kohaldatavad siseriiklikud sätted;
- b) hankemenetluse sisemine korraldus, sh menetluse haldamine, hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste jaotamine ning lepingute sõlmimine.

Osalev avaliku sektori hankija täidab oma käesoleva direktiivi kohaseid kohustusi, kui ta hangib ehitustöid, asju või teenuseid hankemenetluse eest vastutavalt avaliku sektori hankijalt. Vastutuse ja punktis a osutatud kohaldatava siseriikliku õiguse kindlaksmääramisel võivad osalevad avaliku sektori hankijad jagada konkreetse vastutuse omavahel ning määrata kindlaks nende vastava liikmesriigi siseriikliku õiguse kohaldatavad siseriiklikud sätted. Vastutuse jaotust ja sellest tulenevalt kohaldatavat siseriiklikku õigust mainitakse ühiselt sõlmitud riigihankelepingute hankedokumentides.

5. Kui mitu eri liikmesriikide avaliku sektori hankijat on moodustanud ühise juriidilise isiku, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1082/2006⁽¹⁾ kohase Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse või muu liidu õigusaktide kohaselt asutatud üksuse, lepivad osalevad avaliku sektori hankijad ühise juriidilise isiku pädeva organi otsusega kokku kohaldada ühe järgmise liikmesriigi siseriiklikke hanke-eeskirju:

- a) selle liikmesriigi siseriiklikud sätted, kus on ühise juriidilise isiku registrijärgne asukoht;
- b) selle liikmesriigi siseriiklikke sätteid, kus ühine juriidiline isik tegutseb.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta (ELT L 210, 31.7.2006, lk 19).

Esimeses lõigus osutatud kokkulepet võib kohaldada tähtajatult, kui nii on sätestatud ühise juriidilise isiku asutamiskomis, või teatava ajavahemiku jooksul või teatavat tüüpi lepingute suhtes või ühe või mitme sõlmitud üksiklepingu suhtes.

III PEATÜKK

Menetluse läbiviimine

1. jagu

Ettevalmistamine

Artikkel 40

Esialgsed turu-uuringud

Enne hankemenetluse käivitamist võivad avaliku sektori hankijad läbi viia turu-uuringud eesmärgiga valmistada riigihanget ette ning teavitada ettevõtjaid oma hankeplaanidest ja nõuetest.

Selleks võib avaliku sektori hankija näiteks küsida või vastu võtta nõuandeid sõltumatutelt ekspertidelt või asutustelt või turul osalejatelt. Seda nõu võib kasutada hankemenetluse kavandamisel ja läbiviimisel, tingimusel et sellised nõuanded ei moonuta konkurentsi ning nende tulemusel ei rikuta mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtet.

Artikkel 41

Taotlejate ja pakkujate eelnev osalemine

Kui taotleja või pakkuja või taotleja või pakkujaga seotud ettevõtja on andnud avaliku sektori hankijale nõu, kas artikli 40 kontekstis või mitte, või on muul moel olnud kaasatud hankemenetluse ettevalmistamisse, võtab avaliku sektori hankija asjakohaseid meetmeid tagamaks, et kõnealuse taotleja või pakkuja osalemine ei moonuta konkurentsi.

Selliste meetmetega nähakse ette, et teistele taotlejatele ja pakkujatele edastatakse oluline teave, mida on vahetatud seoses sellise taotleja või pakkuja hankemenetluse ettevalmistamises osalemisega või selle tulemusena, ning et pakkumuste laekumiseks kehtestatakse piisavad tähtajad. Kõnealune taotleja või pakkuja jäetakse menetlusest kõrvale üksnes siis, kui puuduvad muud vahendid, millega tagada võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist.

Enne sellist kõrvaldamist antakse taotlejatele ja pakkujatele võimalus tõendada, et nende kaasatus hankemenetluse ettevalmistamisse ei moonuta konkurentsi. Võetavad meetmed dokumenteeritakse artikli 84 kohases üksikaruandes.

Artikkel 42

Tehniline kirjeldus

1. VII lisa punktis 1 määratletud tehniline kirjeldus esitatakse hankedokumentides. Tehnilises kirjelduses määratakse kindlaks ehitustöö, teenuse või asja nõutavad omadused.

Selliste omaduste kirjeldamisel võib käsitleda ka tellitavate ehitustööde tegemise, asjade tootmise või teenuste osutamise teatavat protsessi või meetodit või spetsiifilist protsessi nende olulusringi muu etapi jaoks, isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks, tingimusel et need on seotud lepingu sisuga ning on proportsionaalsed selle väärtuse ja eesmärkide suhtes.

Tehnilises kirjelduses võib täpsustada ka seda, kas nõutakse intellektuaalomandi õiguste üleandmist.

Kõigi selliste riigihangete puhul, mille eseme kavandatud kasutajateks on füüsilised isikud, olenemata sellest, kas kasutajaks on üldsus või avaliku sektori hankija töötajad, peab kõnealune tehniline kirjeldus olema koostatud nii, et selles võetakse arvesse puudega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsemise nõuet, v.a nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

Kui kohustuslikud ligipääsunõuded võetakse vastu liidu õigusaktiga, määratletakse puudega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsu käsitlevad kriteeriumid tehnilises kirjelduses kõnealusele õigusaktile viitamisega.

2. Tehniline kirjeldus peab võimaldama kõigile ettevõtjatele võrdse juurdepääsu hankemenetlusele ega tohi tekitada põhjendamatu takistusi riigihangete avamisel konkurentidele.

3. Ilma et see piiraks kohustuslike siseriiklike tehniliste eeskirjade kohaldamist, kuivõrd need on liidu õigusega kooskõlas, sõnastatakse tehniline kirjeldus ühel järgmisel viisil:

a) kirjeldades kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, sh keskkonnanäitajaid, tingimusel et parameetrid on piisavalt täpsed, et pakkujad saaksid kindlaks teha hankelepingu eseme ning et avaliku sektori hankijad saaksid lepingu sõlmida;

b) viidates tehnilisele kirjeldusele ja tähtsuse järjekorras Euroopa standardeid ülevõtvatele riiklikele standarditele, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühistele tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardimisorganite kehtestatud tehnilistele etalonsüsteemidele või nendest mõne puudumisel riiklikele standarditele, riiklikele

tehnilistele tunnustustele või riiklikele tehnilistele kirjeldustele ehitustööde projekteerimise, arvutuste ja tööde teostamise ning asjade kasutamise kohta; sellisele viitele lisatakse märged „või samaväärne“;

c) kirjeldades punktis a osutatud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, viidates punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele kui kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele vastavuse tagamise vahendile, või

d) viidates teatavate näitajate puhul punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele ja muude näitajate puhul punktis a osutatud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

4. Tehnilises kirjelduses ei nimetata kindlat marki ega allikat või eri protsessi, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, ega kaubamärki, patenti, liiki, kindlat päritolu ega teatavat tootmisviisi, mis võiks teatavaid ettevõtjaid või tooteid soosida või need välistada, välja arvatud juhul, kui see on hankelepingu eseme seisukohast põhjendatud. Erandkorras lubatakse sellist nimetamist, kui lepingu reguleerimises ei ole lõike 3 kohaselt võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märged „või samaväärne“.

5. Kui avaliku sektori hankija kasutab lõike 3 punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele viitamise võimalust, ei saa ta pakkumust tagasi lükata põhjusel, et pakutavad ehitustööd, asjad või teenused ei vasta tema poolt viidatud tehnilisele kirjeldusele, kui pakkuja tõendab oma pakkumuses mis tahes asjakohasel viisil, sealhulgas kasutades artikli 44 kohast tõendusmaterjali, et pakutavad lahendused rahuldavad tehnilises kirjelduses määratletud nõudeid samaväärsel viisil.

6. Kui avaliku sektori hankija kasutab lõike 3 punkti a kohast võimalust sõnastada tehniline kirjeldus kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete kirjeldamise teel, ei saa ta lükata tagasi asjade, teenuste või ehitustööde pakkumust, mis vastab Euroopa standardit ülevõtvale riiklikule standardile, Euroopa tehnilisele tunnustusele, ühtsele tehnilisele kirjeldusele, rahvusvahelisele standardile või Euroopa standardimisorgani kehtestatud tehnilisele etalonsüsteemile, kui nendes kirjeldustes käsitletakse tema poolt kindlaks määratud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid.

Oma pakkumuses tõendab pakkuja mis tahes asjakohasel viisil, sealhulgas artiklis 44 osutatud tõendeid kasutades, et standardile vastav asi, teenus või ehitustöö vastavad avaliku sektori hankija ette nähtud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

Artikkel 43

Märgised

1. Kui avaliku sektori hankijad kavatsesid osta teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude näitajatega ehitustöid, asju või teenuseid, võivad nad tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes nõuda, et kõnealustel ehitustöödel, teenustel või asjadel oleks konkreetne märkis, mis tõendab asjaomaste ehitustööde, teenuste või asjade vastavust nõutavatele omadustele, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) märgise nõuded puudutavad üksnes lepingu esemega seotud kriteeriume ning need sobivad lepingu esemeks olevate ehitustööde, asjade või teenuste omaduste kindlaksmääramiseks;
- b) märgise nõuded põhinevad objektiivselt kontrollitavatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumitel;
- c) märgised on kehtestatud avatud ja läbipaistva menetlusega, milles saavad osaleda kõik asjaomased sidusrühmad, sealhulgas valitsusasutused, tarbijad, sotsiaalpartnerid, tootjad, turustajad ja valitsusvälised organisatsioonid;
- d) märgised on kättesaadavad kõikidele huvitatud isikutele;
- e) märgise nõuded määrab kindlaks kolmas isik, kelle üle märgist taotleval ettevõtjal ei ole otsustavat mõju.

Kui avaliku sektori hankijad ei nõua, et ehitustööd, asjad või teenused peavad vastama kõigile märgise nõuetele, osutavad nad, milliseid märgise nõudeid nad silmas peavad.

Konkreetset märgist nõudvad avaliku sektori hankijad aktsepteerivad kõiki märgiseid, mis kinnitavad, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad samaväärsetele märgise nõuetele.

Kui ettevõtjal ei ole tõendatavalt ja temast mitteolenevatel põhjustel võimalik avaliku sektori hankija poolt nõutavat konkreetset märgist või samaväärset märgist ettenähtud tähtaja jooksul hankida, aktsepteerib avaliku sektori hankija muid asjakohaseid tõendeid, näiteks tootja tehnilist toimikut, tingimusel et asjaomane ettevõtja tõendab, et tema ehitustööd, asjad või teenused vastavad konkreetse märgise nõuetele või avaliku sektori hankija osutatud konkreetsetele nõuetele.

2. Kui märkis vastab lõike 1 punktides b, c, d ja e esitatud nõuetele, kuid hõlmab ka nõudeid, mis ei ole seotud lepingu esemega, ei tohi avaliku sektori hankija nõuda märgise enda olemasolu, kuid võib tehnilises kirjelduses viidata märgise või

vajaduse korral selle osade sellistele nõuetele, mis on seotud lepingu esemega ja mis sobivad selle eseme näitajate kindlaksmääramiseks.

Artikkel 44

Katsearuanded, sertifitseerimine ja muu tõendusmaterjal

1. Avaliku sektori hankija võib ettevõtjalt nõuda vastavushindamisasutuse katsearuande või sellise asutuse väljastatud tõendi esitamist tõendamaks tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes esitatud nõude või kriteeriumi täitmist.

Kui avaliku sektori hankija nõuab konkreetse vastavushindamisasutuse koostatud sertifikaatide esitamist, aktsepteerib avaliku sektori hankija ka samaväärsete muude vastavushindamisasutuste sertifikaate.

Käesoleva lõike kohaldamisel käsitatakse vastavushindamisasutuse asutust, mis teostab vastavuse hindamist, sealhulgas kalibreerimist, testimist, sertifitseerimist ja kontrolli, mis on akrediteeritud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 765/2008⁽¹⁾.

2. Avaliku sektori hankija aktsepteerib lisaks lõikes 1 osutatud tõenditele ka muid asjakohaseid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui asjaomasel ettevõtjal puudub juurdepääs lõike 1 kohastele sertifikaatidele või katsearuannetele ning tal ei ole võimalik neid ettenähtud tähtaja jooksul hankida, tingimusel et selline juurdepääsu puudumine ei johtu asjaomastest ettevõtjast ning et see ettevõtja tõendab, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes sätestatud nõuetele või kriteeriumitele.

3. Liikmesriigid esitavad teistele liikmesriikidele nende taotlusel mis tahes teabe, mis on seotud artikli 42 lõike 6, artikli 43 ning käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatud tõendite ja dokumentidega. Ettevõtja asukohaliikmesriigi pädevad asutused annavad sellist teavet kooskõlas artikliga 86.

Artikkel 45

Alternatiivsed lahendused

1. Avaliku sektori hankija võib pakkujatel lubada esitada alternatiivseid lahendusi või neilt selliste lahenduste esitamist nõuda. Ta teatab alternatiivsete lahenduste lubamisest või nõudmisest hanketeates või eelteate kasutamise korral huvi kinnitamise ettepanekus. Alternatiivseid lahendusi võib esitada ainult sellise teabe olemasolul. Alternatiivsed lahendused peavad olema seotud lepingu esemega.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnustatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

2. Alternatiivseid lahendusi lubav või nõudev avaliku sektori hankija esitab hankedokumentides miinimumnõuded, millele alternatiivsed lahendused peavad vastama, ja nende alternatiivsete lahenduste esitamise tingimused, eelkõige märkides, kas alternatiivsed lahendused tuleb esitada üksnes juhul, kui esitatakse ka pakkumus, mis ei ole alternatiivne lahendus. Avaliku sektori hankija tagab ka, et pakkumuste hindamise kriteeriume on võimalik kohaldada kõnealustele miinimumnõuetele vastavate lahenduste suhtes ja ka selliste nõuetele vastavate pakkumuste suhtes, mis ei sisalda alternatiivseid lahendusi.

3. Arvesse võetakse ainult neid alternatiivseid lahendusi, mis vastavad avaliku sektori hankija kehtestatud miinimumnõuetele.

Asjade või teenuste riigihankelepingute sõlmimisel ei tohi alternatiivsete lahendustega pakkumuste esitamist lubanud või nõudnud avaliku sektori hankija alternatiivset lahendust tagasi lükata üksnes seetõttu, et selle valimine tooks kaasa teenuste hankelepingu sõlmimise asjade riigihankelepingu asemel või asjade hankelepingu sõlmimise teenuste riigihankelepingu asemel.

Artikkel 46

Lepingute osadeks jaotamine

1. Avaliku sektori hankija võib otsustada sõlmida lepingu eri osadena ning võib määrata kindlaks nende osade suuruse ja eseme.

Välja arvatud lepingute puhul, mille osadeks jagamine on muudetud käesoleva artikli lõike 4 kohaselt kohustuslikuks, peab avaliku sektori hankija märkima peamised põhjused, miks ta otsustas lepingut osadeks mitte jagada; see teave lisatakse hankedokumentidesse või artiklis 84 osutatud üksikaruandesse.

2. Avaliku sektori hankija peab hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus märkima, kas pakkumused võib esitada ühe või mitme osa või kõigi osade kohta.

Avaliku sektori hankija võib, isegi juhul kui pakkumused võib esitada mitme osa või kõigi osade kohta, piirata ühe pakkujaga sõlmitavate lepingu osade arvu, tingimusel et osade maksimaalne arv, mille kohta võidakse ühe pakkujaga leping sõlmida, on märgitud hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus. Avaliku sektori hankija märgib hankedokumentides objektiivsed ja mittediskrimineerivad kriteeriumid või eeskirjad, mida ta kavatses kohaldada, et määrata kindlaks, milliste osade kohta leping sõlmitakse, kui pakkumuste hindamise kriteeriumite kohaldamise tulemusena sõlmitaks ühe pakkujaga leping maksimaalset arvu ületavate osade kohta.

3. Liikmesriigid võivad sätestada, et kui sama pakkujaga võib sõlmida lepingu rohkem kui ühe osa kohta, võib avaliku sektori hankija sõlmida lepingud, liites kokku mitu osa või kõik osad, kui ta on hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus märkinud, et jätab endale võimaluse seda teha, ning on nimetanud osad või osade rühmad, mida võib liita.

4. Liikmesriigid võivad rakendada lõike 1 teist lõiku, tehes kohustuslikuks lepingute sõlmimise eraldi osadena nende siseriiklikus õiguses määratletavatel tingimustel ja võttes arvesse liidu õigust. Sellisel juhul kohaldatakse lõike 2 esimest lõiku ja vajaduse korral lõiget 3.

Artikkel 47

Tähtaegade kehtestamine

1. Pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise tähtaegu kindlaks määrates võtab avaliku sektori hankija arvesse konkreetse lepingu keerukust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku aega, ilma et see piiraks artiklites 27-31 sätestatud miinimumtähtaegade kohaldamist.

2. Kui pakkumusi saab esitada üksnes pärast kohaga tutvumist või täiendavate dokumentide kontrollimist kohapeal, kehtestatakse pakkumuste laekumise tähtajad, mis on pikemad artiklites 27-31 sätestatud miinimumtähtaegadest, nii et kõik asjaomased ettevõtjad oleksid teadlikud kogu pakkumuste esitamiseks vajalikust teabest.

3. Avaliku sektori hankija pikendab pakkumuste laekumise tähtaega, et kõik asjaomased ettevõtjad saaksid teada kogu pakkumuste esitamiseks vajalikku teavet, järgmistel juhtudel:

a) kui mis tahes põhjusel ei edastatud lisateavet, kuigi ettevõtjad taotlesid seda õigeaegselt, hiljemalt kuus päeva enne pakkumuste laekumiseks kehtestatud tähtaega. Artikli 27 lõikes 3 ja artikli 28 lõikes 6 osutatud kiirendatud menetluse puhul on see ajavahemik neli päeva;

b) kui hankedokumentides on tehtud olulisi muudatusi.

Tähtaega pikendatakse proportsionaalselt teabe või muudatuse olulisusega.

Kui lisateavet ei ole kas õigel ajal taotletud või on selle tähtsus asjakohaste pakkumuste ettevalmistamiseks väike, ei ole avaliku sektori hankijad kohustatud tähtaegu pikendama.

2. jagu

Avaldamine ja läbipaistvus*Artikkel 48***Elteated**

1. Avaliku sektori hankija võib kavandatavast hankest teavitamiseks avaldada eelteate. Selline teade peab sisaldama V lisa B osa I jaos osutatud teavet. Teated avaldab kas Euroopa Liidu Väljaannete Talitus või avaliku sektori hankija oma VIII lisa punkti 2 alapunkti b kohases avaliku sektori hankija profiilis. Kui avaliku sektori hankija avaldab eelteate avaliku sektori hankija profiilis, saadab ta avaliku sektori hankija profiilis avaldamise teate kooskõlas VIII lisaga Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele. Selline teade peab sisaldama V lisa A osa osutatud teavet.

2. Piiratud menetluse ja konkurentsipõhise läbiraakimistega menetluse puhul võib keskvalitsusest madalama tasandi hankija kasutada artikli 26 lõike 5 kohaselt eelteadet riigihanke välja kuulutamiseks, kui see teade vastab kõigile järgmistele tingimustele:

- a) selles nimetatakse konkreetselt need asjad, ehitustööd või teenused, mis on sõlmitava lepingu esemeks;
- b) selles märgitakse, et leping sõlmitakse piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbiraakimistega hankemenetluse teel, ilma et edaspidi avaldataks hanketeadet, ja et huvitatud ettevõtjatel palutakse oma huvist teatada;
- c) lisaks V lisa B osa I jaos esitatud teabele sisaldab see V lisa B osa II jaos esitatud teavet;
- d) see on saadetud avaldamiseks 35 päeva kuni 12 kuud enne kuupäeva, mil saadetakse artikli 54 lõikes 1 osutatud huvi kinnitamise ettepanek.

Selliseid teateid ei avaldata hankija profiilis. Vastavalt artiklile 52 võib siiski teate avaldada täiendavalt hankija profiilis riigi tasandil.

Eelteates võib käsitleda maksimaalset 12 kuu pikkust ajavahemikku, mis algab selle teate avaldamiseks saatmise kuupäevast. Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihankelepingute puhul võib artikli 75 lõike 1 punktis b osutatud eelteates käsitleda siiski pikemat perioodi kui 12 kuud.

*Artikkel 49***Hanketeated**

Hanketeadet kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks kõigi menetluste korral, ilma et see piiraks artikli 26 lõike 5 teise

lõigu ja artikli 32 kohaldamist. Kõnealused hanketeated sisaldavad V lisa C osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 51.

*Artikkel 50***Lepingu sõlmimise teated**

1. Avaliku sektori hankija, kes on teinud otsuse sõlmida leping või raamleping, saadab hiljemalt 30 päeva pärast lepingu või raamlepingu sõlmimist lepingu sõlmimise teate hankemenetluse tulemuste kohta.

Kõnealused teated sisaldavad V lisa D osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 51.

2. Kui asjaomase lepingu puhul on riigihanke väljakuulutamiseks kasutatud eelteadet ning avaliku sektori hankija on otsustanud, et ei sõlmi eelteatega hõlmatud ajavahemikul täiendavaid lepinguid, sisaldab hanketeade vastavat märkust.

Artikli 33 kohaselt sõlmitud raamlepingu puhul ei ole avaliku sektori hankija kohustatud saatma hankemenetluse tulemusi sisaldavat teadet iga kõnealusel raamlepingul põhineva lepingu kohta. Liikmesriigid võivad sätestada, et avaliku sektori hankija rühmitab raamlepingul põhinevate lepingutega seotud hankemenetluste tulemusi käsitlevad teated kvartalipõhiselt. Sel juhul edastab avaliku sektori hankija selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

3. Avaliku sektori hankija saadab lepingu sõlmimise teate dünaamilisel hankesüsteemil põhineva lepingute sõlmimise menetluse tulemuste kohta 30 päeva jooksul alates iga lepingu sõlmimisest. Ta võib sellised teated kvartalite kaupa rühmitada. Sel juhul edastab ta selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

4. Teatavad andmed lepingu või raamlepingu sõlmimise kohta võib jätta avaldamata, kui selliste andmete avaldamine takistaks õigusaktide rakendamist või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või riivaks teatavate avalik-õiguslike või eraõiguslike ettevõtjate õigustatud ärihuve või võiks kahjustada ausat konkurentsi ettevõtjate vahel.

*Artikkel 51***Teadete avaldamise vorm ja viis**

1. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teated sisaldavad V lisa esitatud teavet standardvormide, sh paranduste standardvormide kujul.

Komisjon kehtestab need standardvormid rakendusaktidega. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 89 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

2. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teated koostatakse, edastatakse elektrooniliselt Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele ja avaldatakse kooskõlas VIII lisaga. Teated avaldatakse hiljemalt viis päeva pärast nende saatmist. Euroopa Liidu Väljaannete Talituse kulud seoses teadete avaldamisega kannab Euroopa Liit.

3. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teated avaldatakse tervikuna liidu institutsioonide ametlikus keeles/ametlikes keeltes, mille valib avaliku sektori hankija. See keeleversioon või need keeleversioonid on ainsad autentset tekstid. Iga teate olulistest elementidest avaldatakse kokkuvõtte liidu institutsioonide teistes ametlikes keeltes.

4. Euroopa Liidu Väljaannete Talitus tagab, et terviktekst, artikli 48 lõikes 2 osutatud eelteate kokkuvõtte ning riigihanke väljakuulutamiseks kasutatava, artikli 34 lõike 4 punktis a osutatud dünaamilise hankesüsteemi loomise teade avaldatakse jätkuvalt:

a) eelteadete puhul 12 kuud või seni, kuni saadakse artikli 50 kohane lepingu sõlmimise teade, milles märgitakse, et hanke-teatega hõlmatud 12 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul täiendavaid lepinguid ei sõlmita. Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihankelepingute puhul tuleb artikli 75 lõike 1 punktis b osutatud eelteate esitamist jätkata selle algselt kehtestatud kehtivusaja lõpuni või kuni artikli 50 kohase lepingu sõlmimise teate laekumiseni, milles märgitakse, et täiendavaid lepinguid väljakuulutatud hankeperioodil ei sõlmita;

b) dünaamilise hankesüsteemi loomist hõlmavate hanketeadete puhul dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja lõpuni.

5. Avaliku sektori hankija peab olema suuteline esitama tõendeid teadete saatmise kuupäevade kohta.

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus annab avaliku sektori hankijale kinnituse teate kättesaamise ja saadud teabe avaldamise kohta, märkides ära avaldamise kuupäeva. Kõnealune kinnitus on tõend avaldamise kohta.

6. Avaliku sektori hankija võib avaldada hanketeateid, mille suhtes ei kohaldata käesoleva direktiivi kohaseid avaldamisnõudeid, tingimusel et sellised teated saadetakse Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele elektrooniliselt vastavalt VIII lisas esitatud vormingule ja edastamiskorrale.

Artikkel 52

Avaldamine riigi tasandil

1. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teateid ja nende sisu ei avaldata riigi tasandil enne nende avaldamist vastavalt artiklile 51. Siiski võib avaldamine toimuda igal juhul riigi tasandil, kui avaliku sektori hankijale ei ole avaldamisest teatatud 48 tunni jooksul pärast artikli 51 kohaselt kinnituse teate kättesaamisest.

2. Riigi tasandil avaldatavad teated ei sisalda muud teavet kui see, mis sisaldub Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele saadetud teadetes või mis avaldati hankija profiilis, kuid seal näidatakse ära kuupäev, mil teade saadeti Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele või avaldati hankija profiilis.

3. Hankija profiilis ei avaldata eelteateid enne, kui Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele on saadetud teade nende kõnealuses vormis avaldamise kohta. Teates märgitakse saatmise kuupäev.

Artikkel 53

Hankedokumentide elektrooniline kättesaadavus

1. Avaliku sektori hankija võimaldab elektrooniliste vahendite abil hankedokumentidele piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu alates teate avaldamise kuupäevast kooskõlas artikliga 51 või alates kuupäevast, mil saadeti huvi kinnitamise ettepanek. Teate või huvi kinnitamise ettepaneku tekstis märgitakse internetiaadress, kus kõnealused hankedokumendid on kättesaadavad.

Kui hankedokumentidele elektrooniliste vahendite abil piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu ei saa pakkuda ühel artikli 22 lõike 1 teises lõigus esitatud põhjustest, võib avaliku sektori hankija teatise või huvi kinnitamise ettepanekus märkida, et asjaomased hankedokumendid esitatakse muul kui elektroonilisel viisil kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2. Sellisel juhul pikendatakse pakkumuste esitamise tähtaega viie päeva võrra, välja arvatud artikli 27 lõikes 3, artikli 28 lõikes 6 ning artikli 29 lõike 1 neljandas lõigus osutatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel.

Kui hankedokumentidele elektrooniliste vahendite abil piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu ei saa pakkuda, sest avaliku sektori hankija kavatses kohaldada käesoleva direktiivi artikli 21 lõiget 2, märgib ta teatise või huvi kinnitamise ettepanekus, milliste teabe konfidentsiaalsuse kaitse alaste meetmete võtmist ta nõuab ja kuidas asjaomastele dokumentidele saab juurde pääseda. Sellisel juhul pikendatakse pakkumuste esitamise tähtaega viie päeva võrra, välja arvatud artikli 27 lõikes 3, artikli 28 lõikes 6 ning artikli 29 lõike 1 neljandas lõigus osutatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel.

2. Avaliku sektori hankija edastab kirjeldustega seotud lisateabe ja täiendavad dokumendid kõikidele hankemenetluses osalevatele pakkujatele vähemalt kuus päeva enne pakkumuste laekumise tähtaega, tingimusel et seda on aegsasti taotletud. Artikli 27 lõikes 3 ja artikli 28 lõikes 6 osutatud kiirendatud menetluse puhul on see ajavahemik neli päeva.

Artikkel 54

Ettepanekute tegemine taotlejatele

1. Piiratud hankemenetluse, võistleva dialoogi, innovatsioonipartnerluse ja konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul teeb avaliku sektori hankija kõigile väljavalitud taotlejatele üheaegselt ja kirjalikult ettepaneku esitada oma pakkumused või osaleda võistlevas dialoogis, kui seda kasutatakse.

Kui hanketeatena kasutatakse artikli 48 lõike 2 kohaselt eelteadet, esitab avaliku sektori hankija oma huvist teatanud ettevõtjatele üheaegselt kirjaliku ettepaneku kinnitada oma jätkuvat huvi.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ettepanekud sisaldavad viidet elektroonilisele aadressile, kus hankedokumendid on tehtud elektrooniliste vahendite abil vahetult kättesaadavaks. Ettepanekutega koos esitatakse hankedokumendid, kui nendele dokumentidele ei ole artikli 53 lõike 1 teises või kolmandas lõigus osutatud põhjustel tasuta piiramatut ja vahetut juurdepääsu ning neid ei ole juba tehtud muul viisil kättesaadavaks. Lisaks sisaldab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ettepanek IX lisas ette nähtud teavet.

Artikkel 55

Taotlejate ja pakkujate teavitamine

1. Avaliku sektori hankija teavitab iga taotlejat ja pakkujat võimalikult kiiresti raamlepingu või lepingu sõlmimise või dünaamilise hankesüsteemiga liitumise lubamise kohta tehtud otsustest, sh ka põhjustest, miks otsustati mitte sõlmida raamlepingut või lepingut, mille kohta on riigihange välja kuulutatud, või miks otsustati menetlust uuesti alustada või dünaamilist hankesüsteemi mitte luua.

2. Asjaomase taotleja või pakkuja taotlusel teavitab avaliku sektori hankija võimalikult kiiresti ja igal juhul 15 päeva jooksul alates kirjaliku taotluse saamisest:

a) iga taotlejat, kelle taotlus tagasi lükati, osalemistaotluse tagasilükkamise põhjustest;

b) iga pakkujat, kelle pakkumus tagasi lükati, pakkumuse tagasilükkamise põhjustest, sealjuures artikli 42 lõigetes 5 ja 6 viidatud juhtudel põhjustest, miks otsustati, et tegemist pole samaväärsusega või et ehitustööd, asjad või teenused ei vasta kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele;

c) iga vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujat edukaks tunnistatud pakkumuse omadustest ja suhtelistest eelistest ning talle teatatakse ka edukaks tunnistatud pakkuja nimi või osapooled, kellega raamleping sõlmiti;

d) iga nõuetele vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujat pakkujatega läbiviidavate läbirääkimiste ja dialoogi korraldamisest ja edenemisest.

3. Avaliku sektori hankijad võivad siiski otsustada jätta avaldamata teatavad lõigetes 1 ja 2 nimetatud andmed seoses lepingu või raamlepingu sõlmimise või dünaamilise hankesüsteemiga liitumisega, kui selliste andmete avaldamine takistaks õigusaktide rakendamist, oleks muul viisil vastuolus üldiste huvidega või kahjustaks era- või avalik-õiguslike ettevõtjate õigustatud ärihuve või ettevõtjatevahelist ausat konkurentsi.

3. jagu

Osalejate valimine ja lepingute sõlmimine

Artikkel 56

Üldpõhimõtted

1. Lepingud sõlmitakse artiklite 67-69 kohaselt sätestatud kriteeriumite alusel, tingimusel et avaliku sektori hankija on vastavalt artiklitele 59-61 kontrollinud, et täidetud on kõik järgmised tingimused:

a) pakkumus vastab hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus ja hankedokumentides esitatud nõuetele, tingimustele ja kriteeriumitele, võttes vajadusel arvesse artiklit 45;

b) pakkumuse on teinud pakkuja, keda ei ole artikli 57 alusel kõrvale jäetud ning kes vastab avaliku sektori hankija poolt kooskõlas artikliga 58 kehtestatud kvalifitseerimise tingimustele ning artiklis 65 osutatud mittediskrimineerimise eeskirjadele ja kriteeriumitele, kui see on otstarbekas.

Avaliku sektori hankijad võivad otsustada mitte sõlmida lepingut pakkujaga, kes esitas majanduslikult kõige soodsama pakkumuse, kui nad on kindlaks teinud, et kõnealune pakkumus ei vasta artikli 18 lõikes 2 osutatud kohaldatavatele kohustus-tele.

2. Avatud hankemenetluse puhul võib avaliku sektori hankija otsustada pakkumused läbi vaadata enne kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifitseerimise tingimuste täitmise kontrollimist vastavalt artiklitele 57–64. Sellise võimaluse kasutamisel tagab ta, et kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifitseerimise tingimuste täitmise kontrollimine toimub erapooletul ja avatul viisil, et ühtegi lepingut ei sõlmitaks pakkujaga, kes oleks tulnud artikli 57 kohaselt kõrvaldada või kes ei vasta avaliku sektori hankija kehtestatud kvalifitseerimise tingimustele.

Liikmesriigid võivad esimeses lõigus kirjeldatud menetluse kasutamise keelata teatavat tüüpi riigihangete puhul või teatavatel juhtudel või piirduda selle kasutamisega teatavat tüüpi riigihangete puhul või teatavatel juhtudel.

3. Kui ettevõtja esitatav teave või dokumendid on või tunduvad olevat mittetäielikud või vigased või kui konkreetsed dokumendid on puudu, võib avaliku sektori hankija, kui käesoleva direktiivi rakendamiseks siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti, nõuda asjaomaselt ettevõtjalt vastava teabe või dokumentide esitamist, lisamist, selgitamist või täendamist sobiva tähtaja jooksul, tingimusel et selline nõue esitatakse täielikus kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte X lisas esitatud loetelu ajakohastamiseks, kui loetellu on vaja lisada uusi kõikide liikmesriikide poolt ratifitseeritud rahvusvahelisi kokkuleppeid või kui kõik liikmesriigid ei ratifitseeri enam loetelus olevaid rahvusvahelisi kokkuleppeid või kui neid on muul viisil muudetud, näiteks on muudetud nende ulatust, sisu või nimetust.

1. alajagu

Kvalitatiivse valiku kriteeriumid

Artikkel 57

Kõrvaldamise alused

1. Avaliku sektori hankija jätab ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale, kui ta on artiklite 59, 60 ja 61 kohase kontrolli teel kindlaks teinud või muul viisil teada saanud, et selle ettevõtja suhtes on langetatud lõplik süüdimõistev kohtuotsus ühel järgmistest põhjustest:

- a) osalemine nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK⁽¹⁾ artiklis 2 määratletud kuritegelikus organisatsioonis;
- b) Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastu võitlemise konventsiooni⁽²⁾ artiklis 3 ning nõukogu raamotsuse 2003/568/JSK⁽³⁾ artikli 2 lõikes 1 määratletud korruptsioon ning avaliku sektori hankija või ettevõtja siseriiklikus õiguses määratletud korruptsioon;

⁽¹⁾ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

⁽²⁾ EÜT C 195, 25.6.1997, lk 1.

⁽³⁾ Nõukogu 22. juuli 2003. aasta raamotsus 2003/568/JSK korruptsioonivastase võitluse kohta erasektoris (ELT L 192, 31.7.2003, lk 54).

- c) pettus Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni⁽⁴⁾ artikli 1 tähenduses;
- d) terroriakti toimepanek või terroristliku tegevusega seotud õigusrikkumised, mis on määratletud nõukogu raamotsuse 2002/475/JSK⁽⁵⁾ artiklites 1 ja 3, või kõnealuse raamotsuse artiklis 4 osutatud õigusrikkumisele kihutamine, sellele kaasaitamine ning selle katse;
- e) rahapesu või terrorismi rahastamine, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/60/EÜ⁽⁶⁾ artiklis 1.
- f) laste tööjõu kasutamine ja muud inimkaubanduse vormid, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/36/EL⁽⁷⁾ artiklis 2.

Kohustus jätta ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale kehtib ka juhul, kui lõpliku süüdimõistva kohtuotsusega süüdi mõistetud isik on selle ettevõtja haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liige või tal on volitused seda ettevõtjat esindada, tema nimel otsuseid teha või teda kontrollida.

2. Ettevõtja jäetakse hankemenetluses osalemisest kõrvale, kui avaliku sektori hankija on teadlik, et ettevõtja on rikkunud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustusi ning kui seda on sedastatud õigus- või haldusotsusega, millel on lõplik ja siduv mõju selle riigi, kus see ettevõtja on asutatud, või avaliku sektori hankija asukohaliikmesriigi õigusaktide kohaselt.

Lisaks võib avaliku sektori hankija jätta ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale või liikmesriigid võivad avaliku sektori hankijalt nõuda ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvalejätmist, kui avaliku sektori hankija saab mis tahes asjakohaste vahendite abil tõendada, et ettevõtja on rikkunud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustusi.

⁽⁴⁾ EÜT C 316, 27.11.1995, lk 48.

⁽⁵⁾ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta (EÜT L 164, 22.6.2002, lk 3).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiiv 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta (ELT L 309, 25.11.2005, lk 15).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1).

Käesolevat lõiget ei kohaldata juhul, kui ettevõtja on täitnud oma kohustused tasumisele kuuluvate maksude või sotsiaalkindlustusmaksude tasumisega või siduva kokkuleppe sõlmimisega tasumisele kuuluvate maksude või sotsiaalkindlustusmaksude, sealhulgas vajaduse korral kogunenud intresside ja viiviste tasumise kohta.

3. Liikmesriigid võivad erandkorras näha ette erandi lõigetes 1 ja 2 kehtestatud kohustusliku kõrvaldamise nõudest üldiste huvide, näiteks rahvatervise või keskkonnakaitsega seotud kaalukatel põhjustel.

Samuti võivad liikmesriigid ette näha erandi lõikes 2 kehtestatud kohustusliku kõrvaldamise nõudest, kui kõrvaldamine oleks selgelt ebaproportsionaalne meede, näiteks juhul, kui makse või sotsiaalkindlustusmaksid on maksmata üksnes väikese summa ulatuses või kui ettevõtjale teatati täpne summa, mida tal maksude või sotsiaalkindlustusmaksude tasumise kohustuste rikkumise tõttu maksta tuleb, sellisel ajal, et tal ei olnud võimalik võtta lõike 2 kolmandas lõigus ette nähtud meetmeid enne osalemistaotluse tähtaja, või, avatud hankemenetluse korral, enne pakkumuste esitamise tähtaja möödumist.

4. Avaliku sektori hankija võib jätta ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale või liikmesriigid võivad temalt nõuda ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvalejätmist, kui ettevõtja on ühes järgmises olukorras:

- a) kui avaliku sektori hankija saab mis tahes asjakohaste vahendite abil tõendada artikli 18 lõikes 2 osutatud kohaldatavate kohustuste rikkumist;
- b) kui ettevõtja on pankrotis või tema suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus, tema vara haldab likvideeriija või kohus, ta on sõlminud kokkuleppe võlausaldajatega, peatanud äritegevuse või on siseriiklike õigusnormide alusel toimuva samalaadse menetluse tõttu analoogses olukorras;
- c) kui avaliku sektori hankija suudab mis tahes asjakohaste vahenditega tõendada, et ettevõtja on raskelt eksinud ametialaste käitumisreeglite vastu, mis muudab ta aususe küsitavaks;
- d) kui avaliku sektori hankijal on piisavalt usaldusväärseid andmeid, mille alusel järeldada, et ettevõtja on sõlminud kokkuleppeid teiste ettevõtjatega konkurentsivõimutamise eesmärgil;
- e) kui huvide konflikti artikli 24 tähenduses ei ole võimalik muude, vähem sekkuvate meetmetega tõhusalt heastada;

f) kui ettevõtja eelnevast osalemisest hankemenetluse ettevalmistamises tulenevat konkurentsivõimutamist, nagu on osutatud artiklis 41, ei ole võimalik muude, vähem sekkuvate meetmetega heastada;

g) kui ettevõtja puhul on esinenud tõsisid või pidevaid puudujääke varasema riigihankelingu või avaliku sektori hankijaga sõlmitud varasema hankelingu või varasema kontsessioonilepingu kohase olulise nõude täitmisel, mille tulemusel on see leping tulnud enneaegselt lõpetada, makstud kahjutasu või rakendatud sellega võrreldavaid sanktsioone;

h) ettevõtja on hankemenetluses osalemisest kõrvaldamise aluste puudumise või kvalifitseerimise tingimuste täitmise kontrollimiseks nõutavate andmete esitamisel esitanud valeandmeid, on jätnud sellise teabe esitamata või ei ole suuteline esitada artikli 59 kohaselt nõutavaid täiendavaid dokumente, või

i) ettevõtja on tegutsenud eesmärgiga mõjutada lubamatul viisil avaliku sektori hankija otsustusprotsessi, saada konfidentsiaalseid andmeid, mis võivad anda talle põhjendamatu eelise hankemenetluses, või hooletusest esitada eksitavaid teavet, mis võib oluliselt mõjutada kõrvaldamise, valiku või lepingu sõlmimise kohta tehtavaid otsuseid.

Olenemata esimese lõigu punktist b võivad liikmesriigid nõuda või pakkuda võimalust, et avaliku sektori hankija ei jäta ühel nimetatud punktis osutatud olukorras olevat avaliku sektori hankijat hankemenetluses osalemisest kõrvale või liikmesriik võib temalt nõuda mitte jätta seda ettevõtjat kõrvale hankemenetluses osalemisest, kui on kindlaks tehtud, et kõnealune ettevõtja on suuteline lepingut täitma, võttes arvesse kohaldatavaid siseriiklikke eeskirju ja äritegevuse jätkumiseks võetavaid meetmeid punktis b osutatud olukordades.

5. Avaliku sektori hankija jätab igal hetkel menetluse käigus ettevõtja menetlusest kõrvale, kui selgub, et asjaomane ettevõtja on enne menetlust või menetluse käigus toimepandud teost või tegematajätmisest tulenevalt ühes lõigetes 1 ja 2 osutatud olukordadest.

Igal hetkel menetluse käigus võib avaliku sektori hankija ettevõtja menetlusest kõrvale jätta või liikmesriigid võivad temalt nõuda ettevõtja kõrvalejätmist, kui selgub, et asjaomane ettevõtja on enne menetlust või menetluse käigus toimepandud teost või tegematajätmisest tulenevalt ühes lõikes 4 osutatud olukordadest.

6. Iga ettevõtja, kes on mõnes lõigetes 1 ja 4 osutatud olukorras, võib esitada tõendeid selle kohta, et tema poolt võetud meetmed on piisavad tõendamaks tema usaldusväärst, olenemata vastava kõrvaldamise aluste olemasolust. Kui selliseid tõendeid peetakse piisavateks, siis ei kõrvaldata asjaomast ettevõtjat hankemenetlusest.

Selleks peab ettevõtja tõendama, et on maksnud või võtnud kohustuse maksta hüvitist kuriteo või väärteoga põhjustatud mis tahes kahju eest, selgitanud põhjalikult asjaolusid, tehes uurimisorganitega aktiivset koostööd, ning võtnud konkreetseid tehnilisi ning organisatsiooni ja töötajatega seotud meetmeid, mis võimaldavad vältida edasisi kuritegusid või väärtegusid.

Ettevõtja võetud meetmete hindamisel võetakse arvesse kuriteo või väärteo raskust ja konkreetseid asjaolusid. Kui meetmeid peetakse ebapiisavateks, saadetakse ettevõtjale sellise otsuse põhjendus.

Ettevõtjal, kes on lõpliku otsusega hankemenetluses või kontsessiooni andmise menetluses osalemisest kõrvaldatud, ei ole õigust selle otsusega määratud kõrvaldamise perioodil kasutada käesolevas lõikes kirjeldatud võimalust nendes liikmesriikides, kus kõnealune otsus kehtib.

7. Liikmesriigid kehtestavad käesoleva artikli rakendamise tingimusi käsitlevad õigusnormid, võttes arvesse liidu õigust. Eelkõige määravad nad kindlaks kõrvaldamise perioodi maksimaalse pikkuse, kui ettevõtja ei ole võtnud lõikes 6 nimetatud meetmeid oma usaldusväärsuse tõendamiseks. Kui kõrvaldamise perioodi ei ole lõplikus otsuses kehtestatud, ei tohi see periood olla pikem kui viis aastat alates süüdimõistva kohtuotsuse tegemise kuupäevast lõikes 1 osutatud juhtumite puhul ning kolm aastat alates asjaomase sündmuse toimumise kuupäevast lõikes 4 osutatud juhtumite puhul.

Artikkel 58

Kvalifitseerimise tingimused

1. Kvalifitseerimise tingimused võivad olla seotud järgmisega:

a) sobivus tegeleda kutsetöoga;

b) majanduslik ja finantsseisund;

c) tehniline ja kutsealane suutlikkus.

Avaliku sektori hankija võib ettevõtjatele kehtestada osalemise nõuetena üksnes lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud kriteeriumid. Avaliku sektori hankijad piirduvad nõudeid kehtestades sellistega, mis on asjakohased tagamaks, et taotlejal või pakkujal on õigusvõime ja finantsuutlikkus ning tehniline ja kutsealane suutlikkus sõlmitava lepingu täitmiseks. Kõik nõuded peavad olema seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega.

2. Seoses kutsetööga tegelemise sobivusega võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtjad on kantud mõnda nende asukohaliikmesriigi kutse- või äriregistrisse vastavalt XI lisale või et nad vastaksid muudele kõnealuses lisas nimetatud nõuetele.

Teenuste riigihankemenetlustes võib avaliku sektori hankija juhul, kui ettevõtjatel peab oma päritoluriigis asjaomase teenuse osutamiseks olema luba või kui nad peavad kuuluma teatavasse organisatsiooni, nõuda neilt loa olemasolu või organisatsiooni kuulumise tõendamist.

3. Seoses majandusliku ja finantsseisundiga võib avaliku sektori hankija kehtestada nõuded tagamaks, et ettevõtjal on lepingu täitmiseks vajalik majanduslik ja finantsalane suutlikkus. Selleks võib avaliku sektori hankija eelkõige nõuda, et ettevõtjatel oleks teatav minimaalne aastakäive, sealhulgas teatav miinimumkäive lepinguga hõlmatud valdkonnas. Lisaks võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtjad esitaksid teavet oma aastaaruannete kohta, milles on ära näidatud näiteks varade ja kohustuste vaheline suhtarv. Samuti võib ta nõuda ametialase vastutuskindlustuse asjakohase taseme täitmist.

Ettevõtjalt nõutav minimaalne aastakäive ei või lepingu eeldatavat maksumust kahekordselt ületada, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mis on seotud ehitustööde, teenuste või asjade olemusest tulenevate eririskidega. Avaliku sektori hankija näitab hankedokumentides või artiklis 84 osutatud üksikaruandes ära sellise nõude peamised põhjused.

Kui avaliku sektori hankija täpsustab hankedokumentides sellise kaalutluse meetodid ja kriteeriumid, võib ta arvesse võtta suhtarvu näiteks varade ja kohustuste vahel. Need meetodid ja kriteeriumid peavad olema läbipaistvad, objektiivsed ja mitte-diskrimineerivad.

Osadeks jaotatud lepingute puhul kohaldatakse käesolevat artiklit iga üksiku osa suhtes. Avaliku sektori hankija võib siiski kehtestada ettevõtjalt nõutava minimaalse aastakäibe nõude seoses lepingu osade rühmadega juhuks, kui eduka pakkujaga sõlmitakse lepingud mitme sellise osa kohta, mida tuleb täita samaaegselt.

Kui raamlepingul põhinevate lepingute sõlmimiseks kuulutatakse uuesti välja riigihange, arvutatakse käesoleva lõike teises lõigus osutatud maksimaalselt nõutav aastakäive konkreetsete samaaegselt täidetavate lepingute eeldatava maksimaalse maksumuse alusel või kui seda ei teata, siis raamlepingu eeldatava maksumuse alusel. Kui kasutatakse dünaamilist hankesüsteemi, lähtutakse teises lõigus osutatud maksimaalse aastakäibe nõude arvutamisel süsteemi alusel sõlmitavate konkreetsete lepingute eeldatavast maksimaalsest suurusest.

4. Seoses tehnilise ja kutsealase suutlikkusega võib avaliku sektori hankija kehtestada nõudeid tagamaks, et ettevõtjatel on olemas vajalikud inim- ja tehnilised ressursid ning kogemused lepingu täitmiseks nõutaval kvaliteeditasemel.

Avaliku sektori hankija võib eelkõige nõuda, et ettevõtjatel on piisavalt kogemusi, mida kinnitavad sobivad viited varem täidetud lepingutele. Avaliku sektori hankija võib eeldada, et ettevõtjal ei ole nõutavat kutsealast suutlikkust, kui avaliku sektori hankija on teinud kindlaks, et asjaomase ettevõtja puhul esineb huvide konflikt, mis avaldab negatiivset mõju lepingu täitmisele.

Asjade hankemenetluste puhul, mis nõuavad kohaletoomist või paigaldamist, teenuseid või ehitustöid, võib hinnata ettevõtja kutsealast suutlikkust teenust osutada või paigaldus- või ehitustöid teha, võttes arvesse tema oskusi, efektiivsust, kogemusi ja usaldusväarsust.

5. Avaliku sektori hankija esitab hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus nõutavad osalemistingimused, mida võib väljendada suutlikkuse miinimumtasemena, koos asjakohase tõendusviisiga.

Artikkel 59

Euroopa ühtne hankedokument

1. Osalemistaotluste või pakkumuste esitamise ajal peab avaliku sektori hankija aktsepteerima pakkujate endi ajakohastatud kinnitusi sisaldavat Euroopa ühtset hankedokumenti esialgsete tõenditena ametiasutuste või kolmandate isikute poolt väljastatavate tõendite asemel, milles kinnitatakse, et asjaomane ettevõtja vastab mõnele järgmistest tingimustest:

- a) ta ei ole üheski artiklis 57 osutatud olukorras, mille puhul nad jäetakse või neid võidakse jätta menetlusest kõrvale;
- b) ettevõtja vastab artikli 58 kohaselt kehtestatud asjakohastele kvalifitseerimise tingimustele;
- c) ettevõtja vastab artikli 65 kohaselt kehtestatud objektiivsetele eeskirjadele ja kriteeriumitele, kui see on asjakohane.

Kui ettevõtja toetub artikli 63 kohaselt teiste üksuste suutlikkusele, peab Euroopa ühtne hankedokument sisaldama käesoleva lõike esimese lõigus osutatud teavet ka kõnealuste üksuste kohta.

Euroopa ühtne hankedokument sisaldab ettevõtja ametlikku avaldust selle kohta, et asjaomane kõrvaldamise alus ei ole kohaldatav ja/või asjaomane kvalifitseerimise tingimus on

täidetud, ning selles esitatakse avaliku sektori hankija nõutav asjakohane teave. Lisaks esitatakse selles ametiasutuse või kolmanda isiku andmed, kes vastutab täiendavate dokumentide koostamise eest, ning see sisaldab ametlikku avaldust selle kohta, et ettevõtja saab taotluse korral need täiendavad dokumendid viivitamata esitada.

Kui avaliku sektori hankijal on võimalik saada lõike 5 kohaselt täiendavad dokumendid otse andmebaasi kaudu, peab Euroopa ühtne hankedokument sisaldama ka selleks toiminguks vajalikku teavet, nagu andmebaasi internetiaadress, kõik identifitseerimisandmed ja vajadusel kinnitus nõusoleku kohta.

Ettevõtja võib uuesti kasutada seda Euroopa ühtset hankedokumenti, mida ta eelmises hankemenetluses kasutas, tingimusel, et ta kinnitab, et selles sisalduv teave on jätkuvalt õige.

2. Euroopa ühtne hankedokument koostatakse standardvormi põhjal. Komisjon kehtestab standardvormi rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 89 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Euroopa ühtne hankedokument esitatakse üksnes elektroonilisel kujul.

3. Olenemata artiklist 92 vaatab komisjon Euroopa ühtse hankedokumendi praktilise kohaldamise läbi liikmesriikide andmebaaside tehnilist arengut arvesse võttes ning esitab selle kohta hiljemalt 18. aprilliks 2017 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.

Asjakohasel juhul teeb komisjon ettepanekuid, mille eesmärk on optimeerida sellistele andmebaasidele piiriülest juurdepääsu ning sertifikaatide ja tõendite kasutamist siseturul.

4. Avaliku sektori hankija võib mis tahes ajal menetluse jooksul paluda taotlejatel ja pakkujatel esitada kõik või mõned täiendavad dokumendid, kui avaliku sektori hankija arvates on see menetluse nõuetekohaseks läbiviimiseks vajalik.

Enne lepingu sõlmimist, välja arvatud raamlepingul põhinevate lepingute puhul, kui need lepingud sõlmitakse vastavalt artikli 33 lõikele 3 või artikli 33 lõike 4 punktile a, nõuab avaliku sektori hankija pakkujalt, kellega ta on otsustanud lepingu sõlmida, ajakohaste täiendavate dokumentide esitamist artikli 60 kohaselt ning vajadusel artikli 62 kohaselt. Avaliku sektori hankija võib paluda ettevõtjatel artiklite 60 ja 62 kohaselt esitatud tõendeid ja dokumente täiendada või selgitada.

5. Olenemata lõikest 4 ei nõuta ettevõtjalt täiendavate dokumentide või muude tõendavate dokumentide esitamist selles ulatuses, milles avaliku sektori hankijal on võimalik saada tõendid või asjaomane teave otse Euroopa Liidu liikmesriigis asuva riikliku andmebaasi kaudu, millele on tasuta juurdepääs, nagu riiklik riigihangete register, ettevõtja virtuaaltoimik, elektrooniline dokumentide säilitamise süsteem või eelkvalifitseerimise süsteem.

Olenemata lõikest 4 ei nõuta ettevõtjalt täiendavate dokumentide esitamist juhul, kui lepingu või raamlepingu sõlminud avaliku sektori hankijal on need dokumendid juba olemas.

Esimese lõigu kohaldamiseks tagavad liikmesriigid, et ettevõtjate kohta asjakohast teavet sisaldavaid andmebaase, mida võivad kasutada nende avaliku sektori hankijad, saavad samadel tingimustel kasutada ka teiste liikmesriikide avaliku sektori hankijad.

6. Liikmesriigid teevad e-Certises kättesaadavaks ettevõtjate kohta asjakohast teavet sisaldavate andmebaaside täieliku loetelu, mida võivad kasutada teiste liikmesriikide avaliku sektori hankijad, ning ajakohastavad seda. Teiste liikmesriikide taotluse korral esitavad liikmesriigid neile käesolevas artiklis osutatud andmebaaside kohta mis tahes teavet.

Artikkel 60

Tõendusmaterjal

1. Avaliku sektori hankija võib nõuda käesoleva artikli lõigetes 2, 3 ja 4 ning XII lisas osutatud tõendite, dokumentide ja muu tõendusmaterjali esitamist, et tõendada artikli 57 kohaselt kõrvaldamise aluste puudumist ning kvalifitseerimise tingimuste täitmist vastavalt artiklile 58.

Avaliku sektori hankija ei nõua muude kui käesolevas artiklis ja artiklis 62 osutatud tõendusmaterjali esitamist. Artikli 63 kohaldamisel võivad ettevõtjad avaliku sektori hankijale tõendada mis tahes sobivate vahenditega vajalike ressursside olemasolu.

2. Avaliku sektori hankija aktsepteerib järgmisi dokumente piisava tõendusena, et ettevõtja kohta ei kehti ükski artiklis 57 sätestatud asjaoludest:

- a) nimetatud artikli lõike 1 puhul väljavõte karistusregistrist või selle puudumisel samaväärne dokument, mille on väljastanud ettevõtja liikmesriigi või päritolu- või asukohariigi pädev kohtuorgan või haldusasutus ning mis tõendab, et need nõuded on täidetud;
- b) lõike 2 ja lõike 4 punkti b puhul asjaomase liikmesriigi või riigi pädeva ametiasutuse väljastatud tõend.

Kui liikmesriik või asjaomane riik selliseid dokumente ega tõendeid ei väljasta või kui need ei käsitle kõiki artikli 57 lõigetes 1 ja 2 ning lõike 4 punktis b nimetatud juhtumeid, võib need asendada vandega, või kui liikmesriigis või riigis ei ole vanne sätestatud, siis töötusega, mille asjaomane isik annab päritolu- või ettevõtja liikmesriigi või asukohariigi pädeva kohtuorgani või haldusasutuse, notari või pädeva majandus- või kutseorganisatsiooni ees.

Liikmesriik võib vajadusel esitada ametliku avalduse, teatades, et käesolevas lõikes osutatavaid dokumente või tõendeid ei väljastata või nad ei käsitle kõiki artikli 57 lõigetes 1 ja 2 ning lõike 4 punktis b nimetatud juhtumeid. Sellised ametlikud avaldused tehakse kättesaadavaks artiklis 61 osutatud tõendite elektroonilise andmebaasi (e-Certis) kaudu.

3. Ettevõtja majanduslikku ja finantsseisundit võib üldjuhul tõendada ühe või mitme XII lisa I osas loetletud dokumendiga.

Kui ettevõtja ei saa avaliku sektori hankija nõutud dokumente mõjuval põhjusel esitada, võib ta oma majanduslikku ja finantsseisundit tõendada avaliku sektori hankija poolt asjakohaseks peetud muude dokumentidega.

4. Ettevõtja tehnilist suutlikkust võib vastavalt ehitustööde, asjade või teenuste laadile, kogusele või tähtsusele ja kasutusviisile tõendada XII lisa II osas loetletud ühe või mitme dokumendiga.

5. Taotluse korral teevad liikmesriigid teistele liikmesriikidele kättesaadavaks kogu teabe, mis on seotud artiklis 57 loetletud kõrvaldamise alustega, kutsetööga tegelemise sobivusega ning artiklis 58 osutatud pakkujate finants- ja tehnilise suutlikkusega, ning kogu teabe, mis käsitleb käesolevas artiklis osutatud tõendusmaterjale.

Artikkel 61

Elektrooniline tõendite andmebaas (e-Certis)

1. Piiriüleselt tehtavate pakkumuste lihtsustamiseks tagavad liikmesriigid, et komisjoni loodud e-Certisesse kantud teavet tõendite ja muude dokumentide kohta ajakohastatakse pidevalt.
2. Avaliku sektori hankija peab e-Certist kasutama ning nõudma peamiselt sellist tüüpi tõendeid ja muid tõendavaid dokumente, mis kantakse e-Certisesse.
3. Komisjon teeb e-Certises kättesaadavaks Euroopa ühtse hankedokumendi kõik keeleversioonid.

Artikkel 62

Kvaliteeditagamis- ja keskkonnajuhtimisstandardid

1. Kui avaliku sektori hankija nõuab sõltumatute asutuste koostatud tõendeid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid kvaliteeditagamisstandardeid ja sealhulgas puudega inimeste ligipääsu tagamise nõuet, viitab ta asjakohastele kvaliteeditagamissüsteemidele, mis põhinevad Euroopa standardite seerialtel, mille on kinnitanud akrediteeritud asutused. Ta tunnustab teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid. Samuti aktsepteerib ta muid tõendeid samaväärsete kvaliteeditagamismetmete kohta, kui asjaomasel ettevõtjal ei ole võimalik selliseid tõendeid saada ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, tingimisel et see ettevõtja tõendab, et kavandatavad kvaliteeditagamismetmed vastavad nõutavatele kvaliteeditagamisstandarditele.

2. Kui avaliku sektori hankija nõuab sõltumatute asutuste koostatud tõendeid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid keskkonnajuhtimissüsteeme või -standardeid, osutab ta liidu keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemile (EMAS) või määruse (EÜ) nr 1221/2009 artikli 45 alusel nõuetele vastavaks tunnustatud muudele keskkonnajuhtimissüsteemidele või akrediteeritud asutuste koostatud asjakohastel Euroopa või rahvusvahelistel standarditel põhinevatele muudele keskkonnajuhtimisstandarditele. Ta tunnustab teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid.

Kui ettevõtjal ei olnud tõendatavalt sellistele tõenditele juurdepääsu või võimalust saada neid tõendeid ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, aktsepteerib avaliku sektori hankija ka muud tõendusmaterjali keskkonnajuhtimismetmete järgimise kohta, tingimisel et ettevõtja tõendab, et need meetmed on samaväärsed kohaldatava keskkonnajuhtimissüsteemi või -standardi kohaselt nõutavate meetmetega.

3. Liikmesriigid teevad teistele liikmesriikidele taotluse korral artikli 86 kohaselt kättesaadavaks kogu teabe seoses dokumentidega, mis esitatakse tõendina lõigetes 1 ja 2 osutatud kvaliteeditagamis- ja keskkonnajuhtimisstandardite järgimise kohta.

Artikkel 63

Teiste üksuste suutlikkusele toetumine

1. Artikli 58 lõike 3 kohaste majandusliku ja finantsseisundi kriteeriumite ning artikli 58 lõike 4 kohaste tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumite täitmisel võib ettevõtja vajaduse korral ja konkreetse lepingu puhul toetuda teiste üksuste suutlikkusele, olenemata nendevaheliste suhete õiguslikust laadist. XII lisa II osa punktis f sätestatud haridust ja kutsekvalifikatsiooni või asjakohast töökogemust puudutavate kriteeriumite osas võivad ettevõtjad toetuda aga üksnes teiste üksuste suutlikkusele, kui viimati nimetatud teevad selliseid ehitustöid ja osutavad selliseid teenuseid, mille jaoks selline suutlikkus on

nõutav. Kui ettevõtja soovib toetuda teiste üksuste suutlikkusele, tõendab ta avaliku sektori hankijale, et vajalikud vahendid on talle kättesaadavad, näiteks esitades sellistelt üksustelt saadud vastava kinnituse.

Avaliku sektori hankija kontrollib vastavalt artiklitele 59, 60 ja 61, kas need teised üksused, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatses toetuda, vastavad asjaomastele kvalifitseerimise tingimustele ning kas nende puhul kehtivad artikli 57 kohased kõrvaldamise alused. Avaliku sektori hankija nõuab, et ettevõtja asendaks üksust, kes ei vasta asjakohasele kvalifitseerimise tingimusele või kelle puhul esinevad kohustusliku kõrvaldamise alused. Avaliku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks üksust, kelle puhul esinevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused.

Kui ettevõtja toetub teiste üksuste suutlikkusele seoses majandusliku ja finantsseisundiga seotud kriteeriumitega, võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtja ja vastavad üksused on ühiselt vastutavad lepingu täitmise eest.

Samadel tingimustel võib artikli 19 lõikes 2 osutatud ettevõtjate rühm toetuda sama rühma teiste osaliste või teiste üksuste suutlikkusele.

2. Liikmesriigid võivad sätestada, et seoses ehitustööde ja teenuste hankelepingutega ning asjade kohaletoomise või paigaldamistöödega asjade hankelepingute puhul võib avaliku sektori hankija nõuda, et teatavaid olulisi ülesandeid teostaks pakkuja ise või kui pakkumuse esitab artikli 19 lõike 2 kohane ettevõtjate rühm, siis selle rühma liige.

Artikkel 64

Tunnustatud ettevõtjate ametlikud nimekirjad ja sertifitseerimine avalik-õiguslike või eraõiguslike asutuste poolt

1. Liikmesriigid võivad kehtestada tunnustatud töövõtjate, tarnijate või teenuseosutajate ametlikud nimekirjad või näha ette nende sertifitseerimise VII lisa kohastele Euroopa sertifitseerimisstandarditele vastavate sertifitseerimisasutuste poolt.

Nad teatavad komisjonile ja teistele liikmesriikidele sertifitseerimisasutuse või ametlike nimekirjade eest vastutava asutuse aadressi, kuhu taotlused saata.

2. Liikmesriigid kohandavad lõikes 1 osutatud ametlikesse nimekirjadesse kandmise ja sertifitseerimisasutuste tõendite väljaandmise tingimusi käesoleva alajaos sätetega.

Seoses nimekirja kandmise taotlustega, mille esitavad ettevõtjate rühmadesse kuuluvad ettevõtjad, kes väidetavalt saavad kasutada teiste rühma kuuluvate ettevõtjate vahendeid, kohandavad liikmesriigid neid tingimusi ka artikliga 63. Sel juhul peavad ettevõtjad ametlikku nimekirja koostavale asutusele tõendama, et vahendid on nende käsutuses kogu ametlikus nimekirjas registreerimist kinnitava tõendi kehtivusaaja jooksul ning et sama aja jooksul vastavad kõnealused ettevõtjad jätkuvalt kvalitatiivsetele kriteeriumitele või tõendile, millele ettevõtjate registreerimine tugineb.

3. Ametlikesse nimekirjadesse kantud või tõendit omavad ettevõtjad võivad iga lepingu puhul avaliku sektori hankijale esitada pädeva asutuse väljastatud tõendi nimekirja kandmise kohta või pädeva sertifitseerimisasutuse väljastatud tõendi.

Tõendites märgitakse dokumendid, mille alusel nad ametlikku nimekirja kanti või neile tõend väljastati, ning nimekirjas sisalduv klassifikatsioon.

4. Ettevõtjate kandmine ametlikesse nimekirjadesse pädevate asutuste poolt või sertifitseerimisasutuse väljastatud tõend on ettevõtja vastavuse eelduseks seoses ametliku nimekirja või tõendi aluseks olevate kvalitatiivse valiku kriteeriumitega.

5. Ametlikesse nimekirjadesse kandmisest või sertifitseerimisest tulenevat teavet ei tohi põhjuseta kahtluse alla seada. Igal registreeritud ettevõtjalt võib hankelepingu sõlmimisel siiski nõuda täiendavat tõendit sotsiaalkindlustusmaksude ja maksude tasumise kohta.

Muude liikmesriikide avaliku sektori hankijad kohaldavad lõiget 3 ja käesoleva lõike esimest lõiku üksnes selliste ettevõtjate suhtes, kes asuvad ametliku nimekirja koostanud liikmesriigis.

6. Ametlikku nimekirja kandmise või tõendi väljaandmise aluseks oleva kvalitatiivse valiku kriteeriumite täitmise tõendamise nõuded peavad olema kooskõlas artikliga 60 ja vajaduse korral artikliga 62. Teiste liikmesriikide ettevõtjate kandmiseks ametlikku nimekirja või neile tõendite väljastamiseks ei nõuta muid tõendeid ega avaldusi kui need, mida nõutakse oma riigi ettevõtjatel.

Ettevõtjad võivad igal ajal nõuda enda registreerimist ametlikus nimekirjas või tõendi väljastamist. Ametlikku nimekirja koostava ametiasutuse või pädeva sertifitseerimisasutuse otsusest tuleb neile teatada piisavalt lühikese aja jooksul.

7. Teiste liikmesriikide ettevõtjatel ei ole kohustust lasta end hankemenetluses osalemiseks nimekirja kanda või sertifitseerida. Avaliku sektori hankijad tunnustavad teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid. Samuti aktsepteerivad nad muid samaväärseid tõendeid.

8. Liikmesriigid esitavad teistele liikmesriikidele taotluse korral kogu teabe, mis on seotud tõenditega selle kohta, et ettevõtjad vastavad tunnustatud ettevõtjate ametlikku nimekirja kandmise nõuetele, või selle kohta, et teise liikmesriigi ettevõtjatel on olemas samaväärsed tõendid.

2. alajagu

Taotlejate, pakkumuste ja lahenduste arvu vähendamine

Artikkel 65

Nõuetele vastavate taotlejate arvu piiramine osalemiskutse esitamisel

1. Piiratud hankemenetluse, konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi ja innovatsioonipartnerluse puhul võib avaliku sektori hankija piirata kvalifitseerimise tingimustele vastavate nende taotlejate arvu, kellele ta teeb ettepaneku esitada pakkumus või osaleda dialoogis, kui on olemas lõike 2 kohane minimaalne arv kvalifitseeritud taotlejaid.

2. Avaliku sektori hankija esitab hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus objektiivsed ja mittediskrimineerivad eeskirjad või kriteeriumid, mida ta kavatseb kohaldada, ja menetluses osalema kutsutavate taotlejate minimaalse ja vajaduse korral maksimaalse arvu.

Piiratud hankemenetluse puhul on minimaalseks taotlejate arvuks viis. Konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi ja innovatsioonipartnerluse puhul on minimaalseks taotlejate arvuks kolm. Igal juhul peab osalema kutsutud taotlejate arv olema piisav, et tagada tõeline konkurents.

Avaliku sektori hankija kutsub osalema miinimumarvuga vähemalt võrdse arvu taotlejaid. Kui kvalifitseerimise tingimustele ja artikli 58 lõikes 5 osutatud minimaalsele suutlikkuse tasemele vastavate taotlejate arv on miinimumarvust väiksem, võib avaliku sektori hankija menetlust jätkata, kutsudes osalema nõutava suutlikkusega taotlejad. Sama menetlusega seoses ei tohi avaliku sektori hankija kaasata ettevõtjaid, kes ei taotlenud osalemist, ega taotlejaid, kellel puudub nõutav suutlikkus.

Artikkel 66

Pakkumuste ja lahenduste arvu piiramine

Avaliku sektori hankija, kes otsustab vähendada läbirääkimise protsessi võetavate pakkumuste arvu artikli 29 lõike 6 kohaselt ja arutlusele võetavate lahenduste arvu artikli 30 lõike 4 kohaselt, kohaldab hankedokumentides märgitud pakkumuste hindamise kriteeriume. Lõppetapis alles jääv arv peab tagama tõelise konkurentsi, kui on olemas piisav arv pakkujaid, lahendusi või nõuetele vastavaid taotlejaid.

3. alajagu

Lepingu sõlmimine

Artikkel 67

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

1. Ilma et see piiraks teatavate asjade hinda või teatavate teenuste osutamise eest tasustamist käsitlevate siseriiklike õigusnormide kohaldamist, tuginevad avaliku sektori hankijad riigihankelepingute sõlmimisel majanduslikult soodsaimale pakkumusele.

2. Avaliku sektori hankija seisukohast majanduslikult soodsaim pakkumus tehakse kindlaks hinna või kulu alusel, kasutades kulutõhususe põhimõtet, näiteks olelusringi kulude alusel kooskõlas artikliga 68 ning see võib hõlmata parima hinna ja kvaliteedi suhet, mida hinnatakse asjaomase hankelepingu esemega seotud kriteeriumite alusel, sealhulgas kvalitatiivsete, keskkonna- ja/või sotsiaalsete aspektide põhjal. Kriteeriumid võivad näiteks hõlmata järgmist:

- a) kvaliteet, sh tehniline väärtus, esteetilised ja funktsionaalsed omadused, ligipäätavus, kõiki kasutajaid arvestav projekt, sotsiaalsed, keskkondlikud ja innovaatilised omadused ning turustamine ja selle tingimused;
- b) lepingut täitma määratavate töötajate töökorraldus, kvalifikatsioon ja kogemus, kui töötajate kvalifikatsioon võib oluliselt mõjutada lepingu täitmise kvaliteeti, või
- c) müügijärgne hooldus ja tehniline abi, kättetoimetamise tingimused, nagu kättetoimetamise kuupäev, protsess ja periood või paigaldamise periood.

Kulude element võib esineda ka fikseeritud hinna või kulude näol, millest tulenevalt ettevõtjad konkureerivad üksnes kvaliteedikriteeriumi alusel.

Liikmesriigid võivad ette näha, et avaliku sektori hankija ei või kasutada ainult hinda või ainult kulu pakkumuste hindamise ainsa kriteeriumina või piirata nende kasutamist teatavatele avaliku sektori hankijate kategooriatele või teatavat liiki lepingutele.

3. Pakkumuste hindamise kriteeriumeid käsitatakse seotuna riigihankelepingu esemega, kui need on seotud ehitustööde, asjade või teenustega, mis tehakse, tarnitakse või osutatakse selle lepingu alusel nende olelusringi mis tahes aspektides ja etappides, sealhulgas teguritega, mis on seotud järgmisega:

- a) nende ehitustööde, asjade või teenuste tootmise, osutamise või turustamise konkreetse protsessiga või
- b) konkreetse protsessiga nende olelusringi muus etapis,

isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks.

4. Pakkumuste hindamise kriteeriumitega ei anta avaliku sektori hankijatele piiramatut valikuvabadust. Need peavad tagama toimiva konkurentsi võimaldamise ja nendega peavad kaasnema tehnilised kirjeldused, mis võimaldavad pakkujate esitatud teavet tõhusalt kontrollida, et hinnata, kui hästi vastavad pakkumused pakkumuste hindamise kriteeriumitele. Kahtluse korral kontrollib avaliku sektori hankija tegelikkuses pakkujate esitatud teabe ning tõendite täpsust.

5. Avaliku sektori hankija märgib hankedokumentides suhtelise osakaalu, mille ta omistab igale valitud kriteeriumile majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemisel, välja arvatud juhul, kui see tehakse kindlaks üksnes hinna alusel.

Nimetatud osakaalusid võib väljendada ligikaudsel viisil asjakohase maksimaalse vahemikuna.

Kui osakaalude kasutamine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik, esitab avaliku sektori hankija kriteeriumid tähtsuse vähendamise järjekorras.

Artikkel 68

Olelusringi kulude arvestamine

1. Olelusringi kulude arvestamisel võetakse asjakohases ulatuses osaliselt või täielikult arvesse toote, teenuse või ehitustöö olelusringi jooksul tekkivaid järgmisi kulusid:

- a) avaliku sektori hankija või muude kasutajate kantavad kulud, nagu:
  - i) soetamisega seotud kulud,
  - ii) kasutamisega seotud kulud, nagu energia- ja muude ressursside tarbimine,
  - iii) hoolduskulud,
  - iv) kasutamisejärgsed kulud, nagu kogumise ja ringlussevõtu kulud;
- b) keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud, mis on seotud toote, teenuse või ehitustööga nende olelusringi jooksul, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha. Nende kulude hulka võivad kuuluda kasvuhoonegaaside ja muude saasteainete heitega kaasnevad ning muud kliimamuutuste mõju leevendamiseks seotud kulud.

2. Kui avaliku sektori hankija hindab kulusid olelusringi kulude arvestamise alusel, märgib ta hankedokumentides, milliseid andmeid pakkujad peavad esitama ning meetodi, mida avaliku sektori hankija kasutab nende andmete alusel olelusringi kulude kindlaksmääramiseks.

Keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavate kulude hindamiseks kasutatav meetod peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- a) see põhineb objektiivselt kontrollitavatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumitel. Eelkõige kui see ei ole kehtestatud korduvaks või pidevaks kohaldamiseks, ei tohi see sobimatu viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna teatavaid ettevõtjaid;
  - b) see on kõigile huvitatud isikutele kättesaadav;
  - c) nõutavaid andmeid saab tavapäraselt hoolas ettevõtja, sealhulgas WTO riigihankelepingu või muu, liidu jaoks siduva rahvusvahelise lepingu osaliseks oleva kolmanda riigi ettevõtja mõistlikke jõupingutusi tehes esitada.
3. Kui liidu õigusaktiga on tehtud kohustuslikuks olelusringi kulude hindamise ühise meetodi kasutamine, tuleb olelusringi kulude arvestamiseks kasutada seda ühist meetodit.

Selleste õigusaktide loetelu ja vajadusel neid täiendavate delegeeritud õigusaktide loetelu on esitatud XIII lisas. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte selle loetelu ajakohastamiseks, kui selle loetelu ajakohastamine on vajalik tulenevalt uute õigusaktide vastuvõtmisest, millega tehakse kohustuslikuks ühise meetodi kasutamine või tunnistatakse kehtetuks või muudetakse kehtivaid õigusakte.

Artikkel 69

Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused

1. Avaliku sektori hankija palub ettevõtjatel selgitada pakkumuses esitatud hindu või kulusid, kui pakkumused tunduvad olevat asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kohta põhjendamatult madala maksumusega.
2. Lõikes 1 osutatud selgitused võivad eelkõige olla seotud järgneva:
  - a) ehitusmeetodi, tootmisprotsessi või osutatavate teenuste säästlikkus;
  - b) valitud tehniliste lahendused või erakordselt soodsad tingimused, mis on pakkujale ehitustööde teostamiseks, kaupade tarnimiseks või teenuste osutamiseks kättesaadavad;
  - c) pakkuja väljapakutud ehitustööde, asjade või teenuste originaalsus;
  - d) artikli 18 lõikes 2 osutatud kohustuste täitmine;

e) artiklis 71 osutatud kohustuste täitmine;

f) pakkuja võimalus saada riigiabi.

3. Avaliku sektori hankija hindab esitatud teavet, konsulteerides pakkujaga. Ta võib pakkumuse tagasi lükata üksnes siis, kui esitatud tõendid ei õigusta rahuldaval määral väljapakutud madalat hinda või kulusid, võttes arvesse lõikes 2 osutatud elemente.

Avaliku sektori hankija võib pakkumuse tagasi lükata, kui ta on kindlaks teinud, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, sest see ei vasta artikli 18 lõikes 2 osutatud kohaldatavatele kohustustele.

4. Kui avaliku sektori hankija teeb kindlaks, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, kuna pakkuja on saanud riigiabi, võib sellise pakkumuse üksnes kõnealusel põhjusel tagasi lükata ainult pärast pakkujaga konsulteerimist, kui pakkuja ei suuda avaliku sektori hankija määratud piisava ajavahemiku jooksul tõendada, et kõnealune abi sobib kokku siseturuga ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses. Kui avaliku sektori hankija pakkumuse sellistel asjaoludel tagasi lükkab, teatab ta sellest komisjonile.

5. Liikmesriigid teevad teistele liikmesriikidele taotluse korral halduskoostöö raames kättesaadavaks mis tahes nende käsituses oleva teabe, näiteks õigusnormid, üldiselt kohaldatavad kollektiivlepingud või siseriiklikud tehnilised standardid, mis puudutavad lõikes 2 osutatud üksikasjadega seoses esitatavaid tõendeid ja dokumente.

IV PEATÜKK

Lepingu täitmine

Artikkel 70

Lepingute täitmise tingimused

Avaliku sektori hankija võib sätestada lepingu täitmise eritingimused, tingimusel et need on seotud lepingu esemega artikli 67 lõike 3 tähenduses ning need on esitatud hanketeates või hankedokumentides. Need tingimused võivad hõlmata majanduslikke, innovaatilisusega seotud, keskkonnaalaseid, sotsiaalseid või tööhoivealaseid kaalutlusi.

Artikkel 71

Allhanked

1. Artikli 18 lõikes 2 osutatud kohustuste täitmine alltöötajate poolt tagatakse oma vastutusala ja pädevuse piirides tegutsevate pädevate riiklike asutuste asjakohaste meetmetega.

2. Avaliku sektori hankija võib hankedokumentides paluda või liikmesriik võib nõuda, et pakkuja osutaks oma pakkumuses sellele, milliste lepingu osade suhtes kavatses ta sõlmida allhankelepingu kolmandate isikutega, ja kõik allhankelepingute kavandatavad täitjad.

3. Liikmesriigid võivad alltöövõtja taotluse korral ja kui lepingu olemus seda lubab, ette näha, et avaliku sektori hankija kannab alltöövõtjale otse üle nende teenuste, asjade või ehitustööde eest tasumisele kuuluvad maksed, mille alltöövõtja on osutanud või tarninud ettevõtjale, kellega riigihankeleping sõlmiti (peatöövõtjale). Sellised meetmed võivad sisaldada asjakohaseid mehhanisme, mis võimaldavad peatöövõtjal alusetud maksed vaidlustada. Kõnealust makseviisi käsitlev kord nähakse ette hankedokumentides.

4. Lõigete 1–3 kohaldamine ei piira peatöövõtja vastutuse küsimust.

5. Ehitustööde hankelepingute puhul ja nende teenuste osas, mida osutatakse rajatisel avaliku sektori hankija otsese järelevalve all, nõuab avaliku sektori hankija pärast lepingu sõlmimist ja hiljemalt siis, kui algab lepingu täitmine, et peatöövõtja teataks talle selliste ehitustööde või teenustega seotud ja selleks hetkeks teadaolevate alltöövõtjate nimed, kontaktandmed ja seaduslikud esindajad. Avaliku sektori hankija nõuab, et peatöövõtja teataks talle selle teabe mis tahes muutustest lepingu kehtivusaja jooksul ning sama teabe ka mis tahes uute alltöövõtjate kohta, kes asjaomaste ehitustööde või teenustega järgnevalt seotud on.

Olenemata esimesest lõigust võivad liikmesriigid sätestada kohutuse, et nõutav teave edastatakse otse peatöövõtja kohta.

Kui see on käesoleva artikli lõike 6 punkti b kohaldamise eesmärgil vajalik, lisatakse nõutavale teabele artikli 59 kohased alltöövõtjate endi kinnitused. Käesoleva artikli lõike 8 kohaste rakendusmeetmetega võib ette näha, et alltöövõtjad, kes on kohal pärast lepingu sõlmimist, esitavad enda kinnituse asemel tõendid ja muud täiendavad dokumendid.

Esimest lõiku ei kohaldata tarnijate suhtes.

Avaliku sektori hankijad võivad esimeses lõigus sätestatud kohustusi laiendada või liikmesriigid võivad nende laiendamist nõuda näiteks:

a) asjade hankelepingutele, nende teenuste hankelepingutele, mis ei ole seotud rajatistel avaliku sektori hankija otsese järelevalve all osutatavate teenustega, või ehitustööde või teenuste hankelepingutega seotud tarnijatele;

b) peatöövõtja alltöövõtjate alltöövõtjatele või alltöövõtuhelas veelgi allapoole.

6. Artikli 18 lõikes 2 osutatud kohustuste rikkumise vältimiseks võib võtta asjakohaseid meetmeid, näiteks:

a) kui liikmesriigi siseriiklik õigus näeb ette alltöövõtjate ja peatöövõtja solidaarvastutuse mehhanismi, peab asjaomane liikmesriik tagama asjakohaste eeskirjade kohaldamise vastavalt artikli 18 lõikes 2 sätestatud tingimustele;

b) avaliku sektori hankija võib kooskõlas artiklitega 59, 60 ja 61 kontrollida, kas alltöövõtjate kõrvaldamine artikli 57 kohaselt on põhjendatud või liikmesriigid võivad temalt selle kontrollimist nõuda. Sellistel juhtudel nõuab avaliku sektori hankija, et ettevõtja asendaks alltöövõtjat, kelle puhul kontrollimine näitas kohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolu. Avaliku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks alltöövõtjat, kelle puhul kontrollimine näitas mittekohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolu.

7. Liikmesriigid võivad oma siseriikliku õiguse alusel kehtestada rangemad eeskirjad või minna alltöövõtjatele otsemaksete tegemisel kaugemale, näiteks nähes ette, et alltöövõtjatele on võimalik otse maksta, ilma et nad peaksid otsemaksmist taotlema.

8. Liikmesriigid, kes on otsustanud näha lõike 3, 5 või 6 kohased meetmed ette õigus- või haldusnormidega ning liidu õigust arvestades, täpsustavad nende meetmete rakendamise tingimused. Seejuures võivad liikmesriigid piirata nende meetmete kohaldatavust, näiteks teatavatele lepinguliikidele, avaliku sektori hankijate või ettevõtjate kategooriatele või teatavatele summadele.

Artikkel 72

Lepingute muudatused nende kehtivusajal

1. Lepinguid ja raamlepinguid võib ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut hankemenetlust korraldamata muuta järgmistel juhtudel:

a) kui muudatused, sõltumata nende rahalisest väärtusest, olid esialgsetes hankedokumentides ette nähtud selgete, täpsete ja ühemõtteliste läbivaatamisklauslitega, mis võivad hõlmata hinna läbivaatamise klausleid või võimalusi. Sellistes klauslites märgitakse võimalike muudatuste või võimaluste ulatus ja olemus ning ka tingimused, mille korral neid võib kasutada. Nendega ei nähta ette muudatusi, millega muudetakse lepingu või raamlepingu üldist olemust;

b) kui algne töövõtja osutab täiendavaid ehitustöid või -teenuseid või tarnib täiendavalt asju, mis on muutunud vajalikuks ning mida esialgne riigihange ei sisaldanud, juhul kui töövõtja vahetamine:

i) ei ole majanduslikel või tehnilistel põhjustel võimalik, kuna need ei ole omavahel vahetatavad või koostoimivad olemasolevate seadmete, teenuste või rajatistega, mis tarniti või osutati esialgse riigihanke raamides, ning

ii) põhjustaks avaliku sektori hankijale olulist ebamugavust või topeltkulusid.

Siiski ei või maksumuse suurenemine ületada 50 % esialgse lepingu maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral kohaldatakse seda piirangut iga muudatuse väärtuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohi teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätetest;

c) kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

i) muudatused tulenevad olukorrast, mida hoolas avaliku sektori hankija ei saanud ette näha;

ii) muudatusega ei muudeta lepingu üldist olemust;

iii) mis tahes maksumuse suurenemine ei ületa 50 % esialgse lepingu või raamlepingu maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral kohaldatakse seda piirangut iga muudatuse väärtuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohi teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätetest;

d) kui uus töövõtja asendab seda töövõtjat, kellega avaliku sektori hankija algselt lepingu sõlmis, ühel järgmisel põhjusel:

i) ühemõtteline läbivaatamisklausel või -võimalus kooskõlas punktiga a;

ii) algse töövõtja täielik või osaline asendamine, tulenevalt ettevõtte restruktureerimisest, sealhulgas ülevõtmisest, ühinemisest, omandamisest või maksejõuetuks muutumisest, teise algseid kvalitatiivseid kvalifitseerimise tingimusi täitva ettevõtjaga, kui sellega ei kaasne muid olulisi lepingu muudatusi ning selle eesmärk ei ole käesoleva direktiivi kohaldamisest kõrvale hoida, või

iii) avaliku sektori hankija täidab ise peatöövõtja kohustusi alltöövõtjate ees, kui see võimalus on siseriiklikus õiguses artikli 71 kohaselt ette nähtud;

e) kui muudatused ei ole sõltumata oma väärtusest lõike 4 tähenduses olulised.

Avaliku sektori hankijad, kes on lepingut muutnud käesoleva lõike punktides b ja c sätestatud juhtudel, avaldavad

Euroopa Liidu Teatajas sellekohase teate. Kõnealused teated sisaldavad V lisa G osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 51.

2. Lisaks ja ilma et oleks vaja kontrollida, kas lõike 4 punktides a–d sätestatud tingimused on täidetud, võib lepinguid ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut hankemenetlust korraldamata muuta, kui muudatuse väärtus on väiksem mõlemast järgmisest väärtusest:

i) artiklis 4 sätestatud piirmäärad ning

ii) 10 % algse lepingu maksumusest teenuste ja asjade hankelepingute puhul ning alla 15 % algse lepingu maksumusest ehitustööde hankelepingute puhul.

Siiski ei või muudatus muuta lepingu või raamlepingu üldist olemust. Kui tehakse mitu järjestikust muudatus, hinnatakse kõnealust maksumust järjestikuste muudatuste kumulatiivse netomaksumuse alusel.

3. Lõikes 2 ja lõike 1 punktides b ja c nimetatud maksumuse arvutamisel on kontrollväärtuseks uuendatud maksumus, kui leping sisaldab indekseerimisklauslit.

4. Hankelepingu või raamlepingu kehtivusaajal tehtud muudatus käsitatakse lõike 1 punkti e tähenduses olulisena, kui sellega muutub hankeleping või raamleping olemuselt olulisel määral võrreldes algselt sõlmitud hankelepingu või raamlepinguga. Ilma et see piiraks lõigete 1 ja 2 kohaldamist, käsitatakse muudatus igal juhul olulisena, kui on täidetud üks või mitu järgmist tingimust:

a) muudatusega lisatakse tingimusi, mis oleksid võimaldanud osaleda ka muudel kui algselt välja valitud taotlejatel või aktsepteerida muid kui algselt aktsepteeritud pakkumusi või mis oleksid hankemenetluses kaasanud täiendavaid osalejaid, kui neid oleks rakendatud algse hankemenetluses;

b) muudatusega muudetakse lepingu või raamlepingu majanduslikku tasakaalu töövõtja jaoks soodsamaks viisil, mida ei olnud algse lepingu või raamlepingu ette nähtud;

c) muudatusega laiendatakse lepingu või raamlepingu reguleerimisala märkimisväärselt;

d) kui uus töövõtja asendab seda töövõtjat, kellega avaliku sektori hankija algselt lepingu sõlmis, muudel kui lõike 1 punktis d ette nähtud põhjustel.

5. Käesoleva direktiivi kohaselt uue hankemenetluse korraldamine on nõutav hankelepingu või raamlepingu kehtivusaajal selle sätetesse muude kui lõigetes 1 ja 2 ette nähtud muudatuste tegemisel.

*Artikkel 73***Lepingute lõpetamine**

Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori hankijal on võimalik vähemalt järgmistel juhtudel ja kohaldatava siseriikliku õigusega ette nähtud tingimuste kohaselt lõpetada riigihankeleping selle kehtivusaja jooksul, kui:

- a) lepingus tehakse olulisi muudatusi, mis oleks nõudnud uue hankemenetluse korraldamist vastavalt artiklile 72;
- b) töövõtja oli lepingu sõlmimise ajal ühes artikli 57 lõikes 1 osutatud olukordadest ning oleks seetõttu tulnud hankemenetlusest kõrvale jätta;
- c) lepingut ei oleks töövõtjaga tohtinud sõlmida, arvestades aluslepingutest ja käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste tõsist rikkumist, mida on kinnitanud Euroopa Liidu Kohus ELI toimimise lepingu artikli 258 kohases menetluses.

III JAOTIS**ERIHANGETE KORD***I PEATÜKK***Sotsiaalteenused ja muud eriteenused***Artikkel 74***Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute sõlmimine**

XIV lisas loetletud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihankelepingud sõlmitakse vastavalt käesolevale peatükile, kui lepingu maksumus on võrdne artikli 4 punktis d sätestatud piirmääraga või sellest suurem.

*Artikkel 75***Teadete avaldamine**

1. Avaliku sektori hankija, kes soovib sõlmida artiklis 74 osutatud teenuste riigihankelepingu, teatab oma kavatsusest ühel järgmistest viisidest:

- a) esitades hanketeate, mis sisaldab V lisa H osas osutatud teavet, artiklis 51 osutatud standardvormi alusel või
- b) esitades eelteate, mille avaldamine jätkub pidevalt ja mis sisaldab V lisa I osas osutatud teavet. Eelteates tuleb osutada konkreetsetel teenuste liikidele, mis on sõlmitavate lepingute esemeks. Selles tuleb märkida, et lepingud sõlmitakse ilma täiendavaid teateid avaldamata, ning paluda huvitatud ettevõtjatel oma huvist kirjalikult teatada.

Esimest lõiku ei kohaldata aga juhul, kui teenuste riigihankelepingu sõlmimiseks oleks võidud kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust vastavalt artiklile 32.

2. Avaliku sektori hankija, kes on sõlminud artiklis 74 osutatud teenuste riigihankelepingu, teeb hankemenetluse tulemuse teatavaks, avaldades artiklis 51 osutatud standardvorme kasutades lepingu sõlmimise teate, mis sisaldab V lisa J osas osutatud teavet. Ta võib sellised teated kvartalite kaupa rühmitada. Sel juhul edastab ta selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

3. Komisjon kehtestab käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud standardvormid rakendusaktidega. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 89 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

4. Käesolevas artiklis osutatud teated avaldatakse artikliga 51 ette nähtud korras.

*Artikkel 76***Lepingute sõlmimise põhimõtted**

1. Liikmesriigid kehtestavad lepingute, mille suhtes kohaldatakse käesolevat peatükki, sõlmimist käsitlevad riiklikud eeskirjad, et tagada, et avaliku sektori hankijad järgivad läbipaistvuse ja ettevõtjate võrdse kohtlemise põhimõtteid. Liikmesriigid võivad kehtestada menetluseeskirjad, mida kohaldatakse selles ulatuses, milles need eeskirjad võimaldavad avalike sektori hankijatel võtta arvesse kõnealuste teenuste eripärasid.

2. Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori hankijad võivad arvesse võtta vajadust tagada teenuste kvaliteet, katkematus, ligipääsetavus, taskukohasus, kättesaadavus ja terviklikkus, erinevate kasutajakategooriate, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate või haavatavate rühmade erivajaduste arvessevõtmine, kasutajate kaasamine ja neile suuremate õiguste andmine ning innovatsioon. Liikmesriigid võivad ka ette näha, et teenuseosutaja valitakse välja kõige parema hinna-pakkumise suhtega pakkumuse alusel, võttes arvesse sotsiaalteenuste kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse kriteeriume.

*Artikkel 77***Teatavatele teenustele reserveeritud hankelepingud**

1. Liikmesriigid võivad ette näha, et avaliku sektori hankijad võivad reserveerida organisatsioonidele õiguse osaleda riigihankelepingute sõlmimise menetluses üksnes artiklis 74 osutatud tervishoiu-, sotsiaal- ja kultuuriteenuste osutamiseks, mille CPV koodid on 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, 85000000-9 – 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8.

2. Lõikes 1 osutatud organisatsioon peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- a) tema eesmärk on osutada lõikes 1 osutatud teenustega seotud avalikke teenuseid;
- b) kasum reinvesteeritakse organisatsiooni eesmärgi täitmiseks. Kui kasum kas jaotatakse või jaotatakse ümber, peaks see põhinema osalusega seotud kaalutlustel;
- c) lepingut täitva organisatsiooni juhtimisstruktuur või omandisuhted põhinevad töötajate omandi või osalemise põhimõtetel või nõuavad töötajate, kasutajate või sidusrühmade aktiivset osalemist;
- d) asjaomane avaliku sektori hankija ei ole asjaomaste teenuste osutamiseks sõlminud selle organisatsiooniga lepingut viimase kolme aasta jooksul.

3. Lepingu maksimaalne kehtivusaeg ei tohi olla pikem kui kolm aastat.

4. Hanketeates viidatakse sellele artiklile.

5. Olenemata artikli 92 sätetest hindab komisjon käesoleva artikli mõju ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande 18. aprilliks 2019.

II PEATÜKK

Ideekonkursside reguleerivad eeskirjad

Artikkel 78

Kohaldamisala

Käesolevat peatükki kohaldatakse:

- a) selliste ideekonkursside suhtes, mis korraldatakse osana menetlusest, mille tulemusel sõlmitakse teenuste riigihankeleping;
- b) selliste ideekonkursside suhtes, millega kaasneb osalejate premeerimine või rahaline tasustamine.

Käesoleva artikli esimese lõigu punktis a osutatud juhtudel arvutatakse artiklis 4 osutatud piirmäär teenuste hankelepingu eeldatava, käibemaksuta kogumaksumuse alusel, mis sisaldab ka võimalikke auhindu või osalejatele makstavaid summasid.

Käesoleva artikli esimese lõigu punktis b nimetatud juhtudel osutab piirmäär auhindade ja makstavate summade kogumaksumusele, kaasa arvatud sellise teenuste riigihankelepingu eeldatav maksumus käibemaksuta, mille võib järgnevalt sõlmida artikli 32 lõike 4 alusel, kui avaliku sektori hankija on hanketeates teatanud oma kavatsusest selline leping sõlmida.

Artikkel 79

Teated

1. Avaliku sektori hankija, kes kavatses korraldada ideekonkursi, teatab sellest ideekonkursi teatega.

Kui ta kavatses sõlmida hiljem teenuse hankelepingu artikli 32 lõike 4 kohaselt, märgitakse see ära ideekonkursi teates.

2. Ideekonkursi korraldanud avaliku sektori hankija saadab teate konkursi tulemuste kohta vastavalt artiklile 51 ja peab suutma saatmiskuupäeva tõendada.

Kui konkursi tulemustega seotud teabe avaldamine võib takistada seaduste kohaldamist, olla vastuolus üldiste huvidega või kahjustada konkreetse era- või avalik-õigusliku ettevõtja õigus- tatud ärihuve või ausat konkurentsi teenuseosutajate vahel, võib sellise teabe avaldamata jätta.

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud teated avaldatakse kooskõlas artikli 51 lõigetega 2-6 ja artikliga 52. Teated sisal- davad vastavalt V lisa E ja F osas osutatud teavet standardvor- mis.

Komisjon kehtestab need standardvormid rakendusaktidega. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 89 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Artikkel 80

Ideekonkursside korraldamise ja osalejate valimise eeskirjad

1. Ideekonkursside korraldamisel kohaldab avaliku sektori hankija vastavalt I jaotise ja käesoleva peatüki sätetele kohan- datud menetlust.

2. Ideekonkursil osalemist ei piirata:

a) osutamiseiga liikmesriigi territooriumile või territooriumi osale;

b) põhjendusega, et vastavalt selle liikmesriigi õigusele, kus konkurss korraldatakse, peavad osalejad olema kas füüsilised või juriidilised isikud.

3. Kui ideekonkursist saab osa võtta vaid piiratud arv osale- jaid, kehtestab avaliku sektori hankija selged ja mittediskrimi- neerivad kvalifitseerimise tingimused. Igal juhul peab osalema kutsutud taotlejate arv olema piisav tegeliku konkurentsi taga- miseks.

Artikkel 81

Žürii koosseis

Žürii koosneb üksnes füüsilistest isikutest, kes on ideekonkursil osalejatest sõltumatud. Kui konkursil osalejatelt nõutakse teatavat kutsequalifikatsiooni, peab vähemalt kolmandikul žüriiliikmetest olema sama või sellega samaväärne kvalifikatsioon.

Artikkel 82

Žürii otsused

1. Žürii on oma otsustes ja arvamustes sõltumatu.
2. Žürii tutvub taotlejate anonüümselt esitatud plaanide ja projektidega ning teeb otsuse ainult konkursiteates märgitud kriteeriumite alusel.
3. Žürii märgib žüriiliikmete allkirjastatud aruandes ära projektide paremusjärjestuse, milles võetakse arvesse kõigi projektide eeliseid, ning lisab märkused ja kõik selgitamist vajavad punktid.
4. Anonüümsust säilitatakse niikaua, kuni žürii on kokku leppinud oma arvamuse või otsuse suhtes.
5. Vajaduse korral võib kutsuda taotlejaid vastama žürii poolt protokollis märgitud küsimustele, et selgitada projektide mis tahes tahke.
6. Žürii liikmete ja taotlejate vahelise dialoogi kohta koostatakse täiemahuline protokoll.

IV JAOTIS

JUHTIMINE

Artikkel 83

Täitmise tagamine

1. Korrektse ja tõhusa rakendamise tulemusliku tagamise eesmärgil tagavad liikmesriigid, et vähemalt käesolevas artiklis ette nähtud ülesandeid täidab üks või mitu asutust, organit või struktuuri. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõigist nende ülesannete täitmise õigust omavatest asutustest, organitest ja struktuuridest.
2. Liikmesriigid tagavad, et riigihanke eeskirjade kohaldamist seiratakse.

Kui seiret teostavad asutused või struktuurid tuvastavad omal algatusel või teabe saamisel konkreetse rikkumise või süsteemse probleemi, on neil õigus teavitada nendest probleemidest riiklike auditeerijate, kohtu või muid asjaomaseid asutusi või struktuure, nagu ombudsman, liikmesriikide parlamendid või nende komisjonid.

3. Lõike 2 kohase jälgimise tulemused tehakse sobivate teavitustahendite abil üldsusele kättesaadavaks. Samuti tehakse tulemused kättesaadavaks komisjonile. Näiteks võib need tulemused esitada käesoleva lõike teises lõigus osutatud jälgimist käsitlevates aruannetes.

Liikmesriigid esitavad komisjonile 18. aprilliks 2017 ja seejärel iga kolme aasta tagant jälgimist käsitleva aruande, mis sisaldab vajaduse korral teavet kõige sagedamini esinevate vale kohaldamise või õiguskindlusetuse allikate kohta, sealhulgas võimalike struktuursete või korduvate probleemide kohta eeskirjade kohaldamisel, VKEde osalemise taseme kohta riigihangetes ning hankepettuse, korruptsiooni, huvide konflikti ja muude tõsiste rikkumiste ennetamise, tuvastamise ja nende kohta nõuetele vastavalt andmete esitamise kohta.

Komisjon võib kõige rohkem iga kolme aasta tagant nõuda liikmesriikidelt teavet riikliku strateegilise hankepoliitika praktilise rakendamise kohta.

Käesoleva artikli käesoleva lõike ja lõike 4 kohaldamisel käsitakse VKEsid komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ⁽¹⁾ määratletud tähenduses.

Käesoleva lõike kohaselt saadud andmete alusel esitab komisjon regulaarselt aruande riiklike hankepoliitikate rakendamise ja parimate tavade kohta siseturul.

4. Liikmesriigid tagavad, et:

a) liidu riigihankeõigustiku tõlgendamist ja kohaldamist käsitlev teave ja juhised on tasuta kättesaadavad, et aidata avaliku sektori hankijatel ja ettevõtjatel, eriti VKEde, liidu riigihanke-eeskirju korrektselt kohaldada ning

b) avaliku sektori hankijatele on kättesaadav toetus hankemenetluste ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

5. Ilma et see piiraks üldist korda ja töömeetodeid, mille komisjon on kehtestanud liikmesriikidega suhtlemise jaoks, määravad liikmesriigid kontaktpunkti komisjoniga koostöö tegemiseks riigihankeid käsitlevate õigusaktide kohaldamise valdkonnas.

6. Avaliku sektori hankija säilitab kõigi sõlmitud lepingute koopiad vähemalt lepingu kehtivuse ajal, kui lepingu maksumus on:

⁽¹⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ, mis käsitleb mikroettevõtteid, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtteid (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

- a) 1 000 000 eurot või rohkem asjade ja teenuste riigihankelepingute puhul;
- b) 10 000 000 eurot või rohkem ehitustööde riigihankelepingute puhul.

Avaliku sektori hankija võimaldab juurdepääsu nendele lepingutele; juurdepääsu konkreetsetele dokumentidele või konkreetsele teabele võib siiski keelata ulatuses ja tingimustel, mis on sätestatud kohaldatavate juurdepääsu dokumentidele ja andmekaitset käsitlevate liidu või siseriiklike eeskirjadega.

Artikkel 84

Üksikaruanded lepingute sõlmimise menetluse kohta

1. Avaliku sektori hankija koostab iga lepingu või raamlepingu kohta, mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi, ning iga dünaamilise hankesüsteemi loomisel kirjaliku aruande, mis sisaldab vähemalt järgmist:

- a) avaliku sektori hankija nimi ja aadress, lepingu, raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi ese ja maksumus;
- b) artiklite 65 ja 66 kohase kvalitatiivse valiku ja/või arvu vähendamise tulemus, kui see on asjakohane, esitades:
  - i) valitud taotlejate või pakkujate nimed ning nende valimise põhjused;
  - ii) tagasilükatud taotlejate või pakkujate nimed ning nende tagasilükkamise põhjused;
- c) põhjendamatult madalate hindadega pakkumuste tagasilükkamise põhjused;
- d) eduka pakkuja nimi ja põhjused, miks tema pakkumus välja valiti, ning juhul kui see on teada, ka lepingu või raamlepingu sellise osa suurus, mille suhtes edukas pakkuja kavatseb sõlmida allhankelepinguid kolmandate isikutega; ning kui need on selleks hetkeks teada, siis peatöövõtja võimalike alltöövõtjate nimed;
- e) konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse ja võistleva dialoogi puhul artiklis 26 osutatud asjaolud, mille alusel neid menetlusi kasutati;
- f) väljakuulutamisetega läbirääkimistega hankemenetluse puhul artiklis 32 osutatud asjaolud, millega selle menetluse kasutamist põhjendatakse;
- g) vajaduse korral põhjused, miks avaliku sektori hankija otsustas lepingut või raamlepingut mitte sõlmida või dünaamilist hankesüsteemi mitte luua;
- h) vajaduse korral põhjused, miks on pakkumuse elektrooniliseks esitamiseks kasutatud muid kui elektroonilisi sidevahendeid;

- i) vajaduse korral tuvastatud huvide konfliktid ja võetud meetmed.

Aruannet ei nõuta raamlepingul põhinevate lepingute kohta, kui need sõlmitakse artikli 33 lõike 3 või artikli 33 lõike 4 punkti a kohaselt.

Kui artikli 50 või artikli 75 lõike 2 kohane lepingu sõlmimise teade sisaldab käesoleva lõike kohaselt nõutavat teavet, võib avaliku sektori hankija osutada sellele teatele.

2. Avaliku sektori hankija dokumenteerib kõigi hankemenetluste kulgemise, olenemata sellest, kas nende läbiviimiseks kasutatakse elektroonilisi vahendeid. Selleks tagab ta, et ta säilitab piisavalt dokumente, et põhjendada hankemenetluse igas etapis tehtud otsuseid, nagu ettevõtjatega suhtlemist ja sisearutelusid, hankedokumentide ettevalmistamist, dialoogi ja läbirääkimisi, kui neid esines, valikut ning lepingute sõlmimist käsitlevad dokumendid. Neid dokumente säilitatakse vähemalt kolm aastat alates lepingu sõlmimise kuupäevast.

3. Kõnealune aruanne või selle peamised osad esitatakse taotluse korral komisjonile või artiklis 83 osutatud pädevale asutusele, organile või struktuurile.

Artikkel 85

Liikmesriikide aruandlus ja statistiline teave

1. Komisjon vaatab läbi artiklites 48, 49, 50, 75 ja 79 osutatud ning VIII lisa kohaselt avaldatavatest teadetest saadavate andmete kvaliteedi ja täielikkuse.

Kui käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud andmete kvaliteet ja täielikkus ei vasta artikli 48 lõikes 1, artiklis 49, artikli 50 lõikes 1, artikli 75 lõikes 2 ja artikli 79 lõikes 3 sätestatud kohustustele, esitab komisjon asjaomasele liikmesriigile taotluse täiendava teabe saamiseks. Asjaomane liikmesriik esitab mõistliku aja jooksul komisjoni taotletud puuduva statistilise teabe.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile 18. aprilliks 2017 ja seejärel iga kolme aasta järel statistilise aruande riigihangete puhul, mille suhtes oleks olnud kohaldatav käesolev direktiiv, kui nende maksumus oleks ületanud artiklis 4 sätestatud asjaomase piirmäära, märkides nende riigihangete eeldatava kogumaksumuse asjaomasel perioodil. Sellise hinnangu koostamisel võib eelkõige lähtuda riiklikest avaldamisnõuetest tulenevalt kättesaadavatest andmetest või valimipõhistest hinnangu-test.

Kõnealuse aruande võib lisada artikli 83 lõikes 3 nimetatud aruandele.

3. Liikmesriigid esitavad komisjonile teabe oma institutsioonilise korralduse kohta käesoleva direktiivi rakendamiseks, järelevalveks ja jõustamiseks, samuti siseriiklike algatuste kohta, millega antakse suuniseid ning abi liidu riigihanke-eeskirjade rakendamisel või millega lahendatakse kõnealuste eeskirjade rakendamisel tekkivaid probleeme.

Kõnealuse teabe võib lisada artikli 83 lõikes 3 osutatud aruandesse.

Artikkel 86

Halduskoostöö

1. Liikmesriigid annavad üksteisele vastastikust abi ja kehtestavad omavahelise tõhusa koostöö meetmed, et tagada teabe vahetamine artiklites 42, 43, 44, 57, 59, 60, 62, 64 ja 69 osutatud küsimustes. Nad tagavad vahetatava teabe konfidentsiaalsuse.

2. Kõigi asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused vahetavad teavet kooskõlas eeskirjadega, mis käsitlevad üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ning mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 95/46/EÜ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/58/EÜ⁽²⁾.

3. Et testida määrusega (EL) nr 1024/2012 loodud siseturu infosüsteemi (IMI) kasutamise sobivust käesoleva direktiiviga hõlmatud teabe vahetamiseks, käivitatakse 18. aprilliks 2015 katseprojekt.

V JAOTIS

DELEGEERITUD VOLITUSED, RAKENDUSVOLITUSED JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 87

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklites 6, 22, 23, 56 ja 68 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 17. aprillist 2014.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 6, 22, 23, 56 ja 68 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artiklite 6, 22, 23, 56 ja 68 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstelemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 88

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväiteid. Delegeeritud õigusakti teatavakstelemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes vastuväiteid esitada kooskõlas artikli 87 lõikes 5 osutatud menetlusega. Sellisel juhul tunnistab komisjon õigusakti viivitamata kehtetuks pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväiteid.

Artikkel 89

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab riigihankelepingle nõuandekomitee, mis on loodud nõukogu otsusega 71/306/EMÜ⁽³⁾. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 90

Ülevõtmine ja üleminekusätted

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 18. aprilliks 2016. Nad edastavad kõnealuste meetmete teksti viivitamata komisjonile.

⁽³⁾ Nõukogu 26. juuli 1971. aasta otsus 71/306/EMÜ riiklike ehitustöölepingute nõuandekomitee loomise kohta (EÜT L 185, 16.8.1971, lk 15).

2. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 22 lõike 1 kohaldamise edasi kuni 18. oktoobrini 2018, välja arvatud siis, kui elektrooniliste vahendite kasutamine on kohustuslik vastavalt artiklile 34, 35 või 36, artikli 37 lõikele 3, artikli 51 lõikele 2 või artiklile 53.

Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata kesksete hankijate puhul artikli 22 lõike 1 kohaldamise edasi kuni 18. aprillini 2017.

Kui liikmesriik otsustab artikli 22 lõike 1 kohaldamise edasi lükata, näeb see liikmesriik ette, et avaliku sektori hankijad võivad igasuguse side ja kogu teabevahetuse puhul valida järgmistest sidevahendite vahel:

- a) elektroonilised vahendid artikli 22 kohaselt;
- b) post või muud sobivad edastusvahendid;
- c) faks;
- d) eelnimetatud vahendite kombinatsioon.

3. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 59 lõike 2 teise lõigu kohaldamise edasi kuni 18. aprillini 2018.

4. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 59 lõike 5 teise lõigu kohaldamise edasi kuni 18. oktoobrini 2018.

5. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 61 lõike 2 kohaldamise edasi kuni 18. oktoobrini 2018.

6. Kui liikmesriigid lõigetes 1–5 osutatud meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendes meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

7. Liikmesriigid edastavad komisjonile nende poolt käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 91

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2004/18/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 18. aprillist 2016.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt XV lisa vastavustabelile.

Artikkel 92

Läbivaatamine

Komisjon vaatab läbi artiklis 4 sätestatud piirmäärade kohaldamisest tuleneva mõju siseturule, eelkõige sellised tegurid nagu piiriülene lepingute sõlmimine ja tehingute maksumus, ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande 18. aprilliks 2019.

Kui see on võimalik ja asjakohane, kaalub komisjon ettepaneku tegemist suurendada järgmises läbirääkimistevoorus WTO riigihankelepingu alusel kohaldatavaid piirmäärasid. WTO riigihankelepingu alusel kohaldatavate piirmäärade muutmise korral järgneb aruandele vajaduse korral õigusakti ettepanek, millega muudetakse käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärasid.

Artikkel 93

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekskümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 94

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 26. veebruar 2014

Euroopa Parlamendi nimel

president

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

eesistuja

D. KOURKOULAS

I LISA

KESKVALITSUSASUTUSED

BELGIA

1. Services publics fédéraux (Ministries):	1. Federale Overheidsdiensten (Ministries):
SPF Chancellerie du Premier Ministre;	FOD Kanselarij van de Eerste Minister;
SPF Personnel et Organisation;	FOD Kanselarij Personeel en Organisatie;
SPF Budget et Contrôle de la Gestion;	FOD Budget en Beheerscontrole;
SPF Technologie de l'Information et de la Communication (Fedict);	FOD Informatie- en Communicatietechnologie (Fedict);
SPF Affaires étrangères, Commerce extérieur et Coopération au Développement;	FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking;
SPF Intérieur;	FOD Binnenlandse Zaken;
SPF Finances;	FOD Financiën;
SPF Mobilité et Transports;	FOD Mobiliteit en Vervoer;
SPF Emploi, Travail et Concertation sociale;	FOD Werkgelegenheid, Arbeid en sociaal overleg
SPF Sécurité Sociale et Institutions publiques de Sécurité Sociale;	FOD Sociale Zekerheid en Openbare Instellingen van sociale Zekerheid
SPF Santé publique, Sécurité de la Chaîne alimentaire et Environnement;	FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
SPF Justice;	FOD Justitie;
SPF Economie, PME, Classes moyennes et Energie;	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie;
Ministère de la Défense;	Ministerie van Landsverdediging;
Service public de programmation Intégration sociale, Lutte contre la pauvreté et Economie sociale;	Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie, Armoedsbestrijding en sociale Economie;
Service public fédéral de Programmation Développement durable;	Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling;
Service public fédéral de Programmation Politique scientifique;	Programmatorische federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid;
2. Régie des Bâtiments;	2. Regie der Gebouwen;
Office national de Sécurité sociale;	Rijksdienst voor sociale Zekerheid;
Institut national d'Assurance sociales pour travailleurs indépendants	Rijksinstituut voor de sociale Verzekeringen der Zelfstandigen;
Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité;	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering;
Office national des Pensions;	Rijksdienst voor Pensioenen;
Caisse auxiliaire d'Assurance Maladie-Invalidité;	Hulpkas voor Ziekte-en Invaliditeitsverzekering;
Fond des Maladies professionnelles;	Fonds voor Beroepsziekten;
Office national de l'Emploi;	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

BULGAARIA

Администрация на Народното събрание

Администрация на Президента

Администрация на Министерския съвет

Конституционен съд

Българска народна банка

Министерство на външните работи

Министерство на вътрешните работи

Министерство на държавната администрация и административната реформа

Министерство на извънредните ситуации

Министерство на земеделието и храните

Министерство на здравеопазването

Министерство на икономиката и енергетиката

Министерство на културата

Министерство на образованието и науката

Министерство на околната среда и водите

Министерство на отбраната

Министерство на правосъдието

Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Министерство на транспорта

Министерство на труда и социалната политика

Министерство на финансите

Seaduse või ministrite nõukogu määrusega asutatud riiklikud ametid, riiklikud komisjonid, täitevasutused ja muud riigiasutused, mille ülesanded on seotud täidesaatva võimu teostamisega:

Агенция за ядрено регулиране

Висшата атестационна комисия

Държавна комисия за енергийно и водно регулиране

Държавна комисия по сигурността на информацията

Комисия за защита на конкуренцията

Комисия за защита на личните данни

Комисия за защита от дискриминация

Комисия за регулиране на съобщенията

Комисия за финансов надзор

Патентно ведомство на Република България

Сметна палата на Република България

Агенция за приватизация

Агенция за следприватизационен контрол

Български институт по метрология

Държавна агенция „Архиви“

Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“

Държавна агенция „Национална сигурност“

Държавна агенция за бежанците

Държавна агенция за българите в чужбина
Държавна агенция за закрила на детето
Държавна агенция за информационни технологии и съобщения
Държавна агенция за метрологичен и технически надзор
Държавна агенция за младежта и спорта
Държавна агенция по горите
Държавна агенция по туризма
Държавна комисия по стоковите борси и тържища
Институт по публична администрация и европейска интеграция
Национален статистически институт
Национална агенция за оценяване и акредитация
Националната агенция за професионално образование и обучение
Национална комисия за борба с трафика на хора
Агенция „Митници“
Агенция за държавна и финансова инспекция
Агенция за държавни вземания
Агенция за социално подпомагане
Агенция за хората с увреждания
Агенция по вписванията
Агенция по геодезия, картография и кадастър
Агенция по енергийна ефективност
Агенция по заетостта
Агенция по обществени поръчки
Българска агенция за инвестиции
Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“
Дирекция „Материално-техническо осигуряване и социално обслужване“ на Министерство на вътрешните работи
Дирекция „Оперативно издирване“ на Министерство на вътрешните работи
Дирекция „Финансово-ресурсно осигуряване“ на Министерство на вътрешните работи
Дирекция за национален строителен контрол
Държавна комисия по хазарта
Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“
Изпълнителна агенция „Борба с градушките“
Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“
Изпълнителна агенция „Военни клубове и информация“
Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“
Изпълнителна агенция „Държавна собственост на Министерството на отбраната“
Изпълнителна агенция „Железопътна администрация“
Изпълнителна агенция „Изпитвания и контролни измервания на въоръжение, техника и имущества“
Изпълнителна агенция „Морска администрация“
Изпълнителна агенция „Национален филмов център“
Изпълнителна агенция „Пристанищна администрация“

Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав”
Изпълнителна агенция „Социални дейности на Министерството на отбраната”
Изпълнителна агенция за икономически анализи и прогнози
Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средни предприятия
Изпълнителна агенция по лекарствата
Изпълнителна агенция по лозата и виното
Изпълнителна агенция по околна среда
Изпълнителна агенция по почвените ресурси
Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството
Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол
Изпълнителна агенция по трансплантация
Изпълнителна агенция по хидромелиорации
Комисията за защита на потребителите
Контролно-техническата инспекция
Национален център за информация и документация
Национален център по радиобиология и радиационна защита
Национална агенция за приходите
Национална ветеринарномедицинска служба
Национална служба „Полиция”
Национална служба „Пожарна безопасност и защита на населението”
Национална служба за растителна защита
Национална служба за съвети в земеделието
Национална служба по зърното и фуражите
Служба „Военна информация”
Служба „Военна полиция”
Фонд „Републиканска пътна инфраструктура”
Авиоотряд 28
TŠENHI VABARIIK
Ministerstvo dopravy
Ministerstvo financí
Ministerstvo kultury
Ministerstvo obrany
Ministerstvo pro místní rozvoj
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Ministerstvo průmyslu a obchodu
Ministerstvo spravedlnosti
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Ministerstvo vnitra
Ministerstvo zahraničních věcí
Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zemědělství
Ministerstvo životního prostředí
Poslanecká sněmovna PČR
Senát PČR
Kancelář prezidenta
Český statistický úřad
Český úřad zeměměřičský a katastrální
Úřad průmyslového vlastnictví
Úřad pro ochranu osobních údajů
Bezpečnostní informační služba
Národní bezpečnostní úřad
Česká akademie věd
Vězeňská služba
Český báňský úřad
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
Správa státních hmotných rezerv
Státní úřad pro jadernou bezpečnost
Česká národní banka
Energetický regulační úřad
Úřad vlády České republiky
Ústavní soud
Nejvyšší soud
Nejvyšší správní soud
Nejvyšší státní zastupitelství
Nejvyšší kontrolní úřad
Kancelář Veřejného ochránce práv
Grantová agentura České republiky
Státní úřad inspekce práce
Český telekomunikační úřad
TAANI
Folketinget
Rigsrevisionen
Statsministeriet
Udenrigsministeriet
Beskæftigelsesministeriet
5 styrelse og institutioner (5 ametit ja institutsiooni)
Domstolsstyrelsen
Finansministeriet

5 styrelse og institutioner (5 ametit ja institutsiooni)

Forsvarsministeriet

5 styrelse og institutioner (5 ametit ja institutsiooni)

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Adskillige styrelser og institutioner, herunder Statens Serum Institut (mitu ametit ja institutsiooni, sealhulgas Statens Serum Institut)

Justitsministeriet

Rigspolitichefen, anklagemyndigheden samt 1 direktorat og et antal styrelser (politiseülem, prokurör, 1 direktoraat ja mitu ametit)

Kirkeministeriet

10 stiftsøvrigheder (10 piiskopkondlikku asutust)

Kulturministeriet – (kultuuriministeerium)

4 styrelser samt et antal statsinstitutioner (4 osakonda ja mitu institutsiooni)

Miljøministeriet

5 styrelser (5 ametit)

Ministeriet for Flygtninge, Invandrere og Integration

1 styrelser (1 amet)

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

4 direktorater og institutioner (4 direktoraati ja institutsiooni)

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

Adskillige styrelser og institutioner, Forskningscenter Risø og Statens uddannelsesbygninger (mitu ametit ja institutsiooni, sealhulgas Riiklik Risoe Laboratoorium ja Taani Riiklik Teadus- ja Hariduskeskus)

Skatteministeriet

1 styrelser og institutioner (1 amet ja mitu institutsiooni)

Velfærdsministeriet

3 styrelser og institutioner (3 ametit ja mitu institutsiooni)

Transportministeriet

7 styrelser og institutioner, herunder Øresundsbrokonsortiet (7 ametit ja institutsiooni, sealhulgas Øresundsbrokonsortiet)

Undervisningsministeriet

3 styrelser, 4 undervisningsinstitutioner og 5 andre institutioner (3 ametit, 4 haridusasutust, 5 muud institutsiooni)

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Adskillige styrelser og institutioner (mitu ametit ja institutsiooni)

Klima- og Energiministeriet

3 styrelse og institutioner (3 ametit ja institutsiooni)

SAKSAMAA

Auswärtiges Amt

Bundeskanzleramt

Bundesministerium für Arbeit und Soziales

Bundesministerium für Bildung und Forschung

Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz

Bundesministerium der Finanzen

Bundesministerium des Innern (ainult tsiviilkaubad)
Bundesministerium für Gesundheit
Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend
Bundesministerium der Justiz
Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung
Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie
Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung
Bundesministerium der Verteidigung (mittesõjalise otstarbega kaubad)
Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit

EESTI

Vabariigi Presidendi Kantslei
Eesti Vabariigi Riigikogu
Eesti Vabariigi Riigikohus
Riigikontroll
Õiguskantsler
Riigikantslei
Rahvusarhiiv
Haridus- ja Teadusministeerium
Justiitsministeerium
Kaitseministeerium
Keskkonnaministeerium
Kultuuriministeerium
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Põllumajandusministeerium
Rahandusministeerium
Siseministeerium
Sotsiaalministeerium
Välisministeerium
Keeleinspeksioon
Riigiprokuratuur
Teabeamet
Maa-amet
Keskkonnainspeksioon
Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus
Muinsuskaitseamet
Patendiamet
Tarbijakaitseamet
Riigihangete Amet
Taimetoodangu Inspeksioon
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet
Veterinaar- ja Toiduamet
Konkurentsiamet

Maksu- ja Tolliamet
Statistikaamet
Kaitsepolitsei
Kodakondsus- ja Migratsiooniamet
Piirivalveamet
Politsei
Eesti Kohtuekspertiisi Instituut
Keskkriminaalpolitsei
Päästeamet
Andmekaitse Inspeksioon
Raviamet
Sotsiaalkindlustusamet
Tööturuamet
Tervishoiuamet
Tervisekaitseinspeksioon
Tööinspeksioon
Lennuamet
Maanteeamet
Veeteede Amet
Julgestuspolitsei
Kaitseressurside Amet
Kaitseväge Logistikakeskus
Tehnilise Järelevalve Amet

IIRIMAA
President's Establishment
Houses of the Oireachtas – [parlament]
Department of the Taoiseach – [peaminister]
Central Statistics Office
Department of Finance
Office of the Comptroller and Auditor General
Office of the Revenue Commissioners
Office of Public Works
State Laboratory
Office of the Attorney General
Office of the Director of Public Prosecutions
Valuation Office
Office of the Commission for Public Service Appointments
Public Appointments Service
Office of the Ombudsman
Chief State Solicitor's Office
Department of Justice, Equality and Law Reform

Courts Service
Prisons Service
Office of the Commissioners of Charitable Donations and Bequests
Department of the Environment, Heritage and Local Government
Department of Education and Science
Department of Communications, Energy and Natural Resources
Department of Agriculture, Fisheries and Food
Department of Transport
Department of Health and Children
Department of Enterprise, Trade and Employment
Department of Arts, Sports and Tourism
Department of Defence
Department of Foreign Affairs
Department of Social and Family Affairs
Department of Community, Rural and Gaeltacht - [Gaelic speaking regions] Affairs
Arts Council
National Gallery

KREEKA

Υπουργείο Εσωτερικών;
Υπουργείο Εξωτερικών;
Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών;
Υπουργείο Ανάπτυξης;
Υπουργείο Δικαιοσύνης;
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων;
Υπουργείο Πολιτισμού;
Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης;
Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων;
Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας;
Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών;
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων;
Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής;
Υπουργείο Μακεδονίας- Θράκης;
Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας;
Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης;
Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς;
Γενική Γραμματεία Ισότητας;
Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων;
Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού;
Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας;

Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας;
Γενική Γραμματεία Αθλητισμού;
Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων;
Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος;
Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας;
Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας;
Εθνικό Τυπογραφείο;
Γενικό Χημείο του Κράτους;
Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας;
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών;
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης;
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης;
Πανεπιστήμιο Αιγαίου;
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων;
Πανεπιστήμιο Πατρών;
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας;
Πολυτεχνείο Κρήτης;
Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων;
Αιγινήτειο Νοσοκομείο;
Αρεταίειο Νοσοκομείο;
Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης;
Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού;
Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων;
Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων;
Γενικό Επιτελείο Στρατού;
Γενικό Επιτελείο Ναυτικού;
Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας;
Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας;
Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων;
Υπουργείο Εθνικής Άμυνας;
Γενική Γραμματεία Εμπορίου.

HISPAANIA

Presidencia de Gobierno

Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación

Ministerio de Justicia

Ministerio de Defensa

Ministerio de Economía y Hacienda

Ministerio del Interior

Ministerio de Fomento

Ministerio de Educación, Política Social y Deportes

Ministerio de Industria, Turismo y Comercio
Ministerio de Trabajo e Inmigración
Ministerio de la Presidencia
Ministerio de Administraciones Públicas
Ministerio de Cultura
Ministerio de Sanidad y Consumo
Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino
Ministerio de Vivienda
Ministerio de Ciencia e Innovación
Ministerio de Igualdad

PRANTSUSMAA

1. Ministeeriumid

Services du Premier ministre
Ministère chargé de la santé, de la jeunesse et des sports
Ministère chargé de l'intérieur, de l'outre-mer et des collectivités territoriales
Ministère chargé de la justice
Ministère chargé de la défense
Ministère chargé des affaires étrangères et européennes
Ministère chargé de l'éducation nationale
Ministère chargé de l'économie, des finances et de l'emploi
Secrétariat d'Etat aux transports
Secrétariat d'Etat aux entreprises et au commerce extérieur
Ministère chargé du travail, des relations sociales et de la solidarité
Ministère chargé de la culture et de la communication
Ministère chargé du budget, des comptes publics et de la fonction publique
Ministère chargé de l'agriculture et de la pêche
Ministère chargé de l'enseignement supérieur et de la recherche
Ministère chargé de l'écologie, du développement et de l'aménagement durables
Secrétariat d'Etat à la fonction publique
Ministère chargé du logement et de la ville
Secrétariat d'Etat à la coopération et à la francophonie
Secrétariat d'Etat à l'outre-mer
Secrétariat d'Etat à la jeunesse, des sports et de la vie associative
Secrétariat d'Etat aux anciens combattants
Ministère chargé de l'immigration, de l'intégration, de l'identité nationale et du co-développement
Secrétariat d'Etat en charge de la prospective et de l'évaluation des politiques publiques
Secrétariat d'Etat aux affaires européennes,
Secrétariat d'Etat aux affaires étrangères et aux droits de l'homme
Secrétariat d'Etat à la consommation et au tourisme
Secrétariat d'Etat à la politique de la ville
Secrétariat d'Etat à la solidarité

Secrétariat d'Etat en charge de l'industrie et de la consommation
Secrétariat d'Etat en charge de l'emploi
Secrétariat d'Etat en charge du commerce, de l'artisanat, des PME, du tourisme et des services
Secrétariat d'Etat en charge de l'écologie
Secrétariat d'Etat en charge du développement de la région-capitale
Secrétariat d'Etat en charge de l'aménagement du territoire

2. Institutsioonid, sõltumatud asutused ja kohtud

Présidence de la République
Assemblée Nationale
Sénat
Conseil constitutionnel
Conseil économique et social
Conseil supérieur de la magistrature
Agence française contre le dopage
Autorité de contrôle des assurances et des mutuelles
Autorité de contrôle des nuisances sonores aéroportuaires
Autorité de régulation des communications électroniques et des postes
Autorité de sûreté nucléaire
Autorité indépendante des marchés financiers
Comité national d'évaluation des établissements publics à caractère scientifique, culturel et professionnel
Commission d'accès aux documents administratifs
Commission consultative du secret de la défense nationale
Commission nationale des comptes de campagne et des financements politiques
Commission nationale de contrôle des interceptions de sécurité
Commission nationale de déontologie de la sécurité
Commission nationale du débat public
Commission nationale de l'informatique et des libertés
Commission des participations et des transferts
Commission de régulation de l'énergie
Commission de la sécurité des consommateurs
Commission des sondages
Commission de la transparence financière de la vie politique
Conseil de la concurrence
Conseil des ventes volontaires de meubles aux enchères publiques
Conseil supérieur de l'audiovisuel
Défenseur des enfants
Haute autorité de lutte contre les discriminations et pour l'égalité
Haute autorité de santé
Médiateur de la République
Cour de justice de la République

Tribunal des Conflits

Conseil d'Etat

Cours administratives d'appel

Tribunaux administratifs

Cour des Comptes

Chambres régionales des Comptes

Cours et tribunaux de l'ordre judiciaire (Cour de Cassation, Cours d'Appel, Tribunaux d'instance et Tribunaux de grande instance)

3. Riigiasutused

Académie de France à Rome

Académie de marine

Académie des sciences d'outre-mer

Académie des technologies

Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)

Agence de biomédecine

Agence pour l'enseignement du français à l'étranger

Agence française de sécurité sanitaire des aliments

Agence française de sécurité sanitaire de l'environnement et du travail

Agence Nationale pour la cohésion sociale et l'égalité des chances

Agence nationale pour la garantie des droits des mineurs

Agences de l'eau

Agence Nationale de l'Accueil des Etrangers et des migrations

Agence nationale pour l'amélioration des conditions de travail (ANACT)

Agence nationale pour l'amélioration de l'habitat (ANAH)

Agence Nationale pour la Cohésion Sociale et l'Egalité des Chances

Agence nationale pour l'indemnisation des français d'outre-mer (ANIFOM)

Assemblée permanente des chambres d'agriculture (APCA)

Bibliothèque publique d'information

Bibliothèque nationale de France

Bibliothèque nationale et universitaire de Strasbourg

Caisse des Dépôts et Consignations

Caisse nationale des autoroutes (CNA)

Caisse nationale militaire de sécurité sociale (CNMSS)

Caisse de garantie du logement locatif social

Casa de Velasquez

Centre d'enseignement zootechnique

Centre d'études de l'emploi

Centre d'études supérieures de la sécurité sociale

Centres de formation professionnelle et de promotion agricole

Centre hospitalier des Quinze-Vingts

Centre international d'études supérieures en sciences agronomiques (Montpellier Sup Agro)

Centre des liaisons européennes et internationales de sécurité sociale
Centre des Monuments Nationaux
Centre national d'art et de culture Georges Pompidou
Centre national des arts plastiques
Centre national de la cinématographie
Centre National d'Etudes et d'expérimentation du machinisme agricole, du génie rural, des eaux et des forêts (CEMAGREF)
Centre national du livre
Centre national de documentation pédagogique
Centre national des œuvres universitaires et scolaires (CNOUS)
Centre national professionnel de la propriété forestière
Centre National de la Recherche Scientifique (C.N.R.S)
Centres d'éducation populaire et de sport (CREPS)
Centres régionaux des œuvres universitaires (CROUS)
Collège de France
Conservatoire de l'espace littoral et des rivages lacustres
Conservatoire National des Arts et Métiers
Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris
Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Lyon
Conservatoire national supérieur d'art dramatique
Ecole centrale de Lille
Ecole centrale de Lyon
École centrale des arts et manufactures
École française d'archéologie d'Athènes
École française d'Extrême-Orient
École française de Rome
École des hautes études en sciences sociales
Ecole du Louvre
École nationale d'administration
École nationale de l'aviation civile (ENAC)
École nationale des Chartes
École nationale d'équitation
Ecole Nationale du Génie de l'Eau et de l'environnement de Strasbourg
Écoles nationales d'ingénieurs
Ecole nationale d'ingénieurs des industries des techniques agricoles et alimentaires de Nantes
Écoles nationales d'ingénieurs des travaux agricoles
École nationale de la magistrature
Écoles nationales de la marine marchande
École nationale de la santé publique (ENSP)
École nationale de ski et d'alpinisme
École nationale supérieure des arts décoratifs

École nationale supérieure des arts et techniques du théâtre
École nationale supérieure des arts et industries textiles Roubaix
Écoles nationales supérieures d'arts et métiers
École nationale supérieure des beaux-arts
École nationale supérieure de céramique industrielle
École nationale supérieure de l'électronique et de ses applications (ENSEA)
Ecole nationale supérieure du paysage de Versailles
Ecole Nationale Supérieure des Sciences de l'information et des bibliothécaires
Ecole nationale supérieure de la sécurité sociale
Écoles nationales vétérinaires
École nationale de voile
Écoles normales supérieures
École polytechnique
École technique professionnelle agricole et forestière de Meymac (Corrèze)
École de sylviculture Croigny (Aube)
École de viticulture et d'œnologie de la Tour-Blanche (Gironde)
École de viticulture - Avize (Marne)
Etablissement national d'enseignement agronomique de Dijon
Établissement national des invalides de la marine (ENIM)
Établissement national de bienfaisance Koenigswarter
Établissement public du musée et du domaine national de Versailles
Fondation Carnegie
Fondation Singer-Polignac
Haras nationaux
Hôpital national de Saint-Maurice
Institut des hautes études pour la science et la technologie
Institut français d'archéologie orientale du Caire
Institut géographique national
Institut National de l'origine et de la qualité
Institut national des hautes études de sécurité
Institut de veille sanitaire
Institut National d'enseignement supérieur et de recherche agronomique et agroalimentaire de Rennes
Institut National d'Etudes Démographiques (I.N.E.D)
Institut National d'Horticulture
Institut National de la jeunesse et de l'éducation populaire
Institut national des jeunes aveugles — Paris
Institut national des jeunes sourds — Bordeaux
Institut national des jeunes sourds — Chambéry
Institut national des jeunes sourds — Metz
Institut national des jeunes sourds — Paris

Institut national de physique nucléaire et de physique des particules (I.N.P.N.P.P)
Institut national de la propriété industrielle
Institut National de la Recherche Agronomique (I.N.R.A)
Institut National de la Recherche Pédagogique (I.N.R.P)
Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale (I.N.S.E.R.M)
Institut national d'histoire de l'art (I.N.H.A.)
Institut national de recherches archéologiques préventives
Institut National des Sciences de l'Univers
Institut National des Sports et de l'Education Physique
Institut national supérieur de formation et de recherche pour l'éducation des jeunes handicapés et les enseignements inadaptés
Instituts nationaux polytechniques
Instituts nationaux des sciences appliquées
Institut national de recherche en informatique et en automatique (INRIA)
Institut national de recherche sur les transports et leur sécurité (INRETS)
Institut de Recherche pour le Développement
Instituts régionaux d'administration
Institut des Sciences et des Industries du vivant et de l'environnement (Agro Paris Tech)
Institut supérieur de mécanique de Paris
Institut Universitaires de Formation des Maîtres
Musée de l'armée
Musée Gustave-Moreau
Musée national de la marine
Musée national J.-J.-Henner
Musée du Louvre
Musée du Quai Branly
Muséum National d'Histoire Naturelle
Musée Auguste-Rodin
Observatoire de Paris
Office français de protection des réfugiés et apatrides
Office National des Anciens Combattants et des Victimes de Guerre (ONAC)
Office national de la chasse et de la faune sauvage
Office National de l'eau et des milieux aquatiques
Office national d'information sur les enseignements et les professions (ONISEP)
Office universitaire et culturel français pour l'Algérie
Ordre national de la Légion d'honneur
Palais de la découverte
Parcs nationaux
Universités

4. Muud riigiasutused

Union des groupements d'achats publics (UGAP)
Agence Nationale pour l'emploi (A.N.P.E)

Caisse Nationale des Allocations Familiales (CNAF)

Caisse Nationale d'Assurance Maladie des Travailleurs Salariés (CNAMS)

Caisse Nationale d'Assurance-Vieillesse des Travailleurs Salariés (CNAVTS)

HORVAATIA

Hrvatski sabor

Predsjednik Republike Hrvatske

Ured predsjednika Republike Hrvatske

Ured predsjednika Republike Hrvatske po prestanku obnašanja dužnosti

Vlada Republike Hrvatske

uredi Vlade Republike Hrvatske

Ministarstvo gospodarstva

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije

Ministarstvo financija

Ministarstvo obrane

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova

Ministarstvo unutarnjih poslova

Ministarstvo pravosuđa

Ministarstvo uprave

Ministarstvo poduzetništva i obrta

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

Ministarstvo poljoprivrede

Ministarstvo turizma

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode

Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja

Ministarstvo branitelja

Ministarstvo socijalne politike i mladih

Ministarstvo zdravlja

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Ministarstvo kulture

državne upravne organizacije

uredi državne uprave u županijama

Ustavni sud Republike Hrvatske

Vrhovni sud Republike Hrvatske

sudovi

Državno sudbeno vijeće

državna odvjetništva

Državnoodvjetničko vijeće

pravobraniteljstva

Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave

Hrvatska narodna banka

državne agencije i uredi

Državni ured za reviziju

ITAALIA

Hankeid korraldavad asutused

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Ministero degli Affari Esteri

Ministero dell'Interno

Ministero della Giustizia e Uffici giudiziari (esclusi i giudici di pace)

Ministero della Difesa

Ministero dell'Economia e delle Finanze

Ministero dello Sviluppo Economico

Ministero delle Politiche Agricole, Alimentari e Forestali

Ministero dell'Ambiente, Tutela del Territorio e del Mare

Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti

Ministero del Lavoro, della Salute e delle Politiche Sociali

Ministero dell'Istruzione, Università e Ricerca

Ministero per i Beni e le Attività culturali, comprensivo delle sue articolazioni periferiche

Muud riigiasutused

CONSIP (Concessionaria Servizi Informatici Pubblici)

KÜPROS

Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο

Γραφείο Συντονιστή Εναρμόνισης

Υπουργικό Συμβούλιο

Βουλή των Αντιπροσώπων

Δικαστική Υπηρεσία

Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας

Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως

Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού

Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου

Γραφείο Προγραμματισμού

Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας

Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Γραφείο Εφόρου Δημοσίων Ενισχύσεων

Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών

Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών

Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων

Υπουργείο Άμυνας

Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Τμήμα Γεωργίας

Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Τμήμα Δασών

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης

Μετεωρολογική Υπηρεσία

Τμήμα Αναδασμού

Υπηρεσία Μεταλλείων

Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών

Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών

Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

Αστυνομία

Πυροσβεστική Υπηρεσία Κύπρου

Τμήμα Φυλακών

Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Τμήμα Εργασίας

Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου

Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου

Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο

Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας

Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων

Υπουργείο Εσωτερικών

Επαρχιακές Διοικήσεις

Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως

Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μεταναστεύσεως

Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Πολιτική Άμυνα

Υπηρεσία Μέριμνας και Αποκαταστάσεων Εκτοπισθέντων

Υπηρεσία Ασύλου

Υπουργείο Εξωτερικών

Υπουργείο Οικονομικών

Τελωνεία

Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων

Στατιστική Υπηρεσία

Τμήμα Κρατικών Αγορών και Προμηθειών
Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού
Κυβερνητικό Τυπογραφείο
Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων
Τμήμα Δημοσίων Έργων
Τμήμα Αρχαιοτήτων
Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας
Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας
Τμήμα Οδικών Μεταφορών
Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών
Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών
Υπουργείο Υγείας
Φαρμακευτικές Υπηρεσίες
Γενικό Χημείο
Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας
Οδοντιατρικές Υπηρεσίες
Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

LĀTI

Ministēriumi, eriūlesannetega ministēriumuide sekretariādi ja nende allasutused

Aizsardzības ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Ārlietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Bērnu un ģimenes lietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Ekonomikas ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Finanšu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Iekšlietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Izglītības un zinātnes ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Kultūras ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Labklājības ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Satiksmes ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Tieslietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Veselības ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Vides ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Zemkopības ministrija un tās padotībā esošās iestādes
Īpašu uzdevumu ministra sekretariāti un to padotībā esošās iestādes
Satversmes aizsardzības birojs

Muud riigiasutused

Augstākā tiesa
Centrālā vēlēšanu komisija

Finanšu un kapitāla tirgus komisija
Latvijas Banka
Prokuratūra un tās pārraudzībā esošās iestādes
Saeimas kanceleja un tās padotībā esošās iestādes
Satversmes tiesa
Valsts kanceleja un tās padotībā esošās iestādes
Valsts kontrole
Valsts prezidenta kanceleja
Tiesībsarga birojs
Nacionālā radio un televīzijas padome
Citas valsts iestādes, kuras nav ministriju padotībā (ministeeriumide alluvusse mittekuuluvad muud riigiasutused)

LEEDU

Prezidentūros kanceliarija

Seimo kanceliarija

Institutsioonid, millel on aruandekohustus parlamendi (Seimas) ees: Lietuvos mokslo taryba;
Seimo kontrolierių įstaiga;
Valstybės kontrolė;
Specialiųjų tyrimų tarnyba;
Valstybės saugumo departamentas;
Konkurencijos taryba;
Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras;
Vertybinių popierių komisija;
Ryšių reguliavimo tarnyba;
Nacionalinė sveikatos taryba;
Etninės kultūros globos taryba;
Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba;
Valstybinė kultūros paveldo komisija;
Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga;
Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija;
Valstybinė lietuvių kalbos komisija;
Vyriausioji rinkimų komisija;
Vyriausioji tarnybinės etikos komisija;
Žurnalistų etikos inspektorius tarnyba.

Vyriausybės kanceliarija

Institutsioonid, millel on aruandekohustus valitsuse (Vyriausybė) ees:

Ginklų fondas;
Informacinės visuomenės plėtros komitetas;
Kūno kultūros ir sporto departamentas;
Lietuvos archyvų departamentas;
Mokestinių ginčų komisija;
Statistikos departamentas;

Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas;
Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba;
Viešųjų pirkimų tarnyba;
Narkotikų kontrolės departamentas;
Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija;
Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija;
Valstybinė lošimų priežiūros komisija;
Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba;
Vyriausioji administracinių ginčų komisija;
Draudimo priežiūros komisija;
Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas;
Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centras.

Konstitucinis Teismas

Lietuvos bankas

Aplinkos ministerija

Keskkonnaministeriumi (Aplinkos ministerija) allasutused:

Generalinė miškų urėdija;
Lietuvos geologijos tarnyba;
Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba;
Lietuvos standartizacijos departamentas;
Nacionalinis akreditacijos biuras;
Valstybinė metrologijos tarnyba;
Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba;
Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija.

Finansų ministerija

Rahandusministeeriumi (Finansų ministerija) allasutused:

Muitinės departamentas;
Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba;
Valstybinė mokesčių inspekcija;
Finansų ministerijos mokymo centras.

Krašto apsaugos ministerija

Kaitseministeeriumi (Krašto apsaugos ministerija) allasutused:

Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas;
Centralizuota finansų ir turto tarnyba;
Karo prievolės administravimo tarnyba;
Krašto apsaugos archyvas;
Krizių valdymo centras;
Mobilizacijos departamentas;
Ryšių ir informacinių sistemų tarnyba;
Infrastruktūros plėtros departamentas;
Valstybinis pilietinio pasipriešinimo rengimo centras.

Lietuvos kariuomenė

Krašto apsaugos sistemos kariniai vienetai ir tarnybos

Kultūros ministerija

Kultuuriministeriumi (Kultūros ministerija) allasutused:

Kultūros paveldo departamentas;

Valstybinė kalbos inspekcija.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Sosiaalkindlustus- ja tööhõiveministeriumi (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) allasutused:

Garantinio fondo administracija;

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba;

Lietuvos darbo birža;

Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba;

Trišalės tarybos sekretoriatas;

Socialinių paslaugų priežiūros departamentas;

Darbo inspekcija;

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba;

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba;

Ginčų komisija;

Techninės pagalbos neįgaliesiems centras;

Neįgaliųjų reikalų departamentas.

Susisiekimo ministerija

Transpordi- ja sideministeriumi (Susisiekimo ministerija) allasutused:

Lietuvos automobilių kelių direkcija;

Valstybinė geležinkelio inspekcija;

Valstybinė kelių transporto inspekcija;

Pasienio kontrolės punktų direkcija.

Sveikatos apsaugos ministerija

Tervishoiuministeriumi (Sveikatos apsaugos ministerija) allasutused:

Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba;

Valstybinė ligonių kasa;

Valstybinė medicininio audito inspekcija;

Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba;

Valstybinė teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnyba;

Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba;

Farmacijos departamentas;

Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras;

Lietuvos bioetikos komitetas;

Radiacinės saugos centras.

Švietimo ir mokslo ministerija

Haridus- ja teadusministeeriumi (Švietimo ir mokslo ministerija) allasutused:

Nacionalinis egzaminų centras;

Studijų kokybės vertinimo centras.

Teisingumo ministerija

Justitiisministeeriumi (Teisingumo ministerija) allasutused:

Kalėjimų departamentas;

Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos taryba;

Europos teisės departamentas

Ūkio ministerija

Majandusministeeriumi (Ūkio ministerija) allasutused:

Įmonių bankroto valdymo departamentas;

Valstybinė energetikos inspekcija;

Valstybinė ne maisto produktų inspekcija;

Valstybinis turizmo departamentas.

Užsienio reikalų ministerija

Diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos užsienyje bei atstovybės prie tarptautinių organizacijų

Vidaus reikalų ministerija

Siseministeeriumi (Vidaus reikalų ministerija) allasutused:

Asmens dokumentų išrašymo centras;

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba;

Gyventojų registro tarnyba;

Policijos departamentas;

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas;

Turto valdymo ir ūkio departamentas;

Vadovybės apsaugos departamentas;

Valstybės sienos apsaugos tarnyba;

Valstybės tarnybos departamentas;

Informatikos ir ryšių departamentas;

Migracijos departamentas;

Sveikatos priežiūros tarnyba;

Bendrasis pagalbos centras.

Žemės ūkio ministerija

Pöllumajandusministeeriumi (Žemės ūkio ministerija) allasutused:

Nacionalinė mokėjimo agentūra;

Nacionalinė žemės tarnyba;

Valstybinė augalų apsaugos tarnyba;

Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba;

Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba;

Žuvininkystės departamentas

Teismai [kohtud]:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas;
Lietuvos apeliacinis teismas;
Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas;
apygardų teismai;
apygardų administraciniai teismai;
apylinkių teismai;
Nacionalinė teismų administracija

Generalinė prokuratūra

Muud avaliku halduse keskasutused (institucijas [institutsioonid], įstaigos [asutused], tarnybos [ametid]):

Aplinkos apsaugos agentūra;
Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija;
Aplinkos projektų valdymo agentūra;
Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnyba;
Miško sanitarinės apsaugos tarnyba;
Valstybinė miškotvarkos tarnyba;
Nacionalinis visuomenės sveikatos tyrimų centras;
Lietuvos aids centras;
Nacionalinis organų transplantacijos biuras;
Valstybinis patologijos centras;
Valstybinis psichikos sveikatos centras;
Lietuvos sveikatos informacijos centras;
Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centras;
Valstybinis aplinkos sveikatos centras;
Respublikinis mitybos centras;
Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės centras;
Trakų visuomenės sveikatos priežiūros ir specialistų tobulinimosi centras;
Visuomenės sveikatos ugdymo centras;
Muitinės kriminalinė tarnyba;
Muitinės informacinių sistemų centras;
Muitinės laboratorija;
Muitinės mokymo centras;
Valstybinis patentų biuras;
Lietuvos teismo ekspertizės centras;
Centrinė hipotekos įstaiga;
Lietuvos metrologijos inspekcija;
Civilinės aviacijos administracija;
Lietuvos saugios laivybos administracija;
Transporto investicijų direkcija;
Valstybinė vidaus vandenų laivybos inspekcija;
Pabėgėlių priėmimo centras

LUKSEMBURG

Ministère d'Etat

Ministère des Affaires Etrangères et de l'Immigration

Ministère de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement Rural

Ministère des Classes moyennes, du Tourisme et du Logement

Ministère de la Culture, de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche

Ministère de l'Economie et du Commerce extérieur

Ministère de l'Education nationale et de la Formation professionnelle

Ministère de l'Egalité des chances

Ministère de l'Environnement

Ministère de la Famille et de l'Intégration

Ministère des Finances

Ministère de la Fonction publique et de la Réforme administrative

Ministère de l'Intérieur et de l'Aménagement du territoire

Ministère de la Justice

Ministère de la Santé

Ministère de la Sécurité sociale

Ministère des Transports

Ministère du Travail et de l'Emploi

Ministère des Travaux publics

UNGARI

Egészségügyi Minisztérium

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

Honvédelmi Minisztérium

Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

Külgügyminisztérium

Miniszterelnöki Hivatal

Oktatási és Kulturális Minisztérium

Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium

Pénzügyminisztérium

Szociális és Munkügyi Minisztérium

Központi Szolgáltatási Főigazgatóság

MALTA

Uffiċċju tal-Prim Ministru (Office of the Prime Minister)

Ministeru għall-Familja u Solidarjeta' Soċjali (Ministry for the Family and Social Solidarity)

Ministeru ta' l-Edukazzjoni Zghazagh u Impjieg (Ministry for Education Youth and Employment)

Ministeru tal-Finanzi (Ministry of Finance)

Ministeru tar-Riżorsi u l-Infrastruttura (Ministry for Resources and Infrastructure)

Ministeru tat-Turizmu u Kultura (Ministry for Tourism and Culture)
Ministeru tal-Gustizzja u l-Intern (Ministry for Justice and Home Affairs)
Ministeru għall-Affarijiet Rurali u l-Ambjent (Ministry for Rural Affairs and the Environment)
Ministeru għal Ghawdex (Ministry for Gozo)
Ministeru tas-Saħħa, l-Anzjani u Kura fil-Kommunita' (Ministry of Health, the Elderly and Community Care)
Ministeru ta' l-Affarijiet Barranin (Ministry of Foreign Affairs)
Ministeru għall-Investimenti, Industrija u Teknologija ta' Informazzjoni (Ministry for Investment, Industry and Information Technology)
Ministeru għall-Kompetittivà u Komunikazzjoni (Ministry for Competitiveness and Communications)
Ministeru għall-Iżvilupp Urban u Toroq (Ministry for Urban Development and Roads)

MADALMAAD

Ministerie van Algemene Zaken

Bestuursdepartement
Bureau van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
Rijksvoorlichtingsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Bestuursdepartement
Centrale Archiefselectiedienst (CAS)
Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)
Agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR)
Agentschap Korps Landelijke Politiediensten

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Directoraat-generaal Regiobeleid en Consulaire Zaken (DGRC)
Directoraat-generaal Politieke Zaken (DGPZ)
Directoraat-generaal Internationale Samenwerking (DGIS)
Directoraat-generaal Europese Samenwerking (DGES)
Centrum tot Bevordering van de Import uit Ontwikkelingslanden (CBI)
Centrale diensten ressorterend onder S/PlvS (kantslerile ja aseksantslerile alluvad tugitalitused)
Buitenlandse Posten (ieder afzonderlijk)

Ministerie van Defensie (kaitseministeerium)

Bestuursdepartement
Commando Diensten Centra (CDC)
Defensie Telematica Organisatie (DTO)
Centrale directie van de Defensie Vastgoed Dienst
De afzonderlijke regionale directies van de Defensie Vastgoed Dienst
Defensie Materieel Organisatie (DMO)
Landelijk Bevoorradingsbedrijf van de Defensie Materieel Organisatie
Logistiek Centrum van de Defensie Materieel Organisatie
Marinebedrijf van de Defensie Materieel Organisatie
Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO)

Ministerie van Economische Zaken

Bestuursdepartement

Centraal Planbureau (CPB)

SenterNovem

Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)

Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa)

Economische Voorlichtingsdienst (EVD)

Agentschap Telecom

Kenniscentrum Professioneel & Innovatief Aanbesteden, Netwerk voor Overheidsopdrachtgevers (PIANOo)

Regiebureau Inkoop Rijksoverheid

Octrooiencentrum Nederland

Consumentenautoriteit

Ministerie van Financiën

Bestuursdepartement

Belastingdienst Automatiseringscentrum

Belastingdienst

de afzonderlijke Directies der Rijksbelastingen (Maksu- ja Tolliameti erinevad osakonnad kogu Madalmaades)

Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (sealhulgas Economische Controle dienst (ECD))

Belastingdienst Opleidingen

Dienst der Domeinen

Ministerie van Justitie

Bestuursdepartement

Dienst Justitiële Inrichtingen

Raad voor de Kinderbescherming

Centraal Justitie Incasso Bureau

Openbaar Ministerie

Immigratie en Naturalisatiedienst

Nederlands Forensisch Instituut

Dienst Terugkeer & Vertrek

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bestuursdepartement

Dienst Regelingen (DR)

Agentschap Plantenziektenkundige Dienst (PD)

Algemene Inspectiedienst (AID)

Dienst Landelijk Gebied (DLG)

Voedsel en Waren Autoriteit (VWA)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Bestuursdepartement

Inspectie van het Onderwijs

Erfgoedinspectie

Centrale Financiën Instellingen
Nationaal Archief
Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid
Onderwijsraad
Raad voor Cultuur
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Bestuursdepartement
Inspectie Werk en Inkomen
Agentschap SZW
Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Bestuursdepartement
Directoraat-Generaal Transport en Luchtvaart
Directoraat-generaal Personenvervoer
Directoraat-generaal Water
Centrale diensten (kesktalitused)
Shared services Organisatie Verkeer en Watersaat
Koninklijke Nederlandse Meteorologisch Instituut KNMI
Rijkswaterstaat, Bestuur
De afzonderlijke regionale Diensten van Rijkswaterstaat (Riiklike Ehitustööde ja Veemajanduse Peadirektoraadi kõik kohalikud talitused)
De afzonderlijke specialistische diensten van Rijkswaterstaat (Riiklike Ehitustööde ja Veemajanduse Peadirektoraadi kõik spetsialiseerunud talitused)
Adviesdienst Geo-Informatie en ICT
Adviesdienst Verkeer en Vervoer (AVV)
Bouwdienst
Corporate Dienst
Data ICT Dienst
Dienst Verkeer en Scheepvaart
Dienst Weg- en Waterbouwkunde (DWW)
Rijksinstituut voor Kunst en Zee (RIKZ)
Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA)
Waterdienst
Inspectie Verkeer en Waterstaat, Hoofddirectie
Port state Control
Directie Toezichtontwikkeling Communicatie en Onderzoek (TCO)
Toezichthouder Beheer Eenheid Lucht
Toezichthouder Beheer Eenheid Water
Toezichthouder Beheer Eenheid Land
Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Bestuursdepartement
Directoraat-generaal Wonen, Wijken en Integratie

Directoraat-generaal Ruimte
Directoraat-general Milieubeheer
Rijksgebouwendienst
VROM Inspectie
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Bestuursdepartement
Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren en Veterinaire Zaken
Inspectie Gezondheidszorg
Inspectie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming
Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieu (RIVM)
Sociaal en Cultureel Planbureau
Agentschap t.b.v. het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Raad van State
Algemene Rekenkamer
Nationale Ombudsman
Kanselarij der Nederlandse Orden
Kabinet der Koningin
Raad voor de rechtspraak en de Rechtbanken

AUSTRIA
Bundeskanzleramt
Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten
Bundesministerium für Finanzen
Bundesministerium für Gesundheit, Familie und Jugend
Bundesministerium für Inneres
Bundesministerium für Justiz
Bundesministerium für Landesverteidigung
Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft
Bundesministerium für Soziales und Konsumentenschutz
Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur
Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie
Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit
Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung
Österreichische Forschungs- und Prüfzentrum Arsenal Gesellschaft m.b.H
Bundesbeschaffung G.m.b.H
Bundesrechenzentrum G.m.b.H

POOLA
Kancelaria Prezydenta RP
Kancelaria Sejmu RP
Kancelaria Senatu RP

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Sąd Najwyższy
Naczelny Sąd Administracyjny
Wojewódzkie sądy administracyjne
Sądy powszechne — rejonowe, okręgowe i apelacyjne
Trybunał Konstytucyjny
Najwyższa Izba Kontroli
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Biuro Rzecznika Praw Dziecka
Biuro Ochrony Rządu
Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
Centralne Biuro Antykorupcyjne
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Ministerstwo Finansów
Ministerstwo Gospodarki
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Ministerstwo Edukacji Narodowej
Ministerstwo Obrony Narodowej
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Ministerstwo Skarbu Państwa
Ministerstwo Sprawiedliwości
Ministerstwo Infrastruktury
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Ministerstwo Środowiska
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Ministerstwo Zdrowia
Ministerstwo Sportu i Turystyki
Urząd Komitetu Integracji Europejskiej
Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
Urząd Regulacji Energetyki
Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych
Urząd Transportu Kolejowego
Urząd Dozoru Technicznego
Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych
Urząd do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców
Urząd Zamówień Publicznych
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Urząd Lotnictwa Cywilnego
Urząd Komunikacji Elektronicznej
Wyższy Urząd Górniczy
Główny Urząd Miar
Główny Urząd Geodezji i Kartografii
Główny Urząd Nadzoru Budowlanego
Główny Urząd Statystyczny
Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
Państwowa Komisja Wyborcza
Państwowa Inspekcja Pracy
Rządowe Centrum Legislacji
Narodowy Fundusz Zdrowia
Polska Akademia Nauk
Polskie Centrum Akredytacji
Polskie Centrum Badań i Certyfikacji
Polska Organizacja Turystyczna
Polski Komitet Normalizacyjny
Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Komisja Nadzoru Finansowego
Naczelną Dyрекcja Archiwów Państwowych
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
Generalna Dyрекcja Dróg Krajowych i Autostrad
Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
Komenda Główna Policji
Komenda Główna Straży Granicznej
Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
Główny Inspektorat Transportu Drogowego
Główny Inspektorat Farmaceutyczny
Główny Inspektorat Sanitarny
Główny Inspektorat Weterynarii
Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Agencja Wywiadu
Agencja Mienia Wojskowego
Wojskowa Agencja Mieszkaniowa
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
Agencja Rynku Rolnego
Agencja Nieruchomości Rolnych
Państwowa Agencja Atomistyki

Polska Agencja Żeglugi Powietrznej
Polska Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Agencja Rezerw Materiałowych
Narodowy Bank Polski
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Instytut Pamięi Narodowej — Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu
Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa
Służba Celną Rzeczypospolitej Polskiej
Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
Urzędy wojewódzkie
Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, jeśli ich organem założycielskim jest minister, centralny organ administracji rządowej lub wojewoda

PORTUGAL

Presidência do Conselho de Ministros
Ministério das Finanças e da Administração Pública
Ministério da Defesa Nacional
Ministério dos Negócios Estrangeiros
Ministério da Administração Interna
Ministério da Justiça
Ministério da Economia e da Inovação
Ministério da Agricultura, Desenvolvimento Rural e Pescas
Ministério da Educação
Ministério da Ciência, Tecnologia e do Ensino Superior
Ministério da Cultura
Ministério da Saúde
Ministério do Trabalho e da Solidariedade Social
Ministério das Obras Públicas, Transportes e Comunicações
Ministério do Ambiente, do Ordenamento do Território e do Desenvolvimento Regional
Presidência da República
Tribunal Constitucional
Tribunal de Contas
Provedoria de Justiça

RUMEENIA

Administrația Prezidențială
Senatul României
Camera Deputaților
Inalta Curte de Casație și Justiție
Curtea Constituțională
Consiliul Legislativ
Curtea de Conturi

Consiliul Superior al Magistraturii
Parchetul de pe lângă Inalta Curte de Casație și Justiție
Secretariatul General al Guvernului
Cancelaria primului ministru
Ministerul Afacerilor Externe
Ministerul Economiei și Finanțelor
Ministerul Justiției
Ministerul Apărării
Ministerul Internelor și Reformei Administrative
Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Sanse
Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale
Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
Ministerul Transporturilor
Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței
Ministerul Educației Cercetării și Tineretului
Ministerul Sănătății Publice
Ministerul Culturii și Cultelor
Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației
Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile
Serviciul Român de Informații
Serviciul de Informații Externe
Serviciul de Protecție și Pază
Serviciul de Telecomunicații Speciale
Consiliul Național al Audiovizualului
Consiliul Concurenței (CC)
Direcția Națională Anticorupție
Inspectoratul General de Poliție
Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice
Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor
Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC)
Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor
Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor
Autoritatea Navală Română
Autoritatea Feroviară Română
Autoritatea Rutieră Română
Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului
Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap
Autoritatea Națională pentru Turism
Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților
Autoritatea Națională pentru Tineret

Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică
Autoritatea Națională pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației
Autoritatea Națională pentru Serviciile Societății Informaționale
Autoritatea Electorală Permanente
Agenția pentru Strategii Guvernamentale
Agenția Națională a Medicamentului
Agenția Națională pentru Sport
Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
Agenția Națională de Reglementare în Domeniul Energiei
Agenția Română pentru Conservarea Energiei
Agenția Națională pentru Resurse Minerale
Agenția Română pentru Investiții Străine
Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperație
Agenția Națională a Funcționarilor Publici
Agenția Națională de Administrare Fiscală
Agenția de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială
Agenția Națională Anti-doping
Agenția Nucleară
Agenția Națională pentru Protecția Familiei
Agenția Națională pentru Egalitatea de Sanse între Bărbați și Femei
Agenția Națională pentru Protecția Mediului
Agenția națională Antidrog

SLOVEENIA

Predsednik Republike Slovenije
Državni zbor Republike Slovenije
Državni svet Republike Slovenije
Varuh človekovih pravic
Ustavno sodišče Republike Slovenije
Računsko sodišče Republike Slovenije
Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil
Slovenska akademija znanosti in umetnosti
Vladne službe
Ministrstvo za finance
Ministrstvo za notranje zadeve
Ministrstvo za zunanje zadeve
Ministrstvo za obrambo
Ministrstvo za pravosodje
Ministrstvo za gospodarstvo
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Ministrstvo za promet

Ministrstvo za okolje in prostor
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
Ministrstvo za zdravje
Ministrstvo za javno upravo
Ministrstvo za šolstvo in šport
Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo
Ministrstvo za kulturo
Vrhovno sodišče Republike Slovenije
višja sodišča
okrožna sodišča
okrajna sodišča
Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije
Okrožna državna tožilstva
Državno pravobranilstvo
Upravno sodišče Republike Slovenije
Višje delovno in socialno sodišče
delovna sodišča
Davčna uprava Republike Slovenije
Carinska uprava Republike Slovenije
Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja
Urad Republike Slovenije za nadzor prirejanja iger na srečo
Uprava Republike Slovenije za javna plačila
Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna
Policija
Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve
Generalštab Slovenske vojske
Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
Inšpektorat Republike Slovenije za obrambo
Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij
Urad Republike Slovenije za varstvo konkurence
Urad Republike Slovenije za varstvo potrošnikov
Tržni inšpektorat Republike Slovenije
Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino
Inšpektorat Republike Slovenije za elektronske komunikacije, elektronsko podpisovanje in pošto
Inšpektorat za energetiko in rudarstvo
Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano
Fitosanitarna uprava Republike Slovenije
Veterinarska uprava Republike Slovenije
Uprava Republike Slovenije za pomorstvo

Direkcija Republike Slovenije za caste
Prometni inšpektorat Republike Slovenije
Direkcija za vodenje investicij v javno železniško infrastrukturo
Agencija Republike Slovenije za okolje
Geodetska uprava Republike Slovenije
Uprava Republike Slovenije za jedrsko varstvo
Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor
Inšpektorat Republike Slovenije za delo
Zdravstveni inšpektorat
Urad Republike Slovenije za kemikalije
Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji
Urad Republike Slovenije za meroslovje
Urad za visoko šolstvo
Urad Republike Slovenije za mladino
Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport
Arhiv Republike Slovenije
Inšpektorat Republike Slovenije za kulturo in medije
Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije
Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije
Služba vlade za zakonodajo
Služba vlade za evropske zadeve
Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko
Urad vlade za komuniciranje
Urad za enake možnosti
Urad za verske skupnosti
Urad za narodnosti
Urad za makroekonomske analize in razvoj
Statistični urad Republike Slovenije
Slovenska obveščevalno-varnostna agencija
Protokol Republike Slovenije
Urad za varovanje tajnih podatkov
Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu
Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj
Informacijski pooblaščenec
Državna volilna komisija

SLOVAKKIA

Ministeeriumid ja muud keskvalitsusasutused, mida nimetatakse valitsuse tegevuse struktuuri ja keskvalitsuse haldusasutusi käsitlevas seaduses nr 575/2001 Coll., mida on täpsustatud hilisemates määrustes:

Kancelária Prezidenta Slovenskej republiky
Národná rada Slovenskej republiky
Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Ministerstvo financií Slovenskej republiky
Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky
Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
Úrad vlády Slovenskej republiky
Protimonopolný úrad Slovenskej republiky
Štatistický úrad Slovenskej republiky
Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky
Úrad pre verejné obstarávanie
Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky
Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky
Národný bezpečnostný úrad
Ústavný súd Slovenskej republiky
Najvyšší súd Slovenskej republiky
Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
Telekomunikačný úrad Slovenskej republiky
Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky
Úrad pre finančný trh
Úrad na ochranu osobných údajov
Kancelária verejného ochranu prav
SOOME
Oikeuskanslerinvirasto - Justitiekanslersämbetet
Liikenne- ja viestintäministeriö - Kommunikationsministeriet
Ajoneuvohallintokeskus AKE - Fordonsförvaltningscentralen AKE
Ilmailuhallinto - Luftfartsförvaltningen
Ilmatieteen laitos - Meteorologiska institutet
Merenkululaitos - Sjöfartsverket
Merentutkimuslaitos - Havsforskningsinstitutet

Ratahallintokeskus RHK - Banförvaltningscentralen RHK
Rautatievirasto - Järnvägsverket
Tiehallinto - Vägförvaltningen
Viestintävirasto - Kommunikationsverket
Maa- ja metsätalousministeriö - Jord- och skogsbruksministeriet
Elintarviketurvallisuusvirasto - Livsmedelssäkerhetsverket
Maanmittauslaitos - Lantmäteriverket
Maaseutuvirasto - Landsbygdsverket
Oikeusministeriö - Justitieministeriet
Tietosuojavaltuutetun toimisto - Dataombudsmannens byrå
Tuomioistuimet - Domstolar
Korkein oikeus - Högsta domstolen
Korkein hallinto-oikeus - Högsta förvaltningsdomstolen
Hovioikeudet - Hovrätter
Käräjäoikeudet - Tingsrätter
Hallinto-oikeudet - Förvaltningsdomstolar
Markkinaoikeus - Marknadsdomstolen
Työtuomioistuin - Arbetsdomstolen
Vakuutusosasto - Försäkringsdomstolen
Kuluttajariitalautakunta - Konsumenttvistenämnden
Vankeinhoitolaitos - Fängsväsendet
HEUNI - Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti - HEUNI - Europeiska institutet för kriminalpolitik, verksamt i anslutning till Förenta nationerna
Konkurssiassiamiehen toimisto - Konkursombudsmannens byrå
Kuluttajariitalautakunta - Konsumenttvistenämnden
Oikeushallinnon palvelukeskus - Justitieförvaltningens servicecentral
Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus - Justitieförvaltningens datateknikcentral
Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (Optula) - Rättspolitiska forskningsinstitutet
Oikeusrekisterikeskus - Rättsregistercentralen
Onnettomuustutkintakeskus - Centralen för undersökning av olyckor
Rikosseuraamusvirasto - Brottsförvaltningsverket
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus - Brottsförvaltningsrådets utbildningscentral
Riksentorjuntaneuvosto - Rådet för brottsförebyggande
Saamelaiskäräjät - Sametinget
Valtakunnansyyttäjänvirasto - Riksåklagarämbetet
Vankeinhoitolaitos - Fängsväsendet
Opetusministeriö - Undervisningsministeriet
Opetushallitus - Utbildningsstyrelsen
Valtion elokuvataarkastamo - Statens filmgranskningsbyrå
Puolustusministeriö - Försvarsministeriet
Puolustusvoimat - Försvarsmakten

Sisäasiainministeriö - Inrikesministeriet

Väestörekisterikeskus - Befolkningsregistercentralen

Keskusrikospoliisi - Centralkriminalpolisen

Liikkuva poliisi - Rörliga polisen

Rajavartiolaitos - Gränsbevakningsväsendet

Lääninhallitukset - Länstyrelserna

Suojelupoliisi - Skyddspolisen

Poliisiammattikorkeakoulu - Polisyrkeshögskolan

Poliisin tekniikkakeskus - Polisens teknikcentral

Poliisin tietohallintokeskus - Polisens datacentral

Helsingin kihlakunnan poliisilaitos - Polisrättningen i Helsingfors

Pelastusopisto - Räddningsverket

Hätäkeskuslaitos - Nödcentralverket

Maahanmuuttovirasto - Migrationsverket

Sisäasiainhallinnon palvelukeskus - Inrikesförvaltningens servicecentral

Sosiaali- ja terveysministeriö - Social- och hälsovårdsministeriet

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta - Besvärnämnden för utkomstskyddsärenden

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta - Besvärnämnden för socialtrygghet

Lääkelaitos - Läkemedelsverket

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus - Rättskyddscentralen för hälsovården

Säteilyturvakeskus - Strålsäkerhetscentralen

Kansanterveyslaitos - Folkhälsoinstitutet

Lääkehoidon kehittämiskeskus ROHTO - Utvecklingscentralen för läkemedelsbehandling

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus - Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes - Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes

Vakuutusvalvontavirasto - Försäkringsinspektionen

Työ- ja elinkeinoministeriö - Arbets- och näringsministeriet

Kuluttajavirasto - Konsumentverket

Kilpailuvirasto - Konkurrensverket

Patentti- ja rekisterihallitus - Patent- och registerstyrelsen

Valtakunnansovittelijain toimisto - Riksförlikningsmännens byrå

Valtion turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset - Statliga förläggningar för asylsökande

Energiamarkkinavirasto - Energimarknadsverket

Geologian tutkimuskeskus - Geologiska forskningscentralen

Huoltovarmuuskeskus - Försörjningsberedskapscentralen

Kuluttajatutkimuskeskus - Konsumentforskningscentralen

Matkailun edistämiskeskus (MEK) - Centralen för turistfrämjande

Mittatekniikan keskus (MIKES) - Mätteknikcentralen

Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus - Tekes - utvecklingscentralen för teknologi och innovationer

Turvatekniikan keskus (TUKES) - Säkerhetsteknikcentralen
Valtion teknillinen tutkimuskeskus (VTT) - Statens tekniska forskningscentral
Syrjintälautakunta - Nationella diskrimineringsnämnden
Työneuvosto - Arbetsrådet
Vähemmistövaltuutetun toimisto - Minoritetsombudsmannens byrå
Ulkoasiainministeriö - Utrikesministeriet
Valtioneuvoston kanslia - Statsrådets kansli
Valtiovarainministeriö - Finansministeriet
Valtiokonttori - Statskontoret
Verohallinto - Skatteförvaltningen
Tullilaitos - Tullverket
Tilastokeskus - Statistikcentralen
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus - Statens ekonomiska forskningscentral
Ympäristöministeriö - Miljöministeriet
Suomen ympäristökeskus - Finlands miljöcentral
Asumisen rahoitus- ja kehityskeskus - Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet
Valtiontalouden tarkastusvirasto - Statens revisionsverk

ROOTSI

A

Affärsverket svenska kraftnät
Akademien för de fria konsterna
Alkohol- och läkemedelssortiments-nämnden
Allmänna pensionsfonden
Allmänna reklamationsnämnden
Ambassader
Ansvarsnämnd, statens
Arbetsdomstolen
Arbetsförmedlingen
Arbetsgivarverk, statens
Arbetslivsinstitutet
Arbetsmiljöverket
Arkitekturmuseet
Arrendenämnder
Arvsfondsdelegationen
Arvsfondsdelegationen

B

Banverket
Barnombudsmannen
Beredning för utvärdering av medicinsk metodik, statens
Bergsstaten

Biografbyrå, statens

Biografiskt lexikon, svenskt

Birgittaskolan

Blekinge tekniska högskola

Bokföringsnämnden

Bolagsverket

Bostadsnämnd, statens

Bostadskreditnämnd, statens

Boverket

Brottsförebyggande rådet

Brottsoffermyndigheten

C

Centrala studiestödsnämnden

D

Danshögskolan

Datainspektionen

Departementen

Domstolsverket

Dramatiska institutet

E

Ekeskolan

Ekobrottsmyndigheten

Ekonomistyrningsverket

Ekonomiska rådet

Elsäkerhetsverket

Energimarknadsinspektionen

Energimyndighet, statens

EU/FoU-rådet

Exportkreditnämnden

Exportråd, Sveriges

F

Fastighetsmäklarnämnden

Fastighetsverk, statens

Fideikommissnämnden

Finansinspektionen

Finanspolitiska rådet

Finsk-svenska gränsälvscommissionen

Fiskeriverket

Flygmedicincentrum

Folkhälsoinstitut, statens

Fonden för fukt- och mögelskador

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas
Folke Bernadotte Akademin
Forskarskattenämnden
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap
Fortifikationsverket
Forum för levande historia
Försvarets materielverk
Försvarets radioanstalt
Försvarets underrättelsenämnd
Försvarshistoriska museer, statens
Försvarshögskolan
Försvarsmakten
Försäkringskassan

G

Gentekniknämnden
Geologiska undersökning
Geotekniska institut, statens
Giftinformationscentralen
Glesbygdsverket
Grafiska institutet och institutet för högre kommunikation- och reklamutbildning
Granskningsnämnden för radio och TV
Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar
Gymnastik- och Idrottshögskolan
Göteborgs universitet

H

Handelsflottans kultur- och fritidsråd
Handelsflottans pensionsanstalt
Handelssekreterare
Handelskamrar, auktoriserade
Handikappombudsmannen
Handikappråd, statens
Harpsunds nämnden
Haverikommission, statens
Historiska museer, statens
Hjälpmiddelsinstitutet
Hovrätterna
Hyresnämnder
Häktena
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd

Högskolan Dalarna

Högskolan i Borås

Högskolan i Gävle

Högskolan i Halmstad

Högskolan i Kalmar

Högskolan i Karlskrona/Ronneby

Högskolan i Kristianstad

Högskolan i Skövde

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla

Högskolan på Gotland

Högskolans avskiljandenämnd

Högskoleverket

Högsta domstolen

I

ILO kommittén

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Inspektionen för strategiska produkter

Institut för kommunikationsanalys, statens

Institut för psykosocial medicin, statens

Institut för särskilt utbildningsstöd, statens

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Institutet för rymdfysik

Institutet för tillväxtpolitiska studier

Institutionsstyrelse, statens

Insättningsgarantinämnden

Integrationsverket

Internationella programkontoret för utbildningsområdet

J

Jordbruksverk, statens

Justitiekanslern

Jämställdhetsombudsmannen

Jämställdhetsnämnden

Järnvägar, statens

Järnvägsstyrelsen

K

Kammarkollegiet

Kammarrätterna

Karlstads universitet

Karolinska Institutet

Kemikalieinspektionen

Kommerskollegium
Konjunkturinstitutet
Konkurrensverket
Konstfack
Konsthögskolan
Konstnärsnämnden
Konstråd, statens
Konsulat
Konsumentverket
Krigsvetenskapsakademin
Krigsförsäkringsnämnden
Kriminaltekniska laboratorium, statens
Kriminalvården
Krisberedskapsmyndigheten
Kristinaskolan
Kronofogdemyndigheten
Kulturråd, statens
Kungl. Biblioteket
Kungl. Konsthögskolan
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
Kungl. Tekniska högskolan
Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien
Kungl Vetenskapsakademin
Kustbevakningen
Kvalitets- och kompetensråd, statens
Kärnavfallsfondens styrelse

L

Lagrådet
Lantbruksuniversitet, Sveriges
Lantmäteriverket
Linköpings universitet
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet
Livsmedelsverk, statens
Livsmedelsekonomiska institutet
Ljud- och bildarkiv, statens
Lokala säkerhetsnämnderna vid kärnkraftverk
Lotteriinspektionen
Luftfartsverket
Luftfartsstyrelsen
Luleå tekniska universitet

Lunds universitet
Läkemedelsverket
Läkemedelsförmånsnämnden
Länsrätterna
Länsstyrelserna
Läraryhögskolan i Stockholm

M

Malmö högskola
Manillaskolan
Maritima muséer, statens
Marknadsdomstolen
Medlingsinstitutet
Meteorologiska och hydrologiska institut, Sveriges
Migrationsverket
Militärhögskolor
Mittuniversitetet
Moderna museet
Museer för världskultur, statens
Musikaliska Akademien
Musiksamlingar, statens
Myndigheten för handikappolitisk samordning
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor
Myndigheten för skolutveckling
Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning
Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning
Myndigheten för radio och tv
Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige
Mälardalens högskola

N

Nationalmuseum
Nationellt centrum för flexibelt lärande
Naturhistoriska riksmuseet
Naturvårdsverket
Nordiska Afrikainstitutet
Notarienämnden
Nämnd för arbetstagares uppfinningar, statens
Nämnden för statligt stöd till trossamfund
Nämnden för styrelserepresentationsfrågor
Nämnden mot diskriminering
Nämnden för elektronisk förvaltning

Nämnden för RH anpassad utbildning

Nämnden för hemslöjdsfrågor

O

Oljekrisnämnden

Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Operahögskolan i Stockholm

P

Patent- och registreringsverket

Patentbesvärsrätten

Pensionsverk, statens

Personregisternämnd statens, SPAR-nämnden

Pliktverk, Totalförsvarets

Polarforskningssekretariatet

Post- och telestyrelsen

Premiepensionsmyndigheten

Presstödsnämnden

R

Rederinämnden

Regeringskansliet

Regeringsrätten

Resegarantinämnden

Registernämnden

Revisorsnämnden

Riksantikvarieämbetet

Riksarkivet

Riksbanken

Riksdagsförvaltningen

Riksdagens ombudsmän

Riksdagens revisorer

Riksgäldskontoret

Rikshemvärnsrådet

Rikspolisstyrelsen

Riksrevisionen

Rikstrafiken

Riksutställningar, Stiftelsen

Riksvärderingsnämnden

Rymdstyrelsen

Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Räddningsverk, statens
Rättshjälpsmyndigheten
Rättshjälpsnämnden
Rättsmedicinalverket

S

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund
Sameskolstyrelsen och sameskolor
Sametinget
SIS, Standardiseringen i Sverige
Sjöfartsverket
Skatterättsnämnden
Skatteverket
Skaderegleringsnämnd, statens
Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor
Skogsstyrelsen
Skogsvårdsstyrelserna
Skogs och lantbruksakademien
Skolverk, statens
Skolväsendets överklagandenämnd
Smittskyddsinstitutet
Socialstyrelsen
Specialpedagogiska institutet
Specialskolmyndigheten
Språk- och folkminnesinstitutet
Sprängämnesinspektionen
Statistiska centralbyrån
Statskontoret
Stockholms universitet
Stockholms internationella miljöinstitut
Strålsäkerhetsmyndigheten
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, SIDA
Styrelsen för Samefonden
Styrelsen för psykologiskt försvar
Stängselnämnden
Svenska institutet
Svenska institutet för europapolitiska studier
Svenska ESF rådet
Svenska Uneskorådet
Svenska FAO kommittén
Svenska Språknämnden

Svenska Skeppshypotekskassan
Svenska institutet i Alexandria
Sveriges författarfond
Säkerhetspolisen
Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden
Södertörns högskola

T

Taltidningsnämnden
Talboks- och punktskriftsbiblioteket
Teaterhögskolan i Stockholm
Tingsrätterna
Tjänstepensions och grupplivnämnd, statens
Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet
Totalförsvarets forskningsinstitut
Totalförsvarets pliktverk
Tullverket
Turistdelegationen

U

Umeå universitet
Ungdomsstyrelsen
Uppsala universitet
Utlandslönenämnd, statens
Utlänningsnämnden
Utrikesförvaltningens antagningsnämnd
Utrikesnämnden
Utsädeskontroll, statens

V

Valideringsdelegationen
Valmyndigheten
Vatten- och avloppsnämnd, statens
Vattenöverdomstolen
Verket för förvaltningsutveckling
Verket för högskoleservice
Verket för innovationssystem (VINNOVA)
Verket för näringslivsutveckling (NUTEK)
Vetenskapsrådet
Veterinärmedicinska anstalt, statens
Veterinära ansvarsnämnden
Väg- och transportforskningsinstitut, statens

Vägverket

Vänerskolan

Växjö universitet

Växtingsnämnd, statens

Å

Åklagarmyndigheten

Åsbackaskolan

Ö

Örebro universitet

Örlogsmannasällskapet

Östervångsskolan

Överbefälhavaren

Överklagandenämnden för högskolan

Överklagandenämnden för nämndemanna-uppdrag

Överklagandenämnden för studiestöd

Överklagandenämnden för totalförsvaret

ÜHENDKUNINGRIIK

Cabinet Office

Office of the Parliamentary Counsel

Central Office of Information

Charity Commission

Crown Estate Commissioners (Vote Expenditure Only)

Crown Prosecution Service

Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform

Competition Commission

Gas and Electricity Consumers' Council

Office of Manpower Economics

Department for Children, Schools and Families

Department of Communities and Local Government

Rent Assessment Panels

Department for Culture, Media and Sport

British Library

British Museum

Commission for Architecture and the Built Environment

The Gambling Commission

Historic Buildings and Monuments Commission for England (English Heritage)

Imperial War Museum

Museums, Libraries and Archives Council

National Gallery

National Maritime Museum

National Portrait Gallery
Natural History Museum
Science Museum
Tate Gallery
Victoria and Albert Museum
Wallace Collection

Department for Environment, Food and Rural Affairs
Agricultural Dwelling House Advisory Committees
Agricultural Land Tribunals
Agricultural Wages Board and Committees
Cattle Breeding Centre
Countryside Agency
Plant Variety Rights Office
Royal Botanic Gardens, Kew
Royal Commission on Environmental Pollution

Department of Health
Dental Practice Board
National Health Service Strategic Health Authorities
NHS Trusts
Prescription Pricing Authority

Department for Innovation, Universities and Skills
Higher Education Funding Council for England
National Weights and Measures Laboratory
Patent Office

Department for International Development

Department of the Procurator General and Treasury Solicitor
Legal Secretariat to the Law Officers

Department for Transport
Maritime and Coastguard Agency

Department for Work and Pensions
Disability Living Allowance Advisory Board
Independent Tribunal Service
Medical Boards and Examining Medical Officers (War Pensions)
Occupational Pensions Regulatory Authority
Regional Medical Service
Social Security Advisory Committee

Export Credits Guarantee Department

Foreign and Commonwealth Office
Wilton Park Conference Centre

Government Actuary's Department
Government Communications Headquarters
Home Office
    HM Inspectorate of Constabulary
House of Commons
House of Lords
Ministry of Defence
    Defence Equipment & Support
    Meteorological Office
Ministry of Justice
    Boundary Commission for England
    Combined Tax Tribunal
    Council on Tribunals
    Court of Appeal - Criminal
    Employment Appeals Tribunal
    Employment Tribunals
    HMCS Regions, Crown, County and Combined Courts (England and Wales)
    Immigration Appellate Authorities
    Immigration Adjudicators
    Immigration Appeals Tribunal
    Lands Tribunal
    Law Commission
    Legal Aid Fund (England and Wales)
    Office of the Social Security Commissioners
    Parole Board and Local Review Committees
    Pensions Appeal Tribunals
    Public Trust Office
    Supreme Court Group (England and Wales)
    Transport Tribunal
The National Archives
National Audit Office
National Savings and Investments
National School of Government
Northern Ireland Assembly Commission
Northern Ireland Court Service
    Coroners Courts
    County Courts
    Court of Appeal and High Court of Justice in Northern Ireland
    Crown Court
    Enforcement of Judgements Office

Legal Aid Fund

Magistrates' Courts

Pensions Appeals Tribunals

Northern Ireland, Department for Employment and Learning

Northern Ireland, Department for Regional Development

Northern Ireland, Department for Social Development

Northern Ireland, Department of Agriculture and Rural Development

Northern Ireland, Department of Culture, Arts and Leisure

Northern Ireland, Department of Education

Northern Ireland, Department of Enterprise, Trade and Investment

Northern Ireland, Department of the Environment

Northern Ireland, Department of Finance and Personnel

Northern Ireland, Department of Health, Social Services and Public Safety

Northern Ireland, Office of the First Minister and Deputy First Minister

Northern Ireland Office

    Crown Solicitor's Office

    Department of the Director of Public Prosecutions for Northern Ireland

    Forensic Science Laboratory of Northern Ireland

    Office of the Chief Electoral Officer for Northern Ireland

    Police Service of Northern Ireland

    Probation Board for Northern Ireland

    State Pathologist Service

Office of Fair Trading

Office for National Statistics

    National Health Service Central Register

Office of the Parliamentary Commissioner for Administration and Health Service Commissioners

Paymaster General's Office

Postal Business of the Post Office

Privy Council Office

Public Record Office

HM Revenue and Customs

    The Revenue and Customs Prosecutions Office

Royal Hospital, Chelsea

Royal Mint

Rural Payments Agency

Scotland, Auditor-General

Scotland, Crown Office and Procurator Fiscal Service

Scotland, General Register Office

Scotland, Queen's and Lord Treasurer's Remembrancer

Scotland, Registers of Scotland

The Scotland Office

The Scottish Ministers

Architecture and Design Scotland

Crofters Commission

Deer Commission for Scotland

Lands Tribunal for Scotland

National Galleries of Scotland

National Library of Scotland

National Museums of Scotland

Royal Botanic Garden, Edinburgh

Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland

Scottish Further and Higher Education Funding Council

Scottish Law Commission

Community Health Partnerships

Special Health Boards

Health Boards

The Office of the Accountant of Court

High Court of Justiciary

Court of Session

HM Inspectorate of Constabulary

Parole Board for Scotland

Pensions Appeal Tribunals

Scottish Land Court

Sheriff Courts

Scottish Police Services Authority

Office of the Social Security Commissioners

The Private Rented Housing Panel and Private Rented Housing Committees

Keeper of the Records of Scotland

The Scottish Parliamentary Body Corporate

HM Treasury

Office of Government Commerce

United Kingdom Debt Management Office

The Wales Office (Office of the Secretary of State for Wales)

The Welsh Ministers

Higher Education Funding Council for Wales

Local Government Boundary Commission for Wales

The Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Wales

Valuation Tribunals (Wales)

Welsh National Health Service Trusts and Local Health Boards

Welsh Rent Assessment Panels

II LISA

ARTIKLI 2 LÕIKE 1 PUNKTI 6 ALAPUNKTIS A OSUTATUD TEGEVUSTE LOETELU

Juhul kui CPV ja NACE tõlgendamisel on erinevusi, kohaldatakse CPV nomenklatuuri.

NACE Rev. 1 (1)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
45			Ehitus	Käesolev jaotis hõlmab — uute hoonete ehitamist ja seonduvaid töid, ennis- tamist ja remonttöid	45000000
	45,1		Objekti etteval- mistamine		45100000
		45,11	Hoonete lammutamine ja lõhkumine; pinnasetööd	Käesolevasse klassi kuulub: — hoonete ja muude rajatiste lammutamine; — ehitusplatside puhastamine; — pinnasetööd: kaevetööd, tagasitäide, ehitusplatsi tasandamine ja profileerimine, kraavide kaevamine, kivide eemaldamine, lõhkamine jne; — ehitusplatsi ettevalmistamine kaevetöödeks: — kattekihi eemaldamine ja muud mineraalidega seotud ettevalmistustööd. Käesolevasse klassi kuulub veel: — ehitusplatsi kuivendamine; — põllumajandusmaa või metsa all oleva maa kuiven- damine	45110000
		45,12	Katsepuurimine ja läbindamine	Käesolevasse klassi kuulub: — katsepuurimine, katseläbindamine ja südamikpuu- rimine ehituslikel, geofüüsikalistel, geoloogilistel või muudel sellistel eesmärkidel. Käesolevasse klassi ei kuulu: — nafta- ja gaasipuuraukude puurimine, vt 11.20; — veekaevude puurimine, vt 45.25; — šahtide süvistamine, vt 45.25; — nafta- ja gaasiväljade uuring, geofüüsikaline, geolo- ogiline ja seismiline mõõdistamine, vt 74.20	45120000
	45,2		Hoonete või nende osade ehitamine; inse- nertehnilised rajatised		45200000

NACE Rev. 1 (¹)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,21	Hoonete üldehitus ja insener tehnilised tööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — iga tüüpi hoonete ehitamine; insener tehniliste rajatiste ehitamine; — sillad, kaasa arvatud tõstetud maanteed sillad, viaduktid, tunnelid ja metrood; — magistraalorustikud, magistraalside- ja elektriülekanaliinid; — linnatorustikud, linna side- ja elektriliinid; — abitööd linnades; — monteeritavate konstruktsioonide montaaž ja püstitamine objektidel. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nafta ja gaasi toomisega kaasnevad tegevused, vt 11.20; — monteeritavate ehitiste püstitamine omavalmistatud osadest, mis pole betoonist, vt jaotised 20, 26 ja 28; — staadionite, ujumisbasseinide, võimlate, tenniseväljakute ja muude spordirajatiste, välja arvatud vastavate hoonete ehitamine, vt 45.23; — hoonete seadmestik, vt 45.3; — hoonete viimistlus, vt 45.4; — arhitektuurilised ja insener tehnilised tegevused, vt 74.20; — ehitustööde projektijuhtimine, vt 74.20 	<p>45210000</p> <p>välja arvatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 45213316 45220000 45231000 45232000
		45,22	Katusekatete ja -sõrestike ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — katuste tegemine; — katusekatete paigaldamine; — katuste hüdroisolatsioonitööd 	45261000
		45,23	Maanteed, teede, lennuväljade ja spordirajatiste ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — kiirteede, tänavate, maanteed ning teiste sõidukitele ja jalakäijatele mõeldud teede ehitamine; — raudteede ehitamine; — lennuväljaradade ehitamine; — staadionite, ujumisbasseinide, võimlate, tenniseväljakute ja muude spordirajatiste, välja arvatud vastavate hoonete ehitamine; — tee- ja autoparklate katetele märgistuse tegemine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — eelnev pinnase teisaldamine, vt 45.11 	<p>45212212 ja DA03</p> <p>45230000</p> <p>välja arvatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 45231000 – 45232000 – 45234115

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,24	Vesiehitiste ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — järgmiste ehitustööde tegemine: — veeteede, mere-, jõe- ja huvisadamate (marinade), lüüside jms ehitamine; — paisude ja tammide rajamine; — süvendustööd; — veealused tööd. 	45240000
		45,25	Teised eritöid hõlmavad ehitustööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — eri tüüpi hoonete ja rajatiste ehitamisel ette tulevad eritööd, mis nõuavad erioskusi või -vahendeid; — vundamentide rajamine, kaasa arvatud vaiade rammimine; — veekaevude puurimine ja ehitamine, šahtide süvistamine; — tööstuslike teraselementide paigaldamine; — terase painutamine; — müüriladumine; — tellingute ja töötasapindade paigaldamine ja lahtivõtmine koos rentimisega; — korstnate ja tööstuslike ahjude ehitamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — tellingute rentimine ilma paigalduse ja lahtivõtmiseta, vt 71.32 	45250000 45262000
	45,3		Hoonete sead-mestik		45300000

NACE Rev. 1 (*)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,31	Elektrijuhtmes- tiku ja furni- tuuri paigalda- mine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <p>järgmiste süsteemide ja seadmete paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse:</p> <ul style="list-style-type: none"> — elektrijuhtmestik ja furnituur; — telekommunikatsioonisüsteemid; — elektriküttesüsteemid; — eraantennid; — tulekahjualarmid; — turvahäiresüsteemid; — liftid ja eskalaatorid; — piksevardad jms 	<p>45213316</p> <p>45310000</p> <p>välja arvatud:</p> <p>– 45316000</p>
		45,32	Isolatsioonitööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <p>— soojus-, heli- ja vibratsiooniisolatsiooni paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse.</p> <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <p>— hüdroisolatsioonitööd, vt 45.22</p>	45320000
		45,33	Hoone torus- tikud	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <p>— järgmiste süsteemide ja seadmete paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse:</p> <ul style="list-style-type: none"> — torustikud ja sanitaarseadmed; — gaasiseadmed; — kütte-, ventilatsiooni-, jahutus- või kliimaseadmed ja lõõrid; — sprinklersüsteemid. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <p>— elektriküttesüsteemide paigaldus, vt 45.31</p>	45330000
		45,34	Muud seadmes- tikud	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — teede, raudteede, lennuväljade ja sadamate valgustus- ja signaalsüsteemide paigaldamine; — abiseadmete ja -detailide jms paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse 	<p>45234115</p> <p>45316000</p> <p>45340000</p>
	45,4		Hoonete viimistlus		45400000

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,41	Krohvimine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hoonete või muude rajatiste katmine seest ja väljast krohvi või stukk-krohviga ning krohviaiusvõrgu paigaldamine 	45410000
		45,42	Puitdetailide paigaldamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — puidust või teistest materjalidest valmisuste, akende ja nende raamide paigaldamine ning sisseehitatud köökide, treppide, poesiseseadete jms paigaldamine; — siseviimistlustööd, nagu lagede, puidust seinakatete, liigutatavate vaheseinte jms paigaldamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — parketi ja teiste puidust põrandakatete paigaldamine, vt 45.43 	45420000
		45,43	Põranda- ja seinakattematerjalide paigaldamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — järgmiste materjalide paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse: — keraamilised, betoonist või tahatud kivist seinavõi põrandaplaadid; — parkett ja teised puidust põrandakatted; vaibad ja linoleumpõrandakatted; — kaasa arvatud kummist ja plastikust põrandakatted; — terratso, marmorist, graniidist või kiltkivist põranda- või seinakatted; — tapeet 	45430000
		45,44	Värvimine ja klaasimine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hoonete värvimine seest ja väljast; — insener-tehniliste rajatiste värvimine; — klaasi, peeglite jms paigaldamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — akende paigaldamine, vt 45.42 	45440000

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,45	Muud viimistlustööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — erabasseinide paigaldamine; — hoonete välispindade puhastamine auru, liivapritsi vms abil; — muud hoonete lõpetamise või viimistlemise tööd. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hoonete ja teiste rajatiste seest puhastamine, vt 74.70 	45212212 ja DA04 45450000
	45,5		Ehitus- ja lammutusseadmete rent koos operaatoriga		45500000
		45,50	Ehitus- ja lammutusseadmete rent koos operaatoriga	<p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ehitus- ja lammutusmasinate ja seadmete rent ilma operaatorita, vt 71.32 	45500000

⁽¹⁾ Nõukogu 9. oktoobri 1990. aasta määrus (EMÜ) nr 3037/90 Euroopa Ühenduse majandustegevuse statistilise liigituse kohta (EÜT L 293, 24.10.1990, lk 1).

III LISA

ARTIKLI 4 PUNKTIS b OSUTATUD TOODETE LOETELU SESES AVALIKU SEKTORI HANKIJATE POOLT RIIGIKAITSE VALDKONNAS SÕLMITUD LEPINGUTEGA

Käesoleva direktiivi puhul on ainsana kohaldatav tekst, mis sisaldub WTO riigihankelepingu 1. lisa punktis 3, millel põhineb alljärgnev soovituslik loend.

Grupp 25	Sool, väävel, mullad ja kivimid, krohvimismaterjalid, lubi ja tsement
Grupp 26	Metallimaagid, räbu ja tuhk
Grupp 27	Mineraalkütused, mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused, bituumenained, mineraalvahad, välja arvatud: ex 27.10: spetsiaalsed mootorikütused
Grupp 28	Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised ja anorgaanilised ühendid, välja arvatud: ex 28.09: lõhkeained ex 28.13: lõhkeained ex 28.14: pisargaas ex 28.28: lõhkeained ex 28.32: lõhkeained ex 28.39: lõhkeained ex 28.50: mürgised tooted ex 28.51: mürgised tooted ex 28.54: lõhkeained
Grupp 29	Orgaanilised kemikaalid, välja arvatud: ex 29.03: lõhkeained ex 29.04: lõhkeained ex 29.07: lõhkeained ex 29.08: lõhkeained ex 29.11: lõhkeained ex 29.12: lõhkeained ex 29.13: mürgised tooted ex 29.14: mürgised tooted ex 29.15: mürgised tooted ex 29.21: mürgised tooted ex 29.22: mürgised tooted ex 29.23: mürgised tooted ex 29.26: lõhkeained ex 29.27: mürgised tooted ex 29.29: lõhkeained

Grupp 30	Farmaatsiatooted
Grupp 31	Väetised
Grupp 32	Park- ja värvainekstraktid, tanniinid ja nende derivaadid, pigmendid, värvained, värvid ja lakid, kitt, täiteained ja pahtlid, tindid
Grupp 33	Eeterlikud õlid ja resinoidid, parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid
Grupp 34	Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisvahad ja vahavalmistised, poleerimis- ja puhastusvahendid, küünlad jms tooted, voolimispastad ja stomatoloogiline vaha
Grupp 35	Valkained, liimid, ensüümid
Grupp 37	Foto- ja kinokaubad
Grupp 38	Mitmesugused keemiatooted, välja arvatud: ex 38.19: mürgised tooted
Grupp 39	Kunstvaigud ja plastmassid, tselluloosi estrid ja eetrid, eelnevatest valmistatud tooted, välja arvatud: ex 39.03: lõhkeained
Grupp 40	Kautšuk, sünteetiline kautšuk, faktised ja kummitooted, välja arvatud: ex 40.11: kuulikindlad rehvid
Grupp 41	Toornahad (v.a karusnahad) ja nahk
Grupp 42	Nahktooted, sadulsepatooted ja rakmed, reisirarbed, käekotid jms tooted; tooted loomasooltest (v.a jämesiidist)
Grupp 43	Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted
Grupp 44	Puit ja puittooted; puusüsi
Grupp 45	Kork ja korgist tooted
Grupp 46	Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted, korv- ja vitspunutised
Grupp 47	Paberi toorained
Grupp 48	Paber ja papp, paberimassist, paberist või papist tooted
Grupp 49	Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted, käsikirjad, masinakirjatekstid ning plaanid ja joonised
Grupp 65	Peakatted ja nende osad

Grupp 66	Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad, ratsapiitsad ja nende osad
Grupp 67	Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehislilled, tooted juustest
Grupp 68	Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted
Grupp 69	Keraamikatooted
Grupp 70	Klaas ja klaastooted
Grupp 71	Pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, väärismetallidega plakeeritud metallid, nendest valmistatud tooted; juveltoodete imitatsioonid
Grupp 73	Raud ja teras ja neist valmistatud tooted
Grupp 74	Vask ja vasktooted
Grupp 75	Nikkel ja nikkeltooted
Grupp 76	Alumiinium ja alumiiniumtooted
Grupp 77	Magneesium ja berüllium ja neist valmistatud tooted
Grupp 78	Plii ja pliitooted
Grupp 79	Tsink ja tsinktooted
Grupp 80	Tina ja tinatooted
Grupp 81	Muud metallurgias kasutatavad mitteväärismetallid ja tooted nendest
Grupp 82	Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid, nende osad, välja arvatud: ex 82.05: tööriistad ex 82.07: tööriistad, osad
Grupp 83	Mitmesugused mitteväärismetallist tooted
Grupp 84	Katlad, masinad ja mehaanilised seadmed, nende osad, välja arvatud: ex 84.06: mootorid ex 84.08: muud mootorid ex 84.45: seadmed ex 84.53: automaatsed andmetötlusseadmed ex 84.55: rubriiki nr 84.53 kuuluvate masinate osad ex 84.59: tuumareaktorid

Grupp 85	Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad, välja arvatud: ex 85.13: telekommunikatsiooniseadmed ex 85.15: ülekandeparatuur
Grupp 86	Raudtee- või trammivedurid, -veerem ning nende osad, raudtee- või trammiteseadmed ja -tarvikud, mitmesugused mehaanilised liikluskorraldusseadmed (mitte elektri jõul töötavad), välja arvatud: ex 86.02: elektrilised soomusvedurid ex 86.03: muud soomusvedurid ex 86.05: soomusvagunid ex 86.06: remondivagunid ex 86.07: vagunid
Grupp 87	Sõidukid, v.a raudtee- ja trammitseeveerem, ning nende osad, välja arvatud: ex 87.08: tankid ja muud soomukid ex 87.01: traktorid ex 87.02: sõjaväesõidukid ex 87.03: hooldeveokid ex 87.09: mootorrattad ex 87.14: järelkäru
Grupp 89	Laevad, paadid ja ujukonstruktsioonid, välja arvatud: ex 89.01A: sõjalaevad
Grupp 90	Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur, nende osad, välja arvatud: ex 90.05: binoklid ex 90.13: mitmesugused instrumendid, laserid ex 90.14: kaugusemõõtjad ex 90.28: elektrotehnilised ja elektroonika mõõteaparaadid ex 90.11: mikroskoobid ex 90.17: meditsiiniseadmed ex 90.18: mehhanoteraapilised seadmed ex 90.19: ortopeedilised abivahendid ex 90.20: röntgeniaparatuur
Grupp 91	Kellade tootmine

Grupp 92	Muusikariistad, heli salvestus- ja taasesitusseadmed, telepildi ja heli salvestus- ja taasesitusseadmed, nende osad ja tarvikud
Grupp 94	Mööbel ja mööblidetailid, madratsid, madratsialused, padjad ja muud täistopitud mööblilisandid, välja arvatud: ex 94.01A: õhusõidukite istmed
Grupp 95	Nikerdus- ja voolimismaterjalid ning neist valmistatud tooted
Grupp 96	Luuad, harjad, puudritupsud ja sõelad
Grupp 98	Mitmesugused tööstustooted

IV LISA

PAKKUMUSTE, OSALEMISTAOTLUSTE NING IDEEKONKURSSIDE KAVADE JA PROJEKTIDE ELEKTROONILISEKS VASTUVÕTMISEKS VAJALIKE VAHENDITE JA SEADMETEGA SEOTUD NÕUDED

Pakkumuste, osalemistaotluste ning ideekonkursside plaanide ja projektide elektrooniliseks vastuvõtmiseks mõeldud vahendite ja seadmete puhul tuleb tehniliste vahendite ja asjakohaste menetluste kaudu tagada vähemalt, et:

- a) pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise ning ideekonkursside plaanide ja projektide esitamise täpse aja ja kuupäeva saab kindlaks määrata;
- b) on võimalik tagada, et enne kehtestatud tähtaega ei ole kellelgi juurdepääsu eespool osutatud nõuete kohaselt edastatud andmetele;
- c) üksnes volitatud isikutel on võimalik määrata ja muuta saabunud andmete avamise kuupäeva;
- d) hankemenetluse või ideekonkursi eri etappide jooksul peab kõigile esitatud andmetele või osale neist olema võimalik juurde pääseda üksnes volitatud isikutel;
- e) üksnes volitatud isikud peavad võimaldama edastatud andmetele juurdepääsu ning alles pärast ette nähtud kuupäeva;
- f) kõnealuste nõuete kohaselt laekunud ja avatud andmetele on võimalik juurde pääseda ainult isikutel, keda on volitatud nendega tutvuma;
- g) kui punktides b, c, d, e ja f osutatud juurdepääsukeeldu või tingimusi rikutakse või püütakse rikkuda, siis on võimalik mõistliku kindlusega tagada, et rikkumine või selle katse on selgelt tuvastatav.

V LISA

EELTEATES SISALDUV TEAVE

A OSA

Teave, mis peab sisalduma eelteate avaliku sektori hankija profiilis avaldamise teates

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on või võib olla muu ühishankega.
4. CPV koodid.
5. Avaliku sektori hankija profiili internetiaadress (URL).
6. Eelteate avaliku sektori hankija profiilis avaldamise teate saatmise kuupäev.

B OSA

Teave, mis peab sisalduma eelteadetes

(millele on osutatud artiklis 48)

I. Igal juhul esitatav teave

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiranguteta ja otsene tasuta juurdepääs hankedokumentidele.

Kui piiramatu ja täielik otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.
3. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
4. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on või võib olla muu ühishankega.
5. CPV koodid, kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
6. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood. Kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
7. Hanke lühikirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus.
8. Kui teadet ei kasutata riigihanke väljakuulutamiseks, eelteates osutatud lepingu(te) hanketeate või hanketeadete avaldamise eeldatav kuupäev või eeldatavad kuupäevad.
9. Teate saatmise kuupäev.
10. Muu asjakohane teave.
11. Märge selle kohta, kas leping on hõlmatud WTO riigihankelepinguga.

II. Lisateave, mis esitatakse juhul, kui teadet kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks (artikli 48 lõige 2)

1. Märge selle kohta, et huvitatud ettevõtjad peavad avaliku sektori hankijale teatama oma huvist lepingu või lepingute suhtes.
2. Hankemenetluse liik (piiratud menetlus, kas on rakendatud dünaamilist hankesüsteemi, või konkurentsipõhine läbi-rääkimistega menetlus).
3. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
  - a) kasutusel on raamleping;
  - b) kasutusel on dünaamiline hankesüsteem.
4. Toodete tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg, niivõrd kui need on juba teada.
5. Osalemistingimused, niivõrd kui need on juba teada, sealhulgas:
  - a) vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;
  - b) vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja;
  - c) kvalifitseerimise tingimuste lühikirjeldus.
6. Pakkumuste hindamise kriteeriumite lühikirjeldus, niivõrd kui need on juba teada.
7. Lepingu(te) eeldatav kogumaksumus, niivõrd kui see on juba teada; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
8. Osalemishuvist teatamise tähtaeg.
9. Aadress, kuhu osalemishuvist tuleb teatada.
10. Keel või keeled, milles on lubatud esitada osalemistaotlusi või pakkumusi.
11. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
  - a) nõutakse/lubatakse pakkumuste või osalemistaotluste elektroonilist esitamist;
  - b) kasutatakse elektroonilisi tellimusi;
  - c) kasutatakse elektroonilist arveldamist;
  - d) lubatakse elektroonilisi makseid.
12. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
13. Vaidluste lahendamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave vaidluste lahendamise menetluse tähtaegade kohta või vajadusel selle talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbrid ning meiliaadress, kust sellist teavet võib saada.

C OSA

Hanketeates avaldatav teave

(millele on osutatud artiklis 49)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiranguteta ja otsene tasuta juurdepääs hankedokumentidele.

Kui piiramatu ja täielik otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.
3. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
4. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
5. CPV koodid; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
6. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekohta või teenuste osutamise kohta NUTSi kood, kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
7. Hanke lühikirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus. Kui riigihange on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta. Vajaduse korral kirjeldatakse valikuvõimalusi.
8. Lepingu(te) eeldatav suurusjärk; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
9. Märkida, kas alternatiivsed lahendused on või ei ole lubatud.
10. Asjade tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg, niivõrd kui see on juba teada.
  - a) Raamlepingu puhul raamlepingu kavandatav kehtivusaeg ja kui see on pikem kui neli aastat, vastavad põhjused; sõlmitavate lepingute maksumus või suurusjärk, sagedus, arv ja vajaduse korral osalevate ettevõtjate kavandatav maksimumarv, niivõrd kui need on juba teada.
  - b) Dünaamilise hankesüsteemi puhul märge selle süsteemi kavandatava kehtivusaja kohta; sõlmitavate lepingute maksumus või suurusjärk ja sagedus, niivõrd kui need on juba teada.
11. Osalemistingimused, sealhulgas:
  - a) vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;
  - b) vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja; viide asjaomastele õigus- või haldusnormidele;
  - c) ettevõtjate olukorda käsitlevate selliste kriteeriumite loetelu ja lühikirjeldus, mis võivad kaasa tuua menetlusest kõrvaldamise, ning kvalifitseerimise tingimuste loetelu ja lühikirjeldus; võimalikud miinimumnõuded; märge nõutava teabe kohta (ettevõtjate endi kinnitused, dokumendid).

12. Hankemenetluse liik; vajaduse korral kiirendatud menetluse kasutamise põhjused (avatud ja piiratud menetluse ja konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse korral).
13. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
  - a) kasutusel on raamleping;
  - b) kasutusel on dünaamiline hankesüsteem;
  - c) kasutusel on elektrooniline oksjon (avatud või piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse korral).
14. Kui leping jaotatakse osadeks, märkida, kas pakkumusi on võimalik teha ühe, mitme või kõikide osade kohta; märkida, kas on piiratud osade arvu, mille suhtes võib ühe pakkujaga lepingu sõlmida. Kui lepingut osadeks ei jaotata, märkida selle põhjused, välja arvatud juhul, kui see teave on esitatud üksikaruandes.
15. Piiratud menetluse, konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse korral, kui kasutatakse võimalust vähendada selliste taotlejate arvu, kellele tehakse ettepanek pakkumuste esitamiseks, läbirääkimisteks või dialoogis osalemiseks: taotlejate miinimum- ja vajaduse korral maksimumarv ning objektiivsed kriteeriumid taotlejate väljavalimiseks.
16. Konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse korral märkida, kas kasutatakse järjestikuste etappidena toimuvat menetlust, et vähendada järk-järgult lahenduste või pakkumuste arvu, mille suhtes jätkatakse kas arutelu või läbirääkimisi.
17. Vajadusel eritingimused, mida tuleb arvestada lepingu täitmisel.
18. Kriteeriumid, mille alusel leping või lepingud sõlmitakse. Majanduslikult soodsaima pakkumuse kriteeriumid ning nende suhteline osakaal tuleb märkida juhul, kui need ei ole esitatud kirjeldustes või võistleva dialoogi puhul kirjeldavas dokumendis, välja arvatud juhul, kui majanduslikult kõige soodsam pakkumine määratakse kindlaks üksnes hinna põhjal.
19. Pakkumuste (avatud menetluste korral) või osalemistaotluste (piiratud menetluste, konkurentsipõhiste läbirääkimistega menetluste, dünaamiliste hankesüsteemide, võistlevate dialoogide ja innovatsioonipartnerluste korral) laekumise tähtajad.
20. Aadress, kuhu taotlused või pakkumused tuleb esitada.
21. Avatud menetluste korral:
  - a) aeg, mille jooksul pakkuja peab säilitama oma pakkumuse;
  - b) pakkumuste avamise kuupäev, kellaeg ja koht;
  - c) isikud, kes võivad viibida pakkumuste avamise juures.
22. Keel või keeled, milles pakkumused või osalemistaotlused tuleb koostada.
23. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
  - a) lubatakse pakkumuste või osalemistaotluste elektroonilist esitamist;
  - b) kasutatakse elektroonilisi tellimusi;
  - c) kasutatakse elektroonilist arveldamist;
  - d) kasutatakse elektroonilisi makseid.

24. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
25. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja meiliaadress.
26. Teates kirjeldatud lepingu või lepingutega seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
27. Korduva menetluse korral edasiste teadete avaldamise eeldatav aeg.
28. Teate saatmise kuupäev.
29. Märge selle kohta, kas leping on hõlmatud WTO riigihankelepinguga.
30. Muu asjakohane teave.

D OSA

Lepingu sõlmimise teates avaldatav teave

(millele on osutatud artiklis 50)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
4. CPV koodid.
5. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
6. Hanke lühikirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus. Kui riigihange on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta. Vajaduse korral kirjeldatakse valikuvõimalusi.
7. Hankemenetluse liik; väljakuulutamisetähtaegidega menetluse puhul selle põhjendus.
8. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
  - a) kasutusel on raamleping;
  - b) kasutusel on dünaamiline hankesüsteem.
9. Artiklis 67 osutatud kriteeriumid, mida kasutati lepingu või lepingute sõlmimisel. Vajaduse korral märge selle kohta, kas korraldati elektrooniline oksjon (avatud või piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse puhul).
10. Lepingu (te) või raamlepingu(te) sõlmimise kuupäev pärast selle/nende sõlmimise kohta otsuse tegemist.
11. Iga lepingu sõlmimisega seoses saadud pakkumuste arv, sealhulgas:
  - a) väikestelt või keskmise suurusega ettevõtjatelt saadud pakkumuste arv;
  - b) teisest liikmesriigist või kolmandast riigist saadud pakkumuste arv;
  - c) elektrooniliselt saadud pakkumuste arv.

12. Iga lepingu kohta eduka(te) pakkuja(te) nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, sealhulgas:
  - a) teave selle kohta, kas edukas pakkuja on väike või keskmise suurusega ettevõtja;
  - b) teave selle kohta, kas leping sõlmiti ettevõtjate grupiga (ühisettevõtte, konsortsium või muu).
13. Väljavalitud pakkumuse (pakkumuste) maksumus või lepingu sõlmimiseks arvesse võetava kõrgeima ja madalaima hinnaga pakkumuse maksumus.
14. Vajaduse korral lepinguosa suurus ja maksumus, mille suhtes tõenäoliselt sõlmitakse allhankelepingud kolmandate isikutega.
15. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
16. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja meiliaadress.
17. Teates kirjeldatud lepingu või lepingutega seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
18. Teate saatmise kuupäev.
19. Muu asjakohane teave.

E OSA

Ideekonkursi teates avaldatav teave

(millele on osutatud artikli 79 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiranguteta ja otsene tasuta juurdepääs hankedokumentidele.

Kui piiramatu ja täielik otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.
3. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
4. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
5. CPV koodid; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
6. Projekti põhiomaduste kirjeldus.
7. Auhindade arv ja väärtus.
8. Ideekonkursi laad (avatud või piiratud).
9. Avatud ideekonkursi korral projektide esitamise tähtaeg.
10. Piiratud ideekonkursi korral:
  - a) osalejate kavandatav arv;
  - b) juba teadaolevate osalejate nimed, kui neid on;
  - c) osalejate valimise kriteeriumid;
  - d) osalemistaotluste esitamise tähtaeg.

11. Vajaduse korral märge selle kohta, kas osaleda võivad üksnes teatava kutseala esindajad.
12. Projektide hindamisel kasutatavad kriteeriumid.
13. Märge selle kohta, kas žürii otsus on avaliku sektori hankijale kohustuslik.
14. Kõigile osalejatele tehtavad maksed, kui selliseid makseid tehakse.
15. Märge selle kohta, kas pärast ideekonkursi lõppu võitjaga või võitjatega leping sõlmitakse või seda ei sõlmita.
16. Teate saatmise kuupäev.
17. Muu asjakohane teave.

F OSA

Teave, mis avaldatakse teates ideekonkursi tulemuste kohta

(millele on osutatud artikli 79 lõikes 2)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
4. CPV koodid.
5. Projekti põhiomaduste kirjeldus.
6. Auhindade väärtus.
7. Ideekonkursi laad (avatud või piiratud).
8. Projektide hindamisel kasutatud kriteeriumid.
9. Žürii otsuse kuupäev.
10. Osalejate arv:
  - a) VKEdest osalejate arv;
  - b) välismaiste osalejate arv.
11. Ideekonkursi võitja(te) nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress ning märge selle kohta, kas võitja on väike või keskmise suurusega ettevõtja.
12. Teave selle kohta, kas ideekonkurss on seotud Euroopa Liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
13. Teatega hõlmatud projekti(de)ga seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
14. Teate saatmise kuupäev.
15. Muu asjakohane teave.

G OSA

Teave, mis avaldatakse teates lepingu muutmise kohta selle kehtivuse ajal

(millele on osutatud artikli 72 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. CPV koodid.
3. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
4. Hanke kirjeldus enne ja pärast muutmist: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus.
5. Vajaduse korral muudatusest tulenev maksumuse suurenemine.
6. Nende asjaolude kirjeldus, mis tingisid muutmise.
7. Hankelepingu sõlmimise otsuse kuupäev.
8. Vajaduse korral uue ettevõtja või uute ettevõtjate nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress.
9. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
10. Järelevalveasutuse ning läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava asutuse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja meiliaadress.
11. Teatega hõlmatud lepingu(te)ga seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
12. Teate saatmise kuupäev.
13. Muu asjakohane teave.

H OSA

Sotsiaal- ja muude eriteenuste lepingute hanketeadetes avaldatav teave

(millele on osutatud artikli 75 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.
2. Ehitustööde puhul ehitustööde teostamise peamise koha NUTSi kood või asjade ja teenuste puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
3. Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas CPV nomenklatuuri koodid.
4. Osalemistingimused, sealhulgas:
  - vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on kaitstud tööhõive programmidele;
  - vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja.
5. Tähtaeg või tähtajad, mille jooksul tuleb avaliku sektori hankijaga osalemiseks ühendust võtta.
6. Kohaldatava hankemenetluse peamiste osade lühikirjeldus.

I OSA

Sotsiaal- ja muude eriteenuste lepingute eelteadetes avaldatav teave

(millele on osutatud artikli 75 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.
2. Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas lepingu kogumaksumus ja CPV nomenklatuuri koodid.
3. Järgmine teave, kui see on juba teada:
  - a) ehitustööde puhul ehitustööde tegemise peamise koha NUTSi kood või asjade ja teenuste puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood;
  - b) asjade tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg;
  - c) osalemistingimused, sealhulgas:
    - vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;
    - vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja;
  - d) kohaldatava hankemenetluse peamiste osade lühikirjeldus.
4. Märge selle kohta, et huvitatud ettevõtjad peavad avaliku sektori hankijale teatama oma huvist lepingu või lepingute suhtes, ning huvist teatamise tähtaeg ja aadress, kuhu teated huvi kohta tuleb saata.

J OSA

Sotsiaal- ja muude eriteenuste lepingu sõlmimise teadetes avaldatav teave

(millele on osutatud artikli 75 lõikes 2)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.
  2. Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas CPV koodid.
  3. Ehitustööde puhul ehitustööde tegemise peamise koha NUTSi kood või asjade ja teenuste puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
  4. Saadud pakkumuste arv.
  5. Hind või hinnavahe (minimaalne/maksimaalne).
  6. Iga lepingu puhul eduka ettevõtja või edukate ettevõtjate nimi, aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.
  7. Muu asjakohane teave.
-

VI LISA

TEAVE, MIS TULEB ESITADA ELEKTROONILISTE OKSJONITEGA SEOTUD HANKEDOKUMENTIDES

(artikli 35 lõige 4)

Kui avaliku sektori hankija on otsustanud korraldada elektroonilise oksjoni, peavad hankedokumendid sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- a) osad, mille maksumust elektrooniline oksjon käsitleb, tingimusel et kõnealused osad on kvantitatiivsed ning neid on võimalik väljendada arvudes või protsentides;
  - b) esitatava maksumuse võimalikud piirangud, mis tulenevad lepingu objektiga seotud kirjeldustest;
  - c) teave, mida pakujatele elektroonilise oksjoni käigus antakse, ning vajaduse korral teabe kättesaadavaks tegemise aeg;
  - d) asjakohane teave elektroonilise oksjoni pidamise korra kohta;
  - e) tingimused, mis võimaldavad pakujatel pakkumusi teha, eelkõige pakkumuste tegemisel nõutavad minimaalsed erinevused;
  - f) asjakohane teave kasutatavate elektrooniliste seadmete ning ühenduse korralduse ja ühenduse tehniliste kirjelduste kohta.
-

VII LISA

TEATAVATE TEHNILISTE KIRJELDUSTE MÄÄRATLUSED

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „tehniline kirjeldus”– üks järgmistest
  - a) ehitustööde hankelepingute puhul eelkõige hankedokumentides sisalduv tehniliste ettekirjutuste kogum, millega määratletakse materjali, toote või asja omadused, mis võimaldavad neid kasutada avaliku sektori hankija kavandatud viisil; nende omaduste hulka kuuluvad keskkonnoohutuse ja kliimanäitajad, universaalnõuetele (sealhulgas puudega inimeste juurdepääs) vastav projekt ja vastavushindamine, ekspluatatsioonilised näitajad, ohutus või mõõtmed, sealhulgas kvaliteedi tagamise kord, terminoloogia, sümbolid, katsetamine ja katsetamismeetodid, pakendamine, märgistus ja tähistus, kasutusjuhendid, tootmisprotsessid ja -meetodid ehitustööde olelusringi mis tahes etapi jaoks; ühtlasi hõlmavad nimetatud omadused ehitustööde projekti ja maksumusega seotud ettekirjutusi, samuti katsetamise, järelevalve ja vastuvõtmise tingimusi ning ehitamise meetodeid, tehnoloogiat ja kõiki muid tehnilisi tingimusi, mida avaliku sektori hankija võib kehtestada vastavalt üldistele või erinormidele, mis seonduvad valmistööde või nende puhul kasutatavate materjalide või nende osadega;
  - b) asjade või teenuste hankelepingute puhul kirjeldus dokumendis, millega määratakse kindlaks asja või teenuse nõutud omadused nagu kvaliteet, keskkonnoohutuse ja kliimanäitajad, universaalnõuetele (sealhulgas puudega inimeste juurdepääs) vastav projekt ja vastavushindamine, tõhusus- ja kasutusnäitajad, ohutus või mõõtmed, sealhulgas tootele esitatavad nõuded, mis puudutavad nime, mille all seda müüakse, terminoloogiat, sümboleid, katsetamist ja katsetamismeetodeid, pakendamist, märgistamist ja tähistamist, kasutusjuhendeid, tootmisprotsesse ja -meetodeid asja või teenuse olelusringi mis tahes etapis ning vastavuse hindamise kriteeriume;
- 2) „standard”– tunnustatud standardimisorgani poolt korduvaks või pidevaks kasutuseks vastuvõetud tehniline kirjeldus, mille järgimine ei ole kohustuslik ja mis kuulub ühte alljärgnevatest kategooriatest:
  - a) „rahvusvaheline standard”– mõne rahvusvahelise standardiorganisatsiooni vastu võetud ja avaldatud standard;
  - b) „Euroopa standard”– Euroopa standardiorganisatsiooni vastu võetud ja avaldatud standard;
  - c) „siseriiklik standard”– siseriikliku standardiorganisatsiooni vastu võetud ja avaldatud standard;
- 3) „Euroopa tehniline hinnang”– dokumenteeritud hinnang ehitustoote toimivuse kohta seoses selle põhiomadustega kooskõlas vastava Euroopa hindamisdokumendiga, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 305/2011⁽¹⁾ artikli 2 punktis 12;
- 4) „ühtne tehniline kirjeldus”– tehniline kirjeldus IKT valdkonnas, mis on kehtestatud kooskõlas määruse (EL) nr 1025/2012 artiklitega 13 ja 14;
- 5) „tehniline etalon”– Euroopa standardimisorganite iga toode peale Euroopa standardite, mis on välja lastud turuvajaduste muutumist arvestavas korras.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta määrus (EL) nr 305/2011, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 89/106/EMÜ (ELT L 88, 4.4.2011, lk 5).

VIII LISA

AVALDAMISEGA SEOTUD TINGIMUSED

1. Teadete avaldamine

Avaliku sektori hankijad peavad saatma artiklites 48, 49, 50, 75 ja 79 osutatud teated Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele ning need avaldatakse vastavalt järgmistele nõuetele.

Artiklites 48, 49, 50, 75 ja 79 osutatud teated avaldab Euroopa Liidu Väljaannete Talitus või avaliku sektori hankija, kui avaliku sektori hankija profiilis avaldatakse eelteade vastavalt artikli 48 lõikele 1.

Lisaks võivad avaliku sektori hankijad kõnealuse teabe avaldada internetis avaliku sektori hankija profiilis vastavalt punkti 2 alapunktile b.

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus annab avaliku sektori hankijale artikli 51 lõike 5 teises lõigus osutatud kinnituse.

2. Täiendava või lisateabe avaldamine

- a) Avaliku sektori hankijad avaldavad hankedokumendid täies mahus internetis, välja arvatud juhul, kui artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus on sätestatud teisiti.
- b) Avaliku sektori hankijaprofiil võib sisaldada artikli 48 lõikes 1 osutatud eelteateid, teavet käimasolevate ja kavandavate hankemenetluste kohta, sõlmitud riigihankelepingute ja tühistatud menetluste kohta ning igasugust muud kasulikku üldteavet, näiteks kontaktaadressi, telefoni- ja faksinumbrit, posti- ja meiliaadressi. Hankijaprofiil võib samuti sisaldada artikli 52 kohaselt riiklikul tasandil avaldatud eelteateid, mida kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks.

3. Teadete elektrooniliselt saatmise vorm ja kord

Teate elektrooniliselt saatmise vorm ja kord, mille on kehtestanud komisjon, on kättesaadavad internetiaadressil <http://simap.europa.eu>

IX LISA

ARTIKLIGA 54 ETTE NÄHTUD PAKKUMUSE ESITAMISE ETTEPANEKU, DIALOOGIS OSALEMISE ETTEPANEKU VÕI HUVI KINNITAMISE ETTEPANEKU SISU

1. Artikliga 54 ette nähtud pakkumuse esitamise või dialoogis osalemise ettepanek peab sisaldama vähemalt järgmist:

- a) viide hanketeatele;
- b) pakkumuste laekumise tähtaeg, aadress, kuhu pakkumused tuleb saata, ning keel või keeled, milles pakkumused tuleb koostada;
- c) võistleva dialoogi puhul konsultatsioonide alustamise kuupäev ja koht ning keel või keeled, mida kasutatakse;
- d) viide mis tahes täiendavatele dokumentidele, mis tuleb esitada pakkuja esitatud kontrollitavate andmete tõendamiseks artiklite 59 ja 60 ning vajaduse korral artikli 62 kohaselt, või lisada nendes artiklites nimetatud teabele, ning artiklites 59, 60 ja 62 sätestatud tingimuste kohaselt;
- e) lepingute sõlmimise kriteeriumide suhteline osakaal või vajaduse korral ka kriteeriumid tähtsuse järjekorras, kui need ei ole esitatud hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus, tehnilistes kirjeldustes või kirjeldavas dokumendis.

Võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse alusel sõlmitud lepingute puhul ei esitata punktis b osutatud teavet dialoogis või läbirääkimistel osalemise ettepanekus, vaid see esitatakse pakkumuse esitamise ettepanekus.

2. Kui riigihange kuulutatakse välja eelteatega, teeb avaliku sektori hankija seejärel enne pakkujate või läbirääkimistes osalejate väljavalimist kõigile taotlejatele ettepaneku kinnitada oma huvi üksikasjaliku teabe alusel asjaomase lepingu kohta.

Kõnealune ettepanek sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) tellitavate ehitustööde, asjade või teenuste olemus ja kogus, sealhulgas kõik valikuvõimalused seoses täiendavate lepingutega ja võimaluse korral selliste valikuvõimaluste kasutamise eeldatav tähtaeg uuendatavate lepingute puhul ning võimaluse korral tulevaste hankekuulutuste eeldatavad avaldamiskuupäevad;
- b) menetluse liik: piiratud menetlus või konkurentsipõhine läbirääkimistega menetlus;
- c) vajaduse korral kuupäev, mil asjade tarnimine või ehitustööde tegemine või teenuste osutamine peaks algama või lõppema;
- d) kui elektroonilist juurdepääsu ei saa pakkuda, siis hankedokumentide taotluste esitamise aadress ja tähtaeg ning keel või keeled, milles need tuleb koostada;
- e) lepingut sõlmida kavatseva avaliku sektori hankija aadress;
- f) majanduslikud ja tehnilised tingimused, finantstagatised ja ettevõtjalt nõutav teave;
- g) pakkumuste esitamise ettepaneku objektiks oleva lepingu vorm: ostmine, üürimine, rentimine või liisimine koos väljaostuvõimalusega või nende kombinatsioon, ning
- h) pakkumuste hindamise kriteeriumid ja nende suhtelised kaalud või vajaduse korral selliste kriteeriumide tähtsusejärjestus, kui seda teavet pole ära toodud eelteates või tehnilises kirjelduses või pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanekus.

X LISA

ARTIKLI 18 LÕIKES 2 OSUTATUD RAHVUSVAHELISTE SOTSIAALSETE JA KESKKONNAALASTE KONVENTSIONIDE LOEND

- ILO konventsioon nr 87 – ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon
  - ILO konventsioon nr 98 – organiseerumisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsioon
  - ILO konventsioon nr 29 – sunniviisilise või kohustusliku töö konventsioon
  - ILO konventsioon nr 105 – sunniviisilise töö kaotamise konventsioon
  - ILO konventsioon nr 138 – vanuse alampiiri konventsioon
  - ILO konventsioon nr 111 – (tööhõives ja töökohtadel) diskrimineerimise vastane konventsioon
  - ILO konventsioon nr 100 – võrdväärse töö eest mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise konventsioon
  - ILO konventsioon nr 182 – lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamise konventsioon
  - Osoonikihi kaitsmise Viini konventsioon ja osoonikihti kahandavate ainete Montreali protokoll
  - Ohtlike jäätmete riikidevahelise veo ja nende kõrvaldamise kontrolli Baseli konventsioon (Baseli konventsioon)
  - Orgaaniliste püüsaasteainete piiramise Stockholmi konventsioon
  - Teatavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiididega rahvusvaheliseks kauplemiseks nõusoleku saamise korda käsitlev Rotterdami konventsioon, 10. september 1998, ja selle kolm piirkondlikku protokoll
-

XI LISA

REGISTRID ⁽¹⁾

Liikmesriikide kutse- ja ärireestrivid ning vastavad kinnitused ja tõendid on järgmised:

- Belgia: „Registre du Commerce” / „Handelsregister” ja teenuste hankelepingute puhul „Ordres professionnels / Beroepsorden”;
- Bulgaaria: „Търговски регистър”;
- Tšehhi Vabariik: „obchodní rejstřík”;
- Taani: „Erhvervsstyrelsen”;
- Saksamaa: „Handelsregister”, „Handwerksrolle”, teenuste hankelepingute puhul „Vereinsregister”, „Partnerschaftsregister” ja „Mitgliedsverzeichnisse der Berufskammern der Länder”;
- Eesti: „Registrite ja Infosüsteemide Keskus”;
- Iirimaa: ettevõtjal võidakse paluda esitada tõend, mille on väljastanud „Registrar of Companies” või „Registrar of Friendly Societies”, või kui see ei ole võimalik, siis tõend selle kohta, et ettevõtja on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal riigis, kus on tema registreeritud asukoht, kindlaksmääratud kohas ja teatava ärinime all;
- Kreeka: ehitustööde hankelepingute puhul „Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων – ΜΕΕΠ” (keskkonna-, maakasutuse planeerimise ja riiklike ehitustööde ministeerium) (Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε); asjade hankelepingute puhul „Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο” ja „Μητρώο Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού”; teenuste hankelepingute puhul võidakse teenuse pakkuvalt nõuda, et ta esitaks notariaalselt kinnitatud tunnistuse, mis näitab, et antud isik on vande all tunnistanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal; kehtivates siseriiklikes õigusaktides sätestatud juhtudel I lisas osutatud uurimistegevusega seotud teenuste puhul: kutseregistrid „Μητρώο Μελετητών” ja „Μητρώο Γραφείων Μελετών”;
- Hispaania: „Registro Oficial de Empresas Clasificadas del Ministerio de Hacienda” ehitustööde ja teenuste hankelepingute puhul, ja asjade hankelepingute puhul „Registro Mercantil” või selles registreerimata isikute puhul tõend selle kohta, et asjaomane isik on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal;
- Prantsusmaa: „Registre du commerce et des sociétés” ja „Répertoire des métiers”;
- Horvaatia: „Sudski registar” ja „Obrtni registar” või mõnede tegevuste puhul tunnistus, mis kinnitab, et asjaomasel isikul on lubatud tegeleda asjaomase majandustegevusega või tegutseda asjaomasel ametis;
- Itaalia: „Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato”; asjade riigihankelepingute ja teenuste hankelepingute puhul ka „Registro delle commissioni provinciali per l'artigianato” või lisaks juba nimetatud registreeritud „Consiglio nazionale degli ordini professionali” teenuste hankelepingute puhul; lisaks juba nimetatud registreeritud „Albo nazionale dei gestori ambientali” ehitustööde ja teenuste hankelepingute puhul;
- Küpros: töövõtjal võidakse ehitustööde hankelepingute puhul paluda esitada tõend, mille on väljastanud „Council for the Registration and Audit of Civil Engineering and Building Contractors (Συμβούλιο Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων)” vastavalt tsiviilehitustööde registreerimise ja auditeerimise ning ehitustöövõtjate seadusele; asjade ja teenuste hankelepingute puhul võidakse tarnijal või teenuseosutajal paluda esitada tõend, mille on väljastanud „Εφορος Εταιρειών και Επίσημος Παραλήπτης” (ettevõtteregester ja ametlik vastuvõtja) või kui see ei ole võimalik, siis tõend, et ta on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal riigis, kus on tema registreeritud asukoht konkreetses kohas ja teatud ärinime all;
- Läti: „Uzņēmumu reģistrs”;
- Leedu: „Juridinių asmenų registras”;
- Luksemburg: „Registre aux firmes” ja „Rôle de la Chambre des métiers”;

⁽¹⁾ Artikli 58 lõike 2 tähenduses on kutse- ja ärireestrivid käesolevas lisas loetletud asutused ja kui siseriiklikul tasemel on tehtud muudatusi, siis asutused, millele siin loetletud on asendatud.

- Ungari: „Cégnyilvántartás”, „egyéni vállalkozók jegyzői nyilvántartása”, ja teenuste hankelepingute puhul teatavad „szakmai kamarák nyilvántartása” või mõne kutseala puhul tõend, et asjaomasel isikul on lubatud tegutseda äriettevõtluses või asjaomasel kutsealal;
  - Malta: ettevõtja esitab oma „numru ta’ registrazzjoni tat- Taxxa tal- Valur Miżjud (VAT) u n- numru tal-licenzja ta’ kummerc”, ning partnerite või äriühingute puhul Malta pädevate finantsasutuste väljastatud asjaomase registreerimisnumbri;
  - Madalmaad: „Handelsregister”;
  - Austria: „Firmenbuch”, „Gewerberegister”, „Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern”;
  - Poola: „Krajowy Rejestr Sądowy”;
  - Portugal: „Instituto da Construção e do Imobiliário” (INCI) ehitustööde hankelepingute puhul; „Registo Nacional das Pessoas Colectivas” asjade hankelepingute ja teenuste hankelepingute puhul;
  - Rumeenia: „Registrul Comerțului”;
  - Sloveenia: „sodni register” ja „obrtni register”;
  - Slovakkia: „Obchodný register”;
  - Soome: „Kaupparekisteri”/„Handelsregistret”;
  - Rootsi: „aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren”;
  - Ühendkuningriik: ettevõtjal võidakse paluda esitada tõend, mille on väljastanud „Registrar of Companies” ja mis tõendab, et ta on asutanud äriühingu või registreeritud ärireistris, või kui see ei ole võimalik, siis tõend selle kohta, et ta on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal riigis, kus on tema registreeritud asukoht, kindlaksmääratud kohas ja teatava ärinime all.
-

XII LISA

TÕENDID KVALIFITSEERIMISE TINGIMUSTE PUHUL

I osa: majanduslik ja finantsseisund

Ettevõtja majanduslikku ja finantsseisundit võib üldjuhul tõendada ühe või mitme järgmise dokumendiga:

- a) asjakohane pangaõiend või ametialase vastutuskindlustuse tõend, kui see on asjakohane;
- b) finantsaruanded või finantsaruannete väljavõtted, kui finantsaruannete avaldamine on ettevõtja asukohariigi õiguse alusel nõutav;
- c) ettevõtja üldine käibearuanne ja, kui see on asjakohane, lepinguga hõlmatud valdkonnas esineva käibe aruanne kõige rohkem viimase kolme majandusaasta jooksul, sõltuvalt ettevõtte asutamise või tema äritegevuse alguse kuupäevast, kui võrd sellised andmed käibe kohta on olemas.

II osa: tehniline suutlikkus

Ettevõtja tehnilist suutlikkust tõendavad dokumendid, millele on osutatud artiklis 58:

- a) järgmised loetelud:
  - i) maksimaalselt viimase viie aasta jooksul tehtud ehitustööde nimekiri, millele on lisatud tõendid tähtsamate tööde rahuldava teostamise ja tulemuste kohta. Piisava konkurentsitaseme tagamiseks võib avaliku sektori hankija vajaduse korral märkida, et arvesse võetakse tõendeid ka rohkem kui viie aasta eest tehtud asjaomaste ehitustööde kohta;
  - ii) maksimaalselt viimase kolme aasta jooksul tarnitud asjade või osutatud teenuste loetelu koos nende maksumuse, kuupäevade ja avalik-õiguslike või eraõiguslike saajatega. Piisava konkurentsitaseme tagamiseks võivad avaliku sektori hankijad vajaduse korral märkida, et arvesse võetakse tõendeid ka rohkem kui kolme aasta eest tehtud oluliste tarnete ja osutatud teenuste kohta;
- b) tehniliste töötajate või tehniliste üksuste, eelkõige kvaliteedikontrolli eest vastutavate isikute nimekiri sõltumata sellest, kas nad kuuluvad vahetult asjaomase ettevõtja koosseisu või mitte, ning ehitustööde riigihankelepingute puhul nende isikute nimekiri, kelle poole töövõtja võib pöörduda tööde tegemiseks;
- c) ettevõtja poolt kvaliteedi tagamiseks kasutatud tehniliste seadmete ja meetmete kirjeldus ning ettevõtja teadusuuringute vahendite kirjeldus;
- d) märke tarneahela juhtimise ja jälgimise süsteemide kohta, mida ettevõtja saab lepingu täitmisel kohaldada;
- e) kui tarnitavad tooted või osutatavad teenused on keerukad või erandjuhul eriotstarbelised, kontrollib kas avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankija nimel tegutsev tarnija või teenuseosutaja asukohariigi pädev asutus kokkuleppe kohaselt tarnija tootmisvõimalusi või teenuseosutaja tehnilist pädevust ning vajaduse korral talle kättesaadavaid teadusuuringute vahendeid ning kvaliteedi tagamiseks kasutatavaid meetmeid;
- f) teenuseosutaja või töövõtja või ettevõtte juhtkonna haridus ja kutsekvalifikatsioon, tingimusel et seda ei hinnata pakumuste hindamise kriteeriumina;
- g) märke keskkonnanjuhtimismeetmete kohta, mida ettevõtja saab lepingut täites kohaldada;
- h) tõend teenuseosutaja või töövõtja aasta keskmise töötajate ja juhtkonna liikmete arvu kohta viimase kolme aasta jooksul;
- i) dokumendid töövahendite, seadmete ja tehnilise varustuse kohta, mida teenuseosutaja või töövõtja saab lepingu täitmisel kasutada;
- j) märke selle kohta, kui suure lepinguosa suhtes kavatseb ettevõtja sõlmida allhankelepinguid;

k) tarnitavate toodete puhul:

- i) näidised, kirjeldused või fotod, mille autentsust tuleb avaliku sektori hankija nõudel tõendada;
  - ii) ametlike kontrolliasutuste või pädevaks tunnistatud ametite koostatud tõendid, mis kinnitavad toodete vastavust, viidates selgesti teatavatele tehnilistele kirjeldustele või standarditele.
-

XIII LISA

ARTIKLI 68 LÕIKES 3 OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOEND

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/33/EÜ

XIV LISA

ARTIKLIS 74 OSUTATUD TEENUSED

CPV kood	Kirjeldus
75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 [koduabipersonali pakkumisteenistus]; 79624000-4 [põetuspersonali pakkumise teenus] ja 79625000-1 [meditsiinipersonali pakkumise teenus] 85000000-9 kuni 85323000-9; 98133100-5, 98133000-4; 98200000-5, 98500000-8 [palgatöötajatega kodumajapidamised] ja 98513000-2 kuni 98514000-9 [tööjõuteenused kodumajapidamiste jaoks, personali vahendamise teenused kodumajapidamiste jaoks, bürootöötajad kodumajapidamiste jaoks, ajutine personal kodumajapidamiste jaoks, koduabiteenused ja koduteenused]	Tervishoiu- ja sotsiaalteenused ja nendega seotud teenused
85321000-5 ja 85322000-2, 75000000-6 [riigihaldus-, kaitse- ja sotsiaalkindlustusteenused], 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; 79995000-5 kuni 79995200-7; 80000000-4 [haridus- ja koolitusteenused] kuni 80660000-8; 92000000-1 kuni 92700000-8 79950000-8 [näituste, messide ja kongresside organiseerimise teenused], 79951000-5 [seminaride organiseerimise teenused], 79952000-2 [ürituste korraldamisega seotud teenused], 79952100-3 [kultuurisündmuste organiseerimise teenused], 79953000-9 [festivalide organiseerimise teenused], 79954000-6 [pidude organiseerimise teenused], 79955000-3 [moetenduste organiseerimise teenused], 79956000-0 [messide ja näituste organiseerimise teenused]	Administratiivsed sotsiaalteenused, hariduse, tervishoiu ja kultuuri haldusteenused
75300000-9	Kohustusliku sotsiaalkindlustuse teenused ⁽¹⁾
75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1	Sotsiaaltoetuste teenused
98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 ja 98130000-3	Muud ühiskondlikud, sotsiaal- ja isikuteenused, sealhulgas ametiühingute, poliitiliste organisatsioonide, noorteühenduste ja muude organisatsioonide teenused
98131000-0	Usuorganisatsioonide teenused
55100000-1 kuni 55410000-7; 55521000-8 kuni 55521200-0 [55521000-8 eramajapidamiste toitlustusteenused, 55521100-9 toiduvalmistamise ja selle tarbijale kohaletoomise teenused, 55521200-0 toidu kohaletoomise teenus] 55520000-1 toitlustusteenused, 55522000-5 transpordiettevõtete toitlustusteenused, 55523000-2 muude ettevõtete või asutuste toitlustusteenused, 55524000-9 kooli toitlustusteenused 55510000-8 sööklateenused, 55511000-5 söökla ja muude piiratud klientuuriga selvekohvikute teenused, 55512000-2 söökla haldamise teenused, 55523100-3 koolisöögiteenused	Hotelli- ja restoraniteenused
79100000-5 kuni 79140000-7; 75231100-5;	Õigusteenused, kui need ei ole artikli 10 punkti d kohaselt välja jäetud
75100000-7 kuni 75120000-3; 75123000-4; 75125000-8 kuni 75131000-3	Muud haldusteenused ja teenused valitsusele
75200000-8 kuni 75231000-4	Ühiskonnale pakutavad teenused

CPV kood	Kirjeldus
75231210-9 kuni 75231230-5; 75240000-0 kuni 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9	Vanglaga seotud teenused, avaliku turvalisuse ja päästeteenused, kui need ei ole artikli 10 punkti h kohaselt välja jäetud
79700000-1 kuni 79721000-4 [juurdlus- ja turvateenused, turvateenused, alarmjärelevalve teenused, valveteenused, järelevalveteenused, jälitusüsteemi teenused, põgenike jälitamisteenused, patrulliteenused, ametitõendite väljastamise teenused, juurdlusteenused ja detektiivibüroo teenused] 79722000-1 [grafoloogiateenused], 79723000-8 [jäätmete analüüsimise teenused]	Juurdlus- ja turvateenused
98900000-2 [eksterritoriaalsete organisatsioonide ja üksuste teenused] ja 98910000-5 [rahvusvaheliste organisatsioonide ja üksuste eriteenused]	Rahvusvahelised teenused
64000000-6 [posti- ja telekommunikatsiooniteenused], 64100000-7 [posti- ja kullerteenused], 64110000-0 [postiteenused], 64111000-7 [ajalehtede ja perioodikaga seotud postiteenused], 64112000-4 [kirjapostiteenused], 64113000-1 [pakipostiteenused], 64114000-8 [postkontori letiteenused], 64115000-5 [postkasti rentimine], 64116000-2 [nõudmiseni saadetiste postiteenused], 64122000-7 [kontorisisesed posti- ja käskjalateenused]	Postiteenused
50116510-9 [rehvide protekteerimine], 71550000-8 [sepateenused]	Mitmesugused teenused

(¹) Need teenused ei kuulu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui neid korraldatakse majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenustena. Liikmesriikidel on vabadus korraldada kohustuslike sotsiaalteenuste või muude teenuste osutamist üldhuviteenustena või majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenustena.

XV LISA

VASTAVUSTABEL

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 1 lõiked 1, 2, 4, 5 ja 6	—
Artikli 1 lõige 3	Artikkel 10
Artikli 2 lõike 1 punkt 1	Artikli 1 lõike 9 esimene lõik
Artikli 2 lõike 1 punkt 2	Artikli 7 punkt a
Artikli 2 lõike 1 punkt 3	—
Artikli 2 lõike 1 punkti 4 alapunkt a	Artikli 1 lõike 9 teise lõigu punkt a
Artikli 2 lõike 1 punkti 4 alapunkt b	Artikli 1 lõike 9 teise lõigu punkt b
Artikli 2 lõike 1 punkti 4 alapunkt c	Artikli 1 lõike 9 teise lõigu punkt c
Artikli 2 lõike 1 punkt 5	Artikli 1 lõike 2 punkt a
Artikli 2 lõike 1 punkt 6	Artikli 1 lõike 2 punkt b, esimene lause
Artikli 2 lõige 1 punkt 7	Artikli 1 lõike 2 punkt b, teine lause
Artikli 2 lõike 1 punkt 8	Artikli 1 lõike 2 punkt c
Artikli 2 lõike 1 punkt 9	Artikli 1 lõike 2 punkt d
Artikli 2 lõike 1 punkt 10	Artikli 1 lõike 8 teine lõik
Artikli 2 lõike 1 punkt 11	Artikli 1 lõike 8 kolmas lõik
Artikli 2 lõike 1 punkt 12	Artikli 1 lõike 8 kolmas lõik
Artikli 2 lõike 1 punkt 13	Artikli 23 lõige 1
Artikli 2 lõike 1 punkt 14	Artikli 1 lõige 10
Artikli 2 lõike 1 punkt 15	—
Artikli 2 lõike 1 punkt 16	Artikli 1 lõige 10
Artikli 2 lõike 1 punkt 17	—
Artikli 2 lõike 1 punkt 18	Artikli 1 lõige 12
Artikli 2 lõike 1 punkt 19	Artikli 1 lõige 13
Artikli 2 lõike 1 punkt 20	—
Artikli 2 lõike 1 punkt 21	Artikli 1 lõike 11 punkt e
Artikli 2 lõike 1 punkt 22	—

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 2 lõike 1 punkt 23	—
Artikli 2 lõike 1 punkt 24	—
Artikli 2 lõige 2	—
Artikli 3 lõige 1	—
Artikli 3 lõike 2 esimene lõik	—
Artikli 3 lõike 2 teine lõik	Artikkel 22; artikli 1 lõike 2 punkt d
Artikli 3 lõige 3	—
Artikli 3 lõige 4	—
Artikli 3 lõige 5	—
Artikli 3 lõige 6	—
Artikkel 4	Artiklid 7, 67
Artikli 5 lõige 1	Artikli 9 lõige 1
Artikli 5 lõige 2	—
Artikli 5 lõige 3	Artikli 9 lõige 3, artikli 9 lõige 7, teine lõik
Artikli 5 lõige 4	Artikli 9 lõige 2
Artikli 5 lõige 5	Artikli 9 lõige 9
Artikli 5 lõige 6	—
Artikli 5 lõige 7	Artikli 9 lõige 4
Artikli 5 lõige 8	Artikli 9 lõike 5 punkti a esimene lõik
Artikli 5 lõige 9	Artikli 9 lõike 5 punkti b esimene ja teine lõik
Artikli 5 lõige 10	Artikli 9 lõike 5 punkti a kolmas lõik Artikli 9 lõike 5 punkti b kolmas lõik
Artikli 5 lõige 11	Artikli 9 lõige 7
Artikli 5 lõige 12	Artikli 9 lõige 6
Artikli 5 lõige 13	Artikli 9 lõike 8 punkt a
Artikli 5 lõige 14	Artikli 9 lõike 8 punkt b
Artikli 6 lõiked 1–6	Artikli 78, artikli 79 lõike 2 punkt a
Artikli 6 lõige 7	Artikli 79 lõike 2 punkt d

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 7	Artikkel 12, artikli 68 punkt a
Artikli 8 esimene lõik	Artikkel 13, artikli 68 punkt b
Artikli 8 teine lõik	Artikli 1 lõige 15
Artikkel 9	Artikkel 15, artikli 68 punkt b
Artikli 10 punkt a	Artikli 16 punkt a
Artikli 10 punkt b	Artikli 16 punkt b
Artikli 10 punkt c	Artikli 16 punkt c
Artikli 10 punkt d	—
Artikli 10 punkt e	Artikli 16 punkt d
Artikli 10 punkt f	—
Artikli 10 punkt g	Artikli 16 punkt e
Artikli 10 punkt h	—
Artikli 10 punkt i	—
Artikli 10 punkt j	—
Artikkel 11	Artikkel 18
Artikkel 12	—
Artikli 13 esimene lõik	Artikli 8 esimene lõik
Artikli 13 teine lõik	Artikli 8 teine lõik
Artikkel 14	Artikli 16 punkt f
Artikli 15 lõiked 1 ja 2	Artikkel 10, artikkel 14, artikli 68 punkt b
Artikli 15 lõige 3	Artikkel 14, artikli 68 punkt b
Artikkel 16	—
Artikli 17 lõige 1	Artikli 10 teine lõik; direktiivi 2009/81/EÜ artikkel 12
Artikli 17 lõige 2	—
Artikli 18 lõige 1	Artikkel 2
Artikli 18 lõige 2	—
Artikli 19 lõige 1	Artikli 4 lõige 1
Artikli 19 lõiked 2 ja 3	Artikli 4 lõige 2
Artikli 20 lõige 1	Artikkel 19

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 20 lõige 2	Artikli 19 teine lõik
Artikli 21 lõige 1	Artikkel 6
Artikli 21 lõige 2	—
Artikli 22 lõige 1	Artikli 42 lõiked 1, 2 ja 4; artikli 71 lõige 1
Artikli 22 lõige 2	—
Artikli 22 lõige 3	Artikli 42 lõige 3, artikli 71 lõige 2
Artikli 22 lõige 4	—
Artikli 22 lõige 5	—
Artikli 22 lõige 6	Artikli 42 lõiked 5 ja 6, artikli 71 lõige 3
Artikli 22 lõike 7 esimene lõik	Artikli 79 lõike 2 punkt g
Artikli 22 lõike 7 teine ja kolmas lõik	—
Artikli 23 lõige 1	Artikli 1 lõike 14 esimene lõik
Artikli 23 lõige 2	Artikli 79 lõike 2 punktid e ja f
Artikkel 24	—
Artikkel 25	Artikkel 5
Artikli 26 lõige 1	Artikli 28 esimene lõik
Artikli 26 lõige 2	Artikli 28 teine lõik
Artikli 26 lõige 3	—
Artikli 26 lõige 4	Artikli 28 teine lõik, artikli 30 lõige 1
Artikli 26 lõike 5 esimene lõik	Artikli 35 lõige 2
Artikli 26 lõike 5 teine lõik	—
Artikli 26 lõige 6	Artikli 28 teine lõik
Artikli 27 lõike 1 esimene lõik	Artikli 27 lõike 1 teine ja kolmas lõik
Artikli 1 lõike 11 punkt a	Artikli 38 lõige 2
Artikli 27 lõige 2	Artikli 38 lõige 4
Artikli 27 lõige 3	—
Artikli 27 lõige 4	—
Artikli 28 lõige 1	Artikli 38 lõike 3 punkt a, artikli 1 lõike 11 punkt b

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 28 lõige 2	Artikli 1 lõike 11 punkt b, artikli 38 lõike 3 punkt b, artikli 44 lõike 3 esimene lause
Artikli 28 lõige 3	Artikli 38 lõige 4
Artikli 28 lõige 4	—
Artikli 28 lõige 5	—
Artikli 28 lõige 6	Artikli 38 lõige 8
Artikli 29 lõike 1 esimene lõik	Artikli 1 lõike 11 punkt d
Artikli 29 lõike 1 teine ja kolmas lõik	—
Artikli 29 lõike 1 neljas lõik	Artikli 38 lõike 3 punktid a ja b
Artikli 29 lõige 2	Artikli 1 lõike 11 punkt d, artikli 44 lõike 3 esimene lause
Artikli 29 lõige 3	Artikli 30 lõige 2
Artikli 29 lõige 4	—
Artikli 29 lõige 5	Artikli 30 lõige 3
Artikli 29 lõige 6	Artikli 30 lõige 4
Artikli 29 lõige 7	Artikli 30 lõige 2
Artikli 30 lõige 1	Artikli 1 lõike 11 punkt c, artikli 38 lõige 3; artikli 44 lõike 3 esimene lause
Artikli 30 lõige 2	Artikli 29 lõiked 2 ja 7
Artikli 30 lõige 3	Artikli 29 lõige 3
Artikli 30 lõige 4	Artikli 29 lõige 4
Artikli 30 lõige 5	Artikli 29 lõige 5
Artikli 30 lõige 6	Artikli 29 lõige 6
Artikli 30 lõige 7	Artikli 29 lõige 7
Artikli 30 lõige 8	Artikli 29 lõige 8
Artikkel 31	—
Artikli 32 lõige 1	Artikli 31 esimene lause
Artikli 32 lõike 2 punkt a	Artikli 31 punkti 1 alapunkt a
Artikli 32 lõike 2 punkt b	Artikli 31 punkti 1 alapunkt b
Artikli 32 lõike 2 punkt c	Artikli 31 punkti 1 alapunkt c
Artikli 32 lõike 3 punkt a	Artikli 31 punkti 2 alapunkt a

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 32 lõike 3 punkt b	Artikli 31 punkti 2 alapunkt b
Artikli 32 lõike 3 punkt c	Artikli 31 punkti 2 alapunkt c
Artikli 32 lõike 3 punkt d	Artikli 31 punkti 2 alapunkt d
Artikli 32 lõige 4	Artikli 31 punkt 3
Artikli 32 lõige 5	Artikli 31 punkti 4 alapunkt b
Artikli 33 lõige 1	Artikli 32 lõige 1, artikli 1 lõige 5; artikli 32 lõike 2 teine ja neljas lõik
Artikli 33 lõige 2	Artikli 32 lõike 2 teine ja kolmas lõik
Artikli 33 lõige 3	Artikli 32 lõige 3
Artikli 33 lõige 4	Artikli 32 lõige 4
Artikli 33 lõige 5	Artikli 32 lõige 4
Artikli 34 lõige 1	Artikli 33 lõige 1; artikli 1 lõige 6
Artikli 34 lõige 2	Artikli 33 lõige 2
Artikli 34 lõige 3	Artikli 33 lõige 2
Artikli 34 lõige 4	Artikli 33 lõige 3
Artikli 34 lõige 5	Artikli 33 lõige 4
Artikli 34 lõige 6	Artikli 33 lõige 6
Artikli 34 lõige 7	—
Artikli 34 lõige 8	—
Artikli 34 lõige 9	Artikli 33 lõike 7 kolmas lõik
Artikli 35 lõike 1 esimene lõik	Artikli 54 lõige 1
Artikli 35 lõike 1 teine ja kolmas lõik	Artikli 1 lõige 7
Artikli 35 lõige 2	Artikli 54 lõike 2 esimene ja teine lõik
Artikli 35 lõige 3	Artikli 54 lõike 2 kolmas lõik
Artikli 35 lõige 4	Artikli 54 lõige 3
Artikli 35 lõige 5	Artikli 54 lõige 4
Artikli 35 lõige 6	Artikli 54 lõige 5
Artikli 35 lõige 7	Artikli 54 lõige 6
Artikli 35 lõige 8	Artikli 54 lõige 7

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 35 lõige 9	Artikli 54 lõike 8 esimene lõik
Artikkel 36	—
Artikli 37 lõige 1	Artikli 11 lõige 1
Artikli 37 lõige 2	Artikli 11 lõige 2
Artikli 37 lõige 3	—
Artikli 37 lõige 4	Artikli 11 lõige 2
Artikkel 38	—
Artikkel 39	—
Artikkel 40	Põhjendus 8
Artikkel 41	—
Artikli 42 lõige 1	Artikli 23 lõige 1
Artikli 42 lõige 2	Artikli 23 lõige 2
Artikli 42 lõige 3	Artikli 23 lõige 3
Artikli 42 lõige 4	Artikli 23 lõige 8
Artikli 42 lõige 5	Artikli 23 lõike 4 esimene lõik
Artikli 42 lõige 6	Artikli 23 lõike 5 esimene ja teine lõik
Artikli 43 lõige 1	Artikli 23 lõige 6
Artikli 43 lõige 2	Artikli 23 lõike 6 esimene taane
Artikli 44 lõige 1	Artikli 23 lõike 4 teine lõik, lõike 5 teine ja kolmas lõik, lõike 6 teine lõik, lõige 7
Artikli 44 lõige 2	Artikli 23 lõike 4 esimene lõik, lõike 5 esimene lõik, lõike 6 esimene lõik
Artikli 44 lõige 3	—
Artikli 45 lõige 1	Artikli 24 lõiked 1 ja 2
Artikli 45 lõige 2	Artikli 24 lõige 3
Artikli 45 lõige 3	Artikli 24 lõige 4
Artikkel 46	—
Artikli 47 lõige 1	Artikli 38 lõige 1
Artikli 47 lõige 2	Artikli 38 lõige 7
Artikli 47 lõige 3	Artikli 38 lõige 7

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 48 lõige 1	Artikli 35 lõige 1, artikli 36 lõige 1
Artikli 48 lõige 2	—
Artikkel 49	Artikli 35 lõige 2; artikli 36 lõige 1
Artikli 50 lõiked 1–3	Artikli 35 lõike 4 esimene kuni kolmas lõik, artikli 36 lõige 1
Artikli 50 lõige 4	Artikli 35 lõike 4 viies lõik
Artikli 51 lõige 1	Artikli 36 lõige 1, artikli 79 lõike 1 punkt a
Artikli 51 lõige 2	Artikli 36 lõige 2
Artikli 51 lõige 2	Artikli 36 lõige 3 ja lõike 4 teine lõik
Artikli 51 lõige 3	Artikli 36 lõige 4
Artikli 51 lõige 4	—
Artikli 51 lõike 5 esimene lõik	Artikli 36 lõige 7
Artikli 51 lõike 5 teine lõik	Artikli 36 lõige 8
Artikli 51 lõige 6	Artikkel 37
Artikli 52 lõige 1	Artikli 36 lõike 5 esimene lõik
Artikli 52 lõiked 2 ja 3	Artikli 36 lõike 5 teine ja kolmas lõik
Artikli 53 lõige 1	Artikli 38 lõige 6
Artikli 53 lõige 2	Artikli 39 lõige 2
Artikli 54 lõige 1	Artikli 40 lõige 1
Artikli 54 lõige 2	Artikli 40 lõige 2
Artikli 55 lõige 1	Artikli 41 lõige 1
Artikli 55 lõige 2	Artikli 41 lõige 2
Artikli 55 lõige 3	Artikli 41 lõige 3
Artikli 56 lõike 1 esimene lõik	Artikli 44 lõige 1
Artikli 56 lõike 1 teine lõik	—
Artikli 56 lõige 2	—
Artikli 56 lõige 3	—
Artikli 56 lõige 4	—
Artikli 57 lõige 1	Artikli 45 lõige 1
Artikli 57 lõige 2	Artikli 45 lõike 2 punktid e ja f
Artikli 57 lõige 3	Artikli 45 lõike 1 teine lõik

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 57 lõige 4	Artikli 45 lõige 2
Artikli 57 lõige 5	—
Artikli 57 lõige 6	—
Artikli 57 lõige 7	Artikli 45 lõike 1 teine lõik ja lõike 2 teine lõik
Artikli 58 lõige 1	Artikli 44 lõige 1, lõike 2 esimene ja teine lõik
Artikli 58 lõige 2	Artikkel 46
Artikli 58 lõige 3	Artikkel 47
Artikli 58 lõige 4	Artikkel 48
Artikli 58 lõige 5	Artikli 44 lõige 2
Artikkel 59	—
Artikli 60 lõige 1	Artikli 47 lõiked 4–5, artikli 48 lõige 6
Artikli 60 lõige 2	Artikli 45 lõige 3
Artikli 60 lõiked 3 ja 4	Artikli 47 lõiked 1 ja 5, artikli 48 lõige 2
Artikli 60 lõige 5	—
Artikkel 61	—
Artikli 62 lõige 1	Artikkel 49
Artikli 62 lõige 2	Artikkel 50
Artikli 62 lõige 3	—
Artikli 63 lõige 1	Artikli 47 lõiked 2, 3; artikli 48 lõiked 3, 4
Artikli 63 lõige 2	—
Artikli 64 lõige 1	Artikli 52 lõige 1, artikli 52 lõige 7
Artikli 64 lõike 2 esimene lõik	Artikli 52 lõike 1 teine lõik
Artikli 64 lõike 2 teine lõik	Artikli 52 lõike 1 kolmas lõik
Artikli 64 lõige 3	Artikli 52 lõige 2
Artikli 64 lõige 4	Artikli 52 lõige 3
Artikli 64 lõike 5 esimene lõik	Artikli 52 lõike 4 esimene lõik
Artikli 64 lõike 5 teine lõik	Artikli 52 lõike 4 teine lõik
Artikli 64 lõike 6 esimene lõik	Artikli 52 lõike 5 esimene lõik
Artikli 64 lõike 6 teine lõik	Artikli 52 lõige 6

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 64 lõige 7	Artikli 52 lõike 5 teine lõik
Artikli 64 lõige 8	—
Artikkel 65	Artikli 44 lõige 3
Artikkel 66	Artikli 44 lõige 4
Artikli 67 lõige 1	Artikli 53 lõige 1
Artikli 67 lõige 2	Artikli 53 lõige 1
Artikli 67 lõige 3	—
Artikli 67 lõige 4	Põhjendus 1; põhjenduse 46 kolmas lõik
Artikli 67 lõige 5	Artikli 53 lõige 2
Artikkel 68	—
Artikli 69 lõige 1	Artikli 55 lõige 1
Artikli 69 lõike 2 punkt a	Artikli 55 lõike 1 teise lõigu punkt a
Artikli 69 lõike 2 punkt b	Artikli 55 lõike 1 teise lõigu punkt b
Artikli 69 lõike 2 punkt c	Artikli 55 lõike 1 teise lõigu punkt c
Artikli 69 lõike 2 punkt d	Artikli 55 lõike 1 teise lõigu punkt d
Artikli 69 lõike 2 punkt e	—
Artikli 69 lõike 2 punkt f	Artikli 55 lõike 1 teis lõigu punkt e
Artikli 69 lõike 3 esimene lõik	Artikli 55 lõige 2
Artikli 69 lõike 3 teine lõik	—
Artikli 69 lõige 4	Artikli 55 lõige 3
Artikli 69 lõige 5	—
Artikkel 70	Artikkel 26
Artikli 71 lõige 1	—
Artikli 71 lõige 2	Artikli 25 esimene lõik
Artikli 71 lõige 3	—
Artikli 71 lõige 4	Artikli 25 teine lõik
Artikli 71 lõiked 5–8	—
Artikkel 72	—
Artikkel 73	—

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 74	—
Artikkel 75	—
Artikkel 76	—
Artikkel 77	—
Artikkel 78	Artikli 67 lõige 2
Artikli 79 lõiked 1 ja 2	Artikli 69 lõiked 1–2
Artikli 79 lõige 3	Artikli 70 lõige 1; artikli 79 lõike 1 punkt a
Artikli 80 lõige 1	—
Artikli 80 lõige 2	Artikli 66 lõige 2
Artikli 80 lõige 3	Artikkel 72
Artikkel 81	Artikkel 73
Artikkel 82	Artikkel 74
Artikli 83 lõige 1	Artikli 81 esimene lõik
Artikli 83 lõiked 2–6	—
Artikkel 84	Artikkel 43
Artikkel 85	—
Artikkel 86	—
Artikkel 87	Artikli 77 lõiked 3 ja 4
Artikkel 88	Artikli 77 lõige 5
Artikli 89 lõiked 1 ja 2	Artikli 77 lõiked 1 ja 2
Artikli 89 lõige 3	—
Artikli 90 lõige 1	Artikli 80 lõike 1 esimene lõik
Artikli 90 lõiked 2–5	—
Artikli 90 lõige 6	Artikli 80 lõike 1 teine lõik
Artikkel 91	Artikkel 82
Artikkel 92	—
Artikkel 93	Artikkel 83
Artikkel 94	Artikkel 84
I lisa	IV lisa

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
II lisa	I lisa
III lisa	V lisa
—	III lisa
IV lisa punktid a–f	X lisa punktid b–h
IV lisa punkt g	—
V lisa A osa	—
V lisa B osa I jaotis	VII A lisa
V lisa B osa II jaotis	—
V lisa C osa	VII A lisa
V lisa D osa	VII A lisa
V lisa E osa	VII D lisa
V lisa F osa	VII D lisa
V lisa G osa	—
V lisa H osa	—
V lisa I osa	—
V lisa J osa	—
VI lisa	Artikli 54 lõike 3 punktid a–f
VII lisa	VI lisa
VIII lisa	VIII lisa
IX lisa punkt 1	Artikli 40 lõige 5
IX lisa punkt 2	—
X lisa	—
XI lisa	IX A, IX B, IX C lisa
XII lisa I osa	Artikli 47 lõige 1
XII lisa II osa	Artikli 48 lõige 2
XII lisa	—
XIV lisa	II lisa
XV lisa	XII lisa

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2014/25/EL,

26. veebruar 2014,

milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 53 lõiget 1, artiklit 62 ja artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni 27. juuni 2011. aasta töödokumendi „Hindamisaruanne – ELi riigihangetealaste õigusaktide mõju ja tõhusus” arvestades tundub asjakohane säilitada vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid käsitlevad eeskirjad, sest liikmesriikide ametiasutused saavad jätkuvalt mõjutada kõnealuste üksuste käitumist, sh osaledes nende kapitalis ja olles esindatud nende üksuste haldus-, juhtimis- ja järelevalveorganites. Teine põhjus, miks reguleerida jätkuvalt nendes sektorites tehtavaid riigihankeid, on nende turgude, kus nende sektorite ettevõtjad tegutsevad, suletud laad, mis on tingitud liikmesriikide antud erivõi ainuõigustest, mida rakendatakse kõnealust teenust pakkuvate võrkude varustamise, kättesaadavaks tegemise ja käitamise suhtes.

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 84.

⁽²⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 49.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2014. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 11. veebruari 2014. aasta otsus.

- (2) Et tagada vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihangete avatus konkurentsile, on soovitatav koostada sätted, millega kooskõlastatakse hankemenetlused teatavat maksumust ületavate hankelepingute puhul. Sellist kooskõlastamist on vaja selleks, et tagada Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) põhimõtete mõju, eriti kaupade vaba liikumine, asutamisvabadus ja teenuste osutamise vabadus ning nendest tulenevad põhimõtted, nagu võrdne kohtlemine, mittediskrimineerimine, vastastikune tunnustamine, proportsionaalsus ja läbipaistvus. Arvestades sellisest kooskõlastamisest puudutatud sektorite olemust, peaks hankemenetluste liidu tasandil kooskõlastamine, tagades nendest põhimõtetest kinnipidamise, moodustama heade äritavade raamistiku ja olema võimalikult paindlik.

- (3) Liidupoolset kooskõlastamist käivitavatest piirmäärdest allapoole jääva maksumusega riigihangete puhul on soovitatav pidada silmas Euroopa Liidu Kohtu praktikat ELi toimimise lepingu eeskirjade ja põhimõtete õige kohaldamise kohta.

- (4) Riigihanked täidavad väga olulist rolli komisjoni 3. märtsi 2010. aasta teatises „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” (aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020”), kuna need on üks turupõhistest vahenditest aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu toetamiseks ning aitavad samas tagada, et avaliku sektori rahalisi vahendeid kasutatakse kõige tõhusamalt. Seetõttu tuleks läbi vaadata ja ajakohastada praegu kehtivad riigihanke-eeskirjad, mis on vastu võetud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/17/EÜ ⁽⁴⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/18/EÜ ⁽⁵⁾ et suurendada avaliku sektori kulutuste tõhusust, hõlbustades eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) riigihangetes osalemist ning võimaldades hankijatel kasutada riigihankeid tulemuslikumalt ühiste ühiskondlike eesmärkide toetamiseks. Ka on vaja selgitada põhimõisteid ja -kontseptsioone, et suurendada õiguskindlust ja võtta arvesse Euroopa Liidu Kohtu asjakohase väljakujunenud kohtupraktika teatavaid asjakohaseid aspekte.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused (ELT L 134, 30.4.2004, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, 30.4.2004, lk 114).

- (5) Käesoleva direktiivi rakendamisel tuleks arvesse võtta ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, ⁽¹⁾ eelkõige sidevahendite valimisel ning tehniliste kirjelduste, pakkumuste hindamise kriteeriumide ja hankelepingu täitmise tingimuse osas.
- (6) On asjakohane, et riigihanke mõiste oleks võimalikult sarnane sellega, mida kohaldatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2014/24/EL, ⁽²⁾ võttes nõuetekohaselt arvesse käesoleva direktiiviga hõlmatud sektorite eripära.
- (7) Tuleks meelde tuletada, et käesolevas direktiivis ei kohustata liikmesriike mitte millegagi andma selliste teenuste osutamise ülesannet kolmandatele isikutele või sisse ostma selliste teenuste osutamist, mida nad soovivad ise osutada või korraldada muul viisil kui riigihankena käesoleva direktiivi tähenduses. Teenuste osutamine õigusnormide või töölepingute alusel ei peaks olema hõlmatud. Mõnes liikmesriigis võiks see olla näiteks teatavate teenuste osutamine kogukonnale, näiteks joogiveega varustamine.
- (8) Samuti on asjakohane meelde tuletada, et käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide sotsiaalkindlustust käsitlevaid õigusakte ega käsitleda avalik-õiguslikele või eraõiguslikele isikutele reserveeritud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste liberaliseerimist ega teenuseid osutavate avalik-õiguslike isikute erastamist
- Samuti tuleks meelde tuletada, et liikmesriikidel on vabadus korraldada kohustuslike sotsiaal- või muude teenuste, näiteks postiteenuste osutamist kas üldist majandushuvi pakkuvate teenuste või majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenuste osutamisenä või korraga mõlemat liiki teenuste osutamisenä. On asjakohane selgitada, et majandushuvi mittepakkuvad üldhuviteenused ei peaks kuuluma käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.
- (9) Lõpuks tuleks meelde tuletada, et käesolev direktiiv ei piira riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste vabadust määrata oma avaliku poliitika eesmärkide täitmiseks
- (10) Hankelepingut tuleks ehitustööde hankelepinguna käsitleda ainult juhul, kui hankelepingu ese hõlmab konkreetset I lisas loetletud töid, isegi juhul, kui hankelepinguga reguleeritakse kõnealusteks töödeks vajalike muude teenuste osutamist. Teenuste hankelepingud, eriti kinnisvarahaldusega seotud teenuste valdkonnas, võivad teataval tingimustel hõlmata ehitustöid. Asjaolu, et hankelepinguga hõlmatakse kõnealuseid ehitustöid, kuivõrd need on hankelepingu põhiesemega seotud või võivad sellest tuleneda või seda täiendada, ei anna siiski alust pidada teenuste hankelepingut ehitustööde hankelepinguks.
- Silmas pidades ehitustööde hankelepingute mitmekesisust, peaks võrgustiku sektori hankijatel olema siiski võimalus ette näha, kas ehitustööde projekteerimist ja tegemist käsitlevad hankelepingud sõlmitakse eraldi või ühiselt. Käesoleva direktiivi eesmärk ei ole teha ettekirjutusi hankelepingute ühiselt või eraldi sõlmimise kohta.
- (11) Ehitustöö tegemine vastavalt võrgustiku sektori hankija nõuetele eeldab, et kõnealune hankija on võtnud meetmeid ehitustöö liigi määratlemiseks või on vähemalt avaldanud otsustavat mõju selle projektile. See, kas töövõtja teeb kõik tööd või osa nendest ise või tagab tööde elluviimise muul viisil, ei tohiks mõjutada asjaomase hankelepingu liigitamist ehitustööde hankelepinguks, seni kuni töövõtjal on otsene või kaudne õiguslikult täitmisele pööratav kohustus tagada tööde tegemine.
- (12) Euroopa Liidu Kohtu praktikas on korduvalt analüüsitud mõistet „avaliku sektori hankija” ja eelkõige mõistet „avalik-õiguslik isik”. Selleks et selgitada, et käesoleva direktiivi isikuline kohaldamisala (*ratione personae*) peaks jääma muutumatuks, on asjakohane järgida määratlust, millest lähtus kohus, ja lisada teatavad kõnealusest kohtupraktikast tulenevad täpsustused, mis on olulised selle mõiste mõistmiseks, kavatsuseta muuta kohtupraktikas täpsustatud mõiste mõistmist.

⁽¹⁾ Heaks kiidetud nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsusega 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT L 23, 27.1.2010, lk 35).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 65).

- Selleks tuleks selgitada, et asutust, mis tegutseb tavapära-
rastes turutingimustes, püüab teenida kasumit ja kannab
oma tegevusega seotud kahju, ei tuleks käsitada avalik-
õigusliku isikuna, sest üldist huvi pakkuvaid vajadusi,
mille rahuldamiseks see asutus on loodud või mille rahul-
damine on tehtud talle ülesandeks, võib pidada olemuselt
tööstuslikuks või äriliseks. Sarnaselt on kohtupraktikas
käsitletud asjaomase asutuse rahastamisallikaga seotud
asjaolusid ning on muu hulgas selgitatud, et rahastamine
„suuremas osas” osutab suuremale osale kui pool ning et
selline rahastamine võib hõlmata kasutajate tehtavaid
makseid, mis kehtestatakse, mille suurus arvutatakse ja
mis kogutakse vastavalt avaliku õiguse normidele.
- (13) Segalepingute korral tuleks kohaldatavad eeskirjad
määrata kindlaks hankelepingu põhieseme alusel, kui
hankelepingu eri osad ei ole objektiivselt eraldatavad.
Seetõttu tuleks selgelt sätestada, kuidas võrgustiku sektori
hankijad peaksid määrama kindlaks, kas eri osad on eral-
datavad või mitte. Sellise selgitamise puhul tuleks lähtuda
Euroopa Liidu Kohtu asjaomasest praktikast. Eraldatavus
tuleks kindlaks määrata iga üksiku juhtumi korral, kui
võrgustiku sektori hankija väljendatud või eeldatav soov
käsitada segalepingu eri aspekte eraldamatuna ei ole
piisav, kuid sellele peaksid lisanduma objektiivsed tõen-
did, mille alusel saab seda soovi tõendada ja teha kindlaks
vajadus sõlmida ühtne hankeleping. Selline tõendatud
vajadus sõlmida ühtne hankeleping võiks näiteks esineda
ühe hoone ehitamise korral, mille üht osa hakkab kasu-
tama asjaomane võrgustiku sektori hankija otse ning teist
osa hakatakse haldama kontsessiooni alusel, näiteks
avaliku parkimisteenuse pakkumiseks. Tuleks selgitada,
et vajadus sõlmida ühtne hankeleping võib tuleneda nii
tehnilistest kui ka majanduslikest põhjustest.
- (14) Segalepingute korral, mille osad on eraldatavad, on
võrgustiku sektori hankijatel alati vabadus sõlmida eraldi
hankelepinguid segalepingu eraldi osade kohta. Sellisel
juhul tuleks iga eraldi osa suhtes kohaldatavad sätted
määrata kindlaks üksnes lähtuvalt selle konkreetse hanke-
lepingu omadustest. Teiselt poolt, kui võrgustiku sektori
hankijad otsustavad lisada riigihankesse muid elemente,
olenemata lisatud elementide maksumusest ja nende
suhtes muidu kohaldatavast õiguskorrast, peaks peamine
põhimõte olema, et kui hankeleping sõlmitakse eraldi
käsitletava direktiivi sätete kohaselt, siis tuleks käsitletava
direktiivi kohaldada jätkuvalt kogu segalepingu suhtes.
- (15) Ent segalepingute jaoks, mis sisaldavad kaitse- või julge-
olekuaspekte või ELi toimimise lepingu reguleerimisalasse
mittekuuluvaid osi, tuleks ette näha erisätted. Sellistel
juhtudel peaks olema võimalik käesolevat direktiivi
mitte kohaldada, tingimusel et ühtse hankelepingu sõlmi-
mine on objektiivsetel põhjustel õigustatud ning et otsust
sõlmida ühtne hankeleping ei tehta eesmärgiga arvata
hankelepingud välja käesoleva direktiivi või Euroopa
Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/81/EÜ⁽¹⁾ kohal-
damisest. Tuleks selgitada, et võrgustiku sektori hankijaid
ei tohiks takistada direktiivi 2009/81/EÜ asemel kohalda-
mast käesolevat direktiivi teatavate segalepingute suhtes.
- (16) Samuti võib hankelepinguid sõlmida mitmesuguste
selliste tegevuste nõuete täitmiseks, mis võivad kuuluda
erineva õigusrežiimi alla. Tuleks selgitada, et õigusrežiim,
mida rakendatakse eri tegevusi hõlmava ühtse hankele-
pingu puhul, peaks arvestama eeskirju, mida kohaldatakse
hankelepingu peamiseks eesmärgiks oleva tegevuse puhul.
Hankelepingu peamiseks eesmärgiks oleva tegevuse kind-
laksmääramine võib põhineda konkreetse hankelepingu
nõuete analüüsil, mille koostab võrgustiku sektori
hankija, et hinnata hankelepingu maksumust ja koostada
hankedokumendid. Teatavatel juhtudel, nagu ühe seadme
ostmine tegevusteks, mille puhul ei ole võimalik saada
taevet, mis võimaldaks hinnata, milline on nende kasu-
tusviiside suhteline sagedus, võib olla objektiivselt
võimatu määrata kindlaks, millise tegevuse jaoks see
hankeleping on peamiselt ette nähtud. Tuleks märkida,
milliseid eeskirju sellistel puhkudel kohaldatakse.
- (17) Tuleks selgitada, et mõistet „ettevõtja” tuleks tõlgendada
laialt nii, et see hõlmaks mis tahes isikuid ja/või üksusi,
kes pakuvad turul vastavalt ehitustööde tegemist, asju või
teenuseid, olenemata õiguslikust vormist, millena nad on
otsustanud tegutseda. Seega peaks ettevõtja mõiste
hõlmama äriühinguid, filiaale, tütarettevõtjaid, ühissete-
võtteid, ühistuid, aktsiaseltsi, era- või avalik-õiguslikke
üliskoole ja muud liiki üksusi, mis ei ole füüsilised isikuid,
olenemata sellest, kas nad on „juriidilised isikud” kõigis
aspektides.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv
2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeoleku-
valdkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja
teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiivi
2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

- (18) Tuleks selgitada, et ettevõtjate rühm, sealhulgas juhul, kui nad on kokku tulnud ajutise ühenduse vormis, võib osaleda hankemenetlustes, ilma et neil oleks vaja võtta mingit konkreetset õiguslikku vormi. Vajalikus ulatuses, näiteks juhul kui on nõutav solidaarvastutus, võib selline konkreetne juriidiline vorm olla vajalik siis, kui kõnealuse rühmaga sõlmitakse leping.

Samuti tuleks selgitada, et võrgustiku sektori hankijad peaksid saama selgelt sätestada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama käesolevas direktiivis sätestatud kvalifikatsiooni ja kvantitatiivsetele kvalifitseerimise tingimustele ja -nõuetele, mida nõutakse üksi osalevatelt ettevõtjatel.

Hankelepingute täitmine ettevõtjate rühmade poolt võib tingida vajaduse kehtestada selliseid tingimusi, mida ei kehtestata eraldiseisvate osalejate suhtes. Sellised tingimused, mis peaksid olema objektiivsetel alustel põhjendatavad ja proportsionaalsed, võiksid hõlmata näiteks hankemenetluse läbiviimiseks ühise esindaja või juhtiva partneri määramise nõudmist või nende ülesehituse kohta teabe esitamise nõudmist.

- (19) Et tagada turu tegelik avamine ja õiglane tasakaalustatus hanke-eeskirjade kohaldamisel vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris, on vaja, et hõlmatud üksused oleksid määratletud mingil muul alusel peale nende juriidilise staatuse. Seepärast tuleks tagada, et avalikus sektoris ja erasektoris tegutsevate võrgustiku sektori hankijate võrdse kohtlemise põhimõtet ei rikuta. ELi toimimise lepingu artikli 345 kohaselt on vaja ka tagada, et ei mõjutataks omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides.
- (20) Eri- või ainuõiguste mõiste on käesoleva direktiivi kohaldamisala määratlemisel kesksel kohal, kuna selliste üksuste suhtes, mis ei ole käesoleva direktiivi tähenduses avaliku sektori hankijad ega avalik-õiguslikud äriühingud, kohaldatakse direktiivi sätteid üksnes niivõrd, kui võrdnad teostavad selliste õiguste alusel mõnd direktiiviga hõlmatud tegevust. Seepärast on asjakohane selgitada, et õigusi, mis on antud objektiivsetel kriteeriumidel põhineva menetluse käigus eelkõige liidu õigusaktide kohaselt ja mille puhul on tagatud piisav avaldamine, ei käsitata käesoleva direktiivi kohaste eri- või ainuõigustena.

Kõnealuste õigusaktide hulka peaksid kuuluma Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/73/EÜ, ⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/72/EÜ, ⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/67/EÜ, ⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 94/22/EÜ ⁽⁴⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1370/2007 ⁽⁵⁾.

Tuleks samuti selgitada, et see õigusaktide loetelu ei ole täielik ning et mis tahes vormis õigusi, sh kontsessiooniga antud õigusi, mis on antud muude objektiivsetel kriteeriumidel põhinevate menetluste käigus ja mille puhul on tagatud piisav avaldamine, ei käsitata direktiivi *ratione personae* kohaldamisala määratlemisel erivõi ainuõigustena. Ainuõiguste mõistet tuleks samuti kasutada selle kindlakstegemisel, kas väljakuulutamiseta läbiraakimistega hankemenetluse kasutamine oleks õigustatud, kuna teatavate ainuõiguste kaitsmise tõttu saab ehitustöid, asju või teenuseid pakkuda üksnes konkreetne ettevõtja.

Pidades aga silmas nende sätete taga peituvat erinevat *ratio legis*t, tuleks selgitada, et ainuõiguste mõistel ei pea olema kahes kontekstis sama tähendus. Seega tuleks selgitada, et üksus, mis on objektiivsetel kriteeriumidel põhineva menetlusega, millele on tagatud piisav läbipaistvus, võinud ainuõiguse osutada teatavat teenust teatavas geograafilises piirkonnas, ei ole (kui tegemist on eraõigusliku isikuga) võrgustiku sektori hankija ise, ent on siiski ainus üksus, mis võiks osutada asjaomast teenust selles piirkonnas.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiiv 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (EÜT L 15, 21.1.1998, lk 14).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 1994. aasta direktiiv 94/22/EÜ ühenduse geoloogilise luure, uurimise ja tootmise lubade andmis- ning kasutamistingimuste kohta (EÜT L 164, 30.6.1994, lk 3).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).

- (21) Teatavad üksused tegelevad aktiivselt nii soojus- kui ka jahutusenergia tootmise, edastamise või jaotamisega. Võib esineda teatavat ebakindlust selle osas, milliseid eeskirju kohaldatakse vastavalt soojus- ja jahutusenergiaga seotud tegevustele. Seega tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijate, avalik-õiguslike äriühingute ning eraettevõtete suhtes, mis tegutsevad soojusenergia sektoris, kohaldatakse käesolevat direktiivi, kuid eraettevõtete puhul on lisatingimuseks see, et nad tegutsevad eri- või ainuõiguse alusel. Teisalt kohaldatakse jahutusenergia valdkonnas tegutsevatele avaliku sektori hankijate suhtes direktiivi 2014/24/EL eeskirju, samas avalik-õiguslike äriühingute ja eraettevõtete suhtes, olenemata sellest, kas viimased tegutsevad eri- või ainuõiguse alusel, hanke-eeskirju ei kohaldata. Lõpuks tuleks selgitada, et nii soojus- kui ka jahutusenergialepingute sõlmimise eesmärgil sõlmitavad hankelepingud tuleks läbi vaadata seoses mitmete tegevuste sooritamiseks kohaldatavate hankelepingute sättega, et teha kindlaks, milliseid hanke-eeskirju hankelepingute sõlmimisel kasutada, kui neid üldse kasutada.
- (22) Enne, kui kavandada jahutusenergia sektori direktiivide ja direktiivi 2014/24/EL kohaldamisalasse muudatusi, tuleks analüüsida nimetatud sektori olukorda, et saada piisavalt teavet, eelkõige konkurentsiolekord, piiriüleste riigihangete osakaalu ja sidusrühmade seisukohtade suhtes. Võttes arvesse, et kontsessioonide direktiivi ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/23/EL⁽¹⁾ kohaldamine käesolevale sektorile võib avaldada märkimisväärset mõju seoses turu avamisega, oleks kontsessioonide direktiivi 2014/23/EL mõju hindamisel asjakohane seda analüüsida.
- (23) Ilma et see laiendaks mingil moel direktiivi kohaldamisala, tuleks selgitada, et juhul, kui direktiivis osutatakse elektrienergiaga varustamisele, hõlmab direktiiv elektri tootmist, hulgimüüki ja jaemüüki.
- (24) Võrgustiku sektori hankijad, kes tegutsevad joogiveesektoris, võivad tegeleda ka muude veega seotud tegevustega, nt vesiehitusprojektide, niisutus- või kuivendustööde või reovee ärajuhtimise ja töötlemisega. Sel juhul peaks võrgustiku sektori hankijatel olema võimalik kohaldada käesoleva direktiiviga ette nähtud hankemenetlusi kõigi veega seotud tegevuste puhul, olenemata sellest milline veetsükli osa on hõlmatud. Ent asjade tarnimist hõlmavad hanke-eeskirjad ei ole asjakohased vee ostmiseks, kuna vett tuleb hankida selle kasutuskoha lähedal asuvatest allikatest.
- (25) On asjakohane jätta välja nafta ja maagaasi leiukohtade uurimiseks sõlmitavad riigihanked, kuna on korduvalt leitud, et kõnealuses sektoris on selline konkurentsipurve, et liidu hanke-eeskirjadega loodavat hankedistsipliini ei ole enam vaja. Kuna nafta ja gaasi ammutamine kuulub endiselt käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, võiks olla vaja teha vahet uuringute ja ammutamise vahel. Sellisel juhul tuleks leida, et „uuringud” hõlmab tegevust, mida viiakse läbi selleks, et kontrollida, kas teatavas piirkonnas on olemas naftat ja gaasi, ning kui on, siis kas seda kasutatakse kaubanduslikel eesmärkidel, samal ajal kui „ammutamine” peaks tähendama nafta ja gaasi „tootmist”. Kooskõlas väljakujunenud tavaga ühinemist hõlmavate juhtude puhul peaks „tootmine” hõlmama ka „arendustegevust”, st tulevaseks tootmiseks sobiva infrastruktuuri loomist (naftaplattformid, torustikud, terminalid jne).
- (26) Avaliku sektori hankijad peaksid kasutama kõiki siseriiklike õigusnormide kohaselt nende käsutuses olevaid võimalikke vahendeid, et hoida hankemenetlustes ära huvide konfliktidest tulenevad moonutused. See võiks hõlmata menetlusi huvide konfliktide tuvastamiseks, vältimiseks ja heastamiseks.
- (27) Nõukogu otsusega 94/800/EÜ,⁽²⁾ kiideti heaks Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankeid käsitlev leping (edaspidi „WTO riigihankeleping”). WTO riigihankelepingu eesmärk on luua hankelepingute mitmepoolne tasakaalustatud õiguste ja kohustuste raamistik, et liberaliseerida ja laiendada maailmakaubandust. WTO riigihankelepingu Euroopa Liitu käsitleva I liite 3., 4. ja 5. lisa ja üldiste märkuste, samuti teiste asjakohaste, liidu suhtes siduvate rahvusvaheliste kokkulepetega hõlmatud lepingute puhul peaksid võrgustiku hankijad täitma kõnealuste kokkulepetega sätestatud kohustusi, kohaldades käesolevat direktiivi kokkulepetega ühinenud kolmandate riikide ettevõtjate suhtes.
- (28) WTO riigihankelepingut kohaldatakse teatavat kõnealuses lepingus kindlaks määratud ja Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühikutes väljendatud maksumust ületavate hankelepingute suhtes. Käesoleva direktiiviga sätestatud piirmäärased tuleks kohandada nii, et need vastaksid

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsus 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1).

WTO riigihankelepingus sätestatud piirmäärade ekvivalendile eurodes. Samuti tuleks ette näha, et eurodes väljendatud piirmäärad vaadatakse teatavate ajavahemike järel läbi ja neid kohandatakse üksnes matemaatikatehte alusel euro väärtuse võimaliku kõikumise võrra eriarveldusühiku suhtes.

Peale nende perioodiliste matemaatiliste kohandamiste tuleks järgmises läbirääkimistevoorus analüüsida WTO riigihankelepingus kehtestatud piirmäärade suurendamist.

Selleks et vältida piirmäärade mitmekordistamist, on lisaks asjakohane kohaldada jätkuvalt samu piirmäärasid kõigi võrgustiku sektori hankijate suhtes, hoolimata sellest, millises sektoris nad tegutsevad, ilma et see mõjutaks liidu rahvusvahelisi kohustusi.

- (29) Tuleks selgelt sätestada, et hankelepingu maksumuse arvestamisel tuleb võtta arvesse kõiki nii võrgustiku sektori hankijalt kui ka kolmandatelt isikutelt saadud tulu.

Samuti tuleks selgelt sätestada, et piirmäärade arvestamiseks tuleks sarnaseid asju käsitada kui tooteid, mis on mõeldud samaks või sarnaseks otstarbeks, nagu näiteks erinevad toiduained või mitmesugused kontorid kasutatavad mööbliesemed. Üldjuhul pakub asjaomases valdkonnas tegutsev ettevõtja tõenäoliselt selliseid tooteid oma tavapärase tootevaliku hulgas.

- (30) Konkreetse hankemenetluse maksumuse hindamiseks tuleks selgitada, et riigihanke jaotamise põhjal peaks maksumuse hindamine olema lubatud ainult objektiivselt põhjendatud juhtudel. Näiteks võiks olla põhjendatud hankelepingu maksumuse hindamine võrgustiku sektori hankija eraldi tegutseva üksuse tasandil, tingimusel et kõnealune üksus on oma riigihanke eest sõltumatult vastutav. See võib nii olla juhul, kui eraldi tegutsev üksus viib sõltumatult läbi hankemenetlusi ja teeb ostuotsuseid, tal on asjaomaste riigihangete jaoks eraldi eelarverida, ta sõlmib hankelepingu sõltumatult ning rahastab seda oma kontrollitavast eelarvest. Riigihanke jaotamine ei ole põhjendatud, kui võrgustiku sektori hankija pelgalt korraldab riigihanke detsentraliseeritud viisil.

- (31) Direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele ning seda ei kohaldata riigihangete suhtes, mida korraldavad rahvusvahelised organisatsioonid oma nimel ja arvel. Tuleb

siiski selgitada, mil määral tuleks direktiivi kohaldada teatavate rahvusvaheliste eeskirjadega hõlmatud riigihangete suhtes.

- (32) Tuleks meelde tuletada, et vahekohtu- ja lepitamisteenuseid ning muid sarnaseid alternatiivseid vaidluste lahendamise vorme osutavad tavaliselt asutused või isikud, kes määratakse või valitakse viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida. Tuleks selgitada, et käesolevat direktiivi ei tuleks selliste teenuste osutamiseks sõlmitud teenuste hankelepingute suhtes kohaldada, sõltumata nende teenuste nimetusest siseriiklikus õiguses.
- (33) Teatud õigusteenuseid, mis hõlmavad juristide poolt klientide esindamist kohtumenetluses, osutavad liikmesriigi kohtu määratud teenuseosutajad, neid peavad osutama notarid või need on seotud riigivõimu teostamisega. Selliseid õigusteenuseid osutavad tavaliselt asutused või isikud, kes määratakse või valitakse viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida, näiteks võib olla tegemist riigiprokuröri ametissenimetamisega teatud liikmesriikides. Need õigusteenused tuleks seega käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta.
- (34) On asjakohane täpsustada, et käesolevas direktiivis osutatud finantsinstrumentide mõistel on sama tähendus nagu muudes siseturu õigusaktides ning, võttes arvesse Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa Stabiilsusmehhanismi hiljutist loomist, tuleks näha ette, et selle fondi ja mehhanismi raames tehtud toimingud jäetakse käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja. Samuti tuleks selgelt sätestada, et laenu, olenemata sellest, kas need on seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise või muude neid puudutavate toimingutega, tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta.
- (35) Tuleks meele pidada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1370/2007⁽¹⁾ artikli 5 lõikes 1 on selgelt öeldud, et direktiivi 2004/17/EÜ ja direktiivi 2004/18/EÜ kohaldatakse vastavalt teenuste hankelepingute ja avalike teenuste hankelepingute suhtes, millega hangitakse avalikku reisijateveoteenust bussi või trammiga, samas kui määrust (EÜ) nr 1370/2007 kohaldatakse teenuste kontsessioonide suhtes, millega hangitakse avalikku reisijateveoteenust bussi või trammiga. Lisaks tuleks meele pidada, et nimetatud määrust kohaldatakse jätkuvalt teenuste hankelepingute ning teenuste kontsessioonide suhtes, millega hangitakse avalikku reisijateveoteenust raudteel või metroom. Käesoleva direktiivi ja määruse (EÜ) nr 1370/2007 vaheliste suhete selgitamiseks tuleks selgelt sätestada, et käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teenuste hankelepingute suhtes, millega

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).

- hangitakse avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel või metroos; neid sõlmitakse jätkuvalt nimetatud määru kohaselt. Kui määrus (EÜ) nr 1370/2007 lubab siseriiklike õigusaktidega kalduda kõrvale nimetatud määrukest, peaks liikmesriikidel olema võimalik näha jätkuvalt oma siseriiklikes õigusaktides ette, et avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel või metroos tuleb hankida nende üldiste riigihanke-eeskirjade kohase hankemenetlusega.
- (36) Käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teatavate pääteteenuste suhtes, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused, kuna nende organisatsioonide eripära oleks raske säilitada juhul, kui teenuseosutajaid tuleks valida vastavalt käesolevas direktiivis sätestatud menetlustele. Siiski ei tohiks see väljajätmine minna hädavajalikust kaugemale. Seega tuleks selgelt sätestada, et patsiendi veo kiirabiteenuseid ei tohiks kohaldamisalast välja jätta. Samuti on sellega seoses vaja selgitada, et CPV grupp 601 „Maanteetransporditeenused“ ei hõlma kiirabiteenuseid, mis asuvad CPV klassis 8514. Seetõttu tuleks selgitada, et CPV koodiga 85143000-3 hõlmatud teenuste suhtes, mis on ainult patsiendi veo kiirabiteenused, tuleks kohaldada erikorda, mida kohaldatakse sotsiaalteenustele ja muudele teenustele („lihtsustatud kord“). Sellest tulenevalt peaks ka kiirabiteenuste osutamiseks sõlmitud hankelepingute suhtes üldiselt kohaldama lihtsustatud korda, kui patsiendi veo kiirabiteenuste maksumus on suurem kui muude kiirabiteenuste maksumus.
- (37) Teatud juhtudel võib teatav avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankijate ühendus olla konkreetse teenuse ainus osutaja, mille osutamiseks tal on ainuõigus vastavalt õigusnormidele või avaldatud haldusnormidele, mis on kooskõlas ELi toimimise lepinguga. Tuleks täpsustada, et käesolevat direktiivi ei pea kohaldama teenuste hankelepingu sõlmimisele sellise avaliku sektori hankija või ühendusega.
- (38) Esineb märkimisväärset õiguskindlusetust selle suhtes, mil määral peaks riigihanke-eeskirjad hõlmama avaliku sektori hankijate vahel sõlmitud lepinguid. Euroopa Liidu Kohtu asjaomast kohtupraktikat tõlgendavad liikmesriigid ja isegi avaliku sektori hankijad erinevalt. Kuna kõnealune kohtupraktika on samaväärselt kohaldatav käesoleva direktiiviga hõlmatud sektorites
- tegutsevate ametiasutuste suhtes, on asjakohane tagada, et samu eeskirju kohaldatakse ja tõlgendatakse ühetaoliselt nii käesoleva direktiivi kui ka direktiivi 2014/24/EL puhul.
- (39) Mitmed võrgustiku sektori hankijad on koondunud majandusüksusesse, mis võib koosneda mitmetest eraldi seisvatest ettevõtjatest; sageli on igal ettevõtjal kogu majandusüksuse kontekstis spetsialiseerunud roll. Seetõttu on asjakohane jätta käesoleva direktiivi kohaldamisest välja jätta teatavad teenuste, asjade ja ehitustööde hankelepingud, mis on sõlmitud sidusettevõtjaga, kelle põhitegevuseks on selliste teenuste osutamine või tarnete või ehitustööde tegemine rühmale, kuhu ta kuulub, mitte nende pakkumine turul. Samuti on asjakohane jätta välja teatavad teenuste, asjade ja ehitustööde hankelepingud, mis võrgustiku sektori hankija sõlmib mitme võrgustiku sektori hankija loodud ühissettevõttega käesolevas direktiivis määratletud tegevuseks, kui võrgustiku sektori hankija ise on selle ühissettevõtte osa. Siiski on vaja tagada, et see väljajätmine ei moonutaks konkurentsi nende ettevõtjate või ühissettevõtete kasuks, mis on seotud võrgustiku sektori hankijatega; on vaja ette näha asjakohased eeskirjad, eriti seoses maksimaalsete piirmääradega, mille ulatuses äriühingud võivad saada osa käibest turult ja mille ületamisel nad kaotavad võimaluse hankelepingu sõlmimiseks riigihanget välja kuulutamata, ühissettevõtete koosseisuga ja nende ühissettevõtete ning neid moodustanud võrgustiku sektori hankijate vaheliste sidemetestabiilsuse kohta.
- (40) Ka on asjakohane selgitada, kuidas on sätted, milles käsitletakse ametiasutuste vahelist koostööd, seotud sätetega, milles käsitletakse hankelepingute sõlmimist sidusettevõtjatega või ühissettevõtete kontekstis.
- (41) Ettevõtjaid tuleks lugeda seotuks, kui asjaomase võrgustiku sektori hankija ja ettevõtja vahel on otsene või kaudne valitsev mõju või kui mõlemad on mõne teise ettevõtja valitseva mõju all; selles osas ei tohiks iseenesest erasektori osalus oluline olla. Tõendamine, kas ettevõtja on konkreetse võrgustiku sektori hankijaga seotud või mitte, peaks toimuma võimalikult lihtsalt. Sellest tulenevalt ja võttes arvesse, et sellise otsese või kaudse valitseva mõju võimalik olemasolu peab olema juba tõendatud, et otsustada, kas asjaomaste ettevõtjate ja hankijate raamatupidamise aastaaruanded tuleks konsolideerida, tuleks ettevõtjad lugeda seotuks juhul, kui nende raamatupidamise aastaaruanded on konsolideeritud. Liidu eeskirju konsolideeritud raamatupidamisaruannete kohta ei kohaldata siiski teatavatel juhtudel, näiteks

seoses asjaomase ettevõtja suuruse tõttu või seetõttu, et teatavad nõuded nende õigusliku vormi suhtes ei ole täidetud. Sellistel juhtumitel, mil Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL⁽¹⁾ ei kohaldata, tuleb analüüsida, kas otsene või kaudne valitsev mõju on olemas, võttes arvesse omandiõigust, rahalist osalust või nimetatud ettevõtjaid reguleerivaid eeskirju.

(42) Tuleks ergutada teadusuuringute ja arendustegevuse programmide kaasrahastamist tööstuse poolt. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, et käesolevat direktiivi kohaldatakse üksnes juhul, kui sellist kaasrahastamist ei esine ning kui teadusuuringute ja arendustegevuse tulemus läheb asjaomase võrgustiku sektori hankijale. See ei tohiks takistada need tegevused sooritanud teenuseosutajal avaldada nende kohta aruande, kui võrgustiku sektori hankija säilitab ainuõiguse kasutada oma tegevuses teadusuuringute ja arendustegevuse tulemust. Teadusuuringute ja arendustegevuse tulemuste puhtalt näilik jagamine või sümbolne osalemine teenuseosutajale tasu maksmises ei takista käesoleva direktiivi kohaldamist.

(43) Käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada selliste lepingute suhtes, mille eesmärk on käesoleva direktiivi kohaste tegevuste võimaldamine, ega ka selliste ideekonkursside suhtes, mis korraldatakse kõnealuse tegevuse läbiviimiseks, kui liikmesriigis, milles see tegevus toimub, on see vahetult avatud konkurentsile piiramata juurdepääsuga turgudel. Seetõttu on kohane säilitada menetlus, mida kohaldatakse kõigis käesoleva direktiiviga hõlmatud sektorites või selle osades ja mis võimaldaks võtta arvesse seda mõju, mida avaldab kas juba toimunud või tulevikus toimuv turu avamine konkurentsile. Sellise menetlusega tuleks ette näha õiguskindlus asjaomastele üksustele ja ka asjakohane otsustamiskord, tagades lühikese tähtaja jooksul liidu õiguse ühetaolise rakendamise selles valdkonnas. Õiguskindluse huvides tuleks selgelt sätestada, et jätkuvalt kohaldatakse kõiki enne käesoleva direktiivi jõustumist vastu võetud otsuseid direktiivi 2004/17/EÜ artiklis 30 esitatud vastavate sätete kohaldatavuse kohta.

(44) Otsest avatust konkurentsile tuleks hinnata objektiivsete kriteeriumide alusel, võttes arvesse asjaomase sektori või selle asjaomaste osade konkreetseid omadusi. Kõnealust hindamist piiravad siiski kohaldatavad lühikesed tähtajad

ja asjaolu, et tuleb lähtuda komisjonile kättesaadavast teabest, mis pärineb kas juba olemasolevatest allikatest või artikli 35 kohaldamisel saadud tabel, mida ei saa täiendada aeganõudvamate meetoditega, sh eelkõige asjaomaste ettevõtjate avaliku küsitlemisega. Käesoleva direktiivi kontekstis antav hinnang otsesele konkurentsile avatuse kohta ei piira seega konkurentsioiguse täielikku kohaldamist.

(45) Selle hindamisel, kas asjaomane sektor või selle asjaomased osad on konkurentsile otseselt avatud, tuleks analüüsida lähtudes konkreetsest piirkonnast, kus asjaomased ettevõtjad tegevust või selle asjaomaseid osi läbi viivad, st nn asjakohast geograafilist turgu. Kuna see mõiste on hindamise seisukohast oluline, peaks seda asjakohaselt määratlema liidu õiguses olemasolevate mõistete alusel. Samuti tuleks selgelt sätestada, et asjaomane geograafiline turg ei tohiks kokku langeda asjaomase liikmesriigi territooriumiga; sellest tulenevalt peaks olema võimalik teha kohaldatavusest erandi tegemist puudutavaid otsuseid üksnes asjaomase liikmesriigi territooriumi osade kohta.

(46) Loetakse, et teatava sektori või selle osa avamist käsitlevate liidu asjaomaste õigusaktide, rakendamine ja kohaldamine peaks andma piisava aluse eeldamiseks, et kõnealusele turule on vaba juurdepääs. Sellised õigusaktid peaksid olema esitatud lisas, mida komisjon saab ajakohastada. Komisjon peaks nimetatud lisa ajakohastamisel võtma eelkõige arvesse seda, et võidakse vastu võtta meetmed, millega realselt avatakse konkurentsile muud sektorid kui need, mille kohta kehtivatele õigusaktidele on juba osutatud nimetatud lisas, näiteks riiklikul raudteel reisijateveo sektor.

(47) Kui vaba pääsu mingile turule ei saa tuletada liidu asjaomaste õigusaktide rakendamise alusel, siis tuleks tõendada, et pääs sellisele turule on vaba *de facto* ja *de jure*. Kui liikmesriik laiendab liidu õigusakti kohaldamist, avades teatava sektori konkurentsile olukordades, mis jäävad välja selle õigusakti kohaldamisalast, näiteks kohaldab direktiivi 94/22/EÜ söesektori suhtes või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/34/EL⁽²⁾ reisijateveoteenuse suhtes riigi tasandil, tuleks seda asjaolu arvesse võtta, kui hinnatakse seda, kas juurdepääs asjaomasele sektorile on vaba.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta direktiiv 2012/34/EL, millega luuakse ühtne Euroopa raudteepiirkond (ELT L 343, 14.12.2012, lk 32).

(48) Tavaliselt on sõltumatutel riigi ametiasutustel, näiteks valdkondlikel reguleerivatel asutustel või konkurentsiasutustel, spetsialiseeritud oskusteave, andmed ja teadmised, mis on vajalikud, et hinnata, kas teatav tegevus või selle osad on konkurentsile otseselt avatud turgudel, millele pääsu ei ole piiratud. Erandi tegemise taotlustele tuleks seega vajaduse korral lisada või esitada taotluses asjaomases tegevuses pädeva sõltumatu riigi ametiasutuse poolt vastu võetud seisukoht asjaomases sektoris valitseva konkurentsiolukorra kohta.

Asjaomases tegevuses pädeva sõltumatu riigi ametiasutuse poolt vastu võetud põhjendatud seisukoha puudumise korral on erandi tegemise taotluse hindamiseks vaja rohkem aega. Seepärast tuleks ajavahemike pikkust, mille jooksul komisjon peab esitama oma hinnangu selliste taotluste kohta, vastavalt kohandada.

(49) Komisjonil peaks alati olema kohustus vaadata läbi taotlused, mis vastavad selliste menetluste kohaldamise üksik- asjalikele eeskirjadele, mida kasutatakse selleks, et teha kindlaks, kas teatav tegevus või selle osad on konkurentsile otseselt avatud turgudel, millele pääsu ei ole piiratud. Tuleks aga samuti selgelt sätestada, et sellised taotlused võivad olla nii keerukad, et alati ei ole võimalik tagada, et rakendusaktid, millega tehakse kindlaks, kas teatav tegevus või selle osad on konkurentsile otseselt avatud turgudel, millele pääsu ei ole piiratud, võetakse vastu kohaldatavate tähtaegade jooksul.

(50) Tuleks selgelt sätestada, et komisjonil peaks olema võimalik nõuda, et liikmesriigid või võrgustiku sektori hankijad esitaksid, täiendaksid või selgitaksid teavet. Komisjon peaks määrama selle tegemiseks sobiva tähtaja, arvestades samuti vajadust pidada kinni tähtajast, mis on ette nähtud komisjoni rakendusakti vastuvõtmiseks, ning võtma arvesse selliseid tegureid nagu nõutava teabe keerukus ja teabe kiire kättesaadavus.

(51) Töötamine ja kutsetegevus aitavad ühiskonda integreerida ning on kesksel kohal kõigile inimestele võrdsete võimaluste tagamisel. Sellega seoses on oluline roll kaitstud töö keskustel. Sama kehtib muu sotsiaalse ettevõtluse suhtes, mille peamine eesmärk on toetada puudega või ebasoodsas olukorras isikute, nagu töötud

ning ebasoodsas olukorras olevatesse vähemusrühmadesse või muul viisil sotsiaalselt tõrjutud rühmadesse kuuluvate isikute sotsiaalset ja kutsealast integratsiooni või taasintegratsiooni. Ent sellised keskused ja ettevõtjad ei pruugi olla suutelised saama tellimusi normaalse konkurentsi tingimustes. Sellest tulenevalt on asjakohane ette näha, et liikmesriigid võivad anda sellistele keskustele ja ettevõtjatele õiguse osaleda hankelepingute või nende riigihangete teatavate osadega seotud hankemenetlustes või näha ette hankelepingute täitmise kaitstud tööhõive programmide raames.

(52) Selleks et hankemenetlustesse asjakohaselt integreerida keskkonnaalased, sotsiaalsed ja tööalased nõuded, on eriti oluline, et liikmesriigid ja võrgustiku sektori hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid, mis tagavad kohustuste täitmise, mis on sätestatud keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguses, mida kohaldatakse kohas, kus hakatakse ehitustöid tegema või teenuseid osutama, ning mis tulevad nii siseriiklikul kui ka liidu tasandil kehtivatest õigusnormidest, määrustest ja otsustest ning kollektiivlepingutest, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Samuti tuleks hankelepingu täitmise ajal täita kõikide liikmesriikide poolt ratifitseeritud ja XIV lisas loetletud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevaid kohustusi. Siiski ei tohiks see ühelgi viisil takistada töötajate jaoks soodsamate töötin- gimuste kohaldamist.

Asjaomaseid meetmeid tuleks kohaldada kooskõlas Euroopa Liidu õiguse aluspõhimõtetega, eelkõige võrdse kohtlemise tagamiseks. Kõnealuseid meetmeid tuleks kohaldada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 96/71/EÜ⁽¹⁾ ning sellisel viisil, mis tagab võrdse kohtlemise ega diskrimineeri ei otseselt ega kaudselt muude liikmesriikide ettevõtjaid ja töötajaid.

(53) Teenused tuleks lugeda osutatuks kohas, kus täidetakse nende iseloomulikud kohustused. Kui teenuseid osutatakse distantsilt, näiteks kõnekeskuste poolt osutatavad teenused, tuleks lugeda teenused osutatuks nende täitmise kohas, sõltumata sellest, kuhu ja millistele liikmesriikidele on asjaomased teenused suunatud.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT L 18, 21.1.1997, lk 1).

- (54) Asjaomaseid kohustusi võiks kajastada hankelepingu klauslites. Samuti peaks olema võimalik lisada klauslid, millega tagatakse kollektiivlepingute järgimine kooskõlas liidu õigusega hankelepingute valdkonnas. Asjaomaste kohustuste täitmata jätmist võidakse käsitleda asjaomase ettevõtja raske eksimusena, mille alusel võib kõnealuse ettevõtja hankelepingute sõlmimise menetlusest kõrvaldada.
- (55) Nende keskkonna-, sotsiaal- ja tööõigusealaste sätete järgimist tuleks kontrollida hankemenetluse asjaomastes etappides, kui kohaldatakse osalejate valikut ja hankelepingute sõlmimist reguleerivaid üldpõhimõtteid, kõrvaldamiskriteeriume ja põhjendamatult madala maksumusega pakkumusi käsitlevaid sätteid. Sel eesmärgil tuleks vajalik kontrollimine teostada kooskõlas käesoleva direktiivi asjakohaste sätetega, eelkõige nendega, mis reguleerivad tõendusviise ja ettevõtja enda kinnitusi.
- (56) Käesolev direktiiv ei tohiks ühelgi viisil takistada selliste meetmete kehtestamist või elluviimist, mis on vajalikud avaliku korra, kõlbluse, julgeoleku, tervishoiu, inimeste ja loomade elu, taimede kaitse või muude keskkonnameetmete jaoks, ning eelkõige säästva arengu seisukohalt, kui need meetmed on kooskõlas ELi toimimise lepinguga.
- (57) Teadusuuringud ja innovatsioon, sealhulgas ökoinnovatsioon ja sotsiaalne innovatsioon, on tulevase majanduskasvu peamisi mõjutajaid ning seega aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegias „Euroopa 2020” väga tähtsal kohal. Võrgustiku sektori hankijad peaksid kasutama riigihankeid võimalikult strateegiliselt innovatsiooni edendamiseks. Innovatiivsete toodete, ehitustööde ja teenuste ostmisega saab oluliselt parandada avalike teenuste tõhusust ja kvaliteeti ning lahendada tõsisid sotsiaalseid probleeme. Nii saab raha kõige tulusamalt kasutada ning lisaks kaasnevad uute ideede loomisega, nende ideede muutmiseks innovatiivseteks toodeteks ja teenusteks ning seeläbi jätkusuutliku majanduskasvu edendamiseks üldisemad hüved majandusele, keskkonnale ja ühiskonnale.
- Tuleks meeles pidada, et kommertskasutusele eelnevaid riigihankeid käsitlevas komisjoni 14. detsembri 2007. aasta teatises „Kommertskasutusele eelnevad riigihanked: Innovatsiooni kiirendamine jätkusuutlike ja kõrgekvaliteediliste avalike teenuste tagamiseks Euroopas” on visandatud mitmeid hankemudeleid, milles käsitletakse käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jäävate teadusuuringute ja arendustegevusega seotud teenuste riigihanget.
- Neid mudeleid oleks võimalik endiselt kasutada, kuid käesolev direktiiv peaks samuti aitama soodustada innovatiivsete toodete riigihangete läbiviimist ning aitama liikmesriikidel saavutada innovatiivse liidu eesmäärke.
- (58) Innovatsiooni tähtsuse tõttu ergutatakse võrgustiku sektori hankijaid lubama alternatiivseid lahendusi nii sageli kui võimalik. Kõnealuste hankijate tähelepanu tuleks seega juhtida vajadusele määratleda miinimumnõuded, millele alternatiivsed lahendused peavad vastama, enne selle teatamist, et alternatiivseid lahendusi on lubatud esitada.
- (59) Kui innovatiivse toote või teenuse või innovatiivsete ehitustööde väljaarendamise ning sellest tulenevate asjade, teenuste või ehitustööde järgneva soetamise vajadust ei saa rahuldada juba turul olemas olevate lahendustega, peaks võrgustiku sektori hankijatel olema võimalik kasutada erimenetlust seoses käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate hankelepingutega. Selline erimenetlus peaks võimaldama võrgustiku sektori hankijatel luua pikaajalisi innovatsioonipartnerlusi uue innovatiivse toote, teenuse või ehitustöö väljaarendamiseks ja hilisemaks ostmiseks, tingimusel et sellise innovatiivse toote saab tarnida või sellise teenuse osutada või sellised innovatiivsed ehitustööd teha kokkulepitud kvaliteedi ja hinnaga, ilma et ostmiseks oleks vaja eraldi hankemenetlust. Innovatsioonipartnerlus peaks põhinema menetluseeskirjadel, mida kohaldatakse väljakuulutamise läbiviimise suhtes, ning hankelepingu sõlmimine tuleks otsustada üksnes parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, mis on kõige sobivam kriteerium innovatiivsete lahendusi hõlmavate pakkumuste võrdlemiseks. Nii väga suurte projektide kui ka väiksemate innovatiivsete projektide puhul peaks innovatsioonipartnerlus olema üles ehitatud nii, et see saaks luua vajaliku innovatiivse lahenduse väljatöötamist motiveeriva turunõudluse, põhjustamata seejuures turu sulgemist. Võrgustiku sektori hankijad peaksid seetõttu kasutama innovatsioonipartnerlusi viisil, mis ei tõkesta, piira ega moonuta konkurentsi. Teatavatel juhtudel võiks innovatsioonipartnerluse loomine mitme partneriga aidata sellist mõju vältida.
- (60) Kogemused on näidanud, et direktiivis 2014/24/EL sätestatud konkurentidega peetav dialoog on osutunud kasulikuks juhtudel, kus avaliku sektori hankijad ei suuda määratleda nende vajadustele vastavaid vahendeid või hinnata, milliseid tehnilisi, rahalisi või õiguslikke lahendusi võib turg pakkuda. Selline olukord võib tekkida eelkõige innovatiivsete projektide, suurte integreeritud transpordinfrastruktuuriprojektide, suurte arvutivõrkude

või keeruka ja struktureeritud finantseerimisega projektide puhul. Liikmesriikidel peaks seepärast olema lubatud anda see vahend võrgustiku sektori hankijate käsutusse. Asjakohasel juhul tuleks avaliku sektori hankijaid ergutada määrama projektijuhi, et tagada hankemenetluse ajal hea koostöö ettevõtjate ja avaliku sektori hankija vahel.

- (61) Konkurentsi kahjustavat mõju silmas pidades tuleks väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust kasutada ainult väga erandlikes olukordades. Sellise erandi kohaldamine peaks piirduma ainult juhtudega, kus väljakuulutamine ei ole võimalik äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu, mis on põhjustatud võrgustiku sektori hankijale ettenägematustest ja temast sõltumatutest asjaoludest, või kui algusest peale on selge, et väljakuulutamine ei aitaks konkurentsi suurendada või saavutada paremat hanketulemust, eelkõige seetõttu, et objektiivsetel asjaoludel leidub ainult üks ettevõtja, kes suudab hankelepingut täita. Selline on olukord kunstiteoste puhul, kus kunstniku isik määrab olemuslikult kunstiobjekti unikaalse iseloomu ja väärtuse. Selline olukord saab tekkida ka muudel põhjustel, kuid väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kasutamist saab õigustada üksnes olukorras, kus ainuõiguse kasutamine on objektiivselt põhjendatud, kui sellist olukorda ei ole tekitanud tulevast hankemenetlust silmas pidades võrgustiku sektori hankija ise.

Sellele erandile tuginev võrgustiku sektori hankija peaks esitama põhjendused, miks ei ole mõistlikke alternatiive või aseaineid, nagu alternatiivsete, sealhulgas võrgustiku sektori hankija liikmesriigist väljastpoolt lähtuvate jaotuskanalite kasutamine või funktsionaalselt võrreldavate ehitustööde, asjade ja teenuste võimalik hankimine.

Kui eksklusiivsus tuleneb tehnilistest põhjustest, tuleks need iga üksikjuhtumi puhul üksikasjalikult määratleda ja põhjendada. Need võivad hõlmata näiteks seda, et teistel ettevõtjatel on tehniliselt peaaegu võimatu saavutada nõutavat kvaliteeti, või on vaja spetsiifilist oskusteavet või spetsiifilisi tööriistu või vahendeid, mis on ainult ühe ettevõtja käsutuses. Tehnilised põhjused võivad tuleneda spetsiifilistest koostalitlusvõime nõuetest, mis peavad olema täidetud, et tagada hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste toimimine.

Lisaks ei ole kasulik kasutada hankemenetlust, kui asjad ostetakse otse tooraineturult, sealhulgas kaupade, nagu

põllumajandustooted või tooraine, kauplemisplatvormi kaudu, või energiabörsilt, kus reguleeritud ja järelevalvele allutatud mitmepoolne kauplemissüsteem tagab loomulikult viisil turuhinna.

- (62) Tuleks selgitada, et konfidentsiaalse teabe kaitset käsitlevad sätted ei takista ühelgi viisil sõlmitud hankelepingute mittekonfidentsiaalsete osade, sealhulgas nende hilisemate muudatuste avalikustamist.

- (63) Elektroonilised teabevahendid võivad hankelepingute väljakuulutamist oluliselt lihtsustada ning suurendada hankeprotsesside tõhusust ja läbipaistvust. Need tuleks hankemenetluses kasutusele võtta standardsete side- ja teavitustehnikatena, sest need suurendavad oluliselt ettevõtjate võimalusi osaleda hankemenetluses kogu siseturul. Sel eesmärgil tuleks teha kohustuslikuks edastada teated elektroonilisel teel, teha hankedokumendid elektrooniliselt kättesaadavaks ning minna 30-kuulise üleminekupeerioidi järel täielikult üle elektroonilisele sidele, mis tähendab sidet, sealhulgas osalemistaotluste ja eelkõige pakumuste esitamist (elektrooniline esitamine) elektrooniliste vahendite kaudu riigihanke kõigis etappides. Liikmesriikidel ja võrgustiku sektori hankijatel peaks olema vabadus minna soovi korral kaugemale. Samuti tuleks selgelt sätestada, et käesoleva direktiivi kohane kohustus kasutada elektroonilisi sidevahendeid ei peaks siiski kohustama võrgustiku sektori hankijaid töötleva pakumusi elektrooniliselt ega muutma kohustuslikuks elektroonilist hindamist või automaattöötlust. Lisaks ei tohiks käesoleva direktiivi alusel ühegi hankemenetluse elemendi ega võrgustiku sektori hankija sisesuhtluse suhtes kehtida pärast hankelepingu sõlmimist kohustus kasutada elektroonilisi sidevahendeid.

- (64) Välja arvatud teatavatel erijuhtudel, peaksid võrgustiku sektori hankijad kasutama elektroonilisi sidevahendeid, mis on mittediskrimineerivad, üldiselt kättesaadavad ja koostalitlusvõimelised üldkasutatavate info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) toodetega ning ei piira ettevõtjate võimalusi hankemenetluses osalemiseks. Selliste sidevahendite kasutamisel tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta ka puudega inimeste ligipääsuvõimalusi. Tuleks selgitada, et kohustus kasutada elektroonilisi vahendeid kõigis hankemenetluse etappides ei ole asjakohane, kui elektrooniliste vahendite kasutamine nõuaks eriseadmeid või üldiselt mittekasutatavate failivormingute kasutamist või kui vastavat sidet saaks pida üksnes spetsiaalsete kontoriseadmete abil. Seetõttu teatavatel juhtudel, mis tuleks ammendavalt loetleda, ei peaks võrgustiku sektori hankijad olema kohustatud nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist. Käesolevas direktiivis nähakse ette, et sellised juhud hõlmavad olukordi, mis nõuavad spetsiaalsete kontoriseadmete kasutamist, mida võrgustiku sektori hankijad üldiselt ei kasuta,

nagu laiformaatprinterid. Mõnes hankemenetluses võidakse hankedokumentides nõuda füüsilise või mõõtkavas mudeli esitamist, mida ei saa võrgustiku sektori hankijale esitada elektrooniliste vahendite abil. Sellistel juhtudel tuleks mudel esitada võrgustiku sektori hankijale posti teel või muul sobival infokandjal.

Siiski tuleks selgelt sätestada, et muude sidevahendite kasutamisel tuleks piirduda nende pakkumuse elementidega, mille puhul ei ole nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine.

On asjakohane selgelt sätestada, et juhul, kui see on tehnilistel põhjustel vajalik, peaks võrgustiku sektori hankijatel olema võimalik näha ette dokumendifailide maksimaalne suurus, mida võib esitada.

- (65) Võib olla erandjuhtumeid, kus võrgustiku sektori hankijatel peaks olema lubatud elektroonilisi sidevahendeid mitte kasutada, kui nende mittekasutamine on vajalik selleks, et kaitsta teabe eriti tundlikku iseloomu. Tuleks selgitada, et kui selliste elektrooniliste vahendite kasutamine, mis ei ole üldiselt kättesaadavad, saab pakkuda vajalikul tasemel kaitset, tuleks neid vahendeid kasutada. Nii võib see näiteks olla juhul, kus võrgustiku sektori hankijad nõuavad spetsiaalsete turvaliste sidevahendite kasutamist, millele nad pakuvad juurdepääsu
- (66) Erinevad tehnilised vormingud või protsessid ja erinevad sõnumiedastusstandardid võivad potentsiaalselt takistada koostalitlust mitte üksnes liikmesriigi siseselt, vaid eriti ka liikmesriikide vahel. Näiteks selleks, et osaleda hankemenetluses, kus on lubatud või nõutud kasutada elektroonilisi katalooge, mis on ühine vorming teabe esitamiseks ja organiseerimiseks kõigile osalevatele pakkujatele ja mida on võimalik kasutada elektrooniliselt, oleks ettevõtjatel standardi puudumisel vaja kohandada oma katalooge vastavalt igale hankemenetlusele, mis tähendaks väga sarnase teabe esitamist eri vormingutes, sõltuvalt asjaomase võrgustiku sektori hankija nõuetest. Kataloogi

vormingu standardimine parandaks seega koostalitlusvõime ulatust, suurendaks tõhusust ja vähendaks ettevõtjate tehtavaid jõupingutusi.

- (67) Kaaludes, kas on vaja tagada erinevate tehniliste vormingute ja protsesside ning sõnumiedastusstandardite vahelist koostalitlusvõimet või seda suurendada, tehes konkreetsete standardite kasutamise kohustuslikuks, ning sellise vajaduse olemasolu kindlaks teinuna kaaludes, millised standardid kehtestada, peaks komisjon võtma suurel määral arvesse asjaomaste sidusrühmade arvamust. Samuti tuleks uurida, millises ulatuses on ettevõtjad ja võrgustiku sektori hankijad standardeid tegelikkuses juba kasutanud ja kui hästi need on toimunud. Enne mõne tehnilise standardi kasutamise kohustuslikuks tegemist peaks komisjon samuti hoolikalt analüüsima sellega kaasneva võivaid kulusid, eelkõige seoses olemasolevate elektrooniliste hankelepingute sõlmimise lahenduste, sealhulgas infrastruktuuri, protsesside ja tarkvara kohandamisega.

Kui asjaomased standardid ei ole välja töötanud rahvusvaheline, Euroopa või riiklik standardiorganisatsioon, peaksid need vastama IKT standardite suhtes kohaldatavatele nõuetele, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1025/2012⁽¹⁾.

- (68) Enne hankemenetluse erinevates etappides kasutatavate elektrooniliste sidevahendite puhul nõutava turvalisuse taseme kehtestamist peaksid liikmesriigid ja võrgustiku sektori hankijad hindama ühelt poolt asjaomase teabe saatjate korrektse ja usaldusväärse tuvastamise ja teabe sisu tervikluse tagamise eesmärgil kehtestatavate nõuete ja teiselt poolt probleemide tekkimise (näiteks olukorras, kus sõnumi saadab muu kui märgitud saatja) riskide vahelist proportsionaalsust. Kõiki muid tingimusi samasugustena käsitades tähendaks see seda, et näiteks sellise e-posti sõnumi puhul nõutav turvalisuse tase, milles palutakse täpsustada teabekoosoleku toimumise aadressi, ei peaks olema sama kui pakkumuse puhul, mis on ettevõtja jaoks siduv pakkumine. Sarnaselt võib proportsionaalsuse hindamise tulemuseks olla madalama tasemega turvalisuse nõue seoses elektrooniliste kataloogide uuesti esitamisega või pakkumuste esitamisega raamlepingute kohaste minikonkursside raames või hankedokumentidele juurdepääsuga.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12).

- (69) Kuigi hankemenetluse olulised elemendid, nagu hankedokumendid, osalemistaotlused, huvi kinnitamise avaldused ja pakkumused tuleks alati esitada kirjalikult, peaks olema jätkuvalt võimalik suhelda ettevõtjatega suuliselt, tingimusel et see dokumenteeritakse piisavas ulatuses. See on vajalik selleks, et tagada piisav läbipaistvus, mis võimaldab tõendada, kas on järgitud võrdse kohtlemise põhimõtet. Eelkõige on oluline, et suuline suhtlemine pakkujatega, mis võib mõjutada pakumuste sisu ja hindamist, dokumenteeritakse piisavas ulatuses ja sobival viisil, näiteks kirjalikult või helisalvestusvahenditega või tehes kokkuvõtte suhtluse peamistest elementidest.
- (70) Euroopa riigihanketurgul on avaliku sektori hankijad hakanud järjest rohkem nõudlust koondama, et saavutada mastaabisäästu, sealhulgas vähendada hindu ja tehingukuluseid, ning tõhustada ja muuta professionaalsemaks riigihangete korraldust. Seda saab kas osalevate võrgustiku sektori hankijate arvu või hankelepingute mahu ja maksumuse koondamisega pikema aja jooksul. Riigihangete koondamist ja keskseks muutmist tuleb siiski hoolikalt jälgida, et vältida ostujõu ülemäärast koondumist ja konkurentsivastast koostööd ning säilitada läbipaistvus ja konkurents, samuti VKEd turulepääsu võimalused.
- (71) Raamlepingute kasutamine võib olla kogu liidus tõhusaks hankemeetodiks; samas on vaja konkurentsi tõhustada, suurendades raamlepingute abil korraldatavate riigihangete läbipaistvust ja juurdepääsu neile. Seepärast on asjakohane vaadata läbi kõnealuste raamlepingute suhtes kohaldatavad sätted, eelkõige nähes ette konkreetsete raamlepingul põhinevate hankelepingute sõlmimise objektiivsete eeskirjade ja kriteeriumide alusel, näiteks minikonkursi tulemusena, ning piirates raamlepingute kehtivusaega.
- (72) Samuti tuleks selgitada, et samas kui raamlepingul põhinevad hankelepingud tuleb sõlmida enne raamlepingu kehtivuse lõppemist, ei pea raamlepingul põhinevate üksikute hankelepingute kestus langema kokku selle raamlepingu kestusega, vaid võib olla vastavalt vajadusele kas sellest lühem või pikem. Eelkõige peaks olema lubatud võtta raamlepingul põhinevate üksikute hankelepingute kestuse kindlaksmääramisel arvesse selliseid tegureid nagu nende täitmiseks vajalik aeg, kui hankeleping seondub ka seadmete hooldamisega, mille eeldatav kasulik eluiga on rohkem kui kaheksa aastat, või kui hankelepingu täitmiseks on vaja töötajate ulatuslikku koolitamist.
- Samuti tuleks selgitada, et võib olla juhtumeid, kus ka raamlepingute endi kestus peaks olema lubatud olla pikem kui kaheksa aastat. Sellised juhtumid, mis peaksid olema nõuetekohaselt põhjendatud, eelkõige raamlepingu esemega, võivad tekkida näiteks siis, kui ettevõtjatel on vaja seadmeid, mille amortisatsiooniaeg on pikem kui kaheksa aastat ning mis peavad kogu raamlepingu kestuse ajal olema igal ajal kättesaadavad. Seoses üldsusele põhiteenuseid pakkuvate kommunaal-ettevõtjatega võib esineda vajadus kasutada nii pikemaajalisi raamlepinguid kui ka pikema kestusega üksikuid hankelepinguid, näiteks selliste raamlepingute korral, mille eesmärk on tagada selliste võrgustike korrapärane ja erakorraline hooldus, mille kalleid seadmeid võivad kasutada töötajad, kes on saanud eriti spetsialiseeritud *ad hoc* väljaõppe, mille eesmärk on tagada teenuste osutamise jätkuvus ja viia miinimumini võimalikud katkestused.
- (73) Samuti oleks vaja omandatud kogemusi arvesse võttes kohandada dünaamiliste hankesüsteemide suhtes kohaldatavaid eeskirju, et võrgustiku sektori hankijad saaksid täielikult ära kasutada kõnealuse vahendiga seotud võimalused. Neid süsteeme tuleb lihtsustada, eelkõige tuleks neid rakendada piiratud menetluse kujul, kõrvaldades seega esialgsete pakumuste vajaduse, mida on dünaamiliste hankesüsteemide puhul peetud üheks peamiseks probleemiks. Seega igal ettevõtjal, kes esitab osalemistaotluse ja vastab kvalifitseerimise tingimustele, tuleks lubada osaleda dünaamilise hankesüsteemiga korraldatud hankemenetluses selle kehtivusaja jooksul.
- See hankesüsteem võimaldab võrgustiku sektori hankijal saada eriti suures valikus pakumusi ja tagada seega rahaliste vahendite optimaalne kasutamine ulatusliku konkurentsi alusel seoses tavapäraste või valmistoodetega, ehitustööde või teenustega, mis on turul üldiselt kättesaadavad.
- (74) Need osalemistaotlused tuleks tavapäraselt läbi vaadata maksimaalselt kümne tööpäeva jooksul, arvestades asjaolu, et kvalifitseerimise tingimuste hindamine toimub võrgustiku sektori hankijate esitatud dokumentatsiooninõuete alusel, kui see on kohaldatav vastavalt direktiivi 2014/24/EL lihtsustatud sätetele. Dünaamilise hankesüsteemi kehtestamisel võivad võrgustiku sektori hankijad siiski hanketeate esmakordse avaldamise või huvi kinnitamise ettepaneku korral seista vastamisi nii suure osalemistaotluste hulgaga, et nad vajavad nende läbivaatamiseks rohkem aega. See peaks olema lubatud, tingimusel et konkreetset riigihanget ei käivitata enne, kui kõik taotlused on läbivaadatud.

Võrgustiku sektori hankijatel peaks olema võimalik määrata kindlaks, millisel viisil nad kavatsesid osalemissuhtes läbi vaadata, näiteks otsustades viia sellise läbivaatamise läbi üksnes korra nädalas, tingimusel et järgitakse iga osalemistaotluse läbivaatamise tähtaega. Direktiivis 2014/24/EL sätestatud kõrvaldamise ja kvalifitseerimise tingimusi kasutavad võrgustiku sektori hankijad peaksid dünaamilise hankesüsteemi puhul kohaldama sellele direktiivi asjakohaseid sätteid samal viisil nagu avaliku sektori hankijad, kes kasutavad dünaamilisi hankesüsteeme direktiivi 2014/24/EL kohaselt.

- (75) VKEdes suurtes dünaamilistes hankesüsteemides (näiteks keske hankija hallatavas hankesüsteemis) osalemise võimaluste parandamiseks peaks asjaomane avaliku või võrgustiku sektori hankija saama süsteemi jagada objektiivselt määratletud toodete, ehitustööde või teenuste kategooriateks. Need kategooriad tuleks määratleda objektiivsete kriteeriumide alusel, mis võivad hõlmata näiteks asjaomase kategooria raames sõlmitava konkreetse hankelepingu maksimaalset lubatud suurust või teatud geograafilist ala, kus konkreetsete hankelepingute täitmine peab toimuma. Kui dünaamiline hankesüsteem on jagatud kategooriateks, peaks avaliku või võrgustiku sektori hankija kohaldama kvalifitseerimise tingimusi, mis on proportsionaalsed asjaomase kategooria omadustega.
- (76) Tuleks selgelt sätestada, et teatavate ehitustööde hankelepingute ja teenuste hankelepingute puhul, mille eesmärgiks on intellektuaalne tegevus, näiteks ehitustööde projekteerimine, ei ole tavaliselt sobilik kasutada elektroonilist oksjonit, sest elektroonilise oksjoni eesmärgiks võivad olla ainult elemendid, mida saab hinnata automaatselt elektrooniliste vahenditega ilma võrgustiku sektori hankija sekkumise või hindamiseta, nimelt elemendid, mis on kvantifitseeritavad nii, et neid saab väljendada arvudes või protsendimäärana.
- (77) Töötatakse pidevalt välja uusi elektroonilisi hankemethodeid, näiteks elektroonilised kataloogid. Elektrooniline kataloog on kõigile osalevatele pakkujatele ühine vorming teabe esitamiseks ja organiseerimiseks, mida on võimalik kasutada elektrooniliselt. Selle näiteks võivad olla tabeli kujul esitatud pakkumused. Võrgustiku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda elektroonilisi katalooge kõikides kättesaadavates menetlustes, mille puhul on nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine. Elektroonilised kataloogid aitavad suurendada konkurentsi ning tõhustada riigihankeid, eelkõige säästes aega ja raha. Siiski tuleb kehtestada teatavad eeskirjad, mis aitaksid tagada, et kõnealune kasutamine vastab käesoleva direktiivi sätetele ning võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtetele. Seega ei peaks elektrooniliste kataloogide kasutamine pakkumuste esitamiseks tähendama seda, et ettevõtjad võivad piirduda oma üldkataloogi esitamisega. Ettevõtjad peaksid siiski kohandama oma üldkatalooge vastavalt konkreetsele hankemenetlusele. Selline kohandamine tagab, et konkreetsetes hankemenetlustes edastatavas kataloogis käsitletakse üksnes sellised tooted, ehitustööd või teenused, mis ettevõtja aktiivse analüüsi põhjal vastavad võrgustiku sektori hankija nõuetele. Seda tehes peaks ettevõtjatel olema lubatud kopeerida oma üldkataloogis sisalduvat teavet, kuid ei tohiks olla lubatud esitada üldkataloogi ennast. Lisaks tuleks piisavalt tagatud jälgitavuse, võrdse kohtlemise ja prognoositavuse korral lubada võrgustiku sektori hankijatel koostada teatavate riigihangetega seoses pakkumusi varem edastatud elektrooniliste kataloogide alusel, eelkõige kui raamlepingu alusel on riigihangete uuesti välja kuulutatud või kui kasutatakse dünaamilist hankesüsteemi.

Kui võrgustiku sektori hankija on koostanud pakkumuse, peaks asjaomasele ettevõtjale andma võimaluse teha kindlaks, et selliselt võrgustiku sektori hankija poolt koostatud pakkumus ei sisalda sisulisi vigu. Kui esinevad sisulised vead, ei tohiks võrgustiku sektori hankija koostatud pakkumus olla ettevõtja jaoks siduv enne vigade parandamist.

Siiski tuleks lisaks täpselt sätestada, et elektroonilisi oksjoneid võib kasutada hankemenetluses konkreetse intellektuaalomandi õiguse ostmiseks. Samuti on asjakohane meeles pidada, et kuigi võrgustiku sektori hankijad võivad kohaldada kvalifitseerimise tingimusi, mis võimaldavad neil vähendada taotlejate ja pakkujate arvu kuni oksjon ei ole veel alanud, ei tohiks pärast oksjoni algust olla lubatud vähendada täiendavalt elektroonilisel oksjonil osalevate pakkujate hulka.

Kooskõlas elektroonilisi sidevahendeid käsitlevate eeskirjadega ei tohiks võrgustiku sektori hankijad põhjendamatult takistada ettevõtjate juurdepääsu hankemenetlustele, mille puhul pakkumused esitatakse elektrooniliste kataloogide kujul ja tagatakse kooskõla mittediskrimineerimist ja võrdset kohtlemist käsitlevate üldpõhimõtetele.

(78) Enamikus liikmesriikides kasutatakse üha enam keskseid hankemeetodeid. Keskseid hankijad vastutavad riigihangete korraldamise, dünaamiliste hankesüsteemide haldamise või hankelepingute/raamlepingute sõlmimise eest teiste avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijate jaoks tasu eest või tasuta. Võrgustiku sektori hankijad, kelle jaoks raamleping on sõlmitud, peaksid saama seda kasutada üksiku ostu või korduvate ostude sooritamiseks. Riigihangete suurte mahtude tõttu võivad need meetodid aidata suurendada konkurentsi ja peaksid aitama muuta riigihangete läbiviimise professionaalsemaks. Seetõttu tuleks liidu tasandil kehtestada võrgustiku sektori hankijate heaks tegutsevaid keskseid hankijad käsitlevad sätteid ning tuleks selgelt sätestada, et kesksed hankijad tegutsevad kahel erineval viisil.

Esiteks peaks neil olema võimalik tegutseda hulgikaubandusettevõtjana, ostes, ladustades ja müües edasi kaupu, ning teiseks peaks neil olema võimalik tegutseda vahendajatena, sõlmides hankelepinguid, rakendades dünaamilisi hankesüsteeme või sõlmides raamlepinguid võrgustiku sektori hankijate jaoks.

Sellist vahendajarolli võidakse mõnedel juhtudel täita, viies asjaomase hankemenetluse läbi autonoomselt, ilma asjaomase võrgustiku sektori hankija üksikasjalike juhisteta. Muudel juhtudel võidakse viia asjaomased hankemenetlused läbi asjaomase võrgustiku sektori hankija juhiste kohaselt, tema nimel ja arvel.

Lisaks tuleks sätestada eeskirjad käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest vastutuse jaotamiseks keskse hankija ja avaliku sektori hankijate vahel riigihangete puhul keskselt hankijalt või tema kaudu, seda ka õiguskaitselahendite puhul. Kui keskne hankija vastutab ainuisikuliselt hankemenetluste läbiviimise eest, peaks ta ka ainuisikuliselt ja vahetult vastutama menetluste õiguspärasuse eest. Kui menetluse teatavat osa, näiteks minikonkurssi raamlepingu kohaselt või dünaamilise hankesüsteemi alusel individuaalsete hankelepingute sõlmimist, viib läbi võrgustiku sektori hankija, peaks võrgustiku sektori hankija jätkuvalt vastutama menetluse nende osade eest, mida viib läbi tema.

(79) Võrgustiku sektori hankijatel peaks olema võimalik sõlmida keskse hankijaga teenuste hankeleping keskse riigihanke teenuste osutamiseks, kasutamata käesolevas direktiivis ette nähtud menetlusi. Samuti peaks olema

lubatud, et selline teenuste hankeleping hõlmab riigihangete tugiteenuste osutamist. Teenuste hankeleping riigihangete tugiteenuste osutamiseks tuleks sõlmida kooskõlas käesoleva direktiiviga, kui neid teenuseid osutatakse muul viisil kui keskse hankija poolt seoses keskse riigihanke läbiviimisega asjaomase võrgustiku sektori hankija jaoks. Samuti tuleks meeles pidada, et käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada juhul, kui keskset riigihanget viiakse läbi või riigihangete tugiteenuseid osutatakse muul viisil kui käesolevas direktiivis riigihanke käsitatava rahaliste huvidega seotud hankelepingu alusel.

(80) Keskseid hankijaid käsitlevate sätete tugevdamine ei tohiks mingil viisil välistada praeguse ajutiste ühishangete läbiviimise tava jätkumist, mis on vähem institutsionaliseeritud ja vähem süstemaatiline ühine riigihangete korraldamine, ega selliste teenuseosutajate kasutamise kujunenud tava jätkumist, kes valmistavad hankemenetluse ette ja juhivad seda võrgustiku sektori hankija nimel ja arvel ning tema juhiste kohaselt. Vastupidi – teatavad ühishangete omadused tuleks selgelt määratleda, sest neil võib olla oluline roll näiteks seoses innovatiivsete projektidega.

Ühishanked võivad esineda mitmel kujul, alates kooskõlastatud riigihankest, kus mitme võrgustiku sektori hankija, kellest igaüks viib läbi eraldi hankemenetluse, hangitavate tööde, asjade või teenuste kohta koostatakse ühised tehnilised kirjeldused, kuni olukordadeni, kus asjaomased võrgustiku sektori hankijad viivad ühiselt läbi ühe hankemenetluse, tegutsedes kas koos või tehes hankemenetluse kõigi võrgustiku sektori hankijate nimel juhtimise ülesandeks ühele võrgustiku sektori hankijale.

Kui mitmed võrgustiku sektori hankijad viivad ühiselt läbi hankemenetluse, peaksid nad ühiselt vastutama oma käesoleva direktiivi kohaste kohustuste täitmise eest. Kui võrgustiku sektori hankijad viivad ühiselt läbi üksnes mõned hankemenetluse osad, peaks ühine vastutus kehtima ainult nende riigihanke osade puhul, mis viiakse läbi ühiselt. Iga võrgustiku sektori hankija peaks ainuisikuliselt vastutama menetluse või menetluse osade eest, mille ta viib läbi ainuisikuliselt, nagu hankelepingu sõlmimine, raamlepingu sõlmimine, dünaamilise hankesüsteemi kasutamine või minikonkurss raamlepingu kohaselt.

- (81) Kesksete riigihangete toetamiseks sobivad eriti hästi elektroonilised sidevahendid, kuna need pakuvad võimaluse andmete taaskasutamiseks ja automaatseks töötlemiseks, minimeerides seega teabe- ja tehingukulusid. Seepärast tuleks esimese sammuna teha elektrooniliste sidevahendite kasutamine kesksete avaliku sektori hankijate jaoks kohustuslikuks ning soodustada ka tavade ühtlustamist kogu liidus. Seejärel tuleks 30-kuulise üleminekuperioodi järel muuta elektrooniliste sidevahendite kasutamine kohustuslikuks kõigi hankemenetluste puhul.
- (82) Eri liikmesriikidest pärit võrgustiku sektori hankijate ühist hankelepingute sõlmimist raskendavad praegu õiguslikud probleemid, mis on seotud vastuoludega siseriiklike õigusaktide vahel. Olenemata sellest, et direktiiviga 2004/17/EÜ võimaldati kaudselt läbi viia piiriüleseid ühishankeid, esineb võrgustiku sektori hankijatel endiselt märkimisväärseid õiguslikke ja praktilisi raskusi teise liikmesriigi keskselt hankijalt ostmisel või hankelepingute ühisel sõlmimisel. Selleks et võimaldada võrgustiku sektori hankijatel kasutada maksimaalselt ära siseturu potentsiaal mastaabisäästu ning riski ja kasu jaotamise osas, eelkõige innovatiivsete projektide puhul, mis on seotud suurema riskiga, kui ühel võrgustiku sektori hankijal oleks mõistlik kanda, tuleks need raskused kõrvaldada. Seetõttu tuleks kehtestada uued eeskirjad piiriüleste ühishangete kohta, et soodustada võrgustiku sektori hankijate vahelist koostööd ja suurendada siseturust saadavat kasu, luues piiriüleseid ärivõimalusi tarnijatele ja teenuseosutajatele. Need eeskirjad peaksid määrama kindlaks keskse hankija piiriülese kasutamise tingimused ja määrama kindlaks piiriüleste ühishangete korral kohaldatava riigihankeid käsitlevad õigusaktid, sealhulgas kohaldatavaid õiguskaitsevahendeid käsitlevad õigusaktid, täiendades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 593/2008⁽¹⁾ sätestatud kollisiooninorme. Lisaks võivad eri liikmesriikide võrgustiku sektori hankijad moodustada siseriikliku või liidu õiguse kohaselt loodavaid ühiseid juriidilisi isikuid. Selliste ühishangete jaoks tuleks kehtestada erisätted.
- (83) Hankijate koostatud tehnilised kirjeldused peavad võimaldama riigihangete avatust konkurentsile ja jätkusuutlikkusega seotud eesmärkide saavutamist. Seepärast peaks olema võimalik esitada pakkumusi, mis põhinevad mitmesugustel turul kasutuses olevatel tehnilistel lahendustel, standarditel ja tehnilistel kirjeldustel, ning pakkumusi, mis on koostatud olulusringi ning ehitustööde, asjade ja teenuste tootmisprotsessi jätkusuutlikkusega seotud tulemuslikkuse kriteeriumide põhjal.

Seega tuleks tehnilised kirjeldused koostada nii, et need ei vähendaks kunstlikult konkurentsi teatavat ettevõtjat soosivate nõuetega, kirjeldades vastava ettevõtja poolt tavapäraselt pakutavate asjade, teenuste või ehitustööde põhiomadusi. Kõige paremini aitab seda eesmärki saavutada see, kui tehnilise kirjelduse koostamisel lähtutakse funktsionaalsetest nõuetest ja kasutusomadustest. Funktsionaalsed ja kasutusomadustega seotud nõuded on samuti sobilikud vahendid innovatsiooni soodustamiseks riigihangetes ja neid peaks kasutama võimalikult ulatuslikult. Kui viidatakse Euroopa standardile või selle puudumisel riiklikule standardile, peaksid võrgustiku sektori hankijad võtma arvesse pakkumusi, mis põhinevad teistel samaväärsetel süsteemidel ning mis vastavad võrgustiku sektori hankija esitatud nõuetele ja on ohutselt samaväärsed. Nõutava määrgisega samaväärsuse tõendamine peaks olema ettevõtja kohustus.

Samaväärsuse tõendamiseks peaks olema võimalik pakkujatelt nõuda kolmandate isikute poolt kontrollitud tõendusmaterjali. Samas tuleks siiski aktsepteerida ka muid sobivaid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui asjaomasel ettevõtjal puudub juurdepääs sellistele tõenditele või katsearuannetele või tal ei ole võimalik neid asjaomase tähtaja jooksul hankida, tingimusel et asjaomane ettevõtja seeläbi tõendab, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumides või hankelepingu täitmise tingimustes sätestatud nõuetele või kriteeriumidele.

Võrgustiku sektori hankijad ei peaks aga kasutama liidu õiguse kohaseid piiriülese ühishanke võimalusi selleks, et hoida kõrvale kohustuslike avaliku õiguse normide kohaldamisest, mis kehtivad nende suhtes liikmesriigis, kus nad asuvad. Sellised eeskirjad võivad hõlmata näiteks sätteid läbipaistvuse ja dokumentidele juurdepääsu kohta või konkreetseid nõudeid tundlike tarnete jälgitavuse kohta.

- (84) Kõigi selliste riigihangete puhul, mille eseme kavandatud kasutajateks on inimesed, olenemata sellest, kas nendeks on üldsus või võrgustiku sektori hankija töötajad, peavad võrgustiku sektori hankijad koostama kõnealused tehnilised kirjeldused nii, et neis võetakse arvesse puudega inimeste ligipääsukriteeriumeid või arvestatakse kõigi kasutajatega, v.a nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruses (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (ELT L 177, 4.7.2008, lk 6).

(85) Võrgustiku sektori hankijad, kes soovivad osta teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude omadustega ehitustöid, asju või teenuseid, peaksid saama viidata teatavatele märgistele, nagu Euroopa ökomärgis, riiklikud või rahvusvahelised ökomärgised või muud märgised, tingimusel, et märgise nõuded on seotud hankelepingu esemega, näiteks toote ja selle esitusviisi kirjeldusega, sealhulgas pakendusnõuetega. Samuti on oluline, et kõnealused nõuded on koostatud ja kinnitatud objektiivselt kontrollitavate kriteeriumide alusel ja kasutades menetlust, milles saavad osaleda sellised sidusrühmad nagu valitsusasutused, tarbijad, tootjad, turustajad ja keskkonnaorganisatsioonid, ning et märgise nõuded on kõigile huvitatud osapooltele kättesaadavad. Tuleks selgitada, et sidusrühmad võivad olla avalik-õiguslikud või eraõiguslikud isikud, ettevõtjad või mis tahes liiki valitsusvälised organisatsioonid (organisatsioonid, mis ei kuulu valitsuse juurde ega ole tavapärased kasumit taotlevad ettevõtjad).

Samuti tuleks selgitada, et konkreetsed riigi- või valitsusasutused või organisatsioonid võivad olla seotud märgist käsitlevate nõuete koostamisega, mida võib kasutada seoses ametiasutuste riigihangetega, ilma et need asutused või organisatsioonid kaotaksid oma kolmanda isiku staatuse. Märgistele viitamisel ei tohiks olla innovatsiooni piiravat mõju.

(86) Tehniliste kirjelduste koostamisel peaksid võrgustiku sektori hankijad võtma arvesse andmekaitseeaduse valdkonnas liidu õigusest tulenevaid nõudeid, eelkõige seoses isikuandmete töötlemise kavandamisega (lõimitud andmekaitse).

(87) Riigihanked tuleks kohandada VKEde vajadustele. Võrgustiku sektori hankijaid tuleks ergutada kasutama komisjoni talituste 25. juuni 2008. aasta töödokumendis „Euroopa parimate tavade juhend, millega lihtsustatakse VKEde juurdepääsu riigihankelepingutele” sätestatud parimate tavade koodeksit, milles juhendatakse, kuidas nad saavad kohaldada hankemenetluse raamistikku viisil, mis hõlbustab VKEde osalemist hankemenetlustes. Sel eesmärgil tuleks selgelt sätestada, et hankelepinguid võib jaotada osadeks. Selline osadeks jaotamine tuleks teha kvantitatiivsel alusel, et eri hankelepingute suurus vastaks paremini VKEde suutlikkusele, või kvalitatiivsel alusel, kooskõlas erinevate asjaomaste tegevusalade ja spetsialiseerumisega, et kohandada eri hankelepingute sisu täpselt VKEde spetsialiseerunud sektoritele vastavalt või kooskõlas erinevate järgnevate projektietappidega. Osade suuruse ja eseme peaks saama vabalt kindlaks määrata võrgustiku sektori hankija, kes peaks saama ka kooskõlas riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise eeskirjadega sõlmida mõnede osade puhul hankelepingu ilma käesolevas direktiivis käsitletavaid menetlusi kasutamata.

Liikmesriikidel peaks olema jätkuvalt võimalik minna kaugemale oma jõupingutustes soodustada VKEde osalemist riigihanketurul, nähes ette hankelepingu väiksemateks hankelepinguteks jaotamise asjakohasuse arvestamise kohustuse, nõudes võrgustiku sektori hankijatelt põhjenduste esitamist otsuse kohta jätta hankeleping osadeks jaotamata või kehtestades kohustuse jaotada hankeleping teatavatel tingimustel osadeks. Samal eesmärgil peaks liikmesriikidel olema võimalik näha ette alltöövõtjatele otsemaksete tegemise mehhanisme.

(88) Osadeks jaotatud hankelepingute puhul peaks võrgustiku sektori hankijatel olema näiteks konkurentsi säilitamiseks või tarnekindluse tagamiseks võimalik piirata nende osade arvu, mille kohta üks ettevõtja võib pakkumuse esitada; samuti peaks neil olema võimalik piirata nende osade arvu, mille suhtes võib ühe pakkujaga hankelepingu sõlmida.

Kuid hankelepingutele VKEde jaoks juurdepääsu hõlbustamise eesmärgi saavutamist võib takistada see, kui võrgustiku sektori hankijad on kohustatud sõlmima hankelepingu osade kaupa, isegi kui seejuures tuleb aktsepteerida oluliselt vähemsoodsaid lahendusi võrreldes sellega, kui hankeleping sõlmitakse mitme osa või kõigi osade kohta. Kui sellise meetodi kohaldamise võimalusele on eelnevalt selgelt osutatud, peaks võrgustiku sektori hankijatel seega olema võimalik viia läbi pakkumuste võrdlev hindamine, et määrata kindlaks, kas konkreetse pakkuja esitatud pakkumused teatava osade kombinatsiooni kohta kokku täidavad kooskõlas käesoleva direktiiviga kehtestatud pakkumuste hindamise kriteeriume seoses nende osadega paremini kui üksikute asjaomaste osade kohta esitatud pakkumused eraldi võttes. Kui see on nii, siis peaks võrgustiku sektori hankijatel olema lubatud sõlmida asjaomase pakkujaga hankeleping, milles on kõnealused osad kokku liidetud. Tuleks selgitada, et võrgustiku sektori hankijad peaksid läbi viima sellise võrdleva hindamise, mille käigus määravad esmalt kindlaks, millised pakkumused täidavad kõige paremini pakkumuste hindamise kriteeriume ning seejärel võrdleva neid konkreetse pakkuja esitatud pakkumustega teatava osade kombinatsiooni kohta kokku.

(89) Menetluste kiirendamiseks ja tõhusamaks muutmiseks peaks hankemenetluses osalemise tähtsajad olema võimalikult lühikesed, tekitamata lubamatuid takistusi ettevõtjatele, eelkõige VKEdele kogu siseturul. Seetõttu tuleks meeles pidada, et pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise tähtsaja kehtestamisel peaksid võrgustiku sektori hankijad võtma eelkõige arvesse hankelepingu keerukust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku aega, isegi kui sellega kaasneb käesolevas direktiivis ette nähtud

miinimumtähtaegadest pikemate tähtaegade kehtestamine. Teisest küljest võimaldab elektrooniliste teabedastus- ja sidevahendite kasutamine, eelkõige kõigi hankedokumentide kättesaadavus ettevõtjatele, pakkujatele ja taotlejatele elektrooniliste vahendite kaudu ning elektrooniline side, suurendada läbipaistvust ja säästa aega. Seetõttu tuleks näha ette avatud hankemenetluste puhul kohaldatavate miinimumtähtaegade lühendamine kooskõlas WTO riigihankelepingus sätestatud eeskirjadega ja tingimusel, et need vahendid on kooskõlas liidu tasandil ette nähtud konkreetse teabedastusviisiga. Samuti peaks võrgustiku sektori hankijatel olema võimalik avalike hankemenetluste puhul pakkumuste laekumise tähtaegu veelgi lühendada juhtudel, kui olukorra kiireloomulisuse tõttu on tavapärased tähtajad ebapraktilised, kuid lühendatud tähtajaga avatud hankemenetluse järgimine ei ole võimatu. Üksnes erakorralistes olukordades, kui on äärmiselt kiireloomuline olukord, mida asjaomane võrgustiku sektori hankija ei suutnud ette näha ja mida see hankija ei põhjustanud, mis ei võimalda läbi viia tavapäraselt hankemenetlust isegi lühendatud tähtaegadega, peaks võrgustiku sektori hankijatel olema võimalik sõlmida üksnes vajalikus ulatuses hankelepinguid väljakuulutamisetähtaegade läbirääkimistega hankemenetluse kohaselt. Selline olukord võib tekkida, kui loodusõnnetused nõuavad viivitamata tegutsemist.

- (90) Tuleks selgitada, et vajadus tagada ettevõtjatele piisav aeg asjakohaste pakkumuste koostamiseks võib tingida selle, et algselt seatud tähtaegu võib vaja olla pikendada. Eelkõige oleks see nii juhul, kui hankedokumentides tehakse olulisi muudatusi. Samuti tuleks täpsustada, et sellega seoses tuleks olulisteks muudatusteks pidada eelkõige tehnilisi kirjeldusi hõlmavaid muudatusi, mille tõttu ettevõtjatel oleks vaja lisa-aega, et neist õigesti aru saada ja asjakohaselt reageerida. Siiski tuleks selgitada, et sellised muudatused ei peaks olema nii sisulised, et lubatud oleks osaleda ka muudel kui algselt välja valitud taotlejatel või et hankemenetlusele kaasatakse täiendavaid osalejaid. Eelkõige oleks see nii juhul, kui muudatuste tagajärjel muutub hankeleping või raamleping olemuselt olulisel määral võrreldes algselt hankedokumentides esitatud hankelepingu või raamlepinguga.
- (91) Tuleks selgelt sätestada, et võrgustiku sektori hankijad peaksid edastama teavet, mis käsitleb teatavaid hankemenetluse käigus tehtud otsuseid, muu hulgas otsust hankelepingut mitte sõlmida või sõlmida raamleping, ilma et taotlejad või pakkujad peaksid sellist teavet taotlema. Samuti tuleks meeles pidada, et nõukogu direktiivis 92/13/EMÜ⁽¹⁾ nähakse võrgustiku sektori hankijatele

ette kohustus esitada asjaomastele taotlejatele ja pakkujatele hankemenetluse käigus tehtud mõnede keskse tähtsusega otsuste asjaomaste põhjenduste kokkuvõtte, ilma et taotlejad või pakkujad peaksid seda taotlema. Samuti tuleks selgelt sätestada, et taotlejatel ja pakkujatel peaks olema võimalik taotleda üksikasjalikumalt teavet nende põhjenduste kohta, mida võrgustiku sektori hankijatel peaks olema kohustatud anda, välja arvatud juhul, kui sellest keeldumiseks on tõsiseid põhjusi. Need põhjused tuleks käesolevas direktiivis sätestada. Vajaliku läbipaistvuse tagamiseks hankemenetluse käigus, mille raames peetakse läbirääkimisi ja dialoogi pakkujatega, peaks nõuetele vastavaks tunnustatud pakkumuse teinud pakkujatel olema võimalik samadel tingimustel taotleda teavet menetluse läbiviimise ja edenemise kohta, välja arvatud kui on tõsine põhjus seda mitte teha.

- (92) Kui see on kooskõlas vajadusega tagada objektiivsed ja usaldusväärsed äritavad, võimaldades samal ajal maksimaalset paindlikkust, on asjakohane ette näha direktiivi 2014/24/EL kohaldamine majandus- ja finantssuutlikkuse nõuete ning tõendavate dokumentide suhtes. Võrgustiku sektori hankijatel tuleks seetõttu lubada kohaldada nimetatud direktiiviga ette nähtud kvalifitseerimise tingimusi ja kui nad seda teevad, peaks neil olema kohustus kohaldada teatud teisi sätteid, milles käsitletakse eelkõige minimaalse käibe piirmäärade ning Euroopa ühtse hankedokumendi kasutamise nõudeid.
- (93) Võrgustiku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda, et hankelepingu täitmise jooksul järgitakse keskkonnajuhtimismeetmeid ja -kavasid. Olenemata sellest, kas keskkonnajuhtimiskavad on registreeritud liidu mõne õigusakti kohaselt, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1221/2009,⁽²⁾ võivad need näidata, et ettevõtjal on hankelepingu täitmiseks vajalik tehniline suutlikkus. Ettevõtja rakendatavate selliste meetmete kirjeldust, millega tagatakse samaväärne keskkonnavaitse tase, tuleks aktepteerida keskkonnajuhtimiskavade registreerimise alternatiivina, kui asjaomasel ettevõtjal puudub juurdepääs sellistele kavadele või ei ole võimalik neid saada määratud tähtajaks.

⁽¹⁾ Nõukogu 25. veebruari 1992. aasta direktiiv 92/13/EMÜ veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate üksuste hankemenetlusi käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamisega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 76, 23.3.1992, lk 14).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1221/2009 organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ning millega tunnustatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 761/2001 ning komisjoni otsused 2001/681/EÜ ja 2006/193/EÜ (ELT L 342, 22.12.2009, lk 1).

- (94) Kuna pakkumuste hindamise kriteeriumide mõiste on käesolevas direktiivis kesksel kohal, on oluline, et asjaomased sätted oleksid esitatud võimalikult lihtsal ja ühtlustatud viisil. Seda võib saavutada, kasutades üldise kontseptsioonina mõistet „majanduslikult soodsaim pakkumus”, kuna kõik pakkumused tuleks lõpuks välja valida vastavalt sellele, mida konkreetne võrgustiku sektori hankija peab esitatud pakkumuste seas majanduslikult kõige paremaks lahenduseks. Segaduse vältimiseks selle pakkumuste hindamise kriteeriumiga, mida praegu tuntakse direktiivides 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ „majanduslikult kõige soodsama pakkumisena”, tuleks mõiste „parim hinna ja kvaliteedi suhe” hõlmamiseks kasutada erinevat terminit. Seetõttu tuleks seda tõlgendada kooskõlas nimetatud direktiividega seonduva kohtupraktikaga, välja arvatud juhul, kui käesolevas direktiivis on tegemist sisuliselt selgelt erineva lahendusega.
- (95) Hankelepingud tuleks sõlmida objektiivsete kriteeriumide alusel, mis tagavad kooskõla läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja võrdse kohtlemise põhimõtetega, eesmärgiga tagada pakkumuste suhtelise maksumuse objektiivne hindamine, et teha tõhusa konkurentsi tingimuste kohaselt kindlaks, milline pakkumus on majanduslikult kõige soodsam. Tuleks sõnaselgelt sätestada, et majanduslikult soodsaimat pakkumust tuleks hinnata parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, mis peaks alati hõlmama hinna või kulude elementi. Samuti tuleks selgitada, et sellist majanduslikult soodsaima pakkumuse hindamist võib läbi viia ka üksnes kas hinna või kulutasuvuse alusel. Lisaks on asjakohane meelde tuletada, et võrgustiku sektori hankijatel on vabadus kehtestada piisavad kvaliteedistandardid, kasutades tehnilisi kirjeldusi või hankelepingu täitmise tingimusi.
- (96) ELi toimimise lepingu artiklis 11 nõutakse, et liidu poliitika ja tegevuse määratlemisse integreeritakse keskkonnanakaitse nõuded, eelkõige pidades silmas säästva arengu edendamist. Käesolevas direktiivis selgitatakse, kuidas võrgustiku sektori hankijad saavad kaasa aidata keskkonnanakaitsele ja säästva arengu edendamisele ning samas tagada hankelepingutega seotud kulutuste parima tasuvuse.
- (97) Parima hinna ja kvaliteedi suhte hindamisel peaksid võrgustiku sektori hankijad kehtestama hankelepingu esemega seotud majanduslikud ja kvalitatiivsed pakkumuste hindamise kriteeriumid, et teha kindlaks võrgustiku sektori hankija seisukohast majanduslikult kõige soodsam pakkumus. Need kriteeriumid peaksid seega võimaldama võrdlevalt hinnata iga pakkuja pakkumust hankelepingu eseme täitmise seisukohast, nagu on määratletud tehnilistes nõuetes. Seoses parima hinna ja kvaliteedi suhtega on käesolevas direktiivis esitatud võimalike pakkumuste hindamise kriteeriumide mitmetäielik loetelu. Võrgustiku sektori hankijaid tuleks ergutada valima pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis võimaldavad neil saada kvaliteetseid ehitustöid, asju ja teenuseid, mis vastavad optimaalsel viisil nende vajadustele.

Valitud pakkumuste hindamise kriteeriumidega ei tuleks anda võrgustiku sektori hankijale piiramatut valikuvabadust ning nendega tuleks tagada tegeliku ja ausa konkurentsi võimaldamine ning kriteeriumidega peaksid kaasnema nõuded, mis lubavad pakkujate esitatud teavet tegelikkuses kontrollida.

Selleks et soodustada riigihangete puhul suundumist kõrgeima kvaliteedi poole, peaks liikmesriikidel olema võimalik keelata majanduslikult soodsaima pakkumuse hindamine ainult hinna või kulude alusel või sellist hindamist piirata, kui nad peavad seda asjakohaseks.

Võrdse kohtlemise põhimõtte järgimise tagamiseks hankelepingu sõlmimisel peaks võrgustiku sektori hankijad olema kohustatud tagama vajaliku läbipaistvuse, et kõik pakkujad oleksid mõistlikult teavitatud kriteeriumidest ja korrast, mida hankelepingu sõlmimise otsuse tegemisel kohaldatakse. Võrgustiku sektori hankijad peaksid olema seetõttu kohustatud esitama pakkumuste hindamise kriteeriumid ja iga kriteeriumi osakaalu. Võrgustiku sektori hankijatel peaks siiski olema lubatud nõuetekohaselt õigustatud juhtudel mitte esitada kriteeriumide osakaalu, mida nad peavad põhjendama, kui osakaalu ei ole eelnevalt eelkõige hankelepingu keerukuse tõttu võimalik kindlaks määrata. Sellistel juhtudel peaksid nad esitama kriteeriumid tähtsuse vähenemise järjekorras.

Majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemisel ei peaks hankelepingu sõlmimise otsus põhinema üksnes kuluga mitteseotud kriteeriumidel. Seetõttu peaks hinnaga seotud kvalitatiivsete kriteeriumidega kaasnema kulupõhised kriteeriumid, mille puhul võib võrgustiku sektori hankija eelistuse kohaselt lähtuda kas hinna- või kulutõhususepõhisest lähenemisviisist, nagu kogu olusringi jooksul tekkivate kulude arvestamine. Pakkumuste hindamise kriteeriumid ei tohiks siiski mõjutada selliste riiklike sätete kohaldamist, millega kehtestatakse tasud teatavate teenuste osutamise eest või fikseeritakse teatavate asjade hind.

- (98) Kui siseriiklikes sätetes kehtestatakse tasud teatavate teenuste osutamise eest või fikseeritakse teatavate asjade hind, tuleks selgitada, et endiselt on võimalik hinnata majanduslikku tulusust muude tegurite kui ainult hinna või tasu põhjal. Sõltuvalt asjaomasest teenusest või tootest võivad sellised tegurid hõlmata näiteks tarne- ja maksetingimusi, müügi järgsete teenustega seotud aspekte (näiteks nõustamis- ja asendamisteenuste ulatust) või

keskkonna- või sotsiaalaspekte (näiteks kas raamatud on trükitud ümbertöödeldud või puidust säästval viisil toodetud paberile, keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud või see, kas on edendatud ebasoodsas olukorras olevate isikute või haavatavate rühmade liikmete sotsiaalset integreerimist hankelepingut täitma määratud töötajate hulka). Arvestades arvukaid võimalusi hinnata majanduslikku tulusust sisuliste kriteeriumide alusel, tuleks vältida seda, et liisutõmbamine on ainus vahend hankelepingu sõlmimiseks.

(99) Kui hankelepingu täitmise tasemega seoses on asjakohane töötajate kvalifikatsioon, peaks võrgustiku sektori hankijatel olema võimalik kasutada pakumuste hindamise kriteeriumina asjaomast hankelepingut täitma määratavate töötajate töökorraldust, kvalifikatsiooni ja kogemust, sest see võib mõjutada hankelepingu täitmist ning sellest tulenevalt pakumuse majanduslikku maksumust. Selline võib olla olukord näiteks hankelepingute puhul, mis hõlmavad intellektuaalteenuseid, nagu konsultatsioonid või arhitektuuriteenused. Võrgustiku sektori hankijad, kes seda võimalust kasutavad, peaksid sobivate lepinguliste vahenditega tagama, et hankelepingut täitma määratud töötajad vastavad tegelikult ettenähtud kvaliteedinõuetele, ja et need töötajad võib asendada vaid võrgustiku sektori hankija nõusolekul, kes teeb kindlaks, et asendustöötajatel on samaväärse tasemega kvalifikatsioon.

(100) On väga oluline täiel määral ära kasutada riigihangete potentsiaali aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel. Sellega seoses tuleks meelde tuletada, et riigihanked on innovatsiooni oluline liikumapanev jõud, mis on Euroopa tulevase majanduskasvu jaoks väga oluline. Pidades silmas üksikute sektorite ja turgude vahelisi olulisi erinevusi, ei oleks siiski otstarbekas kehtestada riigihangete keskkonnasõbralikumaks, sotsiaalselt vastutustundlikumaks ning innovatiivsemaks muutmiseks üldisi kohustuslikke nõudeid.

Liidu seadusandjad on juba kehtestanud kohustuslikud hankenõuded konkreetsete eesmärkide saavutamiseks maanteesõidukite (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/33/EÜ)⁽¹⁾ ja kontoriseadmete (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 106/2008)⁽²⁾ sektoris. Lisaks on oluliselt edenenud ühiste meetodite määratlemine olulusringi kulude arvestamiseks.

Seetõttu tundub otstarbekas samal viisil jätkata, nähes kohustuslikud eesmärgid ette sektoripõhiste õigusaktidega, mis võtavad arvesse asjaomase sektori suhtes kohaldatavaid poliitikameetmeid ja tingimusi, ning edendades olulusringi kulude arvestamisel üleeuroopalise meetodi väljatöötamist ja kasutamist, mis aitaks riigihangete abil toetada jätkusuutlikku kasvu.

(101) Kõnealuste sektoripõhiste meetmete täiendamiseks tuleks vastu võtta direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ, millega võimaldatakse võrgustiku sektori hankijatel järgida oma hankestrateegiates aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmäärke. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, välja arvatud juhul, kui hinnatud on ainult hinna põhjal, et võrgustiku sektori hankijad võivad majanduslikult soodsaima pakumuse ja madalaima kulu teha kindlaks kogu olulusringi käigus tekkivate kulude arvestamise alusel. Olulusringi kulude arvestamisel võetakse arvesse kõiki ehitustööde, asjade või teenuste olulusringi käigus tekkivaid kulusid.

See tähendab sisekulusid, nagu tehtavad teadusuuringud, arendus-, tootmis-, transpordi-, kasutus- ja hooldus- ning kasutamisejärgse kõrvaldamise kulud, kuid samuti võivad olla hõlmatud keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud, näiteks tootes kasutatud toorainete kaevandamise käigus põhjustatud reostus või toote enda poolt või selle tootmise käigus põhjustatud reostus, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha. Meetodid, mida võrgustiku sektori hankijad kasutavad keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavate kulude arvestamiseks, tuleks kehtestada eelnevalt objektiivsel ja mittediskrimineerival viisil ning need peaksid olema kättesaadavad kõigile huvitatud osapooltele. Sellised meetodid võib kehtestada riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil, kuid need peaksid konkurentsi vajadustele kohandatavate meetodite abil moonutamise vältimiseks jääma üldisteks selles mõttes, et neid ei tuleks kehtestada spetsiaalselt konkreetse hankemenetluse jaoks. Olulusringi kulude arvestamiseks konkreetsete asjade või teenuste kategooriate puhul tuleks välja töötada liidu tasandil ühised meetodid. Kui sellised ühised meetodid välja töötatakse, tuleks nende kasutamine muuta kohustuslikuks.

Lisaks tuleks uurida, kas on võimalik kehtestada sotsiaalse olulusringi kulude arvutamise ühine meetod, võttes arvesse olemasolevaid meetodeid, näiteks ÜRO keskkonnaprogrammi raames vastu võetud suuniseid toodete sotsiaalse olulusringi hindamiseks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/33/EÜ keskkonnasõbralike ja energiatõhusate maanteesõidukite edendamise kohta (ELT L 120, 15.5.2009, lk 5).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 106/2008 ühenduse kontoriseadmete energiatõhususmääratuse programmi kohta (ELT L 39, 13.2.2008, lk 1).

(102) Lisaks peaks sotsiaalsete ja keskkonnaalaste kaalutluste parema integreerimise eesmärgil olema võrgustiku sektori hankijatel võimalik kasutada pakkumuste hindamise kriteeriume või hankelepingu täitmise tingimusi, mis on seotud hankelepingu alusel tehtavate ehitustööde, tarnitavate asjade või osutatavate teenuste olelusringi – alates tootes kasutatavate toorainete kaevandamisest kuni toote kõrvaldamiseni – mis tahes aspektidega ja selle kõigi etappidega, sealhulgas nende ehitustööde, asjade või teenuste tootmise, osutamise või nendega kauplemise (ja selle tingimuste) konkreetse protsessiga seotud teguritega või konkreetse protsessiga nende olelusringi hilisemates etappides, isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks. Sellist tootmisprotsessi või ehitustööde tegemist, asjade tarnimist või teenuste osutamist käsitlevate kriteeriumide ja tingimuste hulka kuulub näiteks nõue, et ostetud asjade tootmisel ei kasutata toksilisi kemikaale või et ostetud teenused osutatakse energiatõhusate masinatega.

Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale kuuluvad nende hulka ka pakkumuste hindamise kriteeriumid ja hankelepingu täitmise tingimused, mis on seotud õiglase kaubanduse põhimõttele vastavate toodete tarnimise või kasutamise sõlmitava hankelepingu täitmise käigus. Keskkonnakaitsealises kaalutluses käsitlevad hankelepingu täitmise tingimustes võidakse muu hulgas käsitleda näiteks toodete kättetoimetamist, pakendamist ja kõrvaldamist ning ehitustööde ja teenuste hankelepingute puhul jäätmete koguse piiramist ja ressursitõhusust.

Tingimus, et peab esinema seos hankelepingu esemega, välistab siiski kriteeriumid ja tingimused, mis on seotud üldise ettevõttepoliitikaga, mida ei saa pidada konkreetset tootmisprotsessi või hangitavate ehitustööde tegemise, asjade tarnimise või teenuste osutamise konkreetset protsessi iseloomustavaks teguriks. Võrgustiku sektori hankijatel ei peaks seetõttu olema lubatud nõuda pakkujatelt, et neil kehtiks teatav sotsiaalne või keskkonnaalast vastutust reguleeriv ettevõttepoliitika.

(103) On oluline, et tootmisprotsessi sotsiaalset aspekti puudutavad pakkumuste hindamise kriteeriumid ja hankelepingu täitmise tingimused on seotud hankelepingu alusel läbiviidavate ehitustööde, tarnitavate asjade või osutatavate teenustega. Lisaks tuleks neid kohaldada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 96/71/EÜ nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus, ja neid ei tuleks valida ega kohaldada viisil, mis on otseselt või kaudselt diskrimineeriv liikmesriikide või selliste kolmandate riikide ettevõtjate suhtes, kes osalevad WTO riigihankelepingus või vabakaubanduslepingutes, mille osaline on Euroopa Liit. Seega peaksid direktiiviga 96/71/EÜ reguleeritavaid põhilisi töötingimusi, nagu miinimumpalk, käsitlevad nõuded olema tasemel, mis on sätestatud siseriiklikus õiguses või kollektiivlepingutes, mida kohaldatakse liidu õiguse kohaselt nimetatud direktiivi raames.

Hankelepingu täitmise tingimuste eesmärk võib olla ka soodustada tööl meeste ja naiste võrdse kohtlemise edendamist, naiste suuremat osalemist tööturul ning töö- ja pereelu ühildamist, keskkonnakaitset või loomade heaolu, tagada kooskõla Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikonventsioonidega, ning võtta tööle suurem arv ebasoodsas olukorras olevaid isikuid, kui on ette nähtud siseriiklike õigusaktidega.

(104) Pakkumuste hindamise kriteeriumides ja hankelepingu täitmise tingimustes võib samuti käsitleda tootmisprotsessis osalevate töötajate tervise kaitset, ebasoodsas olukorras olevate isikute või haavatavate rühmade liikmete sotsiaalset integreerimist hankelepingut täitma määratud töötajate hulka või asjaomase hankelepingu puhul vajalike oskuste õpetamist, tingimusel et need on seotud hankelepingu kohase ehitustööde tegemisega, asjade tarnimisega või teenuste osutamisega. Näiteks võib nendes kriteeriumides ja tingimustes osutada muu hulgas pikka aega töötajaks olnud isikute töölevõtmisele, koolitusmeetmete võtmisele töötute või noorte jaoks sõlmitava hankelepingu täitmise käigus. Tehnilistes nõuetes võivad võrgustiku sektori hankijad esitada selliseid sotsiaalalaseid nõudeid, mis otseselt iseloomustavad asjaomast toodet või teenust, nagu puudega inimeste ligipääsu võimalus või kõigi kasutajatega arvestamine.

(105) Hankelepinguid ei tohiks sõlmida ettevõtjatega, kes on osalenud kuritegelikus ühenduses või kes on mõistetud süüdi korruptsioonis, liidu finantshuve kahjustavas pettuses, terroriakti toimepanekus, rahapesus või terrorismi rahastamises. Ka maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmist tuleks karistada menetlusest kõrvaldamisega kogu liidus. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik näha ette erandid nimetatud kohustuslikust kõrvaldamisest erakorralistes olukordades, kui üldiste huvidega seotud kaalukatel põhjustel on hankelepingu sõlmimine hädavajalik. Selline olukord võiks näiteks tekkida juhul, kui kiiresti vajaminevaid vaktsiine või hädaloorkorra puhul tarvilikku varustust saab osta üksnes ettevõtjalt, kes tuleks muidu ühel nimetatud põhjustest hankemenetlusest kohustuslikus korras kõrvaldada. Arvestades et võrgustiku sektori hankijatel, kes ei ole avaliku sektori hankijad, ei pruugi olla juurdepääsu vaieldamatule asjaomasele tõendusmaterjalile, on asjakohane lasta kõnealustel võrgustiku sektori hankijatel endil valida, kas kohaldada direktiivi 2014/24/EL kohaseid kõrvaldamiskriteeriume või mitte. Võrgustiku sektori hankijatest tuleks seepärast kohustada ainult avaliku sektori hankijaid kohaldama direktiivi 2014/24/EL artikli 57 lõikeid 1 ja 2.

(106) Lisaks tuleks võrgustiku sektori hankijatele anda võimalus menetlusest kõrvaldada ettevõtjaid, kes on osutunud ebausaldusväärseteks, näiteks keskkonna- või sotsiaalsete kohustuste täitmata jätmise pärast, sealhulgas puudega inimeste juurdepääsu nõude eiramise pärast, või muu raske ametialaste eeskirjade rikkumise tõttu, näiteks konkurentsieskirjade või intellektuaalomandi õiguste rikkumine. Tuleks selgitada, et raske ametialaste eeskirjade rikkumine võib muuta ettevõtja aususe küsitavaks ning seega hankelepingu sõlmimiseks sobimatuks, sõltumata sellest, kas asjaomasel ettevõtjal oleks muidu olemas hankelepingu täitmiseks vajalik tehniline ja majanduslik suutlikkus.

Võttes arvesse, et võrgustiku sektori hankija vastutab oma võimaliku eksliku otsuse tagajärgede eest, peaks võrgustiku sektori hankijatel olema samuti võimalik võtta seisukoht, et on raskelt eksitud ametialaste eeskirjade vastu, kui enne lõpliku ja siduva otsuse tegemist kohustusliku kõrvaldamise aluse kohta saavad nad mis tahes asjakohasel viisil näidata, et ettevõtja on rikkunud oma kohustusi, sealhulgas kohustust tasuda maksusid või sotsiaalkindlustusmaksid, kui siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti. Neil peaks olema samuti võimalik kõrvaldada taotlejad ja pakkujad, kelle tegevuses varasemate hankelepingute või muude võrgustiku sektori hankijatega sõlmitud hankelepingute täitmisel on olnud suuri puudusi oluliste nõuete osas, näiteks ei ole suudetud täita kohustusi, tarnitud toote või osutatud teenusega seoses on esinenud olulisi puudusi, mistõttu ei ole olnud võimalik neid kavandatud otstarbel kasutada, või on aset leidnud sobimatu käitumine, mis põhjustab tõsisid kahtlusi ettevõtja usaldusväärsuse suhtes. Siseriiklikus õiguses tuleks näha ette selliste kõrvaldamiste maksimaalne kestus.

Vabatahtlike kõrvaldamise aluseid kohaldades tuleks erilist tähelepanu pöörata proportsionaalsuse põhimõttele. Väikesed rikkumised peaksid ainult erandjuhtudel viima ettevõtja kõrvaldamiseni. Siiski võivad korduvad väikesed rikkumised seada kahtluse alla ettevõtja usaldusväärsuse ja põhjendada tema kõrvaldamist.

(107) Kui võrgustiku sektori hankijatel on kohustus kohaldada nimetatud kõrvaldamiskriteeriume või nad otsustavad seda teha, peaksid nad kohaldama direktiivi 2014/24/EL seoses ettevõtjate võimalusega võtta vastu vastavusmeetmed kuriteo või väärteo tagajärgede heastamiseks ning edasiste rikkumiste tõhusaks ärahoidmiseks.

(108) Pakkumused, mille maksumus tundub asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kohta põhjendamatult madal, võivad põhineda tehniliselt, majanduslikult või õiguslikult ebausaldusväärsetel eeldustel või tavalel. Kui pakkuja ei suuda maksumust piisavalt põhjendada, peaks võrgustiku sektori hankijal olema õigus pakkumus tagasi lükata. Tagasilükkamine peaks olema kohustuslik juhul, kui võrgustiku sektori hankija on teinud kindlaks, et põhjendamatult madal maksumus või kavandatud kulu tuleneb liidu või sellega kooskõlas oleva siseriikliku kohustuslike sotsiaal-, töö- või keskkonnaõiguse sätete või rahvusvahelise tööõiguse sätete täitmata jätmisest.

(109) Hankelepingu täitmise tingimustega kehtestatakse hankelepingu täitmisega seotud erinõuded. Erinevalt pakkumuste hindamise kriteeriumidest, mille alusel viiakse läbi pakkumuste kvaliteedi võrdlev hindamine, on hankelepingu täitmise tingimused konkreetsed objektiivsed nõuded, millel ei ole mõju pakkumuste hindamisele. Hankelepingu täitmise tingimused peaksid olema kooskõlas käesoleva direktiiviga juhul, kui need ei ole otseselt ega kaudselt diskrimineerivad ning on seotud hankelepingu esemega, mis hõlmab kõiki tootmise, osutamise või turuleviimise konkreetse protsessiga seotud tegureid. See hõlmab hankelepingu täitmise tingimusi, ent mitte üldist ettevõttepoliitikat puudutavaid nõudeid.

(110) On oluline, et pädevad riiklikud asutused, näiteks tööinspeksioonid või keskkonnakaitseametid tagavad oma vastutusala ja pädevuse piirides asjakohaste meetmetega keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas alltöövõtjate poolt nende kohaldatavate kohustuste täitmise, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega või kollektiivlepingutega või käesolevas direktiivis loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega.

Samuti on vaja tagada mõningane läbipaistvus alltöövõtuhelas, kuna see annab võrgustiku sektori hankijatele teavet selle kohta, kes ehitusplatsidel viibivad, milliseid töid nende jaoks tehakse või millised ettevõtjad osutavad teenuseid hoonete, taristute või alade, näiteks linnavalitsuste, munitsipaal-koolide, spordirajatiste, sadamate või kiirteede juures, mille eest võrgustiku sektori hankijad

on vastutavad või mille üle nad teostavad otsesest järelevalvet. Tuleks selgitada, et nõutava teabe esitamise kohustus on igal juhul peatöövõtjal, seda kas konkreetsete klauslite alusel, mida iga võrgustiku sektori hankija kõikides hankemenetlustes ette näeb, või kohustuste alusel, mida liikmesriigid peatöövõtjale panevad üldiselt kohaldatavate sätetega.

Samuti tuleks selgitada, et alati kui liikmesriigi siseriiklik õigus näeb ette alltöövõtjate ja peatöövõtja solidaarvastutuse mehhanismi, tuleks kohaldada tingimusi, mis seonduvad keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas nende kohaldatavate kohustuste täitmisega, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega või kollektiivlepingutega või käesolevas direktiivis loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Lisaks tuleks sõnaselgelt sätestada, et liikmesriikidel peaks olema võimalik minna kaugemale, näiteks laiendades läbipaistvusega seotud kohustusi, võimaldades alltöövõtjatele otsemaksete tegemist või lubades või nõudes seda, et avaliku sektori hankijad kontrolliksid, et allatöövõtjad ei ole üheski olukorras, mille puhul oleks õigustatud ettevõtjate kõrvaldamine. Kui selliseid meetmeid alltöövõtjate suhtes kohaldatakse, tuleks tagada sidusus peatöövõtjate suhtes kohaldatavate sätetega, nii et kohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolule järgneks nõue, et peatöövõtja peab asjaomast alltöövõtjat asendama. Kui sellisel kontrollimisel ilmnevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused, tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijad võivad nõuda asendamist. Siiski tuleks sõnaselgelt sätestada, et avaliku sektori hankijad võivad olla kohustatud nõudma asjaomase alltöövõtja asendamist, kui samal ajal on osutunud kohustuslikuks peatöövõtjad kõrvaldada.

Lõpuks tuleks sõnaselgelt sätestada, et liikmesriigid võivad oma siseriikliku õiguse alusel kehtestada vastutuse osas rangemad eeskirjad või minna alltöövõtjatele otsemaksete tegemisel kaugemale.

- (111) Arvestades arutelusid, mida praegu peetakse horisontaalsete sätete üle, millega reguleeritakse suhteid kolmandate riikidega, on asjakohane säilitada vaheperioodil direktiivi 2004/17/EÜ artiklite 58 ja 59 kohane kommunaalteenuste suhtes kohaldatav režiim. Sellest tulenevalt tuleks jätta need sätted muutmata, sealhulgas säte rakendusaktide vastuvõtmise kohta, kui liidu ettevõtjatel on

raskusi kolmanda riigi turgude hindamisel. Neid asjaolusid arvestades peaks selliseid rakendusakte võtma jätkuvalt vastu nõukogu.

- (112) Tuleks meelde tuletada, et nõukogu määrust (EMÜ, Euratom) nr 1182/71⁽¹⁾ kohaldatakse käesolevas direktiivis sisalduvate tähtaegade arvutamisel.

- (113) Euroopa Liidu Kohtu asjaomast kohtupraktikat arvesse võttes on vaja selgitada tingimusi, mille puhul hankelepingu muutmine täitmise ajal nõuab uut hankemenetlust. Uut hankemenetlust on vaja juhul, kui esialgsesse hankelepingusse tehakse olulisi muudatusi, eelkõige seoses lepingupoolte vastastikuste õiguste ja kohustustega, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste jaotumisega. Sellised muudatused näitavad lepingupoolte kavatsust hankelepingu olulised tingimused uuesti läbi rääkida. Eelkõige tuleb seda teha juhul, kui muudetud tingimused oleksid menetluse tulemusi mõjutanud, kui need oleksid kehtinud esialgse menetluse ajal.

Hankelepingu muutmine, mille tulemusena muutub hankelepingu maksumus teatava summani, peaks olema alati võimalik, ilma et oleks vaja korraldada uut hankemenetlust. Sel eesmärgil ja käesoleva direktiivi õiguskindluse tagamiseks tuleks näha ette miinimumkünnised, millest allpool ei ole uue hankemenetluse korraldamine vajalik. Nende künniste ületamise korral hankelepingusse tehtavad muudatused peaksid olema võimalikud, ilma et oleks vaja korraldada uut hankemenetlust, kui need muudatused vastavad käesolevas direktiivis sätestatud asjakohastele tingimustele.

- (114) Võrgustiku sektori hankijad võivad sattuda olukorda, kus on vaja täiendavaid ehitustöid, asju või teenuseid; sellisel juhul võib olla põhjendatud algse hankelepingu muutmise ilma uut hankemenetlust korraldamata, eelkõige siis, kui lisatarned on ette nähtud kas olemasolevate teenuste, asjade või seadmete osaliseks asendamiseks või nende täiendamiseks ning kui tarnija vahetamine sunniks võrgustiku sektori hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega materjali, ehitustöid või teenuseid, mis tooks kaasa ühildamatuse või ebaproportsionaalsed tehnilised raskused käitamisel ja hooldamisel.

⁽¹⁾ Nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ, Euratom) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT L 124, 8.6.1971, lk 1).

(115) Võrgustiku sektori hankijaid võivad mõjutada välised asjaolud, mida nad hankelepingu sõlmimise ajal ei osanud ette näha, eelkõige juhul, kui hankelepingu täitmine hõlmab pikemat ajavahemikku. Sellisel juhul on vaja teatavat paindlikkust, mis võimaldaks hankelepingut selliste asjaoludega kohandada ilma uue hankemenetlusega. Ettenägematute asjaolude all mõistetakse asjaolusid, mida võrgustiku sektori hankija ei saanud hoolimata esialgse hankelepingu sõlmimisele eelnenud põhjalikust ettevalmistustööst ette näha, võttes arvesse olemasolevaid vahendeid, konkreetse projekti olemust ja omadusi, vastava valdkonna häid tavasid ning vajadust tagada mõistlik tasakaal hankelepingu sõlmimise ettevalmistamisele kulunud ressursside ja hankelepingu eeldatava maksumuse vahel.

Selle all ei mõisteta siiski olukorda, kus hankelepingu muudatuse tulemusena muutub kogu riigihanke olemus - kui näiteks riigihanke esemeks olevad ehitustööd, asjad või teenused asendatakse millegi muuga või riigihanke liiki oluliselt muudetakse -, sest sellisel juhul võib eeldada hüpoteetilist mõju esialgse hankemenetluse tulemusel.

(116) Kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega ei tohiks riigihanget uuesti välja kuulutamata asendada edukat pakkujat teise ettevõtjaga, näiteks kui hankeleping lõpetatakse selle täitmisel esinenud puuduste tõttu. Siiski peaks hankelepingut täitval edukal pakkujal olema võimalik läbida hankelepingu täitmise ajal näiteks sisetäitmise ümberkorralduste, ülevõtmiste, ühinemiste ja omandamiste või maksejõuetuse tulemusena teatavaid struktuurimuutusi, eelkõige juhul, kui hankeleping on sõlmitud rohkem kui ühe ettevõtjaga. Selliste muutuste puhul ei peaks automaatselt nõudma uusi hankemenetlusi kõigi asjaomase pakkuja täidetavate hankelepingute suhtes.

(117) Võrgustiku sektori hankijatel peaks olema võimalus individuaalsetes hankelepingutes ette näha muudatused läbivaatamis- või valikuklauslite kasutamise alusel, kuid sellised klauslid ei tohiks anda neile piiramatut kaalutusõigust. Seepärast tuleks direktiivis sätestada, mil määral võib esialgse hankelepinguga ette näha muudatusi. Sellest tulenevalt tuleks selgitada, et piisavalt selgelt sõnastatud läbivaatamis- või valikuklauslitega võib ette näha näiteks

hindade indekseerimist või tagada seda, et teatava ajavahemiku jooksul tarnitavad sideseadmed on jätkuvalt sobivad ka muutuvate sideprotokollide või muude tehnoloogiliste muudatuste korral. Samuti peaks piisavalt selgesõnaliste klauslite korral olema võimalik ette näha hankelepingusse tehtavad kohandused, mille vajaduse on tinginud käitamise või hooldamise ajal ilmnunud tehnilised raskused. Tuleks meelde tuletada ka seda, et hankelepingud võiksid hõlmata näiteks nii tavapäraselt kui ka erakorralist hooldust, mis võib osutada vajalikuks avaliku teenuse jätkumise tagamiseks.

(118) Võrgustiku sektori hankijad seisavad vahel silmitsi asjaoludega, mis nõuavad hankelepingu ennetähtaegset lõpetamist, et täita liidu riigihankevaldkonna alasest õigusel tulenevaid kohustusi. Liikmesriigid peaksid seepärast tagama, et võrgustiku sektori hankijal on võimalik siseriikliku õigusega ette nähtud tingimuste kohaselt lõpetada hankeleping selle kehtivusaja jooksul, kui see on liidu õigusega nõutav.

(119) Komisjoni 27. juuni 2011. aasta töödokumendi „Hindamisaruanne: ELi riigihankealaste õigusaktide mõju ja tõhusus” tulemused näitasid, et teatavate teenuste väljajätmine direktiivi 2004/17/EÜ täielikust kohaldamisalast tuleks läbi vaadata. Selle tulemusena tuleks käesoleva direktiivi kogu kohaldamisala laiendada mitmele teenusele.

(120) Teatavate teenusekategoriate puhul on teenuste olemuse tõttu piiriülene mõõde jätkuvalt piiratud; sellised teenused on näiteks nn isikutele osutatavad teenused – teatavad sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenused. Selliste teenuste osutamise kontekst varieerub liikmesriikide erinevate kultuuritraditsioonide tõttu suuresti. Seetõttu tuleks selliste teenuste hankelepingute suhtes kehtestada erikord ning kõrgem piirmäär kui teistele teenustele kohaldatakse..

Seoses kõneluste sektorite riigihanke konkreetse kontekstiga ei paku allapoole seda piirmäära jääva maksumusega isikuteenuste riigihange üldjuhul teiste liikmesriikide teenuseosutajatele huvi, kui ei esine konkreetseid tõendeid, mis näitaksid vastupidist, nt piiriüleste projektide rahastamine liidu poolt.

Kõnealust piirmäära ületavate isikuteenuste hankelepingute suhtes tuleks kohaldada kogu liidus kehtivaid läbipaistvusnõudeid. Arvestades kultuurikonteksti olulisust ja kõnealuste teenuste tundlikkust, tuleks liikmesriikidele anda laialdased volitused teenuseosutajate valimise korraldamiseks viisil, mida nad peavad kõige asjakohasemaks. Direktiivi sätted võtavad seda vajadust arvesse, kehtestades üksnes läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete järgimise kohustuse ning tagades, et avaliku sektori hankijad saavad teenuseosutajate valimisel kohaldada teatavaid kvaliteedikriteeriume, näiteks sotsiaalkaitsekomitee välja töötatud vabatahtlikkuse alusel rakendatavat sotsiaalteenuste Euroopa kvaliteediraamistikku. Kui liikmesriigid määravad kindlaks menetlusi, mida tuleb isikuteenuseid käsitlevate hankelepingute sõlmimisel järgida, peaksid nad arvesse võtma ELi toimimise lepingu artiklit 14 ja protokollit nr 26. Seejuures peaksid liikmesriigid seadma eesmärgiks ka võrgustiku sektori hankijate ja ettevõtjate halduskoormuse lihtsustamise ja vähendamise; tuleks selgitada, et see võib tähendada ka tuginemist eeskirjadele, mida kohaldatakse nende hankelepingute suhtes, millele erikorda ei kohaldata.

Liikmesriikidel ja/või võrgustiku sektori hankijatel on vabadus valida, kas osutada kõnealuseid teenuseid ise või korraldada sotsiaalteenused viisil, mis ei näe ette hankelepingute sõlmimist, näiteks neid teenuseid pelgalt rahastades või andes ilma piirangute või kvootideta litsentsid või load kõigile ettevõtjatele, kes vastavad võrgustiku sektori hankija poolt varem kindlaks määratud tingimustele, eeldusel et selline süsteem tagab piisava avaldamise ning vastab läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetele.

- (121) Samuti pakuvad hotelli- ja restoraniteenuseid tavaliselt konkreetsetes nende teenuste osutamise kohas asuvad ettevõtjad ja neil on seetõttu samuti piiratud piiriülene ulatus. Seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama üksnes lihtsustatud korda 1 000 000 euro suuruse piirmäära ületamise korral. Selle piirmäära ületavad suured hotelli- ja restoraniteenuste hankelepingud võivad huvi pakkuda erinevatele ettevõtjatele, nagu reisibürood ja muud vahendajad, ka piiriülesel alusel.
- (122) Sama olukord kehtib teatavate õigusteenuste osas, mis puudutavad üksnes siseriikliku õiguse küsimusi ja mida seepärast pakuvad üldiselt ainult asjaomases liikmesriigis asuvad ettevõtjad ning neil on seetõttu samuti piiratud piiriülene ulatus. Seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama üksnes lihtsustatud korda 1 000 000 euro suuruse

piirmäära ületamise korral. Seda piirmäära ületavad suuremahulised õigusteenuste hankelepingud võivad pakkuda huvi erinevatele ettevõtjatele, näiteks rahvusvahelistele õigusbüroodele, ka piiriüleselt, eelkõige juhul, kui need sisaldavad õigusküsimusi, mis tulenevad liidu või rahvusvahelisest õigusest või millel on liidu või rahvusvahelise õiguse alane taust või mis puudutavad rohkem kui ühte riiki.

- (123) Kogemused on näidanud, et mitmed muud teenused, näiteks päästeteenused, tuletõrjeteenused ja vanglateenused, pakuvad tavaliselt üksnes teatud piiriülest huvi siis, kui need on saavutanud oma suhteliselt kõrge hinna tõttu piisava kriitilise massi. Selles ulatuses, kus need teenused käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja ei jää, tuleks nende suhtes kohaldada lihtsustatud korda. Kuna muid teenuste kategooriaid, näiteks uurimis- ja turvateenused, osutatakse tegelikult hankelepingute alusel, pakuksid need tõenäoliselt piiriülest huvi alates 1 000 000 euro suurusest piirmäärast ning seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama lihtsustatud korda.
- (124) Avalike teenuste jätkuvuse tagamiseks peaks käesolev direktiiv lubama, et teatavaid teenuseid tervishoiu-, sotsiaal- ja kultuurivaldkonnas käsitlevatel hankemenetlustel osalemine võiks olla reserveeritud organisatsioonidele, mis põhinevad töötajate omandil või juhtimises aktiivsel osalemisel, ning olemasolevatele organisatsioonidele, näiteks kooperatiividele, et osaleda nende teenuste osutamises lõpptarbijatele. Käesoleva sätte kohaldamisala piirdub üksnes teatavate tervishoiu- ja sotsiaalteenuste ja nendega seotud teenuste, teatavate haridus- ja koolitus-teenuste, raamatukogude, arhiivide, muuseumite ja muude kultuuriteenuste, sporditeenuste ja eramajapidamistele osutatavate teenustega ning see ei hõlma ühtegi erandit, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti. Sellised teenused peaksid olema kaetud ainult lihtsustatud korraga.
- (125) Neid teenuseid on asjakohane kindlaks teha Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 2195/2002⁽¹⁾ vastu võetud ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) konkreetsetele punktidele viitamisega. CPV on hierarhiliselt struktureeritud nomenklatuur, mis on jaotatud divisjonideks, gruppideks, klassideks, kategooriateks ja allkategooriateks. Õiguskindlusetuse vältimiseks tuleks selgitada, et viitamine divisjonile ei tähenda kaudselt viitamist alldivisjonidele. Selline terviklik hõlmatus tuleks selle asemel sätestada sõnaselgelt, esitades kõik asjaomased punktid, vajaduse korral koodide vahemikuna.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2195/2002 ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) kohta (EÜT L 340, 16.12.2002, lk 1).

(126) Ideekonkursside on tavaliselt kõige rohkem kasutatud linnade ja maapiirkondade planeerimise, arhitektuuri ja inseneritöö või andmetöötluse valdkonnas. Tuleks siiski meelde tuletada, et selliseid paindlikke vahendeid võib kasutada ka muudel põhjustel ning et võib sätestada, et järgnevaid teenuste hankelepinguid võib sõlmida ideekonkursi võitjaga või ühega võitjatest väljakuulutamisetähtaajaga menetluse raames.

(127) Hindamine on näidanud, et liidu riigihanke-eeskirjade kohaldamist on võimalik märkimisväärselt paremaks muuta. Tõhusama ja järjepidevama eeskirjade kohaldamise saavutamiseks on oluline saada hea ülevaade võimalikest struktuursetest probleemidest ja riiklike riigihankepoliitikate üldistest omadustest, et käsitleda võimalikke probleeme sihipäraselt. Selline ülevaade tuleks saada asjakohase järelevalve kaudu, mille tulemused tuleks regulaarselt avaldada, et võimaldada pidada informeeritud arutelu riigihangete eeskirjade ja tavade võimaliku parandamise üle. Sellise hea ülevaate saamine võimaldaks heita pilku ka riigihanke-eeskirjade kohaldamisele liidu kaasrahastatavate projektide rakendamise kontekstis. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada, kes seda järelevalvet tegelikkuses teostab ja kuidas see toimub. Seda tehes peaks neil olema samuti võimalik otsustada, kas järelevalve peaks rajanema valimipõhisel järelkontrollil või süstemaatilisel käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate hankemenetluste eelkontrollil. Peaks olema võimalik pöörata asjaomaste asutuste tähelepanu võimalikele probleemidele; see ei peaks tingimata eeldama, et järelevalve teostaja saab kohtus kaebeõiguse.

Riigihangete tõhusust aitab oluliselt suurendada võrgustiku sektori hankijate ja ettevõtjate parem juhendamine, teavitamine ja toetamine, suurendades teadmisi ja õiguskindlust ning muutes hankemenetluste läbiviimise professionaalsemaks. Selline juhendamine tuleks võrgustiku sektori hankijatele ja ettevõtjatele teha kättesaadavaks alati, kui ilmneb, et on vaja parandada eeskirjade korrektset kohaldamist. Pakutav juhendamine võiks hõlmata kõiki riigihangetega seonduvaid küsimusi, nagu riigihanke kavandamine, menetlused, meetodite ja vahendite valik ning menetluste läbiviimise head tavad. Õiguslike küsimuste osas ei peaks juhendamine tähendama tingimata asjaomase probleemi täielikku õiguslikku analüüsi. See võiks piirduda üldise osutamisega elementidele, mida tuleks võtta edasises üksikasjalikus probleemide analüüsis arvesse, näiteks osutades kohtupraktikale, mis võib olla asjakohane, andes juhtnööre või osutades teistele üksustele, kes on asjaomast konkreetset probleemi analüüsinud.

(128) Direktiivis 92/13/EMÜ nähakse ette teatav läbivaatamise kord, mida saab kasutada vähemalt iga isik, kellel on või on olnud huvi konkreetse hankelepingu sõlmimise vastu ja kes on saanud või võib saada kahju riigihankeid käsitleva liidu õiguse või seda õigust rakendavate riiklike eeskirjade väidetava rikkumise tõttu. Käesolev direktiiv ei tohiks seda läbivaatamise korda mõjutada. Kodanikel, asjaomastel organiseerunud või organiseerumata sidusrühmadel ja muudel isikutel või organitel, kellel ei ole võimalik kasutada direktiivi 92/13/EMÜ kohast läbivaatamise korda, on siiski maksumaksjatena õiguspärane huvi nõuetekohaste hankemenetluste vastu. Seetõttu tuleks neile anda võimalus teatada käesoleva direktiivi võimalikest rikkumistest pädevale asutusele või struktuurile muul viisil kui direktiivi 92/13/EMÜ kohase läbivaatamise korra alusel ja ilma et sellega kaasneks tingimata neile kaebeõiguse andmine. Olemasolevate asutuste ja struktuuride dubleerimise vältimiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik ette näha, et selleks kasutatakse üldisi järelevalveasutusi või -struktuure, valdkondlikke järelevalveorganeid, kohalike omavalitsuste järelevalveasutusi, konkurentsiameteid, ombudsmani või riiklikke audiidoreid.

(129) Selleks et täielikult ära kasutada riigihangete potentsiaali aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamiseks, peavad oma osa andma ka riigihangete keskkonnasõbralikumaks, sotsiaalselt vastutustundlikumaks ning innovaatilisemaks muutmine. Seetõttu on oluline saada ülevaade arengutest strateegiliste riigihangete valdkonnas, et kujundada tõenditel põhinev arusaam selles valdkonnas üldisel tasandil esinevate üldsuundumuste kohta. Sellega seoses võib muidugi kasutada ka kõiki juba koostatud asjakohaseid aruandeid.

(130) Võttes arvesse VKEde potentsiaali töökohtade loomise, majanduskasvu ja innovatsiooni seisukohast, on oluline ergutada VKEde osalemist riigihangetel nii käesoleva direktiivi asjaomaste sätetega kui ka riiklikul tasandil võetavate meetmetega. Käesoleva direktiivi uued sätted peaksid aitama parandada edukuse taset, mida väljendatakse VKEdega sõlmitud hankelepingute kogumaksumuse alusel. Ei ole asjakohane kehtestada kohustuslikku edukuse määra, ent arvestades VKEde osalemise tähtsust, tuleks tähelepanelikult jälgida riiklikke algatusi selle suurendamiseks.

- (131) Komisjoni teatistest ja liikmesriikidega peetud kohtumistest tulenevalt on kehtestatud juba mitmeid menetlusi ja töökorraldusi, nagu ELi toimimise lepingu artiklites 258 ja 260 sätestatud menetlustega seotud suhtlemine ja kontaktid, siseturu probleemide lahendamise võrgustik (SOLVIT) ja süsteem EU Pilot, mida käesoleva direktiiviga ei muudeta. Neid tuleks siiski täiendada komisjoniga tehtava koostöö jaoks ühtse keskse asutuse määramisega igas liikmesriigis, mis toimiks ainsa kontaktpunktina asjaomase liikmesriigi riigihangete küsimustes. Seda ülesannet võivad täita isikud või struktuurid, kes juba peavad regulaarselt ühendust komisjoniga riigihangetega seotud küsimustes, nagu riiklikud kontaktpunktid, riigihangete nõuandekomitee liikmed, riigihangete võrgustiku liikmed ja riiklikud koordineerimisasutused.
- (132) Nõuetekohaste menetluste tagamiseks on olulised hankemenetluste raames otsuste tegemise jälgitavus ja läbipaistvus, sealhulgas tõhus korruptsiooni- ja pettustevastane võitlus. Avaliku sektori hankijad peaksid seetõttu säilitama suure maksumusega hankelepingute koopiad, et huvitatud pooltel oleks nendele juurdepääs vastavalt dokumentidele juurdepääsu reguleerivatele eeskirjadele. Lisaks peaksid võrgustiku sektori hankijad dokumenteerima riigihanke aruandes eri hankemenetluste olulised elemendid ja otsused. Halduskoormuse võimalikult suurel määral vältimiseks peaks olema lubatud esitada riigihanke aruandes juba asjaomasel hankelepingu sõlmimise teates sisalduvat teavet. Samuti tuleks parandada komisjoni hallatavaid nende teadete avaldamise elektroonilisi süsteeme, et soodustada andmete sisestamist, lihtsustades samas üldaruannete väljavõtte tegemist ja süsteemidevahelist andmevahetust.
- (133) Haldusliku lihtsustamise huvides ja liikmesriikide koormuse vähendamiseks peaks komisjon regulaarselt uurima, kas hankemenetlustega seoses esitatavates teatistes sisalduva teabe kvaliteet ja täielikkus on piisav, et võimaldada komisjonil saada statistilisi andmeid, mida vastasel korral peaksid edastama liikmesriigid.
- (134) Piiriülese olukorras hankemenetluse läbiviimiseks vajaliku teabe vahetamiseks on vaja teha tõhusat halduskoostööd, eelkõige seoses kõrvaldamise aluste ja kvalifitseerimise tingimuste kontrollimisega ning kvaliteedi- ja keskkonnastandardite kohaldamisega. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1024/2012⁽¹⁾ võiks olla kasulik elektrooniline platvorm halduskoostöö soodustamiseks ja intensiivistamiseks, kuna teabevahetust hallatakse lihtsate ühtsete meetodite alusel, mille puhul ei ole takistuseks keelebarjäär. Seetõttu tuleks võimalikult kiiresti käivitada katseprojekt, et kontrollida, kas on sobilik laiendada IMD, et hõlmata sellega käesoleva direktiivi kohane teabevahetus.
- (135) Kiirete tehniliste, majanduslike ja õiguslike muutuste arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi vähem oluliste elementide kohta. Rahvusvaheliste kokkulepete järgimiseks peaks komisjonil olema õigus muuta piirmäärade arvutamise tehnilist menetlust ning vaadata piirmäärad regulaarselt läbi; viited CPV nomenklatuurile võivad muutuda liidu tasandi õigusaktide muutmise tõttu ning sellised muutused peavad kajastuma ka käesoleva direktiivi tekstis; elektrooniliste vastuvõtuseadmete tehnilisi üksikasju ja omadusi tuleb ajakohastada, võttes arvesse tehnoloogia arengut; Samuti tuleb anda komisjonile õigus muuta kohustuslikuks teatud elektroonilise teabevahetuse tehnilised standardid, et tagada elektrooniliste sidevahendite abil läbi viidavates hankemenetlustes kasutatavate tehniliste vormingute, protsesside ja teadete koostalitlusvõime, võttes arvesse tehnoloogia arengut; komisjonil peaks samuti olema õigus kohandada liidu seadusandlike aktide loetelu, millega kehtestatakse olelusringi kulude arvestamise ühised meetodid; rahvusvaheliste sotsiaal- ja keskkonnakonventsioonide loetelu ning liidu õigusaktide loetelu, mille rakendamine loob eelduse vabaks juurdepääsuks asjaomasele turule, samuti II lisa, milles esitatakse nende õigusaktidest loetelu, mida tuleb arvesse võtta eri- või ainuõiguste olemasolu hindamisel, tuleks kiiresti ajakohastada, et integreerida valdkondlikult vastuvõetud meetmed. Selle vajaduse rahuldamiseks peaks komisjonil olema õigus ajakohastada kõnealuseid loetelusi. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1024/2012, mis käsitleb siseturu infosüsteemi kaudu tehtavat halduskoostööd ning millega tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2008/49/EÜ (IMI määrus) (ELT L 316, 14.11.2012, lk 1).

(136) Komisjon peaks käesoleva direktiivi kohaldamisel konsulteerima asjaomaste eksperdirühmadega elektrooniliste riigihangete valdkonnas, et tagada peamiste sidusrühmade tasakaalustatud koosseis.

(137) Selleks et tagada käesoleva direktiivi rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused seoses IX lisa kohase andmete saatmise ja avaldamise korraga ning teadete koostamise ja edastamise korraga, samuti teadete avaldamiseks kasutatavate standardvormidega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽¹⁾.

(138) Teadete avaldamise standardvormide kohta rakendusaktide vastuvõtmisel tuleks kasutada nõuandemenetlust, kuna nimetatud aktidel puudub finantsmõju ning need ei mõjuta käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste olemust ega ulatust. Kõnealused aktid täidavad üksnes halduseesmärki ning aitavad kaasa direktiivi sätete kohaldamisele.

Lisaks tuleks otsused, millega tehakse kindlaks, kas teatud tegevus on vahetult avatud konkurentsile vaba juurdepääsuga turul, võtta vastu tingimustel, millega tagatakse kõnealuse sätte rakendamisel ühetaolised tingimused. Seepärast tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused ka seoses üksikasjalike sätetega, milles käsitletakse artikli 35 kohast menetlust, millega tehakse kindlaks, kas artikkel 34 on kohaldatav, ning rakendusaktide endiga. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011. Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmiseks tuleks kasutada nõuandemenetlust.

(139) Komisjon peaks vaatama läbi piirmäärade kohaldamisest tuleneva mõju siseturule ja esitama selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Seda tehes peaks ta

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

arvesse võtma selliseid tegureid nagu piiriüleste riigihangete tase, VKEde osalemine, tehingukulud ja kulu- tõhususe saavutamiseks tehtav kompromiss.

WTO riigihankelepingu XXII artikli lõike 7 kohaselt peetakse selle üle täiendavaid läbirääkimisi kolme aasta möödumisel selle jõustumisest ja seejärel kindlate ajavahemike järel. Sellega seoses tuleks inflatsiooni mõju silmas pidades vaadata läbi piirmäärade asjakohasus, mistõttu ei pea WTO riigihankelepingus sätestatud piirmäärasid pika ajavahemiku jooksul muutma. Kui sellest tulenevalt tuleks piirmäärasid muuta, peaks komisjon võtma vajaduse korral vastu õigusakti ettepaneku, millega muudetakse käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärasid.

(140) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt teatavate hankemenetluste suhtes kohaldatavate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide kooskõlastamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga on seda ulatuse ja mõju tõttu parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikult kaugemale.

(141) Direktiiv 2004/17/EÜ tuleks kehtetuks tunnistada.

(142) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise avaldusega selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel esitama ülevõtmisemeetmetest teatamisel ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seoseid direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Seoses käesoleva direktiiviga peab seadusandja selliste dokumentide esitamist õigustatuks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I JAOTIS. KOHALDAMISALA, MÕISTED JA ÜLDPÕHIMÕTTED

I PEATÜKK. Reguleerimisese ja mõisted

Artikkel 1. Reguleerimisese- ja kohaldamisala

Artikkel 2. Mõisted

Artikkel 3. Avaliku sektori hankijad

Artikkel 4. Võrgustiku sektori hankijad

Artikkel 5. Sama tegevust hõlmav segahange

Artikkel 6. Mitut tegevust hõlmavad riigihanked

II PEATÜKK. Tegevused

Artikkel 7. Üldsätted

Artikkel 8. Gaas ja soojusenergia

Artikkel 9. Elektrienergia

Artikkel 10. Vesi

Artikkel 11. Transporditeenused

Artikkel 12. Sadamad ja lennuväljad

Artikkel 13. Postiteenused

Artikkel 14. Nafta ja gaasi ammutamine ning söe ja teiste tahkekütuste leiukohtade uuringud või kaevandamine

III PEATÜKK. Kohaldamisala

1. JAGU. PIIRMÄÄRAD

Artikkel 15. Piirmäärad

Artikkel 16. Hanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodid

Artikkel 17. Piirmäärade läbivaatamine

2. JAGU. HANKELEPINGUTE JA IDEEKONKURSSIDE ERANDID. Erisätted riigihangete jaoks, mis sisaldavad kaitse- või julgeolekuaspekte

1. alajagu. Kõigi võrgustiku sektori hankijate suhtes kohaldatavad erandid ning vee- ja energeetikavaldkonnas kohaldatavad erandid

Artikkel 18. Kolmandatele isikutele edasimüügi või rentimise eesmärgil sõlmitavad hankelepingud

Artikkel 19. Muul eesmärgil kui hõlmatud tegevuse teostamiseks või sellise tegevuse teostamiseks kolmandas riigis sõlmitavad hankelepingud ja korraldatavad ideekonkursid

- Artikkel 20. Rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt sõlmitud hankelepingud ja korraldatud ideekonkursid
- Artikkel 21. Erandid teenuste hankelepingute puhul
- Artikkel 22. Ainuõiguse alusel sõlmitavad teenuste hankelepingud
- Artikkel 23. Teatavate võrgustiku sektori hankijate sõlmitavad hankelepingud vee hankimiseks ja elektrienergia tarnimiseks või elektrienergia tootmiseks vajalike kütuste tarnimiseks
2. alajagu. Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud riigihanked
- Artikkel 24. Kaitse ja julgeolek
- Artikkel 25. Sama tegevust hõlmav segahange, millega kaasnevad kaitse- või julgeolekuaspektid
- Artikkel 26. Mitut tegevust hõlmavad riigihanked, millega kaasnevad kaitse- või julgeolekuaspektid
- Artikkel 27. Kaitse- ja julgeolekuaspekte sisaldavad hankelepingud ja ideekonkursid, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt
3. alajagu. Erisuhted (koostöö, sidusettevõtted ja ühissetevõtted)
- Artikkel 28. Avaliku sektori hankijate vahelised hankelepingud
- Artikkel 29. Sidusettevõtjatega sõlmitud hankelepingud
- Artikkel 30. Ühissetevõtte või ühissetevõttesse kuuluva võrgustiku sektori hankijaga sõlmitavad hankelepingud
- Artikkel 31. Teabe edastamine
4. alajagu. Eriolukorrad
- Artikkel 32. Teadusuuringute ja arendustegevuse alased teenused
- Artikkel 33. Erikorra alusel sõlmitavad hankelepingud
5. alajagu. Otseselt konkurentsile avatud tegevused ja nendega seotud menetlussätted
- Artikkel 34. Otseselt konkurentsile avatud tegevused
- Artikkel 35. Menetlus, millega tehakse kindlaks artikli 34 kohaldatavus
- IV PEATÜKK. Üldpõhimõtted
- Artikkel 36. Riigihanke üldpõhimõtted
- Artikkel 37. Ettevõtjad
- Artikkel 38. Reserveeritud hankelepingud
- Artikkel 39. Konfidentsiaalsus
- Artikkel 40. Teabevahetuse suhtes kohaldatavad eeskirjad

Artikkel 41.	Nomenklatuurid
Artikkel 42.	Huvide konfliktid
II JAOTIS.	LEPINGUTE SUHTES KEHTIVAD EESKIRJAD
I PEATÜKK.	Menetlus
Artikkel 43.	WTO riigihankelepingu ja muude rahvusvaheliste kokkulepetega seotud tingimused
Artikkel 44.	Menetluse valik
Artikkel 45.	Avatud hankemenetlus
Artikkel 46.	Piiratud hankemenetlus
Artikkel 47.	Väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetlus
Artikkel 48.	Võistlev dialoog
Artikkel 49.	Innovatsioonipartnerlus
Artikkel 50.	Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine
II PEATÜKK.	Elektrooniliste ja koondhangete puhul kasutatavad meetodid ja vahendid
Artikkel 51.	Raamlepingud
Artikkel 52.	Dünaamilised hankesüsteemid
Artikkel 53.	Elektroonilised oksjonid
Artikkel 54.	Elektroonilised kataloogid
Artikkel 55.	Keskne hankimine ja kesksed hankijad
Artikkel 56.	Ajutised ühishanked
Artikkel 57.	Eri liikmesriikide võrgustiku sektori hankijaid hõlmavad riigihanked
III PEATÜKK.	Menetluse läbiviimine
1. JAGU.	ETTEVALMISTAMINE
Artikkel 58.	Esialgsed turu-uuringud
Artikkel 59.	Taotlejate ja pakkujate eelnev osalemine
Artikkel 60.	Tehnilised kirjeldused
Artikkel 61.	Märgised
Artikkel 62.	Katsearuanded, sertifitseerimine ja muu tõendusmaterjal

- Artikkel 63. Tehniliste kirjelduste edastamine
- Artikkel 64. Alternatiivsed lahendused
- Artikkel 65. Hankelepingute osadeks jaotamine
- Artikkel 66. Tähtaegade kehtestamine
2. JAGU. AVALDAMINE JA LÄBIPAISTVUS
- Artikkel 67. Perioodilised eelteated
- Artikkel 68. Kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teated
- Artikkel 69. Hanketeated
- Artikkel 70. Hankelepingu sõlmimise teated
- Artikkel 71. Teadete avaldamise vorm ja viis
- Artikkel 72. Avaldamine riigi tasandil
- Artikkel 73. Hankedokumentide elektrooniline kättesaadavus
- Artikkel 74. Ettepanek taotlejatele
- Artikkel 75. Kvalifitseerimise taotlejate, taotlejate ja pakkujate teavitamine
3. JAGU. OSALEJATE VALIMINE JA HANKELEPINGUTE SÕLMIMINE
- Artikkel 76. Üldpõhimõtted
1. alajagu. Kvalifitseerimine ja kvalitatiivne valik
- Artikkel 77. Kvalifitseerimissüsteemid
- Artikkel 78. Kvalitatiivse valiku kriteeriumid
- Artikkel 79. Teiste üksuste suutlikkusele toetumine
- Artikkel 80. Kõrvaldamise aluste ja kvalifitseerimise tingimuste kasutamine vastavalt direktiivile 2014/24/EL
- Artikkel 81. Kvaliteeditagamis- ja keskkonnajuhtimisstandardid
2. alajagu. Hankelepingu sõlmimine
- Artikkel 82. Pakkumuste hindamise kriteeriumid
- Artikkel 83. Olelusringi kulude arvestamine
- Artikkel 84. Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused
4. JAGU. KOLMANDATEST RIIKIDEST PÄRINEVAID TOOTEID SISALDAVAD PAKKUMUSED JA SUHTED NENDE RIIKIDEGA

Artikkel 85.	Kolmandatest riikidest pärinevaid tooteid sisaldavad pakkumused
Artikkel 86.	Suhted kolmandate riikidega ehitustööde, asjade ja teenuste hankelepingute alal
IV PEATÜKK.	Hankelepingu täitmine
Artikkel 87.	Hankelepingute täitmise tingimused
Artikkel 88.	Allhanked
Artikkel 89.	Hankelepingute muutmine nende kehtivusajal
Artikkel 90.	Hankelepingute lõpetamine
III JAOTIS.	ERIHANGETE KORD
I PEATÜKK.	Sotsiaalteenused ja muud eriteenused
Artikkel 91.	Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute sõlmimine
Artikkel 92.	Teadete avaldamine
Artikkel 93.	Hankelepingute sõlmimise põhimõtted
Artikkel 94.	Teatavatele teenustele reserveeritud hankelepingud
II PEATÜKK.	Ideekonkursside reguleerivad eeskirjad
Artikkel 95.	Kohaldamisala
Artikkel 96.	Teated
Artikkel 97.	Ideekonkursside korraldamise ja osalejate valimise eeskirjad ja žürii
Artikkel 98.	Žürii otsused
IV JAOTIS.	JUHTIMINE
Artikkel 99.	Jõustamine
Artikkel 100.	Üksikaruanded hankelepingute sõlmimise menetluse kohta
Artikkel 101.	Liikmesriikide aruandlus ja statistiline teave
Artikkel 102.	Halduskoostöö
V JAOTIS.	DELEGEERITUD VOLITUSED, RAKENDUSVOLITUSED JA LÕPPSÄTTED
Artikkel 103.	Delegeeritud volituste rakendamine
Artikkel 104.	Kiirmenetlus
Artikkel 105.	Komiteemenetlus
Artikkel 106.	Ülevõtmine ja üleminekusätted
Artikkel 107.	Kehtetuks tunnistamine
Artikkel 108.	Läbivaatamine
Artikkel 109.	Jõustumine
Artikkel 110.	Adressaadid

LISAD

- I LISA. Artikli 2 punkti 2 alapunktis a sätestatud tegevuste loetelu
- II LISA. Artikli 4 lõikes 3 osutatud liidu õigusaktide loetelu
- III LISA. Artikli 34 lõikes 3 osutatud liidu õigusaktide loetelu
- IV LISA. Artiklis 35 osutatud rakendusaktide vastuvõtmise tähtaeg
- V LISA. Pakkumuste, osalemistaotluste, kvalifitseerimistaotluste ja konkurssidel plaanide ning projektide elektrooniliseks vastuvõtmiseks ette nähtud vahenditele ja seadmetele esitatavad nõuded
- VI LISA A osa. Perioodilistes eelteadetes avaldatav teave (millele on osutatud artiklis 67)
- VI LISA B osa. Teave, mis sisaldub hankijaprofiili lisatava perioodilise eelteate avaldamise teadetes, mida ei kasutata hanke teadetena (millele on osutatud artikli 67 lõikes 1)
- VII LISA. Hankedokumentides sisalduv teave elektroonilise oksjoni kohta (artikli 53 lõige 4)
- VIII LISA. Teatavate tehniliste kirjelduste määratlused
- IX LISA. Avaldamisega seotud tingimused
- X LISA. Kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teates avaldatav teave (millele on osutatud artikli 44 lõike 4 punktis b ja artiklis 68)
- XI LISA. Hanketeates avaldatav teave (millele on osutatud artiklis 69)
- XII LISA. Hankelepingu sõlmimise teates avaldatav teave (millele on osutatud artiklis 70)
- XIII LISA. Artikliga 74 ette nähtud pakkumuse esitamise ettepaneku, dialoogis osalemise ettepaneku, läbirääkimiste alustamise ettepaneku või huvi kinnitamise ettepaneku sisu
- XIV LISA. Artikli 36 lõikes 2 osutatud rahvusvaheliste sotsiaal- ja keskkonnakonventsioonide loetelu
- XV LISA. Artikli 83 lõikes 3 osutatud liidu õigusaktide loetelu
- XVI LISA. Teave, mis avaldatakse teates hankelepingu muutmise kohta selle kehtivuse ajal (millele on osutatud artikli 89 lõikes 1)
- XVII LISA. Artiklis 91 osutatud teenused
- XVIII LISA. Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepinguid käsitlevatesse teadetes lisatav teave (millele on osutatud artiklis 92)
- XIX LISA. Ideekonkursi teates avaldatav teave (millele on osutatud artikli 96 lõikes 1)
- XX LISA. Teave, mis avaldatakse teates ideekonkursi tulemuste kohta (millele on osutatud artikli 96 lõikes 1)
- XXI LISA. Vastavustabel

I JAOTIS

KOHALDAMISALA, MÕISTED JA ÜLDPÕHIMÕTTED

I PEATÜKK

Reguleerimise ja mõisted

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse võrgustiku sektori hankijate tehtavate riigihangete menetluseeskirjad seoses selliste hankelepingute ja ideekonkurssidega, mille eeldatav maksumus ei jää artiklis 15 sätestatud piirmääradest allapoole.

2. Hangete all mõeldakse käesolevas direktiivis ühe või mitme võrgustiku sektori hankija poolt ehitustööde, asjade või teenuste hankimist asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingu- teha kõnealuste võrgustiku sektori hankijate valitud ettevõtjalt, tingimusel et kõnealused ehitustööd, asjad või teenused on ette nähtud mõne artiklites 8–14 osutatud tegevuse teostamiseks.

3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse ELi toimimise lepingu artikli 346 kohaselt.

4. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide vabadust määrata kooskõlas liidu õigusega kindlaks, milliseid teenuseid nad loevad üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks, kuidas selliste teenuste osutamist tuleks korraldada ja rahastada kooskõlas riigiabi eeskirjadega ning milliseid konkreetseid kohustusi nende suhtes tuleks kohaldada. Samuti ei mõjuta käesolev direktiiv ametiasutuste otsuseid selle üle, kas, kuidas ja millises ulatuses nad ise vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 14 ja protokollile nr 26 avalikes huvides ülesandeid täita tahavad.

5. Käesolev direktiiv ei mõjuta viisi, kuidas liikmesriigid korraldavad oma sotsiaalkindlustussüsteeme.

6. Majandushuvi mittepakkuvad üldhuviteenused ei kuulu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingud” – vähemalt ühe võrgustiku sektori hankija ja vähemalt ühe ettevõtja vahel sõlmitud kirjalikud rahaliste huvidega seotud hankelepingud, mille eesmärgiks on ehitustööde tegemine, asjade tarnimine või teenuste osutamine;
- 2) „ehitustööde hankelepingud” – hankelepingud, mille eesmärgiks on üks järgmistest:
  - a) I lisas loetletud ehitustööde tegemine või ehitustööde tegemine koos projekteerimisega;
  - b) ehitustöö tegemine või ehitustöö tegemine koos projekteerimisega;
  - c) ehitustöö tegemine mis tahes vahenditega vastavalt ehitise liigile ja projektile otsustavat mõju avaldava võrgustiku sektori hankija esitatud nõuetele;
- 3) „ehitustöö” – ehitus- või tsiviilehitustööde tulemused tervikuna, millel on iseseisev majanduslik või tehniline otstarve;
- 4) „asjade hankelepingud” – hankelepingud, mille eesmärgiks on asjade ostmine, üürimine, rentimine või liisimine koos väljaostuvõimalusega või ilma. Asjade hankeleping võib kaasneva tööna hõlmata ka kohaletoomis- ja paigaldustöid;
- 5) „teenuste hankelepingud” – hankelepingud, mille eesmärgiks on selliste teenuste osutamine, välja arvatud hankelepingud punktis 2 osutatud teenuste osutamiseks;
- 6) „ettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik või võrgustiku sektori hankija või selliste isikute ja/või üksuste rühm, sealhulgas ettevõtjate ajutised ühendused, kes pakub turul ehitustööde ja/või ehitustöö tegemist, asju või teenuseid;
- 7) „pakkuja” – pakkumuse esitanud ettevõtja;
- 8) „taotleja” – ettevõtja, kes on esitanud hankemenetluses osalemise taotluse või keda on kutsutud osalema piiratud hankemenetluses või läbirääkimistega hankemenetluses, võistlevas dialoogis või innovatsioonipartnerluses;

- 9) „hankedokument” – iga võrgustiku sektori hankija esitatud või tema poolt viidatud dokument, milles kirjeldatakse riigihanke või menetluse elemente või määratakse need kindlaks, sh hanketeade, perioodiline eelteade või kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teated, kui neid kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks, tehnilised kirjeldused, kirjeldav dokument, hankepingu kavandatavad tingimused, taotlejate ja pakkujate esitatavate dokumentide vormingud, teave kõikide suhtes kohaldatavate kohustuste kohta ja kõik täiendavad dokumendid;
- 10) „kesksed riigihanked” – pidevad riigihanked ühel järgmisel kujul:
- a) võrgustiku sektori hankijate jaoks ettenähtud asjade ja/või teenuste hankimine;
- b) võrgustiku sektori hankijate jaoks ettenähtud ehitustööde, asjade või teenuste hankepingute või raamlepingute sõlmimine;
- 11) „hangete tugiteenused” – riigihanket toetav tegevus, eelkõige järgmisel kujul:
- a) tehniline taristu, et võimaldada võrgustiku sektori hankijatel sõlmida ehitustööde, asjade või teenuste hanke- või raamlepinguid;
- b) hankemenetluse läbiviimise või korraldamise alane nõustamine või
- c) hankemenetluse ettevalmistamine ja juhtimine asjaomase võrgustiku sektori hankija nimel;
- 12) „keskne hankija” – võrgustiku sektori hankija käesoleva direktiivi artikli 4 lõike 1 tähenduses või avaliku sektori hankija direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punkti 1 tähenduses, kes osutab keskseid hanketeenuseid ning võib pakkuda ka riigihangete tugiteenuseid;
- 13) „tugiteenuse osutaja” – avalik-õiguslik või eraõiguslik isik, kes pakub turul riigihangete tugiteenuseid;
- 14) „kirjalik” või „kirjalikult” – sõnadest või numbritest koosnev avaldus, mida on võimalik lugeda, paljundada ja seejärel edastada, sh elektrooniliste vahendite abil edastatav ja salvestatav teave;
- 15) „elektroonilised vahendid” – elektroonilised seadmed, mida kasutatakse kaablite, raadio, optiliste vahendite või muude elektromagnetiliste vahendite kaudu saadetud, edastatud ja vastu võetud andmete töötlemiseks (sealhulgas digitaalseks pakkimiseks) ja salvestamiseks;
- 16) „olelusring” – kõik toodete või ehitustööde olemasolu või teenuste osutamise järjestikused ja/või omavahel seotud etapid, sh teostatav uurimis- ja arendustegevus, tootmine, kauplemine ja selle tingimused, transport, kasutamine ning hooldus, alates tooraine hankimisest või ressursside loomisest kuni kõrvaldamiseni ja teenuste osutamise või kasutamise lõpuni;
- 17) „ideekonkurss” – menetlus, mille kaudu võrgustiku sektori hankija peamiselt maa- ja linnaplaneeringute, arhitektuuri ja inseneritöö või andmetöötuse valdkonnas omandab kavandi või projekti, mille valib välja žürii auhinnalisel või auhindadeta konkursil;
- 18) „innovatsioon” – sellise uue või märkimisväärselt täiustatud toote, teenuse või protsessi, sealhulgas tootmis- või ehitusprotsesside (kuid mitte ainult), uue turustusviisi või uue organisatsioonilise meetodi kasutuselevõtt äritavades, töökorralduses või välissuhetes, muu hulgas eesmärgiga aidata lahendada ühiskondlikke väljakutseid või toetada aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiat „Euroopa 2020”;
- 19) „märgis” – mis tahes dokument, sertifikaat või tõend, mis tõendab, et asjaomased ehitustööd, tooted, teenused, protsessid või menetlused vastavad teatavatele nõuetele;
- 20) „märgise nõuded” – nõuded, millele asjaomased ehitustööd, tooted, teenused, protsessid või menetlused peavad asjaomase märgise saamiseks vastama.
- Hanget, mille keskne hankija on korraldanud keskse hankimise läbiviimiseks, käsitatakse riigihankena artiklites 8–14 kirjeldatud tegevuste teostamiseks. Artiklit 18 ei kohaldata riigihanke suhtes, mille keskne hankija on korraldanud keskse hankimise läbiviimiseks;

Artikkel 3

Avaliku sektori hankijad

1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel on „avaliku sektori hankijad” riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud isikud, ühe või mitme sellise omavalitsuse või avalik-õigusliku isiku moodustatud ühendused.

2. Mõiste „piirkondlikud omavalitsused” hõlmab kõiki haldusüksuste omavalitsusorganeid, mille mittetäielik loetelu on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1059/2003⁽¹⁾ osutatud NUTS 1. ja 2. tasandi piirkondade loetelus.

3. Mõiste „kohalikud omavalitsused” hõlmab kõiki NUTS 3. tasandile kuuluvate haldusüksuste omavalitsusorganeid ja väiksemate haldusüksuste omavalitsusorganeid, nagu on osutatud määruses (EÜ) nr 1059/2003.

4. Mõiste „avalik-õiguslik isik” tähendab isikut, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele:

- a) see on moodustatud konkreetse eesmärgiga rahuldada vajadusi üldistes huvides ning sellel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu;
- b) see on juriidiline isik ja
- c) seda rahastavad põhiliselt riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või muud avalik-õiguslikud isikud; või selle juhtimine toimub kõnealuste avalik-õiguslike isikute järelevalve all; või selle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest üle poole on määranud riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või muud avalik-õiguslikud isikud.

Artikkel 4

Võrgustiku sektori hankijad

1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel on võrgustiku sektori hankijad üksused, kes:

- a) on avaliku sektori hankijad või avalik-õiguslikud äriühingud ja kes tegelevad ühe artiklites 8–14 osutatud tegevusega;
- b) juhul, kui tegemist ei ole avaliku sektori hankijatega või avalik-õiguslike äriühingutega, tegutsevad ühe või mitme

artiklites 8–14 osutatud tegevusega või nende tegevuste kombinatsiooniga ja kelle tegevuse aluseks on liikmesriigi pädeva ametiasutuse antud eri- või ainuõigused.

2. Mõiste „avalik-õiguslik äriühing” tähendab äriühingut, millele avaliku sektori hankijad võivad omandiõiguse, rahalise osaluse või selle reguleerimise eeskirjade alusel otseselt või kaudselt avaldada valitsevat mõju.

Eeldatakse, et hankijatel on valitsev mõju ühel järgmisel juhul, kui kõnealused hankijad otseselt või kaudselt:

- a) omavad enamust äriühingu märgitud kapitalist;
- b) omavad kontrolli äriühingu emiteeritud aktsiatega määratud hääle enamuse üle;
- c) võivad nimetada rohkem kui poole äriühingu haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest.

3. Käesoleva artikli kohaldamisel on „eri- või ainuõigused” õigused, mis asjaomase liikmesriigi pädev ametiasutus on õigus- või haldusnormiga andnud ja mille toime seisneb artiklites 8–14 määratletud tegevuste piiramises ühe või mitme üksusega ning mis oluliselt mõjutavad teiste üksuste võimalusi sel alal tegutseda.

Piisavat avalikustamist tagava menetluse käigus antud õigusi, mis on antud objektiivsete kriteeriumide alusel, ei käsitata esimese lõigu kohaste „eri- või ainuõigustena”.

Sellised menetlused on:

- a) väljakuulutamisega hankemenetlused vastavalt direktiivile 2014/24/EL, direktiivile 2009/81/EÜ, direktiivile 2014/23/EL või käesolevale direktiivile;
- b) muude II lisas loetletud liidu õigusaktide kohased menetlused, mis tagavad eelnevalt objektiivsete kriteeriumide alusel lubade andmise piisava läbipaistvuse.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 103 vastu delegeeritud õigusakte muudatuste tegemiseks II lisas esitatud liidu õigusaktide loetellu, kui uute õigusaktide vastuvõtmise, kehtetuks tunnistamise või muutmise tõttu on sellised muudatused vajalikud.

⁽¹⁾ Euroopa parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalsüsteemide liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1).

Artikkel 5

Sama tegevust hõlmav segahange

1. Lõiget 2 kohaldatakse segalepingute suhtes, mille eesmärgiks on erinevad hankeliigid, mis kõik on käesoleva direktiiviga hõlmatud.

Lõikeid 3–5 kohaldatakse segalepingute suhtes, mille eesmärgiks on käesoleva direktiiviga hõlmatud riigihanked ja muude õigusaktidega hõlmatud riigihanked.

2. Hankelepingud, mille eesmärgiks on kaks või enam liiki riigihanked (ehitustööd, teenused või asjad), sõlmitakse kooskõlas hankelepingu põhiesemeks oleva riigihanke liigi suhtes kohaldatavate sätetega.

Segalepingute puhul, mis hõlmavad osaliselt teenuseid III jaotise I peatüki tähenduses ning osaliselt muid teenuseid või segalepingute puhul, mis hõlmavad osaliselt teenuseid ja osaliselt asju, määratakse hankelepingu põhise kindlaks selle järgi, milliste asjaomaste teenuste või asjade eeldatav maksumus on suurim.

3. Kui asjaomase hankelepingu eri osad on objektiivselt võimalik lahutada, kohaldatakse lõiget 4. Kui asjaomase hankelepingu eri osad ei ole objektiivselt võimalik lahutada, kohaldatakse lõiget 5.

Kui asjaomase hankelepingu osa on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ, kohaldatakse käesoleva direktiivi artiklit 25.

4. Selliste hankelepingute puhul, mille eesmärgiks on hõlmata nii käesoleva direktiiviga reguleeritavaid riigihanked kui ka riigihanked, mida käesolev direktiiv ei hõlma, võivad võrgustiku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud või sõlmida ühtne hankeleping. Kui võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi hankelepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.

Kui võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse hankelepingu, kohaldatakse segalepingu suhtes käesolevat direktiivi, juhul kui artiklis 25 ei ole ette nähtud teisiti, olenemata nende osade maksumusest, mis muidu oleksid hõlmatud erineva õiguskorraga, ning olenemata sellest, millise õiguskorraga kõnealused osad muidu hõlmatud oleksid.

Seega Asjade, ehitustöö- ja teenuste hankelepingute ja kontsessioonide elemente sisaldavate segalepingute puhul sõlmitakse segaleping käesoleva direktiivi sätete kohaselt, kui hankelepingu selle osa, mis moodustab käesoleva direktiiviga reguleeritava hankelepingu, artikli 16 kohaselt arvatud eeldatav maksumus on võrdne artiklis 15 sätestatud piirmääraga või sellest suurem.

5. Kui kõnealuse hankelepingu eri osad ei ole objektiivselt võimalik lahutada, lähtutakse kohaldatava õiguskorra üle otsustamisel hankelepingu põhiesemest.

Artikkel 6

Mitut tegevust hõlmavad riigihanked

1. Hankelepingute puhul, mis on kavandatud hõlmama mitut tegevust, võivad võrgustiku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri tegevuste kohta eraldi hankelepingud või ühtse hankelepingu. Kui võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida eraldi hankelepingud, tehakse otsus selle kohta, milliseid eeskirju iga sellise eraldi hankelepingu suhtes kohaldatakse, asjaomase eri tegevuse omaduste alusel.

Olenemata artiklist 5, kui võrgustiku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse hankelepingu, kohaldatakse käesoleva artikli lõikeid 2 ja 3. Kui üks asjaomane tegevus on siiski hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ, kohaldatakse käesoleva direktiivi artiklit 26.

Otsust, kas sõlmida ühtne hankeleping või mitu eraldi hankelepingut, ei või teha eesmärgiga jätta hankeleping välja käesoleva direktiivi kohaldamisalast või, kui see on asjakohane, direktiivi 2014/24/EL või direktiivi 2014/23/EL kohaldamisalast.

2. Mitut tegevust hõlmava hankelepingu suhtes kohaldatakse eeskirju, mida kohaldatakse hankelepingu peamiseks eesmärgiks oleva tegevuse puhul.

3. Kui on tegemist hankelepingutega, mille puhul on objektiivselt võimatu kindlaks määrata, millise tegevuse jaoks on hankeleping peamiselt ette nähtud, määratakse kohaldatavad eeskirjad kindlaks punktide a, b ja c kohaselt:

a) hankeleping sõlmitakse direktiivi 2014/24/EL kohaselt, kui üht tegevustest, mille jaoks hankeleping on ette nähtud, reguleeritakse käesoleva direktiiviga, ja teist direktiiviga 2014/24/EL;

b) hankeleping sõlmitakse käesoleva direktiivi kohaselt, kui üht tegevustest, mille jaoks hankeleping on ette nähtud, reguleeritakse käesoleva direktiiviga, ja teist direktiiviga 2014/23/EL;

c) hankeleping sõlmitakse käesoleva direktiivi kohaselt, kui üht tegevustest, mille jaoks hankeleping on ette nähtud, reguleeritakse käesoleva direktiiviga, ja teist ei reguleerita ei käesoleva direktiiviga, direktiiviga 2014/24/EL ega direktiiviga 2014/23/EL.

II PEATÜKK

Tegevused

Artikkel 7

Üldsätted

Artiklite 8, 9 ja 10 kohaldamisel tähendab „tarnimine” tootmist, hulgimüüki ja jaemüüki.

Gaasi tootmine ammutamise teel kuulub siiski artikli 14 kohaldamisalasse.

Artikkel 8

Gaas ja soojusenergia

1. Gaasi ja soojusenergia puhul kohaldatakse käesolevat direktiivi järgmiste tegevuste suhtes:

a) selliste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärk on pakkuda avalikkusele gaasi või soojusenergia tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust;

b) gaasi või soojusenergia tarnimine sellistesse võrkudesse.

2. Kui võrgustiku sektori hankija, kes ei ole avaliku sektori hankija, varustab üldkasutatavat teenust osutavaid püsivõrke gaasi või soojusenergiaga, ei käsitata seda asjakohase tegevusena lõike 1 tähenduses, kui kõik järgmised tingimused on täidetud:

a) nimetatud võrgustiku sektori hankija gaasi või soojusenergia tootmine on muu kui käesoleva artikli lõikes 1 või artiklites 9–11 osutatud tegevuse vältimatuks tagajärjeks;

b) üldkasutatavate võrkude varustamise eesmärk on ainult kõnealuse toodangu majanduslik eksploateerimine ja see ei ületa 20 % võrgustiku sektori hankija käibest, võttes arvesse kolme eelneva aasta, sh käesoleva aasta keskmist.

Artikkel 9

Elektrienergia

1. Elektrienergia puhul kohaldatakse käesolevat direktiivi järgmiste tegevuste suhtes:

a) selliste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärk on pakkuda avalikkusele elektrienergia tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust;

b) elektrienergia tarnimine sellistesse võrkudesse.

2. Kui võrgustiku sektori hankija, kes ei ole avaliku sektori hankija, varustab üldkasutatavat teenust osutavaid püsivõrke elektrienergiaga, ei käsitata seda asjakohase tegevusena lõike 1 tähenduses, kui kõik järgmised tingimused on täidetud:

a) nimetatud võrgustiku sektori hankija elektrienergia tootmine toimub seetõttu, et selle tarbimine on vajalik muu kui käesoleva artikli lõikes 1 või artiklites 8, 10 ja 11 hõlmatud tegevuse teostamiseks;

b) üldkasutatavate võrkude varustamine sõltub ainult võrgustiku sektori hankija omatarbimisest ega ole ületanud 30 % võrgustiku sektori hankija summaarsest energiatootmisest, võttes arvesse kolme eelneva aasta, sh käesoleva aasta keskmist.

Artikkel 10

Vesi

1. Veega seoses kohaldatakse käesolevat direktiivi järgmiste tegevuste suhtes:

a) niisuguste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärgiks on pakkuda avalikkusele joogivee tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust;

b) joogivee tarnimine sellistesse võrkudesse.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse ka selliste hankelepingute või ideekonkursside suhtes, mida sõlmivad või korraldavad lõikes 1 osutatud tegevusi teostavad võrgustiku sektori hankijad ja mis on seotud ühe järgmise elemendiga:

- a) vesiehitusprojektid, niisutus või maakuivendus, tingimusel et joogiveetarne moodustab üle 20 % nimetatud projektide, niisutus- või kuivendustööde käigus saadava vee kogumahu;
- b) reovee ärajuhtimine ja töötlemine.

3. Kui muu võrgustiku sektori hankija kui avaliku sektori hankija varustab üldkasutatavat teenust osutavaid püsivõrke joogiveega, ei käsitata seda asjakohase tegevusena lõike 1 tähenduses, kui kõik järgmised tingimused on täidetud:

- a) nimetatud võrgustiku sektori hankija joogivee tootmine toimub seetõttu, et selle joogivee tarbimine on vajalik muu kui artiklites 8–11 hõlmatud tegevuse teostamiseks;
- b) üldkasutatavate võrkude varustamine sõltub ainult võrgustiku sektori hankija omatarbimisest ega ole ületanud 30 % võrgustiku sektori hankija summaarsest joogivee tootmisest, võttes arvesse kolme eelneva aasta, sh jooksva aasta keskmist.

Artikkel 11

Transporditeenused

Käesolevat direktiivi kohaldatakse tegevuste suhtes, mis on seotud võrgustike käitamise või avalikkusele transporditeenuse pakkumisega rongiga, automaatsüsteemidega, trammiga, trollibussiga, bussiga või köisteedel.

Transporditeenuste puhul loetakse võrgustiku olemasoluks seda, kui teenust osutatakse vastavalt liikmesriigi pädeva asutuse kehtestatud tegevustingimustele, nagu näiteks teenindusmarsruutide tingimused, pakutav läbilaskevõime või teenindussagedus.

Artikkel 12

Sadamad ja lennuväljad

Käesolevat direktiivi kohaldatakse selliste tegevuste suhtes, mis on seotud geograafilise piirkonna kasutamisega lennuvälja- ja

meresadamateenuste või siseveekogude sadamateenuste või muude terminaliteenuste osutamiseks ettevõtjatele, kes teevad vedusid õhu-, mere- või siseveeteede kaudu.

Artikkel 13

Postiteenused

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse selliste tegevuste suhtes, mis on seotud järgneva osutamise:

- a) postiteenused;
- b) muud kui postiteenused, kui selliseid teenuseid osutab üksus, kes pakub ka postiteenuseid käesoleva artikli lõike 2 punkti b tähenduses, ning kui artikli 34 lõikes 1 sätestatud tingimused ei ole täidetud käesoleva artikli lõike 2 punkti b alla kuuluvate teenuste puhul.

2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 97/67/EÜ⁽¹⁾ kohaldamist piiramata kasutatakse käesolevas artiklis järgmisi mõisteid:

- a) „postisaadetis” – igasuguse kaaluga aadressiga saadetis valmiskujul, milles teda edasi toimetatakse. Lisaks kirjadele võivad postisaadetiste hulka kuuluda näiteks raamatud, kataloogid, ajalehed, perioodikaväljaanded ja igasuguse kaaluga postipakid, mis sisaldavad kaubandusliku väärtusega või väärtuseta asju;
- b) „postiteenused” – teenused, mis koosnevad postisaadetiste kogumisest, sortimisest, sihitamisest ja kättetoimetamisest. See hõlmab nii vastavalt direktiivile 97/67/EÜ kehtestatud universaalteenuse kohaldamisalas kuuluvaid teenuseid kui ka sellest välja jäävaid teenuseid;
- c) „muud teenused kui postiteenused” – teenused, mida osutatakse järgmistes valdkondades:
  - i) postiteenistuse korraldamise teenused (teenused, mis eelnevad ja järgnevad lähetamisele, sealhulgas „postiruumi töö korraldamise teenused”);
  - ii) teenused, mis on seotud postisaadetistega, mis ei ole hõlmatud punktiga a, nagu aadressita otsepostituse saadetised.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiiv 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (EÜT L 15, 21.1.1998, lk 14).

*Artikkel 14***Nafta ja gaasi ammutamine ning söe ja teiste tahkekütuste leiukohtade uuringud või kaevandamine**

Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste tegevuste suhtes, mis on seotud geograafilise piirkonna kasutamisega, mille eesmärk on:

- a) nafta või gaasi ammutamine;
- b) söe või muude tahkekütuste uuringud ja kaevandamine.

*III PEATÜKK***Kohaldamisala**

1. ja g u

Piirmäärad*Artikkel 15***Piirmäärad**

Välja arvatud juhud, kus piirmäärad on välistatud artiklite 18–23 või artikli 34 kohaselt, kohaldatakse käesolevat direktiivi seoses asjaomase tegevuse teostamisega selliste riigihangete suhtes, mille maksumus käibemaksuta vastab hinnanguliselt vähemalt järgmistele piirmääradele või ületab neid:

- a) 414 000 eurot asjade ja teenuste hankelepingute ning idee-konkursside puhul;
- b) 5 186 000 eurot ehitustööde hankelepingute puhul;
- c) 1 000 000 eurot XVII lisas loetletud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute puhul.

*Artikkel 16***Hanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodid**

1. Hanke eeldatava maksumuse arvutamisel võetakse aluseks võrgustiku sektori hankija hinnangu kohaselt väljamakstav kogusumma käibemaksuta, arvestades sealhulgas hankelepingutega seotud mis tahes valikuvõimalusi ja uuendamisi, nagu on selgelt esitatud hankedokumentides.

Kui võrgustiku sektori hankija näeb ette auhindu või makseid taotlejatele või pakkujatele, võtab ta need arvesse hanke eeldatava maksumuse arvutamisel.

2. Kui võrgustiku sektori hankija koosneb mitmest eraldi tegutsevast üksusest, võetakse arvesse kõigi nende üksuste riigihangete eeldatavat kogumaksumust.

Olenemata esimesest lõigust, kui eraldi tegutsev üksus on sõltumatult vastutav oma riigihanke või selle teatavate kategooriate eest, võib maksumust hinnata kõnealuse üksuse tasandil.

3. Hanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodi valik ei tohi olla seotud kavatsusega jätta hankeleping käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja. Üksikhanget ei jaotata seega osadeks selliselt, et hoitakse ära selle kuulumine käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, välja arvatud juhul, kui see ei ole objektiivsetel põhjustel õigustatud.

4. Kõnealune hinnang peab kehtima hanketeate saatmise hetkel või kui hanketeate saatmist ei ole ette nähtud, siis hetkel, kui võrgustiku sektori hankija alustab hankemenetlust, näiteks võttes, kui see on asjakohane, riigihankega seoses ühendust ettevõtjatega.

5. Raamlepingu ja dünaamiliste hankesüsteemide puhul on arvestatavaks maksumuseks raamlepingu kogu kehtivusaja või hankesüsteemi kogu kasutusaja jooksul sõlmitavate kõigi hankelepingute suurim eeldatav kogumaksumus käibemaksuta.

6. Innovatsioonipartnerluste puhul vastab arvessevõetav maksumus kavandatava partnerluse kõigis etappides aset leidva teadus- ja arendustegevuse ning samuti kavandatava partnerluse lõpus välja arendatavate ja tarnitavate asjade, teenuste või ehitustööde maksimaalsele eeldatavale maksumusele käibemaksuta.

7. Artikli 15 kohaldamisel arvestavad võrgustiku sektori hankijad ehitustööde hankelepingu eeldatava maksumuse sisse ehitustööde kulud ja võrgustiku sektori hankija poolt töövõtjale kättesaadavaks tehtavate kõigi asjade ja teenuste maksumuse, kui need on vajalikud ehitustööde tegemiseks.

8. Kui kavandatava ehitustöö või teenuse tulemuseks võib olla hankelepingute sõlmimine eraldi osadena, võetakse arvesse kõigi selliste osade eeldatavat kogumaksumust.

Kui osade kogumaksumus on võrdne artiklis 15 sätestatud piirmääraga või sellest suurem, kohaldatakse käesolevat direktiivi iga osa suhtes.

9. Kui sarnaste asjade riigihanke tulemuseks võib olla hankelepingute sõlmimine eraldi osadena, tuleb artikli 15 punktide b ja c kohaldamisel arvestada kõigi selliste osade eeldatavat kogumaksumust.

Kui osade kogumaksumus on võrdne artiklis 15 sätestatud piirmääraga või sellest suurem, kohaldatakse käesolevat direktiivi iga osa suhtes.

10. Olenemata lõigetest 8 ja 9 võivad võrgustiku sektori hankijad üksikute osade suhtes hankelepinguid sõlmides jätta käesolevas direktiivis sätestatud menetlused kohaldamata, kui asjaomase osa eeldatav maksumus käibemaksuta jääb asjade või teenuste puhul alla 80 000 euro ja ehitustööde puhul alla 1 miljoni euro. Selliste osade kogumaksumus, mille jaoks sõlmitud hankelepingute suhtes ei kohaldata käesolevat direktiivi, ei tohi siiski ületada 20 % kavandatava ehitustöö, samalaadsete asjade või teenuste riigihanke kõikide osade kogumaksumusest.

11. Asjade või teenuste hankelepingute puhul, mis on olemuselt regulaarsed või mida kavatakse teatava aja jooksul uuendada, võetakse hankelepingu eeldatava maksumuse arvutamisel aluseks:

a) kas eelnenud 12 kuu või eelarveaasta jooksul sõlmitud samalaadsete järjestikuste hankelepingute tegelik kogumaksumus, mida on võimaluse korral kohandatud esialgse hankelepingu sõlmimisele järgneva 12 kuu jooksul toimuvate muutustega koguses või maksumuses;

b) või esimesele tarnele järgnenud kaheteistkümne kuu või finantsaasta jooksul, kui see on pikem kui 12 kuud, sõlmitud järjestikuste hankelepingute eeldatav kogumaksumus.

12. Asjade hankelepingute puhul, mis on seotud toodete liisimise, rentimise, laenutamise või ostuga järelemaksu teel, võetakse hankelepingu eeldatava maksumuse arvutamisel aluseks:

a) tähtajaliste hankelepingute puhul, kus tähtaeg on kuni 12 kuud, selle hankelepingu eeldatav kogumaksumus kogu hankelepingu tähtaja jooksul või kui tähtaeg on pikem kui 12 kuud, selle hankelepingu kogumaksumus, kaasa arvatud selle eeldatav jääkmaksumus;

b) tähtajaliste hankelepingute puhul või hankelepingute puhul, mille kehtivusaega ei ole võimalik määratleda, igakuine maksumus korrutatuna 48ga.

13. Teenuste hankelepingute puhul tuleb hankelepingu eeldatava maksumuse arvutamisel vajaduse korral aluseks võtta järgmine:

a) kindlustusteenused: makstav kindlustusmaks ja muud tasud;

b) panga- ja muud finantsteenused: teenustasud, makstavad vahendustasud, intress ja muud tasud;

c) projekteerimislepingud: teenustasud, makstavad vahendustasud ja muud tasud.

14. Teenuste hankelepingute puhul, milles ei täpsustata koguhinda, võetakse hankelepingu eeldatava maksumuse arvutamisel aluseks:

a) selliste tähtajaliste hankelepingute puhul, mille kehtivusaeg on 48 kuud või lühem: kogumaksumus hankelepingu kehtivusaja jooksul;

b) tähtajaliste hankelepingute või selliste hankelepingute puhul, mille kehtivusaeg on üle 48 kuu: igakuine maksumus korrutatuna 48ga.

Artikkel 17

Piirmäärade läbivaatamine

1. Komisjon kontrollib iga kahe aasta tagant alates 30. juunist 2013, kas artikli 15 punktides a ja b kehtestatud piirmäärad vastavad Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepingus (edaspidi „WTO riigihankeleping“) sätestatud piirmääradele, ja vaatab need vajaduse korral kooskõlas käesoleva artikliga läbi.

Vastavalt WTO riigihankelepingu kohasele arvutamismeetodile võtab komisjon kõnealuste piirmäärade väärtuste arvutamisel aluseks Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikutes (SDR) väljendatud euro keskmise päevakursi 24 kuu pikkuse ajavahe- miku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril jõustuvale läbivaatamisele eelnevas 31. augustiks. Sel viisil läbivaadatud piirmäärade väärtus ümardatakse vajaduse korral lähima tuhande euroni alla- poole, et tagada WTO riigihankelepingus sätestatud ja SDRides väljendatud kehtivate piirmäärade järgimine.

2. Iga kahe aasta tagant alates 1. jaanuarist 2014 määrab komisjon kindlaks artikli 15 punktides a ja b osutatud ja käesoleva artikli lõike 1 kohaselt läbivaadatud piirmäärade väärtused liikmesriikidele, mille rahaühik ei ole euro.

Samal ajal määrab komisjon kindlaks artikli 15 punktis c osutatud piirmäärade väärtuse liikmesriikidele, mille rahatihik ei ole euro.

Vastavalt WTO riigihankelepingu kohasele arvutusmeetodile võetakse nende väärtuste arvutamisel aluseks kõnealuste omavääringute keskmine päevakurs, mis vastab eurodes väljendatud kohaldatavatele piirmääradele 24 kuu pikkuse ajavaheajaku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril toimuvale piirmäärade muutmisele eelneval 31. augustil.

3. Komisjon avaldab lõikes 1 osutatud muudetud piirmäärade, nende vastavate väärtused lõike 2 esimeses lõigus osutatud riikide vääringus ja lõike 2 teise lõigu kohaselt kindlaks määratud väärtuse *Euroopa Liidu Teatajas* nende muutmisele järgneva novembrikuu alguses.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 103 vastu delegeeritud õigusakte, et kohandada käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus osutatud meetodit WTO riigihankelepingus sätestatud meetodi muudatustega seoses artikli 15 punktides a ja b osutatud piirmäärade muutmise ja käesoleva artikli lõikes 2 osutatud liikmesriikide, mille rahaühik ei ole euro, omavääringu vastava väärtuse kindlaksmääramisega.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 103 vastu delegeeritud õigusakte, et vajaduse korral muuta artikli 15 punktides a ja b osutatud piirmääradeid.

5. Kui on vaja muuta artikli 15 punktides a ja b osutatud piirmääradeid ja ajalised piirangud ei võimalda kasutada artikliga 103 ette nähtud menetlust, siis on tegemist eriti kiireloomulise vajadusega ja kohaldatakse käesoleva artikli lõike 4 teise lõigu kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktide suhtes artiklis 104 sätestatud menetlust.

2. jagu

Hankelepingute ja ideekonkursside erandid; erisätted riigihangete jaoks, mis sisaldavad kaitse- või julgeolekuaspekte

1. alajagu

Kõigi võrgustiku sektori hankijate suhtes kohaldatavad erandid ning vee- ja energeetikavaldkonnas kohaldatavad erandid

Artikkel 18

Kolmandatele isikutele edasimüügi või rentimise eesmärgil sõlmitavad hankelepingud

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste hankelepingute suhtes, mis on sõlmitud kolmandatele isikutele edasimüümise või rentimise eesmärgil, tingimusel et võrgustiku sektori hankijal ei ole kõnealuste hankelepingute eseme müümiseks või rentimiseks eri- või ainuõigusi ja teistel üksustel on õigus müüa või rentida võrgustiku sektori hankijaga samadel tingimustel.

2. Võrgustiku sektori hankijad teatavad taotluse korral komisjonile kõikidest toodete või tegevuste kategooriatest, mida nad peavad lõike 1 kohase erandi alla kuuluvaks. Komisjon võib teavitamise eesmärgil aeg-ajalt avaldada nende toodete ja tegevuste kategooriate loetelud *Euroopa Liidu Teatajas*, mida ta peab selle erandi alla kuuluvaks. Seejuures võtab komisjon arvesse kõiki delikaatseid ärilisi aspekte, millele võrgustiku sektori hankijad võivad teavet edastades tähelepanu juhtida.

Artikkel 19

Muul eesmärgil kui hõlmatud tegevuse teostamiseks või sellise tegevuse teostamiseks kolmandas riigis sõlmitavad hankelepingud ja korraldatavad ideekonkurssid

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata hankelepingute suhtes, mille võrgustiku sektori hankijad sõlmivad muu kui artiklites 8–14 kirjeldatud tegevuse teostamise eesmärgil või niisuguseks tegevuseks kolmandas riigis ja mille tingimuste hulka ei kuulu liidus asuvate võrkude või geograafiliste piirkondade füüsiline kasutamine, samuti ei kohaldata seda kõnealusel eesmärgil korraldatavate ideekonkursside suhtes.

2. Võrgustiku sektori hankijad teavitavad komisjoni, kui seda taotletakse, mis tahes tegevusest, mida nad peavad lõike 1 kohase erandi alla kuuluvaks. Komisjon võib teavitamise eesmärgil aeg-ajalt avaldada nende tegevuste kategooriate loetelud *Euroopa Liidu Teatajas*, mida ta peab selle erandi alla kuuluvaks. Seejuures võtab komisjon arvesse kõiki delikaatseid ärilisi aspekte, millele võrgustiku sektori hankijad võivad teavet edastades tähelepanu juhtida.

Artikkel 20

Rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt sõlmitud hankelepingud ja korraldatud ideekonkursid

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata hankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille sõlmimisel või korraldamisel peab võrgustiku sektori hankija kohaldama käesolevas direktiivis sätestatud erinevat hankemenetlust, mis on kehtestatud mõnel järgmisel alusel:

a) rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi loov õiguslik vahend, näiteks rahvusvaheline leping, mis on sõlmitud kooskõlas aluslepingutega liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi või selle allpiirkonna vahel ja mis hõlmab ehitustöid, asju või teenuseid, mis on ette nähtud teatava projekti ühiseks rakendamiseks või kasutamiseks allakirjutante poolt;

b) rahvusvaheline organisatsioon.

Liikmesriigid teatavad kõigist käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud õiguslikest vahenditest komisjonile, kes võib konsulteerida artiklis 105 osutatud hankelepingute nõuandekomiteega.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata hankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille võrgustiku sektori hankija sõlmib hankelepingu või korraldab selle sõlmimise kooskõlas rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise finantseerimisasutuse hanke-eeskirjadega, kui asjaomaseid hankelepinguid või ideekonkursside rahastab täielikult see organisatsioon või asutus; hankelepingu või ideekonkursi puhul, mille suuremat osa kaastahastab rahvusvaheline organisatsioon või rahvusvaheline finantseerimisasutus, lepivad lepingupooled kokku, milliseid hankemenetlusi kohaldada.

3. Artiklit 27 kohaldatakse kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate hankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt. Käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata nimetatud lepingute ja ideekonkursside suhtes.

Artikkel 21

Erandid teenuste hankelepingute puhul

Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste teenuste hankelepingute suhtes, mis hõlmavad järgmist:

a) maa, olemasolevate ehitiste või muu kinnisvara või sellega seotud õiguste omandamine või rendilevõtmine mis tahes rahaliste vahenditega;

b) vahekohtu- ja lepitamisteenused;

c) järgmised õigusteenused:

i) kliendi õiguslik esindamine juristi poolt, nagu seda mõistet käsitatakse nõukogu direktiivi 77/249/EMÜ⁽¹⁾ artiklis 1:

— liikmesriigi, kolmanda riigi või rahvusvahelises vahekohtus või lepituskohtus läbiviidavates vahekohtu- või lepitusmenetlustes või

— liikmesriigi või kolmanda riigi kohtutes või ametiasutustes või rahvusvahelistes kohtutes või asutustes läbiviidavates kohtumenetlustes;

ii) õigusnõustamine käesoleva punkti alapunktis i osutatud menetluste ettevalmistamisel või juhul, kui on konkreetsed märgid selle kohta, et suure tõenäosusega hakatakse asja, mida õigusnõustamine puudutab, sellistes menetlustes arutama, tingimusel et õigusnõu annab jurist direktiivi 77/249/EMÜ artikli 1 tähenduses;

iii) notarite osutatavad dokumentide tõendamise ja autentimise teenused;

iv) usaldusisikute või hooldajate osutatavad õigusteenused või muud õigusteenused, mida osutavad isikud, kelle on määranud asjaomase liikmesriigi kohus või kes on õigusaktidega määratud selliste kohtute järelevalve all konkreetseid ülesandeid täitma;

v) muud õigusteenused, mis on asjaomases liikmesriigis seotud (isegi harvadel juhtudel) riigivõimu teostamisega;

⁽¹⁾ Nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiiv 77/249/EMÜ õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta (EÜT L 78, 26.3.1977, lk 17).

d) finantsteenused, mis on seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/39/EÜ⁽¹⁾ tähenduses, ning Euroopa Finantsstabiilsuse Fondiga ja Euroopa Stabiilsusmehhanismiga seotud toimingud;

e) laenu, mis on või ei ole seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega;

f) töölepingud;

g) avalik reisijateveoteenus raudteel või metroos;

h) tsiviilkaitse, kodanikukaitse ja ohu ennetusega seotud teenused, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused ning mis on kaetud järgmiste CPV koodidega: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8; 98113100-9 ja 85143000-3, välja arvatud patsiendi veo kiirabiteenused;

i) audiovisuaalmeedia teenuste pakkuja või raadioringhäälinguorganisatsiooniga sõlmitavaid hankelepinguid, mis käsitlevad saateaega või saate pakkimist. Käesoleva punkti kohaldamisel käsitatakse mõistet „meediateenuse osutajad” samas tähenduses nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/13/EL⁽²⁾ artikli 1 lõike 1 punktis d. Mõistet „saade” kasutatakse samas tähenduses kui direktiivi 2010/13/EL artikli 1 lõike 1 punktis b, kuid see hõlmab ka raadiosaateid ja raadiosaadete materjale. Käesoleva sätte kohaldamisel on mõistel „saatematerjal” sama tähendus nagu mõistel „saade”.

Artikkel 22

Ainuõiguse alusel sõlmitavad teenuste hankelepingud

Käesolevat direktiivi ei kohaldata teenuste hankelepingute suhtes, mis sõlmitakse üksusega, kes on ise avaliku sektori hankija, või avaliku sektori hankijate ühendusega ainuõiguse alusel, mis on neile antud ELi toimimise lepingule vastava õigusnormide või avaldatud haldusnormiga.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ (ELT L 145, 30.4.2004, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

Artikkel 23

Teatavate võrgustiku sektori hankijate sõlmitavad hankelepingud vee hankimiseks ja elektrienergia tarnimiseks või elektrienergia tootmiseks vajalike kütuste tarnimiseks

Käesolevat direktiivi ei kohaldata:

a) vee hankimise lepingute suhtes, kui need sõlmivad võrgustiku sektori hankijad, kes osalevad ühes või mõlemas joogiveega seotud tegevuses, millele on osutatud artikli 10 lõikes 1;

b) selliste hankelepingute suhtes, mille on sõlminud ise energeetikavaldkonnas tegutsevad võrgustiku sektori hankijad, kes tegelevad artikli 8 lõikes 1, artikli 9 lõikes 1 või artiklis 14 osutatud tegevusega, tarnides:

i) energiat;

ii) energia tootmiseks vajalikke kütuseid.

2. alajagu

Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud riigihanked

Artikkel 24

Kaitse ja julgeolek

1. Seoses kaitse ja julgeoleku valdkonnas sõlmitavate hankelepingute või korraldatavate ideekonkurssidega ei kohaldata käesolevat direktiivi järgmise suhtes:

a) direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalasse kuuluvad hankelepingud;

b) hankelepingud, mis vastavalt direktiivi 2009/81/EÜ artiklitele 8, 12 ja 13 ei kuulu nimetatud direktiivi kohaldamisalasse.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata hankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille suhtes ei ole lõike 1 alusel tehtud muul viisil erandit, kuivõrd liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide kaitset ei ole võimalik tagada vähem sekkuvate meetmetega, näiteks kehtestades nõuded eesmärgiga kaitsta võrgustiku sektori hankija poolt käesoleva direktiivi kohaselt hankemenetluse jooksul esitatud teabe konfidentsiaalsust.

Lisaks ning kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 346 lõike 1 punktiga a ei kohaldata käesolevat direktiivi hankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille suhtes ei ole juba tehtud erandit käesoleva artikli lõike 1 alusel, sel määral, mil käesoleva direktiivi kohaldamine kohustaks liikmesriiki andma teavet, mille avalikustamist ta peab oma oluliste julgeolekuhuvide vastaseks.

3. Kui riigihange ja hankelepingu või ideekonkursi täitmine on tunnistanud salajaseks või nendega peavad kaasnema erilised julgeolekumeetmed kooskõlas liikmesriigis kehtivate õigus- ja haldusnormidega, siis käesolevat direktiivi ei kohaldata, tingimusel et liikmesriik on kindlaks teinud, et asjaomaseid olulisi huve ei ole võimalik tagada vähem sekkuvate meetmetega, näiteks lõike 2 esimeses lõigus osutatud meetmetega.

Artikkel 25

Sama tegevust hõlmav segahange, millega kaasnevad kaitse- või julgeolekuaspektid

1. Sama tegevust hõlmavate segalepingute puhul, mille esemeks on käesoleva direktiiviga hõlmatud riigihange ning ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiivi 2009/81/EÜ hõlmatud riigihange või muud elemendid, kohaldatakse käesolevat artiklit.

2. Kui asjaomase hankelepingu eri osasid on objektiivselt võimalik lahutada, võib võrgustiku sektori hankija teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud või sõlmida ühtne hankeleping.

Kui võrgustiku sektori hankija otsustab sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi hankelepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.

Kui võrgustiku sektori hankija otsustab sõlmida ühtse hankelepingu, kohaldatakse järgmisi kriteeriume, et määrata kindlaks kohaldatav õiguskord:

- a) kui asjaomase hankelepingu osa on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346, võib hankelepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, tingimusel et ühtse hankelepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud;
- b) kui asjaomase hankelepingu osa on hõlmatud direktiiviga 2009/81/EÜ, võib hankelepingu sõlmida kooskõlas

nimetatud direktiiviga, tingimusel et ühtse hankelepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud. Käesolev punkt ei piira nimetatud direktiiviga sätestatud piirmäärade ja erandide kohaldamist.

Otsust sõlmida ühtne hankeleping ei tohi siiski teha selleks, et arvata hankelepingud välja kas käesoleva direktiivi või direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalast.

3. Segalepingute suhtes, mille puhul võiks kohaldada nii lõike 2 kolmanda lõigu punkti a kui ka b, kohaldatakse nimetatud lõigu punkti a.

4. Kui asjaomase hankelepingu eri osasid ei ole objektiivselt võimalik lahutada, võib hankelepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, kui see sisaldab elemente, mille suhtes kohaldatakse ELi toimimise lepingu artiklit 346; muul juhul võib hankelepingu sõlmida kooskõlas direktiiviga 2009/81/EÜ.

Artikkel 26

Mitut tegevust hõlmavad riigihanked, millega kaasnevad kaitse- või julgeolekuaspektid

1. Hankelepingute puhul, mis on kavandatud hõlmama mitut tegevust, võib võrgustiku sektori hankija teha otsuse sõlmida eri tegevuste kohta eraldi hankelepingud või ühtse hankelepingu. Kui võrgustiku sektori hankija otsustab sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi hankelepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi tegevuse omaduste põhjal.

Kui võrgustiku sektori hankija otsustab sõlmida ühtse hankelepingu, kohaldatakse käesoleva artikli lõiget 2. Valikut, kas sõlmida ühtne hankeleping või mitu eraldi hankelepingut, ei tohi teha eesmärgiga jätta hankeleping või hankelepingud välja käesoleva direktiivi kohaldamisalast või direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalast.

2. Hankelepingute puhul, mis on kavandatud hõlmama mõnda käesoleva direktiiviga reguleeritavat tegevust ja teist tegevust:

a) mille suhtes kohaldatakse direktiivi 2009/81/EÜ või

b) mis on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346,

võib esimese lõigu punktis a osutatud juhtudel hankelepingu sõlmida vastavalt direktiivile 2009/81/EÜ ning punktis b osutatud juhtudel hankelepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata. Käesolev lõik ei piira direktiiviga 2009/81/EÜ sätestatud piirmäärade ja erandite kohaldamist.

Esimese lõigu punktis a sätestatud hankelepinguid, mis lisaks hõlmavad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 346 hõlmatud riigihankeid või muid elemente, võib sõlmida käesolevat direktiivi kohaldamata.

Esimese ja teise lõigu kohaldamise tingimuseks on siiski see, et ühtse hankelepingu sõlmimine on objektiivsetel põhjustel õigustatud ning et otsust sõlmida ühtne hankeleping ei tehta eesmärgiga arvata hankelepingud välja käesoleva direktiivi kohaldamisest.

Artikkel 27

Kaitse- ja julgeolekuaspekte sisaldavad hankelepingud ja ideekonkursid, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate hankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille sõlmimisel või korraldamisel võrgustiku sektori hankija peab kohaldama käesoleva direktiiviga kaetust erinevat hankemenetlust, mis on kehtestatud mõnel järgmisel alusel:

- a) rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on sõlmitud liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi või selle allpiirkonna vahel aluslepingute kohaselt ja mis hõlmab ehitustöid, asju või teenuseid, mis on ette nähtud teatava projekti ühiseks rakendamiseks või kasutamiseks allkirjutanute poolt;
- b) sõjaväeüksuste paigutamist käsitlev rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on seotud liikmesriigi või kolmanda riigi ettevõtjaga;
- c) rahvusvaheline organisatsioon.

Kõigist käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud lepingutest või kokkulepetest teatatakse komisjonile, kes võib konsulteerida artiklis 105 osutatud riigihankelepingute nõuandekomiteega.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate hankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille puhul võrgustiku sektori hankija sõlmib hankelepingu kooskõlas rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise finantseerimisasutuse hanke-eeskirjadega, kui asjaomaseid hankelepinguid või ideekonkursside rahastab täielikult see organisatsioon või asutus. Hankelepingu või ideekonkursi puhul, mille suuremat osa kaastahastab rahvusvaheline organisatsioon või rahvusvaheline finantseerimisasutus, lepivad lepingupooled kokku, milliseid hankemenetlusi kohaldada.

3. alajagu

Erisuhted (koostöö, sidusettevõtted ja ühisettevõtted)

Artikkel 28

Avaliku sektori hankijate vahelised hankelepingud

1. Hankeleping, mille avaliku sektori hankija on sõlminud mõne teise avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isikuga, jääb käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) avaliku sektori hankija teostab asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle;
- b) üle 80 % asjaomase kontrollitava juriidilise isiku tegevusest on selliste ülesannete täitmine, mille talle on andnud kontrolliv avaliku sektori hankija või selle avaliku sektori hankija kontrollitav muu juriidiline isik;
- c) kontrollitaval juriidilisel isikul puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavate siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

Esimese lõigu punkti a mõistes teostab avaliku sektori hankija juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle esimese lõigu alapunkti a tähenduses, kui ta avaldab otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele. Kontrolli võib teostada ka muu juriidiline isik, keda ennast kontrollib avaliku sektori hankija samal viisil.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka siis, kui kontrollitav isik, kes on avaliku sektori hankija, sõlmib hankelepingu teda kontrolliva avaliku sektori hankijaga või muu sama avaliku sektori hankija poolt kontrollitava juriidilise isikuga, tingimusel et sellel juriidilisel isikul, kellega sõlmitakse hankeleping, puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud siseriikliku õiguse sätetega ettenähtud kontrolliõigused ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavate õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

3. Avaliku sektori hankija, kes ei teosta kontrolli avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isiku üle lõike 1 tähenduses, võib siiski käesolevat direktiivi kohaldamata sõlmida hankelepingu sellise juriidilise isikuga, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

- a) avaliku sektori hankija teostab ühiselt koos teiste avaliku sektori hankijatega asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida nad teostavad oma osakondade üle;
- b) üle 80 % asjaomase juriidilise isiku tegevusest on selliste ülesannete täitmine, mille talle on usaldanud kontrolliv avaliku sektori hankija või sama avaliku sektori hankija poolt kontrollitav muu juriidiline isik; ja
- c) kontrollitaval juriidilisel isikul puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõigused ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavate siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

Esimese lõigu punkti a tähenduses kontrollivad avaliku sektori hankijad juriidilist isikut ühiselt juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- i) kontrollitava juriidilise isiku otsuseid tegevad organid koosnevad kõigi osalevate avaliku sektori hankijate esindajatest.

Esindaja võib esindada mitut või kõiki osalevaid avaliku sektori hankijaid;

- ii) kõnealused avaliku sektori hankijad saavad ühiselt avaldada otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele ja
- iii) kontrollitav juriidiline isik ei lähtu huvidest, mis on vastuolus kontrollivate avaliku sektori hankijate huvidega.

4. Ainult kahe või enama avaliku sektori hankija vahel sõlmitud hankeleping ei kuulu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) hankeleping kehtestab osalevate avaliku sektori hankijate vahelise koostöö või rakendab seda eesmärgiga tagada, et nende osutatavaid avalikke teenuseid osutatakse oma ühiste eesmärkide täitmiseks;
- b) sellise koostöö tegemisel juhindutakse üksnes avaliku huviga seotud kaalutlustest ja
- c) osalevate avaliku sektori hankijate sellise koostööga seonduvast tegevusest toimub avatud turul alla 20 %.

5. Lõike 1 esimese lõigu punktis b, lõike 3 esimese lõigu punktis b ja lõike 4 punktis c osutatud tegevuse protsendimäär kindlakstegemisel võetakse arvesse asjaomase juriidilise isiku keskmist hankelepingu sõlmimisele eelnenud kolme aasta kogukäivet seoses teenuste, asjade ja ehitustöödega või muud sobivat alternatiivset tegevusepõhist elementi, näiteks kantud kulused.

Kui asjaomase juriidilise isiku loomise või tegevuse alustamise kuupäeva või tegevuse ümberkorraldamise tõttu puuduvad andmed eelneva kolme aasta käibe kohta või alternatiivse tegevusepõhise elemendi, näiteks kulude kohta, või kui need ei ole enam asjakohased, siis piisab sellest, kui näidatakse, eelkõige majandustegevuse prognooside abil, et tegevuse mahu hindamine on usaldusväärne.

Artikkel 29

Sidusettevõtjatega sõlmitud hankelepingud

1. Käesolevas artiklis tähendab „sidusettevõtja” mis tahes ettevõtjat, kelle raamatupidamise aastaaruanne on konsolideeritud võrgustiku sektori hankija aastaaruannetega vastavalt nõukogu direktiivi 2013/34/EL nõuetele.

2. Direktiiviga 2013/34/EL hõlmamata üksuste puhul tähendab „sidusettevõtja” mis tahes ettevõtjat, kes vastab järgmistele tingimustele:

- a) tema üle võib võrgustiku sektori hankijal olla otsene või kaudne valitsev mõju;
- b) tal võib olla valitsev mõju võrgustiku sektori hankija üle või
- c) tema ja võrgustiku sektori hankija üle on teisel ettevõtjal valitsev mõju tulenevalt omandiõigusest või finantsosalusest või teda reguleerivatest eeskirjadest.

Käesoleva lõike kohaldamisel on mõistel „valitsev mõju” sama tähendus kui artikli 4 lõike 2 teises lõigus.

3. Olenemata artiklist 28 ja tingimusel et käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud tingimused on täidetud, ei kohaldata käesolevat direktiivi selliste hankelepingute suhtes:

- a) mille võrgustiku sektori hankija sõlmib sidusettevõtjaga või
- b) mille sõlmib ühisettevõtte, mille mitu võrgustiku sektori hankijat on loonud üksnes artiklites 8–14 kirjeldatud tegevuseks, ettevõtjaga, mis on ühe kõnealuse võrgustiku sektori hankija sidusettevõtja.

4. Lõiget 3 kohaldatakse:

- a) teenuste hankelepingute suhtes, tingimusel et vähemalt 80 % selle sidusettevõtja eelneva kolme aasta keskmisest kogukäibest, võttes arvesse kõiki nimetatud ettevõtja osutatud teenuseid, on saadud teenuste osutamisest võrgustiku sektori hankijale või teistele temaga seotud ettevõtjatele;

b) asjade hankelepingute suhtes, tingimusel et vähemalt 80 % selle sidusettevõtja eelneva kolme aasta keskmisest kogukäibest, võttes arvesse kõiki nimetatud ettevõtja tarnitud asju, on saadud asjade tarnimisest võrgustiku sektori hankijale või teistele temaga seotud ettevõtjatele;

c) ehitustööde hankelepingute suhtes, tingimusel et vähemalt 80 % selle sidusettevõtja eelneva kolme aasta keskmisest kogukäibest, võttes arvesse kõiki nimetatud ettevõtja tehtud ehitustöid, on saadud ehitustööde tegemisest võrgustiku sektori hankijale või teistele temaga seotud ettevõtjatele.

5. Kui sidusettevõtja loomise või tegevuse alustamise aja tõttu puuduvad andmed eelneva kolme aasta käibe kohta, siis piisab sellest, kui ettevõtja näitab eelkõige äriprognooside abil, et lõike 4 punktides a, b või c osutatud käive on usaldusväärne.

6. Kui mitu võrgustiku sektori hankijaga seotud sidusettevõtjat, kes moodustavad koos ettevõtjate rühma, osutavad ühesuguseid või sarnaseid teenuseid, tarnivad ühesuguseid või sarnaseid asju või teevad ühesuguseid või sarnaseid ehitustöid, siis arvutatakse nimetatud protsendimäärad kogukäibe põhjal, mis kõnealused sidusettevõtjad on teenuste osutamisest või ehitustööde tegemisest saanud.

Artikkel 30

Ühisettevõtte või ühisettevõttesse kuuluva võrgustiku sektori hankijaga sõlmitavad hankelepingud

Olenemata artiklist 28 ja tingimusel et ühisettevõtte on loodud kõnealuse tegevuse teostamiseks vähemalt kolme aasta jooksul ja et ühisettevõtte asutamisdokumendis on sätestatud, et ühisettevõttesse kuuluvad võrgustiku sektori hankijad osalevad selles vähemalt samasuguse ajavahemiku jooksul, ei kohaldata käesolevat direktiivi hankelepingute suhtes, mille sõlmib:

- a) ühisettevõtte, mille mitu võrgustiku sektori hankijat on loonud üksnes artiklites 8–14 määratletud tegevuste sooritamiseks, ühega kõnealustest võrgustiku sektori hankijatest või
- b) võrgustiku sektori hankija sellise ühisettevõttega, kuhu ta kuulub.

Artikkel 31**Teabe edastamine**

Võrgustiku sektori hankijad esitavad komisjonile taotluse korral artikli 29 lõigete 2 ja 3 ning artikli 30 kohaldamisega seotud järgmised andmed:

- a) asjaomaste ettevõtjate või ühissettevõtete nimed;
- b) asjaomaste hankelepingute olemus ja maksumus;
- c) tõendusmaterjal, mida komisjon peab vajalikuks tõendamaks, et suhe võrgustiku sektori hankija ja selle ettevõtja või ühissettevõtte vahel, kellega sõlmitakse hankelepingud, vastab artikli 29 või 30 nõuetele.

4. alajagu**Eriolukorrad****Artikkel 32****Teadusuuringute ja arendustegevuse alased teenused**

Käesolevat direktiivi kohaldatakse ainult selliste teadus- ja arendustegevuse hankelepingute suhtes, mis on kaetud CPV koodidega 73000000-2 - 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 ja 73430000-5, tingimusel et mõlemad järgmised tingimused on täidetud:

- a) hankelepingust tuleneb kasu üksnes võrgustiku sektori hankijale tema enda tegevuse läbiviimiseks ning
- b) teenuse eest tasub täielikult võrgustiku sektori hankija.

Artikkel 33**Erikorra alusel sõlmitavad hankelepingud**

1. Ilma et see piiraks käesoleva direktiivi artikli 34 kohaldamist, tagavad Austria Vabariik ja Saksamaa Liitvabariik volitamistingimuste ja muude asjakohaste meetmetega, et iga üksus, kes tegutseb komisjoni otsuses 2002/205/EÜ⁽¹⁾ ja komisjoni otsuses 2004/73/EÜ⁽²⁾ osutatud sektorites:

⁽¹⁾ Komisjoni 4. märtsi 2002. aasta otsus 2002/205/EÜ vastuseks Austria palvele, milles taotleti direktiivi 93/38/EMÜ artiklis 3 sätestatud erikorra kehtestamist (EÜT L 68, 12.3.2002, lk 31).

⁽²⁾ Komisjoni 15. jaanuari 2004. aasta otsus 2004/73/EÜ Saksamaa palve kohta, milles taotleti direktiivi 93/38/EMÜ artiklis 3 sätestatud erikorra kehtestamist (ELT L 16, 23.1.2004, lk 57).

a) järgib asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingute sõlmimisel mittediskrimineerimise ja konkurentsi põhimõtteid, eriti hankekavatsusi käsitleva eelteabe avaldamisel ettevõtjatele;

b) edastab komisjonile vastavalt komisjoni otsusega 93/327/EMÜ⁽³⁾ ette nähtud tingimustele teabe nende sõlmitud hankelepingute kohta.

2. Ilma et see piiraks artikli 34 kohaldamist, tagab Ühendkuningriik volitamistingimuste ja muude asjakohaste meetmetega, et otsuses 97/367/EMÜ osutatud sektorites tegutsevad üksused kohaldavad käesoleva artikli lõike 1 punkte a ja b selliste hankelepingute suhtes, mis on sõlmitud kõnealuse tegevuse teostamiseks Põhja-Iirimaal.

3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata nafta ja gaasi leiukohtade uurimiseks sõlmitavate hankelepingute suhtes.

5. alajagu**Otseselt konkurentsile avatud tegevused ja nendega seotud menetlussätted****Artikkel 34****Otseselt konkurentsile avatud tegevused**

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata artiklites 8–14 osutatud tegevuse võimaldamiseks ette nähtud hankelepingute suhtes, kui artikli 35 kohaselt taotluse esitanud liikmesriigil või võrgustiku sektori hankijal on võimalik näidata, et liikmesriigis, kus seda tegevust teostatakse, on see tegevus otseselt avatud konkurentsile turgudel, millele juurdepääs ei ole piiratud; ka ei kohaldata käesolevat direktiivi selliste ideekonkursside suhtes, mida korraldatakse sellise tegevuse teostamiseks kõnealuses geograafilises piirkonnas. Asjaomane tegevus võib olla suurema sektori osa või sellega võidakse tegeleda üksnes asjaomase liikmesriigi teatavates osades. Selline käesoleva lõike esimeses lauses osutatud konkurentsi hindamine, mida tehakse komisjonile kättesaadava teabe alusel ja käesoleva direktiivi kohaldamise eesmärgil, ei piira konkurentzialaste õigusaktide kohaldamist. Sellise hindamise läbiviimisel võetakse arvesse kõnealuste tegevuste turgu ja geograafilist võrdlusturgu lõike 2 tähenduses.

⁽³⁾ Komisjoni 13. mai 1993. aasta otsus 93/327/EMÜ, millega määratletakse tingimused, mille alusel peavad nafta, gaasi, kivisöe ja muude tahkekütuste leiukohtade uurimiseks või nende tootmiseks geograafilisi piirkondi kasutavad tellijad edastama komisjonile teavet sõlmitavate lepingute kohta (EÜT L 129, 27.5.1993, lk 25).

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaldamisel otsustatakse, kas tegevus on otseselt avatud konkurentsile, lähtudes kriteeriumidest, mis vastavad ELi toimimise lepingu konkurentsialastele sätetele. Kõnealused kriteeriumid võivad hõlmata asjaomaste asjade või teenuste omadusi, nõudluse või pakkumise aspektis asendatavaks peetavate alternatiivsete asjade või teenuste olemasolu, hindu ja mitme kõnealuseid asju tarniva või teenuseid osutava tarnija tegelikku või võimalikku kohalolekut turul.

Konkurentsile avatuse hindamiseks kasutatav geograafiline võrdlusturg hõlmab ala, kus asjaomased ettevõtjad tegelevad kaupade ja teenuste pakkumise ja nõudmisega ja kus konkurentsitingimused on piisavalt sarnased ning mida saab naaberladest eristada eelkõige märgatavalt erinevate konkurentsitingimuste tõttu. Hindamisel võetakse eelkõige arvesse kõnealuste asjade või teenuste olemust ja omadusi, turutõkete või tarbijaelistuste olemasolu, märgatavaid erinevusi võrreldes naaberturgude ettevõtjate turuosadega või olulisi hinnaerinevusi.

3. Käesoleva artikli lõike 1 kohaldamisel loetakse juurdepääsu turule mittepiiratuks, kui liikmesriik on rakendanud ja kohaldanud liidu õigusakte, mis on loetletud III lisas.

Kui esimese lõigu põhjal ei saa eeldada, et juurdepääs antud turule on vaba, on vaja tõendada, et juurdepääs kõnealusele turule on vaba nii de facto kui ka de jure.

Artikkel 35

Menetlus, millega tehakse kindlaks artikli 34 kohaldatavus

1. Kui liikmesriik või kui see on asjaomase liikmesriigi õigusaktidega ette nähtud, siis võrgustiku sektori hankija, leiab, et teatav tegevus on vastavalt artikli 34 lõigetele 2 ja 3 otseselt avatud konkurentsile piiramata juurdepääsuga turul, võib ta esitada komisjonile taotluse, et käesolevat direktiivi ei kohaldataks kõnealuse tegevuse teostamiseks sõlmitavate hankelepingute või korraldatavate ideekonkursside suhtes, lisades vajaduse korral seisukoha, mille on vastu võtnud sõltumatu siseriiklik ametiasutus, kes on pädev kõneluse tegevuse valdkonnas. Sellised taotlused võivad puudutada tegevusi, mis on suurema sektori osaks või millega tegeletakse üksnes asjaomase liikmesriigi teatavates osades.

Asjaomane liikmesriik või võrgustiku sektori hankija teavitab komisjoni nimetatud taotluses kõigist asjakohastest faktidest ja eelkõige mis tahes õigus- või haldusnormist või kokkuleppest seoses artikli 34 lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmisega.

2. Komisjon teavitab asjaomast liikmesriiki viivitamata, välja arvatud juhul, kui võrgustiku sektori hankija taotlusega koos esitatakse põhjendatud seisukoht, mille on vastu võtnud sõltumatu siseriiklik ametiasutus, kellel on pädevus kõneluse tegevuse valdkonnas, milles analüüsitakse põhjalikult tingimusi artikli 34 lõike 1 võimalikuks kohaldamiseks asjaomase tegevuse suhtes kooskõlas selle artikli lõigetega 2 ja 3. Asjaomane liikmesriik teavitab sellisel juhul komisjoni nimetatud taotluses kõigist asjakohastest faktidest ja eelkõige mis tahes õigus- või haldusnormist või kokkuleppest seoses artikli 34 lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmisega.

3. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt esitatud taotluse korral võib komisjon IV lisas sätestatud ajavahemike jooksul vastuvõetud rakendusaktidega kehtestada, kas artiklite 8–14 kohane tegevus on otsesele konkurentsile avatud, võttes aluseks artiklis 34 sätestatud kriteeriumid. Need rakendusaktid võetakse vastu artikli 105 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Käesolevat direktiivi ei kohaldata enam asjaomase tegevuse võimaldamiseks ette nähtud hankelepingute suhtes ega sellise tegevuse teostamiseks korraldatavate ideekonkursside suhtes ühel järgmisel juhul:

- a) komisjon on võtnud vastu rakendusakti artikli 34 lõike 1 kohaldatavuse kohta IV lisas ette nähtud ajavahemiku jooksul;
- b) rakendusakti ei ole IV lisas ette nähtud ajavahemiku jooksul vastu võetud.

4. Asjaomane liikmesriik või võrgustiku sektori hankija võib pärast taotluse esitamist muuta komisjoni nõusolekul taotlust olulisel määral, eelkõige asjaomaseid tegevusi või geograafilisi piirkondi. Sellisel juhul nähakse rakendusakti vastuvõtmiseks ette uus ajavahemik, mis arvutatakse kooskõlas IV lisa punktiga 1, kui komisjon ei ole taotluse esitanud liikmesriigi või võrgustiku sektori hankijaga kokku leppinud lühema ajavahemiku kohaldamises.

5. Kui teatava tegevuse suhtes antud liikmesriigis juba kohaldatase lõigete 1, 2 ja 4 kohast menetlust, siis sama tegevust samas liikmesriigis hõlmavaid edasisi taotlusi, mis esitatakse enne esimese taotlusega alanud ajavahemiku lõppu, ei käsitata uute menetlustena ja neid käsitletakse esimese taotluse kontekstis.

6. Komisjon võtab vastu rakendusakti, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad lõigete 1–5 kohaldamiseks. Selles rakendusaktis esitatakse vähemalt eeskirjad, mis seonduvad järgmisega:

- a) IV lisa punktis 1 sätestatud ajavahemiku ja sealhulgas vajaduse korral nimetatud lisa kohaste pikendatud või peatatud ajavahemike algus- ja lõpukuupäeva avaldamine *Euroopa Liidu Teatajas* teavitamise eesmärgil;
- b) teate avaldamine artikli 34 lõike 1 võimaliku kohaldamise kohta kooskõlas käesoleva artikli lõike 3 teise lõigu punktiga b);
- c) rakendussätted, mis hõlmavad käesoleva artikli lõike 1 kohaste taotluste vormi, sisu ja muid üksikasju;

Need rakendusaktid võetakse vastu artikli 105 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

IV PEATÜKK

Üldpõhimõtted

Artikkel 36

Riigihanke üldpõhimõtted

1. Võrgustiku sektori hankijad kohtlevad ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistvalt ja proportsionaalselt.

Riigihanke kavandamisel ei tohi lähtuda eesmärgist jätta see käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja või konkurentsi kunstlikult piirata. Konkurentsi peetakse kunstlikult piiratuks, kui riigihanget kavandatakse kavatsusega teatavaid ettevõtjaid sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna.

2. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et tagada, et hankelepingute täitmisel täidavad ettevõtjad neid keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega, kollektiivlepingutega või XIV lisas loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega.

Artikkel 37

Ettevõtjad

1. Ettevõtjaid, kellel on oma asukohaliikmesriigi õigusaktide alusel õigus asjaomast teenust osutada, ei tohi kõrvale jätta üksnes seetõttu, et selle liikmesriigi õiguse alusel, kus hankeleping sõlmitakse, peaksid nad olema kas füüsilised või juriidilised isikud.

Ent teenuste, ehitustööde ning selliste asjade hankelepingute puhul, mis hõlmavad ka lisateenuseid või kohaletoomis- ja paigaldamistöid, võib juriidilistelt isikutelt nõuda, et nad märgiksid pakkumuses või osalemistaotluses kõnealuse hankelepingu täitmise eest vastutavate töötajate nimed ja asjakohase kutsekvalifikatsiooni.

2. Ettevõtjate rühmad, sealhulgas ajutised ühendused võivad hankemenetlustes osaleda. Võrgustiku sektori hankija ei või nõuda, et neil oleks pakkumuse või osalemistaotluse esitamiseks mingi konkreetne õiguslik vorm.

Vajaduse korral võib võrgustiku sektori hankija hankedokumentides selgitada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama artiklites 77–81 osutatud kvalifikatsiooni ja kvantitatiivsetele kvalifitseerimise tingimustele ja -nõuetele, kui see on objektiivselt põhjendatud ja proportsionaalne. Liikmesriigid võivad kehtestada standardtingimused sellele, kuidas ettevõtjate rühmad neid nõudeid täitma peavad.

Ettevõtjaterühmade poolt esitatud hankelepingu täitmise kõik sellised tingimused, mis erinevad eraldiseisvate osalejate suhtes kehtestatud tingimustest, peavad samuti olema objektiivsetel alustel põhjendatavad ning proportsionaalsed.

3. Olenemata lõikest 2 võivad võrgustiku sektori hankijad ettevõtjate rühmadelt nõuda teatava õigusliku vormi võtmist, kui nendega on sõlmitud hankeleping, sellisel määral, mil seda muudatust on vaja hankelepingu nõuetekohaseks täitmiseks.

Artikkel 38

Reserveeritud hankelepingud

1. Liikmesriigid võivad reserveerida hankemenetluses osalemise õiguse kaitstud töö keskustele ja ettevõtjatele, kelle peamine eesmärk on puudega või ebasoodsas olukorras olevate isikute sotsiaalne ja kutsealane integreerimine, või näha ette selliste hankelepingute täitmise kaitstud tööhõive programmi raames, tingimusel et vähemalt 30 % sellises töökohas, sellise ettevõtja alluvuses või selliste programmidega hõivatud töötajatest on puudega või ebasoodsas olukorras olevad töötajad.

2. Hanketeates viidatakse käesolevale artiklile.

failivorminguid, mis ei ole üldiselt kättesaadavad või mida ei toeta üldiselt kättesaadavad rakendused;

Artikkel 39

Konfidentsiaalsus

1. Kui käesoleva direktiivi või siseriiklike, eelkõige teabele juurdepääsu käsitlevate õigusaktidega, mis on võrgustiku sektori hankija suhtes kohaldatavad, ei ole teisiti ette nähtud ning ilma et see piiraks kohustusi seoses sõlmitud hankelepingute avaldamisega ning taotlejatele ja pakkujatele artiklite 70 ja 75 kohase teabe andmisega, ei avalikusta võrgustiku sektori hankija talle ettevõtjate poolt edastatud konfidentsiaalsena märgitud teavet, sh tehnika- või ärialaseid saladusi ja pakkumuste konfidentsiaalseid aspekte.

2. Võrgustiku sektori hankijad võivad ettevõtjate suhtes kohaldada nõudeid, mille eesmärk on kaitsta sellise teabe konfidentsiaalsust, mille võrgustiku sektori hankijad teevad hankemenetluse käigus kättesaadavaks, sh seoses kvalifitseerimissüsteemi käitamiseks kättesaadavaks tehtud teave, olenemata sellest, kas see on hõlmatud kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teatega, mida kasutati riigihanke väljakuulutamiseks.

Artikkel 40

Teabevahetuse suhtes kohaldatavad eeskirjad

1. Liikmesriigid tagavad, et kogu käesoleva direktiivi kohane sidepidamine ja teabevahetus, eelkõige dokumentide elektrooniline esitamine, toimub elektrooniliste sidevahendite abil kooskõlas käesolevas artiklis sätestatud nõuetega. Elektroonilisel sidepidamisel kasutatavad vahendid ja seadmed, samuti nende tehnilised omadused, peavad olema mittediskrimineerivad, üldiselt kättesaadavad ja koostalitlusvõimelised üldkasutatavate IKT toodetega ning need ei tohi piirata ettevõtjate juurdepääsu hankemenetlusele.

Olenemata esimesest lõigust ei pea võrgustiku sektori hankijad nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist järgmistel juhtudel:

a) hanke spetsiifilise olemuse tõttu nõuaks elektrooniliste sidevahendite kasutamine erivahendeid, seadmeid või

b) pakkumuse kirjelduse jaoks sobivaid failivorminguid toetavad rakendused kasutavad failivorminguid, mida ei ole võimalik töödelda ühegi teise avatud või üldiselt kättesaadava rakendusega või on need failivormingud kasutatavad tööstusomandi kasutamise korra alusel ja võrgustiku sektori hankija ei saa neid teha allalaadimiseks või kaugkasutamiseks kättesaadavaks;

c) elektrooniliste sidevahendite kasutamine nõuaks spetsiaalseid kontoriseadmeid, mida võrgustiku sektori hankijad üldiselt ei kasuta;

d) hankedokumentides nõutakse füüsilise või mõõtkavas mudeli esitamist, mida ei saa edastada elektrooniliste vahendite abil.

Andmed, mille puhul ei kasutata teise lõigu kohaselt elektroonilisi sidevahendeid, edastatakse posti teel või muid sobivaid vahendeid kasutades või kasutades nii postiteenust või muid sobivaid vahendeid ja elektroonilisi vahendeid.

Olenemata käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatust ei ole võrgustiku sektori hankijad kohustatud nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist selles ulatuses, kus muude kui elektrooniliste vahendite kasutamine on vajalik kas nende sidevahendite turvalisuse rikkumise tõttu või eriti tundliku iseloomuga teabe kaitsmiseks, mis nõuab niivõrd kõrgetasemelist kaitset, et seda ei ole võimalik nõuetekohaselt tagada nende elektrooniliste vahendite ja seadmetega, mis on kas ettevõtjatele üldiselt kättesaadavad või mida saab neile kättesaadavaks teha alternatiivsete juurdepääsuviisidega lõike 5 tähenduses.

Võrgustiku sektori hankijad, kes kooskõlas käesoleva lõike teise lõiguga nõuavad esitamisprotsessis muid kui elektroonilisi sidevahendeid, peavad artiklis 100 osutatud üksikaruandes esitama selle nõude põhjused. Vajaduse korral esitavad võrgustiku sektori hankijad üksikaruandes põhjused, miks muude kui elektrooniliste sidevahendite kasutamist on peetud vajalikuks käesoleva lõike neljandalõigu kohaldamisel.

2. Olenemata lõikest 1 võib muu kui hankemenetluse oluliste elementidegaseotud teabe vahetamisel suhelda suuliselt. Sel eesmärgil loetakse olulisteks elementideks hankedokumente, osalemistaotluseid, huvi kinnitamise avaldusi ja pakkumusi, tingimusel et suulise suhtluse sisu dokumenteeritakse piisavas ulatuses. Eelkõige tuleb dokumenteerida piisavas ulatuses ja sobival viisil, näiteks kirjalikult või helisalvestusvahenditega või tehes kokkuvõtte suhtluse peamistest elementidest, suuline suhtlemine pakkujatega, mis võib olulisel määral mõjutada pakkumuste sisu ja hindamist.

3. Teabe vahetamisel ning salvestamisel tagavad võrgustiku sektori hankijad andmete tervikluse ning pakkumuste ja osalustootluste konfidentsiaalsuse säilimise. Nad tutvuvad pakkumuste ja osalemistaotluste sisuga alles pärast esitamise tähtaja möödumist.

4. Ehitustööde hankelepingute ja ideekonkursside puhul võivad liikmesriigid nõuda spetsiaalsete elektrooniliste vahendite, näiteks ehitusteabe elektroonilise modelleerimise vahendite või sarnaste vahendite kasutamist. Seni, kuni need vahendid muutuvad üldiselt kättesaadavaks lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses, pakuvad võrgustiku sektori hankijad lõikes 5 sätestatud alternatiivseid juurdepääsu võimalusi.

5. Võrgustiku sektori hankijad võivad vajaduse korral nõuda ka selliste vahendite kasutamist, mis ei ole üldiselt kättesaadavad, tingimusel et nad pakuvad alternatiivseid juurdepääsu vahendeid.

Võrgustiku sektori hankijad pakuvad sobivaid alternatiivseid juurdepääsu võimalusi, kui nad:

a) pakuvad tasuta piiramatut ja täielikku elektroonilist juurdepääsu kõnealustele vahenditele ja seadmetele alates teate avaldamisest kooskõlas IX lisaga või alates kuupäevast, mil saadetakse huvi kinnitamise ettepanek. Teates või huvi kinnitamise ettepanekus esitatakse internetiaadress, kus kõnealused vahendid ja seadmed on kättesaadavad;

b) tagavad, et pakkujad, kellel puudub juurdepääs asjaomastele vahenditele ja seadmetele, või kellel ei ole võimalik neid vastava tähtaja jooksul hankida, tingimusel et juurdepääsu puudumine ei tulene asjaomastest pakkujast endast, võivad saada juurdepääsu hankemenetlusele ajutiste lubadega, mis tehakse interneti kaudu tasuta kättesaadavaks; või

c) toetavad alternatiivset kanalit pakkumuste elektrooniliseks esitamiseks.

6. Lisaks V lisas sätestatud nõuetele kehtivad pakkumuste elektroonilise edastamise ja vastuvõtu ning osalemistaotluste elektroonilise vastuvõtu vahendite ja seadmete suhtes järgmised eeskirjad:

a) huvitatud isikutele tehakse kättesaadavaks teave pakkumuste ja osalemistaotluste elektroonilise esitamise, sealhulgas krüpteerimise ja ajatempli kasutamise kirjelduste kohta;

b) liikmesriigid või asjaomase liikmesriigi kehtestatud üldises raamistikus tegutsevad võrgustiku sektori hankijad täpsustavad teatava hankemenetluse iga etapi puhul elektroonilistelt sidevahenditelt nõutava turvalisuse taseme; tase peab olema proportsionaalne kaasnevate riskidega;

c) kui liikmesriigid või asjaomase liikmesriigi kehtestatud üldises raamistikus tegutsevad võrgustiku sektori hankijad leiavad, et kooskõlas käesoleva lõike punktiga b hinnatud riskide tase on selline, et on nõutavad Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiivis 1999/93/EÜ⁽¹⁾ määratletud täiustatud elektroonilised allkirjad, aktsepteerivad võrgustiku sektori hankijad kvalifitseeritud sertifikaadi toetatavaid täiustatud elektroonilisi allkirju, võttes arvesse kas kõnealused sertifikaadid on esitanud komisjoni otsuses 2009/767/EÜ⁽²⁾ sätestatud usaldusnimekirjas oleva sertifitseeritud teenuse pakkuja, kas see on loodud turvalise allkirja andmise vahendiga või ilma selleta, kui on täidetud järgmised tingimused:

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 1999. aasta direktiiv 1999/93/EÜ elektroonilisi allkirju käsitleva ühenduse raamistiku kohta (EÜT L 13, 19.1.2000, lk 12).

⁽²⁾ Komisjoni 16. oktoobri 2009. aasta otsus 2009/767/EÜ, millega kehtestatakse meetmed elektrooniliste haldustoimingute kasutamise lihtsustamiseks ühtsete kontaktpunktide kaudu, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 274, 20.10.2009, lk 36).

- i) võrgustiku sektori hankijad peavad komisjoni otsusega 2011/130/EL⁽¹⁾ ette nähtud vormingute alusel kehtestama nõutava täiustatud elektroonilise allkirja vormingu ja vajalikud meetmed, mis võimaldaksid neid vorminguid tehniliselt töödelda; juhul, kui kasutatakse erinevat elektroonilise allkirja vormingut, peab elektrooniline allkiri või elektrooniline dokumendikandja sisaldama teavet olemasolevate verifitseerimisvõimaluste kohta, mille eest vastutab liikmesriik. Verifitseerimisvõimalused võimaldavad võrgustiku sektori hankijal interneti teel, tasuta ja kasutatud keelt emakeelena mittekõnelevale inimesele arusaadaval viisil verifitseerida laekunud elektroonilisi allkirju kvalifitseeritud sertifikaadil põhinevate täiustatud elektrooniliste allkirjadena. Liikmesriigid esitavad verifitseerimisteenuste osutajat käsitleva teabe komisjonile, kes teeb liikmesriikidelt saadud teabe internetis avalikkusele kättesaadavaks;
- ii) kui pakkumus on allkirjastatud usaldusnimekirjas osutatud kvalifitseeritud sertifikaadiga, ei tohi võrgustiku sektori hankijad kohaldada täiendavaid nõudeid, mis võivad pakkujatel takistada kõnealuste allkirjade kasutamist.

Hankemenetluses kasutatavate dokumentide puhul, mille allkirjastab liikmesriigi pädev asutus või muu dokumente väljastav üksus, võib dokumendi väljastanud pädev asutus või üksus kehtestada nõutava täiustatud allkirja vormingu komisjoni otsuse 2011/130/EL artikli 1 lõikes 2 sätestatud nõuete kohaselt. Nad näevad ette vajalikud meetmed selliste vormingute tehniliseks töötlemiseks, lisades teabe, mis on vajalik asjaomases dokumendis oleva allkirja töötlemiseks. Sellised dokumendid peavad sisaldama elektroonilises allkirjas või elektroonilises dokumendikandjas teavet olemasolevate verifitseerimisvõimaluste kohta, mis võimaldavad laekunud elektroonilisi allkirju interneti teel, tasuta ja kasutatud keelt emakeelena mittekõnelevale inimesele arusaadaval viisil verifitseerida.

7. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 103 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta V lisas osutatud tehnilisi üksikasju ja omadusi tulenevalt tehnika arengust.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 103 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva artikli lõike 1 teise lõigu punktides a–d esitatud loetelu muutmiseks, kui tehnoloogia arengu tõttu ei ole elektrooniliste sidevahendite kasutamisest püsivate erandite

tegemine enam asjakohane või, erandkorras, kui tehnoloogia arengu tõttu on vaja ette näha uusi erandeid.

Tehniliste vormingute ning protsesside ja sõnumiedastusstandardite koostalitlusvõime tagamiseks, eelkõige piiriülel suhtlemisel, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 103 vastu delegeeritud õigusakte selliste teatavate tehniliste standardite kasutamise kohustuslikuks muutmiseks, eelkõige seoses pakkumuste ja taotluste elektroonilise esitamise ja elektrooniliste kataloogide kasutamise ning elektroonilise autentimise vahenditega, üksnes juhul kui need tehnilised standardid on põhjalikult kontrollitud ja on tõendatud nende tegelik kasu. Enne mõne tehnilise standardi kasutamise kohustuslikuks tegemist peab komisjon samuti hoolikalt analüüsima sellega kaasneva võimalike kulude, eelkõige seoses olemasolevate elektrooniliste hankelepingute sõlmimise lahenduste, sealhulgas infrastruktuuri, protsesside ja tarkvara kohandamisega.

Artikkel 41

Nomenklatuurid

1. Kõik viited nomenklatuuridele riigihangete kontekstis peavad põhinema määrusega (EÜ) nr 2195/2002 vastu võetud ühtsel riigihangete klassifikaatoril (CPV).

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 103 vastu delegeeritud õigusakte, et kohandada käesolevas direktiivis osutatud CPV koode kui CPV nomenklatuuri tehakse muudatusi, mis peavad kajastuma käesolevas direktiivis ning millega ei kaasne direktiivi kohaldamisala muutust.

Artikkel 42

Huvide konflikt

Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori hankijad võtavad sobivaid meetmeid selliste huvide konfliktide tõhusaks ärahoidmiseks, kindlakstegemiseks ja heastamiseks, mis võivad tekkida hankemenetluste läbiviimisel, eesmärgiga vältida konkurentsi moonutamist ja tagada kõigi ettevõtjate võrdne kohtlemine.

Mõiste „huvide konflikt“ hõlmab vähemalt olukordi, kus avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankija nimel tegutseva hanketeenuse osutaja töötajal, kes on kaasatud hankemenetluse läbiviimisse või võib mõjutada selle menetluse tulemust, on otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklike huvisid, mida võib hankemenetluse kontekstis käsitada tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena.

⁽¹⁾ Komisjoni 25. veebruari 2011. aasta otsus 2011/130/EL, millega kehtestatakse pädevate asutuste poolt elektrooniliselt allkirjastatud dokumentide piiriülese töötlemise miinimumnõuded vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 53, 26.2.2011, lk 66).

II JAOTIS

LEPINGUTE SUHTES KEHTIVAD EESKIRJAD

I PEATÜKK

Menetlused

Artikkel 43

WTO riigihankelepingu ja muude rahvusvaheliste kokkulepetega seotud tingimused

WTO riigihankelepingu Euroopa Liitu käsitleva I liite 3., 4. ja 5. lisa ja üldiste märkuste ning teiste liidu jaoks kohustuslike rahvusvaheliste lepingute reguleerimisala piires kohtlevad artikli 4 lõike 1 punkti a kohased võrgustiku sektori hankijad kõnealuste kokkulepete osaliste ehitustöid, asju, teenuseid ja ettevõtjaid sama soodsatel tingimustel kui liidu ehitustöid, asju, teenuseid ja ettevõtjaid.

Artikkel 44

Menetluse valik

1. Asjade, ehitustööde või teenuste hankelepingute sõlmimisel kasutavad võrgustiku sektori hankijad vastavalt käesoleva direktiivi sätetele kohandatud menetlusi, tingimusi et kooskõlas käesoleva direktiiviga on avaldatud hanketeade, ilma et see piiraks artikli 47 kohaldamist.

2. Liikmesriigid näevad ette, et võrgustiku sektori hankijad võivad kasutada avatud või piiratud hankemenetlust või väljakuulutamise läbirääkimistega hankemenetlust, lähtudes käesoleva direktiivi sätetest.

3. Liikmesriigid näevad ette, et võrgustiku sektori hankijad võivad kasutada võistlevat dialoogi ja innovatsioonipartnerlusi, lähtudes käesoleva direktiivi sätetest.

4. Hanke väljakuulutamiseks võib kasutada ühte järgmistest vahenditest:

a) artikli 67 kohane perioodiline eelteade, kui hankeleping sõlmitakse piiratud hankemenetluse või läbirääkimistega hankemenetluse teel;

b) artikli 68 kohane kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teade, kui hankeleping sõlmitakse piiratud hankemenetluse või läbirääkimistega hankemenetluse või võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse teel;

c) artikli 69 kohane hanketeade.

Käesoleva lõike punktis a osutatud juhul kutsutakse perioodilise eelteate avaldamise järel huvi avaldanud ettevõtjad kinnitama oma huvi kirjalikult „huvi kinnitamise ettepanekuga” vastavalt artiklile 74.

5. Artiklis 50 selgelt osutatud konkreetsetel juhtudel ja asjaoludel võivad liikmesriigid ette näha, et võrgustiku sektori hankijad võivad kasutada väljakuulutamisetähtaegidega hankemenetlust. Liikmesriigid ei võimalda seda hankemenetlust kohaldada muudel kui artiklis 50 osutatud juhtudel.

Artikkel 45

Avatud hankemenetlus

1. Avatud hankemenetluse puhul võib iga huvitatud ettevõtja esitada hanketeate peale pakkumuse.

Pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on 35 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.

Pakkumusega koos tuleb esitada kvalitatiivse valiku tegemiseks võrgustiku sektori hankija poolt nõutud teave.

2. Kui võrgustiku sektori hankija on esitanud perioodilise eelteate, mida ei kasutatud riigihanke väljakuulutamiseks, võib käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise miinimumtähtaega lühendada 15 päevani, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

a) perioodiline eelteade sisaldas lisaks VI lisa A osa I jao kohaselt nõutavale teabele kogu teavet, mis on nõutav VI lisa A osa II jao kohaselt, kui viimasena osutatud teave oli perioodilise eelteate avaldamise ajal kättesaadav;

b) perioodiline eelteade on avaldamiseks saadetud 35 päeva kuni 12 kuud enne hanketeate saatmise kuupäeva.

3. Kui asjaolude kiireloomulisus, mida võrgustiku sektori hankija nõuetekohaselt põhjendab, muudab lõike 1 teise lõiguga ette nähtud tähtaja kasutamise võimatuks, võib võrgustiku sektori hankija määrata tähtaja, mis on vähemalt 15 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.

4. Võrgustiku sektori hankija võib käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise tähtaega lühendada viie päeva võrra, kui ta nõustub sellega, et pakkumused võib esitada elektrooniliselt artikli 40 lõike 4 esimese lõigu ning artikli 40 lõigete 5 ja 6 kohaselt.

*Artikkel 46***Piiratud hankemenetlus**

1. Piiratud hankemenetluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale hankemenetluses osalemise taotluse, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks võrgustiku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on üldiselt vähemalt 30 päeva alates kuupäevast, mil saadeti hanketeade või huvi kinnitamise ettepanek ning see ei ole mitte mingil juhul lühem kui 15 päeva.

2. Pakkumuse võivad esitada ainult need ettevõtjad, kellele võrgustiku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Võrgustiku sektori hankijad võivad artikli 78 lõike 2 kohaselt piirata sobivate taotlejate arvu, keda kutsutakse menetluses osalema.

Pakkumuste laekumise tähtaeg võidakse määrata võrgustiku sektori hankija ja valitud taotlejate vastastikusel kokkuleppel, tingimusel et kõikidele valitud taotlejatele antakse pakkumuste ettevalmistamiseks ja esitamiseks võrdselt aega.

Kui pakkumuste laekumise tähtaja suhtes ei ole kokku lepitud, on tähtaeg vähemalt kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

*Artikkel 47***Väljakuulutamise ja läbirääkimistega hankemenetlus**

1. Väljakuulutamise ja läbirääkimistega hankemenetluse puhul võib iga ettevõtja esitada väljakuulutatud hankemenetluses osalemise taotluse, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks võrgustiku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on üldiselt vähemalt 30 päeva alates kuupäevast, mil saadeti hanketeade või huvi kinnitamise ettepanek, kui riigihanke väljakuulutamiseks kasutati perioodilist eelteadet, ning see ei ole mitte mingil juhul lühem kui 15 päeva.

2. Läbirääkimistel võivad osaleda ainult need ettevõtjad, keda võrgustiku sektori hankija kutsus esitatud teabe hindamise põhjal läbirääkimistel osalema. Võrgustiku sektori hankijad

võivad artikli 78 lõike 2 kohaselt piirata vastavaks tunnustatud taotlejate arvu.

Pakkumuste laekumise tähtaeg võidakse määrata võrgustiku sektori hankija ja valitud taotlejate vastastikusel kokkuleppel, tingimusel et neile kõigile antakse pakkumuste ettevalmistamiseks ja esitamiseks võrdselt aega.

Kui pakkumuste laekumise tähtaja suhtes ei ole kokku lepitud, on tähtaeg vähemalt 10 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

*Artikkel 48***Võistlev dialoog**

1. Võistleva dialoogi puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale hankemenetluses osalemise taotluse kooskõlas artikli 44 lõike 4 punktidega b ja c, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks võrgustiku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on üldiselt vähemalt 30 päeva alates kuupäevast, mil saadeti hanketeade või huvi kinnitamise ettepanek, kui riigihanke väljakuulutamiseks kasutati perioodilist eelteadet, ning see ei ole mitte mingil juhul lühem kui 15 päeva.

Dialoogis võivad osaleda ainult need ettevõtjad, kellele võrgustiku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Võrgustiku sektori hankijad võivad artikli 78 lõike 2 kohaselt piirata vastavaks tunnustatud taotlejate arvu. Hankeleping sõlmitakse parima hinna-kvaliteedi suhtega pakkumuse alusel kooskõlas artikli 82 lõikega 2, mis on pakkumuste hindamise ainus kriteerium.

2. Võrgustiku sektori hankija esitab oma vajadused ja nõuded hanketeates ja/või kirjeldavas dokumendis. Samal ajal ja samades dokumentides esitab ja määratleb ta ka pakkumuste hindamise kriteeriumid ning kehtestab soovitusliku ajakava.

3. Võrgustiku sektori hankija alustab artiklite 76–81 asjakohaste sätete kohaselt valitud osalejatega dialoogi, mille eesmärk on tuvastada ja määratleda võrgustiku sektori hankija vajadusi kõige paremini rahuldavad lahendusi. Dialoogi ajal võib võrgustiku sektori hankija arutada valitud osalejatega kõiki riigihanke aspekte.

Võrgustiku sektori hankija tagab kõigi osalejate võrdse kohtlemise dialoogi ajal. Seetõttu ei avalda ta teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele osalejale teiste ees eelise.

Vastavalt artiklile 39 ei avalda võrgustiku sektori hankija teistele osalejatele osaleva taotleja või pakkuja pakutud lahendusi või esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja või pakkuja nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisena, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

4. Võistlev dialoog võib toimuda järjestikuste etappidena, et hanketeates või kirjeldavas dokumendis sätestatud pakkumuste hindamise kriteeriume kohaldades vähendada dialoogietapis arutatavate lahenduste arvu. Võrgustiku sektori hankija näitab hanketeates või kirjeldavas dokumendis ära, kas ta kavatseb seda võimalust kasutada.

5. Võrgustiku sektori hankija jätkab dialoogi, kuni on kindlaks määranud oma vajadustele vastava(d) lahenduse(d).

6. Kui võrgustiku sektori hankija on teatanud dialoogi lõpetamisest ja järelejäänud osalejaid sellest teavitatud, palub ta neil esitada lõplikud pakkumused dialoogi käigus esitatud ja täpsustatud lahenduse või lahenduste põhjal. Pakkumused peavad sisaldama kõiki ettenähtud ja projekti elluviimiseks vajalikke elemente.

Võrgustiku sektori hankija taotluse korral võib neid pakkumusi selgitada, piiritleda ja täpsustada. Sellise selgitamise, piiritlemise, täpsustamise või täiendava teabe esitamisega ei tohi muuta pakkumuse või riigihanke põhiaspekte, sealhulgas hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud vajadusi ja nõudeid, kui nende aspektide, vajaduste või nõuete muutmine tõenäoliselt moonutaks konkurentsi või oleks diskrimineeriv.

7. Võrgustiku sektori hankija hindab laekunud pakkumusi hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud pakkumuste hindamise kriteeriumide alusel.

Võrgustiku sektori hankija taotluse korral võib artikli 82 lõike 2 kohaselt parima hinna-kvaliteedi suhtega pakkumuse teinud pakkujaga pidada läbirääkimisi, et hankelepingu tingimusi viimistledes kinnitada pakkumuses sisalduvad rahalised kohustused või muud tingimused, juhul kui need läbirääkimised ei mõjuta oluliselt pakkumuse või riigihanke sisu, sealhulgas

hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud vajadusi ja nõudeid, ning sellega ei kaasne konkurentsi moonutamise või diskrimineerimise ohtu.

8. Võrgustiku sektori hankija võib kindlaks määrata preemiad või maksed dialoogis osalejatele.

Artikkel 49

Innovatsioonipartnerlus

1. Innovatsioonipartnerluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale hankemenetluses osalemise taotluse kooskõlas artikli 44 lõike 4 punktidega b ja c, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks võrgustiku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Võrgustiku sektori hankija teeb hankedokumentides kindlaks vajaduse selliste innovatiivsete toodete, teenuste või ehitustööde järele, mida ei ole võimalik rahuldada turul juba olemasolevate toodete, teenuste või ehitustööde ostmisega. Samuti osutab ta, millised selle kirjelduse elemendid määratlevad miinimumnõuded, millele kõik pakkumused peavad vastama. Esitatud teave peab olema piisavalt täpne, et võimaldada ettevõtjatel kindlaks teha nõutava lahenduse olemus ja ulatus ning otsustada, kas esitada hankemenetluses osalemise taotlus.

Võrgustiku sektori hankija võib teha otsuse luua innovatsioonipartnerlus ühe või mitme partneriga, kes tegelevad eraldi teadus- ja arendustegevusega.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on üldiselt vähemalt 30 päeva alates kuupäevast, mil saadeti hanketeade, ning see ei ole mitte mingil juhul lühem kui 15 päeva. Menetluses võivad osaleda ainult need ettevõtjad, kellele võrgustiku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Võrgustiku sektori hankija võib artikli 78 lõike 2 kohaselt piirata vastavaks tunnustatud taotlejate arvu. Hankeleping sõlmitakse parima hinna – kvaliteedi suhtega pakkumuse alusel kooskõlas artikli 82 lõikega 2, mis on pakkumuste hindamise ainus kriteerium.

2. Innovatsioonipartnerluse eesmärk on innovatiivsete toodete, teenuste või ehitustööde väljatöötamine ning selle tulemusena saadud asjade, teenuste või ehitustööde hilisem ostmine, tingimusel et need on võrgustiku sektori hankija ja osalejate vahel kokkulepitud kvaliteedi ja hinnaga.

Innovatsioonipartnerlus ehitatakse üles järjestikuste etappidena, lähtudes teadusuuringute ja innovatsiooniprotsessi osadest, mis võib hõlmata ka toodete tootmist, teenuste osutamist või ehitustööde läbiviimist. Innovatsioonipartnerlusega kehtestatakse partnerite saavutatavad vahe-eesmärgid ning nähakse ette tasu maksmine sobivate osamaksetena.

Nende eesmärkide alusel võib võrgustiku sektori hankija teha pärast igat etappi otsuse lõpetada innovatsioonipartnerlus või, kui innovatsioonipartnerlus on loodud mitme partneriga, vähendada partnerite arvu üksikute hankelepingute lõpetamise teel, tingimusel et võrgustiku sektori hankija on hankedokumentides ette näinud sellised võimalused ja nende kasutamise tingimused.

3. Kui käesolevas artiklis ei ole sätestatud teisiti, peab võrgustiku sektori hankija pakkujatega läbirääkimisi talle esitatud esialgsete ja kõigi järgnevate pakkumuste, välja arvatud lõplike pakkumuste üle, et parandada nende sisu.

Läbirääkimisi ei peeta miinimumnõuete ning pakkumuste hindamise kriteeriumide üle.

4. Läbirääkimiste ajal tagavad võrgustiku sektori hankijad kõigi pakkujate võrdse kohtlemise. Seetõttu ei avalda nad teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele pakkujale teiste ees eelise. Nad teavitavad kõiki pakkujaid, kelle pakkumusi ei ole lõike 5 kohaselt kõrvale jäetud, kirjalikult muudest kui miinimumnõudeid puudutavatest muudatustest tehnilises kirjelduses või muudes hankedokumentides. Pärast kõnealuste muudatuste tegemist annavad võrgustiku sektori hankijad pakkujatele piisavalt aega vastavalt vajadusele pakkumusi muuta ja uuesti esitada.

Kooskõlas artikliga 39 ei avalda võrgustiku sektori hankijad teistele läbirääkimistel osalejatele taotleja või pakkuja esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja või pakkuja nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

5. Innovatsioonipartnerluse menetluste jooksul võivad läbirääkimised toimuda järjestikuste etappidena, et vähendada läbirääkimistel arutatavate pakkumuste arvu, kohaldades hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumentides esitatud pakkumuste hindamise kriteeriume. Võrgustiku sektori hankija näitab hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumentides ära, kas ta kavatseb seda võimalust kasutada.

6. Taotlejate vahel valikut tehes kohaldavad võrgustiku sektori hankijad eelkõige kriteeriume, mis puudutavad taotlejate

suutlikkust teadus- ja arendustegevuse ning innovatiivsete lahenduste väljatöötamise ja rakendamise valdkonnas.

Ainult sellised ettevõtjad, kellele võrgustiku sektori hankija on nõutava teabe hindamise põhjal vastava kutse saatnud, võivad esitada teadus- ja arendusprojekte, eesmärgiga rahuldada võrgustiku sektori hankija poolt kindlaks määratud vajadusi, mida ei ole võimalik rahuldada olemasolevate lahenduste abil.

Võrgustiku sektori hankija määratleb hankedokumentides intellektuaalomandi õiguste suhtes kohaldatava korra. Mitme partneriga loodud innovatsioonipartnerluse puhul ei avalda võrgustiku sektori hankija kooskõlas artikliga 39 teistele partneritele pakutud lahendusi ega muud konfidentsiaalset teavet, mille partner on partnerluse raames edastanud, ilma selle partneri nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

7. Võrgustiku sektori hankija tagab, et partnerluse struktuur ning eelkõige selle eri etappide kestus ja maksumus peegeldavad kavandatava lahenduse uuenduslikkust ning turul seni kättesaamatu innovatiivse lahenduse väljatöötamiseks vajalikke teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse etappe. Hangitavate asjade, teenuste ja ehitustööde eeldatav maksumus ei tohi olla ebaproportsionaalne võrreldes nende väljaarendamiseks tehtavate investeeringutega.

Artikkel 50

Väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine

Võrgustiku sektori hankijad võivad kasutada väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetlust järgmistel juhtudel:

a) kui väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetluse käigus ei ole esitatud ühtegi pakkumust või ühtegi nõuetele vastavaks tunnistatud pakkumust või ühtegi osalemistaotlust või ühtegi nõuetele vastavaks tunnistatud osalemistaotlust, tingimusel et hankelepingu lähtetingimusi ei ole vahepeal oluliselt muudetud.

Pakkumust ei peeta nõuetele vastavaks, kui see ei ole hankelepingu täitmiseks asjakohane, kuna ilmselgelt ei vasta oluliselt muutmata kujul võrgustiku sektori hankija hankedokumentides esitatud vajadustele ja nõuetele. Osalemistaotlust ei peeta nõuetele vastavaks, kui asjaomane ettevõtja kõrvaldatakse või võidakse kõrvaldada artikli 78 lõike 1 või artikli 80 lõike 1 kohaselt või kui ta ei vasta võrgustiku sektori hankija sätestatud kvalifitseerimise tingimustele vastavalt artiklitele 78 või 80;

b) kui hankeleping sõlmitakse üksnes teadusuuringute, katsetus-, uurimis- või arendustööde eesmärgil ja mitte kasumi saamiseks või teadusuuringute ja arendustööde kulutuste tasateenimiseks ning kui selliste hankelepingute sõlmimine ei piira just viimati nimetatud eesmärke taotlevate edaspidiste hankelepingute sõlmimist konkursi korras;

c) kui ühel järgmistest põhjustest saab ehitusöid, asju või teenuseid pakkuda ainult teatav ettevõtja:

i) hanke eesmärk on unikaalse kunstiteose või kunstilise esituse loomine või omandamine;

ii) tehnilistel põhjustel konkurents puudub;

iii) ainuõiguste, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste kaitsmine.

Alapunktides ii ja iii sätestatud erandeid kohaldatakse ainult juhul, kui puudub mõistlik alternatiiv ning konkurentsi puudumine ei tulene hankekriteeriumide kunstlikust kitsendamisest;

d) kui see on tingimata vajalik, sest võrgustiku sektori hankija jaoks ettenägematutest sündmustest tingitud kiireloomulisuse tõttu ei ole avatud, piiratud või väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetluste tähtaegade täitmine võimalik. Kiireloomulisuse põhjendamiseks esitavad asjaolud ei tohi mingil juhul johtuda võrgustiku sektori hankijast;

e) esialgse tarnija lisatarneid käsitlevate asjade hankelepingute puhul, mis on mõeldud olemasolevate asjade või seadmete osaliseks asendamiseks või olemasolevate asjade või seadmete täiendamiseks, kui tarnija vahetamine sunnib võrgustiku sektori hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega asju, mis tooks kaasa ühildamatuse või ülemäärased tehnilised raskused käitamisel ja hooldamisel;

f) uute ehitustööde või teenuste puhul, mis seisnevad samalaadsete ehitustööde või teenuste kordamises, mille kohta samad võrgustiku sektori hankijad on töövõtjaga varasema hankelepingu sõlminud, tingimusel et need ehitustööd või teenused vastavad artikli 44 lõike 1 kohaselt valitud menetluse alusel sõlmitud esimese hankelepingu esemeks olevale esialgsele projektile.

Esialgses projektis märgitakse võimalike täiendavate ehitustööde või teenuste ulatus ning nende suhtes lepingu

sõlmimise tingimused. Niipea, kui esialgse projekti kohta on hankemenetlus välja kuulutatud, teatatakse kõnealuse menetluse kasutamise võimalusest ning võrgustiku sektori hankijad võtavad artiklite 15 ja 16 kohaldamisel arvesse järgnevate ehitustööde või teenuste eeldatavat kogumaksust;

g) tooraineturul noteeritud ja sealt ostetavate asjade puhul;

h) allahindlusega riigihangete puhul, kui väga lühikeseks ajaks avaneb eriti soodne võimalus hankida materjale hinnaga, mis on tunduvalt allpool tavapärasest turuhinnast;

i) asjade või teenuste ostmise puhul erakordselt soodsatel tingimustel kas oma äritegevust lõpetavalt tarnijalt või likvideerijalt, kes teostab maksejõuetusmenetlust, võlausaldajatega sõlmitud kokkulepet või muud siseriiklikele õigusnormidele vastavat samalaadset menetlust;

j) teenuste hankelepingute puhul, kui asjaomase hankelepingu aluseks on käesoleva direktiivi kohaselt korraldatud ideekonkurss ning ideekonkursis ette nähtud eeskirjade järgi sõlmitakse hankeleping selle ideekonkursi võitjaga või ühega võitjatest; viimasel juhul peetakse läbirääkimisi kõigi konkursi võitjatega.

II PEATÜKK

Elektrooniliste ja koondhangete puhul kasutatavad meetodid ja vahendid

Artikkel 51

Raamlepingud

1. Võrgustiku sektori hankijad võivad sõlmida raamlepinguid, tingimusel et kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi.

Raamleping on ühe või mitme võrgustiku sektori hankija ning ühe või mitme ettevõtja vaheline leping, mille eesmärk on kehtestada teatava aja jooksul sõlmitavaid hankelepinguid reguleerivad tingimused, eelkõige hinna ja vajaduse korral kavandatava koguse osas.

Raamlepingu kehtivusaeg ei ületa kaheksat aastat, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel, mis on eelkõige seotud raamlepingu esemega.

2. Raamlepingul põhinevad hankelepingud sõlmitakse objektiivsete eeskirjade ja kriteeriumide alusel, mis võivad hõlmata minikonkurssi sõlmitud raamlepingu pooleks olevate ettevõtjate vahel. Need eeskirjad ja kriteeriumid esitatakse raamlepingu hankedokumentides.

Esimeses lõigus osutatud objektiivsete eeskirjade ja kriteeriumidega tagatakse lepingupoolteks olevate ettevõtjate võrdne kohtlemine. Minikonkurssi korral määravad võrgustiku sektori hankijad piisavalt pika tähtaja, mis võimaldab iga konkreetse hankelepinguga seoses pakkumusi esitada, ning võrgustiku sektori hankijad sõlmivad iga hankelepingu pakkujaga, kes on raamlepingu kirjelduses sätestatud pakkumuste hindamise kriteeriumide põhjal esitanud parima pakkumuse.

Võrgustiku sektori hankijad peavad raamlepinguid kasutama nõuetekohasel viisil, mis ei tõkesta, piira ega moonuta konkurentsi.

Artikkel 52

Dünaamilised hankesüsteemid

1. Üldkasutatavate toodete puhul, mis sellisel kujul, nagu neid üldiselt turul pakutakse, vastavad võrgustiku sektori hankijate nõuetele, võivad võrgustiku sektori hankijad kasutada dünaamilist hankesüsteemi. Dünaamiline hankesüsteem on täielikult elektrooniliselt hallatav protsess ja see on hankesüsteemi kasutusajal avatud kõigile kvalifitseerimise tingimustele vastavatele ettevõtjatele. Selle võib jagada asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks, mis määratletakse objektiivselt asjaomase kategooria raames läbiviidava riigihanke omaduste alusel. Selliseks omaduseks võib muu hulgas olla edaspidi sõlmitavate konkreetsete hankelepingute maksimaalne maksumus või konkreetne geograafiline ala, kus edaspidi sõlmitavad konkreetsete hankelepingud tuleb täita.

2. Hangete teostamiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel järgivad võrgustiku sektori hankijad piiratud hankemenetluse eeskirju. Süsteemiga võivad liituda kõik kvalifitseerimise tingimustele vastavad taotlejad, liituvate taotlejate arvu artikli 78 lõike 2 alusel ei piirata. Kui võrgustiku sektori hankijad on süsteemi jaotanud käesoleva artikli lõike 1 kohaselt asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks, määravad nad iga kategooria puhul kohaldatavad kvalifitseerimise tingimused.

Olenemata artiklist 46 kohaldatakse järgmisi tähtaegu:

a) osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on üldiselt vähemalt 30 päeva alates kuupäevast, mil saadeti hanketeade

või huvi kinnitamise ettepanek, kui riigihanke väljakuulutamiseks kasutati perioodilist eelteadet, ning see ei ole mitte mingil juhul lühem kui 15 päeva. Osalemistaotluste laekumise suhtes ei kohaldata muid täiendavaid tähtaegu, kui pakkumuse esitamise ettepanek esimese konkreetse hankelepingu sõlmimiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel on juba esitatud;

b) pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on vähemalt kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast. Kohaldatakse artikli 46 lõike 2 teist ja kolmandat lõiku.

3. Kogu dünaamilise hankesüsteemiga seotud teabevahetus toimub ainult elektrooniliste vahendite abil kooskõlas artikli 40 lõigetega 1, 3, 5 ja 6.

4. Dünaamilise hankesüsteemi alusel hankelepinguid sõlmides peavad võrgustiku sektori hankijad:

a) hanget välja kuulutades selgelt märkima, et kasutusel on dünaamiline hankesüsteem;

b) osutama hankedokumentides vähemalt kõnealuse süsteemi alusel kavandatavate riigihangete olemusele ja hinnangulisele kogusele, samuti vajalikule teabele dünaamilise hankesüsteemi ja selle toimimisviisi, kasutatavate elektrooniliste seadmete ning ühenduse tehnilise korralduse ja kirjelduste kohta;

c) osutama asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks jagamisele, kui seda tehakse, ning neid määratlevatele omadustele;

d) võimaldama kooskõlas artikliga 73 hankedokumentidele piiramatut ja täielikku otsest juurdepääsu kogu süsteemi kasutusaja jooksul.

5. Võrgustiku sektori hankijad võimaldavad kõigil ettevõtjatel kogu dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja jooksul esitada taotlusi süsteemiga liitumiseks lõikes 2 nimetatud tingimuste kohaselt. Võrgustiku sektori hankijad annavad taotlustele kvalifitseerimise tingimuste alusel hinnangu kümne tööpäeva jooksul alates taotluste laekumisest. Seda tähtaega võib üksikjuhtudel pikendada 15 tööpäevani, kui see on põhjendatud, eelkõige tulenevalt vajadusest vaadata läbi täiendavaid dokumente või muul viisil kontrollida, kas kvalifitseerimise tingimused on täidetud.

Olenemata esimesest lõigust võib võrgustiku sektori hankija seni, kuni pakkumuse esitamise ettepanek esimese konkreetse hankelepingu sõlmimiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel ei ole veel esitatud, pikendada hindamisperioodi, tingimusel et pikendatud hindamisperioodi jooksul ei esitata pakkumuse esitamise ettepanekut. Võrgustiku sektori hankija peab hankedokumentides märkima, kui pikk on pikendatud periood, mida ta kavatses kohaldada.

Võrgustiku sektori hankija annab asjaomasele ettevõtjale esimesel võimalusel teada, kas tal lubatakse dünaamilise hankesüsteemiga liituda.

6. Dünaamilise hankesüsteemi alusel toimuva iga konkreetse riigihanke puhul teeb võrgustiku sektori hankija kõigile liitumiseks loa saanud osalejatele artikli 74 kohaselt ettepaneku esitada pakkumus. Kui dünaamiline hankesüsteem on jaotatud ehitustööde, asjade või teenuste kategooriateks, teeb võrgustiku sektori hankija konkreetsele asjaomasele riigihankele vastava kategooriaga liitumiseks loa saanud osalejatele ettepaneku esitada pakkumus.

Nad sõlmivad hankelepingu pakkujaga, kes on esitanud parima pakkumuse, võttes aluseks pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis on esitatud dünaamilise hankesüsteemi hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või kui riigihange kuulutatakse välja kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teatega, siis pakkumuse esitamise ettepanekus. Vajaduse korral võib need kriteeriumid pakkumuse esitamise ettepanekus täpsemalt sõnastada.

7. Võrgustiku sektori hankija, kes artikli 80 kohaselt kohaldab direktiivis 2014/24/EL sätestatud kõrvaldamis- ja kvalifitseerimise tingimusi, võib igal ajal dünaamilise hankesüsteemi kehtivusajal nõuda liitumiseks loa saanud osalejatelt uuendatud ja ajakohastatud enda kinnituste esitamist, nagu on sätestatud selle direktiivi artikli 59 lõikes 1, viie tööpäeva jooksul alates sellise nõude esitamise päevast.

Dünaamilise hankesüsteemi kogu kehtivusaja jooksul kohaldatakse artikli 59 lõikeid 2–4.

8. Võrgustiku sektori hankija teatab riigihanget välja kuulutades dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja. Ta teavitab komisjoni kehtivusaja mis tahes muutusest, kasutades järgmisi standardvorme:

a) dünaamilise hankesüsteemi esialgseks väljakuulutamiseks kasutatud vorm, kui kehtivusaega muudetakse süsteemi kehtivust lõpetamata;

b) artikli 70 kohane hankelepingu sõlmimise teade, kui süsteemi kehtivus lõpetatakse.

9. Enne dünaamilise hankesüsteemi kehtivuse algust ega selle ajal ei tohi nõuda tasu neilt ettevõtjatelt, kes dünaamilise hankesüsteemi vastu huvi tunnevad või selles osalevad.

Artikkel 53

Elektroonilised oksjonid

1. Võrgustiku sektori hankija võib kasutada elektroonilisi oksjoneid, mis põhinevad uute, madalamate hindade ja/või pakkumuse teatavate osadega seotud uute maksumuste esitamisel.

Selleks viib võrgustiku sektori hankija läbi elektroonilise oksjoni, mis on elektrooniline korduvmenetlus, mis toimub pärast pakkumuste esialgset täielikku hindamist, võimaldades need pakkumused automaatsete hindamismeetodite abil järjestada.

Teatavate teenuste hankelepingute ja teatavate ehitustööde hankelepingute puhul, mille eesmärgiks on intellektuaalne tegevus, nagu ehitustööde projekteerimine, ei saa pakkumusi automaatsete hindamismeetodite abil järjestada ning selliste hankelepingute sõlmimiseks ei kasutata elektroonilist oksjoni.

2. Avatud või piiratud menetluse või väljakuulutamise läbiviimise eesmärgiga hankemenetluse puhul võivad võrgustiku sektori hankijad otsustada, et hankelepingu sõlmimisele eelneb elektrooniline oksjon, kui hankedokumentid ja eelkõige tehnilised kirjeldused on võimalik täpselt koostada.

Samadel asjaoludel võib raamlepingu poolte jaoks artikli 51 lõike 2 kohase uue riigihanke väljakuulutamise puhul ning artikli 52 kohase dünaamilise hankesüsteemi alusel sõlmitavate hankelepingutega seotud riigihanke väljakuulutamise puhul korraldada elektroonilise oksjoni.

3. Elektrooniline oksjon toimub ühe järgmise pakkumuste elemendi alusel:

a) üksnes hind, kui hankeleping sõlmitakse ainult hinna alusel;

b) hind ja/või hankedokumentides märgitud pakkumuse osade uus maksumus, kui hankeleping sõlmitakse parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel või madalaima maksumusega pakkumuse alusel, kasutades kulutõhususe põhimõtet.

4. Elektroonilist oksjonit korraldada kavatsevad võrgustiku sektori hankijad märgivad selle ära hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või kui hanketeade on kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teade, siis pakkumuse esitamise ettepanekus. Hankedokumendid peavad sisaldama vähemalt VII lisas osutatud andmeid.

5. Enne elektroonilise oksjoni alustamist annab võrgustiku sektori hankija pakkumustele täieliku esialgse hinnangu vastavalt pakkumuste hindamise kriteeriumidele ja neile määratud suhtelisele osakaalule.

Pakkumust peetakse vastuvõetavaks, kui selle on esitanud pakkuja, keda ei ole artikli 78 lõike 1 või artikli 80 lõike 1 kohaselt kõrvaldatud ja kes vastab artiklite 78 ja 80 kohaselt kehtestatud kvalifitseerimise tingimustele ning kelle pakkumus on tehnilise kirjeldusega kooskõlas ning ei ole ebakorrekne või vastuvõetamatu või sobimatu.

Eelkõige tuleb ebakorrekseteks pidada pakkumusi, mis ei vasta hankedokumentidele, on saadud liiga hilja, on esitatud konkurentsivastase koostöö või korrupsiooni tulemusel või mille maksumust peab avaliku sektori hankija põhjendamatult madalaks. Eelkõige tuleb vastuvõetamatuteks pidada pakkumusi, mille on esitanud pakkujad, kellel puudub nõutud kvalifikatsioon, ja pakkumusi, mille hind ületab avaliku sektori hankija eelarvet, mis on kindlaks määratud ja dokumenteeritud enne hankemenetluse käivitamist.

Pakkumust ei peeta nõuetele vastavaks, kui see ei ole hankepingu täitmiseks asjakohane, kuna ilmselgelt ei vasta oluliselt muutmata kujul võrgustiku sektori hankija hankedokumentides esitatud vajadustele ja nõuetele. Osalemistaotlust ei peeta nõuetele vastavaks, kui asjaomane ettevõtja kõrvaldatakse või võidakse kõrvaldada artikli 78 lõike 1 või artikli 80 lõike 1 kohaselt või kui ta ei vasta võrgustiku sektori hankija sätestatud kvalifitseerimise tingimustele vastavalt artiklitele 78 või 80.

Kõik pakkujad, kes on esitanud vastuvõetavad pakkumused, kutsutakse seejärel samal ajal elektrooniliste vahendite teel elektroonilisel oksjonil osalema, kasutades selleks kindlaks määratud kuupäeval ja kellaajal kutses esitatud instruksioonide kohaseid ühendusi. Elektrooniline oksjon võib toimuda mitme järjestikuse etapina. Elektrooniline oksjon ei tohi alata varem kui kaks tööpäeva pärast kutsete väljasaatmise kuupäeva.

6. Kutsesse lisatakse asjakohase pakkuja pakkumuse täieliku hindamise tulemused, mis on saadud artikli 82 lõike 5 esimeses lõigus sätestatud osakaalu põhjal.

Kutses esitatakse ka elektroonilisel oksjonil esitatud uute hindade ja/või maksumuste põhjal automaatselt toimuva ümberjärjestuse määramiseks kasutatav matemaatiline valem. See valem sisaldab kõigi majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlaksmääramiseks esitatud kriteeriumide osakaale, nagu oli näidatud hanketeates või muudes hankedokumentides, välja arvatud juhul, kui majanduslikult kõige soodsam pakkumus on määratletud ainult hinna alusel. Selleks taandatakse kõik lubatud vahemikud ette kindlaks määratud maksumustele.

Kui alternatiivsed lahendused on lubatud, esitatakse iga alternatiivse lahenduse kohta eraldi valem.

7. Elektroonilise oksjoni iga etapi vältel saadavad võrgustiku sektori hankijad kõikidele pakkujatele kohe piisavat teavet, mis võimaldab neil endil määrata mis tahes hetkel oma pakkumuse koha pakkumuste järjestuses. Nad võivad edastada ka muud teavet esitatud hindade või maksumuse kohta, tingimusel et kirjeldustes on vastav märged. Samuti võivad nad igal ajal teatada oksjoni asjaomases etapis osalejate arvu. Ent ühelgi juhul ega üheski oksjoni etapis ei tohi nad avalikustada pakkujate isikuid.

8. Võrgustiku sektori hankija lõpetab elektroonilise oksjoni ühel või mitmel järgmisel viisil:

- a) eelnevalt osutatud kuupäeval ja kellaajal;
- b) kui pakkujad ei esita enam minimaalsete erinevuste nõuetele vastavaid uusi hindu ega uusi maksumusi, tingimusel et võrgustiku sektori hankija on eelnevalt ära näidanud aja, mille möödumisel viimasest hinna või maksumuse esitamisest ta elektroonilise oksjoni sulgeb, või
- c) kui on läbitud eelnevalt ära näidatud arv oksjoni etappe.

Kui võrgustiku sektori hankija kavatses sulgeda elektroonilise oksjoni esimese lõigu punkti c kohaselt, mida ta võib kombineerida selle punktis b sätestatud korraga, tuleb oksjonil osalemise kutses märkida oksjoni kõikide etappide ajakava.

9. Pärast elektroonilise oksjoni lõpetamist sõlmib võrgustiku sektori hankija elektroonilise oksjoni tulemuste põhjal hankepingust vastavalt artiklile 82.

Artikkel 54

Elektroonilised kataloogid

1. Kui on nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine, võib võrgustiku sektori hankija nõuda pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul või elektroonilise kataloogi lisamist.

Liikmesriigid võivad teha elektrooniliste kataloogide kasutamise teatavat liiki riigihangete puhul kohustuslikuks.

Elektroonilise kataloogi kujul esitatud pakkumustele võib lisada pakkumuse täiendamiseks muid dokumente.

2. Taotlejad või pakkujad koostavad konkreetsetes hankemenetluses osalemiseks elektroonilised kataloogid võrgustiku sektori hankija esitatud tehnilise kirjelduse ja vormingu kohaselt.

Elektroonilised kataloogid peavad vastama elektroonilise sidevahendite suhtes kohaldatavatele nõuetele ning mis tahes täiendavatele nõuetele, mis võrgustiku sektori hankija on kooskõlas artikliga 40 kehtestanud.

3. Kui võrgustiku sektori hankijad aktsepteerivad või nõuavad pakkumuste esitamist elektrooniliste kataloogide kujul, peavad nad:

- a) märkima selle ära hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või kui riigihange kuulutakse välja kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teatega, siis pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanekus;
- b) esitama hankedokumentides artikli 40 lõike 6 kohase kogu vajaliku teabe vormingu, kasutatavate elektrooniliste seadmete, tehniliste ühenduste korra ning kataloogi tehniliste kirjelduste kohta.

4. Kui pärast pakkumuste esitamist elektrooniliste kataloogide kujul sõlmitakse raamleping mitme ettevõtjaga, võib võrgustiku sektori hankija ette näha, et konkreetsete hankelepingute puhul kuulutatakse riigihange uuesti välja ajakohastatud kataloogide alusel. Sellisel juhul kasutab võrgustiku sektori hankija üht järgmistest meetoditest:

- a) esitab pakkujatele kutse esitada uuesti elektrooniline kataloog, mida on kohandatud hankelepingu nõuetele, või
- b) teatab pakkujatele, et kavatses koguda juba esitatud elektroonilistest kataloogidest vajaliku teabe, mida on vaja hankelepingu nõuetele kohandatud pakkumuse koostamiseks, tingimusel et kõnealuse meetodi kasutamine on ära näidatud raamlepingu hankedokumentides.

5. Kui võrgustiku sektori hankija kuulutab riigihanke uuesti välja lõike 4 punkti b alusel, teavitab ta pakkujaid kuupäeva ja kellaaja, millal ta kavatses koguda konkreetse hankelepingu nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks vajalikku teavet, ning annab pakkujatele võimaluse teabe kogumisest keelduda.

Võrgustiku sektori hankija jätab teatamise ja teabekogumise vahele piisavalt aega.

Enne hankelepingu sõlmimist esitab võrgustiku sektori hankija kogutud teabe asjaomasele pakkujale, et anda talle võimalus esitada vastuväiteid või kinnitada, et nii koostatud pakkumus ei sisalda sisulisi vigu.

6. Võrgustiku sektori hankija võib sõlmida hankelepingu dünaamilise hankesüsteemi alusel, nõudes konkreetse hankelepingu sõlmimiseks pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul.

Võrgustiku sektori hankija võib sõlmida hankelepingu ka dünaamilise hankesüsteemi alusel kooskõlas lõike 4 punktiga b ja lõikega 5, tingimusel et dünaamilise hankesüsteemiga liitumise taotlusega koos esitatakse elektrooniline kataloog, mis vastab võrgustiku sektori hankija esitatud tehnilisele kirjeldusele ja kehtestatud vormingule. Kui võrgustiku sektori hankija teatab taotlejatele oma kavatsusest koostada pakkumused lõike 4 punktis b sätestatud viisil, täidavad taotlejad selle kataloogi.

Artikkel 55

Keskne hankimine ja kesksed hankijad

1. Liikmesriigid võivad sätestada, et võrgustiku sektori hankija võib hankida asju ja/või teenuseid keskselt hankijalt, kes osutab artikli 2 punkti 10 alapunktis a osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.

Liikmesriigid võivad samuti sätestada, et võrgustiku sektori hankija võib hankida ehitustöid, asju ja teenuseid, kasutades keskse hankija sõlmitud hankelepinguid, keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi või kasutades raamlepingut, mille on sõlminud keskne hankija, kes osutab artikli 2 punkti 10 alapunktis b osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid. Kui keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi võivad kasutada teised võrgustiku sektori hankijad, tuleb seda mainida sellise dünaamilise hankesüsteemi loomist käsitlevas hanketeates.

Seoses esimese ja teise lõiguga võivad liikmesriigid sätestada, et teatavad riigihanked tuleb läbi viia keskse hankija kaudu või ühe või mitme konkreetse keskse hankija kaudu.

2. Võrgustiku sektori hankija täidab oma käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, kui ta hangib asju või teenuseid keskset hankijalt, kes osutab artikli 2 punkti 10 alapunktis a osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.

Lisaks täidab võrgustiku sektori hankija oma käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, kui ta hangib ehitustöid, asju või teenuseid, kasutades keskse hankija sõlmitud hankelepinguid, keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi või kasutades raamlepingut, mille on sõlminud keskne hankija, kes osutab artikli 2 punkti 10 alapunktis b osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.

Asjaomane võrgustiku sektori hankija vastutab siiski käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest seoses sellise tegevusega, mis ta viib läbi ise, nagu:

a) hankelepingu sõlmimine keskse hankija hallatava dünaamilise hankesüsteemi alusel või

b) minikonkurss keskse hankija sõlmitud raamlepingu alusel.

3. Kõigi keskse hankija läbi viidavate hankemenetluste puhul kasutatakse elektroonilisi sidevahendeid vastavalt artiklis 40 sätestatud nõuetele.

4. Võrgustiku sektori hankijad võivad sõlmida keskse hankijaga teenuste hankelepingu keskse riigihanke teenuste osutamiseks, kasutamata käesolevas direktiivis ette nähtud menetlusi.

Sellised teenuste hankelepingud võivad hõlmata ka riigihangete tugiteenuste osutamist.

Artikkel 56

Ajutised ühishanked

1. Kaks või rohkem võrgustiku sektori hankijat võivad otsustada viia teatavad riigihanked läbi ühiselt.

2. Kui kogu hankemenetlus viiakse läbi ühiselt kõigi asjaomaste võrgustiku sektori hankijate nimel ja eest, on nad ühiselt vastutavad oma käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest. See kehtib ka juhtudel, kui hankemenetlust juhivad üks võrgustiku sektori hankija, tegutsedes enda nimel ja teiste asjaomaste võrgustiku sektori hankijate nimel.

Kui kõigi asjaomaste võrgustiku sektori hankijate nimel ja eest ei viida läbi kogu hankemenetlust, vastutavad nad ühiselt ainult nende menetluse osade eest, mis viiakse läbi ühiselt. Iga võrgustiku sektori hankija vastutab ainuisikuliselt oma käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest seoses menetluse osadega, mille ta viib läbi enda nimel ja enda eest.

Artikkel 57

Eri liikmesriikide võrgustiku sektori hankijaid hõlmavad riigihanked

1. Ilma et see piiraks artiklite 28–31 kohaldamist, võivad eri liikmesriikide võrgustiku sektori hankijad tegutseda hankelepingute sõlmimisel ühiselt, kasutades ühte käesolevas artiklis kirjeldatud viisi.

Võrgustiku sektori hankijad ei kasuta käesolevas artiklis sätestatud viise selleks, et vältida kohustuslike avaliku õiguse sätete kohaldamist kooskõlas liidu õigusega, mida nad peavad kohaldama oma liikmesriigis.

2. Liikmesriigid ei keela võrgustiku sektori hankijatel kasutada muus liikmesriigis asuvate kesksete hankijate pakutavaid keskseid riigihankesid.

Liikmesriigid võivad muus kui võrgustiku sektori hankija liikmesriigis asuva keske hankija poolt osutatavate keske riigihanke läbiviimise teenustega seoses siiski täpsustada, et nende võrgustiku sektori hankijad võivad kasutada üksnes artikli 2 punkti 10 alapunktis a või b osutatud keskeid riigihankeid.

3. Keske riigihanke läbiviimise teenuste osutamine teises liikmesriigis asuva keske hankija poolt peab toimuma selle liikmesriigi siseriiklike sätete kohaselt, kus asub keskne hankija.

Selle liikmesriigi siseriiklike sätteid, kus asub keskne hankija, kohaldatakse ka järgmise suhtes:

a) hankelepingu sõlmimine dünaamilise hankesüsteemi alusel;

b) minikonkurss raamlepingu alusel.

4. Mitu eri liikmesriikide võrgustiku sektori hankijat võivad ühiselt sõlmida hankelepinguid, sõlmida raamlepinguid ja hallata dünaamilist hankesüsteemi. Nad võivad samuti sõlmida hankelepinguid raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi alusel. Kui vajalikke elemente ei reguleerita asjaomaste liikmesriikide vahel sõlmitud rahvusvahelise lepinguga, sõlmivad osalevad võrgustiku sektori hankijad hankelepingu, milles määratakse kindlaks järgmine:

a) poolte vastutusvaldkonnad ja asjakohased kohaldatavad siseriiklikud sätted;

b) hankemenetluse sisemine korraldus, sh menetluse haldamine, hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste jaotamine ning hankelepingute sõlmimine.

Osalev võrgustiku sektori hankija täidab oma käesoleva direktiivi kohaseid kohustusi, kui ta hangib ehitustöid, asju või teenuseid hankemenetluse eest vastutavalt võrgustiku sektori hankijalt. Vastutuse ja punktis a osutatud kohaldatava siseriikliku õiguse kindlaksmääramisel võivad osalevad võrgustiku sektori hankijad jagada konkreetse vastutuse omavahel ning määrata kindlaks nende vastava liikmesriigi siseriikliku õiguse kohaldatavad siseriiklikud sätted. Vastutuse jaotust ja sellest tulenevalt kohaldatavat siseriiklikku õigust mainitakse ühiselt sõlmitud hankelepingute hankedokumentides.

5. Kui mitu eri liikmesriikide võrgustiku sektori hankijat on moodustanud ühise juriidilise isiku, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1082/2006⁽¹⁾ kohase Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse või muu liidu õigusaktide kohaselt asutatud üksuse, lepivad osalevad võrgustiku sektori hankijad ühise juriidilise isiku pädeva organi otsusega kokku kohaldada ühe järgmise liikmesriigi siseriiklike hanke-eeskirju:

a) selle liikmesriigi siseriiklikud sätted, kus on ühise juriidilise isiku registrijärgne asukoht;

b) selle liikmesriigi siseriiklike sätteid, kus ühine juriidiline isik tegutseb.

Esimeses lõigus osutatud kokkulepet võib kohaldada tähtajatult, kui nii on sätestatud ühise juriidilise isiku asutamiskäitises, või teatava ajavahemiku jooksul või teatavat tüüpi hankelepingute suhtes või ühe või mitme sõlmitud üksiku hankelepingu suhtes.

III PEATÜKK

Menetluse läbiviimine

1. jagu

Ettevalmistamine

Artikkel 58

Esialgsed turu-uuringud

Enne hankemenetluse käivitamist võivad võrgustiku sektori hankijad läbi viia turu-uuringud eesmärgiga valmistada riigihanget ette ning teavitada ettevõtjaid oma hankeplaanidest ja nõuetest.

Selleks võib võrgustiku sektori hankija näiteks küsida või vastu võtta nõuandeid sõltumatutelt ekspertidelt või asutustelt või turul osalejatelt. Seda nõu võib kasutada hankemenetluse kavandamisel ja läbiviimisel, tingimusel et sellised nõuanded ei moonuta konkurentsi ning nende tulemusel ei rikuta mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtet.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta (ELT L 210, 31.7.2006, lk 19).

Artikkel 59

Taotlejate ja pakkujate eelnev osalemine

Kui taotleja või pakkuja või taotleja või pakkujaga seotud ettevõtja on andnud võrgustiku sektori hankijale nõu, kas artikli 58 kontekstis või mitte, või on muul moel olnud kaasatud hanke-menetluse ettevalmistamisse, võtab võrgustiku sektori hankija asjakohaseid meetmeid tagamaks, et kõnealuse taotleja või pakkuja osalemine ei moonuta konkurentsi.

Selliste meetmetega nähakse ette, et teistele taotlejatele ja pakkujatele edastatakse oluline teave, mida on vahetatud seoses sellise taotleja või pakkuja hankemenetluse ettevalmistamises osalemisega või selle tulemusena, ning et pakkumuste laekumiseks kehtestatakse piisavad tähtajad. Kõnealune taotleja või pakkuja kõrvaldatakse menetlusest üksnes siis, kui puuduvad muud vahendid, millega tagada võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist.

Enne sellist kõrvaldamist antakse taotlejatele ja pakkujatele võimalus tõendada, et nende kaasatus hankemenetluse ettevalmistamisse ei moonuta konkurentsi. Võetavad meetmed dokumenteeritakse artikli 100 kohases üksikaruandes.

Artikkel 60

Tehnilised kirjeldused

1. VIII lisa punktis 1 määratletud tehniline kirjeldus esitatakse hankedokumentides. Tehnilises kirjelduses määratakse kindlaks ehitustöö, teenuse või asja nõutavad omadused.

Selliste omaduste kirjeldamisel võib käsitleda ka tellitavate ehitustööde tegemise, asjade tootmise või teenuste osutamise teatavat protsessi või meetodit või spetsiifilist protsessi nende olulusringi muu etapi jaoks, isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks, tingimusel et need on seotud hankelepingu esemega ning on proportsionaalsed selle maksumuse ja eesmärkide suhtes.

Tehnilises kirjelduses võib täpsustada ka seda, kas nõutakse intellektuaalomandi õiguste üleandmist.

Kõigi selliste riigihangete puhul, mille eseme kavandatud kasutajateks on füüsilised isikud, olenemata sellest, kas kasutajaks on

üldsus või võrgustiku sektori hankija töötajad, peab kõnealune tehniline kirjeldus olema koostatud nii, et selles võetakse arvesse puudega inimeste ligipääsukriteeriumeid või arvestatakse kõigi kasutajatega, v.a nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

Kui kohustuslikud ligipääsunõuded võetakse vastu liidu õigusaktiga, määratletakse puudega inimeste ligipääsukriteeriumeid või kõigi kasutajatega arvestamist käsitlevad tehnilised kirjeldused kõnealusele seadusandlikule aktile viitamisega.

2. Tehniline kirjeldus peab võimaldama kõigile ettevõtjatele võrdse juurdepääsu hankemenetlusele ega tohi tekitada põhjendamatu takistusi riigihangete avamisel konkrentsile.

3. Ilma et see piiraks kohustuslike siseriiklike tehniliste eeskirjade kohaldamist, kuivõrd need on liidu õigusega kooskõlas, sõnastatakse tehniline kirjeldus ühel järgmisel viisil:

- a) kirjeldades kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, sh keskkonnanäitajaid, tingimusel et parameetrid on piisavalt täpsed, et pakkujad saaksid kindlaks teha hankelepingu eseme ning et võrgustiku sektori hankijad saaksid hankelepingu sõlmida;
- b) viidates tehnilisele kirjeldusele ja tähtsuse järjekorras Euroopa standardeid ülevõtivatele riiklikele standarditele, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühistele tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardimisorganite kehtestatud tehnilistele etalonsüsteemidele või nendest mõne puudumisel riiklikele standarditele, riiklikele tehnilistele tunnustustele või riiklikele tehnilistele kirjeldustele ehitustööde projekteerimise, arvutuste ja tööde teostamise ning asjade kasutamise kohta;
- c) kirjeldades punktis a osutatud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, viidates punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele kui kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele vastavuse tagamise vahendile;
- d) viidates teatavate omaduste puhul punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele ja muude omaduste puhul punktis a osutatud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

4. Tehnilises kirjelduses ei nimetata kindlat marki ega allikat või eri protsessi, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, ega kaubamärki, patenti, liiki, kindlat päritolu ega teatavat tootmisviisi, mis võiks teatavaid ettevõtjaid või tooteid soosida või need välistada, välja arvatud juhul, kui see on hankelepingu eseme seisukohast põhjendatud. Erandkorras lubatakse sellist nimetamist, kui hankelepingu eset ei ole lõike 3 kohaselt võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märges „või samaväärne”.

5. Kui võrgustiku sektori hankija kasutab lõike 3 punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele viitamise võimalust, ei saa ta pakkumust tagasi lükata põhjusel, et pakutavad ehitustööd, asjad või teenused ei vasta tema poolt viidatud tehnilisele kirjeldusele, kui pakkuja tõendab oma pakkumuses mis tahes asjakohasel viisil, sealhulgas kasutades artikli 62 kohast tõendusmaterjali, et pakutavad lahendused rahuldavad tehnilises kirjelduses määratletud nõudeid samaväärsel viisil.

6. Kui võrgustiku sektori hankija kasutab lõike 3 punkti a kohast võimalust sõnastada tehniline kirjeldus kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete kirjeldamise teel, ei saa ta lükata tagasi asjade, teenuste või ehitustööde pakkumust, mis vastab Euroopa standardit ülevõtvale riiklikule standardile, Euroopa tehnilisele tunnustusele, ühtsele tehnilisele kirjeldusele, rahvusvahelisele standardile või Euroopa standardimisorgani kehtestatud tehnilisele etalonsüsteemile, kui nendes kirjeldustes käsitletakse tema poolt kindlaks määratud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid.

Oma pakkumuses tõendab pakkuja mis tahes asjakohasel viisil, sealhulgas artiklis 62 osutatud vahendeid kasutades, et standardile vastavad asjad, teenus või ehitustöö vastavad võrgustiku sektori hankija ette nähtud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

Artikkel 61

Märgised

1. Kui võrgustiku sektori hankijad kavatsevad osta teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude näitajatega ehitustöid, asju või teenuseid, võivad nad tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumides või hankelepingu täitmise tingimustes nõuda, et kõnealustel ehitustöödel, teenustel või asjadel oleks

konkreetne märgis, mis tõendab asjaomaste ehitustööde, teenuste või asjade vastavust nõutavatele omadustele, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) märgise nõuded puudutavad üksnes hankelepingu esemega seotud kriteeriume ning need sobivad hankelepingu esemeks olevate ehitustööde, asjade või teenuste omaduste kindlaksmääramiseks;
- b) märgise nõuded põhinevad objektiivselt kontrollitavatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel;
- c) märgised on kehtestatud avatud ja läbipaistva menetlusega, milles saavad osaleda kõik asjaomased sidusrühmad, sealhulgas valitsusasutused, tarbijad, sotsiaalpartnerid, tootjad, turustajad ja valitsusvälised organisatsioonid;
- d) märgised on kättesaadavad kõikidele huvitatud isikutele;
- e) märgise nõuded määrab kindlaks kolmas isik, kelle üle märgist taotleval ettevõtjal ei ole otsustavat mõju.

Kui võrgustiku sektori hankijad ei nõua, et ehitustööd, asjad või teenused peavad vastama kõigile märgise nõuetele, osutavad nad, milliseid märgise nõudeid nad silmas peavad.

Konkreetset märgist nõudvad võrgustiku sektori hankijad aktsepteerivad kõiki märgiseid, mis kinnitavad, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad samaväärsetele märgise nõuetele.

Kui ettevõtjal ei ole tõendatavalt ja temast mitteolenevat põhjustel võimalik võrgustiku sektori hankija poolt nõutavat konkreetset märgist või samaväärset märgist ettenähtud tähtsajal hankida, aktsepteerib võrgustiku sektori hankija muid asjakohaseid tõendeid, näiteks tootja tehnilist toimikut, tingimustel et asjaomane ettevõtja tõendab, et tema ehitustööd, asjad ja teenused vastavad konkreetse märgise nõuetele või võrgustiku sektori hankija osutatud konkreetsetele nõuetele.

2. Kui märgis vastab lõike 1 punktides b, c, d ja e esitatud nõuetele, kuid hõlmab ka nõudeid, mis ei ole seotud hankelepingu esemega, ei tohi võrgustiku sektori hankija nõuda märgise enda olemasolu, kuid võib tehnilises kirjelduses viidata märgise või vajaduse korral selle osade üksikasjalikele nõuetele, mis on seotud hankelepingu esemega ja mis sobivad selle eseme omaduste kindlaksmääramiseks.

Artikkel 62

Katsearuanded, sertifitseerimine ja muu tõendusmaterjal

1. Võrgustiku sektori hankija võib ettevõtjalt nõuda vastavushindamisasutuse katsearuande või sellise asutuse väljastatud tõendi esitamist tõendamaks tehnilises kirjelduses, lepingu pakkumuste hindamise või hankelepingu täitmise tingimustes esitatud nõude või kriteeriumi täitmist.

Kui võrgustiku sektori hankija nõuab konkreetse vastavushindamisasutuse koostatud sertifikaatide esitamist, aktsepteerib võrgustiku sektori hankija ka samaväärsete muude vastavushindamisasutuste sertifikaate.

Käesoleva lõike kohaldamisel käsitatakse vastavushindamisasutuse asutust, mis teostab vastavuse hindamist, sealhulgas kalibreerimist, testimist, sertifitseerimist ja kontrolle, mis on akrediteeritud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 765/2008 ⁽¹⁾.

2. Võrgustiku sektori hankija aktsepteerib lisaks lõikes 1 osutatud tõenditele ka muid asjakohaseid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui asjaomasel ettevõtjal puudub juurdepääs lõike 1 kohastele sertifikaatidele või katsearuannetele ning tal ei ole võimalik neid ettenähtud tähtaja jooksul hankida, tingimusel et selline juurdepääsu puudumine ei johtu asjaomastest ettevõtjast ning et see ettevõtja tõendab, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumides või hankelepingu täitmise tingimustes sätestatud nõuetele või kriteeriumidele.

3. Liikmesriigid esitavad teistele liikmesriikidele nende taotlusel mis tahes teabe, mis on seotud artikli 60 lõike 6, artikli 61 ning käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatud tõendite ja dokumentidega. Ettevõtja asukohaliikmesriigi pädevad asutused annavad sellist teavet kooskõlas artikliga 102.

Artikkel 63

Tehniliste kirjelduste edastamine

1. Hankelepingu sõlmimisest huvitatud ettevõtjate taotlusel teevad võrgustiku sektori hankijad neile kättesaadavaks tehnilised kirjeldused, millele nende asjade, ehitustööde või teenuste hankelepingutes korrapäraselt viidatakse, või tehnilised kirjeldused, mida nad kavatsevad kohaldada selliste hankelepingute suhtes, mille puhul riigihange kuulutatakse välja perioodilise

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

eelteatega. Kõnealused kirjeldused tehakse elektrooniliste vahendite abil kättesaadavaks, võimaldades piiramatut ja täielikku otsest tasuta juurdepääsu.

Tehnilised kirjeldused võib aga edastada muul kui elektroonilisel viisil, kui teatud hankedokumentidele ei saa elektrooniliste vahendite abil pakkuda piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu ühel artikli 40 lõike 1 teises lõigus esitatud põhjustest või kui teatud hankedokumentidele ei saa elektrooniliste vahendite abil pakkuda piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu põhjusel, et võrgustiku sektori hankijad kavatsevad kohaldada artikli 39 lõiget 2.

2. Kui kõnealused tehnilised kirjeldused põhinevad elektrooniliste vahendite abil kättesaadavatel dokumentidel, mis tehakse huvitatud ettevõtjatele kättesaadavaks, võimaldades piiramatut ja täielikku otsest tasuta juurdepääsu, piisab viite lisamisest kõnealustele dokumentidele.

Artikkel 64

Alternatiivsed lahendused

1. Võrgustiku sektori hankijad võivad lubada pakkujatel esitada alternatiivseid lahendusi, mis vastavad võrgustiku sektori hankijate kindlaksmääratud miinimumnõuetele, või neilt selliste lahenduste esitamist nõuda.

Võrgustiku sektori hankijad märgivad hankedokumentides, kas nad lubavad või nõuavad alternatiivseid lahendusi, ning juhul, kui nad seda lubavad või nõuavad, siis esitavad miinimumnõuded, millele alternatiivsed lahendused peavad vastama, ja nende alternatiivsete lahenduste esitamise tingimused, eelkõige märkides, kas alternatiivsed lahendused tuleb esitada üksnes juhul, kui esitatakse ka pakkumus, mis ei ole alternatiivne lahendus. Kui alternatiivsete lahenduste esitamine on lubatud või nõutav, tagavad nad ka, et pakkumuste hindamise kriteeriume on võimalik kohaldada kõnealustele miinimumnõuetele vastavate alternatiivsete lahenduste suhtes ja ka selliste nõuetele vastavate pakkumuste suhtes, mis ei ole alternatiivsed lahendused.

2. Asjade või teenuste hankelepingute sõlmimise menetluse korral ei lükka alternatiivsete lahenduste esitamist lubanud või nõudnud võrgustiku sektori hankijad alternatiivset lahendust tagasi üksnes seetõttu, et selle valimine tooks kaasa teenuste hankelepingu sõlmimise asjade hankelepingu asemel või asjade hankelepingu sõlmimise teenuste hankelepingu asemel.

Artikkel 65

Hankelepingute osadeks jaotamine

1. Võrgustiku sektori hankija võib otsustada sõlmida hankelepingu eri osadena ning võib määrata kindlaks nende osade suuruse ja eseme.

Võrgustiku sektori hankijad märgivad hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või kui hanketeade on kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teade, siis pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanekus, kas pakkumused võib esitada ühe või mitme osa või kõigi osade kohta.

2. Võrgustiku sektori hankija võib, isegi juhul kui pakkumused võib esitada mitme osa või kõigi osade kohta, piirata ühe pakkujaga sõlmitavate hankelepingu osade arvu, tingimusel et osade maksimaalne arv, mille kohta võidakse ühe pakkujaga hankeleping sõlmida, on märgitud hanketeates või huvi kinnitamise, pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanekus. Võrgustiku sektori hankija märgib hankedokumentides objektiivsed ja mittediskrimineerivad kriteeriumid või eeskirjad, mida ta kavatses kohaldada, et määrata kindlaks, milliste osade kohta hankeleping sõlmitakse, kui pakkumuste hindamise kriteeriumide kohaldamise tulemusena sõlmitaks ühe pakkujaga hankeleping maksimaalset arvu ületavate osade kohta.

3. Liikmesriigid võivad sätestada, et kui sama pakkujaga võib sõlmida hankelepingu rohkem kui ühe osa kohta, võib võrgustiku sektori hankija sõlmida hankelepingu, liites kokku mitu osa või kõik osad, kui ta on hanketeates või huvi kinnitamise, pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanekus märkinud, et jätab endale võimaluse seda teha, ning märgib, kuidas osad või osade rühmasid võib liita.

4. Liikmesriigid võivad teha kohustuslikuks hankelepingute sõlmimise eraldi osadena nende siseriiklikus õiguses määratletavatel tingimustel ja võttes arvesse liidu õigust. Kohaldatakse lõike 1 teist lõiku ja vajaduse korral lõiget 3.

Artikkel 66

Tähtaegade kehtestamine

1. Osalemistaotluste ja pakkumuste laekumise tähtaegade määramisel võtavad võrgustiku sektori hankijad eelkõige arvesse hankelepingu keerulisust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku

aega, ilma et see piiraks artiklites 45–49 sätestatud miinimumtähtaegade kohaldamist.

2. Kui pakkumusi saab esitada üksnes pärast kohaga tutvumist või täiendavate dokumentide kontrollimist kohapeal, kehtestatakse pakkumuste laekumise tähtajad, mis ei ole pikemad artiklites 45–49 sätestatud miinimumtähtaegadest, nii et kõik asjaomased ettevõtjad oleksid teadlikud kogu pakkumuste esitamiseks vajalikust teabest.

3. Võrgustiku sektori hankija pikendab pakkumuste laekumise tähtaega, et kõik asjaomased ettevõtjad saaksid teada kogu pakkumuste esitamiseks vajaliku teabe, järgmistel juhtudel:

- a) kui mis tahes põhjusel ei edastatud lisateavet, kuigi ettevõtjad taotlesid seda õigeaegselt, hiljemalt kuus päeva enne pakkumuste laekumiseks kehtestatud tähtaega. Artikli 45 lõikes 3 osutatud kiirendatud avatud menetluse puhul on see ajavahemik neli päeva;
- b) kui hankedokumentides on tehtud olulisi muudatusi.

Tähtaega pikendatakse proportsionaalselt teabe või muudatuse olulisusega.

Kui lisateavet ei ole kas õigeaegselt taotletud või on selle tähtsus asjakohaste pakkumuste ettevalmistamiseks väike, ei ole võrgustiku sektori hankijad kohustatud tähtaega pikendama.

2. jagu

Avaldamine ja läbipaistvus

Artikkel 67

Perioodilised eelteated

1. Võrgustiku sektori hankija võib kavandatavast riigihankest teavitamiseks avaldada perioodilise eelteate. Sellised teated sisaldavad VI lisa A osa I jao kohast teavet. Teated avaldab kas Euroopa Liidu väljaannete talitus või võrgustiku sektori hankija oma IX lisa punkti 2 alapunkti b kohases hankija profiilis. Kui võrgustiku sektori hankijad avaldavad perioodilise eelteate oma hankija profiilis, saadavad nad teate hankija profiilis perioodilise eelteate avaldamise kohta kooskõlas IX lisa punktiga 3 Euroopa Liidu väljaannete talitusele. Sellised teated sisaldavad VI lisa B osa kohast teavet.

2. Kui piiratud hankemenetluse ja väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetluse puhul kuulutatakse riigihange välja perioodilise eelteatega, vastab teade järgmistele nõuetele:

- a) selles nimetatakse konkreetselt need asjad, ehitustööd või teenused, mis on sõlmitava hankelepingu esemeks;
- b) selles märgitakse, et hankeleping sõlmitakse piiratud või läbirääkimistega hankemenetluse teel, ilma et edaspidi avaldataks hanketeade, ning huvitatud ettevõtjatel palutakse oma huvist teatada;
- c) see sisaldab lisaks VI lisa A osa I jao kohasele teabele VI lisa A osa II jaos esitatud teavet;
- d) see on saadetud avaldamiseks 35 päeva kuni 12 kuud enne kuupäeva, mil saadetakse huvi kinnitamise ettepanek.

Selliseid teateid ei avaldata hankija profiilis. Vastavalt artiklile 72 võib siiski teate avaldada täiendavalt hankija profiilis riigi tasandil.

Perioodilises eelteates võib käsitleda maksimaalset 12 kuu pikkust ajavahemikku, mis algab selle teate avaldamiseks saatmise kuupäevast. Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute puhul võib artikli 92 lõike 1 punktis b osutatud perioodilises eelteates käsitleda siiski pikemat perioodi kui 12 kuud.

Artikkel 68

Kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teated

1. Kui võrgustiku sektori hankijad otsustavad kehtestada kvalifitseerimissüsteemi vastavalt artiklile 77, tuleb selle süsteemi kohta avaldada X lisas osutatud teade, milles näidatakse ära kvalifitseerimissüsteemi eesmärk ning juhatatakse, kust leida selle toimimise reeglid.
2. Võrgustiku sektori hankijad esitavad süsteemi olemasolu teates kvalifitseerimissüsteemi kehtivusaja. Nad teavitavad Euroopa Liidu väljaannete talitust kehtivusaja mis tahes muutusest, kasutades järgmisi standardvorme:
  - a) kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teate esitamise vorm, kui kehtivusaega muudetakse süsteemi kehtivust lõpetamata;

- b) artikli 70 kohane hankelepingu sõlmimise teade, kui süsteemi kehtivus lõpetatakse.

Artikkel 69

Hanketeated

Hanketeateid võib riigihanke väljakuulutamiseks kasutada mis tahes menetluse puhul. Need sisaldavad XI lisa vastavas osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 71.

Artikkel 70

Hankelepingu sõlmimise teated

1. Võrgustiku sektori hankijad, kes on teinud otsuse sõlmida hankeleping või raamleping, saavad hiljemalt 30. päeval pärast hankelepingu või raamlepingu sõlmimist hankelepingu sõlmimise teate hankemenetluse tulemuste kohta.

Kõnealune teade sisaldab XII lisas esitatud teavet ja see avaldatakse kooskõlas artikliga 71.

2. Kui asjaomase hankelepingu puhul on riigihanke väljakuulutamiseks kasutatud perioodilist eelteadet ning võrgustiku sektori hankija on otsustanud, et ei sõlmi perioodilise eelteatega hõlmatud ajavahemikul täiendavaid hankelepinguid, sisaldab hanketeade vastavat märkust.

Artikli 51 kohaselt sõlmitud raamlepingu puhul ei ole võrgustiku sektori hankijad kohustatud saatma hankemenetluse tulemusi sisaldavat teadet iga kõnealusel raamlepingul põhineva hankelepingu kohta. Liikmesriigid võivad sätestada, et võrgustiku sektori hankija rühmitab raamlepingul põhinevate hankelepingutega seotud hankemenetluste tulemusi käsitlevad teated kvartalipõhiselt. Sel juhul edastab võrgustiku sektori hankija selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

Dünaamilisel hankesüsteemil põhineva iga hankelepingu sõlmimise puhul saavad võrgustiku sektori hankijad hankelepingu sõlmimise teate 30 päeva jooksul pärast hankelepingu sõlmimist. Selliseid teateid võib siiski kvartalite kaupa rühmitada. Sel juhul edastavad nad selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

3. XII lisa alusel esitatud avaldamiseks mõeldud teave avaldatakse vastavalt IX lisale. Teatavad andmed hankelepingu või raamlepingu sõlmimise kohta võib jätta avaldamata, kui selliste andmete avaldamine takistaks õigusaktide rakendamist või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või riivaks teatava avalik-õigusliku või eraõigusliku ettevõtja või võiks takistada ettevõtjate ausat konkureerimist.

Teadus- ja arendusteenuste hankelepingute puhul võib osutatavate teenuste olemust ja kogust hõlmav teave piirduda järgmisega:

- a) märke „teadus- ja arendusteenused”, kui hankeleping on sõlmitud väljakuulutamisetähtaajaga hankemenetluse käigus kooskõlas artikli 50 punktiga b;
- b) vähemalt sama üksikasjalik teave, kui märgiti riigihanke väljakuulutamiseks kasutatud teates.

4. Vastavalt XII lisale esitatud teave, mis on tähistatud avaldamiseks mittemõelduna, avaldatakse üksnes lihtsustatud kujul vastavalt IX lisale ning seda kasutatakse statistika tegemiseks.

Artikkel 71

Teadete avaldamise vorm ja viis

1. Artiklite 67–70 kohased teated sisaldavad VI lisa A ja B osas, X, XI, ja XII lisas osutatud teavet standardvormide kujul, sh paranduste standardvormide kujul.

Komisjon kehtestab need standardvormid rakendusaktidega. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artiklis 105 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

2. Artiklites 67–70 osutatud teated koostatakse, edastatakse elektrooniliste vahendite abil Euroopa Liidu väljaannete talitusele ja avaldatakse IX lisa kohaselt. Teated avaldatakse hiljemalt viis päeva pärast nende saatmist. Euroopa Liidu väljaannete talituse kuld seoses teadete avaldamisega kannab liit.

3. Artiklites 67–70 osutatud teated avaldatakse tervikuna liidu institutsioonide ametlikus keeles/ametlikes keeltes, mille valib võrgustiku sektori hankija. See keeleversioon või need

keeleversioonid on ainsaks autentseks tekstiks/ainsateks autentseteks tekstideks. Iga teate olulistest elementidest avaldatakse kokkuvõtte liidu institutsioonide teistes ametlikes keeltes.

4. Euroopa Liidu väljaannete talitus tagab, et artikli 67 lõike 2 kohaste perioodiliste eelteadete, riigihanke väljakuulutamiseks kasutatavate artikli 52 lõike 4 punkti a kohase dünaamilise hankesüsteemi loomise teate ja artikli 44 lõike 4 punkti b kohase kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teadete täieliku teksti ja kokkuvõtte avaldamist jätkatakse:

- a) perioodiliste eelteadete puhul 12 kuud või seni, kuni saadakse artikli 70 lõike 2 kohane hankelepingu sõlmimise teade, milles märgitakse, et hanketeatega hõlmatud 12 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul täiendavaid hankelepinguid ei sõlmita. Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute puhul tuleb artikli 92 lõike 1 punktis b osutatud perioodilise eelteate esitamist jätkata selle algselt kehtestatud kehtivusaja lõpuni või kuni artikli 70 kohase hankelepingu sõlmimise teate laekumiseni, milles märgitakse, et täiendavaid hankelepinguid väljakuulutatud hankeperioodil ei sõlmita;
- b) dünaamilise hankesüsteemi loomist hõlmavate hanketeadete puhul dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja lõpuni;
- c) kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teadete puhul selle kehtivusaja lõpuni.

5. Võrgustiku sektori hankijad peavad olema suutelised esitama tõendeid teadete saatmise kuupäeva kohta.

Euroopa Liidu väljaannete talitus annab võrgustiku sektori hankijatele kinnituse teate kättesaamise ja saadud teabe avaldamise kohta, märkides ära avaldamise kuupäeva. Kõnealune kinnitus on tõend avaldamise kohta.

6. Võrgustiku sektori hankijad võivad avaldada ehitustööde, asjade või teenuste hankelepingute teateid, mille suhtes ei kohaldata käesoleva direktiivi kohaseid avaldamisnõudeid, tingimusel et kõnealused teated saadetakse Euroopa Liidu väljaannete talitusele elektrooniliste vahendite abil vastavalt IX lisas esitatud vormile ja edastamiskorrale.

Artikkel 72

Avaldamine riigi tasandil

1. Artiklites 67–70 osutatud teateid ja nende sisu ei avaldata riigi tasandil enne nende avaldamist artikli 71 kohaselt. Siiski võib avaldamine toimuda igal juhul riigi tasandil, kui võrgustiku sektori hankijale ei ole avaldamisest teatatud 48 tunni jooksul pärast artikli 71 kohaselt teate kättesaamise kinnitamist.

2. Riigi tasandil avaldatavad teated ei sisalda muud teavet kui see, mis sisaldub Euroopa Liidu väljaannete talitusele saadetud teadetes või mis avaldati hankija profiilis, kuid seal näidatakse ära kuupäev, mil teade saadeti Euroopa Liidu väljaannete talitusele või avaldati hankija profiilis.

3. Hankija profiilis ei avaldata perioodilisi elteateid enne, kui Euroopa Liidu väljaannete talitusele on saadetud teade nende kõnealuses vormis avaldamise kohta; nendes märgitakse saatmise kuupäev.

Artikkel 73

Hankedokumentide elektrooniline kättesaadavus

1. Võrgustiku sektori hankija võimaldab elektrooniliste vahendite abil hankedokumentidele piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu alates teate avaldamise kuupäevast kooskõlas artikliga 71 või alates kuupäevast, mil saadeti huvi kinnitamise ettepanek.

Kui hanketeateks on kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teade, võimaldatakse sellist juurdepääsu võimalikult kiiresti ja hiljemalt siis, kui saadetakse pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanek. Teate või kõnealuste ettepanekute tekstis märgitakse internetiaadress, kus hankedokumendid on kättesaadavad.

Kui hankedokumentidele elektrooniliste vahendite abil piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu ei saa pakkuda ühel artikli 40 lõike 1 teises lõigus esitatud põhjustest, võib võrgustiku sektori hankija teatise või huvi kinnitamise ettepanekus märkida, et asjaomased hankedokumendid esitatakse muul kui elektroonilisel viisil kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2. Sellisel juhul tuleb pakkumuste esitamise tähtaega pikendada viie päeva võrra, välja arvatud artikli 45 lõikes 3 osutatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel ning kui tähtaeg on määratud vastastikusel kokkuleppel artikli 46 lõike 2 teise lõigu või artikli 47 lõike 2 teise lõigu kohaselt.

Kui hankedokumentidele elektrooniliste vahendite abil piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu ei saa pakkuda, sest võrgustiku sektori hankija kavatses kohaldada artikli 39 lõiget 2, märgib ta teatise või huvi kinnitamise ettepanekus või, kui riigihange kuulutatakse välja kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teatega, siis hankedokumentides, milliste teabe konfidentsiaalsuse kaitse alaste meetmete võtmist ta nõuab ja kuidas asjaomastele dokumentidele saab juurde pääseda. Sellisel juhul tuleb pakkumuste esitamise tähtaega pikendada viie päeva võrra, välja arvatud artikli 45 lõikes 3 osutatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel ning kui tähtaeg on määratud vastastikusel kokkuleppel artikli 46 lõike 2 teise lõigu või artikli 47 lõike 2 teise lõigu kohaselt.

2. Võrgustiku sektori hankija edastab kirjeldustega seotud lisateabe ja täiendavad dokumendid kõikidele hankemenetluses osalevatele pakkujatele vähemalt kuus päeva enne pakkumuste laekumise tähtaega, tingimusel et seda on aegsasti taotletud. Artikli 45 lõikes 3 osutatud kiirendatud avatud menetluse puhul on see ajavahemik neli päeva.

Artikkel 74

Ettepanek taotlejatele

1. Piiratud hankemenetluse, võistleva dialoogi menetluse, innovatsioonipartnerluse ja väljakuulutamise läbirääkimistega hankemenetluse korral saadavad võrgustiku sektori hankijad valitud taotlejatele üheaegselt kirjaliku ettepaneku esitada oma pakkumused, osaleda dialoogis või alustada läbirääkimisi.

Kui hanketeatena kasutatakse artikli 44 lõike 4 punkti a kohaselt perioodilist elteadet, esitavad võrgustiku sektori hankijad oma huvist teatanud ettevõtjatele üheaegselt kirjaliku ettepaneku kinnitada oma jätkuvat huvi.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ettepanekud sisaldavad viidet elektroonilisele aadressile, kus hankedokumendid on tehtud elektrooniliste vahendite abil vahetult kättesaadavaks. Ettepanekutega koos esitatakse hankedokumendid, kui nendele dokumentidele ei ole artikli 73 lõike 1 kolmandas või neljandas lõigus osutatud põhjustel tasuta piiramatut ja vahetut juurdepääsu ning neid ei ole juba tehtud muul viisil kättesaadavaks. Lisaks sisaldab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ettepanek XIII lisas ette nähtud teavet.

Artikkel 75

Kvalifitseerimise taotlejate, taotlejate ja pakkujate teavitamine

1. Võrgustiku sektori hankijad teavitavad iga taotlejat ja pakkujat võimalikult kiiresti raamlepingu või hankelepingu sõlmimise või dünaamilisse hankesüsteemi lubamise kohta tehtud otsustest, sh ka põhjustest, miks otsustati mitte sõlmida raamlepingut või hankelepingut, mille kohta oli esitatud hanke-teade, või miks otsustati menetlust uuesti alustada või dünaamilist hankesüsteemi mitte luua.

2. Asjaomase taotleja või pakkuja taotlusel teavitavad võrgustiku sektori hankijad võimalikult kiiresti ja igal juhul 15 päeva jooksul alates kirjaliku taotluse saamisest:

- a) iga taotlejat, kelle taotlus tagasi lükati, osalemistaotluse tagasilükkamise põhjustest;
- b) iga pakkujat, kelle pakkumus tagasi lükati, pakkumuse tagasilükkamise põhjustest, sealjuures artikli 60 lõigetes 5 ja 6 viidatud juhtudel põhjustest, miks otsustati, et tegemist pole samaväärsusega või et ehitustööd, asjad või teenused ei vasta kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele;
- c) iga nõuetele vastava pakkumuse teinud pakkujat edukaks tunnistanud pakkumuse omadustest ja suhtelistest eelistest ning teatatakse talle ka edukaks tunnistanud pakkuja nimi või osapooled, kellega raamleping sõlmiti;
- d) iga vastavaks tunnistanud pakkumuse teinud pakkujat pakkujatega läbiviidavate läbirääkimiste ja dialoogi korraldamisest ja edenemisest.

3. Võrgustiku sektori hankijad võivad otsustada, et teatavaid lõigetes 1 ja 2 osutatud andmeid hankelepingu või raamleping sõlmimise või dünaamilisse hankesüsteemi lubamise kohta ei avaldata, kui avaldamine takistaks õigusaktide rakendamist ega oleks muul põhjusel kooskõlas üldsuse huvidega või kahjustaks mõne konkreetse avalik-õigusliku või eraõigusliku ettevõtja või võiks takistada ettevõtjate ausat konkureerimist.

4. Võrgustiku sektori hankijad, kes loovad kvalifitseerimissüsteemi ja rakendavad seda, teavitavad kvalifitseerimise taotlejaid oma otsusest kvalifitseerimise kohta kuue kuu jooksul.

Kui otsuse tegemine võtab aega rohkem kui neli kuud taotluse esitamisest, teatab võrgustiku sektori hankija kvalifitseerimise taotlejale kahe kuu jooksul taotluse esitamisest pikema otsustusaja põhjused ja taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tähtaja.

5. Kvalifitseerimise taotlejaid, kes ei kvalifitseeru, teavitatakse keeldumisotsusest ja põhjustest võimalikult kiiresti ja mitte hiljem kui 15 päeva jooksul alates keeldumisotsuse kuupäevast. Põhjenduste aluseks on artikli 77 lõikes 2 nimetatud kvalifitseerimiskriteeriumid.

6. Võrgustiku sektori hankijad, kes loovad kvalifitseerimissüsteemi ja rakendavad seda, võivad mõne ettevõtja diskvalifitseerida üksnes artikli 77 lõikes 2 viidatud kvalifitseerimiskriteeriumide alusel. Kavatsusest ettevõtjat diskvalifitseerida teatatakse talle kirjalikult ette vähemalt 15 päeva enne diskvalifitseerimise jõustumise kuupäeva, näidates ära selle sammu põhjuse või põhjused.

3. jagu

Osalejate valimine ja hankelepingute sõlmimine

Artikkel 76

Üldpõhimõtted

1. Hankemenetluse osalejate valimisel järgitakse järgmisi eeskirju:

- a) võrgustiku sektori hankijad, olles näinud ette eeskirjad ja kriteeriumid pakkujate või taotlejate kõrvaldamiseks artikli 78 lõike 1 või artikli 80 lõike 1 alusel, kõrvaldavad nende eeskirjadele ja kriteeriumidele vastavad ettevõtjad;
- b) nad valivad välja pakkujad ja taotlejad vastavalt objektiivsetele eeskirjadele ja kriteeriumidele, mis on sätestatud artiklite 78 ja 80 kohaselt;
- c) piiratud hankemenetluse, väljakuulutatud läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi ja innovatsioonipartnerluse puhul vähendavad nad vajaduse korral artikli 78 lõike 2 kohaselt selliste taotlejate arvu, kes on välja valitud käesoleva lõike punktide a ja b alusel.

2. Kui hanketeatena kasutatakse kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teadet ning selleks et valida välja konkreetseid hankelepinguid hõlmavas hankemenetluses osalejaid, teevad võrgustiku sektori hankijad järgmist:

- a) kvalifitseerivad ettevõtjad artikli 77 alusel;
- b) kohaldavad niimoodi kvalifitseeritud ettevõtjate suhtes lõike 1 neid sätteid, milles käsitletakse piiratud või läbirääkimistega hankemenetlust, võistlevat dialoogi või innovatsioonipartnerlust.

3. Osalejate väljalimisel piiratud või läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse puhul ei tohi võrgustiku sektori hankijad oma kvalifitseerimistsustuse tegemisel või kriteeriumide ja eeskirjade ajakohastamisel:

- a) kehtestada mõnede ettevõtjate suhtes haldus-, tehnilisi või finantstingimusi, mida teiste suhtes ei kehtestata;
- b) nõuda katseid või tõendeid, mis dubleerivad juba olemasolevat objektiivset tõendusmaterjali.

4. Kui ettevõtja esitatav teave või dokumendid on või tunduvad olevat mittetäielikud või vigased või kui konkreetsed dokumendid on puudu, võib võrgustiku sektori hankija, kui käesoleva direktiivi rakendamiseks siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti, nõuda asjaomaselt ettevõtjalt vastava teave või dokumentide esitamist, täiendamist, selgitamist või täitmist sobiva tähtaja jooksul, tingimusel et selline nõue esitatakse täielikus kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõttega.

5. Võrgustiku sektori hankijad kontrollivad, et väljalititud pakujate esitatud pakkumused vastavad pakkumuste eeskirjadele ja nõuetele ning sõlmivad hankelepingu artiklites 82 ja 84 esitatud kriteeriumide alusel, võttes arvesse artiklit 64.

6. Võrgustiku sektori hankijad võivad otsustada mitte sõlmida hankelepingut pakkujaga, kes esitas parima pakkumuse, kui nad on kindlaks teinud, et kõnealune pakkumus ei vasta artikli 36 lõikes 2 osutatud kohaldatavatele kohustustele.

7. Avatud menetluste puhul võivad võrgustiku sektori hankijad otsustada, et nad analüüsivad pakkumusi enne pakujate vastavuse kontrollimist, tingimusel et järgitakse artiklite 76–84 asjakohaseid sätteid, sh eeskirja, et hankelepingut ei sõlmita pakkujaga, kes oleks tulnud artikli 80 kohaselt kõrvaldada või kes ei vasta kvalifitseerimise tingimustele, mis võrgustiku sektori hankija on kehtestanud kooskõlas artikli 78 lõikega 1 ja artikliga 80.

Liikmesriigid võivad esimeses lõigus kirjeldatud menetluse kasutamise keelata teatavat tüüpi riigihangete puhul või teatavatel juhtudel või piirduda selle kasutamisega teatavat tüüpi riigihangete puhul või teatavatel juhtudel.

8. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 103 vastu delegeeritud õigusakte XIV lisas esitatud loetelu ajakohastamiseks, kui loetellu on vaja lisada uusi kõikide liikmesriikide poolt

ratifitseeritud rahvusvahelisi kokkuleppeid või kui kõik liikmesriigid ei ratifitseeri enam loetelus olevaid rahvusvahelisi kokkuleppeid või kui neid on muul viisil muudetud, näiteks on muudetud nende ulatust, sisu või nimetust.

1. alajagu

Kvalifitseerimine ja kvalitatiivne valik

Artikkel 77

Kvalifitseerimissüsteemid

1. Võrgustiku sektori hankijad võivad soovi korral luua ettevõtjate kvalifitseerimise süsteemi ja rakendada seda.

Kvalifitseerimissüsteemi kehtestavad või seda rakendavad võrgustiku sektori hankijad tagavad, et ettevõtjatel on igal ajal võimalik taotleda kvalifitseerimist.

2. Lõikega 1 ettenähtud süsteemil võivad olla erinevad kvalifitseerimisetapid.

Võrgustiku sektori hankijad kehtestavad kvalifitseerimist taotlevate ettevõtjate kõrvaldamise ja väljalimise objektiivsed eeskirjad ja kriteeriumid ning kvalifitseerimissüsteemi rakendamise objektiivsed kriteeriumid ja eeskirjad, mis hõlmavad selliseid küsimusi nagu süsteemiga liitumine, kvalifikatsiooni perioodiline ajakohastamine ja süsteemi kehtivusaeg.

Kui need kriteeriumid ja eeskirjad hõlmavad tehnilisi kirjeldusi, kohaldatakse artikleid 60–62. Kriteeriume ja eeskirju võib vastavalt vajadusele ajakohastada.

3. Taotluse korral tehakse ettevõtjale kättesaadavaks lõikes 2 osutatud kriteeriumid ja eeskirjad. Kõnealustest ajakohastatud kriteeriumidest ja eeskirjadest teatatakse huvitatud ettevõtjatele.

Kui võrgustiku sektori hankija leiab, et teatavate teiste üksuste või asutuste kvalifitseerimissüsteem vastab tema nõuetele, teatab ta huvitatud ettevõtjatele niisuguste teiste üksuste või asutuste nimed.

4. Kvalifitseeritud ettevõtjate kohta peetakse kirjalikku registrit; selle võib jagada kategooriateks vastavalt hankelepingute tüüpidele, mille suhtes kvalifitseerimine kehtib.

5. Kui hanketeateks on kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teade, kasutatakse kvalifitseerimissüsteemiga hõlmatud konkreetsete ehitustööde, asjade või teenuste hankelepingute sõlmimiseks piiratud hankemenetlust või läbirääkimistega hankemenetlust, mille käigus kõik pakkujad ja osalejad valitakse nende taotlejate hulgas, kes juba on sellise süsteemi alusel kvalifitseeritud.

6. Kvalifitseerimise taotlusega või süsteemi alusel juba saadud kvalifikatsiooni ajakohastamise või säilitamisega seotud teenustasud on proportsionaalsed tekkivate kuludega.

Artikkel 78

Kvalitatiivse valiku kriteeriumid

1. Võrgustiku sektori hankijad võivad kehtestada objektiivsed eeskirjad ja kriteeriumid pakkujate või taotlejate kõrvaldamiseks ja väljavalimiseks; kõnealused eeskirjad ja kriteeriumid tehakse huvitatud ettevõtjatele kättesaadavaks.

2. Kui võrgustiku sektori hankijatel on vaja tagada asjakohane tasakaal hankemenetluse konkreetsete omaduste ja selle läbiviimiseks vajalike vahendite vahel, võivad nad piiratud või läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse korral kehtestada objektiivsed eeskirjad ja kriteeriumid, mis kajastavad kõnealust vajadust ja võimaldavad võrgustiku sektori hankijal vähendada nende taotlejate arvu, kellele esitatakse pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanek. Väljavalitud taotlejate arvu puhul võetakse siiski arvesse piisava konkurentsi tagamise vajadust.

Artikkel 79

Teiste üksuste suutlikkusele toetumine

1. Kui kvalifitseerimissüsteemi alusel kvalifitseerimist taotlevate ettevõtjate kõrvaldamise ja väljavalimise eeskirjad ja kriteeriumid hõlmavad nõudeid ettevõtja majandus- ja finantssuutlikkusele või tehnilisele ja ametialasele suutlikkusele, võib ettevõtja vajaduse korral toetuda teiste üksuste suutlikkusele, milline ka poleks tema ja nende üksuste vaheline juriidiline seos. Teenuseosutaja või töövõtja või ettevõtja juhtide haridust ja kutsekvalifikatsiooni või asjakohast töökogemust puudutavate kriteeriumide osas võivad ettevõtjad toetuda aga üksnes teiste üksuste suutlikkusele, kui viimati nimetud teevad selliseid ehitustöid või osutavad selliseid teenuseid, mille jaoks selline suutlikkus on nõutav. Kui ettevõtja soovib toetuda teiste üksuste suutlikkusele,

tõendab ta võrgustiku sektori hankijale, et need vahendid on kättesaadavad kvalifitseerimissüsteemi kogu kehtivusaja jooksul, näiteks esitades sellistelt üksustelt saadud vastava kinnituse.

Kui võrgustiku sektori hankija osutab käesoleva direktiivi artikli 80 kohaselt direktiivis 2014/24/EL sätestatud kõrvaldamis- ja kvalifitseerimise tingimustele, kontrollib võrgustiku sektori hankija käesoleva direktiivi artikli 80 lõike 3 kohaselt, kas teised üksused, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatseb toetuda, vastavad asjakohastele kvalifitseerimise tingimustele või kas esinevad kõrvaldamise alused, millele võrgustiku hankija osutanud vastavalt direktiivi 2014/24/EL artiklile 57. Võrgustiku sektori hankija nõuab, et ettevõtja asendaks üksust, kelle puhul esinevad kohustusliku kõrvaldamise alused, millele võrgustiku sektori hankija on osutanud. Võrgustiku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks üksust, kelle puhul esinevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused, millele võrgustiku sektori hankija on osutanud.

Kui ettevõtja toetub teiste üksuste suutlikkusele seoses majandusliku ja finantsseisundiga seotud kriteeriumidega, võib võrgustiku sektori hankija nõuda, et ettevõtja ja vastavad üksused vastutaksid hankelepingu täitmise eest ühiselt.

Samadel tingimustel võib artikli 37 lõikes 2 osutatud ettevõtjate rühm toetuda sama rühma teiste osaliste või teiste üksuste suutlikkusele.

2. Kui taotlejate ja pakkujate kõrvaldamise ja väljavalimise objektiivsed eeskirjad ja kriteeriumid avatud, piiratud või läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse korral hõlmavad nõudeid ettevõtja majandus- ja finantssuutlikkusele või tema tehnilisele ja ametialasele suutlikkusele, võib ettevõtja vajaduse korral ja teatava hankelepingu puhul toetuda teiste üksuste suutlikkusele, vaatamata sellele, milline on tema ja nende üksuste vaheline juriidiline seos. Teenuseosutaja või töövõtja või ettevõtja juhtide haridust ja kutsekvalifikatsiooni või asjakohast töökogemust puudutavate kriteeriumide osas võivad ettevõtjad toetuda aga üksnes teiste üksuste suutlikkusele, kui viimati nimetud teevad selliseid ehitustöid või osutavad selliseid teenuseid, mille jaoks selline suutlikkus on nõutav. Kui ettevõtja soovib toetuda teiste üksuste suutlikkusele, tõendab ta võrgustiku sektori hankijale, et vajalikud vahendid on talle kättesaadavad, näiteks esitades sellistelt üksustelt saadud vastava kinnituse.

Kui võrgustiku sektori hankija osutab käesoleva direktiivi artikli 80 kohaselt direktiivis 2014/24/EL sätestatud kõrvaldamis- ja kvalifitseerimise tingimustele, kontrollib võrgustiku sektori hankija käesoleva direktiivi artikli 80 lõike 3 kohaselt, kas teised üksused, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatseb toetuda, vastavad asjakohastele kvalifitseerimise tingimustele või kas esinevad kõrvaldamise alused, millele võrgustiku hankija osutanud vastavalt direktiivi 2014/24/EL artiklile 57. Võrgustiku sektori hankija nõuab, et ettevõtja asendaks üksust, kes ei vasta asjakohasele kvalifitseerimise tingimusele või kelle puhul esinevad kohustusliku kõrvaldamise alused, millele võrgustiku sektori hankija on osutanud. Võrgustiku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks üksust, kelle puhul esinevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused, millele võrgustiku sektori hankija on osutanud.

Kui ettevõtja toetub teiste üksuste suutlikkusele seoses majandusliku ja finantsseisundiga seotud kriteeriumidega, võib võrgustiku sektori hankija nõuda, et ettevõtja ja vastavad üksused vastutaksid hankelepingu täitmise eest ühiselt.

Samadel tingimustel võib artikli 37 lõikes 2 osutatud ettevõtjate rühm toetuda sama rühma teiste osaliste või teiste üksuste suutlikkusele.

3. Seoses ehitustööde ja teenuste hankelepingutega ning asjade kohaletoomise ja paigaldamistöödega asjade hankelepingute puhul võib võrgustiku sektori hankija nõuda, et teatavaid olulisi ülesandeid teostaks pakkuja ise või kui pakkumuse esitab artikli 37 lõike 2 kohane ettevõtjate rühm, siis selle rühma liige.

Artikkel 80

Kõrvaldamise aluste ja kvalifitseerimise tingimuste kasutamine vastavalt direktiivile 2014/24/EL

1. Kvalifitseerimissüsteemi alusel kvalifitseerimist taotlevate ettevõtjate kõrvaldamise ja väljavalimise objektiivsed eeskirjad ja kriteeriumid ning taotlejate ja pakkujate kõrvaldamise ja väljavalimise objektiivsed eeskirjad ja kriteeriumid avatud, piiratud või läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse korral võivad hõlmata direktiivi 2014/24/EL artiklis 57 loetletud kõrvaldamise aluseid kõnealuses direktiivis sätestatud tingimustel.

Kui võrgustiku sektori hankija on avaliku sektori hankija, hõlmavad kõnealused kriteeriumid ja eeskirjad direktiivi 2014/24/EL artikli 57 lõigetes 1 ja 2 loetletud kõrvaldamise aluseid kõnealuses artiklis sätestatud tingimustel.

Kui liikmesriigid seda nõuavad, hõlmavad kõnealused kriteeriumid ja eeskirjad direktiivi 2014/24/EL artikli 57 lõikes 4 loetletud kõrvaldamise aluseid kõnealuses artiklis sätestatud tingimustel.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kriteeriumid ja eeskirjad võivad hõlmata direktiivi 2014/24/EL artiklis 58 sätestatud kvalifitseerimise tingimusi kõnealuses artiklis sätestatud tingimustel, eriti seoses aastakäibe piirmäärade nõuetega, nagu on sätestatud kõnealuse artikli lõike 3 teises lõigus.

3. Käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohaldamisel kohaldatakse direktiivi 2014/24/EL artikleid 59–61.

Artikkel 81

Kvaliteeditagamis- ja keskkonnajuhtimisstandardid

1. Kui võrgustiku sektori hankijad nõuavad sõltumatute asutuste koostatud tõendeid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid kvaliteeditagamisstandardeid ja sealhulgas puudega inimeste ligipääsu tagamise nõuet, viitavad võrgustiku sektori hankijad asjakohastele kvaliteeditagamissüsteemidele, mis põhinevad Euroopa standardite seerial, mille on kinnitanud akrediteeritud asutused. Nad tunnustavad teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid. Samuti aktsepteeritakse muid tõendeid samaväärsete kvaliteeditagamismetmete kohta, kui asjaomasel ettevõtjal ei ole võimalik selliseid tõendeid saada ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, tingimusel et see ettevõtja tõendab, et kavandatavad kvaliteeditagamismetmed vastavad nõutavatele kvaliteeditagamisstandarditele.

2. Kui võrgustiku sektori hankijad nõuavad sõltumatute asutuste koostatud tõendeid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid keskkonnajuhtimissüsteeme või -standardeid, osutavad nad liidu keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemile (EMAS) või määruse (EÜ) nr 1221/2009 artikli 45 alusel nõuetele vastavaks tunnustatud muudele keskkonnajuhtimissüsteemidele või akrediteeritud asutuste koostatud asjakohastel Euroopa või rahvusvahelistel standarditel põhinevatele muudele keskkonnajuhtimisstandarditele. Nad tunnustavad teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid.

Kui ettevõtjal ei ole tõendatavalt sellistele tõenditele juurdepääsu või võimalust saada neid tõendeid ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, aktsepteerib võrgustiku sektori hankija ka muud tõendusmaterjali keskkonnajuhtimismetmete järgimise kohta, tingimusel et asjaomane ettevõtja tõendab, et need meetmed on samaväärsed kohaldatava keskkonnajuhtimissüsteemi või -standardi kohaselt nõutavate meetmetega.

3. Liikmesriigid teevad teistele liikmesriikidele taotluse korral kättesaadavaks kogu teabe seoses dokumentidega, mis esitatakse tõendina lõigetes 1 ja 2 osutatud kvaliteeditagamis- ja keskkonnanajuhtimisstandardite järgimise kohta.

2. alajagu

Hankelepingu sõlmimine

Artikkel 82

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

1. Ilma et see piiraks siseriiklikke õigus- ja haldusnorme, mis käsitlevad teatavate asjade hinda või teatavate teenuste eest tasustamist, tuginevad võrgustiku sektori hankijad hankelepingute sõlmimisel majanduslikult soodsaimale pakkumusele.

2. Võrgustiku sektori hankija seisukohast majanduslikult soodsaim pakkumus tehakse kindlaks hinna või kulu alusel, kasutades kulutõhususe põhimõtet, näiteks olelusringi kulude alusel kooskõlas artikliga 83 ning see võib hõlmata parima hinna ja kvaliteedi suhet, mida hinnatakse kvalitatiivseid, keskkonna- ja sotsiaalseid aspekte sisaldavate kriteeriumide alusel, mis on seotud asjaomase hankelepingu esemega. Sellised kriteeriumid võivad näiteks hõlmata järgmist:

- a) kvaliteet, sh tehniline väärtus, esteetilised ja funktsionaalsed omadused, ligipääsetavus, kõiki kasutajaid arvestav projekt, sotsiaalsed omadused, keskkonnaomadused ja innovaatilised omadused, kauplemine ja selle tingimused;
- b) hankelepingut täitma määratavate töötajate töökorraldus, kvalifikatsioon ja kogemus, kui töötajate kvalifikatsioon võib oluliselt mõjutada hankelepingu täitmise kvaliteeti; või
- c) müüjijärgne hooldus ja tehniline abi ning tarnetingimused, nagu tarnekuupäev, tarneprotsess ja tarneperiood või valmimise aeg, varuosadega seoses võetavad kohustused ja tarnekindlus. Kulude element võib esineda ka fikseeritud hinna või kulude näol, millest tulenevalt ettevõtjad konkureerivad üksnes kvaliteedikriteeriumi alusel.

Liikmesriigid võivad ette näha, et võrgustiku sektori hankija ei või kasutada ainult hinda või ainult kulu pakkumuste hindamise ainsa kriteeriumina või piirata nende kasutamist teatavatele võrgustiku sektori hankijate kategooriatele või teatavat liiki hankelepingutele.

3. Pakkumuste hindamise kriteeriume käsitatakse seotuna hankelepingu esemega, kui need on seotud ehitustööde, asjade või teenustega, mis tehakse, tarnitakse või osutatakse selle hankelepingu alusel nende olelusringi mis tahes aspektides ja etappides, sealhulgas teguritega, mis on seotud järgmisega:

- a) nende ehitustööde, asjade või teenuste tootmise, osutamise või nendega kauplemise konkreetse protsessiga või

- b) konkreetse protsessiga nende olelusringi muus etapis,

isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks.

4. Pakkumuste hindamise kriteeriumidega ei anta võrgustiku sektori hankijatele piiramatut valikuvabadust. Need peavad tagama toimiva konkurentsi võimaldamise ja nendega peavad kaasnema tehnilised kirjeldused, mis võimaldavad pakkujate esitatud teavet tõhusalt kontrollida, et hinnata, kui hästi vastavad pakkumused pakkumuste hindamise kriteeriumidele. Kahtluse korral kontrollib võrgustiku sektori hankija tegelikus pakkujate esitatud teabe ning tõendite tõesust.

5. Võrgustiku sektori hankija märgib hankedokumentides suhtelise osakaalu, mille ta omistab igale valitud kriteeriumile majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemisel, välja arvatud juhul, kui see tehakse kindlaks üksnes hinna alusel.

Nimetatud osakaalusid võib väljendada ligikaudsel viisil asjakohase maksimaalse vahemikuna.

Kui osakaalude kasutamine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik, esitab võrgustiku sektori hankija kriteeriumid tähtsuse vähenemise järjekorras.

Artikkel 83

Olelusringi kulude arvestamine

1. Olelusringi kulude arvestamisel võetakse asjakohases ulatuses osaliselt või täielikult arvesse toote, teenuse või ehitustöö olelusringi jooksul tekkivaid järgmisi kulusid:

a) võrgustiku sektori hankija või muude kasutajate kantavad kulud, nagu:

i) soetamisega seotud kulud;

ii) kasutamiseiga seotud kulud, nagu energia- ja muude ressursside tarbimine;

iii) hoolduskulud;

iv) kasutamisjärgsed kulud, nagu kogumise ja ringlussevõtu kulud;

b) keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud, mis on seotud toote, teenuse või ehitustööga nende olelusringi jooksul, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha; nende kulude hulka võivad kuuluda kasvuhoonegaaside ja muude saasteainete heitega kaasnevad ning muud kliimamuutuste mõju leevendamiseiga seotud kulud.

2. Kui võrgustiku sektori hankija hindab kulusid olelusringi kulude arvestamise alusel, märgib ta hankedokumentides, milliseid andmeid pakkujad peavad esitama, ning meetodi, mida võrgustiku sektori hankija kasutab nende andmete alusel olelusringi kulude kindlaksmääramiseks.

Keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavate kulude hindamiseks kasutatav meetod peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

a) see põhineb objektiivselt kontrollitavatel mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Eelkõige, kui see ei ole kehtestatud korduvaks või pidevaks kohaldamiseks, ei tohi see sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna teatavaid ettevõtjaid;

b) see on kõigile huvitatud isikutele kättesaadav;

c) nõutavaid andmeid saab tavapäraselt hoolas ettevõtja, sealhulgas WTO hankelepingu või muu, liidu jaoks siduva rahvusvahelise lepingu osaliseks oleva kolmanda riigi ettevõtja mõistlikke jõupingutusi tehes esitada.

3. Kui liidu õigusaktiga on tehtud kohustuslikuks olelusringi kulude arvestamise ühise meetodi kasutamine, tuleb olelusringi kulude arvestamiseks kasutada seda ühist meetodit.

Selliste seadusandlike aktide loetelu ja vajaduse korral neid täiendavate delegeeritud õigusaktide loetelu on esitatud XV lisas.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 103 vastu delegeeritud õigusakte kõnealuse loetelu ajakohastamiseks, kui selle loetelu ajakohastamine on vajalik tulenevalt uute õigusaktide vastuvõtmisest, millega tehakse kohustuslikuks ühise meetodi kasutamine või tunnistatakse kehtetuks või muudetakse kehtivaid õigusakte.

Artikkel 84

Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused

1. Võrgustiku sektori hankija palub ettevõtjatel selgitada pakkumuses esitatud hindu või kulusid, kui pakkumused tunduvad olevat asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kohta põhjendamatult madala maksumusega.

2. Lõikes 1 osutatud selgitused võivad eelkõige olla seotud järgneva:

a) tootmisprotsessi, osutatavate teenuste või ehitusmeetodi säästlikkus;

b) valitud tehnilised lahendused või erandlikult soodsad tingimused, mida pakkuja saab kasutada asjade tarnimisel, teenuste osutamisel või ehitustööde tegemisel;

c) pakkuja väljapakutud asjade, teenuste või ehitustööde originaalsus;

d) artikli 36 lõikes 2 osutatud kohustuste täitmine;

e) artiklis 88 osutatud kohustuste täitmine;

f) pakkuja võimalus saada riigiabi.

3. Võrgustiku sektori hankija hindab esitatud teavet, konsulteerides pakkujaga. Ta võib pakkumuse tagasi lükata üksnes siis, kui esitatud tõendid ei õigusta rahuldaval määral väljapakutud madalat hinda või kulusid, võttes arvesse lõikes 2 osutatud elemente.

Võrgustiku sektori hankija võib pakkumuse tagasi lükata, kui ta on kindlaks teinud, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, sest see ei vasta artikli 36 lõikes 2 osutatud kohaldatavatele kohustustele.

4. Kui võrgustiku sektori hankija teeb kindlaks, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, kuna pakkuja on saanud riigiabi, võib sellise pakkumuse üksnes kõnealusel põhjusel tagasi lükata ainult pärast pakkujaga konsulteerimist, kui pakkuja ei suuda võrgustiku sektori hankija määratud piisava ajavahemiku jooksul tõendada, et kõnealune abi sobib kokku siseturuga ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses. Kui võrgustiku sektori hankija lükkab neil asjaoludel pakkumuse tagasi, teavitab ta sellest komisjoni.

5. Liikmesriigid teevad teistele liikmesriikidele taotluse korral halduskoostöö raames kättesaadavaks mis tahes nende käsutuses oleva teabe, näiteks õigusnormid, üldiselt kohaldatavad kollektiivlepingud või siseriiklikud tehnilised standardid, mis puudutavad lõikes 2 osutatud üksikasjadega seoses esitatavaid tõendeid ja dokumente.

4. jagu

Kolmandatest riikidest pärinevaid tooteid sisaldavad pakkumused ja suhted nende riikidega

Artikkel 85

Kolmandatest riikidest pärinevaid tooteid sisaldavad pakkumused

1. Käesolevat artiklit kohaldatakse pakkumustele, mis hõlmavad tooteid kolmandatest riikidest, millega liit ei ole mitmepoolselt ega kahepoolselt sõlminud kokkulepet, mis tagaks ühenduse ettevõtjatele võrreldava ja tõhusa juurdepääsu nende kolmandate riikide turgudele. See ei piira liidu ja selle liikmesriikide kohustusi kolmandate riikide suhtes.

2. Asjade hankelepingu sõlmimiseks tehtud pakkumuse võib tagasi lükata, kui kolmandatest riikidest pärit toodete osakaal, mille päritolu on kindlaks määratud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 952/2013, ⁽¹⁾ ületab 50 % pakkumuses sisalduvate toodete kogumaksumusest.

Käesoleva artikli kohaldamisel käsitletakse telekommunikatsioonivõrgu seadmetes kasutatavat tarkvara tootena.

3. Kui käesoleva lõike teisest lõigust ei tulene teisiti, siis kahe või enama pakkumuse korral, mis on artiklis 82 sätestatud pakkumuste hindamise kriteeriumide seisukohast samaväärsed, eelistatakse pakkumusi, mida ei või käesoleva artikli lõike 2

alusel tagasi lükata. Käesoleva artikli kohaldamisel käsitatakse selliste pakkumuste hindu võrdsetena, kui hinnaerinevus ei ole suurem kui 3 %.

Pakkumust ei eelistata teisele, nagu on sätestatud esimeses lõigus, kui selle vastuvõtmine sunniks ostjat hankima olemasolevatest seadmetest erinevate tehniliste omadustega seadmeid, mis tooks kaasa ühildamatuse, tehnilised raskused käitamisel ja hooldamisel või ebaproportsionaalselt suured kulud.

4. Käesoleva artikli kohaldamisel ei võeta kolmandatest riikidest pärit toodete osakaalu kindlaksmääramisel lõike 2 alusel arvesse neid kolmandaid riike, kelle suhtes nõukogu otsusega kohaldatakse lõike 1 alusel käesoleva direktiivi sätteid.

5. Komisjon esitab nõukogule 31. detsembriks 2015 ja seejärel igal aastal aastaaruande, mis kajastab mitmepoolsel või kahepoolsel läbirääkimistel tehtud edusamme liidu ettevõtjate juurdepääsu tagamisel kolmandate riikide turgudele käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvates valdkondades, kõnealuste läbirääkimiste tulemusi ja kõigi sõlmitud kokkulepete praktilist rakendamist.

Artikkel 86

Suhted kolmandate riikidega ehitustööde, asjade ja teenuste hankelepingute alal

1. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõigist üldistest õigus-alastest või praktilistest raskustest, mida nende ettevõtjad teenuste hankelepingute sõlmimisel kolmandates riikides kogevad ja millest need neile ette kannavad.

2. Komisjon teatab nõukogule 18. aprilliks 2019 ja seejärel kindlate ajavahemike järel kolmandates riikides sõlmitavatest teenuste hankelepingutest ja nende riikidega selleteemalistel läbirääkimistel, eelkõige Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) raames saavutatud edusammudest.

3. Komisjon püüab pöördumisega asjaomase kolmanda riigi poole parandada olukorda kõikjal, kus ta lõikes 2 viidatud ettekannete või muu teabe põhjal leiab, et teenuste hankelepingute sõlmimise kontekstis kolmas riik:

a) ei võimalda liidu ettevõtjatele sama tõhusat juurdepääsu teenuste hankelepingute sõlmimisele, kui see on võimaldatud liidu poolt nimetatud riigi ettevõtjatele;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

b) ei võimalda liidu ettevõtjatele selle riigi ettevõtjatega võrdset kohtlemist või samu konkurentsivõimalusi või

c) kohtleb teiste kolmandate riikide ettevõtjaid paremini kui liidu ettevõtjaid.

4. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõigist õigusalaalsetest või praktilistest raskustest, mida nende ettevõtjad hankelepinguid sõlmida püüdes kogevad kolmandates riikides XIV lisas loetletud rahvusvahelise tööõiguse sätete rikkumise tõttu, millest ettevõtjad neile ette kannavad.

5. Lõigetes 3 ja 4 viidatud asjaoludel võib komisjon igal ajal teha ettepaneku, et nõukogu võtaks vastu rakendusakti, millega katkestatakse või piiratakse selles rakendusaktis nimetatud ajavahemikuks teenuste hankelepingute sõlmimine:

a) ettevõtjatega, kelle suhtes kehtib kõnealuse kolmanda riigi õigus;

b) ettevõtjatega, kes on seotud punktis a määratletud ettevõtjatega ja kellel, kuigi nende registrijärgne asukoht on liidus, ei ole otsest ega toimivat seost liikmesriigi majandusega;

c) ettevõtjatega, kelle esitatud pakkumuse esemeks on kõnealusest kolmandast riigist pärit teenused.

Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega niipea kui võimalik.

Komisjon võib teha ettepaneku kõnealuste meetmete kohta omal algatusel või liikmesriigi taotlusel.

6. Käesolev artikkel ei mõjuta liidu kohustuste täitmist kolmandate riikide suhtes, mis tulenevad rahvusvahelistest kokkulepetest riigihangete kohta, eriti Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames.

IV PEATÜKK

Hankelepingu täitmine

Artikkel 87

Hankelepingute täitmise tingimused

Võrgustiku sektori hankija võib sätestada hankelepingu täitmise eritingimused, tingimusel et need on seotud hankelepingu esemega artikli 82 lõike 3 tähenduses ning need on esitatud hanketeates või hankedokumentides. Need tingimused võivad hõlmata majanduslikke, innovaatilisusega seotud, keskkonnaalaseid, sotsiaalseid või tööohvealaseid kaalutlusi.

Artikkel 88

Allhanked

1. Artikli 36 lõikes 2 osutatud kohustuste täitmine alltöövõtjate poolt tagatakse oma vastutusala ja pädevuse piirides tegutsevate pädevate riiklike asutuste asjakohaste meetmetega.

2. Võrgustiku sektori hankija võib hankedokumentides paluda või liikmesriik võib nõuda, et pakkuja näitaks oma pakkumustes ära hankelepingu kõik osad, mis ta kavatses lasta teha allhankena kolmandatel osapooltel, ja kõik allhangete väljapakutud täitjad.

3. Liikmesriigid võivad alltöövõtja taotluse korral ja kui hankelepingu olemus seda lubab, ette näha, et võrgustiku sektori hankija kannab alltöövõtjale otse üle nende teenuste, asjade või ehitustööde eest tasumisele kuuluvad maksed, mille alltöövõtja on osutanud või tarninud ettevõtjale, kellega hankeleping sõlmiti (peatöövõtjale). Sellised meetmed võivad sisaldada asjakohaseid mehhanisme, mis võimaldavad peatöövõtjal alusetud maksed vaidlustada. Kõnealust makseviisi käsitlev kord nähakse ette hankedokumentides.

4. Lõigete 1–3 kohaldamine ei piira peatöövõtja vastutuse küsimust.

5. Ehitustööde hankelepingute puhul ja nende teenuste osas, mida osutatakse rajatistel võrgustiku sektori hankija otsese järelevalve all, nõuab võrgustiku sektori hankija pärast hankelepingu sõlmimist ja hiljemalt siis, kui algab hankelepingu täitmine, et peatöövõtja teataks talle selliste ehitustööde või teenustega seotud ja selleks hetkeks teadaolevate alltöövõtjate nimed, kontaktandmed ja seaduslikud esindajad. Võrgustiku sektori hankija nõuab, et peatöövõtja teataks talle selle teabe mis tahes muutustest hankelepingu kehtivusaja jooksul ning sama teabe ka mis tahes uute alltöövõtjate kohta, kes asjaomaste ehitustööde või teenustega järgnevalt seotud on.

Olenemata esimesest lõigust võivad liikmesriigid sätestada kohutuse, et nõutav teave edastatakse otse peatöövõtja kohta.

Kui see on käesoleva artikli lõike 6 punkti b kohaldamise eesmärgil vajalik, lisatakse nõutavale teabele artikli 80 lõikes 3 osutatud alltöövõtjate endi kinnitused. Käesoleva artikli lõike 8 kohaste rakendusmeetmetega võib ette näha, et alltöövõtjad, kes kaasatakse pärast hankelepingu sõlmimist, esitavad enda kinnituse asemel tõendid ja muud täiendavad dokumendid.

Esimest lõiku ei kohaldata tarnijate suhtes.

Võrgustiku sektori hankijad võivad esimeses lõigus sätestatud kohustusi laiendada või liikmesriigid võivad nende laiendamist nõuda näiteks:

- a) asjade hankelepingutele, nende teenuste hankelepingutele, mis ei ole seotud rajatistel võrgustiku sektori hankija otsese järelevalve all osutatavate teenustega, või ehitustööde või teenuste hankelepingutega seotud tarnijatele;
- b) peatöövõtja alltöövõtjate alltöövõtjatele või alltöövõtuahelas veelgi allapoole.

6. Artikli 36 lõikes 2 osutatud kohustuste rikkumise vältimiseks võib võtta asjakohaseid meetmeid, näiteks:

- a) kui liikmesriigi siseriiklik õigus näeb ette alltöövõtjate ja peatöövõtja solidaarvastutuse mehhanismi, peab asjaomane liikmesriik tagama asjakohaste eeskirjade kohaldamise vastavalt artikli 36 lõikes 2 sätestatud tingimustele;
- b) avaliku sektori hankija võib kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 80 lõikega 3 kontrollida, kas alltöövõtjate kõrvaldamine direktiivi 2014/24/EL artikli 57 kohaselt on põhjendatud, või liikmesriigid võivad temalt selle kontrollimist nõuda. Sellistel juhtudel nõuab avaliku sektori hankija, et ettevõtja asendaks alltöövõtjat, kelle puhul kontrollimine näitas kohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolu. Avaliku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks alltöövõtjat, kelle puhul näitas kontrollimine mittekohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolu.

7. Liikmesriigid võivad oma siseriikliku õiguse alusel kehtestada rangemad eeskirjad või minna alltöövõtjatele otsemaksete tegemisel kaugemale, näiteks nähes ette, et alltöövõtjatele on võimalik otse maksta, ilma et nad peaksid otsemaksmist taotlema.

8. Liikmesriigid, kes on otsustanud näha lõigete 3, 5 või 6 kohased meetmed ette õigus- või haldusnormidega ning liidu õigust arvestades, täpsustavad nende meetmete rakendamise tingimused. Seejuures võivad liikmesriigid piirata nende meetmete kohaldatavust, näiteks teatavatele hankelepingu liikidele,

võrgustiku sektori hankijate või ettevõtjate kategooriatele või teatavatele summadele.

Artikkel 89

Hankelepingute muutmise nende kehtivusajal

1. Hankelepinguid ja raamlepinguid võib ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut hankemenetlust korraldamata muuta järgmistel juhtudel:

- a) kui muudatused, sõltumata nende rahalisest väärtusest, olid esialgsetes hankedokumentides ette nähtud selgete, täpsete ja ühemõtteliste läbivaatamisklauslitega, mis võivad hõlmata hinna läbivaatamise klausleid või võimalusi. Sellistes klauslites märgitakse võimalike muudatuste või võimaluste ulatus ja olemus ning ka tingimused, mille korral neid võib kasutada. Nendega ei nähta ette muudatusi või võimalusi, millega muudetakse hankelepingu või raamlepingu üldist olemust;
- b) selliste algse töövõtja vajalikuks osutunud täiendavate ehitustööde, teenuste või asjade puhul, olenemata nende maksumusest, mida esialgne riigihange ei sisaldanud, juhul kui töövõtja vahetamine:
  - i) ei ole majanduslikel või tehnilistel põhjustel võimalik, kuna need ei ole omavahel vahetatavad või koostalitlusvõimelised olemasolevate seadmete, tarkvara, teenuste või rajatistega, mis tarniti või osutati esialgse riigihanke raames, ja
  - ii) põhjustaks võrgustiku sektori hankijale olulist ebamugavust või topeltkulusid;
- c) kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:
  - i) muudatus tuleneb olukorrast, mida hoolas võrgustiku sektori hankija ei saanud ette näha;
  - ii) muudatusega ei muudeta hankelepingu üldist olemust;
- d) kui uus töövõtja asendab seda töövõtjat, kellega võrgustiku sektori hankija algselt hankelepingu sõlmis, ühel järgmisel põhjusel:
  - i) ühemõtteline läbivaatamisklausel või -võimalus kooskõlas punktiga a;

- ii) algse töövõtja täielik või osaline asendamine, tulenevalt ettevõtte restruktureerimisest, sealhulgas ülevõtmisest, ühinemisest, omandamisest või maksejõuetuks muutumisest, teise algseid kvalitatiivseid kvalifitseerimise tingimusi täitva ettevõtjaga, kui sellega ei kaasne muid olulisi hankelepingu muudatusi ning selle eesmärk ei ole käesoleva direktiivi kohaldamisest kõrvale hoida, või
- iii) võrgustiku sektori hankija täidab ise peatöövõtja kohustusi alltöövõtjate ees, kui see võimalus on siseriiklikus õiguses artikli 88 kohaselt ette nähtud;
- e) kui muudatused ei ole sõltumata oma maksumusest lõike 4 tähenduses olulised.

Võrgustiku sektori hankijad, kes on hankelepingut muutnud käesoleva lõike punktides b ja c sätestatud juhtudel, avaldavad *Euroopa Liidu Teatajas* sellekohase teate. Kõnealused teated sisaldavad XVI lisas esitatud teavet ja see avaldatakse kooskõlas artikliga 71.

2. Lisaks ja ilma et oleks vaja kontrollida, kas lõike 4 punktides a–d sätestatud tingimused on täidetud, võib hankelepinguid ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut hankemenetlust korraldamata muuta, kui muudatuse maksumus on väiksem mõlemast järgmisest maksumusest:

- i) artiklis 15 sätestatud piirmäärad ning
- ii) 10 % algse hankelepingu maksumusest teenuste ja asjade hankelepingute puhul ning alla 15 % algse hankelepingu maksumusest ehitustööde hankelepingute puhul.

Siiski ei või muudatusega muuta hankelepingu või raamlepingu üldist olemust. Kui tehakse mitu järjestikust muudatust, hinnatakse kõnealust maksumust järjestikuste muudatuste kumulatiivse netomaksumuse alusel.

3. Lõikes 2 osutatud maksumuse arvutamisel on kontrollväärtuseks ajakohastatud maksumus, kui hankeleping sisaldab indekseerimisklauslit.

4. Hankelepingu või raamlepingu kehtivusajal tehtud muudatust käsitatakse lõike 1 punkti e tähenduses olulisena, kui sellega muutub hankeleping või raamleping olemuselt olulisel määral võrreldes algselt sõlmitud hankelepingu või raamlepinguga. Ilma et see piiraks lõigete 1 ja 2 kohaldamist, käsitatakse muudatust igal juhul olulisena, kui on täidetud üks või mitu järgmist tingimust:

- a) muudatusega lisatakse tingimusi, mis oleksid võimaldanud osaleda ka muudel kui algselt välja valitud taotlejatel või aktsepteerida muid kui algselt aktsepteeritud pakkumusi või mis oleksid hankemenetluses kaasanud täiendavaid osalejaid, kui neid oleks rakendatud algses hankemenetluses;
- b) muudatusega muudetakse hankelepingu või raamlepingu majanduslikku tasakaalu töövõtja jaoks soodsamaks viisil, mida ei olnud algses hankelepingus või raamlepingus ette nähtud;
- c) muudatusega laiendatakse hankelepingu või raamlepingu reguleerimisala märkimisväärselt;
- d) kui uus töövõtja asendab seda töövõtjat, kellega võrgustiku sektori hankija algselt hankelepingu sõlmis, muudel kui lõike 1 punktis d ette nähtud põhjustel.

5. Käesoleva direktiivi kohaselt uue hankemenetluse korraldamine on nõutav ehitustööde, asjade ja teenuste hankelepingu või raamlepingu kehtivusajal selle sätetesse muude kui lõigetes 1 ja 2 ette nähtud muudatuste tegemisel.

Artikkel 90

Hankelepingute lõpetamine

Liikmesriigid tagavad, et võrgustiku sektori hankijatel on võimalik vähemalt järgmistel juhtudel ja kohaldatava siseriikliku õigusega ette nähtud tingimuste kohaselt lõpetada ehitustööde, asjade või teenuste hankeleping selle kehtivusaja jooksul, kui ilmneb, et:

- a) hankelepingus tehakse olulisi muudatusi, mis oleks nõudnud uue hankemenetluse korraldamist vastavalt artiklile 89;
- b) töövõtja oli hankelepingu sõlmimise ajal ühes direktiivi 2014/24/EL artikli 57 lõikes 1 osutatud olukordadest ning oleks seetõttu tulnud hankemenetlusest kõrvaldada vastavalt käesoleva direktiivi artikli 80 lõike 1 teisele lõigule;
- c) hankelepingut ei oleks töövõtjaga tohtinud sõlmida, arvestades aluslepingutest ja käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste tõsist rikkumist, mida on kinnitanud Euroopa Liidu Kohus ELi toimimise lepingu artikli 258 kohases menetluses.

III JAOTIS

ERIHANGETE KORD

I PEATÜKK

Sotsiaalteenused ja muud eriteenused

Artikkel 91

Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute sõlmimine

XVII lisas loetletud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingud sõlmitakse vastavalt käesolevale peatükile, kui hankelepingu maksumus on võrdne artikli 15 punktis c sätestatud piirmääraga või sellest suurem.

Artikkel 92

Teadete avaldamine

1. Võrgustiku sektori hankija, kes soovib sõlmida artiklis 91 osutatud teenuste hankelepingu, teatab oma kavatsusest ühel järgmisel viisil:

- a) hanketeates või
- b) pidevalt avaldatavas perioodilises eelteates. Perioodilises eelteates tuleb osutada konkreetselt teenuste liikidele, mis on sõlmitavate hankelepingute eesmärgiks. Selles tuleb märkida, et hankelepingud sõlmitakse ilma täiendavaid teateid avaldamata, ning paluda huvitatud ettevõtjatel oma huvi kirjalikult teatada; või
- c) pidevalt avaldatavas teates kvalifitseerimissüsteemi olemasolu kohta.

Esimest lõiku ei kohaldata aga juhul, kui teenuste hankelepingu sõlmimiseks oleks võidud kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust vastavalt artikli 50 sätetele.

2. Võrgustiku sektori hankijad, kes on sõlminud artiklis 91 osutatud teenuste hankelepingu, teatavad tulemustest hankelepingu sõlmimise teatega. Nad võivad sellised teated kvartalite kaupa rühmitada. Sel juhul edastavad nad selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud teated sisaldavad vähemalt XVIII lisa A, B, C või D osas osutatud teavet kooskõlas standardsete näidisteadetega. Komisjon kehtestab need standardvormid rakendusaktidega. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artiklis 105 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

4. Käesolevas artiklis osutatud teated avaldatakse artikliga 71 ette nähtud korras.

Artikkel 93

Hankelepingute sõlmimise põhimõtted

1. Liikmesriigid kehtestavad hankelepingute, mille suhtes kohaldatakse käesolevat peatükki, sõlmimist käsitlevad riiklikud eeskirjad, et tagada, et võrgustiku sektori hankijad järgivad läbi- paistvuse ja ettevõtjate võrdse kohtlemise põhimõtteid. Liikmesriigid võivad kehtestada menetluseeskirjad, mida kohaldatakse selles ulatuses, milles need eeskirjad võimaldavad võrgustiku sektori hankijatel võtta arvesse kõnealuste teenuste eripärasid.

2. Liikmesriigid tagavad, et võrgustiku sektori hankijad võivad arvesse võtta vajadust tagada teenuste kvaliteet, katkematus, ligipääsetavus, taskukohasus, kättesaadavus ja terviklikkus, erinevate kasutajakategooriate, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate või haavatavate rühmade erivajaduste arvessevõtmine, kasutajate kaasamine ja neile suuremate õiguste andmine ning innovatsioon. Liikmesriigid võivad ka ette näha, et teenuseosutajaks valitakse kõige parema hinna-kvaliteedi suhtega pakku- mus, võttes arvesse sotsiaalteenuste kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse kriteeriume.

Artikkel 94

Teatavatele teenustele reserveeritud hankelepingud

1. Liikmesriigid võivad ette näha, et võrgustiku sektori hankijad, kes on avaliku sektori hankijad, võivad reserveerida organisatsioonidele õiguse osaleda hankelepingute sõlmimise menetluses üksnes artiklis 91 osutatud tervishoiu-, sotsiaal- ja kultuuriteenuste osutamiseks, mille CPV koodid on 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, 85000000-9 – 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8.

2. Lõikes 1 osutatud organisatsioon peab vastama kõikidele järgmistele tingimustele:

- a) tema eesmärk on osutada lõikes 1 osutatud teenustega seotud avalikke teenuseid;
- b) kasum reinvesteeriakse organisatsiooni eesmärgi täitmiseks. Kui kasum kas jaotatakse või jaotatakse ümber, peaks see põhinema osalusega seotud kaalutlustel;

c) hankelepingut täitva organisatsiooni juhtimisstruktuur või omandisuhted põhinevad töötajate omandi või osalemise põhimõtetel või nõuavad töötajate, kasutajate või sidusrühmade aktiivset osalemist ning

d) asjaomane avaliku sektori hankija ei ole asjaomaste teenuste osutamiseks sõlminud selle organisatsiooniga käesoleva artikli kohast hankelepingut viimase kolme aasta jooksul.

3. Hankelepingu maksimaalne kehtivusaeg ei tohi olla pikem kui kolm aastat.

4. Hanketeates viidatakse käesolevale artiklile.

5. Olenemata artiklist 108 hindab komisjon käesoleva artikli mõju ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande 18. aprilliks 2019.

II PEATÜKK

Ideekonkursside reguleerivad eeskirjad

Artikkel 95

Kohaldamisala

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse teenuste hankelepingu hankemenetluse osana korraldatava ideekonkursi suhtes, tingimusel et hankelepingu eeldatav maksumus käibemaksuta ja sealhulgas mis tahes võimalikud auhinnad või osalistele tehtavad maksed on vähemalt artikli 15 punktis a sätestatud summa suurusel.

2. Käesolevat peatükki kohaldatakse kõigi selliste ideekonkursside suhtes, mille puhul on osalistele antavate auhindade ja neile tehtavate maksete kogusumma (sh artikli 50 punkti j kohaselt sõlmitava võimaliku teenuste hankelepingu, kui võrgustiku sektori hankija ei välista sellise hankelepingu sõlmimist hanketeatega) eeldatav maksumus käibemaksuta vähemalt artikli 15 punktis a sätestatud summa suurune.

Artikkel 96

Teated

1. Võrgustiku sektori hankijad, kes kavatsevad korraldada ideekonkursi, kuulutavad riigihanke välja ideekonkursi teate avaldamisega.

Kui nad kavatsevad sõlmida hiljem teenuse hankelepingu artikli 50 punkti j kohaselt, märgitakse see ära ideekonkursi teates.

Ideekonkursi korraldanud võrgustiku sektori hankijad avaldavad selle tulemuste kohta teate.

2. Hanketeade sisaldab XIX lisas osutatud teavet ja teade ideekonkursi tulemuste kohta sisaldab XX lisas osutatud teavet standardvormide kujul. Kõnealused standardvormid kehtestab komisjon rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artiklis 105 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Teade ideekonkursi tulemuste kohta edastatakse Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele 30 päeva jooksul pärast ideekonkursi lõppu.

Kui ideekonkursi tulemustega seotud teabe avaldamine takistaks õigusaktide rakendamist või oleks muul viisil vastuolus üldiste huvidega või kahjustaks konkreetse era- või avalik-õigusliku ettevõtja õigustatud ärihuve, või takistaks ausat konkurentsi ettevõtjate vahel, võib sellise teabe jätta avaldamata.

3. Artikli 71 lõikeid 2–6 kohaldatakse ka ideekonkurssidega seotud teadete suhtes.

Artikkel 97

Ideekonkursside korraldamise ja osalejate valimise eeskirjad ja žürii

1. Ideekonkursside korraldamisel kohaldatakse võrgustiku sektori hankijad käesolevale I jaotisele ja käesolevale peatükile vastavalt kohandatud menetlust.

2. Ideekonkursil osalemist ei piirata:

a) osutamisege liikmesriigi territooriumile või territooriumi osale;

b) põhjendusega, et vastavalt selle liikmesriigi õigusele, kus konkurss korraldatakse, peavad osalejad olema kas füüsilised või juriidilised isikud.

3. Kui ideekonkursist saab osa võtta piiratud arv osalejaid, kehtestavad võrgustiku sektori hankijad selged ja mittediskrimineerivad kvalifitseerimise tingimused. Igal juhul peab osalema kutsutud taotlejate arv olema piisav tegeliku konkurentsi tagamiseks.

4. Žürii koosneb üksnes füüsilistest isikutest, kes on ideekonkursil osalejatest sõltumatud. Kui konkursil osalejatelt nõutakse teatavat kutsequalifikatsiooni, peab vähemalt kolmandikul žüriiliikmetest olema sama või sellega samaväärne kvalifikatsioon.

*Artikkel 98***Žürii otsused**

1. Žürii on oma otsustes ja arvamustes sõltumatu.
2. Žürii tutvub taotlejate anonüümselt esitatud plaanide ja projektidega ning teeb otsuse ainult konkursiteates märgitud kriteeriumide alusel.
3. Žürii märgib žüriiliikmete allkirjastatud aruandes ära projektide paremusjärjestuse, milles võetakse arvesse kõigi projektide eeliseid, ning lisab märkused ja kõik selgitamist vajavad punktid.
4. Anonüümsust säilitatakse niikaua, kuni žürii on kokku leppinud oma arvamuse või otsuse suhtes.
5. Vajaduse korral võib kutsuda taotlejaid vastama žürii poolt protokollis märgitud küsimustele, et selgitada projektide mis tahes tahke.
6. Žürii liikmete ja taotlejate vahelise dialoogi kohta koostatakse täiemahuline protokoll.

IV JAOTIS

JUHTIMINE*Artikkel 99***Jõustamine**

1. Korrekse ja tõhusa rakendamise tulemusliku tagamise eesmärgil tagavad liikmesriigid, et vähemalt käesolevas artiklis ette nähtud ülesandeid täidab üks või mitu asutust, organit või struktuuri. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõigist nende ülesannete täitmise õigust omavatest asutustest või struktuuridest.
2. Liikmesriigid tagavad, et jälgitakse riigihanke eeskirjade kohaldamist.

Kui jälgimist teostavad asutused või struktuurid tuvastavad omal algatusel või teabe saamisel konkreetse rikkumise või süsteemse probleemi, on neil õigus teavitada nendest probleemidest riiklike auditooreid, kohtuid või muid asjaomaseid asutusi või struktuure, nagu ombudsman, riikide parlamendid või nende komisjonid.

3. Lõike 2 kohase jälgimise tulemused tehakse sobivate teavitustahendite abil üldsusele kättesaadavaks. Samuti tehakse tulemused kättesaadavaks komisjonile. Näiteks võib need tulemused esitada käesoleva lõike teises lõigus osutatud jälgimist käsitlevates aruannetes.

Liikmesriigid edastavad komisjonile 18. aprilliks 2017 ja seejärel iga kolme aasta tagant jälgimist käsitleva aruande, mis sisaldab vajaduse korral teavet kõige sagedamini esinevate vale kohaldamise või õiguskindlusetuse allikate kohta, sealhulgas võimalike struktuursete või korduvate probleemide kohta eeskirjade kohaldamisel, VKEde osalemise taseme kohta riigihangetes ning hankepettuse, korrupsiooni, huvide konflikti ja muude tõsiste rikkumiste ennetamise, tuvastamise ja nende kohta nõuetele vastavalt andmete esitamise kohta.

Komisjon võib mitte sagedamini kui iga kolme aasta tagant nõuda liikmesriikidelt teavet riikliku strateegilise hankepoliitika praktilise rakendamise kohta.

Käesoleva lõike kohaldamisel käsitatakse VKEsid komisjoni soovitus 2003/361/EÜ⁽¹⁾ määratletud tähenduses.

Käesoleva lõike kohaselt saadud andmete alusel esitab komisjon regulaarselt aruande riiklike hankepoliitikate rakendamise ja parimate tavade kohta siseturul.

4. Liikmesriigid tagavad, et:

- a) liidu riigihankeõigustiku tõlgendamist ja kohaldamist käsitlev teave ja juhised on tasuta kättesaadavad, et aidata avaliku sektori hankijatel ja ettevõtjatel, eriti VKEdel, liidu riigihanke-eeskirju korrektselt kohaldada, ning
- b) avaliku sektori hankijatele on kättesaadav toetus hankemenetluste ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

5. Ilma et see piiraks üldist korda ja töömeetodeid, mille komisjon on kehtestanud liikmesriikidega suhtlemise jaoks, määravad liikmesriigid kontaktpunkti komisjoniga koostöö tegemiseks riigihankeid käsitlevate õigusaktide kohaldamise valdkonnas.

⁽¹⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikroettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

6. Avaliku sektori hankija säilitab kõigi sõlmitud hankelepingute koopiad vähemalt hankelepingu kehtivuse ajal, kui hankelepingu maksumus on:

- a) 1 000 000 eurot või rohkem asjade ja teenuste hankelepingute puhul;
- b) 10 000 000 eurot ehitustööde hankelepingute puhul.

Avaliku sektori hankija võimaldab neile hankelepingutele juurdepääsu; konkreetsete dokumentide või konkreetse teabe puhul võib juurdepääsu siiski keelata selles ulatuses ja neil tingimustel, mis on sätestatud kohaldatavate juurdepääsu dokumentidele ja andmekaitset käsitlevate liidu või siseriiklike eeskirjadega.

Artikkel 100

Üksikaruanded hankelepingute sõlmimise menetluse kohta

1. Võrgustiku sektori hankijad säilitavad asjakohast teavet iga käesoleva direktiiviga hõlmatud hankelepingu või raamlepingu kohta ning iga kord luuakse dünaamiline hankesüsteem. See teave on piisav, et nad saaksid hiljem õigustada otsuseid, mis on tehtud seoses:

- a) ettevõtjate kvalifitseerimise ja väljavalimise ning hankelepingute sõlmimisega;
- b) artikli 50 kohase väljakuulutamisetähtaajaga menetluse kasutamise kohta;
- c) II jaotise II–IV peatüki mittekohaldamisega I jaotise II ja III peatüki alusel tehtavate eranditega;
- d) vajaduse korral põhjustega, miks on elektrooniliseks esitamiseks kasutatud muid kui elektroonilisi sidevahendeid.

Kui artikli 70 või artikli 92 lõike 2 kohane hankelepingu sõlmimise teade sisaldab käesoleva lõike kohaselt nõutavat teavet, võivad võrgustiku sektori hankijad osutada sellele teatele.

2. Võrgustiku sektori hankijad dokumenteerivad kõigi hankemenetluste kulgemise, ka elektrooniliste vahendite abil läbiviidavate. Selleks tagavad nad, et ta säilitavad piisavalt dokumente, et põhjendada hankemenetluse igas etapis tehtud otsuseid, nagu ettevõtjatega suhtlemist ja sisearuandelusi, hankedokumentide ettevalmistamist, dialoogi ja läbirääkimisi, kui neid esines,

valikut ning hankelepingute sõlmimist käsitlevad dokumendid. Neid dokumente säilitatakse vähemalt kolm aastat alates hankelepingu sõlmimisest kuupäevast.

3. See teave või need dokumendid või selle peamised osad esitatakse taotluse korral komisjonile või artiklis 99 osutatud riiklikule asutusele, organile või struktuurile.

Artikkel 101

Liikmesriikide aruandlus ja statistiline teave

1. Komisjon vaatab läbi artiklites 67–71, 92 ja 96 osutatud ning IX lisa kohaselt avaldatavatest teadetest saadavate andmete kvaliteedi ja täielikkuse.

Kui käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud andmete kvaliteet ja täielikkus ei vasta artikli 67 lõikes 1, artikli 68 lõikes 1, artiklis 69, artikli 70 lõikes 1, artikli 92 lõikes 3 ja artikli 96 lõikes 2 sätestatud kohustustele, esitab komisjon asjaomasele liikmesriigile taotluse täiendava teabe saamiseks. Asjaomane liikmesriik esitab mõistliku aja jooksul komisjoni taotletud puuduva statistilise teabe.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile 18. aprilliks 2017 ja seejärel iga kolme aasta järel statistilise aruande riigihangete puhul, mille suhtes oleks olnud kohaldatav käesolev direktiiv, kui nende maksumus oleks ületanud artiklis 15 sätestatud asjaomase piirmäära, märkides nende riigihangete eeldatava kogumaksumuse asjaomasel perioodil. Sellise hinnangu koostamisel võib eelkõige lähtuda riiklikest avaldamisnõuetest tulenevalt kättesaadavatest andmetest või valimipõhistest hinnangutest.

Kõnealuse aruande võib integreerida artikli 99 lõikes 3 osutatud aruandesse.

Artikkel 102

Halduskoostöö

1. Liikmesriigid annavad üksteisele vastastikust abi ja kehtestavad omavahelise töhüsa koostöö meetmed, et tagada teabe vahetamine artiklites 62, 81 ja 84 osutatud küsimustes. Nad tagavad vahetatava teabe konfidentsiaalsuse.

2. Kõigi asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused vahetavad teavet kooskõlas eeskirjadega, mis käsitlevad üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ning mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 95/46/EÜ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/58/EÜ⁽²⁾.

3. Et testida Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1024/2012 loodud siseturu infosüsteemi (IMI) kasutamise sobivust käesoleva direktiiviga hõlmatud teabe vahetamiseks, käivitatakse hiljemalt 18. aprillil 2015.

V JAOTIS

DELEGEERITUD VOLITUSED, RAKENDUSVOLITUSED JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 103

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklites 4, 17, 40, 41, 76 ja 83 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 17. aprillist 2014.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 4, 17, 40, 41, 76 ja 83 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artiklite 4, 17, 40, 41, 76 ja 83 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 104

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväidet. Delegeeritud õigusakti teatavastegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes vastuväite esitada kooskõlas artikli 103 lõikes 5 osutatud menetlusega. Sellisel juhul tunnistab komisjon õigusakti viivitamata kehtetuks pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväide.

Artikkel 105

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab riigihangete nõuandekomitee, mis on loodud nõukogu otsusega 71/306/EMÜ⁽³⁾. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 106

Ülevõtmine ja üleminekusätted

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 18. aprilliks 2016. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

⁽³⁾ Nõukogu 26. juuli 1971. aasta otsus 71/306/EMÜ riiklike ehitustöölepingute nõuandekomitee loomise kohta (EÜT L 185, 16.8.1971, lk 15).

2. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 40 lõike 1 kohaldamise edasi kuni 18. oktoobrini 2018, välja arvatud siis, kui elektrooniliste vahendite kasutamine on kohustuslik vastavalt artiklitele 52, 53, 54, artikli 55 lõikele 3, artikli 71 lõikele 2 või artiklile 73.

Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata kesksete hankijate puhul artikli 55 lõike 3 kohase artikli 40 lõike 1 kohaldamise edasi kuni 18. aprillini 2017.

Kui liikmesriik otsustab artikli 40 lõike 1 kohaldamise edasi lükata, näeb see liikmesriik ette, et võrgustiku sektori hankijad võivad igasuguse side ja kogu teabevahetuse puhul valida järgmiste sidevahendite vahel:

- a) elektroonilised vahendid artikli 40 kohaselt;
- b) post või muu sobiv kandja;
- c) faks;
- d) eelnimetatud vahendite kombinatsioon.

3. Kui liikmesriigid lõigetes 1 ja 2 osutatud sätted vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste sise-riiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 107

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2004/17/EÜ tunnistatakse kehtetuks 18. aprillil 2016.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitletakse viidetena käesolevale direktiivile ja neid loetakse vastavalt XXI lisa vastavustabelile.

Artikkel 108

Läbivaatamine

Komisjon vaatab läbi artiklis 15 sätestatud piirmäärade kohaldamisest tuleneva mõju siseturule, eelkõige sellised tegurid nagu piiriülene hankelepingute sõlmimine ja tehingute maksumus, ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande 18. aprilliks 2019.

Kui see on võimalik ja asjakohane, kaalub komisjon ettepaneku tegemist suurendada järgmises läbirääkimistevoorus WTO riigihankelepingu alusel kohaldatavaid piirmäärasid. WTO riigihankelepingu alusel kohaldatavate piirmäärade muutmise korral järgneb aruandele vajaduse korral õigusakti ettepanek, millega muudetakse käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärasid.

Artikkel 109

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekskümnendal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Artikkel 110

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 26. veebruar 2014

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
D. KOURKOULAS

I LISA

ARTIKLI 2 PUNKTI 2 ALAPUNKTIS A SÄTESTATUD TEGEVUSTE LOETELU

Juhul kui CPV ja NACE tõlgendamisel on erinevusi, kohaldatakse CPV nomenklatuuri.

NACE (*)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
45			Ehitus	Käesolev jaotis hõlmab uute hoonete ehitamist ja seonduvaid töid, ennistamist ja remonttöid	45000000
	45.1		Objekti ettevalmistamine		45100000
		45.11	Hoonete lammutamine ja lõhkumine; pinnasetööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hoonete ja muude rajatiste lammutamine, — ehitusplatside puhastamine, — kaevetööd, tagasitäide, ehitusplatsi tasandamine ja profileerimine, kraavide kaevamine, kivide eemaldamine, lõhkamine jne. — ehitusplatsi ettevalmistamine kaevetöödeks: — kattekihi eemaldamine ja muud mineraalidega seotud ettevalmistustööd. <p>Käesolevasse klassi kuulub veel:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ehitusplatsi kuivendamine. — põllumajandusmaa või metsa all oleva maa kuivendamine. 	45110000
		45.12	Katsepuurimine ja läbindamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — katsepuurimine, katseläbindamine ja südamikpuurimine ehituslikel, geofüüsikalistel, geoloogilistel või muudel sellistel eesmärkidel. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nafta- ja gaasipuuraukude puurimine, vt 11.20. — veekaevude puurimine, vt 45.25, — šahtide süvistamine, vt 45.25, — nafta- ja gaasiväljade uuring, geofüüsikaline, geoloogiline ja seismiline mõõdistamine, vt 74.20. 	45120000

NACE (*)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
	45.2		Hoonete või nende osade ehitamine		45200000
		45.21	Hoonete üldehitus ja insenertehnilised tööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — iga tüüpi hoonete ehitamine; insenertehniliste rajatiste ehitamine, — sillad, kaasa arvatud tõstetud maanteed sillad, viaduktid, tunnelid ja metrood, — magistraalorustikud, magistraalside- ja elektriülekanalid, — linnatorustikud, linna side- ja elektriliinid, — abitööd linnades, — monteeritavate konstruktsioonide montaaž ja püstitamine objektidel. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nafta ja gaasi toomisega kaasnevad tegevused, vt 11.20, — monteeritavate ehitiste püstitamine omavalmistatud osadest, mis pole betoonist, vt jaotised 20, 26 ja 28, — staadionite, ujumisbasseinide, võimlate, tenniseväljakute ja muude spordirajatiste, välja arvatud vastavate hoonete ehitamine, vt 45.23, — hoonete seadmestik, vt 45.3, — hoonete viimistlus, vt 45.4, — arhitektuurilised ja insenertehnilised tegevused, vt 74.20, — ehitustööde projektijuhtimine, vt 74.20. 	<p>45210000</p> <p>välja arvatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 45213316 <p>45220000</p> <p>45231000</p> <p>45232000</p>
		45.22	Katusekatete ja -sõrestike ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — katuste tegemine, — katusekatete paigaldamine, — katuste hüdroisoleeritööd. 	45261000

NACE (!)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45.23	Maanteede, teede, lennuväljade ja spordirajatiste ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — kiirteede, tänavate, maanteede ning teiste sõidukitele ja jalakäijatele mõeldud teede ehitamine, — raudteede ehitamine, — lennuväljaradade ehitamine, — staadionite, ujumisbasseinide, võimlate, tennisväljakute ja muude spordirajatiste, välja arvatud vastavate hoonete ehitamine, — tee- ja autoparklate katetele märgistuse tegemine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — eelnev pinnase teisaldamine, vt 45.11. 	<p>45212212 ja DA03</p> <p>45230000</p> <p>välja arvatud:</p> <p>– 45231000</p> <p>– 45232000</p> <p>– 45234115</p>
		45.24	Vesiehitiste ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — järgmised tööd: — veeteede, mere-, jõe- ja huvisadamate (marinade), lüüside jms ehitamine, — paisude ja tammide rajamine, — süvendustööd, — veelused tööd. 	45240000
		45.25	Teised eritöid hõlmavad ehitustööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — eri tüüpi hoonete ja rajatiste ehitamisel ette tulevad eritööd, mis nõuavad erioskusi või -vahendeid, — —vundamentide rajamine, kaasa arvatud vaiade rammimine, — veekaevude puurimine ja ehitamine, shaftide süvistamine, — tööstuslike teraselementide paigaldamine, — terase painutamine, — müüri ladumine, 	<p>45250000</p> <p>45262000</p>

NACE (*)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
				<ul style="list-style-type: none"> — tellingute ja töötasapindade paigaldamine ja lahtivõtmine koos rentimisega, — korstnate ja tööstuslike ahjude ehitamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — tellingute rentimine ilma paigalduse ja lahtivõtmiseta, vt 71.32 	
	45.3		Hoonete seadmestik		45300000
		45.31	Elektrijuhtmestiku ja furnituuri paigaldamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> järgmiste süsteemide ja seadmete paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse: — elektrijuhtmestik ja furnituur, — telekommunikatsioonisüsteemid, — elektriküttesüsteemid, — eraantennid, — tulekahjualarmid, — turvahäiresüsteemid, — liftid ja eskalaatorid, — piksevardad jms. 	<p>45213316</p> <p>45310000</p> <p>välja arvatud:</p> <p>– 45316000</p>
		45.32	Isolatsioonitööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — soojus-, heli- ja vibratsioonisolatsiooni paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hüdroisolatsioonitööd, vt 45.22. 	45320000
		45.33	Hoone torustikud	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — järgmiste süsteemide ja seadmete paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse: — torustikud ja sanitaarseadmed, — gaasiseadmed, — kütte-, ventilatsiooni-, jahutus- või kliimaseadmed ja lõõrid, — sprinklersüsteemid. 	45330000

NACE (!)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
				Käesolevasse klassi ei kuulu: — elektriküttesüsteemide paigaldus, vt 45.31.	
		45.34	Muud seadmestikud	Käesolevasse klassi kuulub: — teede, raudteede, lennuväljade ja sadamate valgustus- ja signalisatsioonüsteemide paigaldamine, — abiseadmete ja -detailide jms paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse.	45234115 45316000 45340000
	45.4		Hoonete viimistlus		45400000
		45.41	Krohvimine	Käesolevasse klassi kuulub: — hoonete või muude rajatiste katmine seest ja väljast krohvi või stukk-krohviga ning krohvialusvõrgu paigaldamine.	45410000
		45.42	Puitdetailide paigaldamine	Käesolevasse klassi kuulub: — puidust või teistest materjalidest valmisuste, akende ja nende raamide paigaldamine ning sisseehitatud köökide, treppide, poesiseseadete jms paigaldamine, — siseviimistlustööd, nagu lagede, puidust seinakatete, liigutatavate vaheseinte jms paigaldamine. Käesolevasse klassi ei kuulu: — parketi ja teiste puidust põrandakatete paigaldamine, vt 45.43.	45420000
		45.43	Põranda- ja seinakattematerjalide paigaldamine	Käesolevasse klassi kuulub: — järgmiste materjalide paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse: — keraamilised, betoonist või tahatud kivist seinavõi põrandaplaadid, — parkett ja teised puidust põrandakatted; vaibad ja linoleumpõrandakatted, — kaasa arvatud kummist ja plastikust põrandakatted, — terratso, marmorist, graniidist või kiltkivist põranda- või seinakatted, — tapeet.	45430000

NACE ⁽¹⁾					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45.44	Värvimine ja klaasimine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hoonete värvimine seest ja väljast, — insener-tehniliste rajatiste värvimine, — klaasi, peeglite jms paigaldamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — akende paigaldamine, vt 45.42, 	45440000
		45.45	Muud viimistlustööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — erabasseinide paigaldamine, — hoonete välispindade puhastamine auru, liivapritsi vms abil, — muud hoonete lõpetamis- või viimistlustööd. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hoonete ja teiste rajatiste seest puhastamine, vt 74.70. 	45212212 ja DA04 45450000
	45.5		Ehitus- ja lammutusseadmete rent koos operaatoriga		45500000
		45.50	Ehitus- ja lammutusseadmete rent koos operaatoriga	<p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ehitus- ja lammutusmasinate ja seadmete rent ilma operaatorita, vt 71.32. 	45500000

⁽¹⁾ Nõukogu 9. oktoobri 1990. aasta määrus (EMÜ) nr 3037/90 (EÜT L 293, 24.10.1990, lk 1).

II LISA

ARTIKLI 4 LÕIKES 3 OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOETELU

Piisavat avalikustamist tagava menetluse käigus antud õigusi, mis on antud objektiivsete kriteeriumide alusel, ei käsitata käesoleva direktiivi artikli 4 kohaste eri- või ainuõigustena. Järgmisena loetletakse menetlused, millega tagatakse eelnevalt liidu teiste õigusaktide alusel lubade andmise piisav läbipaistvus ning mida ei käsitata käesoleva direktiivi artikli 4 kohaste eri- või ainuõigustena:

- a) loa andmine maagaairajatiste kasutamiseks vastavalt direktiivi 2009/73/EÜ artiklis 4 sätestatud menetlusele;
- b) luba või pakkumuse esitamise ettepanek uute elektrijaamade ehitamiseks vastavalt direktiivi 2009/72/EÜ sätetele;
- c) vastavalt direktiivi 97/67/EÜ artiklis 9 sätestatud menetlustele tegevuslubade andmine seoses postiteenustega, mis ei ole reserveeritud ja mida ei reserveerita;
- d) menetlus loa andmiseks seoses tegevusega, mis hõlmab süsivesinike tootmist vastavalt direktiivile 94/22/EÜ;
- e) määruse (EÜ) nr 1370/2007 kohased hankepingud avaliku reisijateveoteenuse osutamiseks bussiga, trammiga, raudteel või metros, mis on sõlmitud nimetatud määruse artikli 5 lõike 3 kohaselt võistupakkumismenetluse alusel, tingimusel et selle pikkus vastab nimetatud määruse artikli 4 lõikele 3 või 4.

III LISA

ARTIKLI 34 LÕIKES 3 OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOETELU

A. Gaasi või soojusenergia transport või jaotus

Direktiiv 2009/73/EÜ

B. Elektrienergia tootmine, ülekandmine või jaotamine

Direktiiv 2009/72/EÜ

C. Joogivee tootmine, transport ja jaotamine

[kanne puudub]

D. Raudteeteeninduse valdkonna võrgustiku sektori hankijad

Raudtee-kaubavedu

Direktiiv 2012/34/EL

Rahvusvaheline reisijate raudteevedu

Direktiiv 2012/34/EL

Riiklik reisijate raudteevedu

[kanne puudub]

E. Linnarongi-, trammi- trollibussi- või bussiteeninduse valdkonna võrgustiku sektori hankijad

[kanne puudub]

F. Postiteeninduse valdkonna võrgustiku sektori hankijad

Direktiiv 97/67/EÜ

G. Nafta või gaasi ammutamine

Direktiiv 94/22/EÜ

H. Kivisöe või muude tahkekütuste leiukohtade uuringud ja kaevandamine

[kanne puudub]

I. Meresadama-, siseveesadama- või muu terminalivarustuse valdkonna võrgustiku sektori hankijad

[kanne puudub]

J. Lennujaamaseadmete valdkonna võrgustiku sektori hankijad

[kanne puudub]

IV LISA

ARTIKLIS 35 OSUTATUD RAKENDUSAKTIDE VASTUVÕTMISE TÄHTAEG

1. Artiklis 35 osutatud rakendusaktid võetakse vastu järgmiste ajavahemike jooksul:

- a) 90 tööpäeva jooksul, kui vaba juurdepääsu asjaomasele turule eeldatakse artikli 34 lõike 3 esimese lõigu kohaselt;
- b) 130 tööpäeva jooksul muudel kui punktis a osutatud juhtudel.

Käesoleva lõike punktides a ja b sätestatud ajavahemikke pikendatakse 15 tööpäeva võrra, kui taotlusele ei ole lisatud põhjendatud seisukohta, mille on vastu võtnud kõnealuse tegevuse valdkonnas pädev sõltumatu siseriiklik ametiasutus ja milles on põhjalikult analüüsitud tingimusi artikli 34 lõike 1 võimalikuks kohaldamiseks asjaomase tegevuse suhtes kooskõlas artikli 34 lõigetega 2 ja 3.

Kõnealused tähtjad algavad esimesel tööpäeval, mis järgneb kuupäevale, mil komisjon saab artikli 35 lõikes 1 osutatud taotluse, või kui taotlusega esitatav teave ei ole täielik, siis järgneb täieliku teabe saamisele.

Komisjon võib esimeses lõigus sätestatud ajavahemikke pikendada taotluse esitanud liikmesriigi või võrgustiku sektori hankija nõusolekul.

2. Komisjon võib paluda asjaomasel liikmesriigil või võrgustiku sektori hankijal või punktis 1 osutatud sõltumatu siseriiklikul ametiasutusel või muul pädeval siseriiklikul ametiasutusel esitada kogu vajalik teave või täiendada või selgitada teatavat teavet asjakohase ajavahemiku jooksul. Kui vastused saadakse hiljem või need ei ole täielikud, peatatakse punkti 1 esimese lõigu kohased ajavahemikud selleks ajaks, mis jääb teabetaotlusega ette nähtud ajavahemiku lõpu ning täieliku ja korrektse teabe saamise vahele.

V LISA

PAKKUMUSTE, OSALEMISTAOTLUSTE, KVALIFITSEERIMISTAOTLUSTE JA KONKURSSIDEL PLAANIDE NING PROJEKTIDE ELEKTROONILISEKS VASTUVÕTMISEKS ETTE NÄHTUD VAHENDITELE JA SEADMETELE ESITATAVAD NÕUDED

Pakkumuste, osalemistaotluste, kvalifitseerimistaotluste ja konkurssidel plaanide ning projektide elektrooniliseks vastuvõtmiseks ette nähtud vahendid ja seadmed peavad tehniliste vahendite ja asjakohaste menetlusviiside rakendamise kaudu tagama vähemalt järgmist:

- a) pakkumuste, osalemistaotluste ja kvalifitseerimistaotluste saamise ning plaanide ja projektide esitamise aega on võimalik täpselt kindlaks määrata;
- b) on võimalik tagada, et enne kehtestatud tähtaega ei ole kellelgi juurdepääsu eespool osutatud nõuete kohaselt edastatud andmetele;
- c) üksnes volitatud isikutel on võimalik määrata ja muuta saabunud andmete avamise kuupäeva;
- d) kvalifitseerimismenetluse, hankemenetluse või konkursi eri etappide jooksul peab kõigile esitatud andmetele või osale neist olema võimalik juurde pääseda ainult volitatud isikutel;
- e) üksnes volitatud isikud peavad võimaldama edastatud andmetele juurdepääsu ning alles pärast ette nähtud kuupäeva;
- f) kõnealuste nõuete kohaselt laekunud ja avatud andmetele peab olema võimalik juurde pääseda ainult isikutel, keda on volitatud nendega tutvuma;
- g) kui punktides b–f osutatud juurdepääsukeeldu või tingimusi rikutakse või püütakse rikkuda, siis on võimalik mõistliku kindlusega tagada, et rikkumine või selle katse on selgelt tuvastatav.

VI LISA

A OSA

PERIOODILISES EELTEATES AVALDATAV TEAVE

(millele on osutatud artiklis 67)

I. Igal juhul esitatav teave

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad võrgustiku sektori hankija andmetest.
2. Peamine tegevus.
3. a) Hankelepingute puhul: osutatavate teenuste või tarnitavate asjade (CPV koodid) olemus ja kogus või maksumus.
b) Ehitustööde hankelepingute puhul: osutatavate teenuste olemus ja ulatus, ehitustööde või ehitustööde osade üldised omadused, osutades ehitustöödele (CPV koodid).
c) Teenuste hankelepingu puhul: riigihanke kogumaksumus iga kavandatud teenusekategorია kohta (CPV koodid).
4. Kuupäev, mil saadeti välja teade või teade selle teate avaldamisest hankijaprofiilis.
5. Muu asjakohane teave.

II. Täiendavad andmed, mis tuleb esitada, kui teadet kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks või kui selle alusel võib lühendada pakkumuste vastuvõtmise tähtaegu (artikli 67 lõige 2)

6. Märge selle kohta, et huvitatud ettevõtjad peavad võrgustiku sektori hankijale teatama oma huvist hankelepingu või hankelepingute suhtes.
7. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiramatult ja täielikult otsene tasuta juurdepääs hankedokumentidele.

Kui piiramatult ja täielikult otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 73 lõike 1 kolmandas ja neljandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.
8. Vajaduse korral märgitakse, et hankeleping on reserveeritud kaitstud töö keskustele või et selle täitmine toimub kaitstud tööhõive programmide kontekstis.
9. Tähtaeg, mille jooksul võetakse vastu taotlusi pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepaneku saamiseks.
10. Tarnitavate asjade olemus ja kogus või ehitustööde üldine olemus või teenusekategorია ja kirjeldus, märkides ära, kas kavandatakse raamlepingut (raamlepinguid), sealhulgas kõik võimalused lisahankeks ja eeldatav aeg nende võimaluste kasutamiseks ning kas ja mitu korda kavatakse hankelepingut pikendada. Uuendatavate hankelepingute puhul ka järgnevate hanketeade eeldatav avaldamisaeg. Märkida, kas tegemist on ostmise, üürimise, rentimise või liisimise või nende kombinatsiooniga.
11. Ehitustööde peamise tegemise koha NUTSi kood või asjade tarnimise või teenuste osutamise koha NUTSi kood; kui hankeleping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
12. Tarnetähtaeg, hankelepingu täitmistähtaeg või teenuste hankelepingu kestus ja võimaluse korral alguskuupäev.
13. Aadress, kuhu asjast huvitatud ettevõtjad teatavad oma huvist kirjalikult.
14. Osalemishuvist teatamise tähtaeg.
15. Keel või keeled, milles on lubatud esitada osalemistaotlusi või pakkumusi.
16. Tarnijatele seatud majanduslikud ja tehnilised tingimused ning neilt nõutavad tehnilised ja finantstagatised.

17. a) Hankemenetluste ettenähtud alguskuupäev hankelepingu või hankelepingute sõlmimise puhul (kui see on teada).
- b) Hankemenetluse liik (piiratud menetlus, sõltumata sellest, kas on rakendatud dünaamilist hankesüsteemi või mitte, või läbirääkimistega menetlus).
18. Vajaduse korral eritingimused, mida tuleb arvestada hankelepingu täitmisel.
19. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
  - a) nõutakse/lubatakse pakkumuste või osalemistaotluste elektroonilist esitamist;
  - b) kasutatakse elektroonilisi tellimusi;
  - c) kasutatakse elektroonilist arveldamist;
  - d) lubatakse elektroonilisi makseid.
20. Vaidlustusi menetleva ja vajaduse korral vahendusmenetlust teostava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave kaebuse esitamise tähtaegade kohta või vajaduse korral selle talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbrid ning meiliaadress, kust sellist teavet võib saada.
21. Kui on teada, siis artikli 82 kohased pakkumuste hindamise kriteeriumid. Välja arvatud juhul, kui majanduslikult kõige soodsam pakkumus valiti välja üksnes madalama hinna põhjal. Kui need ei ole avaldatud kirjeldustes või kui neid ei avaldata artikli 67 lõike 2 punktis b viidatud huvi kinnitamise ettepanekus, pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanekus, esitatakse kriteeriumid majanduslikult soodsaima pakkumuse väljavalimiseks koos neile omistatavate kaaludega või, kus vaja, tähtsusejärjestusega.

B OSA

TEAVE, MIS SISALDUB HANKIJAPROFIILI LISATAVA PERIOODILISE EELTEATE AVALDAMISE TEADETES, MIDA EI KASUTATA HANKETEADETENA

(millele on osutatud artikli 67 lõikes 1)

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad võrgustiku sektori hankija andmetest.
  2. Peamine tegevus.
  3. CPV koodid.
  4. Avaliku sektori hankija profiili internetiaadress (URL).
  5. Eelteate hankijaprofiilis avaldamise teate saatmise kuupäev.
-

VII LISA

HANKEDOKUMENTIDES SISALDUV TEAVE ELEKTROONILISE OKSJONI KOHTA (ARTIKLI 53 LÕIGE 4)

Kui võrgustiku sektori hankija on otsustanud korraldada elektroonilise oksjoni, peavad hankedokumendid sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- a) pakkumuse komponendid, mille maksumused pannakse elektroonilisele oksjonile, tingimusel, et need on mõõdetavad ja neid saab väljendada arvude või protsentidega;
  - b) esitatava maksumuse võimalikud piirangud, mis tulenevad hankelepingu objektiga seotud kirjeldustest;
  - c) teave, mida pakkujatele elektroonilise oksjoni käigus antakse, ning vajaduse korral teabe kättesaadavaks tegemise aeg;
  - d) asjakohane teave elektroonilise oksjoni pidamise korra kohta;
  - e) tingimused, mis võimaldavad pakkujatel pakkumusi teha, eelkõige pakkumuste tegemisel nõutavad minimaalsed erinevused;
  - f) asjakohane teave kasutatavate elektrooniliste seadmete ning ühenduse korralduse ja ühenduse tehniliste kirjelduste kohta.
-

VIII LISA

TEATAVATE TEHNILISTE KIRJELDUSTE MÄÄRATLUSED

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „tehniline kirjeldus” – üks järgmistest:
  - a) asjade või teenuste hankelepingute puhul kirjeldus dokumendis, millega määratakse kindlaks asja või teenuse sellised nõutud omadused nagu kvaliteet, keskkonnoohutuse ja kliimanäitajad, universaalnõuetele (sealhulgas puudega inimeste ligipääs) vastav projekt ja vastavushindamine, tõhusus- ja kasutusnäitajad, ohutus või mõõtmised, sealhulgas tootele esitatavad nõuded, mis puudutavad nime, mille all seda müüakse, terminoloogiat, sümboloid, katsetamist ja katsetamismeetodeid, pakendamist, märgistamist ja tähistamist, kasutusjuhendeid, tootmisprotsesse ja -meetodeid asja või teenuse olelusringi mis tahes etapis ning vastavuse hindamise kriteeriume;
  - b) ehitustööde hankelepingu puhul kõik tehnilised eeskirjad, mis on esitatud hankedokumentides ja millega määratakse materjali, toote või tarne nõutavad omadused, nii et need lubavad materjali, toodet või tarnet kirjeldada viisil, mis vastab kasutusotstarbele, milleks võrgustiku sektori hankija seda vajab; nende omaduste hulka kuuluvad keskkonnoohutuse ja kliimanäitajad, universaalnõuetele (sealhulgas puudega inimeste juurdepääs) vastav projekt ja vastavushindamine, ekspluatatsioonilised näitajad, ohutus või mõõtmised, sealhulgas kvaliteedi tagamise kord, terminoloogia, sümbolid, katsetamine ja katsetamismeetodid, pakendamine, märgistus ja tähistus, kasutusjuhendid, tootmisprotsessid ja -meetodid ehitustööde olelusringi mis tahes etapi jaoks; ühtlasi hõlmavad nimetatud omadused ehitustööde projekti ja maksumusega seotud ettekirjutusi, samuti katsetamise, järelevalve ja vastuvõtmise tingimusi ning ehitamise meetodeid, tehnoloogiat ja kõiki muid tehnilisi tingimusi, mida võrgustiku sektori hankija võib kehtestada vastavalt üldistele või erinormidele, mis seonduvad valmistööde või nende puhul kasutatavate materjalide või nende osadega;
- 2) „standard” – tunnustatud standardimisorgani poolt korduvaks või pidevaks kasutuseks vastuvõetud tehniline kirjeldus, mille järgimine ei ole kohustuslik ja mis kuulub ühte alljärgnevatest:
  - a) rahvusvaheline standard – mõne rahvusvahelise standardiorganisatsiooni vastu võetud ja avaldatud standard;
  - b) Euroopa standard – Euroopa standardiorganisatsiooni vastu võetud ja avaldatud standard;
  - c) siseriiklik standard – siseriikliku standardiorganisatsiooni vastu võetud ja avaldatud standard;
- 3) „Euroopa tehniline hinnang” – dokumenteeritud hinnang ehitustootete toimivuse kohta seoses selle põhiomadustega kooskõlas vastava Euroopa hindamisdokumendiga, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 305/2011⁽¹⁾ artikli 2 punktis 12;
- 4) „ühtne tehniline kirjeldus” – tehniline kirjeldus IKT valdkonnas, mis on välja töötatud kooskõlas määruse (EL) nr 1025/2012 artiklitega 13 ja 14;
- 5) „tehniline etalon” – Euroopa standardimisorganite iga toode peale Euroopa standardite, mis on välja lastud turuvajaduste muutumist arvestavas korras.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta määrus (EL) nr 305/2011, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused ning tunnustatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 89/106/EMÜ EMPs kohaldatav tekst (ELT L 88, 4.4.2011, lk 5).

IX LISA

AVALDAMISEGA SEOTUD TINGIMUSED

1. Teadete avaldamine

Võrgustiku sektori hankijad peavad saatma artiklites 67, 68, 69, 70, 92 ja 96 osutatud teated Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele ning need avaldatakse vastavalt järgmistele eeskirjadele:

- a) artiklites 67, 68, 69, 70, 92 ja 96 osutatud teated avaldab Euroopa Liidu Väljaannete Talitus või võrgustiku sektori hankija, kui hankijaprofiilis avaldatakse eelteade vastavalt artikli 67 lõikele 1.

Lisaks sellele võivad võrgustiku sektori hankijad avaldada selle teabe internetis hankijaprofiilis, nagu on viidatud allpool lõike 2 punktis b);

- b) Euroopa Liidu Väljaannete Talitus annab võrgustiku sektori hankijale artikli 71 lõikes 5 osutatud kinnituse.

2. Täiendava või lisateabe avaldamine

- a) Võrgustiku sektori hankijad avaldavad hankedokumendid täies mahus internetis, välja arvatud juhul, kui artikli 73 lõike 1 kolmandas ja neljandas lõigus on sätestatud teisiti.

- b) Hankijaprofiilis võivad olla esitatud artikli 67 lõikes 1 viidatud perioodilised eelteated, teave käigus olevate pakumuse esitamise ettepanekute kohta, kavandatavad riigihanked, sõlmitud hankelepingud, tühistatud menetlused ja muu üldine kasulik teave, nagu kontaktpunkt, telefoni- ja faksinumber, postiaadress ja meiliaadress. Hankijaprofiil võib samuti sisaldada artikli 72 kohaselt riiklikul tasandil avaldatud perioodilisi eelteateid, mida kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks.

3. Teadete elektroonilisel edastamisel kasutatav vorm ja edastamise kord

Teate elektrooniliselt saatmise vorm ja kord, mille on kehtestanud komisjon, on kättesaadavad internetis aadressil <http://simap.europa.eu>

X LISA

KVALIFITSEERIMISSÜSTEEMI OLEMASOLU TEATES AVALDATAV TEAVE

(nagu on osutatud artikli 44 lõike 4 punktis b ja artiklis 68)

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad võrgustiku sektori hankija andmetest.
  2. Peamine tegevus.
  3. Vajaduse korral märgitakse, et hankeleping on reserveeritud kaitstud töö keskustele või et selle täitmine toimub kaitstud tööhõive programmide kontekstis.
  4. Kvalifitseerimissüsteemi eesmärk (kaupade, teenuste või ehitustööde või nende liikide kirjeldus (CPV koodid), mida kõnealuse süsteemi kaudu hangitakse). Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
  5. Tingimused, mida ettevõtjad peavad täitma, et saada süsteemile vastav kvalifikatsioon, ja meetodid, millega iga tingimuse täitmist kontrollitakse. Kui nende tingimuste ja kontrollimeetodite kirjeldused on mahukad ja põhinevad dokumentidel, mis on huvitatud ettevõtjatele kättesaadavad, piisab põhiliste tingimuste ja meetodite kokkuvõttest ning viitest nimetatud dokumentidele.
  6. Kvalifitseerimissüsteemi kehtivusaeg ja selle pikendamise formaalsused.
  7. Märge selle kohta, et teadet käsitletakse hanketeatena.
  8. Aadress, kust saab täiendavat teavet ja dokumente kvalifitseerimissüsteemi kohta (kui see aadress erineb punktis 1 nimetatud aadressidest).
  9. Vaidlustusi menetleva ja vajaduse korral vahendusmenetlust teostava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave vaidlustuste esitamise tähtaegade kohta või selle talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbrid ning e-posti aadress, kust sellist teavet võib saada.
  10. Kui on teada, siis artikli 82 kohased pakkumuste hindamise kriteeriumid. Välja arvatud kui majanduslikult kõige soodsam pakkumus valiti välja üksnes hinna põhjal. Kui need ei ole avaldatud kirjeldustes või neid ei avaldata pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanekus, esitatakse kriteeriumid majanduslikult soodsaima pakkumuse väljavalimiseks koos neile omistatavate kaaludega või, kus vaja, tähtsusjärjestusega.
  11. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
    - a) nõutakse/lubatakse pakkumuste või osalemistaotluste elektroonilist esitamist;
    - b) kasutatakse elektroonilisi tellimusi;
    - c) kasutatakse elektroonilist arveldamist;
    - d) lubatakse elektroonilisi makseid.
  12. Muu asjakohane teave.
-

XI LISA

HANKETEATES AVALDATAV TEAVE

(millele on osutatud artiklis 69)

A. AVATUD HANKEMENETLUS

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad võrgustiku sektori hankija andmetest.
2. Peamine tegevus.
3. Vajaduse korral märgitakse, et hankeleping on reserveeritud kaitstud töö keskustele või et selle täitmine toimub kaitstud tööhõive programmide kontekstis.
4. Hankelepingu liik (asjade, ehitustööde või teenuste hankeleping, vajaduse korral märkida, et tegemist on raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemiga), kirjeldus (CPV koodid). Vajaduse korral märkida, kas pakkumusi taotletakse ostmise, üürimise, rentimise või liisimise või mitme nimetatud tehingu kombineerimise eesmärgil.
5. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
6. Asjade ja ehitustööde puhul:
  - a) tarnitavate asjade olemus ja kogus (CPV koodid), sealhulgas kõik võimalused lisahankeks ja, kui võimalik, siis eeldatav aeg, millal neid võimalusi kasutatakse, ning kas ja mitu korda kavatakse hankelepingut pikendada. Uuendatavate hankelepingute puhul võimaluse korral ka tarnitavaid asju või osutatavate teenuste ulatust ja laadi ning ehitustööde üldist laadi (CPV koodid) käsitlevate järgnevatel hanketeadete eeldatav avaldamisaeg;
  - b) märge selle kohta, kas tarnijad võivad teha pakkumusi osa ja/või kõikide nõutud asjade kohta.

Kui ehitustööde hankelepingu puhul on ehitustööd või hankeleping jaotatud mitmeks osaks, siis eri osade suurus ja võimalus teha pakkumus ühe osa, mitme osa või kõikide osade kohta;
  - c) ehitustööde hankelepingute puhul: teave ehitustööde või hankelepingu eesmärgi kohta, juhul kui hankeleping sisaldab ka projekteerimist.
7. Teenuste puhul:
  - a) tarnitavate asjade laad ja kogus, sealhulgas kõik võimalused lisahankeks ja, kui võimalik, siis eeldatav aeg, millal neid võimalusi kasutatakse, ning kas ja mitu korda kavatakse hankelepingut pikendada. Uuendatavate hankelepingute puhul, kui võimalik, hangitavaid teenuseid käsitlevate järgnevatel hanketeadete eeldatav avaldamisaeg;
  - b) märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormiga on ette nähtud, et teenust võib osutada üksnes konkreetse kutseala esindaja;
  - c) viide asjakohasele õigus- või haldusnormile;
  - d) märge selle kohta, kas juriidilised isikud peavad näitama teenuste osutamise eest vastutavate töötajate nimed ja kutsekvalifikatsiooni;
  - e) märge selle kohta, kas teenuse osutajad võivad teha pakkumusi kõnealuste teenuste osa kohta.
8. Kui on teada, siis märge selle kohta, kas lubatakse esitada alternatiivseid lahendusi.
9. Tarnetähtaeg, hankelepingu täitmistähtaeg või teenuste hankelepingu kestus, ja võimaluse korral alguskuupäev.
10. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiramatult ja täielikult otsene tasuta juurdepääs hankedokumentidele.

Kui piiramatult ja täielikult otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 73 lõike 1 kolmandas ja neljandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.
11. a) Pakkumuste või, dünaamilise hankesüsteemi kehtestamisel näidispaakumuste laekumise lõpptähtaeg;
  - b) aadress, kuhu need saadetakse;
  - c) keel või keeled, milles taotlused koostatakse.

12. a) Vajaduse korral pakkumuste avamisel osalema volitatud isikud;
b) avamise kuupäev, kellaaeg ja koht.
13. Vajaduse korral nõutavad tagatised ja garantiid.
14. Peamised rahastamis- ja maksetingimused ja/või viited sätetele, kus need on esitatud.
15. Vajaduse korral õiguslik vorm, mida pakkumusmenetluse võitnud ettevõtjate rühmalt nõutakse.
16. Pakkumusmenetluse võitnud ettevõtjale esitatavad majanduslikud ja tehnilised miinimumnõuded.
17. Tähtaeg, mille jooksul pakkumus peab jõus olema.
18. Vajaduse korral eritingimused, mida tuleb arvestada hankelepingu täitmisel.
19. Artiklis 82 osutatud kriteeriumid, mille alusel sõlmitakse hankeleping. Välja arvatud kui majanduslikult kõige soodsam pakkumus valiti välja üksnes hinna põhjal. Kui need ei ole kirjeldustes esitatud, esitatakse majanduslikult soodsaima pakkumuse väljavalimiseks kasutatavad kriteeriumid koos nende kaaludega või, kus vaja, tähtsustjärjestusega.
20. Vajaduse korral ja viide/viited perioodilise eelteate *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise kuupäeva(de)le või mäрге selle teate avaldamisest hankijaprofiilis, millele viidatakse hankelepingus.
21. Vaidlustusi menetleva ja vajaduse korral vahendusmenetlust teostava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave kaebuse esitamise tähtaegade kohta või selle osakonna nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbrid ning meiliaadress, kust sellist teavet võib saada.
22. Kuupäev, mil võrgustiku sektori hankija teate välja saatis.
23. Muu asjakohane teave.

B. PIIRATUD HANKEMENETLUS

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad võrgustiku sektori hankija andmetest.
2. Peamine tegevus.
3. Vajaduse korral märgitakse, et hankeleping on reserveeritud kaitstud töö keskustele või et selle täitmine toimub kaitstud tööhõive programmide kontekstis.
4. Hankelepingu liik (asjade, ehitustööde või teenuste hankeleping, vajaduse korral märkida, et tegemist on raamlepinguga), kirjeldus (CPV koodid). Vajaduse korral märkida, kas pakkumusi taotletakse ostmise, üürimise, rentimise või liisimise või mitme nimetatud tehingu kombineerimise eesmärgil.
5. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
6. Asjade ja ehitustööde puhul:
  - a) tarnitavate asjade olemus ja kogus (CPV koodid), sealhulgas kõik võimalused lisahankeks ja, kui võimalik, siis eeldatav aeg, millal neid võimalusi kasutatakse, ning kas ja mitu korda kavatakse hankelepingut pikendada. Uuendatavate hankelepingute puhul võimaluse korral ka tarnitavaid asju või osutatavate teenuste ulatust ja laadi ning ehitustööde üldist laadi (CPV koodid) käsitlevate järgnevatte hanketeadete eeldatav avaldamisaeg;
  - b) mäрге selle kohta, kas tarnijad võivad teha pakkumusi osa ja/või kõikide nõutud asjade kohta.

Kui ehitustööde hankelepingu puhul on ehitustööd või hankeleping jaotatud mitmeks osaks, siis eri osade suurus ja võimalus teha pakkumus ühe osa, mitme osa või kõikide osade kohta;
  - c) teave ehitustööde või hankelepingu eesmärgi kohta, juhul kui hankeleping sisaldab ka projekteerimist.

7. Teenuste puhul:

- a) tarnitavate asjade laad ja kogus, sealhulgas kõik võimalused lisahankeks ja, kui võimalik, siis eeldatav aeg, millal neid võimalusi kasutatakse, ning kas ja mitu korda kavatakse hankelepingut pikendada. Uuendatavate hankelepingute puhul, kui võimalik, hangitavaid teenuseid käsitlevate järgnevate hanketeadete eeldatav avaldamisaeg;
- b) märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormiga on ette nähtud, et teenust võib osutada üksnes konkreetse kutseala esindaja;
- c) viide asjakohasele õigus- või haldusnormile;
- d) märge selle kohta, kas juriidilised isikud peavad näitama teenuste osutamise eest vastutavate töötajate nimesid ja kutse kvalifikatsiooni;
- e) märge selle kohta, kas teenuse osutajad võivad teha pakkumusi kõnealuste teenuste osa kohta.

8. Kui on teada, siis märge selle kohta, kas lubatakse esitada alternatiivseid lahendusi.

9. Tarnetähtaeg, hankelepingu täitmistähtaeg või hankelepingu kestus ja võimaluse korral alguskuupäev.

10. Vajaduse korral õiguslik vorm, mida pakkumusmenetluse võitnud ettevõtjate rühmalt nõutakse.

11. a) Osalemistaotluste laekumise tähtaeg;

b) aadress, kuhu need saadetakse;

c) keel või keeled, milles taotlused koostatakse.

12. Pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise lõppkuupäev.

13. Vajaduse korral nõutavad tagatised ja garantiid.

14. Peamised rahastamis- ja maksetingimused ja/või viited sätetele, kus need on esitatud.

15. Teave ettevõtja olukorra ja minimaalsete majandus- ja tehniliste tingimuste kohta, mida ta peab täitma.

16. Artiklis 82 osutatud kriteeriumid, mille alusel sõlmitakse hankeleping. Välja arvatud kui majanduslikult kõige soodsam pakkumus valiti välja üksnes hinna põhjal. Kui need ei ole avaldatud kirjeldustes või neid ei avaldata pakkumuse esitamise ettepanekus, tuuakse ära kriteeriumid majanduslikult soodsaima pakkumuse väljavalimiseks koos neile omistatavate kaaludega või, kus vaja, tähtsustjärjestusega.

17. Vajaduse korral eritingimused, mida tuleb arvestada hankelepingu täitmisel.

18. Vajaduse korral ja viide/viited perioodilise eelteate *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise kuupäeva(de)le või märge selle teate avaldamisest hankijaprofiilis, millele viidatakse hankelepingus.

19. Vaidlustusi menetleva ja vajaduse korral vahendusmenetlust teostava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave kaebuse esitamise tähtaegade kohta või vajaduse korral selle talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbriid ning meiliaadress, kust sellist teavet võib saada.

20. Kuupäev, mil võrgustiku sektori hankija saatis teate välja.

21. Muu asjakohane teave.

C. LÄBIRÄÄKIMISTEGA HANKEMENETLUS

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad võrgustiku sektori hankija andmetest.

2. Peamine tegevus.

3. Vajaduse korral märgitakse, et hankeleping on reserveeritud kaitstud töö keskustele või et selle täitmine toimub kaitstud tööhõive programmide kontekstis.

4. Hankelepingu liik (asjade, ehitustööde või teenuste hankeleping, vajaduse korral märkida, et tegemist on raamlepinguga), kirjeldus (CPV koodid). Vajaduse korral märkida, kas pakkumusi taotletakse ostmise, üürimise, rentimise või liisimise või mitme nimetatud tehingu kombineerimise eesmärgil.

5. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.

6. Asjade ja ehitustööde puhul:

- a) tarnitavate asjade olemus ja kogus (CPV koodid), sealhulgas kõik võimalused lisahankeks ja, kui võimalik, siis eeldatav aeg, millal neid võimalusi kasutatakse, ning kas ja mitu korda kavatakse hankelepingut pikendada. Uuendatavate hankelepingute puhul võimaluse korral ka tarnitavaid asju või osutatavate teenuste ulatust ja laadi ning ehitustööde üldist laadi (CPV koodid) käsitlevate järgnevatel hanketeadete eeldatav avaldamisaeg;
- b) märge selle kohta, kas tarnijad võivad teha pakkumusi osa ja/või kõikide nõutud asjade kohta.
Kui ehitustööde hankelepingu puhul on ehitustööd või hankeleping jaotatud mitmeks osaks, siis eri osade suurus ja võimalus teha pakkumus ühe osa, mitme osa või kõikide osade kohta;
- c) ehitustööde hankelepingute puhul: teave ehitustööde või hankelepingu eesmärgi kohta, juhul kui hankeleping sisaldab ka projekteerimist.

7. Teenuste puhul:

- a) osutatavate teenuste olemus ja kogus, sealhulgas kõik võimalused lisahankeks ja, kui võimalik, siis eeldatav aeg, millal neid võimalusi kasutatakse, ning kas ja mitu korda kavatakse hankelepingut pikendada. Uuendatavate hankelepingute puhul, kui võimalik, hangitavaid teenuseid käsitlevate järgnevatel hanketeadete eeldatav avaldamisaeg;
  - b) märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormiga on ette nähtud, et teenust võib osutada üksnes konkreetse kutseala esindaja;
  - c) viide asjakohasele õigus- või haldusnormile;
  - d) märge selle kohta, kas juriidilised isikud peavad näitama teenuste osutamise eest vastutavate töötajate nimed ja kutse kvalifikatsiooni;
  - e) märge selle kohta, kas teenuse osutajad võivad teha pakkumusi kõnealuste teenuste osa kohta.
8. Kui on teada, siis märge selle kohta, kas lubatakse esitada alternatiivseid lahendusi.
9. Tarnetähtaeg, hankelepingu täitmistähtaeg või hankelepingu kestus ja võimaluse korral alguskuupäev.
10. Vajaduse korral õiguslik vorm, mida pakkumuses menetluse võitnud ettevõtjate rühmalt nõutakse.
11. a) Osalemistaotluste laekumise tähtaeg;
- b) aadress, kuhu need saadetakse;
- c) keel või keeled, milles taotlused koostatakse.
12. Vajaduse korral nõutavad tagatised ja garantiid.
13. Peamised rahastamis- ja maksetingimused ja/või viited sätetele, kus need on esitatud.
14. Teave ettevõtja olukorra ja minimaalsete majandus- ja tehniliste tingimuste kohta, mida ta peab täitma.
15. Artiklis 82 osutatud kriteeriumid, mille alusel sõlmitakse hankeleping. Välja arvatud kui majanduslikult kõige soodsam pakkumus valiti välja üksnes hinna põhjal. Kui need ei ole avaldatud kirjeldustes või neid ei avaldata läbirääkimiste alustamise ettepanekus, tuuakse ära kriteeriumid majanduslikult soodsaima pakkumuse väljavalimiseks koos neile omistatavate kaaludega või, kus vaja, tähtsustjärjestusega.
16. Vajaduse korral võrgustiku sektori hankija poolt juba välja valitud ettevõtjate nimed ja aadressid.
17. Vajaduse korral eritingimused, mida tuleb arvestada hankelepingu täitmisel.
18. Vajaduse korral ja viide/viited perioodilise eelteate *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise kuupäeva(de)le või märge selle teate avaldamisest hankijaprofiilis, millele viidatakse hankelepingus.
19. Vaidlustusi menetleva ja vajaduse korral vahendusmenetlust teostava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave kaebuse esitamise tähtaegade kohta või vajaduse korral selle talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbriid ning meiliaadress, kust sellist teavet võib saada.
20. Kuupäev, mil võrgustiku sektori hankija teate välja saatis.
21. Muu asjakohane teave.

XII LISA

HANKELEPINGU SÕLMIMISE TEATES AVALDATAV TEAVE

(millele on osutatud artiklis 70)

I. Teave avaldamiseks Euroopa Liidu Teatajas ⁽¹⁾

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad võrgustiku sektori hankija andmetest.
2. Peamine tegevus.
3. Hankelepingu liik (asjade, ehitustööde või teenuste hankeleping ja CPV koodid; vajaduse korral märkida, kas tegemist on raamlepinguga).
4. Vähemalt kokkuvõtlik märge tarnitavate asjade, tehtavate ehitustööde või osutatavate teenuste liigi ja koguse kohta.
5. a) Hanke väljakuulutamise vorm (kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teade; perioodiline eelteade; pakkumuskuutsed);
b) teate Euroopa Liidu Teatajas avaldamise kuupäev(ad) ja viide/viited;
c) hanke väljakuulutamiseta sõlmitavate hankelepingute puhul viide artikli 50 asjakohasele sättele.
6. Hankemenetlus (avatud, piiratud või läbirääkimistega hankemenetlus).
7. Elektrooniliselt saadud pakkumuste arv:
  - a) väikestelt või VKEdelt saadud pakkumuste arv;
  - b) välismaalt saadud pakkumuste arv;
  - c) elektrooniliselt saadud pakkumuste arv.

Kui sõlmitakse mitu hankelepingut (osad, mitu raamlepingut), esitatakse kõnealune teave iga sõlmitud hankelepingu kohta.
8. Hankelepingu (te) või raamlepingu(te) sõlmimise kuupäev pärast selle/nende sõlmimise kohta otsuse tegemist.
9. Artikli 50 punktis h nimetatud soodusostude eest makstud hind.
10. Iga hankelepingu kohta eduka(te) pakkuja(te) nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, sealhulgas:
  - a) teave selle kohta, kas edukas pakkuja on VKE;
  - b) teave selle kohta, kas hankeleping sõlmiti konsortsiumiga.
11. Vajaduse korral märkida, kas hankelepingu suhtes on sõlmitud või võib sõlmida allhankelepinguid.
12. Hankelepingu sõlmimisel makstud hind või arvessevõetud kõrgeim ja madalaim pakkumus.
13. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave kaebuse esitamise tähtaegade kohta või selle talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbrid ning meiliaadress, kust sellist teavet võib saada.
14. Vabatahtlik teave:
  - hankelepingu selle osa suurus ja maksumus, mille suhtes võidakse sõlmida allhankelepinguid kolmandate isikutega,
  - pakkumuste hindamise kriteeriumid.

⁽¹⁾ Punktides 6, 9 ja 11 nimetatud teavet käsitletakse avaldamisele mittekuuluva teabena, kui lepingu sõlmiv üksus leiab, et selle avaldamine võib kahjustada tundlikke ärihuve.

II. Teave, mis ei ole avaldamiseks ette nähtud

15. Sõlmitud hankelepingute arv (kui hankelepingud sõlmiti mitme tarnijaga).
  16. Iga sõlmitud hankelepingu maksumus.
  17. Asja või teenuse päritolumaad (pärit ühendusest või väljastpoolt ühendust); viimasel juhul kolmandate riikide kaupa rühmitatuna).
  18. Milliseid pakkumuste hindamise kriteeriume?
  19. Kas hankeleping sõlmiti pakkujaga, kes esitas alternatiivse lahenduse vastavalt artikli 64 lõikele 1?
  20. Kas oli pakkumusi, mis jäeti arvesse võtmata vastavalt artiklile 84 põhjusel, et nende maksumus oli põhjendamatult madal?
  21. Kuupäev, mil võrgustiku sektori hankija teate edastas.
-

XIII LISA

ARTIKLIGA 74 ETTE NÄHTUD PAKKUMUSE ESITAMISE ETTEPANEKU, DIALOGIS OSALEMISE ETTEPANEKU, LÄBIRÄÄKIMISTE ALUSTAMISE ETTEPANEKU VÕI HUVI KINNITAMISE ETTEPANEKU SISU

1. Artikliga 74 ette nähtud pakkumuse esitamise, dialoogis osalemise või läbirääkimiste alustamise ettepanek peab sisaldama vähemalt järgmist:

- a) pakkumuste laekumise tähtpäev, aadress, kuhu need tuleb saata, ning keel või keeled, milles need koostatakse.
Võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluste vormis sõlmitavate hankelepingute puhul aga ei esitata kõnealust teavet läbirääkimiste alustamise ettepanekus, vaid see esitatakse pakkumuse esitamise ettepanekus;
- b) võistleva dialoogi puhul konsultatsioonide alustamise kuupäev ja koht ning keel või keeled, mida kasutatakse;
- c) viide mis tahes avaldatud hanketeatele;
- d) viide kõigile lisatud dokumentidele;
- e) pakkumuse hindamise kriteeriumid, kui need ei ole ära toodud kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teates, mida kasutatakse hanketeatena;
- f) pakkumuste hindamise kriteeriumide suhtelised kaalud või vajaduse korral selliste kriteeriumide tähtsusjärjestus, kui see teave ei ole esitatud hanketeates, kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teates või tehnilistes kirjeldustes.

2. Kui riigihange kuulutatakse välja perioodilise eelteatega, kutsuvad võrgustiku sektori hankijad enne pakkujate või läbirääkimistes osalejate väljalimist kõiki taotlejaid üles kinnitama asjaomase hankelepingu kohta avaldatava üksik-asjaliku teabe alusel oma huvitatust.

Kõnealune ettepanek sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) tellitavate ehitustööde, asjade või teenuste olemus ja kogus, sealhulgas kõik valikuvõimalused seoses täiendavate hankelepingutega ja võimaluse korral selliste valikuvõimaluste kasutamise hinnanguline tähtaeg uuendatavate hankelepingute puhul ning võimaluse korral tulevaste hankekuulutuste hinnangulised avaldamiskuupäevad;
- b) menetluse liik: piiratud või läbirääkimistega hankemenetlus;
- c) vajaduse korral kuupäev, mil asjade tarnimine või ehitustööde tegemine või teenuste osutamine peaks algama või lõppema;
- d) kui elektroonilist juurdepääsu ei saa pakkuda, siis hankedokumentide taotluste esitamise aadress ja tähtaeg ning keel või keeled, milles need tuleb koostada;
- e) võrgustiku sektori hankija aadress;
- f) majanduslikud ja tehnilised tingimused, finantstagatised ja ettevõtjatel nõutav teave;
- g) pakkumuse esitamise ettepaneku objektiks oleva hankelepingu vorm: ostmine, üürimine, rentimine või liisimine koos väljaostuvõimalusega või nende kombinatsioon; ning
- h) pakkumuste hindamise kriteeriumid ja nende suhtelised kaalud või vajaduse korral selliste kriteeriumide tähtsusjärjestus, kui see teave ei ole esitatud eelteates või tehnilises kirjelduses või pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanekus.

XIV LISA

ARTIKLI 36 LÕIKES 2 OSUTATUD RAHVUSVAHELISTE SOTSIAAL- JA KESKKONNAKONVENTSIONIDE LOETELU

- ILO konventsioon nr 87 – Ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon
  - ILO konventsioon nr 98 – Organiseerumisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsioon
  - ILO konventsioon nr 29 – Sunniviisilise või kohustusliku töö konventsioon
  - ILO konventsioon nr 105 – Sunniviisilise töö kaotamise konventsioon
  - ILO konventsioon nr 138 – Vanuse alampiiri konventsioon
  - ILO konventsioon nr 111 – Diskrimineerimisevastane (tööhõives ja töökohtadel) konventsioon
  - ILO konventsioon nr 100 – Võrdväärse töö eest mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise konventsioon
  - ILO konventsioon nr 182 – Lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamise konventsioon
  - Osoonikihi kaitsmise Viini konventsioon ja osoonikihti kahandavate ainete Montreali protokoll
  - Ohtlike jäätmete riikidevahelise veo ja nende kõrvaldamise kontrolli Baseli konventsioon (Baseli konventsioon)
  - Orgaaniliste püüsaasteainete piiramise Stockholmi konventsioon
  - Teatavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiididega rahvusvaheliseks kauplemiseks nõusoleku saamise korda käsitlev Rotterdami konventsioon, 10.9.1998, ja selle kolm piirkondlikku protokoll
-

XV LISA

ARTIKLI 83 LÕIKES 3 OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOETELU

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/33/EÜ

XVI LISA

TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES HANKELEPINGU MUUTMISE KOHTA SELLE KEHTIVUSE AJAL

(millele on osutatud artikli 89 lõikes 1)

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad võrgustiku sektori hankija andmetest.
  2. Peamine tegevus.
  3. CPV koodid.
  4. Ehitustööde peamise tegemise koha NUTSi kood või asjade tarnimise või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
  5. Hanke kirjeldus enne ja pärast muutmist: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus.
  6. Vajaduse korral muudatusest tulenev maksumuse suurenemine.
  7. Nende asjaolude kirjeldus, mis tingisid muutmise.
  8. Hankelepingu sõlmimise otsuse kuupäev.
  9. Vajaduse korral uue ettevõtja või uute ettevõtjate nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress.
  10. Teave selle kohta, kas hankeleping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
  11. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave läbivaatamis- menetluse tähtaegade kohta või vajaduse korral lisateavet andva talituse nimi, aadress, telefoninumber, faksinumber ja e-posti aadress.
-

CPV kood	Kirjeldus
75231210-9 kuni 75231230-5; 75240000-0 kuni 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9	Vanglaga seotud teenused, avaliku turvalisuse ja päästeteenused, kui need ei ole artikli 21 punkti h kohaselt välja jäetud
79700000-1 kuni 79721000-4 [juurdlus- ja turvateenused, turvateenused, alarmjärelevalve teenused, valveteenused, järelevalveteenused, jälitussüsteemi teenused, põgenike jälitamisteenused, patrulliteenused, ametitöendite väljastamise teenused, juurdlusteenused ja detektiivbüroo teenused] 79722000-1 [grafoloogiateenused], 79723000-8 [jäätmete analüüsimise teenused]	Juurdlus- ja turvateenused
98900000-2 [eksterritoriaalsete organisatsioonide ja üksuste teenused] ja 98910000-5 [rahvusvaheliste organisatsioonide ja üksuste eriteenused]	Rahvusvahelised teenused
64000000-6 [posti- ja telekommunikatsiooniteenused], 64100000-7 [posti- ja kullerteenused], 64110000-0 [postiteenused], 64111000-7 [ajalehtede ja perioodikaga seotud postiteenused], 64112000-4 [kirjapostiteenused], 64113000-1 [pakipostiteenused], 64114000-8 [postkontori letiteenused], 64115000-5 [postkasti rentimine], 64116000-2 [nõudmiseni saadetiste postiteenused], 64122000-7 [kontorisisesed posti- ja käskjalateenused]	Postiteenused
50116510-9 [rehvide protekteerimine], 71550000-8 [sepateenused]	Mitmesugused teenused

(¹) Need teenused ei kuulu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui neid korraldatakse majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenustena. Liikmesriikidel on vabadus korraldada kohustuslike sotsiaalteenuste või muude teenuste osutamist üldhuviteenustena või majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenustena.

XVIII LISA

SOTSIAALTEENUSTE JA MUUDE ERITEENUSTE HANKELEPINGUID KÄSITLEVATESSE TEADETESSE LISATAV TEAVE

(millele on osutatud artiklis 92)

A osa. Hanketeade

1. Võrgustiku sektori hankija ja vajaduse korral lisateavet andva talituse nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress koos NUTSi koodiga, telefoninumber, faksinumber, e-posti aadress ja internetiaadress.
2. Peamine tegevus.
3. Teenuste või nende kategooriate ning asjakohasel juhul hangitavate kaasnevate ehitustööde ja asjade kirjeldus, sh märke hõlmatud koguste või väärtuste kohta, ning CPV koodid.
4. Teenuste osutamise peamise koha NUTSi kood.
5. Vajaduse korral märgitakse, et leping on reserveeritud kaitstud töö keskustele või et selle täitmine toimub kaitstud tööhõive programmide kontekstis.
6. Ettevõtjatel seoses osalemisega täita tulevad peamised tingimused või vajaduse korral elektrooniline aadress, kust saab üksikasjalikku teavet.
7. Tähtaeg või tähtajad, mille jooksul tuleb võrgustiku sektori hankijaga osalemiseks ühendust võtta.
8. Muu asjakohane teave.

B osa. Perioodiline eelteade

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.
2. Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas CPV koodid.
3. Järgmine teave, kui see on juba teada:
  - a) ehitustööde puhul ehitustööde tegemise peamise koha NUTSi kood või toodete ja teenuste puhul peamise tarnekohta või teenuste osutamise koha NUTSi kood;
  - b) toodete tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg;
  - c) osalemistingimused, sealhulgas:

vajaduse korral märke selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;

vajaduse korral märke selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja;
  - d) kohaldatava hankemenetluse peamiste osade lühikirjeldus.
4. Märke selle kohta, et huvitatud ettevõtjad peavad võrgustiku sektori hankijale teatama oma huvist lepingu või lepingute suhtes, ning huvist teatamise tähtaeg ja aadress, kuhu osalemishuvist tuleb teatada.

C osa. Kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teated

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.
2. Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas CPV koodid.

3. Järgmine teave, kui see on juba teada:
  - a) ehitustööde puhul ehitustööde tegemise peamise koha NUTSi kood või toodete ja teenuste puhul peamise tarnekohta või teenuste osutamise koha NUTSi kood;
  - b) toodete tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg;
  - c) osalemistingimused, sealhulgas:

vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;

vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja;
  - d) kohaldatava hankemenetluse peamiste osade lühikirjeldus.
4. Märge selle kohta, et huvitatud ettevõtjad peavad võrgustiku sektori hankijale teatama oma huvist lepingu või lepingute suhtes, ning huvist teatamise tähtaeg ja aadress, kuhu osalemishuvist tuleb teatada.
5. Kvalifitseerimissüsteemi kehtivusaeg ja selle pikendamise formaalsused.

D osa. Lepingu sõlmimise teade

1. Võrgustiku sektori hankija ja vajaduse korral lisateavet andva talituse nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress koos NUTSi koodiga, telefoninumber, faksinumber, e-posti aadress ja internetiaadress.
  2. Peamine tegevus.
  3. Vähemalt kokkuvõtlik märge teenuste olemuse ja koguse kohta ning vajaduse korral kaasnevate ehitustööde ja asjade kohta.
  4. Teate *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viide.
  5. Saadud pakkumuste arv.
  6. Väljavalitud ettevõtja nimi ja aadress või ettevõtjate nimed ja aadressid.
  7. Muu asjakohane teave.
-

XIX LISA

IDEEKONKURSI TEATES AVALDATAV TEAVE

(millele on osutatud artikli 96 lõikes 1)

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad võrgustiku sektori hankija andmetest.
  2. Peamine tegevus.
  3. Projekti kirjeldus (CPV koodid).
  4. Konkursi laad: avatud või piiratud.
  5. Avatud konkursi korral: projektide vastuvõtmise tähtaeg.
  6. Piiratud konkursi korral:
    - a) kavandatav osalejate arv või ligikaudne arv;
    - b) vajaduse korral valitud osalejate nimed;
    - c) osalejate valimise kriteeriumid;
    - d) osalemistaotluste vastuvõtmise tähtaeg;
  7. Vajaduse korral märge selle kohta, kas osaleda võib üksnes konkreetse kutseala esindaja.
  8. Projektide hindamisel kasutatavad kriteeriumid.
  9. Valitud žüriiliikmete nimed, kui see on asjakohane.
  10. Märge selle kohta, kas žürii otsus on avaliku sektori hankijale kohustuslik.
  11. Preemiate arv ja preemiasumma, kui see on asjakohane.
  12. Vajaduse korral märge kõikidele osalejatele maksete tegemise üksikasjade kohta.
  13. Märge selle kohta, kas auhinnasaajail lubatakse sõlmida täiendavaid hankelepinguid.
  14. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave kaebuse esitamise tähtaegade kohta või selle talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbri ning meiliaadress, kust sellist teavet võib saada.
  15. Teate saatmise kuupäev.
  16. Muu asjakohane teave.
-

XX LISA

TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES IDEEKONKURSI TULEMUSTE KOHTA

(millele on osutatud artikli 96 lõikes 1)

1. Võrgustiku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad võrgustiku sektori hankija andmetest.
  2. Peamine tegevus.
  3. Projekti kirjeldus (CPV koodid).
  4. Osalejate üldarv.
  5. Välismaalastest osalejate arv.
  6. Konkursi võitja(d).
  7. Vajaduse korral auhind või auhinnad.
  8. Muu teave.
  9. Viide ideekonkursi kutsele.
  10. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave kaebuse esitamise tähtaegade kohta või selle talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbrid ning meiliaadress, kust sellist teavet võib saada.
  11. Teate saatmise kuupäev.
-

XXI LISA

VASTAVUSTABEL

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
Artikkel 1	—
Artikli 2 esimene lause	Artikli 1 lõige 1
Artikli 2 punkt 1	Artikli 1 lõike 2 punkt a
Artikli 2 punkt 2	Artikli 1 lõike 2 punkti b esimene lause
Artikli 2 punkt 3	Artikli 1 lõike 2 punkti b teine lause
Artikli 2 punkt 4	Artikli 1 lõike 2 punkt c
Artikli 2 punkt 5	Artikli 1 lõike 2 punkti d esimene lõik
Artikli 2 punkt 6	Artikli 1 lõike 7 esimene ja teine lõik
Artikli 2 punkt 7	Artikli 1 lõike 7 kolmas lõik
Artikli 2 punkt 8	Artikli 1 lõike 7 kolmas lõik
artikli 2 punkt 9	Artikli 34 lõige 1
Artikli 2 punkt 10	Artikli 1 lõige 8
Artikli 2 punkt 11	—
Artikli 2 punkt 12	Artikli 1 lõige 8
Artikli 2 punkt 13	—
Artikli 2 punkt 14	Artikli 1 lõige 11
Artikli 2 punkt 15	Artikli 1 lõige 12
Artikli 2 punkt 16	—
Artikli 2 punkt 17	Artikli 1 lõige 10
Artikli 2 punkt 18	—
Artikli 2 punkt 19	—
Artikli 2 punkt 20	—
Artikli 3 lõige 1	Artikli 2 lõike 1 punkti a esimene lõik
Artikli 3 lõige 2	—
Artikli 3 lõige 3	—
Artikli 3 lõige 4	Artikli 2 lõike 1 punkti a teine lõik
Artikli 4 lõige 1	Artikli 2 lõige 2
Artikli 4 lõige 2	Artikli 2 lõike 1 punkt b
Artikli 4 lõike 3 esimene lõik	Artikli 2 lõige 3
Artikli 4 lõike 3 teine ja kolmas lõik	—
Artikli 4 lõige 4	—
Artikli 5 lõige 1	—
Artikli 5 lõike 2 esimene lõik	—

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
Artikli 5 lõike 2 teine lõik	Artikli 1 lõike 2 punkti d teine ja kolmas lõik
Artikli 5 lõige 3	—
Artikli 5 lõike 4 esimene ja teine lõik	—
Artikli 5 lõike 4 kolmas lõik	—
Artikli 5 lõige 5	—
Artikli 6 lõike 1 esimene ja teine lõik	—
Artikli 6 lõike 1 kolmas lõik	Artikli 9 lõike 1 teine lõik
Artikli 6 lõige 2	Artikli 9 lõike 1 esimene lõik
Artikli 6 lõike 3 punkt a	Artikli 9 lõige 2
Artikli 6 lõike 3 punkt b	—
Artikli 6 lõike 3 punkt c	Artikli 9 lõige 3
Artikkel 7	Artikli 3 lõige 1 ja lõige 3, artikli 4 lõige 1, artikli 7 punkt a
Artikkel 8	Artikli 3 lõiked 1 ja 2
Artikli 9 lõige 1	Artikli 3 lõige 3
Artikli 9 lõige 2	Artikli 3 lõige 4
Artikkel 10	Artikkel 4
Artikkel 11	Artikli 5 lõige 1
—	Artikli 5 lõige 2
Artikkel 12	Artikli 7 punkt b
Artikli 13 lõige 1	Artikli 6 lõige 1 ja lõike 2 punkti c lõpuosa
Artikli 13 lõike 2 punkt a	Artikli 6 lõike 2 punkt a
Artikli 13 lõike 2 punkt b	Artikli 6 lõike 2 punkt b
Artikli 13 lõike 2 punkti c alapunktid i ja ii	Artikli 6 lõike 2 punkti c esimene ja kolmas taane
—	Artikli 6 lõike 2 punkti c teine, neljas, viies ja kuues taane
Artikli 14 punkt a	Artikli 7 punkt a
Artikli 14 punkt b	Artikli 7 punkt a
—	Artikkel 8
—	I–X lisa
Artikkel 15	Artikkel 16, artikkel 61
Artikli 16 lõige 1	Artikli 17 lõige 1, artikli 17 lõige 8
Artikli 16 lõige 2	—
Artikli 16 lõige 3	Artikli 17 lõige 2, artikli 17 lõige 8
Artikli 16 lõige 4	—
Artikli 16 lõige 5	Artikli 17 lõige 3
Artikli 16 lõige 6	—

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
Artikli 16 lõige 7	Artikli 17 lõiked 4 ja 5
Artikli 16 lõige 8	Artikli 17 lõike 6 punkti a esimene ja teine lõik
Artikli 16 lõige 9	Artikli 17 lõike 6 punkti b esimene ja teine lõik
Artikli 16 lõige 10	Artikli 17 lõike 6 punkti a kolmas lõik ja lõike 6 punkti b kolmas lõik
Artikli 16 lõige 11	Artikli 17 lõige 7
Artikli 16 lõige 12	Artikli 17 lõige 9
Artikli 16 lõige 13	Artikli 17 lõige 10
Artikli 16 lõige 14	Artikli 17 lõige 11
Artikkel 17	Artikkel 69
Artikli 18 lõige 1	Artikli 19 lõige 2
Artikli 18 lõige 2	Artikli 19 lõige 1
Artikli 19 lõige 1	Artikli 20 lõige 1, artikli 62 punkt 1
Artikli 19 lõige 2	Artikli 20 lõige 2
Artikkel 20	Artikkel 22, artikli 62 punkt 1
Artikli 21 punkt a	Artikli 24 punkt a
Artikli 21 punkt b	Artikli 24 punkt b
Artikli 21 punkt c	—
Artikli 21 punkt d	Artikli 24 punkt c
Artikli 21 punkt e	—
Artikli 21 punkt f	Artikli 24 punkt d
Artikli 21 punkt g	—
Artikli 21 punkt h	—
Artikli 21 punkt i	—
Artikkel 22	Artikkel 25
Artikkel 23	Artikkel 26
Artikli 24 lõige 1	Artikkel 20a
Artikli 24 lõige 2	Artikkel 21, artikli 62 punkt 1
Artikli 24 lõige 3	Artikkel 21, artikli 62 punkt 1
Artikkel 25	—
Artikkel 26	—
Artikli 27 lõige 1	Artikli 22a lõpuosa, direktiivi 2009/81/EÜ artikkel 12
Artikli 27 lõige 2	—
Artikkel 28	—
Artikli 29 lõige 1	Artikli 23 lõige 1
Artikli 29 lõige 2	Artikli 23 lõige 1
Artikli 29 lõige 3	Artikli 23 lõige 2

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
Artikli 29 lõige 4	Artikli 23 lõike 3 punktid a–c
Artikli 29 lõige 5	Artikli 23 lõike 3 teine lõik
Artikli 29 lõige 6	Artikli 23 lõike 3 kolmas lõik
Artikkel 30	Artikli 23 lõige 4
Artikkel 31	Artikli 23 lõige 5
Artikkel 32	Artikli 24 punkt e
Artikli 33 lõiked 1 ja 2	Artikkel 27
Artikli 33 lõige 3	—
Artikli 34 lõike 1 esimene ja teine lause	Artikli 30 lõige 1, artikli 62 punkt 2
Artikli 34 lõike 1 kolmas lause	—
Artikli 34 lõike 1 neljas lause	Artikli 30 lõige 2, põhjendus 41
Artikli 34 lõike 2 esimene lõik	Artikli 30 lõige 2
Artikli 34 lõike 2 teine lõik	—
Artikli 34 lõige 3	Artikli 30 lõige 3
Artikli 35 lõige 1	Artikli 30 lõike 4 esimene lõik; lõike 5 esimene ja teine lõik
Artikli 35 lõige 2	Artikli 30 lõike 5 esimene ja teine lõik
Artikli 35 lõige 3	Artikli 30 lõike 4 teine lõik, lõike 5 neljas lõik; artikli 62 punkt 2
—	Artikli 30 lõike 4 kolmas lõik
Artikli 35 lõige 4	—
Artikli 35 lõige 5	Artikli 30 lõike 6 teine lõik
Artikli 35 lõige 6	Artikli 30 lõike 6 kolmas ja neljas lõik
Artikli 36 lõige 1	Artikkel 10
Artikli 36 lõige 2	—
Artikkel 37	Artikkel 11
Artikli 38 lõige 1	Artikli 28 esimene lõik
Artikli 38 lõige 2	Artikli 28 teine lõik
Artikkel 39	Artikkel 13
Artikli 40 lõige 1	Artikli 48 lõiked 1, 2 ja 4, artikli 64 lõige 1
Artikli 40 lõige 2	—
Artikli 40 lõige 3	Artikli 48 lõige 3, artikli 64 lõige 2
Artikli 40 lõige 4	—
Artikli 40 lõige 5	—
Artikli 40 lõige 6	Artikli 48 lõiked 5 ja 6, artikli 64 lõige 3
Artikli 40 lõike 7 esimene lõik	Artikli 70 lõike 2 punkti f teine lõik

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
Artikli 40 lõike 7 teine ja kolmas lõik	
Artikli 41 lõige 1	Artikli 1 lõige 13
Artikli 41 lõige 2	Artikli 70 lõike 2 punktid c ja d, artikli 70 lõike 2 teine lõik
Artikkel 42	—
Artikkel 43	Artikkel 12
Artikli 44 lõige 1	Artikli 40 lõiked 1 ja 2
Artikli 44 lõige 2	Artikli 40 lõige 2
Artikli 44 lõige 3	—
Artikli 44 lõige 4	Artikli 42 lõige 1 ja lõike 3 punkt b
Artikli 44 lõige 5	Artikli 40 lõike 3 algus
Artikli 45 lõike 1 esimene lõik	Artikli 1 lõike 9 punkt a
Artikli 45 lõike 1 teine ja kolmas lõik	Artikli 45 lõige 2
Artikli 45 lõige 2	Artikli 45 lõige 4
Artikli 45 lõige 3	—
Artikli 45 lõige 4	—
Artikkel 46	Artikli 1 lõike 9 punkt b, artikli 45 lõige 3
Artikkel 47	Artikli 1 lõike 9 punkt c, artikli 45 lõige 3
Artikkel 48	—
Artikkel 49	—
Artikli 50 punkt a	Artikli 40 lõike 3 punkt a
Artikli 50 punkt b	Artikli 40 lõike 3 punkt b
Artikli 50 punkt c	Artikli 40 lõike 3 punkt c
Artikli 50 punkt d	Artikli 40 lõike 3 punkt d
Artikli 50 punkt e	Artikli 40 lõike 3 punkt e
Artikkel 50, punkt f	Artikli 40 lõike 3 punkt g
Artikli 50 punkt g	Artikli 40 lõike 3 punkt h
Artikli 50 punkt h	Artikli 40 lõike 3 punkt j
Artikli 50 punkt i	Artikli 40 lõike 3 punkt k
Artikli 50 punkt j	Artikli 40 lõike 3 punkt l
Artikli 51 lõike 1 esimene ja teine lõik	Artikli 14 lõige 1, artikli 1 lõige 4
Artikli 51 lõike 1 kolmas lõik	—
Artikli 51 lõike 2 esimene ja teine lõik	—
Artikli 51 lõike 2 kolmas lõik	Artikli 14 lõige 4
Artikli 52 lõige 1	Artikli 1 lõige 5, artikli 15 lõige 1

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
Artikli 52 lõige 2	Artikli 15 lõige 2
Artikli 52 lõige 3	Artikli 15 lõike 2 viimane lause
Artikli 52 lõige 4	Artikli 15 lõige 3
Artikli 52 lõige 5	Artikli 15 lõige 4
Artikli 52 lõige 6	Artikli 15 lõige 6
Artikli 52 lõige 7	—
Artikli 52 lõige 8	—
Artikli 52 lõige 9	Artikli 15 lõike 7 kolmas lõik
Artikli 53 lõike 1 esimene lõik	Artikli 1 lõige 6, artikli 56 lõige 1
Artikli 53 lõike 1 teine ja kolmas lõik	Artikli 1 lõige 6
Artikli 53 lõige 2	Artikli 56 lõige 2
Artikli 53 lõige 3	Artikli 56 lõike 2 kolmas lõik
Artikli 53 lõige 4	Artikli 56 lõige 3
Artikli 53 lõige 5	Artikli 56 lõige 4
Artikli 53 lõige 6	Artikli 56 lõige 5
Artikli 53 lõige 7	Artikli 56 lõige 6
Artikli 53 lõige 8	Artikli 56 lõige 7
Artikli 53 lõige 9	Artikli 56 lõige 8
Artikkel 54	—
Artikli 55 lõige 1	Artikli 29 lõige 1
Artikli 55 lõige 2	Artikli 29 lõige 2
Artikli 55 lõige 3	—
Artikli 55 lõige 4	Artikli 29 lõige 2
Artikkel 56	—
Artikkel 57	—
Artikkel 58	Põhjendus 15
Artikkel 59	—
Artikli 60 lõige 1	Artikli 34 lõige 1
Artikli 60 lõige 2	Artikli 34 lõige 2
Artikli 60 lõige 3	Artikli 34 lõige 3
Artikli 60 lõige 4	Artikli 34 lõige 8
Artikli 60 lõige 5	Artikli 34 lõige 4
Artikli 60 lõige 6	Artikli 34 lõige 5
Artikli 61 lõige 1	Artikli 34 lõige 6

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
Artikli 61 lõige 2	Artikli 34 lõige 6
Artikli 62 lõige 1	Artikli 34 lõike 4 teine lõik, lõike 5 teine ja kolmas lõik; lõike 6 teine lõik, lõige 7
Artikli 62 lõige 2	Artikli 34 lõike 4 esimene lõik, lõike 5 esimene lõik, lõike 6 esimene lõik
Artikli 62 lõige 3	—
Artikkel 63	Artikkel 35
Artikli 64 lõige 1	Artikli 36 lõige 1
Artikli 64 lõige 2	Artikli 36 lõige 2
Artikkel 65	—
Artikli 66 lõige 1	Artikli 45 lõige 1
Artikli 66 lõige 2	Artikli 45 lõige 9
—	Artikli 45 lõige 10
Artikli 66 lõige 3	Artikli 45 lõige 9
Artikli 67 lõige 1	Artikli 41 lõiked 1 ja 2
Artikli 67 lõige 2	Artikli 42 lõige 3, artikli 44 lõige 1
Artikkel 68	Artikli 41 lõige 3
Artikkel 69	Artikli 42 lõike 1 punkt c, artikli 44 lõige 1
Artikli 70 lõige 1	Artikli 43 lõike 1 esimene lõik, artikli 44 lõige 1
Artikli 70 lõige 2	Artikli 43 lõike 1 teine ja kolmas lõik
Artikli 70 lõige 3	Artikli 43 lõiked 2 ja 3
Artikli 70 lõige 4	Artikli 43 lõige 5
Artikli 71 lõige 1	Artikli 44 lõige 1, artikli 70 lõike 1 punkt b
Artikli 71 lõike 2 esimene lause	Artikli 44 lõiked 2 ja 3
Artikli 71 lõike 2 teine ja kolmas lause	Artikli 44 lõike 4 teine lõik
Artikli 71 lõige 3	Artikli 44 lõike 4 esimene lõik
Artikli 71 lõige 4	—
Artikli 71 lõike 5 esimene lõik	Artikli 44 lõige 6
Artikli 71 lõike 5 teine lõik	Artikli 44 lõige 7
Artikli 71 lõige 6	Artikli 44 lõige 8
Artikli 72 lõige 1	Artikli 44 lõike 5 esimene lõik
Artikli 72 lõiked 2 ja 3	Artikli 44 lõike 5 teine ja kolmas lõik
Artikli 73 lõige 1	Artikli 45 lõige 6
Artikli 73 lõige 2	Artikli 46 lõige 2

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
Artikli 74 lõige 1	Artikli 47 lõike 1 esimene lause ja lõike 5 esimene lõik
Artikli 74 lõige 2	Artikli 47 lõike 1 teine lause ja lõike 5 teine lõik
Artikli 75 lõige 1	Artikli 49 lõige 1
Artikli 75 lõige 2	Artikli 49 lõike 2 esimene ja teine lõik
Artikli 75 lõige 3	Artikli 49 lõike 2 kolmas lõik
Artikli 75 lõiked 4, 5 ja 6	Artikli 49 lõiked 3, 4 ja 5
Artikli 76 lõige 1	Artikli 51 lõige 1
Artikli 76 lõige 2	Artikli 51 lõige 2
Artikli 76 lõige 3	Artikli 52 lõige 1
Artikli 76 lõige 4	—
Artikli 76 lõige 5	Artikli 51 lõige 3
Artikli 76 lõige 6	—
Artikli 76 lõige 7	—
Artikli 76 lõige 8	—
Artikli 77 lõige 1	Artikli 53 lõige 1
Artikli 77 lõige 2	Artikli 53 lõige 2
Artikli 77 lõige 3	Artikli 53 lõige 6
Artikli 77 lõige 4	Artikli 53 lõige 7
Artikli 77 lõige 5	Artikli 53 lõige 9
Artikli 77 lõige 6	—
Artikli 78 lõige 1	Artikli 54 lõiked 1 ja 2
Artikli 78 lõige 2	Artikli 54 lõige 3
Artikli 79 lõige 1	Artikli 53 lõiked 4 ja 5
Artikli 79 lõige 2	Artikli 54 lõiked 5 ja 6
Artikli 79 lõige 3	—
Artikli 80 lõige 1	Artikli 53 lõige 3, artikli 54 lõige 4
Artikli 80 lõige 2	—
Artikli 80 lõige 3	Artikli 53 lõige 3, artikli 54 lõige 4
Artikli 81 lõige 1	Artikli 52 lõige 2
Artikli 81 lõige 2	Artikli 52 lõige 3
Artikli 81 lõige 3	—
Artikli 82 lõige 1	Artikli 55 lõige 1
Artikli 82 lõige 2	Artikli 55 lõige 1
Artikli 82 lõige 3	—
Artikli 82 lõige 4	Põhjendus 1, põhjenduse 55 kolmas lõik

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
Artikli 82 lõige 5	Artikli 55 lõige 2
Artikkel 83	—
Artikli 84 lõige 1	Artikli 57 lõike 1 esimene lõik
Artikli 84 lõike 2 punkt a	Artikli 57 lõike 1 teise lõigu punkt a
Artikli 84 lõike 2 punkt b	Artikli 57 lõike 1 teise lõigu punkt b
Artikli 84 lõike 2 punkt c	Artikli 57 lõike 1 teise lõigu punkt c
Artikli 84 lõike 2 punkt d	Artikli 57 lõike 1 teise lõigu punkt d
Artikli 84 lõike 2 punkt e	—
Artikli 84 lõike 2 punkt f	Artikli 57 lõike 1 teise lõigu punkt e
Artikli 84 lõike 3 esimene lõik	Artikli 57 lõige 2
Artikli 84 lõike 3 teine lõik	—
Artikli 84 lõige 4	Artikli 57 lõige 3
Artikli 84 lõige 5	—
Artikli 85 lõiked 1, 2, 3 ja 4 ja artikkel 86	Artikli 58 lõiked 1–4, artikkel 59
Artikli 85 lõige 5	Artikli 58 lõige 5
Artikkel 87	Artikkel 38
Artikli 88 lõige 1	—
Artikli 88 lõige 2	Artikli 37 esimene lause
Artikli 88 lõige 3	—
Artikli 88 lõige 4	Artikli 37 teine lause
Artikli 88 lõiked 5–8	Artikli 40 lõike 3 punkt f
Artikkel 89	—
Artikkel 90	—
Artikkel 91	—
Artikkel 92	—
Artikkel 93	—
Artikkel 94	—
Artikkel 95	Artikkel 61
Artikli 96 lõige 1	Artikli 63 lõike 1 esimene lõik
Artikli 96 lõike 2 esimene lõik	Artikli 63 lõike 1 esimene lõik
Artikli 96 lõike 2 teine ja kolmas lõik	Artikli 63 lõike 1 teise lõigu esimene ja teine lause
Artikli 96 lõige 3	Artikli 63 lõige 2
Artikli 97 lõige 1	Artikli 65 lõige 1
Artikli 97 lõige 2	Artikli 60 lõige 2
Artikli 97 lõiked 3 ja 4	Artikli 65 lõiked 2 ja 3
Artikkel 98	Artikkel 66

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
Artikli 99 lõige 1	Artikli 72 esimene lõik
Artikli 99 lõiked 2–6	—
Artikkel 100	Artikkel 50
Artikkel 101	—
Artikkel 102	—
Artikkel 103	Artikli 68 lõiked 3 ja 4
Artikkel 104	Artikli 68 lõige 5
Artikli 105 lõiked 1 ja 2	Artikli 68 lõiked 1 ja 2
Artikli 105 lõige 3	—
Artikli 106 lõige 1	Artikli 71 lõike 1 esimene lõik
Artikli 106 lõige 2	—
Artikli 106 lõige 3	Artikli 71 lõike 1 kolmas lõik
Artikkel 107	Artikkel 73
Artikkel 108	—
Artikkel 109	Artikkel 74
Artikkel 110	Artikkel 75
—	I–X lisa
I lisa (v.a esimene lause)	XII lisa (v.a joonealune märkus 1)
I lisa esimene lause	XII lisa joonealune märkus 1
II lisa	—
III lisa punktid A, B, C, E, F, G, H, I ja J	XI lisa
III lisa punkt D	—
IV lisa punkti 1 esimene kuni kolmas lõik	Artikli 30 lõike 6 esimene lõik
IV lisa punkti 1 neljas lõik	—
IV lisa punkt 2	Artikli 30 lõike 6 esimene lõigu teine lause
V lisa punktid a–f	XXVI lisa punktid b–h
V lisa punkt g	—
VI lisa	XV lisa
VII lisa	Artikli 56 lõike 3 teise lõigu punktid a–f
VII lisa, v.a punkt 4	XXI lisa, välja arvatud punkt 4
VIII lisa punkt 4	XXI lisa punkt 4
IX lisa	XX lisa
X lisa	XIV lisa
XI lisa	XIII lisa
XII lisa	XVI lisa
XIII lisa punkt 1	Artikli 47 lõige 4

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ
XIII lisa punkt 2	Artikli 47 lõige 5
XIV lisa	XXIII lisa
XV lisa	—
XVI lisa	XVI lisa
XVII lisa	XVII lisa
XVIII lisa	—
XIX lisa	XVIII lisa
XX lisa	XIX lisa
XXI lisa	XXVI lisa
—	XXII lisa
—	XXV lisa

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2014/36/EL,

26. veebruar 2014,

kolmandate riikide kodanike hooajatöötajadena riiki sisenemise ja seal viibimise tingimuste kohta

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

lubamise menetlused, mis võimaldavad tööturul viivitamata reageerida muutuvale nõudlusele võõrtöajõu järele.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 79 lõike 2 punkte a ja b,

(4) 14.–15. detsembril 2006 kohtunud Euroopa Ülemkogu leppis kokku mitu 2007. aastal võetavat meetet. Nende meetmete hulka kuulus sellise hästi korraldatud seadusliku sisserände poliitika väljatöötamine, mis täielikult austab siseriiklikku pädevust, et aidata liikmesriikidel rahuldada olemasolevat ja tulevast tööjõuvajadust. Euroopa Ülemkogu kutsus samuti üles uurima ajutise rände lihtsustamise võimalusi.

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

(5) 16. oktoobril 2008 toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel vastuvõetud Euroopa sisserände- ja varjupaigapaktis väljendatakse liidu ja selle liikmesriikide kohustust viia ellu õiglast, tõhusat ja järjekindlat poliitikat, et tegeleda rändevaldkonna probleemide ja võimalustega. Pakt on aluseks ühisele sisserändepoliitikale, mille puhul juhindutakse liikmesriikide solidaarsuse vaimust ja koostööst kolmandate riikidega ning mis põhineb rändevoogude nõuetekohasel juhtimisel, pidades silmas mitte üksnes sihtriigi, vaid ka päritoluriigi ja rändaja enda huviseid.

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,võttes arvesse Regionide Komitee arvamust⁽²⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁽³⁾

(6) 11. detsembril 2009 toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel vastuvõetud Stockholmi programmis tunnistatakse, et tööjõu sisseränne võib toetada konkurentsivõime ja majandusaktiivsuse suurenemist ning et paindlik sisserändepoliitika annab tulevikus liidu ees seisvate oluliste demograafiliste probleemide ning tööjõunõudluse suurenemise tingimustes olulise panuse liidu majandusarengusse ja majandustulemustesse pikemas perspektiivis. Ühtlasi näitab see, kui tähtis on tagada liikmesriikide territooriumil seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike õiglane kohtlemine ning optimeerida rände ja arengu vaheline seos. Programmis kutsutakse komisjoni ja nõukogu üles jätkama komisjoni 21. detsembri 2005. aasta teatise esitatud seadusliku rände poliitikakava elluviimist.

ning arvestades järgmist:

(1) Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala järkjärguliseks loomiseks on Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) sätestatud meetmed, mis tuleb võtta varjupaiga, sisserände ja kolmandate riikide kodanike õiguste kaitse valdkonnas.

(2) ELi toimimise lepingus on sätestatud, et liit töötab välja ühise sisserändepoliitika, mille eesmärk on tagada kõigil etappidel rändevoogude tõhus juhtimine ja liikmesriikides seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike õiglane kohtlemine. Selleks peavad Euroopa Parlament ja nõukogu võtma vastu meetmed, mis käsitlevad kolmandate riikide kodanike liikmesriiki sisenemise ja seal viibimise tingimusi ning nende õiguste kindlaksmääramist.

(3) Haagi programmis, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 4. novembril 2004, tõdeti, et seaduslikul rändel on tähtis roll majandusarengu edendamisel, ning paluti komisjonil esitada seadusliku rände poliitika kava, sealhulgas riiki

(7) Käesolev direktiiv peaks aitama kaasa hooajaliste ajutiste rändevoogude tõhusale juhtimisele ning hooajatöötajate jaoks inimväärsete töö- ja elamistingimuste tagamisele, kehtestades õiglased ja läbipaistvad riiki lubamise ja seal viibimise eeskirjad ning määratledes hooajatöötajate õigused, nähes samal ajal ette stiimulid ja tagatised, et hoida ära riiki lubatust kauemaks jäämine või ajutiselt riigis viibimise muutumine alaliseks. Ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/52/EÜ⁽⁴⁾ kehtestatud eeskirjad aitavad ära hoida ajutise riigis viibimise muutumise ebaseaduslikuks riigis viibimiseks.

⁽¹⁾ ELT C 218, 23.7.2011, lk 97.

⁽²⁾ ELT C 166, 7.6.2011, lk 59.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 5. veebruari 2014. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 17. veebruari 2014. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta direktiiv 2009/52/EÜ, millega sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kohaldatavate karistuste ja meetmete miinimumnõuded (ELT L 168, 30.6.2009, lk 24).

- (8) Liikmesriigid peaksid käesoleva direktiivi jõustama, diskrimineerimata seejuures soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, vähemusrahvusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel, eelkõige kooskõlas nõukogu direktiividega 2000/43/EÜ⁽¹⁾ ning 2000/78/EÜ⁽²⁾.
- (9) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada, ilma et see piiraks ühinemisaktide asjaomastes sätetes kirjeldatud põhimõtet, mille kohaselt eelistatakse liikmesriikide tööturule juurdepääsu puhul liidu kodanikke, mida on kirjeldatud ühinemisaktide asjaomastes sätetes.
- (10) Käesoleva direktiiviga ei tohiks piirata liikmesriikide õigust määrata kindlaks kolmandate riikide kodanike arv, kes saavad kolmandatest riikidest nende territooriumile hooajatöö eesmärgil, nagu on täpsustatud ELi toimimise lepingus.
- (11) Käesoleva direktiiviga ei tohiks mõjutada ELi toimimise lepingu artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise tingimusi. Eelkõige ei tohiks käesoleva direktiiviga mõjutada töötingimusi, mida kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 96/71/EÜ⁽³⁾ kohaselt töötajate suhtes, kelle on liikmesriigis asuv ettevõtja lähetanud teise liikmesriigi territooriumile teenuste osutamiseks.
- (12) Käesolev direktiiv peaks hõlmama otseseid töösuhteid hooajatöötajate ja tööandjate vahel. Kui aga liikmesriigi õigus lubab kolmanda riigi kodanikke hooajatöötajatena vastu võtta liikmesriigi territooriumil asuvate tööhõivebüroode või ajutist tööd vahendavate asutuste kaudu, mis sõlmivad hooajatöötajaga otselepingu, ei tuleks selliseid tööbüroosid käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta.
- (13) Käesoleva direktiivi ülevõtmisel peaksid liikmesriigid asjakohastel juhtudel sotsiaalpartneritega konsulteerides koostama loetelu nendest tööturusektoritest, mis hõlmavad hooajalisusest sõltuvat tööd. Hooajalisusest sõltuv töö on üldiselt iseloomulik põllumajanduse ja aianduse valdkonnale, eelkõige istutus- ja saagikoristusperioodi ajal, ning turismi valdkonnale, eelkõige puhkusperioodi ajal.
- (14) Kui see on sätestatud siseriiklikes õigusaktides ja kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklis 10 sätestatud mitte-diskrimineerimise põhimõttega, on liikmesriikidel lubatud käesoleva direktiivi vabatahtlike sätete rakendamisel kohelda teatavate kolmandate riikide kodanikke muude kolmandate riikide kodanikest soodsamalt.
- (15) Hooajatöötajana riiki lubamist peaks olema võimalik taotleda ainult juhul, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik elab väljaspool liikmesriikide territooriumi.
- (16) Käesoleva direktiivi kohaldamisel peaks olema võimalik nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel vastuvõtmisest keelduda. Eelkõige peaks olema võimalik vastuvõtmisest keelduda, kui liikmesriik leiab faktidele tugineva hinnangu põhjal, et asjaomane kolmanda riigi kodanik kujutab endast võimalikku ohtu avalikule korrale, riigi julgeolekule või rahvatervisele.
- (17) Käesoleva direktiivi kohaldamine ei tohiks piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/115/EÜ⁽⁴⁾ kohaldamist.
- (18) Käesoleval direktiivil ei tohiks olla negatiivset mõju õigustele, mis on antud neile kolmandate riikide kodanikele, kes töö eesmärgil liikmesriigis juba seaduslikult viibivad.
- (19) Schengeni *acquis*'d täies ulatuses kohaldavate liikmesriikide puhul on täielikult kohaldatavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 810/2009⁽⁵⁾ (viisaeeskiri), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 562/2006⁽⁶⁾ (Schengeni piirieskirjad) ning nõukogu määrus (EÜ) nr 539/2001⁽⁷⁾. Seetõttu reguleerivad nimeetatud õigusaktid kuni 90-päevase riigis viibimise korral hooajatöötajate Schengeni *acquis*'d täies ulatuses kohaldavate liikmesriikide territooriumile vastuvõtmise tingimusi ning käesolev direktiiv peaks reguleerima ainult töökohadele juurdepääsu aluseid ja nõudeid. Liikmesriikide puhul, kes Schengeni *acquis*'d täies ulatuses ei kohalda, on kohaldatavad ainult Schengeni piirieskirjad, välja arvatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa puhul. Käesolevas direktiivis osutatud Schengeni *acquis*' sätted kuuluvad sellesse Schengeni *acquis*' osasse, milles Iirimaa ja Ühendkuningriik ei osale, ning seetõttu ei ole kõnealused sätted nende suhtes kohaldatavad.

⁽¹⁾ Nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust (EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22).

⁽²⁾ Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT L 18, 21.1.1997, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008, lk 98).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri) (ELT L 243, 15.9.2009, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määrus (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 105, 13.4.2006, lk 1).

⁽⁷⁾ Nõukogu 15. märtsi 2001. aasta määrus (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (EÜT L 81, 21.3.2001, lk 1).

- (20) Käesolevas direktiivis tuleks määratleda hooajatöötajate riiki lubamise alused ja nõuded ning loa andmisest keeldumise, selle tühistamise või selle pikendamise keeldumise põhjused kuni 90-päevase riigis viibimise korral üksnes selles osas, mis puudutab hooajatöötajate tööd. Hooajatöö eesmärgil lühiajaliste viisade väljastamisel kohaldatakse vastavalt Schengeni *acquis'* asjaomaseid sätteid liikmesriikide territooriumile sisenemise ja seal viibimise tingimuste kohta ning samuti nende viisade andmisest keeldumise, viisade pikendamise, tühistamise või kehtetuks tunnistamise põhjusi. Eelkõige tuleks viisa andmisest keeldumist, selle tühistamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevast otsusest ning sellise otsuse tegemise põhjustest taotlejale viisaeeskirja VI lisas esitatud standardvormi kasutades teatada kooskõlas viisaeeskirja artikli 32 lõikega 2 ja artikli 34 lõikega 6.
- (21) Rohkem kui 90 päevaks riiki lubatud hooajatöötajate puhul peaks käesolevas direktiivis määratlema nii riiki sisenemise ja seal viibimise tingimused kui ka liikmesriikides töökohtadele juurdepääsu alused ja nõuded.
- (22) Direktiiviga tuleks sätestada paindlik riiki sisenemise süsteem, mis tugineb nõudlusele ja sellistele objektiivsetele alustele nagu kehtiv tööleping või siduv tööpakkumine, milles on täpsustatud töölepingu või töösuhte põhiaspektid.
- (23) Liikmesriikidel peaks olema võimalus testida tõendamaks, et töökohta ei saa täita kohaliku tööturu raames.
- (24) Liikmesriigid peaksid saama liikmesriiki lubamise taotluse tagasi lükata, eelkõige juhul, kui kolmanda riigi kodanik ei ole täitnud eelmisest riiki lubamise otsusest tulenevat kohustust hooajatöö eesmärgil väljastatud loa kehtivusaja möödumisel liikmesriigi territooriumilt lahkuda.
- (25) Liikmesriigid peaksid saama nõuda, et tööandja teeks koostööd pädevate asutustega ning esitaks kogu asjakohase teabe, mida on vaja käesolevas direktiivis sätestatud menetluse võimaliku kuritarvitamise ja väärkasutamise ärahoidmiseks.
- (26) Sellise ühtse menetluse kehtestamine, mille tulemusel väljastatakse üksainus elamis- ja tööloba ühendav dokument, peaks aitama kaasa liikmesriikides praegu kohaldatavate eeskirjade lihtsustamisele. See ei tohiks piirata liikmesriikide õigust määrata kooskõlas riikliku halduskorralduse eripära ja tavadega ühtses menetluses osalevad pädevad asutused ja nende osalemise viis.
- (27) Pädevate asutuste määramine käesoleva direktiivi kohaselt ei tohiks piirata rolli ja ülesandeid, mis on teistel ametiasutustel ning, kui see on asjakohane, tööturu osapooltel siseriikliku õiguse ja/või siseriiklike tavade kohaselt seoses taotluse läbivaatamise ja selle kohta otsuse tegemisega.
- (28) Käesoleva direktiiviga tuleks tagada liikmesriikidele hooajatöötajatele lubade (riiki sisenemise, elamis- ja tööloade) väljastamise osas teatav paindlikkus. Pikaajaliste viisade väljastamine kooskõlas artikli 12 lõike 2 punktiga a ei tohiks piirata liikmesriikide võimalust väljastada eelnev luba asjaomases liikmesriigis töötamiseks. Selleks aga, et tagada käesolevas direktiivis sätestatud töötingimuste kontrollimine ja täitmine, tuleks asjaomastel lubadel sõnaselgelt osutada, et need on väljastatud hooajatöö eesmärgil. Ainult lühiajaliste viisade väljastamise korral peaksid liikmesriigid sellel eesmärgil kasutama viisakleebise märkuste lahtrit.
- (29) Kõikide riigis viibimiste puhul, mis ei ületa 90 päeva, peaksid liikmesriigid valima kas lühiajalise viisa või koos tööloaga lühiajalise viisa väljastamise vahel, juhul kui kolmanda riigi kodanikul peab olema viisa kooskõlas määrusega (EÜ) nr 539/2001. Kui kolmanda riigi kodaniku suhtes ei ole kehtestatud viisanõuet ja kui liikmesriik ei kohalda selle määruse artikli 4 lõiget 3, peaksid liikmesriigid talle väljastama tööloa kui hooajatöö eesmärgil väljastatud loa. Kõikide riigis viibimiste puhul, mis on pikemad kui 90 päeva, peaksid liikmesriigid väljastama ühe järgmistest lubadest: pikaajaline viisa, hooajatöötaja luba või hooajatöötaja luba koos pikaajalise viisaga, kui pikaajaline viisa on territooriumile sisenemiseks nõutav siseriikliku õiguse kohaselt. Ükski käesoleva direktiivi säte ei tohiks keelata liikmesriikidel väljastada tööloba otse tööandjale.
- (30) Kui viisa on nõutav ainult liikmesriigi territooriumile sisenemise eesmärgil ning kolmanda riigi kodanik vastab hooajatöötaja loa väljastamise tingimustele, peaks asjaomane liikmesriik tagama kolmanda riigi kodanikule kõik võimalused nõutava viisa saamiseks ning selle, et pädevad asutused teevad selle nimel tõhusalt koostööd.

- (31) Liikmesriigid peaksid kindlaks määrama riigis viibimise maksimaalse kestuse ja piirama selle viie ja üheksa kuu vahelisele ajavahemikule, mis koos hooajatöö määratlusega peaks tagama, et töö on hooajaline iseloom. Tuleks sätestada, et riigis viibimise maksimaalse kestuse ajal on töölepingu pikendamine või tööandja vahetamine võimalik tingimusel, et riiki lubamise alused on jätkuvalt olemas. See peaks vähendama ühe tööandjaga seotud hooajatöötajaid ähvardada võiva kuritarvitamise ohtu ja samal ajal pakkuma tööandjate tegelikele tööjõuvajadustele paindliku lahenduse. Võimalusega, et hooajatöötaja võib käesolevas direktiivis sätestatud tingimustel tööle võtta algsest erinev tööandja, ei tohiks hooajatöötaja jaoks kaasneda võimalust otsida töötuna liikmesriigi territooriumil tööd.
- (32) Liikmesriikidel peaks riigis viibimise pikendamise või hooajatöö eesmärgil väljastatud loa uuendamise üle otsustamisel olema võimalik võtta arvesse olukorda tööturul.
- (33) Juhul, kui hooajatöötaja on riiki lubatud mitte kauemaks kui 90 päevaks ning kui liikmesriik otsustab loa pärast 90-päevast viibimist pikendada, tuleks lühiajaline viisa asendada kas pikaajalise viisaga või hooajatöötaja loaga.
- (34) Võttes arvesse korduvrände teatavaid aspekte, samuti kolmanda riigi hooajatöötajate tööalaseid väljavaateid pärast ühe hooaja lõppu ning liidu tööandjate huvisid stabiilsema ja juba koolitatud tööjõu vastu, tuleks ette näha lihtsustatud vastuvõtmise menetlus nende heausksete kolmanda riigi kodanike jaoks, keda on hooajatöötajatena liikmesriiki lubatud vähemalt üks kord viimase viie aasta jooksul ning kes on alati kinni pidanud kõigist alustest ja tingimustest, mis käesoleva direktiivi alusel on sätestatud asjaomasesse liikmesriiki sisenemise ja seal viibimise kohta. Selline menetlus ei tohiks mõjutada või eirata töö hooajalise iseloomu nõuet.
- (35) Liikmesriigid peaksid võtma kõik meetmed tagamaks, et taotlejatele tehakse kättesaadavaks teave käesolevas direktiivis sätestatud riiki sisenemise ja seal viibimise tingimuste, sealhulgas õiguste ja kohustuste ning menetluslike tagatiste kohta ning kõikide tõendavate dokumentide kohta, mis on vaja esitada koos hooajatöötajana liikmesriigi territooriumil elamise ja töötamise loa taotlusega.
- (36) Liikmesriigid peaksid ette nägema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused juhuks, kui tööandjad ei täida käesolevas direktiivis sätestatud kohustusi. Need karistused võivad olla direktiivi 2009/52/EÜ artiklis 7 sätestatud meetmed ning peaksid asjakohastel juhtudel hõlmama tööandja kohustust maksta hooajatöötajatele hüvitist. Tuleks luua vajalikud mehhanismid, et hooajatöötajatel oleks võimalik saada hüvitist, millele neil on õigus, isegi siis, kui nad enam asjaomase liikmesriigi territooriumil ei viibi.
- (37) Tuleks kehtestada hooajatöötajana riiki lubamise taotluse läbivaatamise menetlust käsitlevad eeskirjad. Selline menetlus peaks olema tõhus ja hallatav, võttes arvesse liikmesriikide haldusametuste tavalist töökoormust, ning läbipaistev ja õiglane, et tagada asjaomastele isikutele nõuetekohane õiguskindlus.
- (38) Lühiajaliste viisade puhul reguleerivad menetluslikke tagatise Schengeni *acquis'* asjaomased sätted.
- (39) Liikmesriigi pädevad asutused peaksid tegema otsuse hooajatöö eesmärgil väljastatava loa taotluste kohta võimalikult kiiresti pärast nende esitamist. Loa kehtivusaajal esitatud loa pikendamise või uuendamise taotluste puhul peaksid liikmesriigid võtma kõik mõistlikud meetmed tagamaks, et käimasoleva haldusmenetluse tõttu ei ole hooajatöötaja kohustatud katkestama oma töösuhet sama tööandjaga või et hooajatöötajat ei takistata tööandjat vahetamast. Taotlejad peaksid esitama loa pikendamise või uuendamise taotluse võimalikult kiiresti. Igal juhul peaks hooajatöötajal olema lubatud jääda asjaomase liikmesriigi territooriumile ning asjakohasel juhul jätkata töötamist, kuni pädevad asutused on pikendamise või uuendamise taotluse kohta teinud lõpliku otsuse.
- (40) Hooajatöö iseloomu arvestades tuleks liikmesriike ergutada mitte võtma tasu taotluste läbivaatamise eest. Juhul kui liikmesriik siiski otsustab tasu võtta, ei tohiks selline tasu olla ebaproportsionaalne ega liialdatud.
- (41) Kõigil hooajatöötajatel peaks olema majutus, mis tagab piisavad elamistingimused. Pädevaid asutusi tuleks teavitada mis tahes muudatustest majutusega seoses. Kui majutus on korraldatud tööandja poolt või tema kaudu, ei tohiks üür olla ülemäära kõrge võrreldes hooajatöötaja netotõetasuga ning võrreldes nimetatud eluaseme kvaliteediga, hooajatöötaja üüri ei tohiks tema palgast automaatselt maha arvata, tööandja peaks hoolitsema selle eest, et hooajatöötajal oleks üürileping või samaväärne dokument, milles on kindlaks määratud eluaseme üüritingimused, ning tööandja peaks tagama, et majutus on kooskõlas asjaomasesse liikmesriigis kehtivate üldiste tervise- ja ohutusnõuetega.

(42) Kolmandate riikide kodanikel, kellel on kehtiv reisidokument ja Schengeni *acquis*'d täielikult kohaldava liikmesriigi poolt käesoleva direktiivi alusel välja antud hooajatöötaja luba, tuleks lubada vabalt siseneda Schengeni *acquis*'d täielikult kohaldavate liikmesriikide territooriumile ja liikuda nende piires kuni 90 päeva jooksul 180-päevasel ajavahemikul kooskõlas Schengeni piirieskirjadega ja Schengeni konventsiooni (millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta⁽¹⁾ (Schengeni rakenduskonventsioon)) artikliga 21.

(43) Kolmandatest riikidest pärit hooajatöötajate eriti haavatava olukorra ja nende tööülesannete ajutise iseloomu tõttu on vaja tagada kolmandatest riikidest pärit hooajatöötajate õiguste tõhus kaitse ka sotsiaalkindlustuse valdkonnas, korrapäraselt kontrollida nõuetele vastavust ning täielikult tagada vastuvõtva liikmesriigi kodanikest töötajatega võrdse kohtlemise põhimõtte austamine, pidades kinni põhimõttest, et sama töö eest samal töökohal makstakse võrdset tasu, kohaldades kollektiivlepinguid ja muid töötingimusi käsitlevaid eeskirju, mis on sõlmitud mis tahes tasandil või mis on seadusega ette nähtud kooskõlas siseriikliku õiguse ja tavade ja tavade ning vastuvõtva liikmesriigi kodanikega samadel tingimustel.

(44) Käesoleva direktiivi kohaldamine ei tohiks piirata õiguste ja põhimõtete kohaldamist, mis sisalduvad 18. oktoobri 1961. aasta Euroopa sotsiaalhartas ja asjakohastel juhtudel 24. novembri 1977. aasta võõrtöölise õigusliku seisundi Euroopa konventsioonis.

(45) Lisaks vastuvõtva liikmesriigi kodanikest töötajate suhtes kohaldatavatele õigus- ja haldusnormidele peaks kolmandatest riikidest pärit hooajatöötajate suhtes kooskõlas vastuvõtva liikmesriigi siseriikliku õiguse ja tavade kohaldama ka vahekohtu otsuseid ja kollektiivlepinguid ning igal tasandil sõlmitud kokkuleppeid vastuvõtva liikmesriigi kodanikega samadel tingimustel.

(46) Kolmandatest riikidest pärit hooajatöötajatele tuleks tagada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ)

nr 883/2004⁽²⁾ artiklis 3 loetletud sotsiaalkindlustusliikide osas võrdne kohtlemine. Käesoleva direktiiviga ei ühtlustata sotsiaalkindlustust käsitlevaid liikmesriikide õigusakte ning see ei hõlmama sotsiaalabi. Direktiivis piiratakse sotsiaalkindlustusvaldkonnas võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamisega selle reguleerimisalasse kuuluvate isikute suhtes. Käesoleva direktiiviga ei tohiks kolmandate riikide kodanikele, kellel on liikmesriikidevahelised piiriülesed huvid, anda ulatuslikumaid õigusi kui need, mis on sotsiaalkindlustuse valdkonnas liidu õigusaktidega juba ette nähtud.

Kuna hooajatöötajate viibimine liikmesriigi territooriumil on ajutise iseloomuga ning ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1231/2010⁽³⁾ kohaldamist, peaks liikmesriikidel olema võimalik jätta hooajatöötajate ja liikmesriigi kodanike võrdse kohtlemise põhimõttest välja perehüvitised ja töötushüvitised ning piirata võrdse kohtlemise põhimõtet seoses hariduse ja kutseõppe ning maksusoodustustega.

Käesolevas direktiivis ei nähta ette perekonna taasühinemist. Lisaks sellele ei anta käesoleva direktiiviga õigusi olukordades, mis jäävad väljapoole liidu õiguse reguleerimisala, näiteks olukordades, kus pereliikmed elavad kolmandas riigis. See ei tohiks aga mõjutada hooajatöötaja surma korral tema ülalpidamisel olnud ja tema kaudu õigusi omavate isikute õigust saada kolmandas riigis elades toitjakaotuspensioni. See ei tohiks piirata liikmesriigi õigust kohaldada mittediskrimineerivalt siseriiklikke õigusakte, millega nähakse ette pensioniskeemi sissemaksid käsitlevad miinimumeeskirjad. Tuleks kehtestada kord, millega tagatakse tõhus sotsiaalkindlustuskate riigis viibimise ajal ja vajaduse korral hooajatöötajate omandatud õiguste ülekandmine.

(47) Liidu õigusaktid ei piira liikmesriikide õigust oma sotsiaalkindlustussüsteeme korraldada. Kuna kõnealune valdkond on liidu tasandil ühtlustamata, kehtestavad liikmesriigid ise sotsiaalkindlustushüvitiste saamise tingimused ning selliste hüvitiste summa ja nende saamise ajavahemiku. Seda õigust teostades peavad liikmesriigid siiski järgima liidu õigust.

⁽¹⁾ EÜT L 239, 22.9.2000, lk 19.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT L 166, 30.4.2004, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1231/2010, millega laiendatakse määrust (EÜ) nr 883/2004 ja määrust (EÜ) nr 987/2009 kolmandate riikide kodanikele, keda nimetatud määrused veel ei hõlma üksnes nende kodakondsuse tõttu (ELT L 344, 29.12.2010, lk 1).

- (48) Mis tahes käesoleva direktiivi kohased piirangud sotsiaalkindlustuse valdkonnas võrdse kohtlemise õiguse osas ei tohiks piirata määrusega (EL) nr 1231/2010 antud õiguste kohaldamist.
- (49) Et tagada käesoleva direktiivi, eelkõige selle õigusi, töötin-gimusi ja majutust käsitlevate sätete nõuetekohane jõus-tamine, peaksid liikmesriigid tagama, et kehtestataks asjakohased mehhanismid tööandjate üle järelevalve teos-tamiseks ning vajaduse korral viidaks nende vastavatel territooriumidel läbi tulemuslikud ja piisavad kontrollid. Kontrollitavate tööandjate valimine peaks eelkõige põhi-nema liikmesriigi pädevate asutuste koostatud riskiana-lüüsil, milles võetakse arvesse selliseid tegureid nagu vald-kond, kus ettevõtja tegutseb, ja mis tahes varasemad rikkumised.
- (50) Selleks et hõlbustada käesoleva direktiivi täitmise taga-mist, peaksid liikmesriigid kehtestama tõhusad mehhanis-mid, mille kaudu hooajatöötajatel oleks võimalik taotleda õiguskaitsset ja esitada kaebusi kas otse või asjaomaste kolmandate isikute, näiteks ametiühingute või muude liitude kaudu. Seda peetakse vajalikuks selliste olukordade käsitlemiseks, kus hooajatöötajad ei ole teadlikud täite-mehhanismide olemasolust või kõhklevad neid võimalike tagajärgede hirmus enda nimel kasutada. Hooajatöötajatel peaks olema õiguskaitsse kaebuse esitamisest tuleneva tagakiusamise vastu.
- (51) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, milleks on konkreetse riiki lubamise menetluse kehtestamine, hooajatöö eesmärgil kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja seal viibimise tingimuste vastuvõtmine ning hooajatöö-tajate õiguste kindlaksmääramine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhi-mõttega ning võttes arvesse sisserände- ja tööhõivepolii-tikat Euroopa ja siseriiklikul tasandil. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (52) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikliga 6 põhimõtteid, mida tunnustatakse Euroopa Liidu põhi-õiguste hartas, eelkõige selle artiklis 7, artikli 15 lõikes 3, artiklites 17, 27, 28 ja 31 ning artikli 33 lõikes 2.
- (53) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate

dokumentide kohta ⁽¹⁾ kohustuvad liikmesriigid lisama põhjendatud juhtudel ülevõtmismetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et selliste dokumentide edastamine on põhjendatud.

- (54) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vaba-dusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt ning ilma et see piiraks nimetatud proto-kolli artikli 4 kohaldamist, ei osale need liikmesriigid käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole nende suhtes siduv ega kohaldatav.
- (55) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli nr 22 artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva direktiiviga määratakse kindlaks kolmandate riikide kodanike hooajatöö eesmärgil riiki sisenemise ja seal viibimise tingimused ning hooajatöötajate õigused.

2. Kuni 90-päevase riigis viibimise puhul ei piira käesoleva direktiivi kohaldamine Schengeni *acquis'*, eelkõige viisaeskirja, Schengeni piirieskirjade ja määruse (EÜ) nr 539/2001 kohal-damist.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes elavad väljaspool liikmesriikide territooriumi ning kes taotlevad liikmesriigi territooriumile lubamist või kes on lubatud käesolevas direktiivis sätestatud tingimustel liikmesriigi territooriumile hooajatöötajana töötamise eesmärgil.

Käesolevat direktiivi ei kohaldata nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kes taotluse esitamise ajal elavad liikmesriigi territooriumil, välja arvatud artiklis 15 osutatud juhtudel.

⁽¹⁾ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

2. Käesoleva direktiivi ülevõtmisel koostavad liikmesriigid asjakohastel juhtudel sotsiaalpartneritega konsulteerides loetelu nendest tööturusektoritest, mis hõlmavad hooajalisusest sõltuvat tööd. Liikmesriigid võivad kõnealust loetelu muuta, konsulteerides vajaduse korral sotsiaalpartneritega. Liikmesriigid teatavad nendest muudatustest komisjonile.

3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata nende kolmandate riikide kodanike suhtes,

- a) kes täidavad tööülesandeid teises liikmesriigis asutatud ettevõtja eest ELi toimimise lepingu artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise raames, sealhulgas need kolmandate riikide kodanikud, kelle liikmesriigis asutatud ettevõtja on teenuste osutamise raames lähetanud vastavalt direktiivi 96/71/EÜ;
- b) kes on liidu kodaniku pereliikmed ja kasutavad liidus vaba liikumise õigust kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/38/EÜ⁽¹⁾;
- c) kellel on ja kelle pereliikmetel on nende kodakondsusest olenemata liidu ja selle liikmesriikide või liidu ja kolmandate riikide vahel sõlmitud lepingute alusel samasugune õigus vabale liikumisele nagu liidu kodanikel.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „kolmanda riigi kodanik” – isik, kes ei ole liidu kodanik ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 1 tähenduses;
- b) „hooajatöötaja” – kolmanda riigi kodanik, kelle peamine elukoht on kolmandas riigis ning kes viibib seaduslikult ajutiselt liikmesriigi territooriumil, tehes hooajalisusest sõltuvat tööd ühe või mitme tähtajalise töölepingu alusel, mis on sõlmitud otse asjaomase kolmanda riigi kodaniku ja asjaomasel liikmesriigis asutatud tööandja vahel;
- c) „hooajalisusest sõltuv töö” – töö, mis on hooajast tingitud korduva sündmuse või sündmuste ahela kaudu seotud konkreetse ajaga aastas, mil nõudlus tööjõu järele on märkimisväärselt suurem kui muul ajal;
- d) „hooajatöötaja luba” – luba, mis on väljastatud, kasutades nõukogu määruses (EÜ) nr 1030/2002⁽²⁾ sätestatud vormi

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77).

⁽²⁾ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1030/2002, millega kehtestatakse ühtne elamisloavorm kolmandate riikide kodanike jaoks (EÜT L 157, 15.6.2002, lk 1).

ja millel on märke hooajatöö kohta ning mis annab loa omanikule õiguse viibida ja töötada liikmesriigi territooriumil rohkem kui 90 päeva käesolevas direktiivis sätestatud tingimustel;

- e) „lühiajaline viisa” – luba, mille liikmesriik on väljastanud viisaeeskirja artikli 2 punkti 2 alapunkti a kohaselt või mis on väljastatud kooskõlas nende liikmesriikide õigusega, kes ei kohalda Schengeni *acquis*d täielikult;
- f) „pikaajaline viisa” – luba, mille liikmesriik on väljastanud Schengeni rakenduskonventsiooni artikli 18 kohaselt või mis on väljastatud kooskõlas nende liikmesriikide õigusega, kes ei kohalda Schengeni *acquis*d täielikult;
- g) „ühtne taotlusmenetlus” – menetlus, mille käigus kolmanda riigi kodaniku üheainsa liikmesriigis viibimise ja töötamise loa taotluse alusel tehakse otsus talle hooajatöötaja loa andmise kohta;
- h) „hooajatöö eesmärgil väljastatav luba” või „hooajatöö eesmärgil väljastatud luba” – artiklis 12 osutatud mis tahes luba, mis annab selle omanikule õiguse siseneda selle liikmesriigi territooriumile või viibida selle liikmesriigi territooriumil, kes on asjaomase loa käesoleva direktiivi kohaselt väljastanud;
- i) „tööluba” – mis tahes luba, mille liikmesriik on kooskõlas siseriikliku õigusega väljastanud liikmesriigi territooriumil töötamise eesmärgil.

Artikkel 4

Soodsamad sätted

1. Käesoleva direktiiviga ei piirata järgmiste õigusaktide soodsamate sätete kohaldamist:

- a) liidu õigus, sealhulgas kahe- ja mitmepoolsed lepingud, mis on sõlmitud ühelt poolt liidu või liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt ühe või mitme kolmanda riigi vahel;
- b) kahe- või mitmepoolsed lepingud, mis on sõlmitud ühe või mitme liikmesriigi ning ühe või mitme kolmanda riigi vahel.

2. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide õigust võtta direktiivi reguleerimisalasse kuuluvate kolmanda riigi kodanike suhtes vastu soodsamaid sätteid või neid kehtima jätta seoses artiklitega 18, 19, 20, 23 ja 25.

II PEATÜKK

RIIKI LUBAMISE TINGIMUSED

Artikkel 5

Hooajatöötajana kuni 90 päevaks riiki lubamise alused ja nõuded

1. Käesoleva direktiivi alusel esitatavale liikmesriiki lubamise taotlusele tuleb kuni 90-päevase riigis viibimise puhul lisada järgmised dokumendid:

a) kehtiv tööleping või, kui see on nõutav siseriikliku õiguse, haldusnormide või tavadega, siduv tööpakkumine asjaomas liikmesriigis seal tegutseva tööandja juures hooajatöötajana töötamiseks, milles on täpsustatud:

i) töö koht ja liik,

ii) töötamise kestus,

iii) töötasu,

iv) töötunnid nädalas või kuus,

v) mis tahes tasustatud puhkuse pikkus,

vi) vajaduse korral muud asjakohased töötingimused ning

vii) võimaluse korral tööle asumise kuupäev;

b) tõendid, mille kohaselt taotlejal on ravikindlustus või, kui see on siseriiklikus õiguses ette nähtud, tõendid, mille kohaselt ta on taotlenud ravikindlustust, mis katab kõik üldiselt asjaomase liikmesriigi kodanike puhul kaetud riskid ning kehtib ajavahemikul, mil selline kindlustuskaitse ja vastav õigus hüvitistele on ette nähtud seoses nimetatud liikmesriigis tehtud tööga või sellest tulenevalt;

c) tõend selle kohta, et asjaomasel hooajatöötajal on sobiv majutus või et talle antakse sobiv majutus kooskõlas artikliga 20.

2. Liikmesriigid nõuavad, et lõike 1 punktis a osutatud üksikasjad on kooskõlas kohaldatavate õigusaktide, kollektiivlepingute ja/või tavadega.

3. Lõike 1 kohaselt esitatud dokumentide põhjal nõuavad liikmesriigid, et hooajatöötaja ei taotle abi nende sotsiaalabisüsteemist.

4. Juhul kui töölepingus või siduvas tööpakkumises on täpsustatud, et kolmanda riigi kodanikud asuvad tegutsema

reguleeritud kutsealal, nii nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2005/36/EÜ, ⁽¹⁾ võivad liikmesriigid nõuda, et taotleja esitaks dokumendid selle kohta, et asjaomane kolmanda riigi kodanik vastab siseriikliku õiguse kohaselt sätestatud tingimustele töötamiseks kõnealusel reguleeritud kutsealal.

5. Artikli 12 lõikes 1 osutatud loa taotluse läbivaatamisel kontrollivad need liikmesriigid, kes ei kohalda Schengeni *acquis*'d täiel määral, et asjaomane kolmanda riigi kodanik:

a) ei kujuta endast ebaseadusliku sisserände ohtu;

b) kavatseb lahkuda liikmesriigi territooriumilt hiljemalt loa kehtivuse lõppkuupäeval.

Artikkel 6

Hooajatöötajana rohkem kui 90 päevaks riiki lubamise alused ja nõuded

1. Käesoleva direktiivi alusel esitatavale liikmesriiki lubamise taotlusele tuleb rohkem kui 90-päevase riigis viibimise puhul lisada järgmised dokumendid:

a) kehtiv tööleping või, kui see on nõutav siseriiklike õigus- või haldusnormide või tavadega, siduv tööpakkumine nimetatud liikmesriigis seal tegutseva tööandja juures hooajatöötajana töötamiseks, milles on täpsustatud:

i) töö koht ja liik,

ii) töötamise kestus,

iii) töötasu,

iv) töötunnid nädalas või kuus,

v) mis tahes tasustatud puhkuse pikkus,

vi) vajaduse korral muud asjakohased töötingimused ning

vii) võimaluse korral tööle asumise kuupäev;

b) tõendid, mille kohaselt taotlejal on ravikindlustus või, kui see on siseriiklikus õiguses ette nähtud, tõendid, mille kohaselt ta on taotlenud ravikindlustust, mis katab kõik üldiselt asjaomase liikmesriigi kodanike puhul kaetud riskid ning kehtib ajavahemikul, mil selline kindlustuskaitse ja vastav õigus hüvitistele on ette nähtud seoses nimetatud liikmesriigis tehtud tööga või sellest tulenevalt;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/36/EÜ kutse kvalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, 30.9.2005, lk 22).

c) tõend selle kohta, et asjaomasel hooajatöötajal on sobiv majutus või et talle antakse sobiv majutus kooskõlas artikliga 20.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõike 1 punktis a osutatud üksikasjad on kooskõlas kohaldatavate õigusaktide, kollektiivlepingute ja/või tavadega.

3. Lõike 1 kohaselt esitatud dokumentide põhjal tagavad liikmesriigid, et hooajatöötajal on liikmesriigis viibimise ajal piisavad rahalised vahendid, millega ta suudab ennast ilma nende sotsiaalsüsteemi abita ülal pidada.

4. Kolmanda riigi kodanikku, keda peetakse ohuks avalikule korrale, riigi julgeolekule või rahvatervisele, riiki ei lubata.

5. Artikli 12 lõikes 2 osutatud loa taotluse läbivaatamisel kontrollivad liikmesriigid, et asjaomane kolmanda riigi kodanik ei kujuta endast ebaseadusliku sisserände ohtu ning ta kavatseb lahkuda liikmesriigi territooriumilt hiljemalt loa kehtivuse lõppkuupäeval.

6. Juhul kui töölepingus või siduvas tööpakkumises on täpsustatud, et kolmanda riigi kodanikud asuvad tegutsesma reguleeritud kutsealal, nii nagu see on määratletud direktiivis 2005/36/EÜ, võivad liikmesriigid nõuda, et taotleja esitaks dokumendid selle kohta, et asjaomane kolmanda riigi kodanik vastab siseriikliku õiguse kohaselt sätestatud tingimustele töötamiseks kõnealusel reguleeritud kutsealal.

7. Liikmesriigid nõuavad, et kolmandate riikide kodanikel peab olema siseriikliku õiguse kohaselt kehtiv reisidokument. Liikmesriigid nõuavad, et reisidokumendi kehtivusaeg hõlmaks vähemalt hooajatöö eesmärgil väljastatud loa kehtivusaega.

Samuti võivad liikmesriigid nõuda, et:

a) reisidokumendi kehtivusaeg ületaks kavandatavat riigis viibimise aega rohkem kui kolme kuu võrra;

b) reisidokument oleks väljastatud viimase kümne aasta jooksul ja

c) reisidokument sisaldaks vähemalt kahte tühja lehte.

Artikkel 7

Riiki lubatavate hooajatöötajate arv

Käesoleva direktiivi kohaldamine ei mõjuta liikmesriikide õigust määrata kindlaks nende kolmandate riikide kodanike arv, kellel nad lubavad oma territooriumile hooajatöö eesmärgil siseneda.

Sellel alusel võidakse hooajatöö eesmärgil väljastatava loa taotlust pidada kas vastuvõetamatuks või jätta see rahuldamata.

Artikkel 8

Rahuldamata jätmise põhjused

1. Liikmesriigid jätavad hooajatöö eesmärgil väljastatava loa taotluse rahuldamata, kui:

a) artiklit 5 või 6 ei ole järgitud või

b) artikli 5 või 6 kohaldamiseks esitatud dokumendid on omandatud pettusega, on võltsitud või neid on omavoliliselt muudetud.

2. Liikmesriigid lükkavad hooajatöö eesmärgil väljastatava loa taotluse vajaduse korral tagasi, kui:

a) tööandjat on kooskõlas siseriikliku õigusega karistatud mitteametliku töö ja/või ebaseadusliku töölevõtmise eest;

b) tööandja äritegevus lõpetatakse või on lõpetatud liikmesriigi maksejõuetusseaduste alusel või kui majandustegevust ei toimu või

c) tööandjat on artikli 17 kohaselt karistatud.

3. Liikmesriigid võivad kontrollida, kas kõnealust vaba kohta saaks täita asjaomase liikmesriigi või mõne teise liikmesriigi kodanik või sellise kolmanda riigi kodanik, kes elab seaduslikult selles liikmesriigis, ning sellisel juhul võivad nad taotluse jätta rahuldamata. Käesoleva lõike kohaldamine ei piira liidu kodanike eelistamise põhimõtet, mida on kirjeldatud asjaomaste ühinemisaktide vastavates sätetes.

4. Liikmesriigid võivad hooajatöö eesmärgil väljastatava loa taotluse jätta rahuldamata, kui:

a) tööandja ei täida oma juriidilisi kohustusi seoses sotsiaalkindlustuse, maksustamise, tööõiguste, töö- või töölepingu tingimustega, nagu on ette nähtud kohaldatavates õigusaktides ja/või kollektiivlepingutes, või

b) taotluse esitamise kuupäevale vahetult eelneva 12 kuu jooksul on tööandja kaotanud täisajaga töökoha, et luua vaba töökoht, mida asjaomane tööandja püüab käesolevale direktiivile tuginedes täita, või

c) kolmanda riigi kodanik ei ole täitnud oma kohustusi, mis tulenevad eelmisest otsusest lubada tal hooajatöötajana riiki siseneda.

5. Ilma et see piiraks löike 1 kohaldamist, võetakse iga taotluse rahuldamata jätmise otsuse puhul arvesse juhtumi konkreetseid üksikasju, sealhulgas hooajatöötaja huvisid ning proportsionaalsuse põhimõtte austamist.

6. Lühiajalise viisa väljastamisest keeldumise põhjuseid reguleerivad viisaeeskirja asjaomased sätted.

Artikkel 9

Hooajatöö eesmärgil väljastatud loa tühistamine

1. Liikmesriigid tühistavad hooajatöö eesmärgil väljastatud loa, kui:

- a) artiklite 5 või 6 kohaldamiseks esitatud dokumendid on omandatud pettusega, on võltsitud või neid on omavoliliselt muudetud või
- b) loa omanik viibib riigis muudel põhjustel kui need, milleks tal lubati riigis viibida.

2. Asjakohasel juhul tunnistavad liikmesriigid hooajatöö eesmärgil väljastatud loa kehtetuks, kui:

- a) tööandjat on kooskõlas siseriikliku õigusega karistatud mittemetliku töö või ebaseadusliku töölevõtmise eest;
- b) tööandja äritegevus lõpetatakse või on lõpetatud liikmesriigi maksejõuetusseaduste alusel või kui majandustegevust ei toimu või
- c) tööandjat on artikli 17 kohaselt karistatud.

3. Liikmesriigid võivad hooajatöö eesmärgil väljastatud loa kehtetuks tunnistada, kui:

- a) artiklit 5 või 6 ei ole järgitud või enam ei järgita;
- b) tööandja ei täida oma juriidilisi kohustusi seoses sotsiaalkindlustuse, maksustamise, tööõiguste, töö- või töölepingu tingimustega, nagu on ette nähtud kohaldatavates õigusaktides ja/või kollektiivlepingutes;
- c) tööandja ei ole täitnud töölepingust tulenevaid kohustusi;
- d) taotluse esitamise kuupäevale vahetult eelneva 12 kuu jooksul on tööandja kaotanud täisajaga töökoha, et luua vaba töökoht, mida asjaomane tööandja püüab käesoleva direktiivi abil täita.

4. Liikmesriigid võivad hooajatöö eesmärgil väljastatud loa tühistada, kui kolmanda riigi kodanik taotleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/95/EL⁽¹⁾ alusel rahvusvahelist kaitset või kaitset kooskõlas asjaomase liikmesriigi sisese õiguse, rahvusvaheliste kohustuste või tavadega.

5. Ilma et see piiraks löike 1 kohaldamist, võetakse iga loa kehtetuks tunnistamise otsuse puhul arvesse juhtumi konkreetseid üksikasju, sealhulgas hooajatöötaja huvisid ning proportsionaalsuse põhimõtte austamist.

6. Lühiajalise viisa tühistamise või kehtetuks tunnistamise põhjuseid reguleerivad viisaeeskirja asjaomased sätted.

Artikkel 10

Koostöö kohustus

Liikmesriigid võivad nõuda, et tööandja esitaks kogu asjakohase teabe, mida on vaja hooajatöö eesmärgil väljastatava loa andmiseks, pikendamiseks või uuendamiseks.

III PEATÜKK

HOOAJATÖÖ EESMÄRGIL VÄLJASTATATAVAD LOAD JA NENDEGA SEOTUD MENETLUSED

Artikkel 11

Juurdepäas teabele

1. Liikmesriigid peavad tegema taotlejatele hõlpsalt kättesaadavaks teabe kõikide taotluse esitamiseks vajalike dokumentide kohta ning riiki sisenemise ja seal viibimise tingimuste, sealhulgas hooajatöötaja õiguste ja kohustuste ning menetluslike tagatiste kohta.

2. Kui liikmesriigid väljastavad hooajatöötajatele hooajatöö eesmärgil loa, teavitavad nad hooajatöötajaid kirjalikult nende käesoleva direktiivi kohastest õigustest ja kohustustest, sealhulgas kaebuse esitamise menetlustest.

Artikkel 12

Hooajatöö eesmärgil väljastatavad load

1. Kuni 90-päevase riigis viibimise korral väljastavad liikmesriigid neile kolmanda riigi kodanikele, kes täidavad artiklit 5 ning kelle suhtes artikkel 8 ei ole kohaldatav, ühe järgmistest hooajatöö eesmärgil väljastatavatest lubadest, ilma et see piiraks lühiajaliste viisade väljastamist käsitlevate eeskirjade kohaldamist, mis on sätestatud viisaeeskirjas ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1683/95⁽²⁾:

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT L 337, 20.12.2011, lk 9).

⁽²⁾ Nõukogu 29. mai 1995. aasta määrus (EÜ) nr 1683/95 ühtse viisavormi kohta (EÜT L 164, 14.7.1995, lk 1).

- a) lühiajaline viisa, millel on märged, et see on väljastatud hooajatöö eesmärgil;
- b) lühiajaline viisa ja töölouba, millel on märged, et see on väljastatud hooajatöö eesmärgil, või
- c) töölouba, millel on märged, et see on väljastatud hooajatöö eesmärgil, kui kolmanda riigi kodanik on vabastatud viisanõudest kooskõlas määruse (EÜ) nr 539/2001 II lisaga ning kui asjaomane liikmesriik ei kohalda tema suhtes nimetatud määruse artikli 4 lõiget 3.

Käesoleva direktiivi ülevõtmisel väljastavad liikmesriigid kas punktides a ja c osutatud load või punktides b ja c osutatud load.

2. Kauem kui 90-päevase riigis viibimise korral väljastavad liikmesriigid neile kolmanda riigi kodanikele, kes täidavad artiklit 6 ning kelle suhtes artikkel 8 ei ole kohaldatav, ühe järgmistest hooajatöö eesmärgil väljastatavatest lubadest:

- a) pikaajaline viisa, millel on märged, et see on väljastatud hooajatöö eesmärgil;
- b) hooajatöötaja luba või
- c) hooajatöötaja luba ja pikaajaline viisa, kui siseriikliku õiguse kohaselt on territooriumile sisenemiseks nõutav pikaajaline viisa.

Käesoleva direktiivi ülevõtmisel näevad liikmesriigid ette ainult ühe punktides a, b ja c osutatud lubadest.

3. Ilma et see piiraks Schengeni *acquis* kohaldamist, määravad liikmesriigid kindlaks, kas taotluse peab esitama kolmanda riigi kodanik ja/või tema tööandja.

Liikmesriikide kohustus määrata kindlaks, kas taotluse peab esitama kolmanda riigi kodanik ja/või tema tööandja, ei tohi piirata mis tahes sellise korra kohaldamist, mille puhul nõutakse mõlema poole kaasamist menetlusse.

4. Lõike 2 esimese lõigu punktides b ja c osutatud hooajatöötaja loa annavad liikmesriigi pädevad asutused, kasutades selleks määrusega (EÜ) nr 1030/2002 kehtestatud vormi. Liikmesriigid teevad loale märke, et see on väljastatud hooajatöö eesmärgil.

5. Pikaajaliste viisade puhul teevad liikmesriigid viisakleebise märkuste lahtrisse märke, et viisa on väljastatud hooajatöö eesmärgil kooskõlas määruse (EÜ) nr 1683/95 lisa punktiga 12.

6. Liikmesriigid võivad esitada hooajatöötaja töösuhete kohta lisateavet paberil või säilitada sellist teavet elektroonilisel kujul vastavalt määruse (EÜ) nr 1030/2002 artiklile 4 ja selle lisa punkti a alapunktile 16.

7. Kui viisa on nõutav ainult liikmesriigi territooriumile sisenemise eesmärgil ning kolmanda riigi kodanik vastab lõike 2 esimese lõigu punkti c kohase hooajatöötaja loa väljastamise tingimustele, peaks asjaomane liikmesriik tagama kolmanda riigi kodanikule kõik võimalused nõutava viisa saamiseks.

8. Lõike 2 esimese lõigu punktis a osutatud pikaajaliste viisade väljastamine ei piira liikmesriikide õigust väljastada eelnev luba asjaomases liikmesriigis töötamiseks.

Artikkel 13

Taotlus hooajatöötaja loa saamiseks

1. Liikmesriigid määravad asutused, kes on pädevad hooajatöötaja loa taotlust vastu võtma, selle kohta otsust tegema ja luba väljastama.

2. Hooajatöötaja loa taotluse suhtes kohaldatakse ühtset taotlemismenetlust.

Artikkel 14

Riigis viibimise kestus

1. Liikmesriigid määravad kindlaks maksimaalse ajavahemiku, mis ei ole lühem kui viis kuud ega pikem kui üheksa kuud mis tahes 12-kuulise ajavahemiku jooksul, mil hooajatöötajatel on lubatud riigis viibida. Pärast kõnealuse ajavahemiku lõppemist peab kolmanda riigi kodanik liikmesriigi territooriumilt lahkuma, välja arvatud juhul, kui asjaomane liikmesriik on talle riigisisese või liidu õiguse kohaselt väljastanud elamisloa muul kui hooajatöö eesmärgil.

2. Liikmesriigid võivad kindlaks määrata maksimaalse ajavahemiku mis tahes 12-kuulise ajavahemiku kohta, mille jooksul on tööandjal lubatud hooajatöötajaid tööle võtta. Kõnealune ajavahemik ei või olla lühem kui lõike 1 kohaselt kindlaks määratud maksimaalne viibimise aeg.

Artikkel 15

Riigis viibimise pikendamine või hooajatöö eesmärgil väljastatud loa uuendamine

1. Artikli 14 lõikes 1 osutatud maksimaalse ajavahemiku jooksul ning tingimusel, et artiklit 5 või 6 on järgitud ning ei esine artikli 8 lõike 1 punktis b ja artikli 8 lõikes 2 ning, asjakohasel juhul, artikli 8 lõikes 4 sätestatud põhjuseid, lubavad liikmesriigid hooajatöötajal riigis viibimist ühe korra pikendada, kui hooajatöötaja pikendab oma lepingut sama tööandjaga.

2. Liikmesriigid võivad kooskõlas oma siseriikliku õigusega otsustada, et lubavad hooajatöötajatel pikendada lepingut sama tööandjaga ja oma riigis viibimist rohkem kui ühe korra, tingimusel, et artikli 14 lõikes 1 osutatud maksimaalset ajavahemikku ei ületata.

3. Artikli 14 lõikes 1 osutatud maksimaalse ajavahemiku jooksul ning tingimusel, et järgitakse artikli 5 või 6 sätteid ning ei esine artikli 8 lõike 1 punktis b ja artikli 8 lõikes 2 ning asjakohasel juhul artikli 8 lõikes 4 sätestatud põhjuseid, lubavad liikmesriigid hooajatöötajatel riigis viibimist ühe korra pikendada, et minna tööle teise tööandja juurde.

4. Liikmesriigid võivad kooskõlas oma siseriikliku õigusega otsustada, et lubavad hooajatöötajatel minna tööle teise tööandja juurde ja pikendada oma riigis viibimist rohkem kui ühe korra, tingimusel et artikli 14 lõikes 1 osutatud maksimaalset ajavahemikku ei ületata.

5. Lõigete 1–4 kohaldamise eesmärgil võtavad liikmesriigid taotluse vastu, kui käesoleva direktiivi alusel loa saanud hooajatöötaja viibib asjaomase liikmesriigi territooriumil.

6. Liikmesriigid võivad keelduda riigis viibimise pikendamisest või hooajatöö eesmärgil väljastatud loa uuendamisest, kui kõnealust vaba kohta saaks täita asjaomase liikmesriigi või mõne teise liikmesriigi kodanik või sellise kolmanda riigi kodanik, kes elab seaduslikult selles liikmesriigis. Käesoleva lõike kohaldamine ei piira liidu kodanike eelistamise põhimõtet, mida on kirjeldatud asjaomaste ühinemisaktide vastavates sätetes.

7. Liikmesriigid keelduvad riigis viibimise pikendamisest või hooajatöö eesmärgil väljastatud loa uuendamisest, kui artikli 14 lõikes 1 määratletud maksimaalne riigis viibimise aeg on täis saanud.

8. Liikmesriigid võivad keelduda riigis viibimise pikendamisest või hooajatöö eesmärgil väljastatud loa uuendamisest, kui kolmanda riigi kodanik taotleb direktiivi 2011/95/EL alusel

rahvusvahelist kaitset või kui ta taotleb kaitset kooskõlas asjaomase liikmesriigi sisese õiguse, tavade või rahvusvaheliste kohustustega.

9. Artikli 9 lõiget 2 ning artikli 9 lõike 3 punkte b, c ja d ei kohaldata hooajatöötaja suhtes, kes taotleb kooskõlas käesoleva artikli lõikega 3 tööd teise tööandja juures, kui kõnealuseid sätteid kohaldatakse eelmise tööandja suhtes.

10. Lühiajalise viisa pikendamise aluseid reguleerivad viisaeeskirja asjaomased sätted.

11. Ilma et see piiraks artikli 8 lõike 1 kohaldamist, võetakse iga pikendamise või uuendamise taotlust käsitleva otsuse puhul arvesse juhtumi konkreetseid üksikasju, sealhulgas hooajatöötaja huvisid ning proportsionaalsuse põhimõtte austamist.

Artikkel 16

Riiki taassisenemise lihtsustamine

1. Liikmesriigid lihtsustavad nende kolmanda riigi kodanike riiki taassisenemist, keda on asjaomase liikmesriigi territooriumile hooajatöötajatenä lubatud vähemalt üks kord viimase viie aasta jooksul ning kes on iga riigis viibimise ajal täielikult vastanud hooajatöötajate suhtes kohaldatavatele tingimustele, mis on sätestatud käesolevas direktiivis.

2. Lõikes 1 osutatud lihtsustamine võib hõlmata ühte või mitut meetet, näiteks:

- a) vabastus ühe või mitme artiklis 5 või 6 osutatud dokumendi esitamise nõudest;
- b) mitme hooajatöötaja loa väljastamine ühe haldusaktiga;
- c) kiirendatud menetlus otsuse vastuvõtmiseks hooajatöötaja loa või pikaajalise viisa taotluse kohta;
- d) hooajatöötajana riiki lubamise taotluste läbivaatamise prioriteetsena käsitlemine, sealhulgas eelmiste riiki sisenemiseks antud lubade arvesse võtmine taotluse üle otsustamisel, kui riiki lubatavate kodanike arv on täis.

Artikkel 17

Tööandjate karistamine

1. Liikmesriigid näevad ette karistused tööandjatele, kes ei ole täitnud oma käesoleva direktiivi kohaseid kohustusi, sealhulgas selle, et need tööandjad, kes on käesoleva direktiivi kohaseid kohustusi tõsiselt rikkunud, ei tohi hooajatöötajaid tööle võtta. Määratavad karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

2. Liikmesriigid tagavad, et kui hooajatöö eesmärgil väljastatud luba tunnistatakse kehtetuks artikli 9 lõike 2 ning artikli 9 lõike 3 punktide b, c ja d alusel, on tööandja vastutav hooajatöötajale hüvitise maksmise eest kooskõlas siseriikliku õiguse kohaste menetlustega. Mis tahes vastutus hõlmab kõiki täitmata kohustusi, mida tööandja oleks pidanud täitma, kui hooajatöö eesmärgil väljastatud luba ei oleks tunnistatud kehtetuks.

3. Kui tööandja on käesolevat direktiivi rikkunud alltöövõtja ning kui peatöövõtja ja mis tahes vahealltöövõtja ei ole järginud siseriiklikes õigusaktides sätestatud vajaliku hoolsuse kohustust, võib

- a) peatöövõtja ja iga vahealltöövõtja suhtes kohaldada lõikes 1 osutatud karistusi;
- b) peatöövõtjat ja iga vahealltöövõtjat pidada lisaks tööandjale või tema asemel vastutavaks hooajatöötajale mis tahes hüvitise maksmise eest kooskõlas lõikega 2;
- c) peatöövõtjat ja iga vahealltöövõtjat pidada lisaks tööandjale või tema asemel siseriikliku õiguse kohaselt vastutavaks hooajatöötajale mis tahes maksmata jäänud töötasu maksmise eest.

Liikmesriigid võivad oma siseriiklikes õigusaktides näha ette rangemad vastutust käsitlevad eeskirjad.

Artikkel 18

Menetluslikud tagatised

1. Liikmesriigi pädevad asutused võtavad vastu otsuse hooajatöö eesmärgil väljastatava loa taotluse kohta. Pädevad asutused teavitavad taotlejat otsusest kirjalikult siseriiklikus õiguses sätestatud teavitamismenetluste kohaselt niipea kui võimalik, kuid hiljemalt 90 päeva jooksul alates täieliku taotluse esitamise kuupäevast.

2. Kui artikli 15 kohaselt on esitatud taotlus riigis viibimise pikendamiseks või loa uuendamiseks, võtavad liikmesriigid kõik mõistlikud meetmed tagamaks, et käimasoleva haldusmenetluse tõttu ei ole hooajatöötaja kohustatud katkestama oma töösuhet sama tööandjaga või et hooajatöötajat ei takistata tööandjast vahetamast.

Kui hooajatöö eesmärgil väljastatud loa kehtivus lõpeb siseriikliku õiguse kohaselt läbiviidava pikendamise või uuendamise menetluse ajal, lubavad liikmesriigid hooajatöötajal jääda oma territooriumile, kuni pädevad asutused on vastu võtnud taotlust käsitleva otsuse tingimusel, et taotlus esitati loa kehtivuse ajal ning artikli 14 lõikes 1 osutatud ajavahemik ei ole lõppenud.

Kui kohaldatakse teist lõiku, võivad liikmesriigid muu hulgas otsustada:

- a) väljastada kuni otsuse vastuvõtmiseni siseriikliku ajutise elamisloa või samaväärse loa;
- b) lubada hooajatöötajal kuni nimetatud otsuse vastuvõtmiseni töötada.

Pikendamise või uuendamise taotluse läbivaatamise ajal kohaldatakse käesoleva direktiivi vastavaid sätteid.

3. Kui taotlusega seoses esitatud teave või dokumentatsioon on puudulik, teatavad pädevad asutused mõistliku aja jooksul taotlejale, millist täiendavat teavet on vaja esitada, ja määravad selle esitamiseks piisava tähtaja. Lõikes 1 osutatud tähtaja kulgemine peatatakse niikauaks, kui pädevad asutused on saanud vajaliku täiendava teabe.

4. Taotlejale esitatakse kirjalikult põhjendused otsuse kohta pidada hooajatöö eesmärgil väljastatud loa taotlust vastuvõetamatuks või see tagasi lükata või keelduda riigis viibimist pikendamast või hooajatöö eesmärgil väljastatud luba uuendamast. Hooajatöö eesmärgil väljastatud loa kehtetuks tunnistamise otsust põhjendatakse kirjalikult hooajatöötajale ja kui see on siseriiklikus õiguses ette nähtud, siis ka tööandjale.

5. Mis tahes otsuse, millega tunnistatakse hooajatöö eesmärgil väljastatava loa taotlus vastuvõetamatuks või jäetakse see rahuldamata, keeldutakse riigis viibimist pikendamast või hooajatöö eesmärgil väljastatud luba uuendamast või tunnistatakse kõnealune luba kehtetuks, võib vaidlustada asjaomase liikmesriigi õiguse kohaselt. Kirjalikus teates osutatakse kohtule või haldusasutusele, kuhu saab otsuse peale kaevata või esitada vaide, ja märgitakse kaebuse või vaide esitamise tähtaeg.

6. Lühiajalise viisaga seonduvaid menetluslikke tagatisi reguleerivad viisaeeskirja asjaomased sätted.

Artikkel 19

Tasud ja kulud

1. Liikmesriigid võivad nõuda tasu käesoleva direktiivi kohaste taotluste läbivaatamise eest. Sellise tasu suurus ei tohi olla ebaproportsionaalne ega liialdatud. Lühiajaliste viisade tasu reguleerivad Schengeni *acquis'* asjaomased sätted. Kui kõnealuseid tasusid maksavad kolmanda riigi kodanikud, võivad liikmesriigid ette näha, et neil on õigus sellele, et tööandja neile asjaomase summa siseriikliku õiguse kohaselt tagasi maksaks.

2. Liikmesriigid võivad hooajatöötajate tööandjatel nõuda järgmiste kulude tasumist:

- a) hooajatöötaja sõidukulud tema lähtekohast asjaomases liikmesriigis asuvasse töökohta ja tagasi;
- b) artikli 5 lõike 1 punktis b ja artikli 6 lõike 1 punktis b osutatud ravikindlustuse maksumus.

Kui käesoleva lõike kohased kulud kannab tööandja, ei ole tal õigust neid hooajatöötajalt sisse nõuda.

Artikkel 20

Majutus

1. Liikmesriik nõuab hooajatöötajalt tõendeid selle kohta, et tal on olemas majutus, mis tagab riigis viibimise ajal piisavad elamistingimused kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavade-ga. Pädevaid asutusi teavitatakse mis tahes muudatustest seoses hooajatöötaja majutusega.

2. Kui majutus on korraldatud tööandja poolt või tema kaudu:

- a) võib hooajatöötajalt nõuda üüri maksmist, mille suurus ei tohi olla ülemäära kõrge võrreldes hooajatöötaja netotöötasuga ja võrreldes eluaseme kvaliteediga. Üüri ei arvata automaatselt maha hooajatöötaja palgast;
- b) tööandja hoolitseb selle eest, et hooajatöötajal oleks üürileping või samaväärne dokument, milles on sõnaselgelt kindlaks määratud eluaseme üüritingimused;
- c) tööandja tagab, et majutus on kooskõlas asjaomases liikmesriigis kehtivate üldiste tervise- ja ohutusnõuetega.

Artikkel 21

Töölevõtmine riiklike tööhõiveametite kaudu

Liikmesriigid võivad kindlaks määrata, et hooajatöötajaid võetakse tööle ainult riiklike tööhõiveametite kaudu.

IV PEATÜKK

ÕIGUSED

Artikkel 22

Hooajatöö eesmärgil väljastatud loaga kaasnevad õigused

Artiklis 12 osutatud loa kehtivusaja jooksul on selle omanikul vähemalt järgmised õigused:

- a) siseneda loa väljastanud liikmesriigi territooriumile ja seal viibida;
- b) liikuda vabalt loa väljastanud liikmesriigi kogu territooriumil kooskõlas siseriikliku õigusega;
- c) teha loaga lubatud konkreetset tööd kooskõlas siseriikliku õigusega.

Artikkel 23

Õigus võrdsele kohtlemisele

1. Hooajatöötajaid koheldakse võrdselt vastuvõtva liikmesriigi kodanikega vähemalt seoses järgmisega:

- a) töölevõtmise tingimused, sealhulgas tööhõive alumine vanusepiir ja töötingimused, sealhulgas palk ja töölt vabastamine, tööaeg, puhkus ja riigipühad, samuti töötervishoiu ja tööohutuse nõuded;
- b) õigus streikida ja osaleda ametiühingualases tegevuses kooskõlas vastuvõtva liikmesriigi sisese õiguse ja tavade ning ühinemisvabadus, õigus liituda töötajate organisatsioonide ja kutseühingutega ning olla nende liikmeks, sealhulgas selliste organisatsioonide pakutavad õigused ja eelised, sealhulgas õigus pidada läbirääkimisi kollektiivlepingute üle ja neid sõlmida, ilma et see piiraks avalikku korda ja julgeolekut käsitlevaid siseriiklikke sätteid;
- c) mis tahes maksmata jäänud töötasu maksmine tööandja poolt;
- d) määruse (EÜ) nr 883/2004 artiklis 3 määratletud sotsiaalkindlustusliigid;
- e) juurdepääs kaupadele ja teenustele ning üldsusele kättesaadavate kaupade ja teenuste pakkumisele, välja arvatud eluasemega seoses, piiramata liidu ja siseriikliku õiguse kohast lepinguvabaduse põhimõtet;
- f) tööhõiveametite pakutavad nõustamisteenused hooajatööga seoses;
- g) haridus ja kutseõpe;
- h) diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide tunnustamine riikide asjaomase menetluse kohaselt;

- i) maksusoodustused, eeldusel et hooajatöötajat peetakse asjaomas liikmesriigis maksuresidendiks.

Kolmandasse riiki ümber asuvatele hooajatöötajatele või selliste hooajatöötajate ülalpidamisel olnud isikutele, kelle õigused tulevad kõnealusest hooajatöötajast, makstakse hooajatöötaja varasematel töösuhetel põhinevat ja määruse (EÜ) nr 883/2004 artiklis 3 sätestatud õigusaktide kohaselt välja teenitud seadusega sätestatud pensioni samadel tingimustel ja samas ulatuses kui asjaomase liikmesriigi kodanikele samasse kolmandasse riiki ümberasumise korral.

2. Liikmesriigid võivad võrdset kohtlemist piirata järgmiselt:

- i) jätta lõike 1 esimese lõigu punkti d kohaldamisalast välja perehüvitised ja töötushüvitised, ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1231/2010 kohaldamist;

- ii) piirata lõike 1 esimese lõigu punkti g kohaldamist haridusele ja kutseõppele, mis on konkreetse tööga otseselt seotud, ning jätta välja õppe- ja toimetulekutoetused ning -laenuid või muud toetused ja laenuid;

- iii) piirata lõike 1 esimese lõigu punkti i kohaldamist maksusoodustuste osas nendele juhtudele, kus hooajatöötaja perekonnaliikmetel, kellele see töötaja soodustusi taotleb, on registreeritud või alaline elukoht asjaomas liikmesriigis.

3. Lõikes 1 sätestatud õigus võrdsele kohtlemisele ei piira liikmesriigi õigust kehtetuks tunnistada artiklite 9 ja 15 kohaselt hooajatöö eesmärgil väljastatud luba või keelduda selle pikendamist või uuendamisest.

Artikkel 24

Seire, hindamine ja kontroll

1. Liikmesriigid võtavad meetmed, et hoida ära võimalikke kuritarvitamisi ning määrata karistused käesoleva direktiivi rikkumiste eest. Meetmed hõlmavad seiret, hindamist ja vajaduse korral kontrolli kooskõlas siseriikliku õiguse või haldustavadelega.

2. Liikmesriigid tagavad, et tööinspeksiooni teenistustel või pädevatel asutustel ja töötajate huve esindavatel organisatsioonidel (juhul kui viimased on siseriikliku õiguse kohaselt riigi kodanikest töötajatele ette nähtud) on juurdepääs töökohale ja, töötajaga kokkuleppel, töötaja eluasemele.

Artikkel 25

Kaebuse esitamise lihtsustamine

1. Liikmesriigid tagavad tulemuslikud mehhanismid, mille kaudu hooajatöötajad saavad esitada kaebusi oma tööandjate peale vahetult või kolmandate isikute kaudu, kellele on vastavalt siseriiklikus õiguses sätestatud alustele õigustatud huvi tagada käesoleva direktiivi järgimine, või liikmesriigi pädeva asutuse kaudu, kui siseriiklik õigus seda ette näeb.

2. Liikmesriigid tagavad, et kolmandad isikud, kellele on vastavalt siseriiklikus õiguses sätestatud alustele õigustatud huvi tagada käesoleva direktiivi järgimine, võivad hooajatöötaja nõusolekul tema nimel või tema toetuseks osaleda igas haldus- ja tsiviilmenetluses, mis on ette nähtud käesoleva direktiivi rakendamiseks, välja arvatud lühiajaliste viisadega seotud menetlustes ja nende kohta otsuste tegemisel.

3. Liikmesriigid tagavad, et hooajatöötajatel on samamoodi kui teistel samalaadsel positsioonil olevatel töötajatel juurdepääs meetmetele, mis kaitsevad vallandamise või muu pahatahtliku kohtlemise eest tööandja poolt reaktsioonina ettevõttesisesele kaebusele või mis tahes kohtumenetlusele, mille eesmärk on tagada käesoleva direktiivi täitmine.

V PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 26

Statistika

1. Liikmesriigid esitavad komisjonile statistika esimest korda hooajatöö eesmärgil väljastatud lubade arvu kohta ning võimalikus ulatuses nende kolmandate riikide kodanike arvu kohta, kelle luba on pikendatud, uuendatud või kehtetuks tunnistatud. See statistika peaks olema esitatud kodakondsuse, ning niivõrd kui võimalik, lubade kehtivusaja ja majandussektorite kaupa.

2. Lõikes 1 osutatud statistika vaatlusperiood on üks kalendriaasta ja see esitatakse komisjonile kuue kuu jooksul pärast vaatlusaasta lõppu. Esimene vaatlusaasta on 2017. aasta.

3. Lõikes 1 osutatud statistika esitatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 862/2007 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 862/2007, mis käsitleb ühenduse rände- ja rahvusvahelise kaitse statistikat ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 311/76 võõrtöötajaid käsitleva statistika koostamise kohta (ELT L 199, 31.7.2007, lk 23).

*Artikkel 27***Aruandlus**

Iga kolme aasta järel ja esimest korda mitte hiljem kui 30. septembril 2019 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta liikmesriikides ning teeb vajaduse korral muudatusettepanekuid.

*Artikkel 28***Liikmesriigi õigusesse ülevõtmine**

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 30. septembriks 2016. Nad edastavad komisjonile viivitamata kõnealuste meetmete teksti.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

*Artikkel 29***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

*Artikkel 30***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on vastavalt aluslepingutele adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 26. veebruar 2014

Euroopa Parlamendi nimel

president

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

eesistuja

D. KOURKOULAS

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET